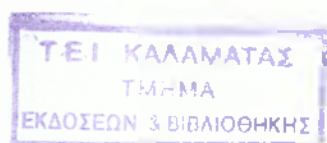

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΜΟΝΑΔΩΝ
ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΘΕΜΑ : « Η ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ L.E.A.D.E.R.
ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΤΡΙΚΑΛΩΝ »

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Της Σπουδάστριάς: Ευαγγελίας Β. Κορδέλα
Επόπτης Καθηγητής: Δρ. Βασίλειος Γ. Πανάγου

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 1997

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

Ελληνικές

Α.Ε.Π.	Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν
ΑΝ.ΚΑ	Αναπτυξιακή Καρδίτσα
Α.Π.Π.	Ακαθάριστο Περιφερειακό Προϊόν
Α.Τ.Ε.	Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος
Δ.Σ.	Διοικητικό Συμβούλιο
Ε.Α.Σ.	Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών
Ε.Ε.	Ευρωπαϊκή Ένωση
Ε.Κ.	Ευρωπαϊκή Κοινότητα
Ε.Κ.Α.Ε.	Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας
Ε.Κ.Α.Χ.	Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ανθρακα και Χάλυβα
Ε.Κ.Τ.	Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
Ε.Ο.Κ.	Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα
Ε.Ο.Μ.Μ.Ε.Χ.	Ελληνικός Οργανισμός Μικρομεσαίων Μεταποιητικών Επιχειρήσεων Χειροτεχνίας
Ε.Ο.Τ.	Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού
Ε.Π.Α.	Επιχείρηση Πολεοδομικής Ανασυγκρότησης
Ε.Π.Π.Ε.Ρ.	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιβάλλοντος
Ε.Σ.Υ.Ε.	Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος
Ε.Τ.Ε.	Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων
Ε.Τ.Π.Α.	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
Κ.Α.Π.	Κοινή Αγροτική Πολιτική
ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π.	Κέντρο Ανάπτυξης Καλαμπάκας-Πύλης
Κ.Γ.Π.	Κοινή Γεωργική Πολιτική
Κ.Π.Σ.	Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης
Μ.Μ.Ε.	Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις
Μ.Ο.Π.	Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα
Ο.Κ.Ε.	Οικονομική & Κοινωνική Επιτροπή
Ο.Τ.Α.	Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης
Ο.Τ.Δ.	Ομάδες Τοπικής Δράσης
ΠΕ.Π.	Περιφερειακό Πρόγραμμα
Σ.Π.Α.	Σχέδιο Περιφερειακής Ανάπτυξης
Τ.Α.Π.	Τοπικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα
Τ.Ε.Δ.Κ.	Τοπική Ένωση Δήμων & Κοινοτήτων
Τ.Ο.Δ.(Ο.Τ.Δ.)	Τοπικές Ομάδες Δράσεις

Υ.Π.Α.	Υπηρεσία Περιφερειακής Ανάπτυξης
Υ.Π.Α.Θ.	Υπηρεσία Περιφερειακής Ανάπτυξης
ΥΠ.ΕΘ.Ο.	Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας
Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ.	Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας & Δημοσίων Έργων
ΥΠ.ΠΟ.	Υπουργείο Πολιτισμού

Ξένες

ECU	Ευρωπαϊκή Νομισματική Μονάδα
EURATOM	Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας
FEOGA	Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού & Εγγυήσεων
GATT	Γενική Συμφωνία Δασμών & Εμπορίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελ.

Πρόλογος.....	6
Εισαγωγή.....	7
1. Αντικείμενο και μεθοδολογικά προβλήματα της εργασίας.....	7
1.1. Αντικείμενο της εργασίας.....	7
1.2. Μεθοδολογικά προβλήματα της εργασίας.....	7
1.3. Επιλογή της μεθόδου ανάλυσης και περιεχόμενα της εργασίας.....	8

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Κεφάλαιο 1

1. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και οι Περιφέρειές της.....	11
1.1. Σύντομη Αναδρομή στο οδοιπορικό της Ένωσης.....	14
1.2. Η Περιφερειακή Πολιτική της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.....	17
1.2.1. Οι διατάξεις των Ιδρυτικών Συνθηκών με Περιφερειακή Διάσταση.....	19
1.2.1.1. Οι προσπάθειες για την ανάπτυξη της περιφερειακής πολιτικής την πρώτη δεκαπενταετία.....	21
1.2.1.2. Οι εξελίξεις στην περίοδο 1973 - 1985: Το Ε.Τ.Π.Α.....	23
1.2.1.3. Η Αναθεώρηση της Περιφερειακής Πολιτικής το 1985.....	26
1.2.1.4. Τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα (Μ.Ο.Π.).....	26
1.2.2. Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη και η Περιφερειακή Πολιτική της Κοινότητας.....	27
1.2.2.1. Η Αναθεώρηση της Περιφερειακής Πολιτικής του 1989.....	29
1.2.3. Η Συνθήκη του Μάαστριχτ και η Περιφερειακή Πολιτική της Ένωσης.....	32
1.3. Το Πράσινο Βιβλίο.....	33

1.3.1. Σκοπός του Πράσινου Βιβλίου.....	33
1.3.1.1.Οι Κοινοτικές Πρωτοβουλίες - Διαδικασία για την λήψη απόφασης.....	35
1.3.1.2 Κατανομή των Πιστώσεων.....	63
1.3.1.3.Ευνοϊκές γνώμες και οριστική έγκριση.....	65
1.3.1.4.Εκτέλεση των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών.....	65
1.3.2. Η Κοινοτική Πρωτοβουλία L.E.A.D.E.R.....	66
1.3.2.1.Η «λογική» L.E.A.D.E.R.....	68
1.3.2.2.Στόχοι.....	74
1.3.2.3.Παρουσίαση των προτάσεων των Ομάδων Τοπικής Δράσης.....	76
1.3.2.4.Καθορισμός των Επιλέξιμων περιοχών.....	82
1.3.2.5.Μέτρα επιλέξιμα στο πλαίσιο των συνολικών επιδοτήσεων.....	83
1.3.2.6.Συνεισφορά της Κοινότητας στην χρηματοδότηση L.E.A.D.E.R.....	89
1.3.2.7.Εφαρμογή.....	90

Κεφάλαιο 2

2. Η Ελλάδα και οι περιφέρειές της - Η περίπτωση του Νομού Τρικάλων.....	91
2.1. Σύντομη Αναδρομή στην Περιφερειακή Πολιτική της Ελλάδας.....	117
2.1.1. Περιφερειακή Πολιτική σε περίοδο αναδιάρθρωσης των τοπικών παραγωγικών δομών και ανασύνταξης των κρατικών πολιτικών.....	121
2.2. Η κρατική πολιτική και η Περιφέρεια Θεσσαλίας.....	123

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Η ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ L.E.A.D.E.R. ΚΑΙ Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΤΡΙΚΑΛΩΝ

Κεφάλαιο Τρίτο

3. Η Ελλάδα και η Κοινοτική πρωτοβουλία L.E.A.D.E.R. I - Το παράδειγμα του Νομού Τρικάλων.....	132
--	-----

3.1.	Η Κοινοτική Πρωτοβουλία L.E.A.D.E.R. I στο Νομό Τρικάλων.....	132
3.1.1.	Η περιοχή παρέμβασης - Δημογραφικά και γεωγραφικά στοιχεία.....	137
3.1.2.	Αναλυτική παρουσίαση των δράσεων του προγράμματος.....	142
3.1.3.	Διαδικασίες διαχείρισης και εφαρμογής - Εμπλεκόμενοι φορείς.....	144
3.2.	Αξιολόγηση του L.E.A.D.E.R. I στο Νομό Τρικάλων.....	159

Κεφάλαιο Τέταρτο

4.	Η Ελλάδα και η Κοινοτική πρωτοβουλία L.E.A.D.E.R. II - Το παράδειγμα του Νομού Τρικάλων.....	159
4.1.	Η ανάγκη εφαρμογής της L.E.A.D.E.R. II στο Νομό Τρικάλων.....	159
4.2.	Το πρόγραμμα L.E.A.D.E.R. II Καλαμπάκας - Πύλης - Φαρκαδόνας - Οιχαλίας.....	161
4.2.1.	Αναλυτική Παρουσίαση της περιοχής παρέμβασης.....	165
4.2.2.	Αναλυτική παρουσίαση των δράσεων του προγράμματος.....	169
4.2.3.	Διαδικασίες διαχείρισης και εφαρμογής / Εμπλεκόμενοι Φορείς.....	191
4.3.	Το δίκτυο «Πίνδος».....	192
4.3.1.	Εισαγωγικά για την Πίνδο.....	192
4.4.	Το δίκτυο «Πίνδος» στα πλαίσια της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας L.E.A.D.E.R.....	193
4.4.1.	Η φιλοσοφία του δικτύου.....	193
4.4.2.	Η λειτουργία του δικτύου.....	196

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	199
--------------------------	------------

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ.....	202
ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ.....	281
- Κατάλογος Πινάκων.....	281
- Κατάλογος Γραφημάτων.....	282
- Κατάλογος Σχημάτων.....	282

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Πρόλογος

Το 1992, ακούσθηκε για πρώτη φορά στο μικρό πληθυσμό της περιοχής της Καλαμπάκας και της γύρω περιοχής, η έννοια «LEADER». Τόσο η πρωτοτυπία του ονόματός του, όσο και η ταυτόχρονη αντίδραση άγνοιας και παράλληλα αδιαφορίας από τον τοπικό πληθυσμό, δημιούργησε ένα περιβάλλον αναταραχής των τυπικά υιοθετημένων τρόπων σκέψης, συμπεριφοράς και λειτουργίας.

Ο πιλοτικός χαρακτήρας του προγράμματος, ήταν και είναι παρόλα αυτά, αρκετά αφυπνιστικός, παρουσιάζοντας μέσα από τα κείμενά του, ένα μελλοντικό ολόγραμμα της τοπικής ανάπτυξης, σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά δεδομένα και απαιτήσεις, έτσι ώστε κάποιοι να δείξουν άμεσο ενδιαφέρον γι' αυτό.

Οι λόγοι που με ώθησαν να επιλέξω αυτό το θέμα εργασίας, ξεκίνησαν από το όλο ενδιαφέρον για την προσπάθεια εφαρμογής του προγράμματος σε μια «δοσμένη» κοινωνία, από ορισμένους ανθρώπους, οι οποίοι «ωρίμασαν» κατά κάποιο τρόπο την αδυναμία κατανόησης του τοπικού κοινωνικο-οικονομικού ατόμου, να συλλάβει την «ιδέα», αλλά και από το γεγονός ότι κάποια πρόσωπα, εξελίχθηκαν, έστω και έμμεσα, σε σχεδιαστές της ολοκληρωμένης τοπικής ανάπτυξης, μέσα από την ενεργοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού, του μικρόχωρου. Η διαμόρφωση επίσης μιας νέας φυσιογνωμίας της περιοχής, και η εμφανής απασχόληση ορισμένου αριθμού ατόμων μέσα από τις προσφορές του προγράμματος, ήταν ένας ακόμη λόγος για να αποκτήσω μια προσωπική επαφή και εμπειρία από την «ζωή» του LEADER, στην περιοχή του Νομού Τρικάλων.

Πριν κλείσω αυτόν το σύντομο πρόλογο, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά, τους ανθρώπους εκείνους που με βοήθησαν να φέρω εις πέρας την εργασία μου, τον Κ. Πανάγου Βασίλειο, για την καθοδήγηση και την εποπτεία του κατά την πορεία διεξαγωγής της εργασίας μου, τον Κ. Παπακωνσταντινίδη Λεωνίδα, τον αποκαλούμενο «πατέρα του ελληνικού αγροτουρισμού» για το καθοριστικό ερέθισμα που μου έδωσε μέσα από μια σύντομη έστω συνάντηση για το πρόγραμμα LEADER. Ευχαριστίες οφείλω επίσης στο Κέντρο Ανάπτυξης Καλαμπάκας - Πύλης (ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε.) για την πρόθυμη συνεργασία και την προσφορά του στην αναζήτηση διαφόρων στοιχείων εκ μέρους μου, καθώς και στους κυρίους Πάτρα Παναγιώτη, Διευθυντή του ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε. και Γενικό Συντονιστή του Προγράμματος LEADER στην περιοχή και Κ. Βεδδεράκη Νίκο, υπεύθυνο για το πρόγραμμα LEADER II στην περιοχή Φαρκαδόνας, για την πρόθεσή τους να συζητήσουν μαζί μου τις όποιες απορίες και ερωτήσεις μου, προκειμένου να παρουσιάσω μια εργασία η οποία απεικονίζει την σημασία και την ανάγκη ενός τέτοιου προγράμματος, αλλά και την απόκλιση ανάμεσα στην «σιγή» και το «μήνυμα», στην συγκεκριμένη περιοχή.

Εισαγωγή

1. Αντικείμενο και Μεθοδολογικά προβλήματα της ερνασίας

1.1. Αντικείμενο της ερνασίας

Το αντικείμενο αυτής της εργασίας, είναι το Κοινοτικό Πρόγραμμα LEADER στο Νομό Τρικάλων, ένα πρόγραμμα απαραίτητα αναγκαίο στην υποβοήθηση της αναπτύξεως του αγροτικού τομέα της Ε.Ε., αλλά και το οποίο προβλέπει την διάδοση νέων τεχνολογιών για αγροτικά επενδυτικά προγράμματα. Το πρόγραμμα αυτό ομόφωνα ενέκρινε με γνωμοδότησή της η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΟΚΕ), το οποίο προωθώντας τις νέες τεχνολογίες στην Κοινή Αγροτική Οικονομία, θα συμβάλλει στην ενίσχυση του βιοτικού επιπέδου των αγροτικών πληθυσμών, μέσω της βελτιώσεως της αποδοτικότητας της εργασίας.

Στη συγκεκριμένη εργασία, γίνεται αναφορά στις ευρωπαϊκές συνθήκες και εξελίξεις και πώς αυτές βοήθησαν και οδήγησαν, με την έγκριση των κοινοτικών πρωτοβουλιών, την πορεία ανάκαμψης της Ελλάδας και συγκεκριμένα σε εθνικό επίπεδο, στο Νομό Τρικάλων.

Η κοινοτική πρωτοβουλία Leader I, αναφέρεται στην ανάκαμψη των ορεινών αγροτικών περιοχών, τονίζοντας ότι η αγροτική ανάπτυξη, μπορεί να πάρει «πρόσωπο» μέσα από πρωτοβουλίες των ίδιων των ντόπιων ανθρώπων, με τις ιδιαιτερότητές τους. Ο Νομός Τρικάλων συγκεκριμένα, είναι ένας Νομός, ο οποίος παρά τις ιδιαίτερες φυσικές, πολιτισμικές και ιστορικές ομορφίες που παρουσιάζει, πλησίαζε απεγνωσμένα σε μια πορεία απομόνωσης και σ' αυτό συντέλεσε τόσο η μείωση της τουριστικής κίνησης στην τελευταία τριετία, στην «μετανάστευση» των νέων κυρίως ατόμων στα μεγάλα αστικά κέντρα, στην μείωση του ποσοστού των επενδύσεων σε νέους τομείς & δραστηριότητες. Σ' αυτή την κρίσιμη φάση, έρχεται να επακολουθήσει η επιτυχής πορεία του Leader I Καλαμπάκας-Πύλης, τέτοια ώστε να μεταμορφώσει τόσο τις περιοχές εφαρμογής του προγράμματος (Καλαμπάκα και Πύλη) όσο και ολόκληρη την φυσιογνωμία του Νομού Τρικάλων, ώστε μετά την αξιολόγησή του, να θεωρηθεί ένα από τα καλύτερα Leader της Ελλάδας.

1.2. Μεθοδολογικά προβλήματα της ερνασίας

Τα προβλήματα που διαπιστώθηκαν κατά την διάρκεια διαμόρφωσης της εργασίας, ήταν κυρίως προβλήματα ανεύρεσης και συγκέντρωσης στοιχείων, όσον αφορά την αξιολόγηση του Κοινοτικού Προγράμματος Leader I, Καλαμπάκας-Πύλης

και αυτό γιατί η αξιολόγηση του Κοινοτικού προγράμματος διατίθεται μόνο στο Υπουργείο Γεωργίας, αλλά όχι για το κοινό. Ένα άλλο πρόβλημα ήταν η έλλειψη χρόνου, από μέρους μου, έτσι ώστε να αποκτήσω άμεσες πηγές με τα αποτελέσματα του προγράμματος (πλην κάποια έργα τα οποία επισκέφθηκα προσωπικά) λόγω της πολύωρης πρακτικής μου εξάσκησης.

Σημαντικά μεθοδολογικά προβλήματα στην όλη εργασία, δεν υπήρχαν και αυτό χάρη στην συστηματική επικοινωνία μου με το Κέντρο Ανάπτυξης Καλαμπάκας -Πύλης (ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε.), το οποίο με υποστήριξε στην προσπάθειά μου, να συντάξω αυτή την εργασία, σε ότι αφορά τα προγράμματα Leader I και Leader II.

1.3. Η επιλογή της μεθόδου ανάλυσης και τα περιεχόμενα της εργασίας

Για την ανάλυση, τόσο των εννοιών και στοιχείων που αφορούν το αντικείμενο της εργασίας, όσο και για την αξιολόγηση της εφαρμογής του Leader I, χρησιμοποιήθηκαν στοιχεία από ευρωπαϊκά κείμενα και κανονισμούς, καθώς και από ερωτηματολόγια προς τους συντονιστές και διαχειριστές των προγραμμάτων.

Επιλέχθηκε αυτή η μέθοδος ανάλυσης, αφενός για να παρουσιάζεται στα κείμενα της εργασίας, τόσο η εννοιολογική, όσο και η τυπική σημασία των διαφόρων εννοιών, καθώς και η αλληλένδετη μεταξύ τους συνέχεια, αφετέρου, (μέσω ερωτηματολογίων), να αντληθούν πληροφορίες από τα άτομα εκείνα, τα οποία αποτελούν την Ομάδα Τοπικής Δράσης, τα οποία διαμόρφωσαν την πορεία ανάπτυξης της περιοχής, μέσω του προγράμματος και παρουσίασαν τις εμπειρίες τους.

Τα περιεχόμενα της εργασίας, παρουσιάζονται ως εξής:

Στο πρώτο μέρος, κεφάλαιο πρώτο, γίνεται μια αναφορά στο οδοιπορικό της ένωσης, στην Περιφερειακή Πολιτική της Ε.Ε., στις αναθεωρήσεις της Περιφερειακής Πολιτικής της Ε.Ε., καταλήγοντας στην Συνθήκη του Μάαστριχ, σε σχέση με τη περιφερειακή Πολιτική της Κοινότητας.

Στην συνέχεια, γίνεται μια παρουσίαση του σκοπού του Πράσινου Βιβλίου, όπου διαφαίνονται οι Κοινοτικές Πρωτοβουλίες και γίνεται μια εκτεταμένη ανάλυση της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας LEADER, από την «λογική» μέχρι την εφαρμογή.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, παρουσιάζεται η Ελλάδα με τις περιφέρειές της, η περιφερειακή πολιτική της Ελλάδας και η κρατική πολιτική στην περιφέρεια Θεσσαλίας, πριν την εφαρμογή του κοινοτικού προγράμματος Leader.

Το Μέρος Δεύτερο, κεφάλαιο τρίτο, αφιερώνεται αποκλειστικά στην Κοινοτική πρωτοβουλία Leader I στο Νομό Τρικάλων, έως και την αξιολόγηση του Leader I στο Νομό.

Το τέταρτο και τελευταίο κεφάλαιο, αποτελείται από την παρουσίαση της Κοινοτικής πρωτοβουλίας Leader II στο Νομό Τρικάλων, & την ανάγκη εφαρμογής του προγράμματος .

Στα Συμπεράσματα που ακολουθούν, καταγράφονται οι απόψεις, οι συγκρίσεις, οι τοποθετήσεις μετά την εφαρμογή του προγράμματος καθώς και η αιτιολογία της ύπαρξης του LEADER στο Νομό.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

1. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και οι Περιφέρειές της

Η κοινοτική Ευρώπη και η μετά-Μάαστριχ Ευρωπαϊκή Ένωση των δεκαπέντε (15) σήμερα κρατών-μελών, είναι πλέον μια πραγματικότητα που αναγνωρίζεται και γίνεται «αποδεκτή» από ολόκληρο το ελληνικό πολιτικό στερέωμα και δυνάμεις, οι οποίες αφού αμφιταλαντεύτηκαν επί μακρό διάστημα σε μία κονίστρα πολιτικού και οικονομικού ευδαιμονισμού και αμφισβήτησης, διαμόρφωσαν τελικά μια δική τους πολιτική ρεαλισμού, έναντι της σημερινής Ευρώπης.

Σήμερα, κοινός παρονομαστής το σαφές γενόμενο: Όλες οι χώρες της Ευρώπης, πλούσιες και μη, ισχυρές και αδύνατες, βρίσκονται σε αλληλένδετη πορεία ζωής, τόσο κοινωνική όσο και πολιτική. Το ενδοκοινοτικό εμπόριο, η «κοινή αγορά», η δημοσιονομική διαπλοκή, τα κοινοτικά προγράμματα και οι κοινοτικές πολιτικές αλλά και το κοινό πλαίσιο στήριξης, έχουν δημιουργήσει δεσμούς και συνέχειες, που δεν μπορούν πλέον να παραγνωρισθούν.

Ο σκοπός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως και της Κοινότητας από την αρχή, συνίσταται στην εξασφάλιση της ειρήνης και της ευημερίας των λαών της. Σήμερα η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι μια δύναμη με πάνω από τριακόσια εβδομήντα εκατομμύρια κατοίκους(370), που ανήκουν στα δεκαπέντε (15) κράτη-μέλη της. Παρουσιάζει μεγάλη ποικιλομορφία που οφείλεται στην ιστορία και την γεωγραφία της και εκδηλώνεται στις περιφέρειές της, οι οποίες αποτελούν ένα από τα σημαντικότερα πλεονεκτήματά της. Ωστόσο, όλες οι περιφέρειες δεν έχουν το ίδιο επίπεδο ανάπτυξης και η εσωτερική συνοχή αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους στόχους της Ευρωπαϊκής Οικοδόμησης.

Οι 179 περιφέρειες της Ευρώπης διαφέρουν σημαντικά η μία από την άλλη.(βλ.πίνακα 1).

Υπάρχουν αναπτυγμένες, λιγότερο αναπτυγμένες, μικρές και μεγάλες, αγροτικές ή βιομηχανικού χαρακτήρα. Τα προβλήματα που παρουσιάζονται σε ορεινές περιοχές, σε παράκτιες περιφέρειες ή στις μεγάλες αστικές περιοχές αλλά και σε περιοχές όπου γίνονται βιομηχανικές μετατροπές, δεν μπορούν να συγκριθούν μεταξύ τους. Αυτές βέβαια οι διαφορές αποτελούν το πολύτιμο δομικό υλικό του πλήθους των πολιτισμών και εμπειριών, που είναι συνώνυμο του πλούτου για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η Κοινοτική Πρωτοβουλία Leader στο Νομό Τρικάλων

Πίνακας 1
Οι Περιφέρειες της Κοινότητας που κατατάσσονται σύμφωνα
με το κατά κεφαλήν ΑΕΠ¹

Σειρά	Περιφέρεια	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε ΜΑΔ μέσος όρος (89-90-91) EUR12=100	Μέσο προσωπό απολογόσ (91-92-93)	Πληθυσμός 1991 Σύνολο (σε εκατ.)	Στατιστικό μερίδιο ως ποσοστό	
1	Thüringen	(D)	30,0	139,3	2,6	0,8
2	Mecklenburg-Vorpommern	(D)	33,0	158,8	1,9	1,3
3	Sachsen	(D)	33,0	125,9	4,8	2,7
4	Aientsjo	(P)	33,9	85,1	0,5	2,9
5	Sachsen - Anhalt	(D)	35,0	145,3	2,9	3,7
6	Βόρειο Αιγαίο	(GR)	35,2	100,8	0,2	3,8
7	Brandenburg	(D)	36,0	129,4	2,6	4,5
8	Ήπειρος	(GR)	36,2	111,1	0,3	4,6
9	Guadeloupe	(F)	39,0	250,5	0,4	4,7
10	Centro	(P)	39,6	38,3	1,7	5,2
11	Δυτική Ελλάδα	(GR)	40,8	98,8	0,7	5,4
12	Ανατολική Μακεδονία, Θράκη	(GR)	43,3	61,1	0,6	5,6
13	Ιόνια Νησιά	(GR)	43,7	44,7	0,2	5,6
14	Θεσσαλία	(GR)	43,7	78,6	0,7	5,9
15	Réunion	(F)	45,0	304,2	0,6	6,0
16	Κρήτη	(GR)	45,5	45,3	0,5	6,2
17	Κεντρική Μακεδονία	(GR)	46,8	70,0	1,7	6,7
18	Πελοπόννησος	(GR)	47,3	63,7	0,6	6,9
19	Algarve	(P)	47,9	39,8	0,3	7,0
20	Extremadura	(E)	49,5	279,9	1,1	7,3
21	Δυτική Μακεδονία	(GR)	50,2	90,5	0,3	7,4
22	Norte	(P)	50,2	35,0	3,5	8,4
23	Νότιο Αιγαίο	(GR)	52,2	40,7	0,3	8,4
24	Αττική	(GR)	52,3	112,6	3,5	9,5
25	Martinique	(F)	53,0	239,9	0,3	9,6
26	Guyane	(F)	54,0	231,3	0,1	9,6
27	Andalucía	(E)	57,8	290,5	6,9	11,6
28	Calabria	(I)	57,9	206,4	2,2	12,2
29	Στερεά Ελλάδα	(GR)	58,0	79,5	0,6	12,4
30	Gaicia	(E)	58,5	160,3	2,8	13,2
31	Castilla - La Mancha	(E)	63,1	167,2	1,7	13,7
32	Coata Y Melilla	(E)	63,6	271,7	0,1	13,7
33	Basilicata	(I)	64,5	223,5	0,6	13,9
34	Castilla - Leon	(E)	66,7	179,6	2,6	14,7
35	Sicilia	(I)	67,5	230,4	5,2	16,2
36	Ireland	(IRL)	68,0	183,3	3,5	17,2
37	Campania	(I)	70,2	224,0	5,8	18,9
38	Murcia	(E)	71,3	208,8	1,0	19,2
39	Asturias	(E)	71,5	188,4	1,1	19,5
40	Puglia	(I)	74,1	157,5	4,1	20,7
41	Sardegna	(I)	74,2	196,2	1,7	21,2
42	Cantabria	(E)	74,4	179,3	0,5	21,3
43	Canarias	(E)	74,5	267,0	1,5	21,8
44	Northern Ireland	(RU)	75,1	165,8	1,6	22,2
45	Comunidad Valenciana	(E)	76,0	202,2	3,8	23,3
46	Lisboa e vale do Tejo	(P)	76,6	53,5	3,3	24,3
47	Merseyside	(RU)	76,7	152,5	1,4	24,7
48	Highlands, Islands	(RU)	76,9	114,1	0,3	24,8
49	South Yorkshire	(RU)	77,5	124,5	1,3	25,1
50	Hainaut	(B)	77,6	141,8	1,3	25,5
51	Flevoland	(NL)	78,1	78,3	0,2	25,6
52	Molise	(I)	78,8	156,5	0,3	25,7
53	Corse	(F)	79,8	114,7	0,3	25,7
54	Cornwall, Devon	(RU)	80,2	105,7	1,5	26,2
55	Northumbertand, Tyne, Wear	(RU)	80,4	126,7	1,4	26,6
56	Clywd, Dyfed, Gwynedd, Powys	(RU)	81,1	92,7	1,1	26,9
57	Lüneburg	(D)	81,9	49,9	1,5	27,4
58	Namur	(B)	82,6	107,5	0,4	27,5
59	Lincolnshire	(RU)	83,1	65,7	0,6	27,6
60	Friesland	(NL)	83,6	105,5	0,6	27,8
61	Cleveland, Durham	(RU)	83,8	124,5	1,2	28,2
62	Carroll, Mid Cheshire	(RU)	84,3	108,5	1,4	28,7

Πηγή: Βιβλίο Π.ΠΑΠΑΓΙΑΝΗ-Δ.ΚΑΤΣΟΥΛΗ, «Οι χάρτες και η Ευρώπη της Αυτοδιοίκησης» Έκδοση ΤΕΔΚΝΑ, Αθήνα 1985, σελ.99-100.

Η Κοινωνική Πρωτοβουλία Leader στο Νομό Τρικάλων

Σειρά	Περιφέρεια	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε ΜΑΔ μέσος όρος (89-90-91) EUR12 = 100	Μέση ποσοστά ανεργίας (91-92-93)	Πληθυσμός 1991	
				Σύνολο (σε εκατ.)	Στατιστικό μερίδιο ως ποσοστό
125	Aquitaine (F)	103.3	120.3	2,8	60,7
126	Oberfranken (D)	103,9	39,1	1,1	61,0
127	Cheshire (RU)	104,0	84,6	1,0	61,3
128	Arnaberg (D)	104,2	66,4	3,7	62,4
129	Franche-Comté (F)	104,2	84,3	1,1	62,7
130	Leicester, Northampton (RU)	104,6	79,7	1,5	63,1
131	Marche (F)	104,7	66,7	1,4	63,5
132	Detmold (D)	106,0	49,8	1,9	64,1
133	West-Vlaanderen (B)	106,3	47,2	1,1	64,4
134	Zuid-Holland (NL)	106,3	75,1	3,2	65,3
135	Avon, Gloucester, Wiltshire (RU)	106,6	85,7	3,0	65,9
136	Utrecht (NL)	107,1	68,7	1,0	66,2
137	Kassel (D)	107,4	53,3	1,2	66,6
138	Saarland (D)	107,6	68,4	1,1	66,9
139	Haute-Normandie (F)	108,4	124,8	1,7	67,4
140	Zeeland (NL)	108,7	75,1	0,4	67,5
141	Toscana (I)	109,4	80,7	3,6	68,5
142	Rhône-Alpes (F)	109,7	99,5	5,4	70,1
143	Fraiburg (D)	110,0	34,2	2,0	70,7
144	Champagne-Ardenne (F)	110,7	100,6	1,3	71,0
145	Berks, Bucks, Oxfordshire (RU)	110,8	63,6	2,0	71,6
146	Rheinhessen-Pfalz (D)	110,9	44,9	1,9	72,2
147	Schwaben (D)	111,1	39,4	1,6	72,6
148	Braunschweig (D)	112,3	71,0	1,6	73,1
149	Köln (D)	112,8	59,5	4,0	74,3
150	Tübingen (D)	112,9	30,4	1,6	74,7
151	Alsace (F)	113,7	59,1	1,6	75,2
152	Noord-Holland (NL)	113,8	81,4	2,4	75,9
153	Liguria (I)	115,8	94,9	1,7	76,4
154	Berlin (D)	116,3	90,1	3,4	77,4
155	Hannover (D)	116,6	59,1	2,0	78,0
156	Brabant (B)	116,6	74,4	2,2	78,6
157	Véneto (I)	116,6	47,5	4,4	79,9
158	Lazio (I)	116,8	108,8	5,2	81,4
159	Grampian (RU)	117,3	55,1	0,5	81,5
160	Piemonte (I)	119,6	76,4	4,4	82,8
161	Friuli-Venezia Giulia (I)	121,6	57,5	1,2	83,2
162	Trentino-Alto Adige (I)	122,0	32,7	0,9	83,4
163	Düsseldorf (D)	122,8	67,9	5,2	84,9
164	Karlsruhe (D)	124,2	36,3	2,5	85,6
165	Antwerpen (B)	125,6	71,5	1,6	86,1
166	Hovedstadsregionen (DK)	126,7	93,9	1,7	86,6
167	Mittelfranken (D)	126,7	36,4	1,6	87,1
168	Luxembourg (L)	127,2	20,1	0,4	87,2
169	Groningen (NL)	127,4	112,6	0,6	87,3
170	Emilia-Romagna (I)	127,5	46,2	3,9	88,5
171	Valle d'Aosta (I)	129,6	82,8	0,1	88,5
172	Lombardia (I)	134,7	41,8	8,9	91,1
173	Stuttgart (D)	137,6	30,8	3,6	92,2
174	Oberbayern (D)	148,1	27,1	3,8	93,2
175	Bremen (D)	149,7	85,8	0,7	93,4
176	Greater London (RU)	151,2	131,2	6,8	95,4
177	Darmstadt (D)	162,9	33,0	3,5	96,4
178	Ile de France (F)	166,8	86,3	10,7	99,5
179	Hamburg (D)	194,5	59,4	1,6	100,0

Δεν περιλαμβάνονται οι Αζόρες και η Μαδέρα για τις οποίες δεν υπάρχουν στοιχεία για το κατά κεφαλήν ΑΕΠ.
 Περιφέρειες NUTS 2, εκτός των νέων γερμανικών ομοσπονδίων κρατών (επίπεδο I) για τα οποία το ΑΕΠ αφορά μόνο το 1991. Στην EUR12 δεν περιλαμβάνονται τα νέα Länder.
 Η Δανία χωρίζεται σε 3 περιφέρειες για στατιστικούς σκοπούς.
 Τα στοιχεία για τα γαλλικά Υπερήλνια Διαμερίσματα προέρχονται από εθνικές πηγές (INSEE).
 Πηγή: Ευρωπαϊκή Ένωση.

1.1. Σύντομη αναδρομή στο οδοιπορικό της Ένωσης

Επί αιώνες η Ευρώπη είχε θεωρηθεί το κέντρο του κόσμου. Στην Ευρώπη είχαν γίνει οι μεγάλες επιστημονικές και τεχνολογικές επαναστάσεις... στην Ευρώπη είχε πάρει τη μορφή του το Σύγχρονο κράτος!

Η έκρηξη αυτή δημιουργικότητας, συνοδεύτηκε από μια μεγάλη ιμπεριαλιστική επέκταση των Ευρωπαίων. Την παραμονή του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, η πολιτική, οικονομική, πολιτιστική και στρατιωτική ισχύς της Ευρώπης κυριαρχούσε σε ολόκληρο τον κόσμο. Πάνω από το 1/3 της επιφάνειας της γης, είχε αποικισθεί από τις ευρωπαϊκές δυνάμεις: επρόκειτο για μια επιφάνεια τριάντα (30) φορές μεγαλύτερη από το έδαφος της ίδιας της Ευρώπης.

Όλα αυτά όμως άλλαξαν μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Ο πόλεμος αυτός ξέσπασε και εκτυλίχθηκε κατά ένα μεγάλο μέρος στην Ευρώπη. Προκάλεσε βαθιές ανακατατάξεις, μεγάλο μέρος της Ευρωπαϊκής οικονομίας καταστράφηκε, ενώ παράλληλα, πέρασε στη δύση της, η ισχύς και η επιρροή της Ευρώπης.

Ήρθε πλέον η σειρά των δύο παγκοσμίων «υπερδυνάμεων», των ΗΠΑ και της τότε ΕΣΣΔ, να κυριαρχήσουν στον κόσμο. Οι αποικιακές αυτοκρατορίες της Ευρώπης, εξαφανίστηκαν κάτω από την πίεση των υπερδυνάμεων και την επιθυμία των αποικισμένων λαών, να αυτοκυβερνηθούν.

• Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα

Η δημιουργία της Ευρωπαϊκής Κοινότητας υπήρξε μια προσπάθεια να δοθούν λύσεις σε πολλά από αυτά τα προβλήματα. Οι ιδρυτές της κινήθηκαν κυρίως από την ελπίδα, ότι μια Ευρωπαϊκή Κοινότητα θα καθιστούσε τον πόλεμο μεταξύ των κρατών-μελών, όχι μόνο αδιανόητο, αλλά και υλικά ανέφικτο.

Η σύλληψη της ιδέας της Ευρωπαϊκής Κοινότητας αρχίζει το 1950, δηλαδή στην δύσκολη περίοδο του ψυχρού πολέμου. Ακριβέστερα, το ξεκίνημα έγινε στις 6 το απόγευμα της 9ης Μαΐου 1950, όταν ο γάλλος Υπουργός Εξωτερικών Ρομπέρ Σουμάν (Robert Schuman) περιέγραψε τους στόχους και τις μεθόδους αυτού που έγινε γνωστό σαν σχέδιο Σούμαν.

Στόχος του σχεδίου ήταν η ενοποίηση της Βιομηχανίας Άνθρακα και Χάλυβα, εκείνων των δυτικοευρωπαϊκών χωρών που είχαν την πρόθεση να συμμετάσχουν σε ένα τέτοιο εγχείρημα με την δημιουργία της «Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και

Χάλυβα» (ΕΚΑΧ).

Η Κοινότητα ιδρύθηκε επίσημα το 1951, όταν έξι χώρες (Βέλγιο, Γαλλία, Ιταλία, Ομοσ. Δυτ. Γερμανία , Λουξεμβούργο και Κάτω Χώρες) υπέγραψαν την **Συνθήκη του Παρισιού** , στις 18 Απριλίου 1951, στο Παρίσι.

Λίγα χρόνια αργότερα, το 1957, έγινε ένα καινούργιο βήμα στη διαδικασία ενοποίησης με την υπογραφή των **Συνθηκών της Ρώμης**, που δημιούργησαν την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ), με σκοπό την ενοποίηση των οικονομιών των κρατών-μελών, στο σύνολό τους, καθώς και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας (ΕΚΑΕ-ΕΥΡΑΤΟΜ), με σκοπό την ενθάρρυνση της συνεργασίας για την ειρηνική χρησιμοποίηση και ανάπτυξη της πυρηνικής ενέργειας. Οι τρεις αυτοί οργανισμοί, η ΕΚΑΧ, η ΕΟΚ και ΕΚΑΕ, αποτελούν την Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

Το 1973, προστέθηκαν στα αρχικά κράτη-μέλη, η Δανία, η Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Τον Ιανουάριο του 1981 , εντάχθηκε στην Κοινότητα και η Ελλάδα, δημιουργώντας μια Κοινότητα δέκα κρατών-μελών. Τον Ιανουάριο του 1986 , πραγματοποιήθηκε η ένταξη Ισπανίας και Πορτογαλίας και διαμορφώνεται η Κοινότητα των Δώδεκα⁽¹⁾

Στις 17 και 28 Φεβρουαρίου 1986, στο Λουξεμβούργο και την Χάγη αντίστοιχα, υπογράφεται η «**Ενιαία Πράξη**». Πρόκειται για μια νέα συνθήκη που από το 1987 έως το 1992, θα οδηγήσει στην δημιουργία μιας Ευρώπης χωρίς σύνορα, όπου η κυκλοφορία των ατόμων, των εμπορευμάτων, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων, θα είναι απόλυτα ελεύθερη. Πέφτουν τα σύνορα, δημιουργείται η ενιαία αγορά. Παράλληλα δρομολογούνται κοινές πολιτικές που θα προετοιμάσουν την μετάβαση στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Πολύ πριν από την υπογραφή της «Ενιαίας Πράξης» στις 14 Φεβρουαρίου 1984, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, με ψήφισμά του, εγκρίνει σχέδιο Συνθήκης, για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με έντονα στοιχεία πολιτικής ολοκλήρωσης και «συνταγματικές» προδιαγραφές κοινωνικών, πολιτιστικών και οικονομικών επιταγών ισόρροπης περιφερειακής ανάπτυξης και προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών του ανθρώπου.

Τον Ιούνιο του 1988, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συγκροτεί ομάδα εμπειρογνομόνων με πρόεδρο τον Jacques Delors, για να μελετήσει τα στάδια της Ένωσης.

---

1. Βλ. παράρτημα II, Χάρτης Α

Η δημοσίευση της «έκθεσης Delors» κινεί τις διαδικασίες των διακυβερνητικών συνδιασκέψεων.

Μετά από μακρές διαπραγματεύσεις, στο Μάαστριχ υπογράφεται η συνθήκη - το σύνταγμα- της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τα στάδια πολιτικής ολοκλήρωσής της στις 7 Φεβρουαρίου 1992...

Τελικά, σταδιακά, η Συνθήκη κυρούται και η «ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ» αν και αμφιλεγόμενη, υπήρξε.

Με την τελευταία ελληνική προεδρεία, ολοκληρώνονται οι διαπραγματεύσεις ένταξης των: Αυστρίας, Σουηδία, Φινλανδία και Νορβηγία. Η ένταξη της τελευταίας σκοντάφτει στην άρνηση του Νορβηγικού λαού, ενώ ωριμάζει η προοπτική ένταξης της Κύπρου, της Ουγγαρίας, της Πολωνίας και των Δημοκρατιών της Τσεχίας και της Σλοβακίας, των αποκαλούμενων χωρών «visegrad».

1.2. Η Περιφερειακή Πολιτική της Ευρωπαϊκής Κοινότητας

Σε κάθε χώρα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας υπάρχουν διαφορές ανάμεσα στις μεμονωμένες περιοχές σε ότι αφορά το επίπεδο ανάπτυξης και τους πλουτοπαραγωγικούς πόρους. Αυτές οι περιφερειακές ανισότητες που συνδέονται με την άνιση κατανομή των οικονομικών δραστηριοτήτων, γίνονται ιδιαίτερα έντονες όταν εξετάζει κανείς το έδαφος της Κοινότητας στο σύνολό του. Το χάσμα από την άποψη της απασχόλησης και της παραγωγής, ανάμεσα στην λιγότερο αναπτυγμένη και την πλουσιότερη περιοχή, ποικίλει, για παράδειγμα από 1 έως 1,3 στην Ελλάδα, από 1 έως 1,7 στην Ισπανία, από 1 έως 1,8 στη Γαλλία, από 1 έως 1,9 στην Γερμανία, από 1 έως 2,1, στο Ηνωμένο βασίλειο, από 1 έως 3,9 στην Ιταλία, φθάνει όμως από 1 έως 4,7 αν εξετάσουμε την κατάσταση σε κοινοτική κλίμακα.⁽²⁾

Οι περιοχές όπου υπάρχουν τα σοβαρότερα προβλήματα, είναι δυνατόν να χωρισθούν σε δύο κύριες κατηγορίες:

- Από τη μια πλευρά, στις περιοχές που η ανάπτυξη τους εμφανίζει καθυστέρηση, στις οποίες η οικονομία εξαρτάται ακόμη σε σημαντικό βαθμό από την γεωργία. Τις περιοχές αυτές, με χαρακτηριστικά στοιχεία την χαμηλή εισοδηματική τους στάθμη, και σε αρκετές περιπτώσεις τα υψηλά ποσοστά ανεργίας, αλλά και τις ελλιπείς υποδομές, τις συναντά κανείς κυρίως στην Ελλάδα, την Ισπανία, την Πορτογαλία, τον Ιταλικό Μετσοζιόρνο, την Ιρλανδία καθώς και την Βόρεια Ιρλανδία. Στην περίπτωση της Γαλλίας, οι προβληματικές περιοχές είναι τα υπερπόντια διαμερίσματα. Οι προαναφερθείσες περιοχές βρίσκονται όλες στην περιφέρεια της Κοινότητας, γεγονός που καθιστά την οικονομική τους ανάπτυξη ακόμη πιο επισφαλή.
- Από την άλλη πάλι, στις περιοχές εκείνες οι οποίες πλούτισαν κατά το παρελθόν, χάρη σε βιομηχανικούς κλάδους που τώρα έχουν πέσει σε μαρασμό, όπως τα ανθρακωρυχεία, η βιομηχανία σιδήρου και χάλυβα, τα ναυπηγεία, ή η κλωστούφαντουργεία. Υπάρχουν πολλές τέτοιες γεωγραφικές ζώνες παλαιάς εκβιομηχάνισης που χαρακτηρίζονται από απαρχαιωμένη βιομηχανική υποδομή και από υψηλούς δείκτες ανεργίας, τόσο στο Ηνωμένο Βασίλειο όσο και στην Γαλλία και το Βέλγιο.

2. Πηγή: Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων-Τρίτη Γενική Έκθεση για την κατάσταση των περιοχών της Κοινότητας.

Η οικονομική κρίση επιδείνωσε τα προβλήματα ακόμη περισσότερο, τόσο στις πλούσιες όσο και στις φτωχότερες περιοχές. Η ανεργία σημείωσε παντού άνοδο, παρά το ότι η πορεία της διέφερε σημαντικά από το ένα μέρος στο άλλο. Το κενό που παρουσίασαν οι πιο καθυστερημένες περιοχές, δεν καλύφθηκε, ενώ διευρύνθηκε επιπλέον από την καθοδική πορεία ορισμένων βιομηχανικών περιοχών.

Είναι απαραίτητη τελικά η ευρωπαϊκή περιφερειακή πολιτική; οι περιφερειακές ανισότητες στον τομέα των οικονομικών επιδόσεων, αποτελούν ανασταλτικό φραγμό για την υλοποίηση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής, τόσο σε εθνικό επίπεδο, όσο και για το σύνολο της Κοινότητας. Για το λόγο αυτό, οι εθνικές κυβερνήσεις, ακολουθούν εδώ και πολύ καιρό, πολιτικές που στοχεύουν στην προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης των περιοχών που αντιμετωπίζουν δυσχέρειες. Οι κυβερνήσεις χορηγούν για το σκοπό αυτό οικονομικές ενισχύσεις, που αποτελούν για τις επιχειρήσεις το κίνητρο για την εγκατάστασή τους, στις εν λόγω περιοχές και για την δημιουργία νέων θέσεων εργασίας εκεί, αναπτύσσουν όμως εξίσου και τις υποδομές εκείνες που είναι ενδεδειγμένες για τη βελτίωση των συνθηκών παραγωγής και για την προσέλκυση επενδυτών. Παρόλα αυτά όμως η ανάληψη κάποιας πρωτοβουλίας, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, δεν είναι λιγότερο απαραίτητη. Στην ουσία:

- Οι εθνικές πολιτικές δεν επαρκούν πλέον στο πλαίσιο ενός διευρυμένου οικονομικού χώρου, όπως η Κοινότητα, για την μείωση του χάσματος που εξακολουθεί να υφίσταται ανάμεσα στις περιοχές. Το χάσμα που χωρίζει τις διάφορες περιοχές είναι πολύ μεγαλύτερο σε ευρωπαϊκό παρά σε εθνικό επίπεδο. Αυτός είναι και ο λόγος, γιατί η Κοινότητα φέρει τη δική της ευθύνη: είναι πράγματι υπεύθυνη να συμβάλλει στην επίτευξη ενός μεγαλύτερου βαθμού σύγκλισης των οικονομιών των κρατών-μελών και στην πιο ισόρροπη κατανομή των δραστηριοτήτων στο σύνολο του Κοινοτικού εδάφους.
- Επιπλέον όμως, ένας ολοένα και αυξανόμενος αριθμός πολιτικών αποφάσεων, σε τομείς όπως το εξωτερικό εμπόριο, η γεωργία, η βιομηχανία κ.λπ., λαμβάνονται στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και όχι πλέον μονομερώς από τις διάφορες εθνικές κυβερνήσεις. Οι αποφάσεις αυτές δεν έχουν υποχρεωτικά θετικό αντίκτυπο για όλες τις περιοχές. Η ευθύνη της Κοινότητας δεν είναι ιδιαίτερα αυξημένη σε ότι αφορά τα προβλήματα που ενδέχεται να προκύψουν με τον τρόπο αυτό, σε ορισμένες περιπτώσεις.
- Τέλος, ο συντονισμός μεταξύ των παραμεθόριων περιοχών κατά μήκος των ενδο-

κοινοτικών συνόρων, είναι ξεκάθαρο ότι αποτελεί απόλυτη ανάγκη τόσο στα θέματα των δημοσίων υποδομών (για παράδειγμα τους δρόμους και τα κανάλια) όσο και των ενισχύσεων που παρέχονται για αναπτυξιακούς σκοπούς.

Σύμφωνα με τις διατάξεις της Συνθήκης της Ρώμης, αποστολή της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, είναι να φροντίσει για την προώθηση της αρμονικής ανάπτυξης των δραστηριοτήτων σε όλη την Κοινότητα και για την επιταχυμένη ανύψωση του επιπέδου διαβίωσης.

Στο κείμενο της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης, με την οποία συμπληρώνεται η Συνθήκη της Ρώμης, διευκρινίζεται ότι η Κοινότητα οφείλει να μειώσει την απόσταση μεταξύ των διαφόρων περιοχών, αλλά και να εξαλείψει την καθυστέρηση των περιοχών με τις πιο δυσμενείς συνθήκες.

1.2.1. Οι διατάξεις των Ιδρυτικών Συνθηκών με περιφερειακή διάσταση

Οι Ιδρυτικές Συνθήκες των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και ιδιαίτερα η Συνθήκη της ΕΟΚ, δεν προβλέπουν την δημιουργία κοινής περιφερειακής πολιτικής, όπως συμβαίνει με την γεωργία, ή τις μεταφορές.

Παρόλα αυτά, οι ιδρυτές των Κοινοτήτων, δεν αγνοούν το περιφερειακό πρόβλημα. Στο προοίμιο της Συνθήκης για την ΕΟΚ, αναφέρεται λόγω χάρη ρητά, ως επιδίωξη της Κοινότητας, η ενίσχυση της ενότητας των οικονομιών των κρατών-μελών και η εξασφάλιση αρμονικής ανάπτυξης, με την μείωση των διαφορών που υπάρχουν, μεταξύ των διαφόρων περιοχών και με την αντιμετώπιση της καθυστέρησης των λιγότερο ευνοημένων περιοχών. Η ίδια Συνθήκη περιλαμβάνει επιπλέον μια σειρά από διατάξεις, με περιφερειακή διάσταση, κατεσπαρμένες στα διάφορα μέρη της. Οι διατάξεις αυτές αφορούν, είτε σε παρεκκλίσεις από τους κανόνες περί ανταγωνισμού, είτε σε ειδικές ρυθμίσεις στο πλαίσιο άλλων κοινοτικών πολιτικών, είτε τέλος στην δημιουργία ειδικών οργάνων (Τράπεζα Επενδύσεων), για την προώθηση κυρίως της περιφερειακής ανάπτυξης.

Σημαντικότερη από τις διατάξεις, με περιφερειακή διάσταση, είναι ίσως η διάταξη του άρθρου 92 παρ.3α, η οποία εισάγει παρέκκλιση από τη γενική αρχή της απαγόρευσης χορήγησης κρατικών ενισχύσεων, που μπορεί να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό, για περιπτώσεις ενισχύσεων που αποβλέπουν, στην προώθηση της πε -

ριφερειακής ανάπτυξης. Έτσι σύμφωνα με την διάταξη αυτή, μπορεί να θεωρηθεί ότι συμβιβάζονται με την κοινή αγορά, οι ενισχύσεις για την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης περιοχών, στις οποίες το βιοτικό επίπεδο είναι ασυνήθιστα χαμηλό, ή στις οποίες επικρατεί, σοβαρή υποαπασχόληση. Ομοίως μπορεί να θεωρηθούν ως συμβατές προς την κοινή αγορά, ενισχύσεις, για την προώθηση της ανάπτυξης ορισμένων περιοχών, εφόσον δεν αλλοιώνουν τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που αντίκειται στο κοινό συμφέρον. Ανάλογη διάταξη που αφορά τους όρους ανταγωνισμού, εισάγει το άρθρο 80, το οποίο εξουσιοδοτεί την Επιτροπή να εξετάσει αν τα επιβαλλόμενα κόμιστρα για μεταφορές μέσα στην Κοινότητα, δεν παραβιάζουν τους όρους του ανταγωνισμού, λαμβάνοντας υπόψη και τις απαιτήσεις μιας κατάλληλης περιφερειακής πολιτικής.

Εξάλλου, διατάξεις με περιφερειακή διάσταση, στο πλαίσιο άλλων κοινοτικών πολιτικών, εισάγουν τα άρθρα 39, παρ.2α και 75, παρ.3. Το πρώτο αναφέρεται στην Κοινή Γεωργική Πολιτική (ΚΓΠ) και επιτάσσει, όπως κατά την εκπόνηση και εφαρμογή της πολιτικής αυτής, λαμβάνονται υπόψη οι διαρθρωτικές και φυσικές ανισότητες μεταξύ των διαφόρων γεωργικών περιοχών.

Το δεύτερο, εισάγει παρέκκλιση από τους κοινούς κανόνες της πολιτικής για τις μεταφορές, σε περίπτωση που η εφαρμογή τους θα μπορούσε να επηρεάσει σημαντικά το βιοτικό επίπεδο και το επίπεδο απασχόλησης σε ορισμένες περιοχές. Περιφερειακή διάσταση θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι έχει και η διάταξη του άρθρου 125 παρ.1β, που αναφέρεται στο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό ταμείο (ΕΚΤ) και προβλέπει ενίσχυση των εργαζόμενων των οποίων μειώθηκε ή ανεστάλη η απασχόληση, εξαιτίας στροφής της επιχείρησής σε άλλη παραγωγική δραστηριότητα. Τέλος, ιδιαίτερη σημασία από άποψη περιφερειακής πολιτικής, έχουν οι διατάξεις που αναφέρονται στην ΕΤΕ⁽³⁾, αφού ο κύριος σκοπός της, σύμφωνα με το άρθρο 130

3. Η ΕΤΕ είναι το κύριο διαρθρωτικό όργανο σε χρηματοδοτικό όγκο. Η ΕΤΕ, που προμηθεύεται τους πόρους της από την κεφαλαιαγορά, χορηγεί δάνεια με το επιτόκιο της αγοράς, υπέρ επενδύσεων - στους τομείς της παραγωγής και των υποδομών που συμβάλλουν στην οικονομική ανάπτυξη των περιφερειών με δυσχέρειες. Τα δάνεια της τράπεζας υπέρ των περιοχών με αναπτυξιακή καθυστέρηση, ή με βιομηχανίες που βρίσκονται σε παρακμή, αντιπροσωπεύουν περίπου 60% των συνολικών χρηματοδοτήσεων, δηλ. 5 δις. ECU περίπου. Τα 2/3 των χρηματοδοτήσεων αυτών, βρίσκονται στις περιφέρειες του στόχου αριθ.1 που παρουσιάζουν κοινό ενδιαφέρον για πολλά κράτη-μέλη ή για την Κοινότητα στο σύνολό της και που έχουν στόχο τον εκσυγχρονισμό, την μετατροπή των επιχειρήσεων, ή την δημιουργία νέων δραστηριοτήτων. Στα πλαίσια αυτά η τράπεζα παρενέβη κυρίως υπέρ στόχων που ανταποκρίνονται στην κοινοτική ενεργειακή πολιτική, καθώς και στους τομείς των μεγάλων υποδομών κοινού ενδιαφέροντος και του περιβάλλοντος. Η ΕΤΕ, τηρώντας την αυτονομία της, συμμετέχει στην πραγματοποίηση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής παραμένοντας συνδεδεμένη με τις λειτουργικές διαδικασίες που προβλέπονται από την μεταρρύθμιση των διαρθρωτικών ταμείων και ειδικότερα στον καθορισμό του συνδυασμού δανείων - επιδοτήσεων, που πραγματοποιείται κατά την επεξεργασία του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (ΚΠΣ).

είναι η χρηματοδότηση έργων σε λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές.

Εξάλλου, περιφερειακή διάσταση έχει και το άρθρο 56 της Συνθήκης ΕΚΑΧ, το οποίο εξουσιοδοτεί την Επιτροπή (Ανωτάτη Αρχή) να πάρει μέτρα για την επαναπασχόληση του εργατικού δυναμικού, που κατέστη διαθέσιμο εξαιτίας της εισαγωγής νέων τεχνικών μεθόδων ή νέου εξοπλισμού, στις βιομηχανίες άνθρακα και χάλυβα, σε περίπτωση που ορισμένες περιοχές αντιμετωπίζουν σημαντικά προβλήματα απορρόφησης του δυναμικού αυτού.

1.2.1.1. Οι προσπάθειες για την ανάπτυξη Περιφερειακής Πολιτικής στην πρώτη δεκαπενταετία

Παρά τη σχετική ανεπάρκεια των Συνθηκών σε διατάξεις που αφορούν την περιφερειακή διάσταση της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης, στη μεταβατική περίοδο, έγιναν σημαντικές προσπάθειες για την ανάπτυξη κάποιας περιφερειακής πολιτικής. Οι προσπάθειες αυτές απέβλεπαν τόσο στην εναρμόνιση των εθνικών περιφερειακών πολιτικών όσο και στην δημιουργία μιας κοινής περιφερειακής πολιτικής, σε κοινοτικό επίπεδο, στην πρώτη περίπτωση το κύριο θέμα ήταν ο καθορισμός κριτηρίων, με βάση τα οποία θα καθορίζονταν οι περιοχές που είχαν ανάγκη ενίσχυσης και θα κρινόταν, αν τα μέτρα που έπαιρναν τα διάφορα κράτη-μέλη, ήταν συμβατά προς τους κανόνες της κοινής αγοράς.

Στη δεύτερη περίπτωση, αντικείμενο του προβληματισμού, ήταν τόσο η ανάγκη για μια τέτοια κοινή πολιτική, όσο και ο καθορισμός των κατάλληλων μέσων και φορέων, για την άσκησή της.

Το Μάιο του 1965, η Επιτροπή δημοσίευσε την πρώτη έκθεσή της, που αναφερόταν στο περιφερειακό πρόβλημα της Κοινότητας και τόνιζε την ανάγκη να ληφθούν σχετικά μέτρα. Η έκθεση αυτή διαπίστωσε ότι σε πολλές περιοχές της Κοινότητας, ιδιαίτερα στην Νότια Γαλλία και Ιταλία, έχουν κατά κεφαλήν εισόδημα πολύ μικρότερο από το μέσο κοινοτικό όρο και πλήττονται από διαρθρωτική ανεργία, ενώ ορισμένες περιοχές του βιομηχανικού βορρά, άρχισαν να εμφανίζουν στοιχεία βιομηχανικής παρακμής. Τρία χρόνια αργότερα δημιουργήθηκε η Γενική Διεύθυνση Περιφερειακής Πολιτικής, η οποία ανέλαβε την ευθύνη της προώθησης της περιφερειακής πολιτικής της Κοινότητας.

Το 1969, η Επιτροπή υπέβαλλε το πρώτο πακέτο προτάσεών της, για την εισαγωγή μιας κοινής περιφερειακής πολιτικής, αλλά οι προτάσεις αυτές δεν προωθήθηκαν

από το Συμβούλιο. Επικρατούσε ακόμα η άποψη ότι τα περιφερειακά προβλήματα, αποτελούσαν κυρίως αντικείμενο των εθνικών περιφερειακών πολιτικών, ενώ η λειτουργία των επιμέρους μέτρων με περιφερειακή διάσταση που είχαν ενσωματωθεί στις άλλες πολιτικές, λ.χ. τη γεωργική πολιτική ή την κοινωνική πολιτική, καθώς επίσης και η γενικότερη πρόοδος η οποία θα επιτυγχανόταν με τη δημιουργία της κοινής αγοράς, θα περιόριζαν τις περιφερειακές ανισότητες.

Στον τομέα του συντονισμού των εθνικών πολιτικών όμως, έγινε μεγαλύτερη πρόοδος. Ύστερα από πολλές συζητήσεις, στο τέλος του 1971, η Κοινότητα υιοθέτησε ορισμένες βασικές κατευθυντήριες αρχές σχετικά με τη φύση και το ύψος των περιφερειακών ενισχύσεων. Οι αρχές αυτές, ήταν τρεις:

- α) Να τεθεί ένα ανώτατο όριο στο ύψος των ενισχύσεων των επενδύσεων, για περιφερειακή ανάπτυξη. Το ύψος αυτό καθορίστηκε στο 20% της αξίας των επενδύσεων, στις λεγόμενες κεντρικές περιφέρειες, με υψηλότερα ποσοστά για ορισμένες λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές.
- β) Οι ενισχύσεις να είναι διαφανείς, ώστε να μπορεί να υπολογιστεί εύκολα το ύψος τους. Έτσι, θα έπρεπε να αποφεύγεται η ενίσχυση με τη μορφή φορολογικών ανταλλαγών και να προτιμάται η ενίσχυση με άμεσες επιδοτήσεις.
- γ) Οι περιφερειακές ενισχύσεις να περιορίζονται μόνο στις περιφέρειες και να μην καλύπτουν ολόκληρη την χώρα.

Τα πιο πάνω μέτρα όμως, δεν ήταν επαρκή για την αντιμετώπιση περιφερειακών προβλημάτων της Κοινότητας, τα οποία έγιναν οξύτερα μετά την πρώτη της επέκταση, από έξι σε εννέα. Έτσι στην Σύνοδο Κορυφής των Παρισίων, το 1972, αποφασίσθηκε η δημιουργία ενός ειδικού ταμείου, του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), για την οικονομική ενίσχυση των περιφερειών.⁽⁴⁾ Επιλέον, ανατέθηκε στην Επιτροπή να μελετήσει τα περιφερειακά προβλήματα της Κοινότητας, ενόψει και της διεύρυνσης με τα τρία νέα μέλη.

4. Βλ. Παράρτημα II, Χάρτης Β, Κοινωνικές Επιδοτήσεις ΕΤΠΑ

1.2.1.2. Οι εξελίξεις στην περίοδο 1973 - 1985 : Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)

Ενώ η πρώτη δεκαπενταετία θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως η περίοδος των συζητήσεων για την συνειδητοποίηση του περιφερειακού προβλήματος και της ανάγκης συντονισμού της περιφερειακής πολιτικής των κρατών - μελών σε κοινοτικό επίπεδο, η επόμενη δεκαπενταετία χαρακτηρίζεται από πρόοδο και στο πεδίο της αναπτύξεως και εφαρμογής μιας τέτοιας πολιτικής. Στην πρόοδο αυτή συνέβαλλαν, τόσο η πρώτη διεύρυνση της Κοινότητας, που περιέλαβε χώρες με εντονότερα περιφερειακά προβλήματα, όσο και η διεθνής οικονομική ύφεση που ακολούθησε τις πετρελαϊκές κρίσεις, παράγοντες που ενέτειναν το περιφερειακό πρόβλημα της Κοινότητας. Σημαντικό ρόλο στην προώθηση της περιφερειακής πολιτικής της Κοινότητας, έπαιξε επίσης και η απόφασή της, στα τέλη της δεκαετίας του '60, να προχωρήσει στην δημιουργία οικονομικής και νομισματικής ένωσης, η οποία απαιτούσε ενίσχυση της οικονομικής της συνοχής και περιορισμό των περιφερειακών ανισοτήτων.

Σταθμό στην ανάπτυξη της Κοινοτικής Περιφερειακής Πολιτικής, αποτελεί η δημοσίευση, το 1973, ειδικής έκθεσης, η οποία είναι γνωστή ως η έκθεση *Thompson* που ήταν τότε ο αρμόδιος επίτροπος για θέματα περιφερειακής πολιτικής. Η έκθεση αυτή κάνει προτάσεις για την δημιουργία μιας κοινοτικής περιφερειακής πολιτικής, που να καλύπτει τόσο τις γεωργικές προβληματικές περιοχές όσο και τις βιομηχανικές περιοχές που βρίσκονταν σε παρακμή. Η Κοινοτική αυτή περιφερειακή πολιτική συνίσταται στο συντονισμό των εθνικών περιφερειακών πολιτικών, καθώς επίσης και των κοινών πολιτικών της Κοινότητας με περιφερειακή διάσταση, ενώ δεν προβλέπει κοινή περιφερειακή πολιτική σε κοινοτικό επίπεδο.

Προβλέπει επίσης την δημιουργία μιας Επιτροπής Περιφερειακής Ανάπτυξης, με σκοπό να συνδράμει τις εθνικές κυβερνήσεις, στην προσπάθειά τους να αντιμετωπίσουν, τα περιφερειακά τους προβλήματα.

Τέσσερις κατηγορίες περιφερειών, είχαν δικαίωμα να λάβουν ενίσχυση:

- i) Περιοχές των οποίων το κατά κεφαλήν ΑΕΠ είναι σημαντικά μικρότερο του κοινοτικού μέσου όρου,
- ii) Περιοχές που εξαρτώνται από τη γεωργία ή παρακμάζοντες βιομηχανικούς κλάδους,
- iii) Περιοχές με σταθερά υψηλό ποσοστό ανεργίας ή καθαρής μετανάστευσης, και
- iv) Περιοχές που επηρεάσθηκαν αρνητικά από τη δημιουργία της τελωνειακής ένωσης

Η βοήθεια προβλεπόταν να δίνεται στα κράτη-μέλη για την κάλυψη δαπανών τους

και για άμεσες επιδοτήσεις επενδύσεων ή τόκων. Το ύψος της κοινοτικής ενίσχυσης μπορούσε να φτάσει μέχρι το 50% της δαπάνης επιδότησης των επενδυτικών σχεδίων που πληρούσαν τους όρους για κοινοτική συγχρηματοδότηση.

Το 1977, η Επιτροπή υπέβαλε στο Συμβούλιο μια νέα έκθεση με νέες κατευθύνσεις, η οποία υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο το επόμενο έτος και τροποποιήθηκε ελαφρά, το 1981. Οι νέες αυτές κατευθύνσεις, πρόβλεπαν αναθεώρηση του τρόπου ορισμού των προβληματικών περιοχών, όχι με βάση την πηγή της προβληματικότητάς τους, αλλά με βάση τη φύση και την έκταση της βοήθειας που ήταν απαραίτητη για την αντιμετώπιση του προβλήματος. Έτσι οι πιο πάνω τέσσερις κατηγορίες προβληματικών περιοχών, ορίσθηκαν τώρα ως εξής:

- i) Περιφέρειες που απαιτούν μακροχρόνια ενίσχυση,
- ii) Περιφέρειες που απαιτούν μόνο βραχυχρόνια ή μεσοχρόνια ενίσχυση,
- iii) Περιφέρειες που κατέστησαν προβληματικές εξαιτίας αλλαγών στο διεθνές περιβάλλον ή εξαιτίας επιδράσεων άλλων κοινοτικών πολιτικών, και
- iv) Περιφέρειες που βρίσκονταν στα σύνορα των κρατών-μελών και ανήκαν εν μέρη σε ένα κράτος-μέλος και εν μέρη σε άλλο κράτος-μέλος.

Στις δύο πρώτες περιπτώσεις, θα μπορούσε να επέμβει αποτελεσματικά καθένα κράτος-μέλος μόνο του, ενώ στις δύο τελευταίες περιπτώσεις, θα ήταν από-τελεσματικότερη η συντονισμένη κοινοτική επέμβαση. Γι' αυτό οι ενισχύσεις του ταμείου προτεινόταν να χωριστούν σε δύο μέρη. Το ένα μέρος να κατανέμεται στα κράτη-μέλη με βάση ποσοτώσεις και να προορίζεται για την χρηματοδότηση των δύο πρώτων κατηγοριών περιφερειών, ενώ το υπόλοιπο να παραμείνει εκτός ποσοτώσεων και να προορίζεται για την χρηματοδότηση των άλλων δύο κατηγοριών περιφερειών. Το ποσό όμως που κατανεμήθηκε για το δεύτερο τμήμα, στην πρώτη τριετία, ήταν μόνο 5% των συνολικών πόρων του ταμείου, με συνέπεια να είναι ανεπαρκές. Τέλος, οι νέες κατευθύνσεις της περιφερειακής πολιτικής, πρόβλεπαν αυξημένο συντονισμό των μέτρων περιφερειακής πολιτικής, σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο και καθόριζαν περισσότερο λεπτομερείς δείκτες των περιφερειακών ανισοτήτων που θα έπρεπε να χρησιμοποιούνται για την χρηματοδότηση έργων, από το Περιφερειακό Ταμείο. Οι δείκτες αυτοί ήταν η τάση της ανεργίας της περιοχής, την προηγούμενη πενταετία, το ποσοστό του πληθυσμού που απασχολείτο στη γεωργία ή σε φθίνοντες βιομηχανικούς κλάδους, το ποσοστό μετανάστευσης από την περιοχή την προηγούμενη πενταετία και το ύψος και ο αριθμός μεταβολής του ΑΕΠ της περιοχής.

Παρόλα αυτά όμως, τα περιφερειακά προβλήματα της Κοινότητας οξύνονταν αντί να αμβλύνονται. Ένας βασικός λόγος ήταν ότι οι πόροι του ταμείου ήταν σχετικά περιορισμένοι, αφού στην δεκαετία 1975-1985 αποτελούσαν, κατά μέσο όρο, μόνο το

7% των συνολικών δαπανών του κοινοτικού προϋπολογισμού. Ένας άλλος λόγος ήταν ότι το μεγαλύτερο μέρος των πόρων του κατευθυνόταν για την χρηματοδότηση επιμέρους έργων και όχι για την χρηματοδότηση ολοκληρωμένων προγραμμάτων τα οποία θα ήταν περισσότερο αποτελεσματικά για την αντιμετώπιση του περιφερειακού προβλήματος της κοινότητας. Εξάλλου, η κοινοτική χρηματοδότηση αντικαθιστούσε πολλές φορές, εθνική χρηματοδότηση και δεν οδηγούσε σε αύξηση τις συνολικής χρηματοδότησης των έργων περιφερειακής ανάπτυξης.

Επιπλέον, ένα μεγάλο μέρος των πόρων του Περιφερειακού Ταμείου κατευθυνόταν σε ορισμένα από τα αναπτυγμένα κράτη της κοινότητας, με συνέπεια να περιορίζονται οι πόροι που ήταν διαθέσιμοι για τα λιγότερο αναπτυγμένα κράτη.

1.2.1.3. Η Αναθεώρηση της Περιφερειακής Πολιτικής του 1985

Για να αντιμετωπισθούν ορισμένα από τα πιο πάνω προβλήματα, το Συμβούλιο, υιοθέτησε το 1984 τον κανονισμό 1787 ο οποίος άρχισε να ισχύει από τις αρχές του 1985 . Ο κανονισμός αυτός :

- Επαναδιατύπωσε με απλούστερο τρόπο τους στόχους της περιφερειακής πολιτικής της κοινότητας. Σύμφωνα με τον κανονισμό αυτό, στόχοι της περιφερειακής πολιτικής θα είναι στο μέλλον η αναδιάρθρωση περιοχών που επηρεάστηκαν από την βιομηχανική παρακμή καθώς επίσης και η διαρθρωτική προσαρμογή των περιφερειών με υστέρηση στην ανάπτυξη .

- Αντικατέστησε τα πολύπλοκα κριτήρια που χρησιμοποιούνταν προηγουμένως για τον ορισμό μιας προβληματικής περιοχής με έναν απλό δείκτη προβληματικότητας. Ο δείκτης αυτός υπολογίζεται ως ο μέσος όρος του ποσοστού του ΑΕΠ της περιφέρειας προς το μέσο κοινοτικό όρο και του αντίστροφου του ποσοστού της ανεργίας της περιφέρειας στον κοινοτικό μέσο όρο. Αν η τιμή του δείκτη αυτού ήταν μικρότερη του 75, η περιφέρεια μπορούσε να χρηματοδοτηθεί από το περιφερειακό ταμείο.

- Αύξησε το ποσό των πόρων που προοριζόταν για την χρηματοδότηση ολοκληρωμένων αναπτυξιακών προγραμμάτων από 1.5% περίπου το 1984 σε τουλάχιστον 20%, σε βάρος της χρηματοδότησης μεμονωμένων έργων. Επιπλέον , αύξησε το ανώτατο ποσοστό συμμετοχής του ταμείου στην χρηματοδότηση περιφερειακών έργων και προγραμμάτων.

- Κατάργησε τη διάκριση μεταξύ πόρων που περιλαμβάνονται στις ποσοτώσεις και πόρων εκτός ποσοτώσεων και εισήγαγε δύο όρια ποσοτώσεων, ένα κατώτερο και ένα ανώτερο. Για τις χρηματοδοτήσεις εκτός του κατωτάτου ορίου, την αξιολόγηση των προτάσεων έκανε η ενδιαφερόμενη χώρα, ενώ για χρηματοδοτήσεις μεταξύ των δύο ορίων ποσοτώσεων, την αξιολόγηση των προτάσεων έκανε η επιτροπή. Τα όρια αυτά αναθεωρήθηκαν το 1986 για να περιληφθούν και τα δύο νέα κράτη-μέλη.

1.2.1.4. Τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα (ΜΟΠ)

Τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα, αποτελούν την πρώτη προσπάθεια ασκήσεως ολοκληρωμένης περιφερειακής πολιτικής από την Κοινότητα.

Σαν ολοκληρωμένη περιφερειακή πολιτική νοείται η από κοινού δράση σε επίπεδο περιφέρειας των κοινοτικών και εθνικών μέσων περιφερειακής πολιτικής, έτσι που να προωθούν κοινούς στόχους πολιτικής.

Ο τίτλος Μεσογειακά, αναφέρεται στο γεγονός ότι τα προγράμματα αφορούσαν τις λιγότερο αναπτυγμένες περιφέρειες της Κοινότητας, που ανήκουν, με εξαίρεση την Ιρλανδία, στα μεσογειακά κράτη-μέλη. Έτσι τα Μ.Ο.Π. σκόπευαν να αντιμετωπίσουν κυρίως προβλήματα ανάπτυξης συνδυάζοντας μέσα που αφορούσαν ταυτόχρονα έργα υποδομής και ιδιωτικές επενδύσεις. Στην πραγματικότητα αποτελούσαν παραχώρηση της Κοινότητας προς τα μεσογειακά κράτη-μέλη για να αποδεχθούν την είσοδο της Ισπανίας και της Πορτογαλίας, προκειμένου να αντιμετωπίσουν προβλήματα ανταγωνισμού στις δικές τους περιφέρειες, οι οποίες είχαν ομοειδή διάρθρωση παραγωγής με εκείνη των νέων κρατών-μελών.

Ο σχεδιασμός των Μ.Ο.Π. , βασίσθηκε στην ήδη υφιστάμενη οργάνωση σχεδιασμού της περιφερειακής πολιτικής, τόσο της Κοινότητας, όσο και των ωφελουμένων από αυτά κρατών-μελών (Γαλλίας, Ιταλίας και Ελλάδας). Τόσο οι μεν όσο και οι δε, δεν ήταν προετοιμασμένες για το σχεδιασμό ολοκληρωμένης παρέμβασης, όπως προεβλέφθη στη συνέχεια από τον κανονισμό 2052/1988 και για το λόγο αυτό, η παρέμβαση των Μ.Ο.Π θα πρέπει να θεωρηθεί σαν προκαταρκτικό στάδιο της κατάρτισης των Σχεδίων Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΣΠΑ), και εφαρμογής των επιχειρησιακών προγραμμάτων, που αποτελούν τους σημερινούς θεσμούς άσκησης της ευρωπαϊκής Περιφερειακής Πολιτικής.

1.2.2. Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη και η Περιφερειακή Πολιτική της Κοινότητας

Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη προώθησε σημαντικά την περιφερειακή πολιτική της Κοινότητας, τόσο με τη βελτίωση του θεσμικού πλαισίου άσκησης της περιφερειακής πολιτικής, όσο και με την ενίσχυση των πόρων που διατίθενται για την προώθηση του στόχου της Περιφερειακής Ανάπτυξης. Αναφορικά με το θεσμικό πλαίσιο, έγινε αποδεκτή η αρχή της ενιαίας και ολοκληρωμένης παρέμβασης για την αντιμετώπιση των διαρθρωτικών προβλημάτων των λιγότερο αναπτυγμένων περιοχών, με συνεργασία της Ένωσης και των κρατών-μελών. Μια τέτοια παρέμβαση απαιτεί:

- Την υπαγωγή όλων των κοινών πολιτικών με περιφερειακή διάσταση, σε προγράμ-

ματα περιφερειακής ανάπτυξης,

- Την υπαγωγή των εθνικών πολιτικών Περιφερειακής Αναπτύξεις σε Σχέδια Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΣΠΑ), για τις περιπτώσεις που απαιτείται κοινοτική βοήθεια,
- Την εξειδίκευση των εθνικών ΣΠΑ κάθε περιφέρειας σε λειτουργικά προγράμματα στα πλαίσια των οποίων συνδυάζονται κοινοτικά, εθνικά και περιφερειακά αναπτυξιακά μέτρα και,
- Την παρακολούθηση της εκτέλεσης και συνεχούς αξιολόγησης των αποτελεσμάτων της περιφερειακής πολιτικής.

Αναφορικά με την αύξηση των πόρων, η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη, προβλέπει διπλασιασμό των πόρων των διαρθρωτικών ταμείων, που αποτελούν τα κύρια ταμεία χρηματοδότησης των μέτρων περιφερειακής πολιτικής, αλλά και αύξηση του συνόλου των δαπανών του κοινοτικού προϋπολογισμού από 1% το 1987 σε 1,2% το 1992.

Ιδιαίτερη σημασία για την προώθηση του στόχου της περιφερειακής ανάπτυξης και της σύγκλισης, έχει και η Επιτροπή των Περιφερειών, την οποία ιδρύει η Συνθήκη (άρθρα 198Α έως 198Γ). Η Επιτροπή αυτή είναι συμβουλευτικό όργανο και συμβουλεύει την Επιτροπή και το Συμβούλιο σε θέματα περιφερειακής πολιτικής για τα οποία ζητείται η γνώμη της ή η ίδια κρίνει ότι πρέπει να εκφέρει γνώμη.

Η Επιτροπή αυτή αποτελείται από αντιπροσώπους των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Περιφερειακής Διοίκησης, ο αριθμός των οποίων ανέρχεται σε 222, όσα και τα μέλη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής και κατανέμονται στα κράτη-μέλη με την ίδια αναλογία.

1.2.2.1. Η Αναθεώρηση της Περιφερειακής Πολιτικής το 1989

Το 1989 έλαβε χώρα μια νέα μεταρρύθμιση της περιφερειακής πολιτικής της Κοινότητας, στο πλαίσιο μιας ευρύτερης μεταρρύθμισης όλων των διαρθρωτικών ταμείων, προκειμένου να επιτευχθεί συντονισμός και να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων τους. Με την νέα αυτή μεταρρύθμιση καθορίζονται πέντε στόχοι παρέμβασης της Κοινότητας μέσω των διαρθρωτικών ταμείων, των οποίων διπλασιάστηκαν οι πόροι. Οι στόχοι αυτοί είναι οι επόμενοι :

- Στόχος 1 :** Προώθηση της ανάπτυξης και διαρθρωτικής προσαρμογής των περιφερειών των οποίων η ανάπτυξη υστερεί
- Στόχος 2 :** Μεταλλαγή των περιφερειών που πλήττονται από βιομηχανική παρακμή
- Στόχος 3 :** Καταπολέμηση της ανεργίας μακράς διάρκειας
- Στόχος 4 :** Αύξηση των ευκαιριών απασχόλησης των νέων
- Στόχος 5α:** Προσαρμογή των αγροτικών δομών στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής
- Στόχος 5β:** Προώθηση της ανάπτυξης των αγροτικών περιοχών.
Προώθηση της ανάπτυξης της αλιείας.

Ως περιοχές του πρώτου στόχου, ορίστηκαν οι περιοχές των οποίων το μέσο κατά κεφαλήν εισόδημα είναι μικρότερο του 75% του κοινοτικού μέσου όρου. Οι περιοχές αυτές καλύπτουν το 22% περίπου του συνολικού πληθυσμού της Κοινότητας⁽⁵⁾. Οι περιοχές του δεύτερου στόχου καλύπτουν περίπου το 16% του συνολικού πληθυσμού της Κοινότητας και οι περιοχές του στόχου 5β, καλύπτουν το 5% περίπου.

Η προώθηση των πιο πάνω στόχων θα γίνεται στο μέλλον με συνδυασμένες παρεμβάσεις των διαρθρωτικών ταμείων. Ο πίνακας 2, δείχνει τα ταμεία που παρεμβαίνουν για την προώθηση καθενός από τους στόχους αυτούς. Όπως φαίνεται από τον πίνακα αυτό, το Περιφερειακό Ταμείο, παρεμβαίνει για την προώθηση τριών στόχων, δηλ. των στόχων 1, 2 και 5β.

---

5. Στις περιοχές αυτές περιλαμβάνονται το σύνολο της χώρας μας, της Πορτογαλίας και της Ιρλανδίας, η πρώην Ανατολική Γερμανία, καθώς επίσης και τμήματα της Ιταλίας, της Ισπανίας, της Μεγάλης Βρετανίας (Βόρεια Ιρλανδία) και της Γαλλίας (υπερπόντια εδάφη)

Η Κοινότητα έχει ορίσει, σε κοινοτικό επίπεδο και έχει συντάξει χάρτες με τις περιοχές που ανήκουν σε καθεμιά από τις παραπάνω κατηγορίες, έτσι ώστε να προσδιορίζονται πλέον σε κοινοτικό επίπεδο και όχι σε επίπεδο κράτους - μέλους, οι περιοχές που έχουν ανάγκη ενίσχυσης.

Πίνακας 2
Ο Χρηματοδοτικός ρόλος των Διαρθρωτικών Ταμείων

Στόχοι	Διαρθρωτικά Ταμεία
Στόχος 1	ΠΤ, ΚΤ, ΓΤΠ
Στόχος 2	ΠΤ, ΚΤ,
Στόχος 3	ΚΤ
Στόχος 4	ΚΤ
Στόχος 5α	ΓΤΠ
Στόχος 5β	ΠΤ, ΚΤ, ΓΤΠ

Σημείωση :

ΓΤΠ : Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού & Εγγυήσεων

ΚΤ : Κοινωνικό Ταμείο

ΠΤ : Περιφερειακό Ταμείο

Για την αύξηση της αποτελεσματικότητας των κοινοτικών παρεμβάσεων, οι μεταρρυθμίσεις του 1989, επέφεραν τις εξής σημαντικές θεσμικές μεταβολές:

Πρώτο, συγκέντρωση των ενισχύσεων στις περιοχές του στόχου 1, που απορροφά σήμερα το 80% των συνολικών πόρων του Περιφερειακού ταμείου και του στόχου 2, που απορροφά το μεγαλύτερο μέρος του υπόλοιπου ποσού. Για το σκοπό αυτό, η Κοινότητα προσδιόρισε ενδεικτικές κατανομές των πόρων του Περιφερειακού Ταμείου κατά στόχο και χώρα.

Δεύτερο, ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των κοινοτικών, εθνικών και των περιφερειακών οργάνων με τη μορφή της εταιρικότητας.

Τρίτο, υιοθέτηση ενός συστήματος λεπτομερούς περιφερειακού προγραμματισμού, στο πλαίσιο του οποίου θα χρηματοδοτούνται προγράμματα και όχι μεμονωμένα έργα, όπως γινόταν προηγουμένως.

Το νέο σύστημα προγραμματισμού που υιοθετήθηκε το 1989, περιλαμβάνει μια σειρά από διακεκριμένα στάδια : αρχικά τα κράτη - μέλη, με στενή συνεργασία, των περιφερειακών οργάνων, διατυπώνουν και υποβάλλουν στην Κοινότητα, λεπτομερή σχέδια περιφερειακής ανάπτυξης, για κάθε μια από τις περιοχές που υπάγονται στους τρεις στόχους που αναφέρθηκαν πιο πάνω. Τα σχέδια αυτά, αποτελούν αντικείμενο λεπτομερών διαπραγματεύσεων, μεταξύ των κρατών - μελών και της Κοινότητας, με βάση τις οποίες διαμορφώνεται ένα Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, για κάθε μια περιφέρεια. Το Κοινοτικό αυτό Πλαίσιο Στήριξης, περιλαμβάνει λεπτομέρειες σχετικά με τις παρεμβάσεις όλων των διαρθρωτικών ταμείων⁽⁶⁾, της Τράπεζας Επενδύσεων και της ΕΚΑΧ, για την προώθηση των σχεδίων περιφερειακής ανάπτυξης των κρατών - μελών. Η εκτέλεση του Κοινοτικού αυτού Πλαισίου Στήριξης μπορεί να γίνει, είτε με γενικές ενισχύσεις, κυρίως όμως γίνεται με τα λεγόμενα λειτουργικά προγράμματα και τις κοινοτικές πρωτοβουλίες. Τα λειτουργικά προγράμματα σχεδιάζονται από τα κράτη - μέλη και υποβάλλονται στην Κοινότητα για συγχρηματοδότηση. Αντίθετα, οι κοινοτικές πρωτοβουλίες εκπορεύονται από την Κοινότητα. Το επόμενο στάδιο, είναι το στάδιο της παρακολούθησης της υλοποίησης των προγραμμάτων, το οποίο ακολουθείται από το στάδιο της αξιοποίησης των εμπειριών και της κατάρτισης νέων σχεδίων περιφερειακής ανάπτυξης καθώς και νέων πλαισίων κοινοτικής στήριξης.

---

6. Βλ. παράρτημα VII και VIII

1.2.3. Η Συνθήκη Μάαστριχ και η περιφερειακή Πολιτική της Ένωσης

Η Συνθήκη του Μάαστριχ προωθεί ακόμη πιο πολύ την περιφερειακή διάσταση και την περιφερειακή πολιτική της Κοινότητας, γιατί προωθεί ακόμη πιο πολύ την αρχή της κοινοτικής συνοχής. Έτσι σύμφωνα με το άρθρο 130Α της Συνθήκης «...η Κοινότητα αποσκοπεί στην μείωση των διαφορών μεταξύ των επιπέδων ανάπτυξης των διαφόρων περιοχών και στην μείωση της καθυστέρησης των πλέον μειονεκτικών περιοχών, συμπεριλαμβανομένων και των αγροτικών περιοχών».

Για την προώθηση του στόχου αυτού, η Συνθήκη προβλέπει συντονισμένη δράση τόσο των κρατών - μελών, όσο και της Ένωσης. Ειδικότερα προβλέπεται ότι τα κράτη-μέλη ασκούν και συντονίζουν την οικονομική τους πολιτική με σκοπό, μεταξύ άλλων, να πετύχουν και τον στόχο της οικονομικής σύγκλισης. Ο στόχος αυτός πρέπει να λαμβάνεται επίσης υπ' όψη κατά την διαμόρφωση και υλοποίηση των πολιτικών και δράσεων της Κοινότητας, καθώς και κατά την υλοποίηση της εσωτερικής αγοράς. Η Κοινότητα εξάλλου, ενισχύει την υλοποίηση του στόχου της συνοχής μέσω των διαρθρωτικών ταμείων, της ΕΤΕ, και των άλλων υφιστάμενων χρηματοδοτικών μέσων. Επιπλέον, η Συνθήκη προβλέπει την ίδρυση, μέχρι το τέλος το 1993, ενός νέου ταμείου για την προώθηση του στόχου της συνοχής, του Ταμείου Συνοχής, που θα συμμετέχει στην χρηματοδότηση σχεδίων προστασίας του περιβάλλοντος και διευρωπαϊκών δικτύων στον τομέα της υποδομής των μεταφορών.

Ένα νέο επίσης, μέσο περιφερειακής πολιτικής, που αφορά την ανάπτυξη της αλιείας και εντάσσεται στο στόχο 5β, είναι το Χρηματοδοτικό Μέσο Ανάπτυξης της Αλιείας, το οποίο προς το παρόν διαχειρίζεται το Περιφερειακό Ταμείο.

1.3. Το Πράσινο Βιβλίο

1.3.1. Σκοπός του Πράσινου Βιβλίου

Η πλούσια ποικιλία των πολιτισμών και των κοινωνικών συστημάτων, στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είναι ένα ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, σε έναν ταχέως μεταβαλλόμενο κόσμο. Όλες οι κοινωνίες βρίσκονται στην ίδια διαδικασία εκμάθησης. Ωστόσο, η διαφορετικότητα μπορεί να εκφυλιστεί σε αταξία, εάν οι κοινοί στόχοι, οι οποίοι ενσωματώνουν τις διακριτές αξίες της ευρωπαϊκής κοινωνίας και οι οποίοι καθορίζονται στην Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν τύχουν υπεράσπισης από τις προσπάθειες των κρατών - μελών και από τα ίδια τα άτομα.

Η ευρωπαϊκή κοινωνική πολιτική⁽⁷⁾, εισέρχεται σε κρίσιμο στάδιο. Ωστόσο η Κοινότητα, δεσμεύεται πλήρως να εξασφαλίσει, ότι η οικονομική και κοινωνική πρόοδος, συμβαδίζουν. Δεδομένου όμως την ύπαρξη μιας ανησυχίας, ότι, με κάποιον τρόπο το επιτακτικό της δράσης, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, μπορεί να καταστεί πρόσχημα για αλλαγές στα κοινωνικά πρότυπα σε εθνικό επίπεδο, το Πράσινο Βιβλίο και η διαδικασία συζήτησης που προϋποθέτει, προορίζεται για να διοχετεύσει ιδέες προς την κατεύθυνση της ανάπτυξης της επόμενης φάσης, της οικονομικής πολιτικής σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Η κύρια προϋπόθεση αυτού του Πράσινου Βιβλίου είναι ότι, η επόμενη φάση στην ανάπτυξη της ευρωπαϊκής κοινωνικής πολιτικής, δεν μπορεί να βασισθεί στην άποψη, ότι η κοινωνική πρόοδος πρέπει να υποχωρήσει ώστε να υπάρξει άνοδος του οικονομικού ανταγωνισμού.

Συμπερασματικά, σκοπός του Πράσινου Βιβλίου, είναι να διαμορφώσει την βάση συζητήσεως, η οποία ελπίζεται ότι θα πραγματοποιηθεί, όχι μόνο σε εθνικό επίπεδο, σε κάθε κράτος - μέλος, αλλά επίσης και μεταξύ άλλων, των ενδιαφερομένων μερών, περιλαμβανομένων φυσικά των κοινωνικών εταίρων, καθώς και ειδικών ομάδων συμφερόντων. Η Επιτροπή θα παρακολουθήσει προσεκτικά τις συζητήσεις αυτές και θα επιχειρήσει να αντλήσει από αυτές σημαντικά θέματα του μελλοντικού Λευκού Βιβλίου.

---

7. Ο όρος «κοινωνική πολιτική», έχει πολλές διαφορετικές σημασίες οι οποίες ποικίλουν από κράτος-μέλος σε κράτος-μέλος. Στο συγκεκριμένο, η κοινωνική πολιτική, νοείται ως το πλήρες φάσμα των πολιτικών στον κοινωνικό τομέα, συμπεριλαμβανομένων των πολιτικών για την αγορά εργασίας.

Αυτό το Πράσινο Βιβλίο, δεν ασχολείται με τις διαδικαστικές επιπτώσεις των νέων διατάξεων του Μάαστριχ, δεδομένου ότι αυτές αποτέλεσαν αντικείμενο ξεχωριστής ανακοίνωσης.

1.3.1.1. Οι Κοινοτικές Πρωτοβουλίες - Διαδικασία για την λήψη απόφασης

Οι κοινοτικές πρωτοβουλίες, είναι ειδικά μέσα της διαρθρωτικής πολιτικής της Κοινότητας, τα οποία η Επιτροπή προτείνει στα κράτη-μέλη, με δική της πρωτοβουλία, για να υποστηρίξει ενέργειες που συμβάλλουν στην επίλυση προβλημάτων, με ιδιαίτερες επιπτώσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Τρία στοιχεία χαρακτηρίζουν τις κοινοτικές πρωτοβουλίες και συμβάλλουν στην προστιθέμενη αξία τους, σε σχέση με τις υπόλοιπες ενέργειες, που χρηματοδοτούνται από τα διαρθρωτικά ταμεία:

- η υποστήριξη της ανάπτυξης συνεργασίας σε διακρατικό, διασυνοριακό και διαπεριφερειακό επίπεδο,
- η μέθοδος προσέγγισης « από τη βάση προς τα επάνω»
- η διαφάνεια των επιτόπου ενεργειών την οποία προσδίδουν στην κοινοτική δράση

Μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Επιτροπή των Περιφερειών, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή Διαχείρισης Κοινοτικών Πρωτοβουλιών, η Επιτροπή ενέκρινε στις 15 Ιουνίου τις κατευθύνσεις για τις Κοινοτικές Πρωτοβουλίες (δημοσίευση στην Ε.Ε C 180 της 1.7.1994) Προβλεπόταν δεκατρείς (13) πρωτοβουλίες:

- Intereg II** : Διασυνοριακή Συνεργασία (Σκέλος Α) & Ενεργειακά Δίκτυα(Σκέλος Β)
- Leader II** : Αγροτική Ανάπτυξη
- Regis II** : Ενσωμάτωση των ιδιαίτερα απομακρυσμένων περιφερειών
- «Απασχόληση»: NOW** - (Πρόσβαση σε θέσεις εργασίας του μέλλοντος και θέσεις στελεχών για τις γυναίκες)
- Horizon** : Δυνατότητες απασχόλησης για τα άτομα με ειδικές ανάγκες και άλλες ομάδες μειονεκτούντων ατόμων.
- Youthstart** : Ένταξη στην αγορά εργασίας ανειδίκευτων νέων κάτω των 20 ετών
- Adapt** : Προσαρμογή του εργατικού δυναμικού στις βιομηχανικές μεταβολές
- Rechar II** : Ανασυγκρότηση των περιοχών ανθρακωρυχείων
- Resider II** : Ανασυγκρότηση των σιδηρουργικών περιοχών
- Conver** : Διαφοροποίηση των περιοχών που εξαρτώνται από τον τομέα της άμυνας
- Retex** : Διαφοροποίηση των περιοχών που εξαρτώνται από τον κλάδο υφαντουργίας - ενδύσεως

- Υφαντουργία - Ένδυση στην Πορτογαλία :** Εκσυγχρονισμός του κλάδου στην Πορτογαλία
- MME** : Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων
- Urban** : Αναζωογόνηση συνοικιών που βρίσκονται σε κρίση με μεσαίες ή μεγάλες πόλεις
- Pesca** : Διαφοροποίηση των περιοχών που εξαρτώνται από την αλιεία

Έκτοτε, η Επιτροπή εγκαινίασε μια νέα πρωτοβουλία με τίτλο «Ειρήνη», η οποία αποσκοπεί να στηρίξει την διαδικασία ειρήνευσης και συνδιαλλαγής στην Βόρεια Ιρλανδία. Στην πρωτοβουλία αυτή, η οποία καλύπτει τη Βόρεια Ιρλανδία και τις έξι παραμεθόριες κομητείες της Ιρλανδίας, διατίθεται για την περίοδο 1995-1997, συνεισφορά των διαρθρωτικών ταμείων, ύψους 300 εκατ. ECU.

Επίσης, τον Οκτώβριο του 1995, κατά την κατανομή του δημοσιονομικού αποθεματικού των κοινοτικών πρωτοβουλιών, η Επιτροπή, διεύρυνε το πεδίο δράσης δύο κοινοτικών πρωτοβουλιών:

Intereg II (Σκέλος Γ): Συνεργασία σε θέματα χωροταξίας και ειδικότερα για την διαχείριση των υδάτων

«Απασχόληση» (Σκέλος «Ενσωμάτωση»): ένταξη των ατόμων που απειλούνται από κοινωνικό αποκλεισμό και καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας.

Αναλυτικότερα, οι κοινοτικές πρωτοβουλίες έχουν ως εξής :

• **INTEREG II (1994-1999)**

Πλαίσιο

Στόχος της κοινοτικής πρωτοβουλίας Intereg, η οποία αποφασίσθηκε το 1990, ήταν η προετοιμασία των παραμεθωρίων περιφερειών, ενόψει της κατάργησης των συνόρων στην Ευρώπη. Η πρωτοβουλία Regen, εφαρμογή της οποίας, άρχισε την ίδια χρονιά, αποσκοπούσε στην δημιουργία ορισμένων συνδετικών κρίκων που έλειπαν από το διευρωπαϊκό δίκτυο μεταφορών και διάδοσης της ενέργειας στις περιφέρειες του στόχου 1.

Σκοπός

Η πρωτοβουλία Intereg II, αποτελείται από δύο διαφορετικές πτυχές, γιατί συγ-

κεντρώνει το έργο της Interreg I και της Regen. Στόχος της είναι αφενός μεν η ανάπτυξη της διασυνοριακής συνεργασίας και η ενίσχυση των εσωτερικών και εξωτερικών παραμεθορίων περιοχών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για να ξεπεράσουν τα ειδικά προβλήματα τα οποία αντιμετωπίζουν, λόγω της σχετικής απομόνωσής τους έναντι των εθνικών οικονομιών και του συνόλου της Ένωσης.

Καλείται, αφετέρου, να συμπληρώσει τα ενεργειακά δίκτυα για να τα συνδέσει με μεγαλύτερα ευρωπαϊκά δίκτυα.

A. Διασυνοριακή Συνεργασία **Επιλέξιμες Περιοχές**

Στο πλαίσιο της Interreg II, είναι επιλέξιμες:

- Το σύνολο των περιοχών NUTS III ⁽⁶⁾ της Κοινότητας κατά μήκος των μεσογείων εσωτερικών και εξωτερικών συνόρων της Κοινότητας,
- καθώς και ορισμένες NUTS III με θαλάσσια σύνορα.
- Σε ειδικές περιπτώσεις και στο πλαίσιο των προγραμμάτων διασυνοριακής συνεργασίας, η ενίσχυση της Κοινότητας, δύναται να χορηγηθεί επίσης και για μέτρα τα οποία εφαρμόζονται στις περιοχές NUTS III.
- Εφόσον συνεπάγεται υψηλό επίπεδο διασυνοριακής συνεργασίας και δεν χρειάζεται να κινητοποιηθεί, κατά κανόνα, περισσότερο από το 20% των συνολικών δαπανών των εν λόγω προγραμμάτων.

Επιλέξιμα μέτρα (συνοπτικά)

- Μελέτες σχετικές με τα αναπτυξιακά σχέδια σε ένα ολοκληρωμένο διασυνοριακό χώρο.
- Ανάπτυξη και υποστήριξη των ΜΜΕ, κυρίως με την δημιουργία διασυνοριακών δικτύων οικονομικών σχέσεων μεταξύ των ΜΜΕ.
- Τουρισμός και Αγροτουρισμός
- Εφοδιασμός των περιοχών σε νερό, φυσικό αέριο, ηλεκτρικό ρεύμα και τηλεπικοινωνίες και ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

β. Η Στατιστική Ονοματολογία Εδαφικών Ενοτήτων («NUTS III») παρέχει ένα πλαίσιο αναφοράς ενιαίο για τις περιφερειακές στατιστικές. Η ονοματολογία αυτή περιέχει πολλά επίπεδα περιφερειακής διάκρισης:

- NUTS I : 64 Περιφέρειες της Ένωσης
- NUTS II : 167 Βασικές Διοικητικές Περιφέρειες
- NUTS III : 824 Υποδιαίρεσεις των Περιφερειών του επιπέδου II

- Πρόληψη και έλεγχος της μόλυνσης, ορθολογιστική χρησιμοποίηση της ενέργειας και διάθεση των απορριμμάτων
- Αγροτική Ανάπτυξη
- Βελτίωση της γεωργικής παραγωγικότητας και υποστήριξη του διασυνοριακού εμπορίου
- Δημιουργία ή ανάπτυξη εμπορικών οργανώσεων, επαγγελματικών οργανώσεων ή διασυνοριακών ομάδων προγραμματισμού.
- Βελτίωση των υποδομών των επικοινωνιών (μεταφορές, μέσα μαζικής ενημέρωσης) στις περιφέρειες όπου παρουσιάζεται ιδιαίτερη έλλειψη
- Συνεργασία στους τομείς της εκπαίδευσης και των πολιτιστικών θεμάτων, συμπεριλαμβανομένης και της εργασίας ανάμεσα σε ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα, ερευνητικά κέντρα και πανεπιστήμια
- Υποστήριξη της κατάρτισης και της απασχόλησης ειδικότερα για τους ανέργους, τις γυναίκες και τα άτομα τα οποία θίγονται από τις μεταβολές που προκύπτουν από την ενιαία αγορά
- Συνεργασία σε θέματα υγείας
- Λήψη μέτρων στους τομείς της ενέργειας, των τηλεπικοινωνιών και των μεταφορών, συμπληρωματικά της ανάπτυξης των διευρωπαϊκών δικτύων
- Λήψη ειδικών μέτρων για την εξομάλυνση προβλημάτων οφειλομένων σε γλωσσικές διοικητικές ή νομικές διαφορές
- Εκπόνηση του διασυνοριακού εδαφικού σχεδιασμού
- Πρόληψη του λαθρεμπορίου στα εξωτερικά σύνορα

Τα προγράμματα, τα οποία προτείνουν τα κράτη-μέλη να αξιολογηθούν από την Επιτροπή, συναρτήσκει ιδίως των εξής στοιχείων:

- της ύπαρξης συνεκτικής στρατηγικής για τον αντίστοιχο διασυνοριακό χώρο, η οποία θα πρέπει να συνοδεύεται από τον κατάλληλο συνδυασμό διαρθρωτικών μέσων και μέτρων για την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού
- όσον αφορά τα εσωτερικά σύνορα, του προβλεπόμενου αντίκτυπου των προτεινόμενων μέτρων επί της ανάπτυξης εκατέρωθεν των συνόρων
- όσον αφορά τα εξωτερικά σύνορα, της συμβολής των μέτρων αυτών στην ενθάρρυνση της όσο το δυνατό ευρύτερης διασυνοριακής συνεργασίας σε ορισμένους τομείς
- του συμπληρωματικού χαρακτήρα της χρηματοοικονομικής συνεισφοράς της Κοινότητας και των περιφερειακών και εθνικών συνεισφορών
- της προβλεπόμενης αποτελεσματικότητας του μηχανισμού που ρυθμίζει την εφαρμογή, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση καθώς και το βαθμό συμμετοχής των περιφερειακών αρχών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, στην εκτέλεση των προγραμμάτων - των αυτών (για τα εσωτερικά σύνορα θα πρέπει να προβλεφθούν κοινοί μηχανισμοί)

Προβλεπόμενη Χρηματοδότηση

Πτυχή «Διασυνοριακή Συνεργασία» : 2.400 ECU, από τα οποία 1800, θα διατεθούν στις περιφέρειες του στόχου 1.

Μόνον ένα περιορισμένο μέρος, μπορεί να διατεθεί στις περιφέρειες οι οποίες δεν επιλέξιμες, δυνάμει των στόχων 1,2 και 5β.

Προβλέπεται η χορήγηση δανείων από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕ) και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ).

Τα κράτη-μέλη, τα οποία δεν είναι μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν δικαιούνται των επιδοτήσεων των διαρθρωτικών ταμείων αλλά είναι δυνατόν να χρηματοδοτηθούν από το πρόγραμμα Phare, διασυνοριακές δραστηριότητες στις περιφέρειες των χωρών της Ανατολικής και Κεντρικής Ευρώπης, που γειτνιάζουν με τα εξωτερικά σύνορα της Ένωσης, (κονδύλι Β7-612).

Εφαρμογή

Τα κράτη-μέλη, πρέπει να υποβάλλουν τις προτάσεις τους για προγράμματα, ή συνολικές επιδοτήσεις, ή τις τροποποιήσεις των προγραμμάτων που αφορούν την πτυχή «Διασυνοριακή Συνεργασία» έως τις 2 Νοεμβρίου.

Κάθε σημείο, των εσωτερικών συνόρων της Ένωσης, θα καλύπτεται από ένα μόνο πρόγραμμα, στο οποίο θα συμμετέχουν δύο ή περισσότερα κράτη-μέλη. Ομοίως, όλα τα σύνορα των κρατών-μελών που αποτελούν μέρος των εξωτερικών συνόρων της Κοινότητας, θα αποτελέσουν αντικείμενο ενός μόνο προγράμματος, το οποίο θα περιλαμβάνει, αν αυτό απαιτείται και εφόσον είναι δυνατόν, τα μέτρα που λαμβάνονται εκατέρωθεν των συνόρων αυτών. Για να χρηματοδοτηθούν τα μέτρα, τα οποία υλοποιούνται, εκτός του εδάφους της Ένωσης, οι γειτονικές χώρες θα υποβάλλουν τις αιτήσεις τους για χρηματοδοτική συνδρομή στο πλαίσιο άλλων κοινοτικών προγραμμάτων, ιδίως του Phare, σύμφωνα με τις προβλεπόμενες διαδικασίες.

B. Ολοκλήρωση των ενεργειακών δικτύων **Επιλέξιμα Μέτρα**

Τέσσερα σχέδια προβλέπονται:

- η ολοκλήρωση των έργων για εισαγωγή του φυσικού αερίου σε ορισμένες περιφέρειες της Ελλάδας
- η ολοκλήρωση των έργων για την εισαγωγή φυσικού αερίου σε ορισμένες περιοχές της Πορτογαλίας
- η ολοκλήρωση της διασύνδεσης του ιταλικού και ελληνικού δικτύου παροχής ηλεκτρικού ρεύματος
- η διασύνδεση του πορτογαλικού και ισπανικού συστήματος μεταφοράς φυσικού αερίου.

Στις αιτήσεις που υποβάλλονται για τα μέτρα αυτά, πρέπει να αναφέρεται με σαφήνεια, αν ενδεχομένως απαιτείται να γίνουν συμπληρωματικές επενδύσεις, για την διασφάλιση της ομαλής λειτουργίας των διευρωπαϊκών δικτύων κατά την περίοδο 1994-1999.

Η συνεισφορά της Επιτροπής θα προσδιορισθεί, συναρτήσει έργων, τα οποία δύναται, να υλοποιηθούν κατά την περίοδο 1994-1999 και με βάση την ικανοποιητική ισορροπία ανάμεσα στις επιδοτήσεις και τα δάνεια.

Προβλεπόμενη Χρηματοδότηση

Πτυχή «ολοκλήρωση των δικτύων»: 500 ECU. Προβλέπεται η χορήγηση δανείων από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ETE) και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ).

Εφαρμογή

Τα κράτη-μέλη, πρέπει να υποβάλλουν τις προτάσεις τους για προγράμματα, έως τις 2 Νοεμβρίου. Όσον αφορά τα σχέδια για τα οποία έχουν γίνει ήδη μελέτες σκοπιμότητας με ικανοποιητικά αποτελέσματα, τα κράτη-μέλη, θα υποβάλλουν τις προτάσεις τους, αμέσως μόλις είναι δυνατόν. Για τα υπόλοιπα, τα κράτη-μέλη θα υποβάλλουν προτάσεις, ενώ τα πορίσματα των μελετών σκοπιμότητας, αιτιολογούν την εφαρμογή τους.

• LEADER II (1994-1999)

Πλαίσιο

Η κοινοτική πρωτοβουλία LEADER, η οποία αποφασίσθηκε το 1991, συνέβαλε στην αναζήτηση τοπικών προσεγγίσεων συχνά καινοτόμων για την αγροτική ανάπτυξη. Κατά την προσεχή περίοδο, η Leader II, θα συνεχίσει να υποστηρίζει τα σχέδια των τοπικών φορέων. Θα δοθεί μεγαλύτερη σημασία στον καινοτόμο και υποδειγματικό χαρακτήρα των διεξαγόμενων ενεργειών, τη ανταλλαγή εμπειριών και την διεθνή συνεργασία.

Σκοπός

Στο πλαίσιο μιας σφαιρικής πολιτικής ανάληψης πρωτοβουλιών στον τομέα της αγροτικής ανάπτυξης, η Leader II, πρέπει να δώσει την ευκαιρία στους συναλλασσόμενους και τις αγροτικές περιοχές να αξιοποιήσουν τις δυνατότητές τους.

Επιλέξιμες Περιοχές

- Είναι επιλέξιμες στο πλαίσιο της Leader II οι αγροτικές περιοχές των περιφερειών που είναι επιλέξιμες δυνάμει των στόχων 1 και 5β.
- Ωστόσο, 10% κατ' ανώτατο όριο των χορηγουμένων από την Leader II πιστώσεων για τις περιφέρειες του στόχου 5β, δύναται να διατεθεί σε συνοριακές αγροτικές περιοχές, εκτός των περιφερειών που είναι επιλέξιμες, δυνάμει των στόχων 1 & 5β.

Η Leader II, θα συνεισφέρει χρηματοοικονομικά σε δύο κατηγορίες τελικών δικαιούχων:

- αφενός στις ομάδες τοπικής δράσης, όπως αυτές προσδιορίζονται από την πρωτοβουλία Leader I, δηλαδή τις ομάδες δημοσίων και ιδιωτικών εταίρων, οι οποίοι καταρτίζουν κοινή στρατηγική και καινοτόμα μέτρα για την ανάπτυξη ενός αγροτικού χώρου, που θεωρείτο περιοχή.
- αφετέρου, σε άλλους δημόσιους, ή ιδιωτικούς συλλογικούς φορείς της υπαίθρου, (Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Εμπορικά ή Γεωργικά Επιμελητήρια, Συνδέσμους, Συνεταιρισμούς,...) και υπό τον όρο, ότι η κυρίως θεματική τους δράση εγγράφεται στην αναπτυξιακή λογική μιας περιοχής.

Επιλέξιμα Μέτρα

- Απόκτηση Δεξιοτήτων

χρηματοδότηση της τεχνικής βοήθειας συναρτήσει των επενδύσεων κυρίως στην αρχή της περιόδου και στις περιοχές όπου η μέθοδος αυτή, αποτελεί νεωτερισμό:

- Ανίχνευση του εδάφους
- Ευαισθητοποίηση των κατοίκων
- Εκπόνηση στρατηγικής

Προγράμματα για την εισαγωγή καινοτομιών στην ύπαιθρο

υποδειγματικού χαρακτήρα και μεταφερόμενα

- τεχνική στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης

- επαγγελματική κατάρτιση και ενισχύσεις για την πρόσληψη

- υποστήριξη, του αγροτουρισμού, των μικρών επιχειρήσεων, των βιοτεχνιών και της παροχής επιτόπου υπηρεσιών

- επιτόπου αξιοποίηση και εμπορία των γεωργικών, δασικών και αλιευτικών τοπικών προϊόντων

- διαφύλαξη και βελτίωση του περιβάλλοντος και του χώρου διαβίωσης

Διακρατική Συνεργασία

Σύλληψη και υλοποίηση κοινών σχεδίων μεταξύ τοπικών φορέων, οι οποίοι ανήκουν σε τουλάχιστον δύο κράτη-μέλη

Δικτύωση

Η πρωτοβουλία αρθρώνεται γύρω από ένα ευρωπαϊκό δίκτυο αγροτικής ανάπτυξης, το οποίο αποτελεί για όλους τους ενδιαφερομένους φορείς ένα μέσο διαρκούς ανταλλαγής εμπειριών και τεχνογνωσίας και διαθέτει έναν «παρατηρητή καινοτομιών και αγροτικής ανάπτυξης».

Προβλεπόμενη Χρηματοδότηση

1400 εκατομμύρια ECU, από τα οποία 900 για τις περιφέρειες του στόχου 1. Ενδει -

κτικά αναφέρεται ένα κατ' ανώτατο όριο ποσό 35 εκατομμυρίων ECU, δηλαδή 2,5% της συνολικής συνεισφοράς, το οποίο θα διατεθεί για την χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων του κοινοτικού δικτύου και ενδεχομένως για την υποστήριξη των εθνικών δικτύων.

Εφαρμογή

Εξαιρουμένων των εξαιρετικών περιπτώσεων, δεόντως αιτιολογημένων, οι αιτήσεις συνεισφοράς των κρατών-μελών θα πρέπει να υποβληθούν στην Επιτροπή, έως τις 2 Νοεμβρίου, με μορφή εθνικών ή περιφερειακών επιχειρησιακών προγραμμάτων ή συνολικών επιδοτήσεων. Η εκπόνηση των προγραμμάτων και των επιδοτήσεων αυτών, γίνεται σε περιφερειακό επίπεδο, ή όταν αυτό δεν είναι δυνατόν, σε εθνικό επίπεδο. Μετά την διαπραγμάτευσή τους και την έγκρισή τους από την Επιτροπή, θα εκτελεσθούν, σε περιφερειακό επίσης κατά προτίμηση επίπεδο. Η Επιτροπή δεν παρεμβαίνει πλέον άμεσα στην επιλογή των σχεδίων και των δικαιούχων.

- Απασχόληση και αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού
(NOW - HORIZON 1994-1999)

Πλαίσιο

Με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές του Λευκού Βιβλίου της Επιτροπής, «οικονομική ανάπτυξη, ανταγωνιστικότητα και απασχόληση» και τις κοινοτικές πρωτοβουλίες, Now και Horizon, που ξεκίνησαν το 1990, η πρωτοβουλία, «Απασχόληση και ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού», υιοθετεί μια ολοκληρωμένη προσέγγιση, συγκεντρώνοντας τρεις πτυχές, οι στόχοι των οποίων παρουσιάζουν μια λογική αλληλουχία:

- Now (παροχή ίσων ευκαιριών για τις γυναίκες στον τομέα της απασχόλησης)

-Horizon (ένταξη των μειονεκτούντων ατόμων και των ατόμων με ειδικές ανάγκες στην αγορά εργασίας)

- και μια νέα πτυχή: Youthstart (ένταξη στην αγορά εργασίας των νέων που δεν διαθέτουν βασικά προσόντα ή κατάρτιση)

Αντικείμενο

Με την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού, την βελτίωση των μηχανισμών λειτουργίας της εργασίας και την προώθηση διακρατικών ενεργειών, στόχος της πρωτοβουλίας αυτής είναι να υποστηρίξει την ανάκαμψη της απασχόλησης, να ενθαρρύνει την κοινοτική αλληλεγγύη σε ολόκληρη την Κοινότητα και την παροχή ίσων ευκαιριών, για τις γυναίκες στην αγορά εργασίας. Οι τρεις πτυχές της πρωτοβουλίας, περιλαμβάνουν συντονισμένα μέτρα, τα οποία αποσκοπούν κατ' αρχήν, στην βελτίωση των συστημάτων κατάρτισης και απασχόλησης και στην εισαγωγή καινοτόμων πρακτικών, οι οποίες θα κινητοποιήσουν τους κύριους φορείς και θα λάβουν υπόψη τους για τις ανάγκες για τις οποίες απαιτείται, μια ιδιαίτερη προσπάθεια.

- Η πτυχή Απασχόληση - Now, αποσκοπεί να διασφαλίσει την παροχή ίσων ευκαιριών για τις γυναίκες σε θέματα απασχόλησης, ιδίως όσον αφορά τα μέτρα κατάρτισης και την πρόσβαση σε θέσεις απασχόλησης με μέλλον και σε θέσεις ανωτάτων σχολών.
- Η πτυχή Απασχόληση - Horizon, αποσκοπεί να διευκολύνει την πρόσβαση στην αγορά εργασίας, εκείνων οι οποίοι έχουν προς το παρόν αποκλεισθεί ή ενδέχεται να αποκλεισθούν: ανάπηρους, μειονεκτούντα άτομα, ομάδες υψηλού κινδύνου,(τοξικομανείς, περιθωριοποιημένα άτομα, απομονωμένους ή δίχως μόνιμη στέγη, μετανάστες, πρόσφυγες, νομάδες, κρατούμενους και πρώην κρατούμενους, ανέργους μακράς διάρκειας).
- Η πτυχή Απασχόληση - Youthstart, αποσκοπεί να προωθήσει την ένταξη στην αγορά εργασίας, των νέων κάτω των είκοσι ετών, εκείνων κυρίως που δεν έχουν την απαραίτητη κατάρτιση ή επαρκή επαγγελματική εξειδίκευση.

Επιλέξιμα Μέτρα

Καθεμιά από τις πτυχές αυτές, περιλαμβάνει τις εξής κατηγορίες μέτρων, οι το-

μείς εφαρμογής των οποίων συνοψίζονται στα ακόλουθα:

- α. Καλύτερη οργάνωση των συστημάτων κατάρτισης, προσανατολισμού και τοποθέτησης
- β. Ενίσχυση για την κατάρτιση Συμβούλων
- γ. Υποστήριξη της δημιουργίας θέσεων απασχόλησης και επιχειρήσεων
- δ. Ενημέρωση και κοινοποίηση όλων των ενδιαφερομένων φορέων και του ευρέως κοινού.

⇒ Η πτυχή απασχόληση - Now :

α) -Ανάπτυξη της συνεργασίας και των δικτύων κατάρτισης και απασχόλησης- δημιουργία υπηρεσιών προσανατολισμού και προκαταρκτικής κατάρτισης καθώς και τοπικές υπηρεσίες ενίσχυσης για την δημιουργία των ΜΜΕ και των συνεταιρισμών.

- Σύσφιξη των δεσμών ανάμεσα στους οργανισμούς επαγγελματικής κατάρτισης και τις επιχειρήσεις

- Στις περιφέρειες του στόχου 1: δημιουργία δεσμών ανάμεσα στους τομείς κατάρτισης, ανώτατης εκπαίδευσης και της επιχειρήσεις-καινοτόμα εποπτικά μέσα - υπηρεσίες παροχής περίθαλψης.

β) - Προσωποποιημένη και ελαστική, επαγγελματική κατάρτιση, αρχική και συνεχής επαγγελματική κατάρτιση (κυρίως στις ΜΜΕ και τους εκτεθειμένους τομείς) κατάρτιση με θέμα την διαχείριση των επιχειρήσεων-κατάρτιση εκπαιδευτών, υπευθύνου προσωπικού, υπευθύνων για την παροχή βοήθειας σε άτομα. Στις περιφέρειες του στόχου 1, κατάρτιση των εκπαιδευτικών, παρέχοντας ίσες ευκαιρίες.

- Αξιολόγηση με καινοτόμο χαρακτήρα για την αναγνώριση και ένταξη του συνόλου των δραστηριοτήτων των γυναικών, στην επαγγελματική τους καριέρα.

γ) -Συνεργασία και δίκτυα τοπικών πρωτοβουλιών απασχόλησης για τις γυναίκες- δημιουργία ανεξαρτήτων δραστηριοτήτων, ΜΜΕ, συνεταιρισμών και χρηματοδοτικά μέσα για τον σκοπό αυτό.

δ) -Βάσεις δεδομένων, μελέτες, ανακοίνωση και διάδοση των ικανοποιητικών αποτελεσμάτων.

⇒ Η πτυχή απασχόληση - Horizon

α) - Προσαρμογή των χώρων εργασίας, ειδικότερα χάρη στις νέες τεχνολογίες, δημιουργία ελαστικών συστημάτων κατάρτισης, κυρίως εξ' αποστάσεως και με την

την βοήθεια διαλογικού συστήματος Η/Υ.

- Στις περιφέρειες των στόχων, 1,2 ή 5β: Ενίσχυση για την δημιουργία απασχόλησης για μειονεκτούντα άτομα ή άτομα με ειδικές ανάγκες με την δημιουργία τοπικών αναπτυξιακών οργανισμών, την επαγγελματική ένταξη των μειονεκτούντων ατόμων σε αστικές κοινότητες, αναπτύσσοντας κατάλληλες υπηρεσίες και υποδομές.

- Στις περιφέρειες του στόχου 1: Διαρρύθμιση των κτιρίων και προσαρμογή των μεταφορικών μέσων για την διευκόλυνση της πρόσβασης στους χώρους κατάρτισης ή εργασίας. Δημιουργία κέντρων υποδοχής και προσανατολισμού, κυρίως για τους νέους πρόσφυγες.

β) -Κατάρτιση των μειονεκτούντων ατόμων ή ατόμων με ειδικές ανάγκες, κυρίως στις νέες τεχνολογίες και δεξιότητες, και μέθοδοι κατάρτισης και αξιολόγησης προσαρμοσμένες στις διάφορες καταστάσεις και αναπηρίες, παραδείγματος χάριν, με περιόδους κατάρτισης «στο χώρο εργασίας» προώθηση της ευρωπαϊκής αναγνώρισης των προγενέστερων δεξιοτήτων. Προγράμματα κατάρτισης για τους υπεύθυνους ανθρωπίνου δυναμικού ή διοργάνωσης της εργασίας.

γ) -Ανάπτυξη νέων μορφών απασχόλησης σε τοπικό επίπεδο, χρησιμοποιώντας καινοτόμες μεθόδους οργάνωσης και αναβάθμισης, κυρίως στις επιχειρήσεις και μέσω των συνεταιρισμών, ή επιδοτούμενων θέσεων απασχόλησης (διευκολύνοντας την διέξοδο προς αυτές τις θέσεις απασχόλησης). Ανάπτυξη των τοπικών πρωτοβουλιών απασχόλησης, κυρίως εταιρικών και με βάση την συμμετοχή των τοπικών κοινοτήτων. Προσιτή ενημέρωση των δικαιούχων- δημοσίευση των «κωδικών ορθής πρακτικής», ευαισθητοποίηση του κοινού, των κοινωνικών εταίρων και των ατόμων που ασχολούνται με την εκπαίδευση.

⇨ Η πτυχή απασχόληση - Youthstart

α) -Διεξαγωγή ενεργειών στον Δημόσιο και ενδεχομένως στον ιδιωτικό τομέα, οι οποίες συμπληρώνουν άλλες ενέργειες του ΕΚΤ καθώς και του προγράμματος Leonardo και περιλαμβάνουν: προσδιορισμό των στόχων και προδιαγραφών σε θέματα προσανατολισμού, κατάρτισης και μαθητείας, τοποθέτησης και αξιολόγησης - καινοτόμους μεθόδους ένταξης των νέων και μεταφορά προτύπων «ορθών πρακτικών» δημιουργία δεσμών ανάμεσα στην εκπαίδευση, την επαγγελματική κατάρτιση και την αγορά εργασίας.

β) -Ενέργειες οι οποίες βασίζονται κυρίως στην εμπειρία προτύπων πειραματικών ενεργειών ή κοινοτικών προγραμμάτων, όπως το πρόγραμμα Leonardo και περιλαμβάνουν: προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης και τοποθέτησης νέων, αξιοποιώντας το πνεύμα πρωτοβουλίας, τα οποία θα συντονίζονται με τις υποδομές της περιοχής - κατάρτιση των εκπαιδευτών και του προσωπικού των υπηρεσιών το -

ποθέτησης - απόκτηση ειδικής εμπειρίας σε ορισμένους τομείς (τέχνες, πολιτιστική κληρονομιά, περιβάλλον, αποκατάσταση αστικών περιοχών, υπηρεσίες παροχής περίθαλψης) - εφαρμογή καινοτόμων προτύπων τοπικής ανάπτυξης.

γ) -Ενίσχυση για την δημιουργία θέσεων απασχόλησης, ειδικότερα στο πλαίσιο των δικτύων αλληλοβοήθειας, διακρατικών, εμπορικών οργανισμών και σχέσεων με τους νέους επιχειρηματίες άλλων κρατών-μελών, ανταλλαγή σε διεθνές επίπεδο τοπικών αναπτυξιακών υπηρεσιών και ανάπτυξη τοπικών πρωτοβουλιών απασχόλησης με στόχο την ένταξη των νέων.

δ) -Στήριξη των τοπικών και περιφερειακών υπηρεσιών ενημέρωσης - προώθηση του προγράμματος «Απασχόληση - Youthstart» μεταξύ των νέων - ευαισθητοποίηση των κοινωνικών εταίρων.

Προβλεπόμενη Χρηματοδότηση

1400 εκατομμύρια ECU (Απασχόληση - Now: 370, Απασχόληση - Horizon :730, Απασχόληση - Youthstart : 300). Καλύπτεται το σύνολο του εδάφους της Ένωσης, αλλά δίνεται προτεραιότητα στις περιφέρειες του στόχου 1 (800 εκατ. ECU).

Εφαρμογή

Τα κράτη-μέλη, πρέπει να υποβάλλουν αιτήσεις για συνδρομή, με μορφή επιχειρησιακών προγραμμάτων ή συνολικών επιδοτήσεων, έως τις 2 Νοεμβρίου. Όσον αφορά τα διακρατικά προγράμματα, είναι δυνατόν να υποβληθούν ενιαίες αιτήσεις ενίσχυσης και να εκδοθούν ενιαίες αποφάσεις για την χορήγηση χρηματοδοτικής ενίσχυσης.

Προτείνεται η δημιουργία ειδικών υποδομών στήριξης για τις διάφορες πτυχές της πρωτοβουλίας αυτής. Οι αρμόδιες για τις πρωτοβουλίες αυτές εθνικές αρχές, θα προβαίνουν σε αμοιβαίες διευθετήσεις με εκείνες που είναι αρμόδιες για άλλα συναφή κοινοτικά προγράμματα, έτσι ώστε να διασφαλίζεται, ότι κατά την επιλογή των σχεδίων, θα αποφεύγεται, η αλληλεπικάλυψη των εν λόγω προγραμμάτων.

• **ADAPT (1994 - 1999)**

Πλαίσιο

Η οικονομική ανάπτυξη, όπως άλλωστε αναφέρεται και στο Λευκό Βιβλίο της Επιτροπής, το οποίο εξεδόθη τον Δεκέμβριο, του 1993 σε ένα περιβάλλον ολοένα ανταγωνιστικότερο, δεν θα εξαρτηθεί μόνο από το ποσοστό επενδύσεων ή την βελτίωση των μακροοικονομικών συνθηκών. Θα χρειασθεί επίσης ένα πρώτης τάξεως εργατικό δυναμικό, ικανό να προσαρμόζεται στις οικονομικές και τεχνολογικές μεταβολές.

Ο νέος στόχος 4, των διαρθρωτικών ταμείων αποσκοπεί άλλωστε στη διευκόλυνση της προσαρμογής των εργαζομένων στις βιομηχανικές μεταβολές και την εξέλιξη των παραγωγικών συστημάτων.

Αντικείμενο

Με τη λογική αυτή, η Adapt, έχει ως στόχο :

- την προσαρμογή των εργαζομένων στις βιομηχανικές μεταβολές
- την αύξηση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων με την κατάρτιση
- της πρόληψη της ανεργίας με τη βελτίωση των προσόντων
- τη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης και νέων δραστηριοτήτων

Επιλέξιμα Μέτρα (συνοπτικά)

- Παροχή κατάρτισης, παροχή συμβουλών και προσανατολισμού.
- εντοπισμός των μεταβολών του βιομηχανικού περιβάλλοντος
- απόκτηση νέων δεξιοτήτων
- παροχή υπηρεσιών προσανατολισμού και συμβουλών στους εργαζομένους που απειλούνται από την ανεργία
- παροχή κατάρτισης στις ΜΜΕ, εκπόνηση σχεδίων εκσυγχρονισμού για τις ΜΜΕ.

- Πρόβλεψη, προώθηση δικτύων και νέων ευκαιριών απασχόλησης
- δημιουργία δικτύου επιφορτισμένου με την ανάλυση των τάσεων της αγοράς, των παραγωγικών συστημάτων και της οργάνωσης τω επιχειρήσεων.
- συνεργασία σε νέους οικονομικού τομείς
- χορήγηση ενισχύσεων για τις τοπικές πρωτοβουλίες ανάπτυξης & απασχόλησης

- Προσαρμογή των δομών και συστήματα υποστήριξης
- προώθηση της συνεργασίας και των ανταλλαγών ανάμεσα στις επιχειρήσεις, ιδίως για την δημιουργία δομών παροχής κοινών υπηρεσιών (έρευνα, μάρκετινγκ)
- κατάρτιση εκπαιδευτών σε θέματα προσαρμογής των εργαζομένων

- Ενημέρωση, διάδοση και ευαισθητοποίηση

- ανάπτυξη των βάσεων δεδομένων για την απασχόληση και την προσαρμογή των εργαζομένων στις μεταβολές
- μελέτες με θέμα την διαχείριση, την διοργάνωση, τις τεχνολογικές καινοτομίες, την καθιέρωση νέων παραγωγικών συστημάτων
- ευαισθητοποίηση των οικονομικών τομέων (παροχή υπηρεσιών για την απασχόληση οργανώσεων εργοδοτών και εργαζομένων, εμπορικά και βιομηχανικά επιμελητήρια)

Για να συγχρηματοδοτηθούν από την Adapt, τα μέτρα αυτά, πρέπει επιπλέον :

- να είναι καινοτόμα
- να έχουν διακρατική διάσταση
- να αποσκοπούν κατά προτεραιότητα στην αποτελεσματικότητα των συστημάτων και υπηρεσιών κατάρτισης καθώς και στη διαφάνειά τους
- να ενθαρρύνουν μια ενεργό προσέγγιση, στην οποία θα συμμετέχουν όλοι οι ενδιαφερόμενοι τομείς.

Προβλεπόμενη Χρηματοδότηση

1400 εκατ. ECU από τα οποία τα 400 θα διατεθούν για τις περιφέρειες του στόχου 1.

Εφαρμογή

Τα κράτη-μέλη, πρέπει να υποβάλλουν αιτήσεις για συνδρομή με τη μορφή επιχειρησιακών προγραμμάτων ή συνολικών επιδοτήσεων, έως τις 2 Νοεμβρίου.

Όσον αφορά τα διακρατικά προγράμματα, είναι δυνατόν να υποβληθούν ενιαίες αιτήσεις ενίσχυσης και να εκδοθούν ενιαίες αποφάσεις για τη χορήγηση χρηματοδοτικής υποστήριξης.

Προτείνεται η δημιουργία ειδικών δομών στήριξης της πρωτοβουλίας αυτής. Οι αρμόδιες για τις πρωτοβουλίες αυτές, εθνικές αρχές, θα προβαίνουν σε αμοιβαίες διευθετήσεις με εκείνες που είναι αρμόδιες για άλλα συναφή κοινοτικά προγράμματα, έτσι ώστε να διασφαλίζεται, ότι κατά την επιλογή των σχεδίων, θα αποφεύγεται, η αλληλεπικάλυψη των εν λόγω προγραμμάτων.

• **CONVER (1993 -1997)**

Πλαίσιο

Μετά από αίτηση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, η Επιτροπή θέσπισε το 1991 και 1992, τις ειδικές ενέργειες PERIFRA I και II για την υποστήριξη σχεδίων υποδειγματικού χαρακτήρα στον τομέα της στρατιωτικής ανασυγκρότησης και, το 1993, την κοινοτική πρωτοβουλία CONVER υπέρ των περιφερειών, οι οποίες εθίγησαν από την παρακμή των στρατιωτικών εγκαταστάσεων και βιομηχανιών. Η πρωτοβουλία αυτή, εφαρμόστηκε το 1993, ως ετήσιο πρόγραμμα και συνεχίζεται σε μια πολυετή βάση, έως το τέλος του 1997.

Αντικείμενο

Η Converg, υποστηρίζει την οικονομική διαφοροποίηση, των περιοχών που εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την βιομηχανία της άμυνας με την ανασυγκρότηση κυρίως οικονομικών δραστηριοτήτων, σχετικών με τον τομέα αυτό, με την προοπτική να καταστούν λιγότερο εξαρτώμενες και ενθαρρύνοντας εμπορικά βιώσιμες δραστηριότητες σε όλους τους βιομηχανικούς τομείς, με εξαίρεση, δραστηριότητες που μπορούν να έχουν στρατιωτική εφαρμογή.

Επιλέξιμες περιοχές

Οι περιοχές που προτείνουν τα κράτη-μέλη στην Επιτροπή, για την πρωτοβουλία Converg, δεν είναι κατ' ανάγκη επιλέξιμες δυνάμει των στόχων 1, 2 και 5β. Προσδιορίζονται ως μικρές εδαφικές μονάδες (κατώτερες απ' το επίπεδο NUTS III) ή για γεωγραφικά παρακείμενες ομάδες τέτοιων ενοτήτων, οι οποίες :

- είτε έχουν απωλέσει από την 1η Ιανουαρίου 1990 τουλάχιστον 1000 θέσεις απασχόλησης στον τομέα της άμυνας,
- είτε οι θέσεις που απωλέσθηκαν από την ημερομηνία αυτή και οι μελλοντικές απώλειες που έχουν ήδη ανακοινωθεί δημόσια, ανέρχονται συνολικά σε 1000,
- είτε οι θέσεις οι οποίες απωλέσθησαν από την ημερομηνία αυτή ή απειλούνται, ανέρχονται συνολικά σε 1000 (υπό τον όρο ότι οι απειλούμενες θέσεις απασχόλησης, έχουν αναγνωρισθεί τόσο από την Επιτροπή, όσο και από το κράτος-μέλος).

Τα κράτη-μέλη, δύναται ακόμη να προτείνουν να περιληφθούν στον πίνακα των επι-

λέξιμων περιφερειών και άλλες περιοχές οι οποίες εξαρτώνται ιδιαίτερα από τις δραστηριότητες του τομέα της άμυνας, λαμβάνοντας υπόψη παράγοντες, όπως :

- υψηλό ποσοστό ανεργίας,
- κακές συνθήκες, περιβαλλοντικές,
- μεγάλη απομόνωση ή απομάκρυνση από το κέντρο

Στο πλαίσιο της Conver, η απασχόληση σε δραστηριότητες του τομέα της άμυνας, προσδιορίζεται ως εξής :

- στρατιωτικοί, συμπεριλαμβανομένων και των ξένων δυνάμεων,
- πολίτες απασχολούμενοι σε στρατιωτικές βάσεις,
- προσωπικό απασχολούμενο σε εταιρείες, η κύρια δραστηριότητα των οποίων είναι η παραγωγή αμυντικού εξοπλισμού

Επιλέξιμα Μέτρα (συνοπτικά)

Παροχή συμβουλών και εξοπλισμοί (με εξαίρεση τα μηχανήματα για την παραγωγή), την βελτίωση της τεχνογνωσίας στις επιχειρήσεις: ποιοτικός έλεγχος, σχεδιασμός με την βοήθεια υπολογιστή, μάρκετινγκ, υγεία και ασφάλεια κ.λπ).

-Υποστήριξη των τοπικών ομάδων επιχειρήσεων και της συνεργασίας, της σύνδεσης σε δίκτυα και της ενημέρωσης όσον αφορά την κατάσταση της αγοράς με στόχο την ανάπτυξη αυτής της ίδιας τεχνογνωσίας, καθώς και την ταχεία διάδοση νέων μεθόδων παραγωγής ή οργάνωσης, δημιουργία δεσμών ανάμεσα στην έρευνα και τις επιχειρήσεις, μεταξύ των επιχειρήσεων, των προμηθευτών και των πελατών κ.λπ.

-Λογιστικός έλεγχος των επιχειρήσεων στα θέματα αυτά από μια αρμόδια ομάδα (ειδικότερα στις ΜΜΕ), οικονομοτεχνικά μέτρα

-Προσωρινή συνεισφορά για την αμοιβή του εξειδικευμένου προσωπικού, το οποίο προσλαμβάνεται στο πλαίσιο σχεδίων εκσυγχρονισμού ο σχεδιασμός των οποίων γίνεται με την βοήθεια ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων

-Κατάρτιση του προσωπικού των επιχειρήσεων και παροχή υπηρεσιών στις επιχειρήσεις καθώς και του προσωπικού του στρατιωτικού τομέα, το οποίο είναι σε ανεργία, ή απειλείται από αυτή

-Αποκατάσταση των περιοχών των οποίων το περιβάλλον αλλοιώθηκε εξαιτίας των στρατιωτικών δραστηριοτήτων

-Προώθηση εναλλακτικών οικονομικών δραστηριοτήτων, κυρίως με την δημιουργία ΜΜΕ

-Ανακαίνιση των οικονομικών και κοινωνικών υποδομών (συλλογικές εγκαταστάσεις, παροχή ύδατος και ηλεκτρισμού)
-Προώθηση τουρισμού

Προβλεπόμενη Χρηματοδότηση

500 εκατομμύρια ECU για την περίοδο 1994 -1997, από τα οποία τουλάχιστον 250 για τις περιφέρειες των στόχων 1,2 και 5β. Είναι δυνατή επίσης η χορήγηση δανείων από την ΕΤΕ.

Εφαρμογή

Οι προτάσεις των κρατών - μελών, οι σχετικές με τις επιλέξιμες δυνάμεις των στόχων της Cοnver περιοχές, πρέπει να υποβληθούν στην Επιτροπή, έως τις 2 Αυγούστου 1994. Το αργότερο 2 μήνες μετά την κοινοποίηση αυτή, η Επιτροπή θα προσδιορίσει και θα ανακοινώσει στην Επίσημη Εφημερίδα, τον πίνακα των επιλέξιμων, στο πλαίσιο της Cοnver, περιοχών. Οι αιτήσεις συνδρομής των κρατών - μελών, πρέπει να έχουν υποβληθεί στην Επιτροπή, με μορφή επιχειρησιακών προγραμμάτων ή συνολικών επιδοτήσεων, έως τις 2 Νοεμβρίου 1994. Για να ενθαρρυνθεί η ανταλλαγή εμπειριών, η διάδοση των ορθότερων πρακτικών, κοινών ενεργειών και συγκριτικών αξιολογήσεων, η Επιτροπή, παρακαλεί τα κράτη - μέλη να προωθήσουν με τα προγράμματά τους, τη συνεργασία μεταξύ των δικαιούχων.

• RETEX (1992 - 1997)

Πλαίσιο

Το 1992, η Επιτροπή θέσπισε την κοινοτική πρωτοβουλία RETEX, υπέρ των ιδιαίτερα εξαρτώμενων από τον τομέα ένδυσης και κλωστοϋφαντουργίας, περιοχών. Η Επιτροπή, σύμφωνα με όσα προβλεπόταν από τις κατευθυντήριες γραμμές της εποχής, ενέκρινε μια διεύρυνση της πίστωσης για να επεκταθεί η δράση Retex, σε ορισμένες περιοχές, πρόσφατα επιλέξιμες, δυνάμεις των στόχων 1,2 και 5β και ιδίως τα πέντε νέα γερμανικά ομόσπονδα κρατίδια.

Αντικείμενο

Στόχος της Retex, είναι η οικονομική διαφοροποίηση των εν λόγω περιοχών με την προοπτική να εξαρτώνται λιγότερο από τον τομέα της κλωστοϋφαντουργίας - ένδυσης και η διευκόλυνση της προσαρμογής των βιώσιμων επιχειρήσεων όλων των βιομηχανικών τομέων, δίχως να αποκλείεται και ο τομέας κλωστοϋφαντουργίας - ένδυσης.

Επιλέξιμες Περιοχές

Είναι κατ'αρχήν επιλέξιμες, στο πλαίσιο της Retex, για την περίοδο 1994-1997, οι περιοχές οι οποίες εθεωρούντο επιλέξιμες δυνάμει των κατευθυντηρίων γραμμών της Επιτροπής το 1992.

Τα κράτη - μέλη, που το επιθυμούν, μπορούν να προτείνουν στην Επιτροπή να περιληφθούν στον πίνακα των επιλέξιμων περιφερειών, δυνάμει της Retex και άλλων περιοχές, NUTS III, οι οποίες καθίστανται επιλέξιμες στο πλαίσιο των στόχων 1,2 και 5β, για την περίοδο 1994-1999 και για τις οποίες ισχύουν τα ίδια κριτήρια εξάρτησης, με εκείνα που προβλέπονταν το 1992, ήτοι :

- να διαθέτουν τουλάχιστον 2000 θέσεις απασχόλησης στον τομέα ένδυσης - κλωστο - υφαντουργίας
- να αντιπροσωπεύουν, αυτές οι θέσεις απασχόλησης, περισσότερο από το 10%, του συνόλου των θέσεων απασχόλησης, στην βιομηχανία.

Επιλέξιμα Μέτρα (συνοπτικά)

-Παροχή συμβουλών και εξοπλισμός (με εξαίρεση τα μηχανήματα για την παραγωγή) για τη βελτίωση της τεχνογνωσίας στις επιχειρήσεις: ποιοτικός έλεγχος, σχεδιασμός και κατασκευή με την βοήθεια υπολογιστή, μάρκετινγκ, υγεία και ασφάλεια, κ.λπ.

-Υποστήριξη των τοπικών ομίλων επιχειρήσεων και της συνεργασίας, δικτύωση και ενημέρωση, όσον αφορά την αγορά με στόχο την ανάπτυξη αυτής της ίδιας τεχνογνωσίας καθώς και ταχεία διάδοση νέων μεθόδων παραγωγής ή οργάνωσης, εδραίωση των δεσμών ανάμεσα στα ερευνητικά κέντρα και τις επιχειρήσεις, ανάμεσα στις επιχειρήσεις, τους προμηθευτές και τους πελάτες, κ.λπ.

Λογιστικοί έλεγχοι των επιχειρήσεων από μια αρμόδια γι' αυτό ομάδα (ειδικότερα ΜΜΕ), μελέτες σκοπιμότητας, οικονομοτεχνικά μέτρα.

-Προσωρινή συνεισφορά στην αμοιβή του εξειδικευμένου προσωπικού, το οποίο προσλαμβάνεται στο πλαίσιο των προγραμμάτων εκσυγχρονισμού, τα οποία σχεδιάζονται με την βοήθεια ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων.

-Κατάρτιση του προσωπικού των επιχειρήσεων και παροχή υπηρεσιών στις επιχειρήσεις, καθώς και κατάρτιση του προσωπικού του τομέα ένδυσης - κλωστούφαντουργίας, που είναι σε ανεργία ή απειλείται από αυτή.

Αποκατάσταση εγκαταλελειμμένων βιομηχανικών χωρών και εγκαταστάσεων, χορήγηση ενίσχυσης για την επεξεργασία των λυμάτων και άλλων βιομηχανικών απορριμμάτων, τεχνική βοήθεια για την χρησιμοποίηση μεθόδων που προκαλούν μικρότερη μόλυνση.

Προβλεπόμενη Χρηματοδότηση

500 εκατομμύρια ECU. Το 1992 αποφασίσθηκε να χορηγηθούν 430 εκατομμύρια ECU και 70 για τις νέες περιοχές που είναι επιλέξιμες δυνάμει της Retex.

Οι κατευθυντήριες γραμμές που δημοσιεύθηκαν το 1992, ανέφεραν επίσης, την εξής κατανομή:

- 80% για τις περιφέρειες του στόχου 1
- 20% για τις επιλέξιμες, δυνάμει των στόχων 2 και 5β περιφέρειες

Εφαρμογή

Οι προτάσεις των κρατών, οι σχετικές με τις επιλέξιμες, δυνάμει της Retex, περιοχές, πρέπει να υποβληθούν στην Επιτροπή έως τις 2 Αυγούστου 1994. Όσον αφορά τις προτάσεις επιχειρησιακών προγραμμάτων που αφορούν την Retex, πρέπει να υποβληθούν στην Επιτροπή, έως τις 2 Νοεμβρίου 1994.

- **MME (1994 - 1999)**

Πλαίσιο

Στο λευκό Βιβλίο της Επιτροπής, στο κεφάλαιο «Οικονομική Ανάπτυξη, ανταγωνιστικότητα και απασχόληση» καθίσταται σαφής η ανάγκη προσαρμογής των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στους περιορισμούς της εσωτερικής αγοράς και του ενιαίου χαρακτήρα των οικονομιών. Η νέα κοινοτική πρωτοβουλία MME, εμφανίζεται ως η υλοποίηση των ιδεών του Λευκού Βιβλίου, στη λειτουργία των διαρθρωτικών ταμείων.

Άλλωστε, μεταξύ 1990 και 1993, τρεις κοινοτικές πρωτοβουλίες είχαν ήδη συμβάλει στον εκσυγχρονισμό των επιχειρήσεων :

η STRIDE, αποσκοπούσε στην ενίσχυση του τεχνολογικού δυναμικού των μειονεκτουσών περιφερειών. Η PRISMA, συνέβαλε στην βελτίωση παροχής υπηρεσιών στις επιχειρήσεις, στις περιφέρειες αυτές. Η THLEMATIQUE, προώθησε την χρήση των προηγμένων υπηρεσιών τηλεπικοινωνιών. Τα θέματα αυτά επαναλαμβάνονται στην πρωτοβουλία MME.

Αντικείμενο

Η πρωτοβουλία MME, έχει ως στόχο να βοηθήσει τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, είτε τις βιομηχανικές, είτε τις επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών, ιδιαίτερα στις περιφέρειες του στόχου 1, να προσαρμοστούν στην ενιαία αγορά και να γίνουν ανταγωνιστικές σε διεθνές επίπεδο.

Επιλέξιμες Περιοχές

Μόνο οι MME, οι οποίες βρίσκονται σε περιοχές επιλέξιμες, δυνάμει των στόχων 1,2 και 5β, δύναται να επωφεληθούν από την χρηματοδοτική παρέμβαση των διαρθρωτικών ταμείων, στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας MME. Παρόλα αυτά, οι MME, οι οποίες βρίσκονται εκτός των επιλέξιμων, δυνάμει των στόχων 1,2 και 5β περιφερειών, μπορούν να συμμετάσχουν στις δραστηριότητες του δικτύου, που προβλέπονται από την πρωτοβουλία αυτή.

Στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας αυτής, οι MME θεωρούνται ως επιχειρήσεις, εφόσον :

- δεν απασχολούν περισσότερα από 250 άτομα
- ο ετήσιος κύκλος εργασιών τους, δεν υπερβαίνει τα 20 εκατομμύρια ECU, ήτοι ο ισολογισμός τους δεν υπερβαίνει τα 10 εκατομμύρια ECU.
- στο κεφάλαιο της οποίας δεν συμμετέχει με ποσοστό που υπερβαίνει το 25%, μια ή περισσότερες επιχειρήσεις που δεν πληρούν τον ορισμό αυτό, πλην δημοσίων εταιρειών χαρτοφυλακίου, εταιρειών επιχειρηματικού κεφαλαίου ή θεσμικών επενδυτών. Οι συνεταιρισμοί παραγωγών, δύναται να επωφεληθούν από την πρωτοβουλία ΜΜΕ. Οι επιχειρήσεις, οι οποίες απασχολούν 250 έως 500 άτομα, ειδικότερα στις επιλέξιμες δυνάμει του στόχου 1 περιοχές, δύναται να επωφεληθούν από ορισμένα μέτρα, τα οποία προβλέπονται από την πρωτοβουλία ΜΜΕ, (βελτίωση της τεχνογνωσίας, οικονομικό περιβάλλον των ΜΜΕ).

Επιλέξιμα Μέτρα (συνοπτικά)

- Βελτίωση του συστήματος παραγωγής και οργάνωσης (συνολική ποιότητα, εισαγωγή τεχνολογικών καινοτομιών, προηγμένα συστήματα τηλεπικοινωνιών)
- Λαμβάνεται υπόψη το περιβάλλον και η ορθολογική χρήση της ενέργειας.
- Ενισχύεται η συνεργασία ανάμεσα στα ερευνητικά κέντρα, τα κέντρα μεταφοράς τεχνολογίας, τα πανεπιστήμια, τα κέντρα κατάρτισης και τις ΜΜΕ, για την ανάπτυξη της έρευνας και της τεχνολογίας.
- Διευκολύνεται η πρόσβαση σε νέες αγορές, δημόσιες και ιδιωτικές, στην Κοινότητα και αλλού
- Αναπτύσσεται η συνεργασία και τα δίκτυα ανάμεσα στις ΜΜΕ, τους εντολοδόχους τους, τους υπεγολάρχους τους και τους πελάτες.
- Ενισχύονται οι επαγγελματικές δεξιότητες εντός των ΜΜΕ.
- Βελτιώνεται η πρόσβαση των ΜΜΕ στις χρηματοδοτήσεις και τις πιστώσεις (κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου, συμμετοχή στο κεφάλαιο, επιδότηση επιτοκίων των δανείων της ΕΤΕ και του ΔΟΤ).
- Βελτιώνεται το οικονομικό περιβάλλον των ΜΜΕ.

Προβλεπόμενη Χρηματοδότηση

1000 εκατομμύρια ECU, από τα οποία 800 θα χορηγηθούν στις περιφέρειες του στόχου 1. Τα 200 εκατομμύρια ECU, που απομένουν, θα διατεθούν στις περιφέρειες που είναι επιλέξιμες δυνάμει των στόχων 2 και 5β. Είναι δυνατή η χορήγηση δανείων από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων.

Εφαρμογή

Τα κράτη-μέλη πρέπει να υποβάλλουν τις αιτήσεις τους για συνδρομή με μορφή επιχειρησιακών προγραμμάτων ή συνολικών επιδοτήσεων, έως τις 2 Νοεμβρίου 1994. Για να ενθαρρυνθεί η ανταλλαγή εμπειριών, η διάδοση των ορθότερων πρακτικών, κοινών ενεργειών και συγκριτικών αξιολογήσεων, η Επιτροπή, παρακαλεί τα κράτη-μέλη, να προωθήσουν με τα προγράμματά τους, τη συνεργία μεταξύ των δικαιούχων.

• URBAN (1994 - 1999)

Πλαίσιο

Εδώ και χρόνια, η Κοινότητα συμβάλλει, στην εφαρμογή των σχετικών πολιτικών, οι οποίες σχεδιάζονται, σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο, μέσω των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης και της υποστήριξης των καινοτόμων ενεργειών των διαρθρωτικών ταμείων (πρότυπα πειραματικά σχέδια και δίκτυα συνεργασίας δυνάμει του άρθρου 10 του ΕΤΠΑ...)

Για τη διεύρυνση και τον καλύτερο συντονισμό των τελευταίων αυτών, κατά την περίοδο 1994 -1999, η Επιτροπή, αποφάσισε, στις 2 Μαρτίου 1994, να θεσπίσει την κοινοτική πρωτοβουλία URBAN.

Αντικείμενο

Στόχος της URBAN, είναι να συμβάλλει στην αναζήτηση λύσεων, για το πολύ σοβαρό κοινωνικό πρόβλημα, που αποτελεί η κρίση πολυάριθμων αστικών συνοικιών, υποστηρίζοντας ενέργειες κοινωνικής και οικονομικής εξυγίανσης, ανανέωσης των υποδομών και των εξοπλισμών, βελτίωσης του περιβάλλοντος. Τα σχέδια, τα οποία προβλέπονται κατά κανόνα για 4 χρόνια, πρέπει να αποτελέσουν υπόδειγμα και για άλλες αστικές περιοχές και η προτεραιότητα θα δοθεί, στα καινοτόμα σχέδια, στο πλαίσιο των στρατηγικών μακροπρόθεσμης αστικής ολοκλήρωσης.

Επιλέξιμες Περιοχές

Η επιτροπή προβλέπει την συγχρηματοδότηση ενός περιορισμένου αριθμού, 50 περίπου αστικών σχεδίων (συνοικίες που εντοπίστηκαν γεωγραφικά ή διοικητικές μονάδες) οι οποίες :

- βρίσκονται κατά κανόνα σε οικισμούς με περισσότερους από 100.000 κατοίκους
- περιλαμβάνονται κατά προτεραιότητα στις περιφέρειες του στόχου 1
- παρουσιάζουν υψηλό ποσοστό ανεργίας, κακή υποδομή, κακές συνθήκες στέγασης και έλλειψη κοινωνικών παροχών και εξοπλισμών.

Οι μικρότερες πόλεις, που αντιμετωπίζουν γενικευμένη οικονομική παρακμή, δύναται να συμπεριληφθούν κατ' εξαίρεση στις επιλέξιμες δυνάμει της πρωτοβουλίας Urban, περιοχές. Κάθε κράτος, θα υποβάλλει έναν περιορισμένο πίνακα σχεδίων, τα οποία προτείνονται σε συμφωνία με τις αρχές της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και τις λοιπές ενδιαφερόμενες αρχές.

Επιλέξιμα Μέτρα (συνοπτικά)

- Υποστήριξη νέων οικονομικών δραστηριοτήτων:

- ενισχύσεις και υπηρεσίες στις ΜΜΕ (κυρίως μεταφορά τεχνολογιών)
- δημιουργία εργαστηρίων, επιχειρησιακών κέντρων, γραφείων συμβούλων (διαχείριση, εμπορία)
- δημιουργία εταιρικής σχέσης, δημόσιας και ιδιωτικής (ειδικότερα για τα ολοκληρωμένα προγράμματα οικονομικής ανάπτυξης).

- Απασχόληση σε τοπικό επίπεδο:

- δυνατότητα παροχής των απαιτούμενων δεξιοτήτων (ανάγκες των μειοψηφιών, νέες τεχνολογίες, όπως η πληροφορική στις οικονομικές υπηρεσίες ή τον εμπορικό τομέα)
- κινητές ομάδες παροχής υπηρεσιών / συμβουλών
- προγράμματα για να αποκτήσουν οι μακροχρόνια άνεργοι επαγγελματική εμπειρία, σχέδια τα οποία αποσκοπούν στην δημιουργία θέσεων απασχόλησης

- Παροχές στον κοινωνικό τομέα, στον τομέα της υγείας και της ασφάλειας

- δημιουργία βρεφοκομικών και παιδικών σταθμών

- υγειονομικές δομές, κέντρα καταπολέμησης των ναρκωτικών
- βελτίωση της ασφάλειας, πρόληψη της εγκληματικότητας, βελτίωση του φωτισμού των δρόμων, συμμετοχή των κατοίκων στην ασφάλεια των συνοικιών

- Υποδομές και περιβάλλον σε σχέση με τα προηγούμενα μέτρα:

- αποκατάσταση των κτιρίων για οικονομικούς και οικονομικούς σκοπούς
- αποκατάσταση δημοσίων χώρων, συμπεριλαμβανομένων και περιοχών πρασίνου
- βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης
- αποκατάσταση εγκαταλελειμμένων χώρων
- δημιουργία εξοπλισμών για λόγους πολιτιστικούς, αθλητικούς και αναψυχής
- μέτρα για την διευκόλυνση της διακίνησης των κατοίκων των διαφόρων περιοχών
- πρόσβαση στις υπηρεσίες της τηλεματικής
- ημερίδες και εργαστήρια για να διδαχθούν οι κάτοικοι των εργατικών συνοικισμών, πώς να αποκαθιστούν και να συντηρούν τις κατοικίες τους
- ενέργειες για την αύξηση της τοπικής ικανότητας επίλυσης των προβλημάτων συμπεριλαμβανομένης και της ανταλλαγής εμπειριών και της συνεργασίας ανάμεσα σε πόλεις, εφόσον δεν έχει ήδη χορηγηθεί ενίσχυση στο πλαίσιο άλλων κοινοτικών προγραμμάτων ή πρωτοβουλιών

Προβλεπόμενη Χρηματοδότηση

600 εκατ. ECU, από τα οποία 400 για τις περιφέρειες του στόχου 1, και 200 για τις υπόλοιπες περιφέρειες με προτίμηση το στόχο 2. Τα μέτρα αυτά θα πρέπει, εφόσον αυτό είναι δυνατόν και σκόπιμο, να εφαρμοσθούν, λαμβάνοντας υπόψη άλλα κοινοτικά προγράμματα και ενέργειες (Pauvreté IV, Leonardo ενέργειες στις οποίες χορηγείται συνδρομή από το Ταμείο Συνοχής ΕΖΕΣ και δάνεια από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων).

Εφαρμογή

Τα κράτη - μέλη, πρέπει να υποβάλλουν τις αιτήσεις τους για συνδρομή με μορφή επιχειρησιακών προγραμμάτων ή συνολικών επιδοτήσεων, έως τις 2 Νοεμβρίου 1994.

• PESCA (1994 - 1999)

Πλαίσιο

Ο τομέας της αλιείας, αντιμετωπίζει μια πολύ σοβαρή διαρθρωτική κρίση: πλεονασματική ικανότητα των αλιευτικών στόλων, συγκέντρωση πλεονασματικού κεφαλαίου και υπερβολική χρέωση των επιχειρήσεων, χωρίς να αναφερθεί η ευθραυστότητα του οικονομικού ιστού πολλών παράκτιων περιφερειών ή τα επιπλέον προβλήματα που δημιουργούνται από την εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου ή την πιθανή διεύρυνση της Ευρώπης.

Αντικείμενο

Η Pesca, πρέπει να βοηθήσει τον τομέα της αλιείας, να αντιμετωπίσει τις κοινωνικές συνέπειες της κρίσης, να συμβάλλει στο ξεπέρασμά τους και στη διαφοροποίηση των εν λόγω περιφερειών με την ανάπτυξη εναλλακτικών οικονομικών δραστηριοτήτων που θα δημιουργήσουν θέσεις απασχόλησης.

Επιλέξιμες Περιοχές

- Είναι επιλέξιμες δυνάμει της Pesca, οι περιοχές που εξαρτώνται από την αλιεία και οι οποίες βρίσκονται σε επιλέξιμες δυνάμει των στόχων 1,2 και 5β περιφέρειες.
- Ωστόσο, 18,75 εκατ. ECU, κατ' ανώτατο όριο, ήτοι 15% των μέσων που διατίθενται από την Pesca στις περιφέρειες των στόχων 2 και 5β, δύναται να χρησιμοποιηθούν σε περιφέρειες οι οποίες δεν είναι επιλέξιμες στο πλαίσιο κανενός από τους περιφερειακούς στόχους (1,2 και 5β).

Οι τελικοί δικαιούχοι της Pesca, είναι:

- συλλογικοί δημόσιοι ή ιδιωτικοί φορείς (κοινότητες, επιμελητήρια)
- μεμονωμένοι φορείς οι οποίοι συμβάλλουν στη διαφοροποίηση (ΜΜΕ)
- δημόσιοι ή ιδιωτικοί φορείς οι οποίοι θίγονται από τις μεταβολές του τομέα της αλιείας (αλιευτικοί συνεταιρισμοί, σύνδεσμοι χωρίς κερδοσκοπικό σκοπό)
- αλιείς και άλλοι εργαζόμενοι στον τομέα αυτό.

Επιλέξιμα Μέτρα (συνολτικά)

- **Διαφοροποίηση των δραστηριοτήτων στις επιλέξιμες περιοχές:**
  - μελέτες των τοπικών οικονομικών δυνατοτήτων
  - διαρρύθμιση των λιμένων για τη δημιουργία νέων εναλλακτικών οικονομικών δραστηριοτήτων (τουρισμός, βιοτεχνία)
- **Παροχή υπηρεσιών στις επιχειρήσεις:**
  - ενίσχυση για την διαχείριση της αναδιάρθρωσης ή της προσέγγισης των επιχειρήσεων
  - μεταφορά τεχνολογίας
  - κατάρτιση σε μάρκετινγκ και τις νέες τεχνολογίες
- **Διατήρηση ή δημιουργία θέσεων απασχόλησης:**
  - επανένταξη ή βελτίωση των επαγγελματικών δεξιοτήτων των αλιέων
  - ενίσχυση για την πρόληψη και τη γεωγραφική κινητικότητα
- **Οικονομοτεχνικά Μέτρα:**
  - πρόσβαση στην αγορά κεφαλαίων, παροχή εγγυήσεων, συμμετοχή
  - χρηματοδότηση καθεστώτων επιδότησης επιτοκίων
- **Συγκεκριμένα σχέδια γενικού ή διεθνικού χαρακτήρα**
  - ορθολογική λειτουργία των εμπορικών κυκλωμάτων
  - προώθηση των προϊόντων της αλιείας και πιστοποίηση της ποιότητας
  - μελέτες και αναζήτηση νέων αγορών
  - κοινή διαχείριση των κοινών ιχθυοτόπων
  - χαρτογράφηση των υποβρυχίων εμποδίων
- **Παραγωγικές επενδύσεις του τομέα:**
  - βελτίωση της παραγωγικότητας
  - διαφοροποίηση κυρίως προς τον τουρισμό
  - προσαρμογή της παραγωγής των επιχειρήσεων στις δυνατότητες της αγοράς

Προβλεπόμενη Χρηματοδότηση

250 εκατ. ECU, από τα οποία τα 125 για τις περιφέρειες του στόχου 1.

Εφαρμογή

Τα κράτη - μέλη, πρέπει να υποβάλλουν αιτήσεις για συνδρομή με μορφή επιχειρησιακών προγραμμάτων ή συνολικών επιδοτήσεων, έως τις 2 Νοεμβρίου 1994.

1.3.1.2. Κατανομή των πιστώσεων

Κατά την περίοδο 1994-1999, οι κανονισμοί, προβλέπουν την διάθεση για τις κοινοτικές πρωτοβουλίες του 9% των πιστώσεων ανάληψης υποχρεώσεων, των διαρθρωτικών ταμείων.

Όπως και για τις άλλες διαρθρωτικές χρηματοδοτήσεις, οι επιχορηγήσεις που διατίθενται για τις κοινοτικές πρωτοβουλίες, μπορούν να χρησιμοποιηθούν μόνο στο έδαφος της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁽⁹⁾

Μικρό μέρος των πόρων για τις πρωτοβουλίες περιφερειακού χαρακτήρα, θα μπορεί να δαπανηθεί εκτός των περιοχών που είναι επιλέξιμες για τους στόχους αριθ.

1,2, 5β και 6. Με βάση αντικειμενικά κριτήρια, όπως ο καλυπτόμενος πληθυσμός, το περιφερειακό ΑΕΠ ή το ποσοστό ανεργίας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, καθόρισε την ενδεικτική κατανομή ανά κράτος - μέλος, των πιστώσεων που διατίθενται στις διάφορες κοινοτικές πρωτοβουλίες (σε εκατ. ECU - τιμές 1995).

Πίνακας 3
Κατανομή των πιστώσεων των κοινοτικών πρωτοβουλιών

Χώρα	Interreg II	Leader II	Regis II	Απασ/ση	Rechar	MME	Urban	Pesca	Ειρήνη	Σύνολο
Κοιν.Πρωτοβ.				Adapt	Resider					
					Conver					
					Retex					
Βέλγιο	104	10,2		83,8	65,4	12,3	14,1	2		291,7
Δανία	19,2	9,9		48,3	2,4	2,5	1,5	19,7		103,5
Γερμανία	451,9	206,8		454,6	804,6	185,5	115	23,3		2241,7
Ελλάδα	628,2	162,9		103,5	109,9	83,3	51,1	30,7		1169,6
Ισπανία(1)*	688,6	402,7	216,9	738,3	235,4	251,1	189,5	45,6		2768,1
Γαλλία	268	230,5	265,6	473,5	226,5	58,5	70,5	33,5		1626,6
Ιρλανδία	164,7	84		116,2	9,4	28,8	20,5	6,8	60	490,3
Ιταλία	385,6	326,5		616,9	232,2	190,4	135,1	37		1923,6
Λουξεμβούργο	3,6	1,2		0,6	13,5	0,3	0,5			19,9
Κάτω - Χώρες	188	11,5		131,3	51,3	10,3	22,4	12,8		427,8
Αυστρία	48,82	26,44		39,3	9,53	8,47	13,27			146,1
Πορτογαλία(2)*	352,6	129,4	125,7	66,5	198,5	124	49,9	29,1		1075,2
Φινλανδία	47,93	28,07		55,51		10,8	7,66	3,41		153,4
Σουηδία	46,55	16,1		36,3	3,26	16,76	4,87	3,97		127,8
Ηνωμένο Βασ.	122,8	77,9		514	407	68,3	121,3	43,3	240	1594,7
Σύνολο(3)*	3520,4	1758,7	608,2	3478,5	2368,7	1077	816,9	296,4	300	14275,5

Πηγή: Ευρωπαϊκή Ένωση «Διαρθρωτικά Ταμεία&Ταμείο Συνοχής-Κανονιστικά κείμενα και σχόλια» Ιανουάριος 1996, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σελ. 25

Η Κοινοτική Πρωτοβουλία Leader στο Νομό Τρικάλων

- (1)* Εκτός αποθεματικού ύψους 50,7 εκατ. ECU που δεν κατανεμήθηκε ανά πρωτοβουλία
- (2)* Η πρωτοβουλία «Υφαντουργία - Ένδυση στην Πορτογαλία» (406 εκατ. ECU) δεν εγγράφεται πλέον στον προϋπολογισμό των διαρθρωτικών ταμείων, αλλά στο κονδύλιο «βιομηχανία» του κοινοτικού προϋπολογισμού.
- (3)* Συμπεριλαμβάνεται το αποθεματικό για την Ισπανία και 64,9 εκατ. ECU (για τις πρωτοβουλίες Leader, MME και Pesca) που δεν κατανεμήθηκαν ανά χώρα.

---

9. Ωστόσο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, αποφάσισε να διαθέσει 150 εκατ. ECU από τον προϋπολογισμό PHARE 1994 για ενέργειες που υλοποιούνται σε ορισμένες χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης (ΧΚΑΕ), στο πλαίσιο προγραμμάτων διασυνοριακής συνεργασίας μεταξύ των εν λόγω κρατών - μελών της Ένωσης.

1.3.1.3. Ευνοϊκές Γνώμες και Οριστική Έγκριση

Οι προτάσεις κατευθυντηρίων γραμμών για καθεμιά από τις 13 πρωτοβουλίες εγκρίθηκαν από την Επιτροπή, μεταξύ της 16ης Μαρτίου και της 6ης Απριλίου 1994. Το σύνολο των πρωτοβουλιών, έγινε καλά δεκτό από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Επιτροπή Περιφερειών, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την νέα Επιτροπή Διαχείρισης των κοινοτικών πρωτοβουλιών, που έδωσε θετική γνώμη για τις περισσότερες από αυτές. Στις 15 Ιουνίου 1994, μετά από κάποιες τροποποιήσεις που προτάθηκαν κατά τις διαβουλεύσεις αυτές, η Επιτροπή θέσπισε τις οριστικές κατευθύνσεις της όσον αφορά τις κοινοτικές πρωτοβουλίες.

Οι κανονισμοί των διαρθρωτικών ταμείων, όπως τροποποιήθηκαν τον Ιούλιο του 1993, αναφέρουν ότι 9% των πιστώσεων αναλήψεων υποχρεώσεων των διαρθρωτικών ταμείων, δύναται να διατεθούν, για την χρηματοδότηση των κοινοτικών πρωτοβουλιών. Σύμφωνα με τους κανονισμούς αυτούς και τις χρηματοδοτικές αποφάσεις της Επιτροπής της 21ης Οκτωβρίου και 21ης Δεκεμβρίου 1993, ορίζεται συνολικό κονδύλιο ύψους 13,45 δις ECU για το σύνολο των κοινοτικών πρωτοβουλιών. Για τις 13 πρωτοβουλίες που έχουν ως σήμερα αποφασισθεί, η προβλεπόμενη ανάληψη υποχρέωσης ανέρχεται σε 11,85 δις ECU. Απομένει λοιπόν απόθεμα ύψους 1,6 δις ECU (ήτοι περίπου 12% του διαθέσιμου ποσού) το οποίο θα χορηγηθεί κατά τη περίοδο 1994-1999 συναρτήσει των αποτελεσμάτων της εκτέλεσης των πρωτοβουλιών, της εξέλιξης των γεγονότων και της χρηματοοικονομικής ισορροπίας ανάμεσα στα κράτη - μέλη.

1.3.1.4. Εκτέλεση των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών

Την 1η Ιουλίου, δημοσιεύθηκαν οι κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (αριθ. C 180/1.7.1994). Τα κράτη - μέλη διαθέτουν προθεσμία τεσσάρων μηνών από την ημερομηνία αυτή, ήτοι έως την 1η Νοεμβρίου 1994, για να υποβάλλουν τις προτάσεις τους για προγράμματα στην Επιτροπή. Η τελευταία αυτή θα μελετήσει τις προτάσεις σε συνεργασία με τα κράτη - μέλη πριν τα εγκρίνει. Κάθε κράτος - μέλος, ορίζει τις αρμόδιες για την εκτέλεση και πρωτοβουλίας αρχές. Οι φορείς των σχεδίων θα πρέπει να απευθυνθούν στις αρχές αυτές για να ενημερωθούν για την κατάσταση προόδου των προγραμμάτων που τους αφορούν, ή για να περιληφθούν στα προγράμματα αυτά ειδικότερες ενέργειές τους.

1.3.2. Η Κοινοτική πρωτοβουλία LEADER

Στις 15 Μαρτίου 1991, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων αποφάσισε την ανάληψη πρωτοβουλίας, που θα έχει αξία υποδείγματος και που αφορά την αγροτική ανάπτυξη (και που στη συνέχεια θα αναφέρεται ως Leader - Liaisons Entre Actions de Développement de l' Economie Rurale - Links between Actions for the Développement of Economie Rurale) κατά τη έννοια του άρθρου 11 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 4253/88 ⁽¹⁰⁾

Η κοινοτική πρωτοβουλία Leader είναι ένα πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης, μια πρωτοβουλία για την αντιμετώπιση των προβλημάτων δημογραφικής κατάρρευσης, της ανεργίας και των χαμηλών αγροτικών εισοδημάτων των περισσότερο απομονωμένων περιοχών της ευρωπαϊκής υπαίθρου.

Σκοπός του είναι να αποδείξει ότι οι τοπικές πρωτοβουλίες μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών της Ευρώπης. Συγχρόνως δε, να εντοπισθούν οι καινοτομικές εκείνες λύσεις οι οποίες αφενός θα αξιοποιούν με τον καλύτερο τρόπο τα ιδιαίτερα συγκριτικά πλεονεκτήματα και τους τοπικούς πόρους μιας περιοχής, αφετέρου θα μπορούν να χρησιμεύσουν ως υπόδειγμα και σε άλλες περιοχές της ευρωπαϊκής υπαίθρου, με την δημιουργία ενός Δικτύου Ομάδων Δράσης, μέσω του οποίου θα ανταλλάσσονται εμπειρία και τεχνογνωσία. Έμφαση δίνεται στους τομείς της ανάπτυξης του αγροτικού τουρισμού, στην οργάνωση και σχεδιασμό της παραγωγής, της εμπορίας και της μεταποίησης των τοπικών αγροτικών προϊόντων και στην ορθολογική εκμετάλλευση των τοπικών πόρων.

Ο «καινοτομικός» χαρακτήρας του πιλοτικού αυτού προγράμματος, εντοπίζεται στα ακόλουθα σημεία :

α. προωθεί την «τοπική ενδογενή ανάπτυξη» με την δημιουργία των «τοπικών ομάδων δράσης» αποτελούν αναπτυξιακούς φορείς, στους οποίους συμμετέχουν όλοι οι «τοπικοί κοινωνικοί εταίροι» της περιοχής, δηλ. Δήμοι, Κοινότητες, Ενώσεις Αγροτικών και Δασικών Συνεταιρισμών, Αναπτυξιακοί Σύνδεσμοι, Πολιτιστικοί και άλλοι σύλλογοι φορείς.

---

10. Ε.Ε αριθ. L 354 της 31.12.1988, σελ. 1

Μέσω της εταιρικής αυτής σχέσης, αναμένεται να ενισχυθούν οι δεσμοί και η συνεργασία όλων των τοπικών φορέων που εμπλέκονται στην αναπτυξιακή διαδικασία.

β. Προωθεί τον σχεδιασμό και εφαρμογή της ανάπτυξης «από κάτω προς τα επάνω» («bottom-up» approach), δηλ. την υλοποίηση προγραμμάτων που προέρχονται από προτάσεις των φορέων και των κατοίκων μιας περιοχής και δεν έχουν σχεδιασθεί σε κάποιο γραφείο της κεντρικής διοίκησης.

γ. Διευκολύνει την συνεργασία μεταξύ των ΤΟΔ (Τοπικές Ομάδες Δράσης), μέσω ενός ευρωπαϊκού δικτύου Leader, ένα οργανισμό, ο οποίος διευκολύνει την συνεργασία μεταξύ των ευρωπαϊκών ομάδων Leader, με στόχο την ανταλλαγή εμπειριών, τεχνογνωσίας, συνεργασίας σε ειδικούς τομείς παρέμβασης, την γρήγορη ανταλλαγή πληροφοριών, κ.λπ.

Η κοινοτική πρωτοβουλία Leader, αφορά 217 «τοπικές ομάδες δράσης» που προέρχονται από τις περιοχές των στόχων, 1⁽¹¹⁾ (αναπτυξιακά καθυστερημένες περιοχές) και 5β⁽¹²⁾ (ευαίσθητες αγροτικές περιοχές) ολόκληρης της Ευρώπης. Αυτή η πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, που δίνει την δυνατότητα σε 217 αγροτικές περιοχές, μια ευκαιρία να πάρουν το μέλλον στα χέρια τους και να απορρίψουν την θέση ότι η παρακμή τους είναι αναπόφευκτη, περιστρέφεται γύρω από μερικές θεμελιώδεις ιδέες:

- η αγροτική ανάπτυξη είναι δυνατή μόνο όταν όλοι οι τοπικοί εταίροι, μοιράζονται ένα κοινό σκοπό, που έχει τις ρίζες του στην γεωγραφία, τον πολιτισμό ή την τοπική κοινωνία. Το πιο εντυπωσιακό χαρακτηριστικό των ομάδων του Leader, είναι ο ενθουσιασμός τους και η ικανότητά τους να τον μεταδίδουν στον τοπικό πληθυσμό.
- αυτός ο κοινός σκοπός και το τοπικό πρόγραμμα, μέσα από το οποίο εκφράζεται, πρέπει να αγωνιστούν για να αριστεύσουν: η αγροτική ανάπτυξη δεν είναι μια ανάπτυξη δευτέρης κατηγορίας, ή ένα «catch-all» για παραδοσιακά μέτρα κλαδικής ανάπτυξης. Αυτό που ξεχωρίζει το Leader από άλλα ευρύτερα προγράμματα που επινοηθεί και λειτουργούν σε διαφορετικά περιφερειακά επίπεδα, είναι η γνήσια τοπική διάσταση, δηλαδή ότι μόνο οι άνθρωποι που δρουν στην περιοχή τους, μπορούν να έχουν αυτή της φαντασία και την γνώση της ιδιαιτερότητας της περιοχής.

11. Περιοχές επιλέξιμες για το στόχο 1:Ελλάδα, Ιταλία(ΚάτωΧώρες), Ισπανία, Πορτογαλία, Ιρλανδία, Δανία, Κορσική, Υπερπόντια Γαλλικά Διαμερίσματα

12. Περιοχές επιλέξιμες για το στόχο 5β :Ανατολική Ισπανία, Περιοχές Γαλλίας, Αγγλίας, Περιοχές Γερμανίας, Ιταλίας, Λουξεμβούργο, Σουηδία κ.λπ.

Και αυτό είναι που εξηγεί την φυσική συμπληρωματικότητα αυτών των διαφορετικών προσεγγίσεων και την ανάγκη να συναχισθούν τέτοιες κοινοτικές πρωτοβουλίες

στο μέλλον, άμεσα βασιζόμενες σε φιλοδοξίες και προγράμματα που γεννιούνται σε τοπικό επίπεδο.

- Τέλος, για να καλυφθούν μόνο τα ουσιαστικά χαρακτηριστικά της πρωτοβουλίας, αξ σημειωθεί ότι το Leader, είναι ένα αναπτυσσόμενο δίκτυο, που θα διανοίξει ένα ευρύ φάσμα δυνατοτήτων συνεργασίας και μεταφοράς τεχνογνωσίας.

Το Leader θα προσφέρει σε κάθε τοπική ομάδα, τα μέσα για να ξεφύγει από την απομόνωσής της, να δημιουργήσει συλλογικά την τεχνογνωσία της ανάπτυξης, ο αντίκτυπος της οποίας μπορεί να πολλαπλασιαστεί σε όλη την Κοινότητα.

Στο πλαίσιο της LEADER, είναι δυνατόν να χορηγηθεί κοινοτική βοήθεια υπό μορφή συνολικών ολοκληρωμένων επιδοτήσεων, για να μπορέσουν οι τοπικές ομάδες, να εφαρμόσουν τα μέτρα που είναι σύμφωνα με τις κατευθύνσεις που χαράσσονται στην ανακοίνωση προς τα κράτη - μέλη [περί καθορισμού των κατευθύνσεων για τις ολοκληρωμένες συνολικές επιδοτήσεις για τις οποίες τα κράτη-μέλη καλούνται να υποβάλλουν προτάσεις στο πλαίσιο μιας κοινοτικής πρωτοβουλίας που αφορά την αγροτική ανάπτυξη (91/C 73/14)].

Οι ομάδες και το πρόγραμμα που αυτές προτίθεται να εφαρμόσουν επιλέγονται, από τα κράτη-μέλη και από την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, βάσει ευρύτερων προτάσεων των κρατών-μελών.

1.3.2.1. Η «λογική» Leader

L.E.A.D.E.R. : Σύνδεση μεταξύ των ενεργειών /δράσεων για την ανάπτυξη της αγροτικής οικονομίας... ο ορισμός της Leader, όπως αποδίδεται στα ελληνικά, αποκαλύπτει αφενός την δυνατότητα να ερμηνευθεί αυτή η πρωτοβουλία, σαν μια προσπάθεια της ΕΟΚ να οργανώσει την ανάπτυξη του αγροτικού χώρου μέσα από μια δίοδο οργάνωσης του χώρου και παράλληλης ανάπτυξης εξω-γεωργικών πρωτοβουλιών, αφετέρου δε, το όλο επιχείρημα σκιαγραφείται μέσα στα στενά πλαίσια μιας επιπλέον πολυτομεακής αλλά και πολυταμιακής κοινοτικής πολιτικής για

την ύπαιθρο και τη περιφέρεια.

Αυτή η δυνατότητα ερμηνείας όμως δεν συμβιβάζεται με την πολυπλοκότητα των πραγμάτων. Αναμφίβολα, η τοποθέτηση αυτή εκφράζει μια διάσταση της κοινοτικής πρωτοβουλίας Leader, αποκαλύπτοντας ταυτόχρονα και μια αναμονή για την παρουσίαση και των υπολοίπων.

Εάν επιδεινωθεί, η θεώρηση του όλου θέματος, με τίτλο Leader, διαπιστώνει κανείς ότι πίσω από μια απλοϊκή εξήγηση και φαινομενική εικόνα, διαφαίνεται μια ολόκληρη ευρωπαϊκή προοπτική, με συγκεκριμένους στρατηγικούς στόχους, μεθοδολογία, φιλοσοφία και προπαντός τεκμηριωμένη και υπεύθυνη τοποθέτηση, που ουσιαστικά δίνει το ερέθισμα σε μια διαδικασία επαναοριοθέτησης και επαναεπάρχησης προτεραιοτήτων, κάτω από τις οποίες και για τις οποίες, η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα λειτούργησε επί μακρά σειρά δεκαετιών.

Το πλαίσιο λειτουργίας της Κοινότητας στον χώρο της, αλλά και οι πραγματοποιηθείσες δραστηριότητες και έργα, δείχνουν την ικανότητα της Κοινότητας να διαμορφώσει τον χώρο με ένα σκεπτικό και τεχνική ανάπτυξης και υπεύθυνης τεχνικής με αποτέλεσμα να αξιοποιούνται, σημαντικά διαρθρωτικά χαρακτηριστικά των κρατών-μελών.

Στο επίπεδο όμως του μικρόχωρου, η Ενωμένη Ευρώπη, «δοκίμασε» τις δυνάμεις της και την εφαρμογή της φιλοσοφίας της για ανάπτυξη με ένα πείραμα... το LEADER !

Σε μια περιορισμένη εδαφική λειτουργική Κοινότητα, ενδεικτικά ένα «πλαίσιο» πληθυσμού (5.000-100.000 κατοίκους), επιχειρήθηκε η εφαρμογή του πειράματος, με το σκεπτικό ότι μέσα σε ένα τέτοιο πληθυσμό είναι δυνατόν να βρει ικανοποιητικό φάσμα τοπικών δραστηριοτήτων και επαγγελμάτων, που ναί μεν δεν είναι «γεωργία» αλλά δένεται όμως κατά τον έναν ή τον άλλο τρόπο με αυτή και ιδιαίτερα με τον αγροτικό χώρο και την εν γένει αγροτική οικονομία.

Τί σημαίνει «πείραμα»;

Με απλά λόγια σημαίνει ότι, αν η φάση αυτή με την οποία επιχειρεί να προσεγγίσει κατ' αυτό τον τρόπο, ολοκληρωμένα - και όχι τομεακά- την αγροτική περιφέρεια, θα επεκτείνει την συλλογιστική αυτή -ακριβέστερα, τη εφαρμογή της συλλογιστικής αυτής- σε ολόκληρο τον αγροτικό της χώρο. Αυτός είναι ένας από τους βασικούς λόγους που θεμελιώνουν την επιτακτικότητα και την ανάγκη της επιτυχίας του πειράματος.

Μια άλλη ερμηνεία της ευρύτερης θεώρησης του όλου θέματος, είναι ότι η Ενωμένη Ευρώπη δεν στέκεται απλά στον στόχο της σύγκλισης των περιφερειών -όρος για την ενοποίηση των οικονομιών των κρατών-μελών της- αλλά δοκιμάζει την ετοιμότητά της, στο τοπικό πλέον επίπεδο, για την ανάπτυξη του ενδογενούς δυναμικού, των ενδογενών δυνάμεων αυτών των τόπων, παρέχοντας βέβαια για το σκοπό αυτό τα κατάλληλα ερεθίσματα.

Η έμφαση που δίνει η Κοινότητα στις καινοτόμες λύσεις, που μπορούν να προταθούν από αυτούς τους ανθρώπους που βιώνουν την καθημερινότητα εκεί που ζούν και αναπτύσσουν τις δραστηριότητές τους, δίνοντας έμφαση στην παρατηρητικότητα τους και σε τελική ανάλυση, στον ανθρώπινο παράγοντα, τοποθετεί αυτούς στο επίκεντρο της όλης διαδικασίας ανάπτυξης του χώρου τους. Έτσι, ο άνθρωπος του αγροτικού χώρου, του «μικρόχωρου», της περιορισμένης εδαφικής λειτουργικής ενότητας, καθίσταται ταυτόχρονα εκείνος που προτείνει αλλά και αποδέχεται και συμμετέχει στη διαδικασία ανάπτυξης, μέσα από μια εικόνα και προσδοκία ανάπλασης, του ίδιου του χώρου του.

Η κεντρική ιδέα λοιπόν, βρίσκεται στην αναγκαιότητα οργάνωσης της αγροτικής περιφέρειας, στο χώρο της Ένωσης, πάνω σε μια νέα βάση, έτσι ώστε, ο κάθε τρόπος να μπορεί να στηρίζεται στις δικές του δυνάμεις καλύπτοντας τις δικές του ανάγκες, να έχει προοπτικές συνέχειας, επιβίωσης και προοπτικές ανάδειξης ενόψει μάλιστα του αναμενόμενου ανταγωνισμού. Βέβαια, η «ιδέα» της κινητοποίησης, της ενεργοποίησης του ενδογενούς δυναμικού των περιφερειών και των τόπων, δεν συνιστά κάτι το πρωτόγνωρο, κάτι το άξιο ερμηνείας, τουλάχιστον στο θεωρητικό επίπεδο, ούτε και η προσέγγιση που ξεκινά «από κάτω προς τα πάνω», από τη «βάση» προς την «κορυφή», όπου και συστηματοποιείται, σε ολοκληρωμένο συνεκτικό σχήμα, με συγκεκριμένη στρατηγική, μεθοδολογία και στόχους.

Όσον αφορά το πρώτο, ο θεωρητικός της οικονομικής ανάπτυξης, A.O.Hirschman, ήδη από το τέλος του 1958, στην εργασία του «Η στρατηγική της οικονομικής ανάπτυξης», καθώς επίσης και ο Midral, τοποθετήθηκαν πάνω σε μια πρωτοποριακή για την εποχή εκείνη θέση, που συνοψίζεται στα ακόλουθα:

«... δεν είναι η απουσία των φυσικών πόρων, η μη συσσώρευση του κεφαλαίου, υπεύθυνες για την υποανάπτυξη ενός χώρου, αλλά μάλλον η μη αξιοποίηση του ενδογενούς δυναμικού των χώρων αυτών που υπολανθάνει...».

Όσον αφορά την μεθοδολογική προσέγγιση, η ιδέα της συγκέντρωσης απλών έστω προτάσεων και συστηματοποίηση / σχηματοποίησή τους σε συγκεκριμένο σχήμα, αφετηριακό σημείο έχει τα μέσα της δεκαετίας του '70, με τάσεις για συνεχή βελτίωση:

Με τον τρόπο αυτό, η μεθοδολογική αυτή προσέγγιση, συνιστά έναν «δίαυλο» άμεσης επικοινωνίας, σχεδιαστή - τοπικού πληθυσμού, καθώς ο πρώτος καλείται πλέον να συγκεντρώσει σκέψεις - ιδέες, προτάσεις από τον ίδιο τον κόσμο που θα κληθεί αργότερα να τις εφαρμόσει και να λειτουργήσει μέσα από αυτές. Έτσι ο ρόλος του σχεδιαστή περιορίζεται στην συστηματοποίησή τους και μόνο και όχι στην υποβολή τους.

Το LEADER - στοχεύοντας πέρα από μια απλή σύγκλιση των οικονομιών των

περιφερειών - προσφέρει την δυνατότητα στον άνθρωπο που βιώνει την καθημερινότητα ή ακόμα που βλέπει τον τόπο του να μαραζώνει από την εγκατάλειψη (κυρίως των νέων ανθρώπων) να προτείνει καινοτόμες ιδέες, αμελώντας την λειτουργία του κατεστημένου του τόπου του , να βρει λύσεις στα προβλήματα που τον απασχολούν, όχι τόσο γι' αυτήν την παραγωγή του, αλλά για τις δραστηριότητες εκείνες, που ενώ δεν είναι γεωργία, συνδέονται κατά τον ένα ή τον άλλον τρόπο με τη γεωργία... να οραματίζεται για τον τόπο, τη ζωή, τη δουλειά.

Έτσι λοιπόν, το να δημιουργήσει κανείς ευκαιρίες για εξω-γεωργική απασχόληση, μέσα στον αγροτικό χώρο, είναι πολύ σημαντικό, αν λάβει κανείς υπόψη του, ότι ο άνθρωπος της υπαίθρου, πέρα από ένα καλύτερο εισόδημα (και πιο σταθερό) έχει μεγάλη ανάγκη από μια καλύτερη ποιότητα ζωής, από ένα πλήθος άλλων επαγγελμάτων (εμπόριο, προώθηση των προϊόντων του, προβολή του τόπου του, τον αγροτουρισμό κ.λπ).

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, πιστεύει δικαιολογημένα, ότι μέσα από μια τέτοια διαδικασία μπορεί να δημιουργήσει δυνατότητες που θα ξαναζωντανέψουν τόποι, που σήμερα - παρά τα όποια τομεακής κυρίως φύσης μέτρα, βλέπουν τις δυνάμεις τους να διασκορπίζονται στα μεγάλα αστικά κέντρα.

Η ιδέα ότι το χωριό, το κύτταρο και η πρώτη μορφή ζωής κάθε κοινωνίας, πρέπει να κατοικείται μόνο από γεωργούς, κτηνοτρόφους και ψαράδες, στέκει χωρίς βάσιμα επιχειρήματα. Αντίθετα, μπορεί και πρέπει να καλύπτει ένα ευρύτερο φάσμα δυνατοτήτων και δραστηριοτήτων, όπως ο τουρισμός, το εμπόριο, η διαφήμιση και γιατί όχι η τηλεματική, η σύγχρονη επικοινωνία και πολλά άλλα.

Μ' αυτό το σκεπτικό, το Leader, κάνει δύο πρωτοποριακά βήματα μέσα στο κοινωνικό-οικονομικό γίγνεσθαι:

α) Δίνει τη δυνατότητα στον τοπικό πληθυσμό, στον κόσμο, που ζει εκεί, να σχεδιάσει μέσα από μικρές και καινοτόμες πρωτοβουλίες - την διαδικασία της ανάπτυξής του.

β) Δίνει στον κόσμο αυτό την δυνατότητα, να οργανωθεί σε ευέλικτα σχήματα ιδιωτικής πρωτοβουλίας, που θα είναι σε θέση να διαχειρισθούν μόνο τους κοινοτικούς πόρους, χωρίς οι πόροι αυτοί να πρέπει να «περνούν» μέσα από τα κρατικά κανάλια και την κρατική ασφυκτική γραφειοκρατία.

Τα δύο αυτά πρωτοποριακά στοιχεία και πρώτα-πρώτα αυτό που αναφέρθηκε σαν «τοπικός σχεδιασμός», δεν έχει να κάνει με «βαρύγδουπα» και μεγαλεπήβολα μεγάλα έργα. Το Leader σε καμία περίπτωση δεν έχει να κάνει με «έργα κλίμακας». Το Leader δεν είναι ΜΟΠ ή ΣΠΑ. Δεν προβλέπει τα μεγάλα έργα υποδομής, τα γεφύ -

ρια, τους εθνικούς δρόμους, τα μεγάλα εργοστάσια.

Η φιλοσοφία του βασίζεται στην συνδυασμένη κατανραφή και παρουσίαση μικρών και ευέλικτων έργων που σκοπό έχουν να προωθήσουν τις τοπικές πρωτοβουλίες, να παρακινήσουν τον κόσμο να προγραμματίσει μεθοδολογικά και ορθολογικά την ανάπτυξή του. Έχει συνειδητοποιηθεί, πλέον, ότι κανένα σχέδιο ανάπτυξης δεν είναι δυνατόν να έχει πιθανότητες επιτυχίας - έστω, αν δεν προέρχεται από τις πραγματικές ανάγκες του τοπικού πληθυσμού, αν δεν έχει τη καθολική αποδοχή του πληθυσμού αυτού, αν δεν είναι σχεδιασμένο από τις ιδέες που προέρχονται από τον ίδιο τον πληθυσμό. Άρα το έργο του μελετητή είναι να μαζέψει, να συγκεντρώσει, να ιεραρχήσει και να συνδυάσει τις απλές αυτές ιδέες σε ρεαλιστικά και αποδοτικά σχήματα και όχι να πείσει τον κόσμο να ακολουθήσει την α' ή την β' κατεύθυνση.

Το δεύτερο στοιχείο που κάνει το Leader πρωτοποριακό, είναι η «δυνατότητα οργάνωσης σε ευέλικτα σχήματα ιδιωτικής πρωτοβουλίας». Έχει συνειδητοποιηθεί και είναι κοινά παραδεκτό, ότι το κράτος με την γραφειοκρατία και το αποπνικτικό σύστημα της «πένας», που το περιβάλλει, δεν μπορεί να συνεχίσει να παράγει αποτελεσματικό έργο, αποκεντρωμένα.

Έχει ακόμη συνειδητοποιηθεί, ότι, αντίθετα οι κοινωνικές και οικονομικές δυνάμεις του τόπου, αν συγχωνευθούν σε ευέλικτα και δόκιμα σχήματα, μπορούν να θαυματοουργήσουν. Ποιος είναι ο συνδετικός κρίκος; να αφήσουν κατά μέρος τις όποιες διαφορές που τους χωρίζουν και να σταθούν σε εκείνα που τους ενώνουν. Γιατί αυτά που τους ενώνουν και τους προβληματίζουν, είναι πάρα πολλά. Κάθε πολιτική, κάθε ενέργεια, κάθε κίνηση, πρέπει να γίνεται μέσα από το πνεύμα της συνεργασίας, του διαλόγου, της αποδοχής ορισμένων όρων: οι ομάδες τοπικής δράσης, που εισάγει το Leader, συνιστούν μια διαδικασία, όχι απλά ετοιμότητας στο επίπεδο των περιφερειών να δεχθούν να λειτουργήσουν κάτω από νέα θεσμικά σχήματα, αλλά κυρίως, στην υπευθυνότητα εκείνων που θα τις συγκροτήσουν και θα αναπτύξουν τις όποιες πρωτοποριακές τους δραστηριότητες, μέσα από αυτές τις ομάδες.

Συνοψίζοντας αυτές τις βασικές κατευθύνσεις αυτής της πρωτοποριακής, «λογικής», γίνεται φανερό ότι υπάρχουν δύο καθαρά πρωτόγνωρα στοιχεία:

1. Οι ομάδες Τοπικής Δράσης
2. Το ολοκληρωμένο και ποιοτικό επιχειρησιακό σχέδιο

Όσον αφορά το πρώτο από τα στοιχεία αυτά, μιλά κανείς για «φορείς -ομπρέλες» με τη μεγαλύτερη δυνατή αντιπροσωπευτικότητα στο τοπικό επίπεδο, καθώς η σχετική ανακοίνωση της Επιτροπής, υπαγορεύει, ως θεμελιακό στοιχείο «τη μέγιστη δυνατή συμμετοχή των οικονομικών και κοινωνικών παραγόντων του τόπου» αλλά

και την αυστηρή «τοπική εγκατάσταση» του φορέα αυτού. Όσον αφορά το δεύτερο από τα θεμελιικά στοιχεία, το λεγόμενο «επιχειρησιακό σχέδιο» (business plan), η ΕΟΚ απαιτεί την παρουσίαση / υποβολή από την ομάδα ενός συστηματοποιημένου προγράμματος /εργασιών με «αριθμούς» μέσα από το οποίο προκύπτει αναπτυξιακός στόχος, διαδικασία προς την ευημερία του τοπικού πληθυσμού, την συγκράτηση αλλά και την επανάκαμψη (στο βαθμό που προωθεί εξω-γεωργική δραστηριότητα στον αγροτικό χώρο, προσφεύγοντας ακόμα και σε δραστηριότητες που παραδοσιακά προσιδιάζουν στον αστικό χώρο), μεθοδολογία και κυρίως συνεκτικότητα και συνδυασμό των όποιων δράσεων προτείνονται από την ομάδα. Μέσα από τη λογική αυτή, η Ευρωπαϊκή Ένωση, στέλνει ένα ξεκάθαρο μήνυμα στη αγροτική περιφέρεια:

Ότι το καθεστώς της «ανοικτής» βοήθειας, των αποσπασματικών μέτρων, της τομεακής προσέγγισης, φθάνει πλέον στο τέλος του. Στη θέση του τίθεται η ολοκληρωμένη προσέγγιση, η πολυτομεακή δράση, ο συνδυασμός των χρηματοδοτήσεων πάνω σε περιορισμένο έστω χώρο, κατά τέτοιο όμως τρόπο, που καθιστά τον τόπο αυτό, απόδοτικό, παραγωγικό, δίνοντάς του εκείνη την δυναμική, εκείνες τις προοπτικές για συνέχεια.

Η πορεία του όμως δεν σταματά ούτε εδώ:

Συνειδητοποιώντας ότι ένα από τα βασικά μειονεκτήματα που συμβάλλουν στην υποανάπτυξη του αγροτικού χώρου, προέρχεται από την ελλιπή, έως ανύπαρκτη ροή πληροφόρησης, κάνει ακόμα ένα βήμα: επιχειρεί να συνδέσει -έστω πειραματικά στην αρχική αυτή φάση- τους αγροτικούς τόπους (αυτούς έστω που θα επιλέξει η Ε.Ε. σε συνεργασία με το κράτος-μέλος) μεταξύ τους, αλλά και με την ίδια την Κοινότητα, με τις πλέον σύγχρονες τεχνολογίες επικοινωνίας, έτσι ώστε να καλύψει αυτή τη βασική «ατέλεια».

Η Ενωμένη Ευρώπη κάνει το «πείραμα» για το μεγάλο άλμα:

Το άλμα της πολιτικής ενοποίησης, ξεκινώντας από τους μικρόχωρους, ξεκινώντας από την Τοπική Αυτοδιοίκηση, ξεκινώντας βασικά από τον άνθρωπο, τον ανθρώπινο παράγοντα, τον οποίο και τοποθετεί στο επίκεντρο του ενδιαφέροντός της.

1.3.2.2. Στόχοι

Η επανισορρόπηση των δραστηριοτήτων και η διατήρηση ενός επαρκώς διαφοροποιημένου κοινωνικοοικονομικού ιστού, προϋποθέτει μια σαφώς ενδογενή και τοπική προσέγγιση, βασισμένη στην ύπαρξη ικανοτήτων και εμπειρίας:

για το λόγο αυτό, η πρωτοβουλία αποσκοπεί να δημιουργήσει δίκτυο ομάδων τοπικής δράσης για τη αγροτική ανάπτυξη (στη συνέχεια θα αναφέρονται ως «ομάδες») που θα χρησιμοποιεί νέες τεχνολογίες πληροφόρησης και επικοινωνίας και θα διαθέτει σημαντικά περιθώρια αξιολόγησης ώστε να είναι σε θέση να εφαρμόσει σε τοπικό επίπεδο, τις ενέργειες που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο των συνολικών επιδοτήσεων. Οι ενέργειες είναι μέτρα που προβλέπονται για την τοπική ανάπτυξη, στο πλαίσιο των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης (ΚΠΣ).

Στόχος της πρωτοβουλίας, είναι να δοθούν καινοτόμες λύσεις, που θα έχουν αξία υποδείγματος για το σύνολο των αγροτικών περιοχών και θα εξασφαλίσουν τον βέλτιστο βαθμό αλληλοσυμπλήρωσης μεταξύ των τομεακών ενεργειών. Στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας θα χρησιμοποιηθεί, ως μορφή παρέμβασης η συνολική επιδότηση σε αρμόδιο οργανισμό (που δύναται να είναι δημόσια διοίκηση), που καθορίζεται από το κράτος-μέλος. Ο οργανισμός αυτός συντονίζει την χρήση επιδότησης από τοπικές ομάδες για την αγροτική ανάπτυξη. Οι τοπικοί, οικονομικοί και κοινωνικοί παράγοντες πρέπει να συμμετέχουν στην λειτουργία των ομάδων που, σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να είναι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ενώσεις Δήμων ή Κοινοτήτων). Η διαχείριση που θα ανατίθεται σε μεμονωμένες ομάδες θα συντονίζεται από τον εθνικό φορέα και θα αποτελεί το αντικείμενο εγγύησης εκ μέρους του κράτους μέλους. Οι δημόσιοι, ιδιωτικοί και ημιδημόσιοι φορείς που θα λειτουργούν ως ομάδες, θα εκλεγούν από τα κράτη-μέλη και την Επιτροπή από κοινού, ύστερα από προτάσεις που θα υποβάλλουν τα κράτη-μέλη και σε συνεννόηση με αυτά και αφού ληφθούν υπόψη ορισμένα κριτήρια, από τα οποία άλλα είναι γενικής φύσεως, όπως:

- φερεγγυότητα,
- διοικητικές ικανότητες,
- επιτόπια εγκατάσταση,
- συμμετοχή στην λειτουργία τους, των οικονομικών και κοινωνικών παραγόντων

και άλλα θα αναφέρονται ειδικά στην πρωτοβουλία, όπως:

- η ποιότητα του προγράμματος τοπικής ανάπτυξης που προτείνεται από την ομάδα υπό μορφή πολυετούς «business-plan» (στόχοι και μέθοδοι εφαρμογής),
- τεχνογνωσία και εμπειρία στον τομέα της αγροτικής ανάπτυξης,
- αποδοχή των κανόνων λειτουργίας του διεθνικού δικτύου.

Κατά την υποβολή των προτάσεών τους στη Επιτροπή και με την συμφωνία αυτής, τα κράτη-μέλη δύναται να προσθέσουν άλλα εθνικά κριτήρια επιλογής, υπό τον όρο ότι θα τηρηθούν, το πνεύμα και οι στόχοι της πρωτοβουλίας.

Θα προταθεί να χρησιμοποιηθούν είτε φορείς που ανταποκρίνονται στα κριτήρια που καθορίζονται ανωτέρω, είτε νέοι φορείς που συστήνουν οι τοπικές κοινότητες, με σκοπό την συμμετοχή στο πρόγραμμα Leader. Στην περίπτωση που θα αποφασισθεί από τα κράτη-μέλη και την Επιτροπή να χρησιμοποιηθούν πρόσφατα δημιουργημένες ομάδες, προβλέπεται, εάν είναι αναγκαίο, η παροχή τεχνικής βοήθειας. Ο εθνικός φορέας είναι δυνατόν να επιφορτισθεί, με την παροχή της βοήθειας αυτής.

Οι ομάδες θα λειτουργούν σε δίκτυα για την ανταλλαγή πληροφοριών και θα χρησιμοποιούν για το σκοπό αυτό, εκτός από τα παραδοσιακά μέσα, νέες τεχνολογίες επικοινωνίας, στο μέτρο κατά το οποίο θα είναι ή δύναται να αποβούν εύκολα διαθέσιμες. Κάθε ομάδα θα διαθέτει τον ελάχιστο αναγκαίο εξοπλισμό για τον σκοπό αυτό. Για τη λειτουργία του δικτύου αυτού καθ' αυτού θα παρέχεται, τεχνική βοήθεια, κεντρική οργάνωση σε κοινοτικό επίπεδο (ανταλλαγές και επισκέψεις, θεματικές συναντήσεις, σεμινάρια αξιολόγησης εμπειριών) που θα εξασφαλισθεί από την Επιτροπή.

- εκτός από τη χρήση τους για εσωτερική αλληλοσύνδεση, στο δίκτυο των ομάδων (διευκολύνοντας την ανταλλαγή των πληροφοριών και την κοινή χρήση μεθοδολογικών εργαλείων) αυτές οι εγκαταστάσεις πληροφορικής και τηλεματικής θα έχουν σημαντική λειτουργία εξωτερικής αλληλοσύνδεσης, διευκολύνοντας την προσέγγιση της προφοράς και της ζήτησης αγαθών και υπηρεσιών.

Κατ' αυτό τον τρόπο, οι ομάδες θα λειτουργούν ως ενδιάμεσοι στις συναλλαγές με μια σειρά δικτύων τηλεματικής και τραπεζικών δεδομένων που εξασφαλίζουν, παραδείγματος χάρι:

- έρευνες αγορών που ενδεχομένως θα είχαν επιτοπίως συγκεκριμένα αγαθά και υπηρεσίες,
- επαφές με τουριστικά πρακτορεία,
- συστήματα κρατήσεων (δωμάτια ξενοδοχείων),
- πωλήσεις δι' αλληλογραφίας,
- επαφές με τις κεντρικές υπηρεσίες αγορών των αλυσίδων καταστημάτων υγιεινής διατροφής ή ειδών ποιότητας,
- πρόσβαση σε δυνατότητες επιμόρφωσης εξ' αποστάσεως

Οι ομάδες θα εξουσιοδοτηθούν για την διαχείριση του τμήματος της συνολικής εθνικής επιδότησης που θα συντονίζεται από εθνικό φορέα, που θα τους διατεθεί βάσει, ενός

τοπικού προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης, το οποίο θα έχουν προηγουμένως υποβάλλει, (business-plan) και του οποίου οι βασικές κατευθύνσεις, συμπληρωματικές των ενεργειών που ήδη προβλέπονται από τα αντίστοιχα των Κ.Π.Σ., θα επισυνάπτονται στο κείμενο της σύμβασης που θα έχει υπογραφεί μεταξύ της Επιτροπής και του αρμόδιου εθνικού φορέα, σε συνεννόηση με το ενδιαφερόμενο κράτος-μέλος. Στη σύμβαση αυτή θα προβλέπονται ιδίως, το είδος των ενεργειών, οι όροι και τα ποσοστά των ενισχύσεων καθώς και οι ειδικές λεπτομέρειες παρακολούθησης της χρησιμοποίησης της συνολικής επιδότησης.

1.3.2.3. Παρουσίαση των προτάσεων των Ομάδων Τοπικής Δράσης

Αν και δεν θεωρείται δεοντολογικό να προσδιορισθεί ομοιόμορφος τρόπος παρουσίασης των προτάσεων των υποψηφίων Ο.Τ.Δ., κρίθηκε σκόπιμη η καταγραφή μιας ενδεικτικής μορφής των προτάσεων αυτών, που να καλύπτει το minimum των απαιτήσεων που θέτει η κοινοτική πρωτοβουλία Leader.

Συνοπτικά διακρίνονται ΔΥΟ ΒΑΣΙΚΑ ΤΜΗΜΑΤΑ της πρότασης που θα πρέπει να υποβάλλει στο Γραφείο Τοπικής Ανάπτυξης ΑΤΕ η υποψήφια Ο.Τ.Δ.:

Α) Διαγνωστική μελέτη της περιοχής / ζώνης που να αιτιολογείται επαρκώς ότι αποτελεί λειτουργική γεωγραφική ενότητα και περιγραφή του οργανισμού που θα αναλάβει το έργο της υλοποίησης της πρότασης.

Β) Επιχειρησιακό Σχέδιο:

Σχέδιο εργασίας με αριθμούς, σαφές χρονοδιάγραμμα δράσεων / παρεμβάσεων στον επιλεγμένο χώρο με κεντρική και επιμέρους στρατηγικές, που εκφράζονται μέσα από την επαρκή αιτιολόγηση των μεταξύ τους συνεκτικών δεσμών (σχέση αιτίου / αιτιατού, την κεντρική καινοτόμο ιδέα, τη μεθοδολογική «εκ των κάτω προς τα πάνω» προσέγγιση), έτσι που τα σχεδιαζόμενα μέτρα να εκφράζουν τις πραγματικές ανάγκες του τοπικού πληθυσμού,

- την κοινωνικότητα,
- την αποδοχή,
- την συνεισφορά σ' ένα ευρύτερο φάσμα ηλικιών, επαγγελματιών, ενδιαφερόντων κ.λπ. του τοπικού πληθυσμού, με τελικό άξονα την συνολική ευημερία.

Αναλυτικότερα:

A) Διαγνωστική Μελέτη: (σύμφωνα με το υπόδειγμα Β της Διευκρινιστικής «νότας» της ΓΕΝΙΚΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ VI / COMMISSION)

1. Περιγραφή της περιοχής
2. Αιτιολόγηση του λειτουργικά ενιαίου χώρου (ανταλλαγές, εμπόριο, μετακίνηση πληθυσμού μέσα στο χώρο, διοικητική αλληλεξάρτηση, κ.λπ.)
3. Δραστηριότητες / Επαγγέλματα τοπικού πληθυσμού μέσα στο χώρο αυτό, χαρακτηρισμός της περιοχής, δημογραφική / πληθυσμιακή σύνθεση, κ.λπ.
4. Καταγραφή των κοινωνικών και οικονομικών προβλημάτων που αντιμετωπίζει η περιοχή, μέσα από τη δυναμική (και όχι τη στατική) οπτική: δημογραφική / πληθυσμιακή κατάρρευση, εγκατάλειψη του χώρου, από τις λεγόμενες «παραγωγικές ηλικίες», προοπτικές μή συνέχειας λειτουργία του χώρου, χαλάρωση των «συνδέσμων» μεταξύ των τομέων της τοπικής οικονομίας, κ.λπ.
5. Εντοπισμός των δυνατοτήτων (φυσικών, πληθυσμού κ.λπ) και των προοπτικών ανάπτυξης ορισμένων τομέων-κλάδων της τοπικής οικονομίας, που θα μπορούσαν (πάντα αιτιολογημένα επαρκώς) να «λειτουργήσουν» σαν μοχλοί ανάπτυξης του του συγκεκριμένου χώρου, ασκώντας «προς τα εμπρός» και «προς τα πίσω», πολλαπλασιαστικές θετικές επιδράσεις στο εισόδημα και την απασχόληση του τοπικού πληθυσμού: στόχος είναι όχι μόνο η συγκράτηση αλλά και η επανάκαμψη νέων κυρίως ανθρώπων στο χώρο αυτό, έστω και αν δεν πρόκειται να απασχοληθούν στην γεωργία, αλλά σε εξω-γεωργικά επανγγέλματα, έτσι ώστε ο χώρος αυτός να ξαναρχίσει να λειτουργεί με προοπτικές συνέχειας και επιβίωσης.
6. Καταγραφή των ισχυουσών πρωτοβουλιών στο συγκεκριμένο χώρο από τον τοπικό πληθυσμό, (χειροτεχνίας, πολιτιστικές κ.λπ.), αλλά κυρίως και εκείνων που κάποτε υπήρχαν και σήμερα, έχουν σταματήσει από λόγους, που συνδέονται με την απουσία ενδιαφέροντος.
7. Αντλώντας ερεθίσματα από τον τοπικό πληθυσμό, συζητήσεις με τους ίδιους τους κατοίκους, καταγραφή της κάθε νέας καινοτόμου ιδέας, έστω και αν από πρώτη άποψη φαίνεται ως μη ρεαλιστική: έχει μεγάλη σημασία, να καταγραφούν έστω και πρόχειρα οι νέες ιδέες, οι πρωτοποριακοί συλλογισμοί που θα προέρχονται άμεσα από τον κόσμο που ζει την καθημερινότητα με τα προβλήματά της.
8. Περιγραφή οργανισμού (ομάδα τοπικής δράσης). Απλά, επισημαίνεται ότι ο φορέας αυτός, «φορέας-ομπρέλα», σε καμία περίπτωση δεν θα πρέπει να κατανοηθεί ότι αποτελεί μια ευκαιριακή συνένωση συλλογικών φορέων και ατόμων, μόνο και μόνο για να ληφθούν τα κονδύλια Leader: Πρόκειται για φορέα με συνέχεια, προοπτική, δυνατότητες, αφού η ΕΕ, εγκαινιάζει μέσω αυτών μια Τρίτη εταιρική σχέση, (ΕΕ - Κράτος-Μέλος-Ομάδα Τοπικής Δράσης).

Η νομική μορφή της Ο.Τ.Δ., είναι αδιάφορη για την Ε.Ε. Στο εθνικό επίπεδο, προτείνονται κατ' αρχήν οι ακόλουθες δόκιμες μορφές:

- α) Αναπτυξιακή Α.Ε., με αρμοδιότητα και εγκατάσταση στο συγκεκριμένο χώρο,
- β) Μικτή Δημοσυνεταιριστική Επιχείρηση Κοινοπραξία,
- γ) Τοπική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων,
- δ) Αστική Εταιρεία

Αν δεν υπάρχει τέτοιος φορέας, η Επιτροπή Αξιολόγησης(αλλά και το Υπουργείο και η ΕΕ) μπορούν να αποδεχθούν, μια κατ' αρχήν «προκαταρκτική» συνένωση οικονομικών και κοινωνικών φορέων της περιοχής (Τ.Ε.Δ.Κ., Ενώσεις Συνεταιρισμών, Πρωτοβάθμιοι Συνεταιρισμοί, Πολιτιστικοί και Επιμορφωτικοί Σύλλογοι, Παραρτήματα ΕΛΚΕΠΑ, ΕΟΜΜΕΧ, τοπικά εγκατεστημένα αλλά και ιδιώτες κ.λπ.), ενώπιον όμως συμβολαιογράφου, με συμβολαιογραφικό έγγραφο, στο οποίο θα ορίζονται ρητά, τα μερίδια του καθενός και κυρίως η «καταληκτική» ημερομηνία συγκρότησής τους σε Ομάδα Τοπικής Δράσης. Επίσης θα πρέπει να ορίζεται ότι μέχρι την ημερομηνία αυτή προσωρινά, η διαχείριση των κοινοτικών κονδυλίων, θα ανατεθεί σε εκείνον που αντικειμενικά διαθέτει την καλύτερη εσωτερική οργάνωση και κυρίως το καλύτερα οργανωμένο λογιστήριο κ.λπ.

B) Επιχειρησιακό Σχέδιο

Μια πιθανή δόκιμη «παρουσίαση» του επιχειρησιακού σχεδίου, μπορεί να έχει την εξής μορφή:

Επιλέξιμα Μέτρα				
Στρατηγικές		1	2	3

A
B
Γ

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ :

Θεωρείται ως αρκετά ικανοποιητική η αιτιολόγηση - που αποτελεί και το κυρίαρχο στοιχείο κρίσης της πρότασης της υποψήφιας ομάδας τοπικής δράσης - εκείνη που

μπορεί να απαντήσει στα ερωτήματα, όπως (ενδεικτικά αναφερόμενα):

• Πρώτος κύκλος ερωτημάτων:

- Τί είμαι (τί αντιπροσωπεύω) ως περιοχή;
- Ποιά είναι τα προβλήματά μου;
- Ποιές οι δυνατότητές μου;
- Πού θέλω να επικεντρώσω τις προσπάθειές μου για την ανάπτυξη του τόπου;
- Πώς ιεραρχώ τις προτεραιότητές μου;
- Ποιούς στόχους θέτω;
- Γιατί ιεραρχώ κατ' αυτόν τον τρόπο τις προτεραιότητές μου;
- Τί περιμένω από αυτήν την ιεράρχηση;
- Πού οδηγεί -κατά την εκτίμησή μου- αυτή η επιλογή και αυτή η ιεράρχηση των προτεραιοτήτων που θέτω;
- Ποιές -εκτιμώ- ότι θα είναι οι κοινωνικές επιπτώσεις αυτής της επιλογής και αυτής της ιεράρχησης των επιλογών και γιατί;
- Σε ποιο επόμενο «βήμα» οδηγεί αυτή η ιεράρχηση προκειμένου να συνδέσω π.χ. την στρατηγική Α με την στρατηγική Β;
- Γιατί θεωρώ ότι θα πρέπει να αναπτύξω και την στρατηγική Β και δεν αρκούμαι για παράδειγμα μόνο στην στρατηγική Α;
- Πώς οι στρατηγικές αυτές επιλογές «δένονται» με καθαρά κοινωνικο-αναπτυξιακούς στόχους της περιοχής μου και πώς συμβάλλουν στον κεντρικό στόχο που είναι η εμμερία του τοπικού πληθυσμού και η συγκράτησή του στον τόπο;

• Δεύτερος κύκλος ερωτημάτων:

Πώς μεθοδεύω συνοπτικά : Πού - Πώς - Πότε και Γιατί

Έχοντας ολοκληρώσει το σκεπτικό, τί ζητώ και γιατί θα πρέπει να εξετάσω αν έχω την δυνατότητα να πραγματοποιήσω εκείνα τα βήματα που μου είναι απόλυτα αναγκαία για να φθάσω στον τελικό στόχο

Ξεκινώ λοιπόν από τον ανθρώπινο παράγοντα:

- Διαθέτω το ανθρώπινο «υλικό» για να πετύχω;
- Αν όχι, μπορώ να το εκπαιδεύσω, να το καταρτίσω κατά τέτοιο τρόπο ώστε να το καταστήσω αποτελεσματικό για το σκοπό εκείνο που πρέπει να προσεγγίσω, για να πετύχω τους επιμέρους στρατηγικούς μου στόχους, που θα πρέπει να «δένο -

νται μεταξύ τους σε έναν κεντρικό στόχο

- Πώς μπορώ να τους ευαισθητοποιήσω προς τις συγκεκριμένες εκείνες κατευθύνσεις που μου είναι αναγκαίες για να πετύχω το συγκεκριμένο βήμα της διαδικασίας που έχω θέσει ή άλλως το συγκεκριμένο «κρίκο της αλυσίδας» των ενεργειών, που πρέπει να κάνω για να φθάσω στο σημείο να θεωρώ ολοκληρωμένη τη συγκεκριμένη μου προσπάθεια / βήμα;
- Πώς μπορώ να δημιουργήσω **Ψυχολογία Ομάδας**, στον κόσμο αυτό, έτσι ώστε να μπορέσουν να λειτουργήσουν αρμονικά και συνδυασμένα για την επιτυχία του στόχου (σε κάθε φάση της συνολικής στρατηγικής).

Αμέσως μετά, εξετάζω τις δυνατότητές μου αλλά και τις προοπτικές μου από τις συγκεκριμένες ενέργειες που προγραμματίζω να κάνω στον τόπο:

- Τί πόρους διαθέτω;
- Πώς ενεργοποιώ ενδεχόμενα πόρους ομογενών , για παράδειγμα (κληροδοτήματα) και πώς τους εντάσσω μέσα στην όλη παραγωγική διαδικασία και την προσπάθεια που προγραμματίζω να αναλάβω για την ανάπτυξη του χώρου μου;
- Άν δεν μπορώ να καλύψω -παρόλα αυτά- τη δική μου συμμετοχή (αφού έχω προηγουμένως προσδιορίσει τις ανάγκες μου) ΠΟΥ μπορώ να στραφώ για δανεισμό;

- Τώρα :

Έχοντας προσδιορίσει τις πραγματικές μου ανάγκες και ενδεχόμενα τους οικονομικούς πόρους για την κάλυψη των αναγκών αυτών, τότε και μόνο τότε ανατρέχω στα επιλέξιμα μέτρα της ευρωπαϊκής οικονομικής κοινότητας, στα πλαίσια της κοινοτικής πρωτοβουλίας LEADER, (μέτρα που είναι ενδεικτικά, όπως ενδεικτικά είναι και τα όρια, η έκταση και ο πληθυσμός, με το σκεπτικό ότι θα πρέπει να καλύπτεται ικανοποιητικό φάσμα δραστηριοτήτων και μάλιστα εξωγεωργικών, στον αγροτικό τόπο.

- Ποιά είναι εκείνα τα επιλέξιμα μέτρα της ΕΕ (στα πλαίσια του LEADER και μόνο), που μου δίνουν την δυνατότητα να πραγματοποιήσω τα «βήματα», που θα με οδηγήσουν στον κεντρικό στρατηγικό στόχο;
- Μήπως για κάποιες από τις ενέργειές μου μπορώ να απευθυνθώ στα πλαίσια άλλων κοινοτικών χρηματοδοτικών σχημάτων (οπότε αυτόματα δεν ανατρέχω στα κοινά Leader);
- Γιατί διαλέγω αυτά τα συγκεκριμένα επιλέξιμα μέτρα (και όχι κάποια άλλα); Μήπως με αυτά τα επιλέξιμα μέτρα φθάνω γρηγορότερα και οικονομικότερα στο στόχο μου;

• Τρίτος κύκλος ερωτημάτων:

Πώς εκτιμώ:

Εδώ έχοντας ιεραρχήσει προτεραιότητες, στρατηγικές, επιλέξιμα μέτρα (με τα οποία θα πραγματοποιήσω τις στρατηγικές μου επιλογές), θα πρέπει να εκτιμήσω το πόσο ρεαλιστικό είναι το σχέδιό μου, το αν δηλαδή μπορώ -έτσι που το έχω σκεφθεί- να το πραγματοποιήσω. Ακόμα θα πρέπει να εξετάσω το πόσο αποτελεσματικό είναι το σχήμα μου, τί θα μου αποφέρει, τί θα μου αποδώσει, έτσι ώστε μελλοντικά να μπορώ να επιβιώσω χωρίς βοήθεια, προερχόμενη από έξω (από την περιοχή). (Αντιστρέφοντας τον συλλογισμό, θα πρέπει να ξεκινήσω από αυτό που καταγράφω ως «τελευταίο»: Τί θα μου αποδώσει η συγκεκριμένη στρατηγική -με τις αλληλεξαρτώμενες δράσεις που περικλύει- σε σχέση με το κόστος που αναλαμβάνω για να την υλοποιήσω και μετά να αποφασίσω να προχωρήσω πιο κάτω). Από κει και πέρα, προτείνεται μια σειρά ερωτημάτων εκτίμησης:

- Μήπως στην πορεία, διαφοροποιώντας κάποιες από τις «σταθερές» που έχω θέσει στην στρατηγική μου και άρα χρειάζεται μια πιο εκτεταμένη θεώρηση;
- Μήπως αρκεί μια μικρή διαφοροποίηση στα κόστη που έχω εκτιμήσει αρχικά ;
- Μήπως θα πρέπει να επανεξετάσω την «αγορά» μου;
- Μήπως θα πρέπει να προσαρμόσω κάποιες από τις μεταβλητές της στρατηγικής μου σε κάποια νέα δεδομένα;
- Μήπως τα σχέδιά μου χρειάζεται συμπληρώσεις ή διορθώσεις προκειμένου να καλύψω ορισμένες παρεκκλίσεις;

Καταληκτικά του συνοπτικού αυτού σημειώματος, που προτίθεται να καλύψει ένα *minimum* απαντήσεων, που θέτει η υλοποίηση στην χώρα μας της κοινοτικής πρωτοβουλίας Leader , «ανοίγοντας νέο παράθυρο» στη όλη θεώρηση σχεδιασμού στρατηγικής ανάπτυξης και οργάνωσης της αγροτικής περιφέρειας με επίκεντρο τον περιορισμένο τόπο (τοπική ανάπτυξη), με τις πρωτοποριακές ιδέες του τοπικού σχεδιασμού και της τοπικής αυτοδιαχείρισης -θα πρέπει αν σταθεί κανείς σε ορισμένες λέξεις-κλειδιά, που διατρέχουν ολόκληρο τον σχεδιασμό, σε όλες τις φάσεις, σε όλα τα βήματα, σε όλες τις επιμέρους στρατηγικές:

Ευημερία του τοπικού πληθυσμού
 Βελτίωση της ποιότητας ζωής
 Κοινωνικός και αναπτυξιακός χαρακτήρας
 Σεβασμός και προστασία του φυσικού περιβάλλοντος
 Σεβασμός στον πολιτιστικό και αρχιτεκτονικό περίγυρο

Βελτίωση των δομών της τοπικής οικονομίας
Βελτίωση της ροής πληροφόρησης

1.3.2.4. Καθορισμός επιλέξιμων περιοχών

Το σύνολο των περιοχών του στόχου 1 και 5β, που καλύπτουν το 55% του εδάφους της Κοινότητας, είναι επιλέξιμες για την πρωτοβουλία αυτή. Κατά την επιλογή των περιοχών τα κράτη-μέλη, οφείλουν να λάβουν υπόψη τους ότι θα πρέπει να εξασφαλίζεται η δυνατότητα επίδειξης της πρωτοβουλίας, στις περιοχές των στόχων 1 και 5β.

Οι ομάδες που θα επιλεγούν, θα πρέπει να έχουν τοπικό χαρακτήρα (φορείς που εξαρτώνται από τοπικούς οργανισμούς ή φορείς περιφερειακού επιπέδου, που είναι εγκατεστημένοι επί τόπου) και βάσει της γνώσης των ιδιομορφιών της περιοχής, με 5.000 κατοίκους (στην περίπτωση πολύ αραιοκατοικημένων περιοχών), έως 100.000 κατοίκους και κατά γενικό κανόνα, έκταση μικρότερη από εκείνη που αντιστοιχεί στην διοικητική κατηγορία NUTSIII. Στο εσωτερικό της περιοχής αυτής, οι πρωτοβουλίες που θα αναλαμβάνονται από τις ομάδες, πρέπει να απευθύνονται σε αγροτικές κοινότητες, πολύ μικροτέρων διαστάσεων. Σε ορισμένες αιτιολογημένες περιπτώσεις που θα έχουν αποφασισθεί από κοινού μεταξύ του κράτους-μέλους και την επιτροπή, η δραστηριότητα των ομάδων στον τομέα τεχνικής στήριξης στην αγροτική ανάπτυξη, θα μπορούσε να αφορά ευρύτερη περιοχή, χωρίς να θίγει τη εξέλιξη των άλλων τους δραστηριοτήτων.

1.3.2.5. Μέτρα επιλέξιμα στο πλαίσιο των συνολικών επιδοτήσεων

Τρεις είναι οι επιλέξιμες κατηγορίες μέτρων: εκείνη από την οποία επωφελούνται άμεσα οι κάτοικοι και οι οικονομικοί παράγοντες καθεμιάς από τις ενδιαφερόμενες αγροτικές περιοχές. Εκείνη που αφορά τη δημιουργία, τον εξοπλισμό και τη διαχείριση των ομάδων και εκείνη, τέλος, που αφορά τη λειτουργία του δικτύου. Θα δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην ανάγκη να αποφευχθεί κάθε επένδυση που αυξάνει την μόλυνση καθώς και στην προστασία και αξιοποίηση των φυσικών τοπίων.

• Μέτρα που αφορούν αυτήν καθ' αυτήν την ανθρωπική ανάπτυξη

α) Τεχνική στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης

- Τεχνική βοήθεια κατόπιν αιτήσεως των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης (διάγνωση των μικροπεριοφερειών, αξιολόγηση του δυναμικού ανάπτυξης, παροχή συμβουλών εμπειρογνομώνων στον τομέα της ανάπτυξης, δημιουργία φακέλων, κ.λπ.)
- Τεχνική βοήθεια στους φορείς σχεδίων ανάπτυξης (διαπίστωση των πρωτοβουλιών στον τομέα δημιουργίας και ανάληψης των επιχειρήσεων, αξιολόγηση δυνατοτήτων για την υλοποίησή τους, τεχνικές συμβουλές, παρακολούθηση, κ.λπ.)
- τεχνική βοήθεια στις ήδη ισχύουσες δραστηριότητες (καθορισμός πιθανών αγορών, πρόσβαση στις χρηματοδοτήσεις, διαχείριση καινοτομιών, κ.λπ.) με το σύνολο των μέτρων που χρηματοδοτούνται στα ΚΠΣ, να ευνοηθεί η ανάπτυξη της περιοχής.

Το σύνολο των δραστηριοτήτων αυτών, θα πρέπει να αναληφθεί από έμπειρους διαφημιστές και οργανωτές με πείρα στα αναπτυξιακά θέματα και να εφαρμοσθεί σε συνεργασία με τους φορείς άλλων συμπληρωματικών κοινοτικών προγραμμάτων.

β) Επαγγελματική κατάρτιση και ενισχύσεις για την απασχόληση

Η επιτυχία της πρωτοβουλίας, θα εξαρτηθεί από την ικανότητα των τοπικών παραγόντων, να εκμεταλλευτούν κατά τρόπο καινοτόμο, τους τοπικούς πόρους και να απαιτήσουν νέα τεχνογνωσία. Κατά συνέπεια, οι ενέργειες για την κατάρτιση, ιδίως υπό μορφή σειρών μαθημάτων, μικρής διάρκειας, καθώς και ενισχύσεις για την απασχόληση, θα πρέπει να συνοδεύουν την εφαρμογή διαφόρων μέτρων και να καλύπτουν, τόσο τους τελικούς δικαιούχους των μέτρων, όσο και τους διαφημιστές και οργανωτές των ομάδων. Η δυνατότητα να δοθεί σε ορισμένες από τις καταρτίσεις αυτές διεθνικός χαρακτήρας, θα θεωρηθεί ως ενέργεια, που θα πρέπει να ενθαρρυνθεί.

γ) Αγροτουρισμός⁽¹³⁾

Κάθε ενέργεια στον τομέα αυτό πρέπει να αποσκοπεί:

- να προσδιορίζονται καλύτερα η ζήτηση δραστηριοτήτων ψυχαγωγίας στον αγροτικό χώρο, να αναπτύσσεται η προσφορά, τόσο ποιοτικά όσο και ποσοτικά, λαμβανομένων υπόψη των αυξημένων απαιτήσεων της ενδεχόμενης πελατείας, όσον αφορά το επίπεδο των παρεχόμενων υπηρεσιών όσο και την ποικιλία των τουριστικών προϊόντων,
- να οργανώνεται καλύτερα η τουριστική προσφορά και να συσχετίζεται αυτή με τη ζήτηση (ελάχιστες προδιαγραφές, εγγύηση ποιότητας παρεχόμενων υπηρεσιών, προώθηση αγροτικού τουρισμού, κεντρικές υπηρεσίες κρατήσεων δωματίων, κ.λπ)
- να ενθαρρύνονται παράλληλα, αφενός, οι αγροτικοί τουριστικοί πόλοι που διαθέτουν

13. ... «Ωστόσο, αν πρέπει κανείς να "δώσει" έναν ορισμό για τον "Αγροτουρισμό", θα πρέπει να ξεκινήσει από τη διεθνή πρακτική και εμπειρία, που υποδεικνύει εναλλακτικά, δύο κύριες μορφές: α) εκείνη που καλύπτει την φιλοξενία των επισκεπτών (τουριστών) σε μεγάλα αγροκτήματα, όπου οι φιλοξενούμενοι συμμετέχουν στις γεωργικές εργασίες αλλά και την καθημερινότητα και τον τρόπο ζωής, των ίδιων των αγροτών. Η μορφή αυτή αγροτουρισμού, διεθνώς γνωστή με την ονομασία «Farmhouse holidays», εφαρμόζεται σε χώρες όπου επικρατεί η έννοια της μεγάλης ιδιοκτησίας και της μεγάλης γεωργικής εκμετάλλευσης (Γερμανία, Αυστρία, κ.λπ.) β) Εκείνη όπου οι επισκέπτες-τουρίστες φιλοξενοούνται σε μικρά καταλύματα (που έχουν όμως όλες τις προϋποθέσεις και προδιαγραφές που ορίζονται από την εθνική νομοθεσία, για να χρησιμεύσουν ως καταλύματα), όπου, εκτός από την διαμονή παρέχεται, παράλληλα, πρωινό γεύμα. Η μορφή αυτή αγροτουρισμού, γνωστή διεθνώς με την ονομασία «Bed and breakfast»(B&B), προσιδιάζει στις χώρες εκείνες, όπου το χαρακτηριστικό στοιχείο της γεωργικής εκμετάλλευσης είναι το μικρό μέγεθος (Ιταλία, Βρετανία, κ.λπ.) Αν θα πρέπει να υιοθετηθεί στο παρόν κείμενο ένας ορισμός που να ταιριάζει στην ελληνική πραγματικότητα και την ιδιαιτερότητα της ελληνικής αγροτικής περιφέρειας, τότε βρίσκεται κανείς πλησιέστερα σ' εκείνον που οριοθετήθηκε στο πρακτικό της Διπληρεσιακής Επιτροπής υπό την αιγίδα του ΕΟΤ της 14.2.1984. (Η Επιτροπή αυτή, με μέλη της εκπροσώπους δέκα κρατικών και ημικρατικών φορέων, συγκροτήθηκε με τις αποφάσεις του τότε Γ.Γ. ΕΟΤ, αριθ. 542.049/21.12.1983 και 514.207/14.2.1983) «Η τουριστική εκείνη δραστηριότητα που αναπτύσσεται σε χώρο μη αστικό από τους απασχολούμενους κύρια στην γεωργία, σε μικρές μονάδες οικογενειακής ή συνεταιριστικής μορφής, με στόχο την δημιουργία συμπληρωματικού εισοδήματος στον τοπικό πληθυσμό, τόσο από την ενοίκιαση των καταλυμάτων στους τουρίστες, όσο και από την τροφοδοσία αυτών με προϊόντα τοπικής παραγωγής καθώς επίσης και προϊόντα συναφών δραστηριοτήτων (χειροτεχνίας -οικοτεχνίας) επιτοπικώς παραγομένων»...

βασικό εξοπλισμό, πισίνες, γήπεδα τένις, κ.λπ.) και προσφέρουν πολιτιστικές δραστηριότητες και δυνατότητες «θεματικών» διακοπών (αθλητικών, καλλιτεχνικών, ανάκαμψης του περιβάλλοντος χώρου, κ.λπ.)

- να ενθαρρύνεται, αφετέρου, η διάδοση ενός αγροτικού τουρισμού που να βασίζεται σε ατομικές επενδύσεις (ιδίως του τουρισμού σε αγροκτήματα).

Αυτές οι διάφορες μορφές αγροτουρισμού, συνδεδεμένες με τη γεωργία, είναι δυνατόν να συμβάλλουν στην μεγαλύτερη αξιοποίηση των βασικών δραστηριοτήτων τους (συμπληρωματικό εισόδημα και παραμονή επί τόπου του πληθυσμού) όσο και υπό το πρίσμα του ρόλου διαχειριστή του χώρου και του τόπου, τον οποίον αναλαμβάνουν, οι εκμεταλλεύσεις αυτές.

Οι ενέργειες αυτές θα πρέπει να έχουν συνοχή με τις κατευθυντήριες γραμμές του προγράμματος που εγκρίθηκε από την Επιτροπή υπέρ των επιχειρήσεων αγροτικού τουρισμού.⁽¹⁴⁾

Οι συνολικές επιδοτήσεις, μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την χρηματοδότηση:

- των επενδύσεων μεμονωμένων ατόμων ή συνεταιρισμών (συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που συνδέονται με τη γεωργική δραστηριότητα)
- της προσαρμογής των μικρών δημόσιων έργων υποδομής, στις ανάγκες που απορρέουν από την τουριστική ζήτηση,
- της απογραφής, της ανακαίνισης και της αξιοποίησης κτιρίων και αγροτικών οικισμών τουριστικού ενδιαφέροντος,
- της προώθησης των πωλήσεων τουριστικών προϊόντων,
- των ερευνών αγοράς,
- της δημιουργίας συστημάτων κράτησης δωματίων,
- των μέτρων για την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου (τουρισμός μικρής απόστασης, παραμονή μόνο για τα Σαββατοκύριακα).

δ) Μικρές επιχειρήσεις, βιοτεχνία, υπηρεσίες παρεχόμενες σε μικρή ακτίνα

Όσον αφορά τις μικρές επιχειρήσεις, τη βιοτεχνία και τις υπηρεσίες που παρέχονται σε μικρή ακτίνα, πρέπει να υπογραμμισθεί, ο όλος πρωταρχικός χαρακτήρας των μέτρων που είναι δυνατόν να ευνοήσουν την δημιουργία, την διατήρηση και την ανάπτυξή τους. Τα μέτρα αυτά, θα λαμβάνουν υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του

14. COM(90) 438 τελικό «Κοινοτικές ενέργειες υπέρ του αγροτικού τουρισμού»

αγροτικού χώρου, ιδίως όσον αφορά:

- ⇒ τις δυνατότητες άσκησης πολλαπλών δραστηριοτήτων σε συνδυασμό με την γεωργική δραστηριότητα μερικής απασχόλησης,
- ⇒ τους δεσμούς ορισμένων επιχειρήσεων με τη γεωργική και δασοκομική δραστηριότητα, στο αρχικό ή το τελικό στάδιο της,
- ⇒ τα γεωγραφικά και πολιτιστικά μειονεκτήματα, που επιβάλλουν την κατά προτεραιότητα ενίσχυση των τομέων που δεν ανανεώνονται με στοιχεία από τον εξωτερικό χώρο και παρέχουν τη δυνατότητα αξιοποίησης, των φυσικών και ανθρωπινων τοπικών πόρων,
- ⇒ την εξάρτησή τους από υπηρεσίες εξελιγμένου τύπου που παρέχονται από τον εξωτερικό χώρο καθώς & την ανάγκη χορήγησης ειδικών ενισχύσεων, προς τους φορείς μεμονωμένων σχεδίων.

Οι ομάδες, εκτός από το ρόλο που θα διαδραματίσουν για την ανακάλυψη των εντοπίων φορέων κατάρτισης και εφαρμογής σχεδίων, θα είναι σε θέση να παρέχουν βοήθεια, για:

- ⇒ τη διευκόλυνση της εργασίας εξ' αποστάσεως,
- ⇒ την πρόσβαση των μικρών επιχειρήσεων και βιοτεχνιών (ιδίως του τομέα των γεωργικών προϊόντων και των ειδών διατροφής, συμπεριλαμβανομένων και των αλιευτικών επιχειρήσεων) στις παρεχόμενες υπηρεσίες (υπηρεσίες συμβούλων, έρευνες αγοράς, μεταφορά τεχνολογίας, καινοτομία, επαγγελματική κατάρτιση),
- ⇒ τη δημιουργία (ενισχύσεις για την έναρξη λειτουργίας) υπηρεσιών μικρής ακτίνας όταν στην περιοχή παρατηρείται έλλειψή τους, στο πλαίσιο της διαφοροποίησης της γεωργικής δραστηριότητας,
- ⇒ τις επενδύσεις στον τομέα της βιοτεχνίας, συμπεριλαμβανομένων των γεωργικών και δασοκομικών εκμεταλλεύσεων.

ε) Αξιοποίηση επί τόπου και εμπορευματοποίηση της γεωργικής και δασοκομικής παραγωγής καθώς και εκείνης της τοπικής αλυσίδας.

Οι αγροτικές περιοχές διαθέτουν σημαντικό δυναμικό παραγωγής χαρακτηριστικών τοπικών προϊόντων που τυγχάνουν ανεπαρκούς αξιοποίησης ή βρίσκονται υπό εξαφάνιση. Η επιτακτική επιλογή μιας πολιτικής για βελτίωση της ποιότητας επιβάλλει την υποστήριξη δυναμικών ενεργειών, για την καθιέρωση της ταυτότητας των προϊόντων, τον έλεγχο της ποιότητάς τους, την βελτίωση των τεχνολογιών παραγωγής και μεταποίησης, την οργάνωση των σταδίων παραγωγής κάθε χαρακτηριστικού προϊόντος, την ανάπτυξη μιας πολιτικής προώθησής τους. Στο πλαίσιο αυτό,

μέσω της πρωτοβουλίας, θα είναι δυνατή η χρηματοδότηση μέτρων, μη επιλέξιμων, βάσει των κανονισμών (ΕΟΚ) αριθ.866/90 και (ΕΟΚ) αριθ.867/90(1), αλλά που ανταποκρίνονται σε τοπικά κριτήρια χρησιμότητας.

Οι ομάδες, εκτός από το ρόλο που θα διαδραματίζουν κατά τη εξεύρεση των φορέων κατάρτισης και εφαρμογής των σχεδίων, θα παρέχουν βοήθεια, όσον αφορά:

- ⇒ την έρευνα των τοπικών και περιφερειακών αγορών και την ανάλυση των δικτύων διανομής,
- ⇒ τον εξοπλισμό και την τεχνική βοήθεια για την παραγωγή χαρακτηριστικών τοπικών προϊόντων που έχουν σχέση με την γεωργία, τη δασοκομία και την αλιεία,
- ⇒ τη μεταφορά τεχνολογίας,
- ⇒ την προώθηση τοπικών και περιφερειακών τυπικών προϊόντων,
- ⇒ την εμπορευματοποίηση (συνεταιριστικά καταστήματα πωλήσεων, συμμετοχή σε εκθέσεις, σύνδεση με δίκτυα πωλήσεων, δι' αλληλογραφίας, κεντρικές υπηρεσίες αγορών, τηλεαγορά).

Θα δίνεται προτεραιότητα σε σχέδια συλλογικών και συνεταιριστικών φορέων.

στ) Άλλα μέτρα

Εκτός των ανωτέρω κατευθυντηρίων γραμμών, που, σε κάθε περίπτωση, θα πρέπει να βρίσκονται στην βάση της χρησιμοποίησης των συνολικών επιδοτήσεων, οι ομάδες, θα δύναται να προτείνουν, για ποσοστό έως 10% του συνόλου των παρεμβάσεών τους, των ενεργειών σε άλλους τομείς που συνδέονται με την τοπική ανάπτυξη.

● Μέτρα που αφορούν τις ομάδες ανροτικής ανάπτυξης

- ⇒ ενισχύσεις για την δημιουργία ομάδων, στην περίπτωση κατά την οποία η δημιουργία αυτή θα αποφασίζεται από κοινού (ενισχύσεις που θα μειώνονται όσο αυξάνεται η λειτουργία, συμμετοχή στις δαπάνες εγκατάστασης, εκπαίδευση οργανωτών),
- ⇒ ενισχύσεις για την απόκτηση εξοπλισμού πληροφορικής και τηλεματικής (υλικό, λογισμικό, εκπαίδευση),
- ⇒ παροχή τεχνικής βοήθειας στις ομάδες (θεματική κατάρτιση, εκμάθηση των μηχανισμών της τοπικής ανάπτυξης)

Αυτή η κατηγορία μέτρων, δεν πρέπει σε γενικές γραμμές, να υπερβαίνει το 10% του συνολικού ποσού της πρωτοβουλίας που θα ενσωματώνεται στο επιχειρησιακό

σχέδιο που θα υποβάλλει η κάθε ομάδα.

• **Μέτρα για τη σύνδεση με το διεθνικό δίκτυο των ομάδων (τεχνική βοήθεια)**

- ⇒ δαπάνες οργάνωσης του δικτύου (γραφείο οργάνωσης σε κοινοτικό επίπεδο, ανταλλαγές, επισκέψεις, μεταφράσεις, σεμινάρια),
- ⇒ δαπάνες αξιολόγησης της λειτουργίας του δικτύου,
- ⇒ δαπάνες δημοσιοποίησης των αποτελεσμάτων της λειτουργίας του δικτύου.

Το σύνολο των μέτρων αυτών, θα είναι κατώτερο από το 20% του συνολικού ποσού της πρωτοβουλίας και θα χρηματοδοτείται με σχετική εισφορά, βάσει της συνολικής συνεισφοράς των κοινοτικών ταμείων.

1.3.2.6. Συνεισφορά της Κοινότητας στην χρηματοδότηση της LEADER

Η πρωτοβουλία Leader (Liaison Entre Actions de Developement de l' Economie Rurale), αποτελεί αντικείμενο χρηματοδότησης από κοινού εκ μέρους του κράτους-μέλους και της Κοινότητας. Η συνεισφορά των διαρθρωτικών ταμείων στις Leader, για την περίοδο 1990-1993, υπολογίζεται σε 400 εκατομμύρια ECU.

Η απόφαση της Επιτροπής σχετικά με το ύψος του ποσού της κοινοτικής συνεισφοράς στις περιοχές του στόχου 1 και 5β, θα είναι συνάρτηση της ποιότητας των τοπικών προγραμμάτων που θα υποβάλλουν οι ομάδες στο πλαίσιο των συνολικών επιδοτήσεων, που διατυπώνονται από τα κράτη-μέλη καθώς και των αγροτικών εκτάσεων των εν λόγω περιοχών, του ενεργού γεωργικού πληθυσμού και του αριθμού των γεωργικών εκμεταλλεύσεων. Μπορεί ακόμα να ληφθεί υπόψη μια μικρή πυκνότητα του πληθυσμού και τα γεωργικά χαρακτηριστικά των περιοχών. Υπολογίζεται ότι θα συγχρηματοδοτηθούν, 100 περίπου ομάδες.

Κατά την αξιολόγηση της ποιότητας των προγραμμάτων, η Επιτροπή θα λάβει, ιδίως, υπόψη τα ακόλουθα στοιχεία:

- τη συμπληρωματικότητα με τα μέτρα που προβλέπονται στα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης, που αφορούν τις συγκεκριμένες περιοχές,
- την ύπαρξη μιας στρατηγικής για ολοκληρωμένη ανάπτυξη της αγροτικής περιοχής,
- τον πολλαπλασιαστικό χαρακτήρα, καθώς και την δυνατότητα να αποτελέσουν τα μέτρα αντικείμενο επίδειξης,
- τα βαθμό συμμετοχής στα μέτρα και την διαχείρισή τους, εκ μέρους του πληθυσμού και των τοπικών οικονομικών παραγόντων,
- τον καινοτόμο χαρακτήρα, ιδίως, όσον αφορά τα μέτρα που συνδέονται με τη γεωργική δραστηριότητα και την διαχείριση του αγροτικού χώρου.

Ένα ενδεικτικό ποσό μικρότερο από το 2% του ποσού της συνολικής συνεισφοράς, των κοινοτικών ταμείων, διατίθεται για την χρηματοδότηση των ανταλλαγών πληροφορικής και εμπειριών μεταξύ των ομάδων καθώς και για τη λειτουργία του δικτύου, σε κοινοτικό επίπεδο. Κατά την του προκαταρκτικού σχεδίου, η Επιτροπή θα παρέχει την αναγκαία τεχνική βοήθεια για να εξασφαλίζεται ότι η επιλογή των ομάδων και η κατάρτιση των επιχειρησιακών προγραμμάτων τους, θα γίνεται με αυστηρά ποιοτικά κριτήρια.

Η παρακολούθηση της εφαρμογής των LEADER, θα γίνει, βάσει ειδικών μεθόδων, λαμβανομένου υπόψη του τοπικού και επιδειξιακού χαρακτήρα της πρωτοβουλίας:

- σε εθνικό επίπεδο, όταν το διακιολογεί ο αριθμός των ομάδων του ίδιου κράτους-μέλους Leader και θα ασχολείται με την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των τοπικών ομάδων, ο εθνικός φορέας, στον οποίο θα διατίθεται η συνολική επιδότηση, θα μπορεί να εξασφαλίζει τη γραμματεία της εν λόγω επιτροπής,
- κάθε χρήσιμη πληροφορία, θα ανακοινώνεται στις περιφερειακές επιτροπές παρακολούθησης, αρμόδιες για τις επιτροπές στις οποίες εδρεύουν οι ομάδες, προκειμένου να δύναται οι εν λόγω επιτροπές να εξασφαλίσουν την συνοχή, των αντίστοιχων ΚΠΣ.

1.3.2.7. Εφαρμογή

Τα κράτη-μέλη υποβάλλουν λεπτομερείς προτάσεις για ολοκληρωμένες συνολικές επιδοτήσεις (που περιλαμβάνουν, ιδίως, πίνακα των προτεινομένων τοπικών ομάδων, το χώρο που δύναται να καλύψουν και το επιχειρησιακό τους σχέδιο) εντός έξι μηνών από την δημοσίευση της ανακοίνωσης. Οι προτάσεις που παραλαμβάνονται μετά την προκαθορισμένη ημερομηνία, θα ληφθούν υπόψη από την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων μόνο σε περιπτώσεις, δεόντως αιτιολογημένες.

Όταν μια πρόταση καλύπτει περιοχές που αφορούν περισσότερους του ενός στόχους (1 και 5β)⁽¹⁵⁾, οι δαπάνες για καθέναν από τους στόχους αυτούς, πρέπει να υποβάλλονται ξεχωριστά.

15. Στόχος 1: Ανάπτυξη και διαρθρωτική προσαρμογή των αναπτυξιακά καθυστερημένων περιοχών, (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, FEOGA - Τμήμα Προσανατολισμού). Οι αναπτυξιακά καθυστερημένες περιφέρειες, όπου το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν ανά κάτοικο είναι μικρότερο, τουλάχιστον κατά 20% του κοινοτικού μέσου όρου. Οι περιφέρειες αυτές επωφελούνται διπλασιασμού της κοινοτικής ενίσχυσης κατά του 80% των μέσων του ΕΤΠΑ.

Στόχος 5β: Διευκόλυνση της ανάπτυξης και διαρθρωτικής προσαρμογής των αγροτικών ζωνών (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, FEOGA - Τμήμα Προσανατολισμού) Οι μειονεκτικές αγροτικές περιοχές, που γνωρίζουν σοβαρές δυσκολίες ανάπτυξης της υπαίθρου. Τα ποσά που προβλέπονται για την ενίσχυση περιφερειών, μπορεί να θεωρηθούν χαμηλά (60 δις ECU, σε πέντε χρόνια). Η αποτελεσματικότητά τους όμως, πολλαπλασιάζεται, χάρη στις έντονες και συγκλίνουσες προσπάθειες των περιφερειών, των κρατών-μελών και των ιδιωτικών επενδύσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

2. Η Ελλάδα και οι περιφέρειες της - Η περίπτωση του Νομού Τρικάλων

Η Ελλάδα, έχει δεκατρείς περιφέρειες, καθεμιά, με τις δικές της αναπτυξιακές και κοινωνικοοικονομικές παραμέτρους, τον δικό της φυσικό, ιστορικό, πολιτισμικό πλούτο και τον δικό της ρόλο στην πορεία ανάπτυξης της Ελλάδας, σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά δρώμενα.

Οι περιφέρειες της Ελλάδας, είναι οι ακόλουθες⁽¹⁶⁾ :

- Ανατολική Μακεδονία και Θράκη
- Κεντρική Μακεδονία
- Δυτική Μακεδονία
- Ήπειρος
- Ιόνια Νησιά
- Δυτική Ελλάδα
- Πελοπόννησος
- Βόρειο Αιγαίο
- Νότιο Αιγαίο
- Κρήτη
- Θεσσαλία
- Στερεά Ελλάδα
- Αττική

Ανατολική Μακεδονία και Θράκη

Η περιφέρεια της Αν. Μακεδονίας - Θράκης, καταλαμβάνει το βορειοανατολικό άκρο της Ελλάδας. Αποτελείται από τους Νομούς: Έβρου, Ξάνθης, Ροδόπης, Δράμας και Καβάλας. Είναι η 4η σε έκταση περιφέρεια της χώρας, με επιφάνεια, 14.145 τετραγωνικά χιλιόμετρα (ποσοστό 10,7% της συνολικής επιφάνειας της χώρας) και πληθυσμό 574.300 κατοίκους (απογραφή 1991, που αντιστοιχεί στο 5,9% του συνολικού πληθυσμού της Ελλάδας). Ο πληθυσμός της περιφέρειας, μετά την έντονη μείωση (12,3%) που σημείωσε την δεκαετία 1961-1971 (εξωτερική μετανάστευση), την αύξηση (6,6%) κατά την δεκαετία 1971-1981 (παλιννόστηση) και τη μικρή μείωση (0,16%) στη δεκαετία 1981-1991, παρουσιάζει σήμερα τάσεις σταθεροποίησης. Το 46,1% του εργατικού δυναμικού της περιφέρειας, απασχολείται στον πρωτογενή τομέα, το 22,3%, στο δευτερογενή τομέα και το 31,6%, στον τριτογενή τομέα. Κατά

συνέπεια η περιφέρεια εξακολουθεί να έχει κατεξοχήν γεωργικό χαρακτήρα.

Όμως ο πρωτογενής τομέας, μπορεί να αποτελέσει το βασικό άξονα για την ανάπτυξη της περιφέρειας, διότι εκτός από την αύξηση της αγροτικής παραγωγής και των αγροτικών εισοδημάτων, μπορεί να δημιουργήσει αξιόλογες προϋποθέσεις, για την ανάπτυξη των μεταποιητικών δραστηριοτήτων, με βάση τα αγροτικά προϊόντα. Ο παραμεθόριος χαρακτήρας της περιφέρειας αυτής και η απόστασή τους από τα μεγάλα αστικά κέντρα, δημιούργησαν κάποια εμπόδια στην ανάπτυξή τους.

Η περιφέρεια διαθέτει άφθονους και σε μεγάλη ποικιλία φυσικούς πόρους, (πλούσιο υδατικό δυναμικό, μεγάλες αρδευόμενες καλλιεργούμενες πεδινές εκτάσεις, ορυκτό πλούτο, σημαντική γεωθερμική ενέργεια, εκτεταμένη παράκτια ζώνη), οι οποίοι όμως εμφανίζουν χαμηλό βαθμό αξιοποίησης. Έτσι, ενώ διακιοιολογημένα καταιάσσεται στις πλέον ευνοημένες περιοχές από άποψη φυσικών πόρων περιφέρειες της χώρας, παραμένει μία από τις σχετικά φτωχότερες περιφέρειες της Ελλάδας (Ακαθάριστο Περιφερειακό Προϊόν 376,4% του συνολικού ΑΕΠ της χώρας) και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Κεντρική Μακεδονία

Η περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας, καταλαμβάνει το κεντρικό τμήμα της Βόρειας Ελλάδας. Με επιφάνεια 19.146 τετραγωνικά χιλιόμετρα (ποσοστό 14,5% της συνολικής έκτασης της χώρας) είναι η πρώτη σε έκταση περιφέρεια της Ελλάδας. Ο

Η Κοινοτική Πρωτοβουλία Leader στο Νομό Τρικάλων

πληθυσμός της ανέρχεται σε 1.737.000 κατοίκους (απογραφή 1991), γεγονός που την κατατάσσει στη δεύτερη θέση, από άποψη πληθυσμού (με ποσοστό 17,2% επί του συνολικού πληθυσμού). Αποτελείται από τους νομούς: Σερρών, Θεσσαλονίκης, Χαλκιδικής, Κιλκίς, Πέλλας, Ημαθίας και Πιερίας.

Ανέγερση Βυζαντινού Μουσείου Θεσσαλονίκης

Η περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, σε σύγκριση με τις άλλες περιφέρειες της χώρας, εμφανίζει περισσότερο ισόρροπη ανάπτυξη, μεταξύ των διαφόρων τομέων και ευνοϊκότερες προϋποθέσεις συνολικής ανάπτυξης, γεγονός που μπορεί να αποδοθεί στις πλούσιες γεωργικές περιοχές της, στους φυσικούς σημαντικούς και ανθρώπινους πόρους, στην ευνοϊκή γεωγραφική της θέση, («πύλη» της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς τις βαλκανικές χώρες) στην ιστορική της παράδοση, στην ύπαρξη της Θεσσαλονίκης (δεύτερη πόλη της Ελλάδας), πρωτεύουσα της Βόρειας Ελλάδας, βασικός εθνικός και διεθνής συγκοινωνιακός κόμβος στην διασταύρωση των αξόνων Βορρά-Νότου και Ανατολής-Δύσης, στην πλειάδα δυναμικών και δραστήριων αστικών κέντρων, που είναι κατανεμημένα σε όλη της την έκταση, στην ύπαρξη πολυάριθμου εργατικού δυναμικού, στην δυναμική βιομηχανική της βάση, στην διάρθρωση και το δυναμισμό των παραγωγικών της κλάδων.

Η περιφέρεια, συγκεντρώνει αξιόλογες οικονομικές δραστηριότητες και παρουσιάζει αναπτυσσόμενο βιοτικό επίπεδο.

Δυτική Μακεδονία

Η περιφέρεια της Δυτικής Μακεδονίας, έχει συνολική επιφάνεια 9.451 τετραγωνικά χιλιόμετρα (ποσοστό 7,2% της συνολικής έκτασης της χώρας) και πληθυσμό 292.800 κατοίκους, (απογραφή 1991) ποσοστό 2,9% του συνολικού πληθυσμού της χώρας. Αποτελείται από τους νομούς: Κοζάνης, Καστοριάς, Φλώρινας και Γρεβενών. Εξαιτίας των ιδιαίτερων γεωμορφολογικών και κλιματολογικών συνθηκών που επικρατούν στην περιφέρεια (το 52% της έκτασής της είναι ορεινή και το 30% ημιορεινή), παρατηρείται σχετική απομόνωσή της, από την υπόλοιπη Ελλάδα.

Παραδοσιακά αρχοντικά της Καστοριάς.

Στη διάρκεια της δεκαετίας 1981-1991, ο πληθυσμός της περιφέρειας αυξήθηκε κατά 1,3%. Η συμμετοχή του κάθε τομέα στην σύνθεση του Ακαθάριστου Περιφερειακού Προϊόντος, είναι: πρωτογενής, 19,3%, δευτερογενής, 44,8% και τριτογενής 35,9% (αντίστοιχοι μέσοι όροι κάθε τομέα στην σύνθεση του συνολικού ΑΕΠ της χώρας, 12,9%, 30,2% και 56,95%). Διαπιστώνεται επομένως, πολύ μεγάλη συμμετοχή του δευτερογενούς τομέα, ενώ αντίθετα, συγκριτικά, χαμηλή συμμετοχή του τριτογενή. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η ανάπτυξη της περιφέρειας, βασίζεται σε δύο σκέλη: στον άξονα Κοζάνης-Πτολεμαΐδας, που παράγει το 75% της συνολικής ηλεκτρικής ενέργειας της χώρας και στον άξονα Καστοριάς-Άργους Ορεστικού, με ειδικευση στην γουνοποιία (σε επίπεδο που ικανοποιεί διεθνή πρότυπα και καλύπτει ανάγκες σε

διεθνή βάση). Η περιφέρεια, έχει παράδοση και παρουσιάζει συγκριτικό, φυσικό πλεονέκτημα στον κλάδο της κτηνοτροφίας. Εξάλλου, αξιόλογες προοπτικές ανάπτυξης εμφανίζει και η επιτροπή γουνοφόρων ζώων. Οι πλούσιοι εδαφικοί, δασικοί και κυρίως υδάτινοι πόροι της περιφέρειας, επισημαίνουν τις σημαντικές δυνατότητες ανάπτυξης του πρωτογενή τομέα. Αξίζει να σημειωθεί, ότι η περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, αν και είναι η μόνη περιφέρεια της χώρας που δεν βρέχεται από θάλασσα, διαθέτει το 60% περίπου των εσωτερικών υδάτων της χώρας (λίμνες), παρουσιάζοντας αρκετά καλές προοπτικές ανάπτυξης της αλιείας.

Ήπειρος

Η περιφέρεια της Ηπείρου, αποτελείται από τους νομούς: Άρτας, Ιωαννίνων, Θεσπρωτίας και Πρέβεζας. Έχει συνολική επιφάνεια 9.203 τετραγωνικά χιλιόμετρα (ποσοστό 6,9%, της συνολικής έκτασης της χώρας) και πληθυσμό 339.200 κατοίκους (απογραφή 1991) ποσοστό 3,4% του συνολικού πληθυσμού της χώρας.

Το λιμάνι της Ηγουμενίτσας

Χαρακτηριστικό της περιφέρειας αποτελεί η έντονα ορεινή μορφολογία του εδάφους της (74% αυτού είναι ορεινό και 15% ημιορεινό) που έχει ως αποτέλεσμα, τη δυσχερή προσπέλαση πολλών περιοχών. Σημαντική είναι η παρουσία βοσκοτόπων (52%), δασών (26%) και επιφανειακών υδάτων (3,2%), ενώ περιορισμένη θεωρείται η γεωργική γη, σε σύγκριση με τον μέσο όρο της χώρας (14% έναντι 29,8%, αντίστοιχα).

Στην διάρκεια της δεκαετίας 1981-1991, ο πληθυσμός της περιφέρειας αυξήθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό 0,44% (έναντι 0,53% μέσο όρο Ελλάδας), αλλά η Ήπειρος, εξακολουθεί να είναι μια πολύ αραιοκατοικημένη περιφέρεια. Το 42,5% του εργατικού δυναμικού, απασχολείται στον πρωτογενή τομέα, το 20,1%, στο δευτερογενή τομέα και το 37,4%, στον τριτογενή τομέα. Η συμμετοχή του κάθε τομέα στην σύνθεση του Ακαθάριστου Περιφερειακού Προϊόντος, είναι: πρωτογενής 21,95%, δευτερογενής 25,1% και τριτογενής, 53,0%. Παρά τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η περιφέρεια Ηπείρου, εμφανίζει δυνατότητες και προοπτικές ανάπτυξης. Αποτελεί την πύλη της Ελλάδας προς την Δυτική Ευρώπη αλλά -μετά το άνοιγμα των Αλβανικών συνόρων- και προς τα Βαλκάνια, ως εκ τούτου, η ανάπτυξή της συνιστά προτεραιότητα εθνικής σημασίας.

Ιόνια Νησιά

Η περιφέρεια Ιονίων Νήσων, είναι η μικρότερη σε έκταση και πληθυσμό, περιφέρεια της χώρας. Η συνολική της έκταση, είναι 2.309 τετραγωνικά χιλιόμετρα (ποσοστό 1,8% της συνολικής επιφάνειας της χώρας) και ο πληθυσμός της 193.000 κάτοικοι (απογραφή 1991, ποσοστό 1,9%, του συνολικού πληθυσμού της Ελλάδας) Περιλαμβάνει, τριάντα δύο(32) νησιά, από τα οποία κατοικούνται μόνιμα τα δεκαεπτά(17). Αποτελείται από τους νομούς: Κέρκυρας, Λευκάδας, Κεφαλονιάς και Ζακύνθου.

Κατά τη δεκαετία 1981-1991, ο πληθυσμός της περιφέρειας αυξήθηκε, με ρυθμό, λίγο μικρότερου του μέσου όρου της χώρας (4,6% στα Ιόνια έναντι 5,3% στο σύνολο χώρας.

Η περιφέρεια έχει υψηλή μέση πληθυσμιακή πυκνότητα (82,8 κάτοικοι ανά τ.χλμ. έναντι 77,7 μέσου όρου της χώρας). Το 55% του πληθυσμού της (105.000 κάτοικοι), είναι συγκεντρωμένο στην Κέρκυρα. Στον πρωτογενή τομέα, απασχολείται (στοιχεία 1991) το

37,6% του εργατικού δυναμικού της περιφέρειας. Στον δευτερογενή τομέα, το 16,2%. Τέλος, ο τριτογενής τομέας, εμφανίζει τη μεγαλύτερη ανάπτυξη στην περιφέρεια, με αύξηση του ποσοστού του στην συνολική απασχόληση, από 22% το 1971 σε 42,6%, το 1991. Η συμβολή των τομέων στον σχηματισμό του Ακαθάριστου Περιφερειακού Προϊόντος (ΑΠΠ), το 1991, ήταν: 20,6% ο πρωτογενής, 16,3% ο δευτερογενής και 63,1% ο τριτογενής.

Αλιευτικό καταφύγιο στον Αθέρα Κεφαλονιάς

Δυτική Ελλάδα

Η περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, έχει συνολική επιφάνεια 11.350 τετραγωνικά χιλιόμετρα (έκτη σε έκταση περιφέρεια της χώρας, με ποσοστό 8,6% του συνόλου) και πληθυσμό 702.000 κατοίκους (απογραφή 1991, κατατάσσεται στη τέταρτη θέση από άποψη πληθυσμού, με ποσοστό 6,9% του συνόλου). Αποτελείται από τους νομούς: Αιτωλοακαρνανίας, Αχαΐας και Ηλείας.

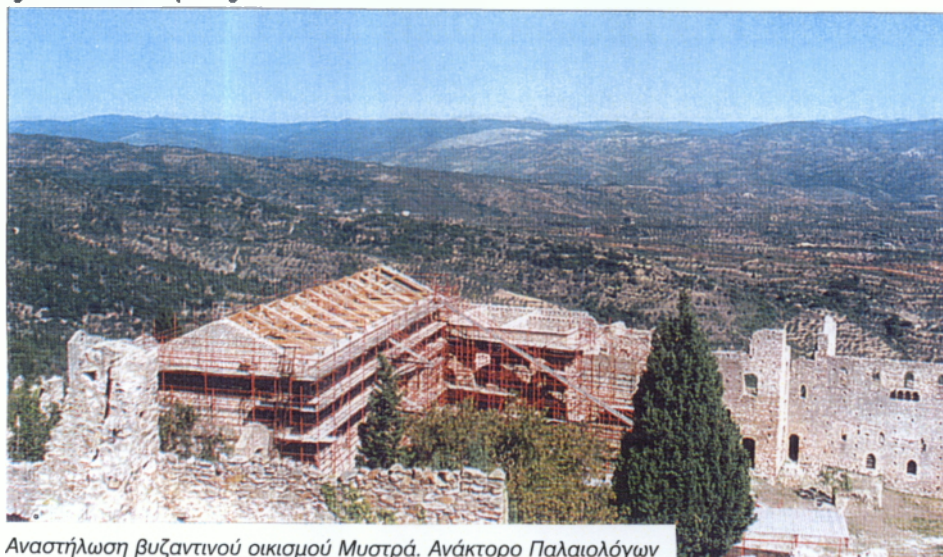
Αναπαλαίωση Δημοτικού Θεάτρου Πολυκέντρου Πύργου

Τη δεκαετία 1971-1991, ο πληθυσμός της περιφέρειας αυξήθηκε κατά μέσο όρο 3,4% (έναντι 11,1% μέσου όρου αύξησης της χώρας) παρουσιάζοντας μεγάλη αύξηση μόνο στο νομό Αχαΐας (14,2%). Αντίθετα, στη δεκαετία 1981-1991, ο μέσος όρος αύξησης πληθυσμού της περιφέρειας, ξεπερνά σημαντικά τον εθνικό μέσο όρο (7,1% έναντι 5,4%). Στον πρωτογενή τομέα απασχολείται το 46,9% του εργατικού δυναμικού, στο δευτερογενή τομέα το 19,3% και στον τριτογενή τομέα, το 33,8%. Η συμμετοχή κάθε τομέα στη σύνθεση του Ακαθάριστου Περιφερειακού Προϊόντος, είναι 23%, 29% και 48%, αντίστοιχα. Ο δευτερογενής τομέας, παρουσιάζει μεγάλη συγκέντρωση στον Νομό Αχαΐας. Εντούτοις, ο προσανατολισμός της βιομηχανίας σε παραδοσιακούς κλάδους, που παρουσιάζουν σχετική ύφεση σε ολόκληρη της Ευρωπαϊκή Ένωση (το 40% των μονάδων ασχολείται με κλωστούφαντουργία και ένδυση και το 20% με παραγωγή μη μεταλλικών ορυκτών), είχε ως αποτέλεσμα, την σχετική αποβιομηχάνιση του Νομού. Οι μεταποιητικές μονάδες, στα προάστια της Πάτρας και του Αιγίου, παρέχουν την αναγκαία υλική υποδομή, για την δημιουργία ενός σύγχρο - νου πόλου βιομηχανικής ανάπτυξης σε εθνική κλίμακα. Συγχρόνως, το έμπειρο εργα-

τοτεχνικό προσωπικό και διευθυντικό προσωπικό, είναι σε θέση να στελεχώσει αποτελεσματικά σύγχρονες βιομηχανικές μονάδες.

Πελοπόννησος

Η περιφέρεια Πελοποννήσου, είναι η τρίτη σε έκταση περιφέρεια της χώρας, με συνολική επιφάνεια 15.490 τετραγωνικά χιλιόμετρα (ποσοστό 11,7% του συνόλου) και η πέμπτη σε πληθυσμό, με 605.700 κατοίκους (απογραφή 1991, ποσοστό 6,0% του συνόλου). Αποτελείται από τους νομούς: Αργολίδας, Αρκαδίας, Κορινθίας, Λακωνίας και Μεσσηνίας.

Αναστήλωση βυζαντινού οικισμού Μυστρά. Ανάκτορο Παλαιολόγων

Χαρακτηριστικό της περιφέρειας, είναι η ορεινή γεωμορφολογία της: το 50% του εδάφους της είναι ορεινό, το 30% ημιορεινό και το 20% πεδινό. Η ποικιλία του τοπίου της είναι ξεχωριστή. Τη δεκαετία 1971-1981, σημειώθηκε μικρή μείωση του πληθυσμού της περιφέρειας. Αντίθετα, στη δεκαετία 1981-1991, σημειώνεται αναστροφή των αρνητικών δημογραφικών εξελίξεων και ο πληθυσμός της περιφέρειας αυξάνει, με ετήσιο ρυθμό 5,58%, παραπλήσιο του μέσου όρου της χώρας. Το 50,2% του εργατικού δυναμικού, απασχολείται στον πρωτογενή τομέα, παράγοντας το 26% του Ακαθάριστου Περιφερειακού Προϊόντος. Ο δευτερογενής τομέας, συμμετέχει με 18,5% στην σύνθεση της απασχόλησης και 31,8%, στην σύνθεση του ΑΠΠ. Ο τριτογενής τομέας τέλος, εμφανίζει χαμηλά ποσοστά, συμμετέχοντας με 31,33% στην σύνθεση της απασχόλησης (μέσος όρος χώρας 46,7%) και 42,2% στην σύνθεση του ΑΠΠ (έναντι 56,9% μέσου όρου της χώρας). Επομένως, ο χαρακτήρας της περιφέρειας, ως προς την απασχόληση, εξακολουθεί να παραμένει αγροτικός.

Βόρειο Αιγαίο

Η περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, έχει έκταση 3.835 τετραγωνικά χιλιόμετρα (ποσοστό 2,9% της συνολικής επιφάνειας της χώρας) και πληθυσμό 189.500 κατοίκους (βάσει της απογραφής 1991, ποσοστό 1,9% του συνολικού πληθυσμού της χώρας). Αποτελείται από τους νομούς: Λέσβου, Χίου και Σάμου.

Μόλυβος Λέσβου.

Το έδαφος της, είναι κατά 33% ορεινό, κατά 35% ημιορεινό και κατά 32% πεδινό, διαθέτει αξιόλογες ορυκτές πρώτες ύλες και σημαντικούς ενεργειακούς πόρους (γεωθερμία, αιολική και ηλιακή ενέργεια). Οι καλλιεργούμενες εκτάσεις ανέρχονται σε 6,07 στρέμματα ανά κάτοικο (αναλογία σχεδόν διπλάσια του εθνικού μέσου όρου με 3,90 στρέμματα ανά κάτοικο). Στον πρωτογενή τομέα απασχολείται το 25,2% του εργατικού δυναμικού της περιφέρειας ενώ παράγει το 16% του Ακαθάριστου Περιφερειακού Προϊόντος. Στον δευτερογενή τομέα απασχολείται το 17,5% με συμμετοχή 23% στο ΑΠΠ και στον τριτογενή 57,3% του εργατικού δυναμικού, συμβάλλοντας κατά 61% στον σχηματισμό του ΑΠΠ. Κατά την τελευταία δεκαετία, ο τουρισμός σημείωσε αξιόλογη ανάπτυξη στην περιφέρεια, συμβάλλοντας σημαντικά στην αύξηση ή την συμπλήρωση του περιφερειακού εισοδήματος. Αξιοσημείωτη είναι η αύξηση του ξενοδοχειακού δυναμικού της περιφέρειας, το οποίο σχεδόν τριπλασιάστηκε στην διάρκεια των τελευταίων 15 ετών. Ο πρωτογενής τομέας χαρακτηρίζεται από μονοκαλλιέργειες (ελιές, σταφύλια, οπωροκηπευτικά, μαστίχα και σιτηρά). Οι δυνατότητες ανάπτυξής του εντοπίζονται στην πληρέστερη αξιοποίηση της ελαιοκομίας και αμπελουργίας και στην προώθηση θερμοκηπιακών καλλιεργειών (αν-

θοκομικά, κηπευτικά) και στην ανάπτυξη ποικιλιών εσπεριδοειδών και οπωροφόρων δένδρων. Συγχρόνως, προοπτικές ανάπτυξης του πρωτογενή τομέα, προδιαγράφει η ικανοποίηση της ζήτησης, τόσο της τοπικής αγοράς, όσο και του αυξανόμενου τουριστικού ρεύματος, από τοπικά αγροτικά προϊόντα. Στην κτηνοτροφία, κυριαρχεί η αιγοπροβατοτροφία. Στην αλιεία, μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι ιχθυοκαλλιέργειες και οι οστρακοκαλλιέργειες.

Νότιο Αιγαίο

Η περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, εκτείνεται σε μια τεράστια θαλάσσια ζώνη, από τις ακτές της Αττικής, (Μακρόνησος) έως τα νότια παράλια της Τουρκίας, (Καστελόριζο). Αποτελείται από 79 νησιά, από τα οποία κατοικούνται τα 42. Η συνολική της έκταση είναι 5.286 τετραγωνικά χιλιόμετρα (ποσοστό 4% της επιφάνειας της Ελλάδας) και ο πληθυσμός της ανέρχεται σε 257.000 κατοίκους (βάσει της απογραφής 1991, ποσοστό 2,5% του συνολικού πληθυσμού της χώρας).

Το 28% των εδαφών της είναι ορεινό, το 43% ημιορεινό και το 29% πεδινό. Διαθέτει σημαντικές ορυκτές πρώτες ύλες και αξιόλογα γεωθερμικά πεδία. Η γεωργική γη καλύπτει το 16,3% της συνολικής έκτασης, οι βοσκότοποι το 52,4%, τα δάση το 13,2% και το 18,1% οι λοιπές χρήσεις γης. Στη διάρκεια τη δεκαετίας 1981- 1991, ο πληθυσμός της αυξήθηκε κατά 12,4% που αποτελεί τη μεγαλύτερη αύξηση μεταξύ όλ-

Ρόδος. Δρόμος στο μεσαιωνικό τμήμα της πόλης.

λων των περιφερειών της χώρας και μπορεί να αποδοθεί κατά κύριο λόγο στην αλματώδη τουριστικά ανάπτυξη, η δε πληθυσμιακή πυκνότητα είναι ίση σχεδόν με τον εθνικό μέσο όρο. Το 8% του εργατικού δυναμικού απασχολείται στον πρωτογενή τομέα, το 25% στον δευτερογενή και το 67% στον τριτογενή. Η συμβολή του κάθε τομέα στην διαμόρφωση του Ακαθάριστου Περιφερειακού Προϊόντος (ΑΠΠ), είναι αντίστοιχα: 9%, 21% και 70%. Στην περίοδο 1981-1991 το ΑΠΠ αυξήθηκε με ρυθμό υπερδιπλάσιο του εθνικού μέσου όρου (4,2% έναντι 2,04%) με αποτέλεσμα το κατά κεφαλήν ΑΠΠ να φθάσει στο 114,8% του μέσου κατά κεφαλήν ΑΕΠ της χώρας. Κυρίαρχη και δυναμική δραστηριότητα αποτελεί ο τουρισμός (παράγει το 70% του ΑΠΠ). Σταυροδρόμι πολιτισμών με πανάρχαια ιστορία και μνημεία όλων των εποχών, με μοναδικές αρχαιότητες και εκπληκτικές φυσικές ομορφιές, τα νησιά της περιφέρειας συνθέτουν ένα ανεπανάληπτο και αρμονικά πολύμορφο μωσαϊκό που τουριστικά καλύπτει το φάσμα από την χλιδή του διεθνούς κοσμοπολίτικου κέντρου μέχρι την πρωτογενή ομορφιά της άγονης γραμμής.

Περιφέρεια Κρήτης

Η περιφέρεια Κρήτης, είναι η νοτιότερη περιφέρεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η συνολική της επιφάνεια είναι 8.335 τετραγωνικά χιλιόμετρα (ποσοστό 6,3% της συνολικής έκτασης της Ελλάδας). Ο πληθυσμός της, βάσει της απογραφής του 1991, ανέρχεται σε 537.000 άτομα (συγκεκριμένα συγκεντρώνει το 5,3% του συνολικού πληθυσμού της χώρας). Αποτελείται από τους νομούς: Χανίων, Ρεθύμνου, Ηρακλείου και Λασιθίου.

Αγροτουριστικό κατάλυμα που ενισχύθηκε από το πρόγραμμα LEADER.

Οι ορεινοί όγκοι καταλαμβάνουν το 48% του εδάφους της, ενώ μεταξύ τους δημιουρ-

δημιουργούνται εύφορες πεδιάδες, που απαρτίζουν το 23% των εδαφών της και το υπόλοιπο 29% είναι ημιορεινό, οι ακτές της έχουν μήκος 1.306 χλμ., (ποσοστό 7,8% της χώρας) και οι αξιόλογες παραλίες της αντιπροσωπεύουν το 9% της χώρας. Η γεωργική γη της περιφέρειας (37,8% της έκτασής της) είναι σημαντικά μεγαλύτερη από τον εθνικό μέσο όρο. Κατά την δεκαετία 1981-1991 στην περιφέρεια σημειώθηκαν ευνοϊκές δημογραφικές εξελίξεις. Παρουσίασε ένα από τα υψηλότερα ποσοστά γεννητικότητας στην χώρα και ένα από τους υψηλότερους ρυθμούς αύξησης του πληθυσμού (0,67% ετησίως, έναντι 0,53% μέσου όρου της χώρας).

Το ποσοστό των απασχολουμένων στον πρωτογενή τομέα, ανέρχεται στο 47,3% του εργατικού δυναμικού, του δευτερογενή στο 16,5% και του τριτογενή στο 36,2%. Αντίστοιχα κάθε τομέας συμβάλλει στο σχηματισμό του Ακαθάριστου Περιφερειακού Προϊόντος με ποσοστά: 24%, 18% και 58%. Σημαντικό συγκριτικό πλεονέκτημα του πρωτογενή τομέα, αποτελούν οι δυναμικές καλλιέργειες (πρώιμα κηπευτικά, κηπευτικά υπό κάλυψη). Αξιόλογες προοπτικές παρουσιάζει η ανάπτυξη καλλιεργειών σε θερμοκήπια και οι καλλιέργειες παραδοσιακών και υποτροπικών καρπών. Ο τουρισμός, είναι πλέον δυναμικός τομέας της περιφέρειας. Η Κρήτη, είναι από τις πιο ευνοημένες τουριστικά περιοχές της Ελλάδας και δέχεται περίπου 2 εκατομμύρια επισκέπτες το χρόνο.

Θεσσαλία

Η περιφέρεια Θεσσαλίας, κατέχει την στρατηγική θέση πάνω στο βασικό αναπτυξιακό άξονα της χώρας. Είναι η πέμπτη σε έκταση και η τρίτη σε πληθυσμό περιφέρεια της Ελλάδας. Έχει συνολική επιφάνεια 13.929 τετραγωνικά χιλιόμετρα (ποσοστό 10,6% της συνολικής έκτασης της χώρας) και πληθυσμό 731.200 κατοίκους (απογραφή 1991, ποσοστό 7,2% του συνόλου). Αποτελείται από τέσσερις νομούς: Λάρισας, Μαγνησίας, Τρικάλων και Καρδίτσας.

Το λιμάνι του Βόλου

Η Κοινοτική Πρωτοβουλία Leader στο Νομό Τρικάλων

Το έδαφος της είναι κατά 45% ορεινό, κατά 17% ημιορεινό και κατά 38% πεδινό. Η περιφέρεια έχει να επιδείξει θετικές πληθυσμιακές μεταβολές. Συγκεκριμένα, κατά την δεκαετία 1981-1991, ο πληθυσμός της αυξήθηκε κατά 5,1%. Σταθερή αύξηση 0,5% ετησίως, εμφανίζει ο πληθυσμός της σε όλη την εικοσαετία 1971-1991. Στον πρωτογενή τομέα, απασχολείται το 1989, το 40% του εργατικού δυναμικού της περιφέρειας (έναντι 48% το 1981), στο δευτερογενή τομέα το 20% (έναντι 24% το 1981). Τέλος, ο τριτογενής τομέας, απασχολεί το 40% του εργατικού δυναμικού (έναντι 28% το 1981). Η συμβολή των τριών τομέων στον σχηματισμό του Ακαθάριστου Περιφερειακού Προϊόντος (ΑΠΠ), το 1991, ήταν: 27% ο πρωτογενής, 30% ο δευτερογενής και 43%, ο τριτογενής. Ο πρωτογενής τομέας παρουσιάζει δυναμισμό, έχει υψηλή παραγωγικότητα ανά απασχολούμενο (μεγαλύτερη του μέσου όρου της χώρας) και συνιστά καθοριστικό παράγοντα στην ανάπτυξη της περιφέρειας. Κατά την δεκαετία 1974-1988, η μεταποίηση αναπτύσσεται με ρυθμό διπλάσιο, του μέσου όρου της χώρας (2,6% έναντι 1,35). Ιδιαίτερη ανάπτυξη εμφανίζει ο δευτερογενής μεταξύ των δύο αστικών πόλων της περιφέρειας (Λάρισας και Βόλου). Η περιφέρεια συγκεντρώνει επίσης αξιόλογους τουριστικούς πόρους, οι οποίοι στηρίζουν την δυναμική ανάπτυξη στον τριτογενή τομέα.

Στερεά Ελλάδα

Η περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, δεύτερη σε έκταση περιφέρεια, της χώρας, έχει συνολική επιφάνεια 15.549 τετραγωνικά χιλιόμετρα (ποσοστό 11,8% της συνολικής έκτασης της χώρας). Ο πληθυσμός της βάσει απογραφής του 1991, ανέρχεται σε 578.900 κατοίκους, που αντιστοιχεί στο 5,7% του συνολικού πληθυσμού της Ελλάδας. Οι πέντε νομοί που απαρτίζουν την περιφέρεια είναι: Βοιωτίας, Εύβοιας, Ευρυτανίας, Φθιώτιδας και Φωκίδας.

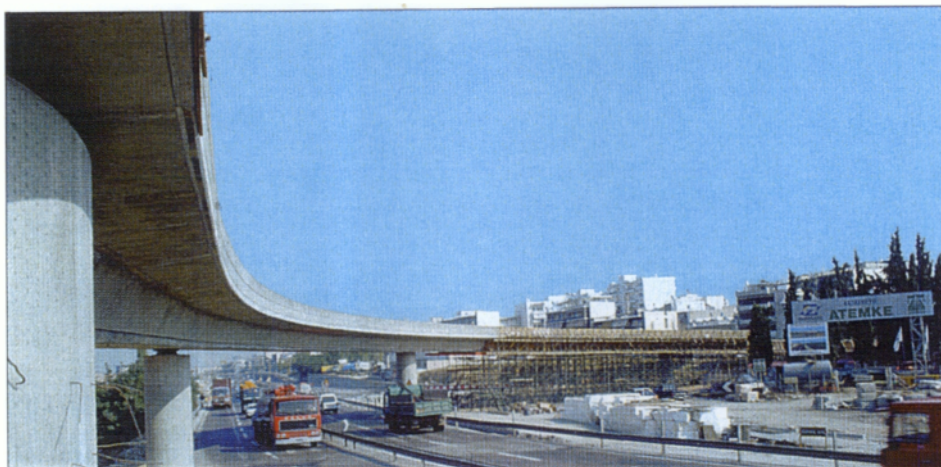

Εθνική Οδός Αθηνών-Λαμίας. Ημικόμβος Οινόης.

Το 47% του εδάφους της είναι ορεινό, το 32% ημιορεινό και το 21% πεδινό. Η περιφέρεια διαθέτει σημαντικά κοιτάσματα μεταλλευμάτων (βωξίτης, σιδηρονικέλιο, μάρμαρα, χρωμίτης, λευκίλιθος, δολομίτης). Είναι η τέταρτη πλουσιότερη σε μεταλλεύματα περιφέρεια της χώρας. Κύριο χαρακτηριστικό της είναι το πλούσιο υδατικό δυναμικό. Την εικόνα αυτή συνθέτουν οι ποταμοί, Μόρνος, Σπερχειός, Βοιωτικός Κηφισός, οι λίμνες Μόρνου, Υλίκης, Παραλίμνης, οι κόλποι του Ευβοϊκού, Μαλιακού και Κορινθιακού, ένα μεγάλο μήκος αυτών και παραλιών και φυσικά, οίτρες ιαματικές πηγές, Αιδηψού, Καμμένων Βούρλων και Υπάτης. Κατά τη δεκαετία 1981-1991 ο πληθυσμός της περιφέρειας αυξάνεται αλματωδώς. Ο ρυθμός αύξησης υπερβαίνει τον εθνικό μέσο όρο κατά 2,3% ποσοστιαίες μονάδες. Η περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, είναι η πρώτη, ως προς τον βαθμό εκβιομηχάνισης της χώρας. Ο δευτερογενής τομέας παρουσιάζει εξαιρετικά υψηλή παραγωγικότητα (διπλάσια σχεδόν του εθνικού μέσου όρου) και δημιουργεί το 48% του Ακαθάριστου Περιφερειακού Προϊόντος (ΑΠΠ), απασχολώντας το 31,5% του εργατικού δυναμικού της περιφέρειας. Ο τριτογενής τομέας με το 30% του εργατικού δυναμικού, συμμετέχει κατά 34% στον σχηματισμό του Α.Π.Π., ενώ τα αντίστοιχα ποσοστά για τον πρωτογενή είναι, 38,5% και 18%. Το συνολικό ΑΠΠ, ανά κάτοικο, είναι υψηλότερο του μέσου όρου της χώρας κατά 20-30 ποσοστιαίες μονάδες. Η γειτνίαση της περιφέρειας με την Αθήνα και το γεγονός ότι επιτρέπεται η εγκατάσταση βιομηχανικών μονάδων (Οινόφυτα, Θήβα, Λαμία, Χαλκίδα), εξηγεί την θεαματική ανάπτυξη του δευτερογενή τομέα. Η ανάπτυξη του τουρισμού στην Στερεά Ελλάδα, είναι αρμονική και ισόρροπη προς τους άλλους τομείς. Η περιφέρεια παρουσιάζει αξιόλογες δυνατότητες τουριστικής ανάπτυξης, κατά μήκος των ακτών της Εύβοιας, της Φθιώτιδας, του Κορινθιακού Κόλπου, καθώς και στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού: (Παρνασσός, Γκιώνα), ιαματικού (Αιδηψός, Καμμένα Βούρλα, Υπάτη) και ιστορικού-πολιτιστικού (Δελφοί, Ερέτρια, Θερμοπύλες).

Αττική

Η περιφέρεια Αττικής, έχει έκταση 3.808 τετραγωνικά χιλιόμετρα (ποσοστό 2,9% της συνολικής επιφάνειας της Ελλάδας) και συγκεντρώνει το 35% του συνολικού πληθυσμού της χώρας (ο πληθυσμός της βάσει της απογραφής του 1991, ανέρχεται σε 3.522.769 άτομα). Η περιφέρεια μπορεί να χωρισθεί σε δύο γεωγραφικές ενότητες: Στη Δυτική Αττική και στην Ανατολική Αττική. Περιλαμβάνει την ευρύτερη αστική περιοχή της Αθήνας, το υπόλοιπο ηπειρωτικό τμήμα, έξι μικρά νησιά και την επαρχία Τροιζήνας.

Εθνική οδός Αθηνών Λαμίας. Ανωσόπεδος κόμβος Αχαρνών.

Το έδαφος της είναι ημιορεινό κατά 64%, πεδινό κατά 30% και ορεινό κατά 6%. Ο πληθυσμός της περιφέρειας Αττικής μετά τις αλματώδεις αυξήσεις που σημείωσε τις προηγούμενες δεκαετίες (35,9% μεταξύ 1961-1971 και 20,4% μεταξύ 1971-1981), κατά την τελευταία δεκαετία 1981-1991 αυξήθηκε κατά 4,5% ποσοστό κατά τι μικρότερο του εθνικού μέσου όρου 5,4%) Η Αττική είναι καθαρά αστική περιφέρεια (το ποσοστό αστικοποίησης είναι 95%). Το 16% του εργατικού δυναμικού απασχολείται στον πρωτογενή τομέα, το 33,8% στον δευτερογενή τομέα και το 64,6% στον τριτογενή. Η συμβολή κάθε τομέα στον σχηματισμό του Ακαθάριστου Περιφερειακού Προϊόντος (ΑΠΠ), είναι αντίστοιχα: 2%, 28% και 70%. Στην Αττική είναι εγκατεστημένο το 55% του επιστημονικού δυναμικού της χώρας και το 65% πτυχιούχων Ανωτέρων και Ανωτάτων Σχολών. Το 40,8% των απασχολουμένων είναι επιστήμονες, ελεύθεροι επαγγελματίες, ανωτέρα διοικητικά στελέχη και υπάλληλοι γραφείου. Ακόμη η περιφέρεια συγκεντρώνει το 35% του εργατικού δυναμικού και σε αυτήν εισπράττεται, το 40% των εσόδων της χώρας.

- Η περίπτωση του Νομού Τρικάλων

Ο Νομός Τρικάλων, βρίσκεται στο κέντρο της Ελλάδας και είναι ένας από τους τέσσερις νομούς της περιφέρειας Θεσσαλίας. Βόρεια συνορεύει με τη Δυτική Μακεδονία (Νομός Γρεβενών) και δυτικά με την Ήπειρο (Νομούς, Ιωαννίνων και Άρτας).⁽¹⁷⁾

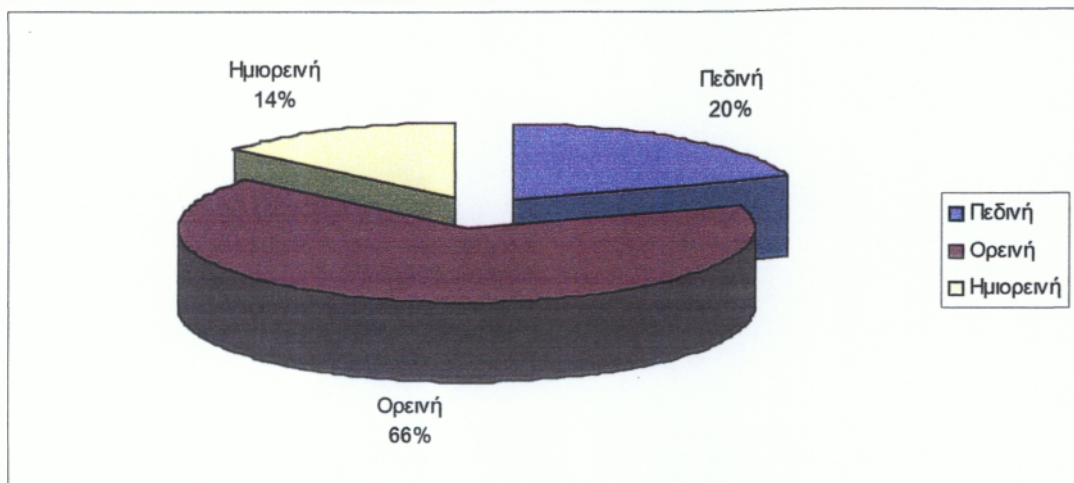
17. Βλ. Παράρτημα II, Χάρτης Β

Παρότι η απόσταση από την Αθήνα είναι μεγαλύτερη (342 χλμ) απ' ότι η Θεσσαλονίκη (240 χλμ), οι κάθε είδους επαφές και συναλλαγές του Νομού, ήταν και συνεχίζουν να είναι, κυρίως με την πρωτεύουσα της χώρας. Η μακρινή απόσταση από τα δύο μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας, την Αθήνα και την Θεσσαλονίκη, η ελλιπής υποδομή, η υποτυπώδης σιδηροδρομική και καθόλου αεροπορική σύνδεση, αποτελούν τους πλέον καθοριστικούς και ανασταλτικούς συνάμα παράγοντες της κάποιας απομόνωσης, που γνώρισε κατά το παρελθόν, ο Νομός, αλλά και καθόρισαν και διαμόρφωσαν την κοινωνικο-οικονομική φυσιογνωμία της περιοχής μας. Με τις εξελίξεις στην Βαλκανική με τα Σκόπια, το διαμελισμό της πρώην Γιουγκοσλαβίας, τα προβλήματα με την Αλβανία και με δεδομένο, ότι η μόνη διέξοδος είναι θαλάσσια προς την Ιταλία, για τις μεταφορές και το διαμετακομιστικό εμπόριο, μέσω Ηγουμενίτσας, ο ρόλος που καλείται να παίξει ο Νομός Τρικάλων προς αυτή την κατεύθυνση, είναι σημαντικότερος.

Η έκταση του Νομού

Η έκταση του Νομού ανέρχεται σε 3.381.000 στρ. Το κύριο χαρακτηριστικό της γεωμορφολογίας του Νομού Τρικάλων, είναι η ορεινότητα του εδάφους, η έντονη κάλυψη από παραγωγικά δάση και οι μεγάλες εκτάσεις βοσκοτόπων. Το 66% της έκτασης είναι ορεινό, το 14% ημιορεινό και το 20% μόνο πεδινό.

**Γράφημα 1
ΓΗ ΝΟΜΟΥ ΤΡΙΚΑΛΩΝ**

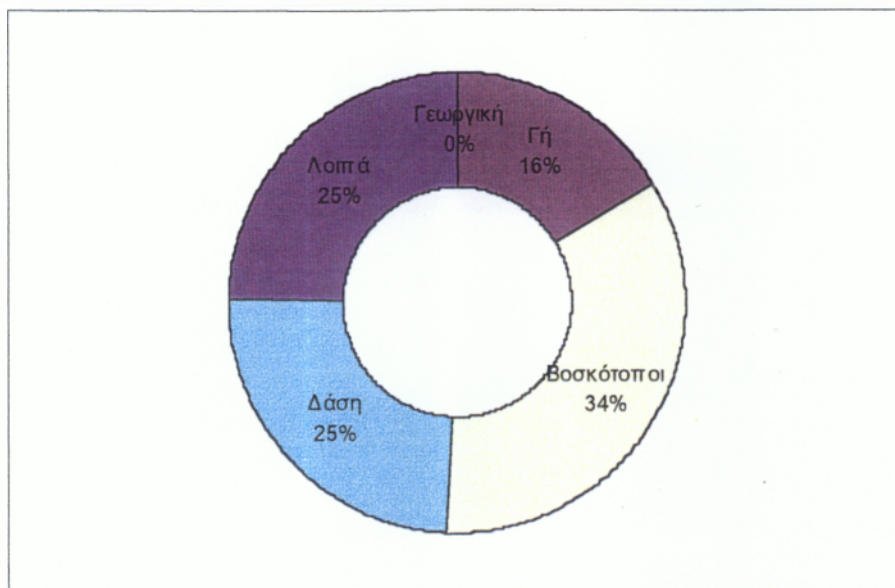

Πηγή : ΕΣΥΕ

Όσον αφορά τις χρήσεις γης, έχουμε:

- Βοσκότοποι   42%
- Δάση   30%
- Γεωργική Γη   20%
- Λοιπές Εκτάσεις   8%

Γράφημα 2
Χρήσεις Γης Νομού Τρικάλων

Πηγή : ΕΣΥΕ

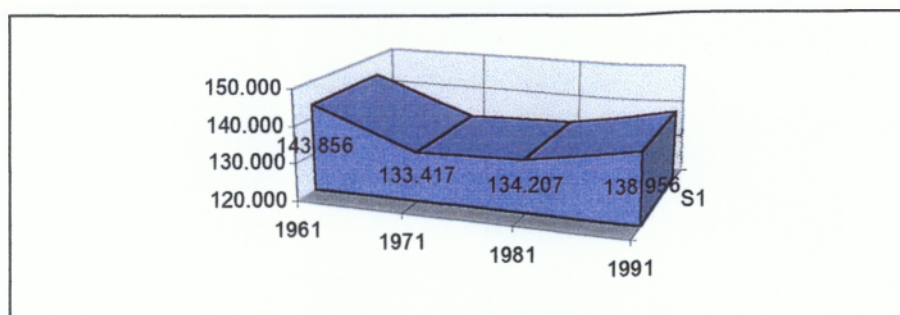
Ο Ανθρώπινος Παράγοντας

⇒ **Δημογραφικά :**

Ο Νομός ύστερα από μια σημαντική μείωση του πληθυσμού, στη 10ετία '61-'71 από 142.781(πέφτει στις 133.417), αρχίζει να επανακτά έδαφος, αφού ο πληθυσμός του παρουσιάζει σταθερή αύξηση.

Το 1981	134.207
Το 1987	136.295
Το 1991	136.296

Πίνακας 4
Εξέλιξη πληθυσμού 1961-1991 στο Νομό Τρικάλων

Πηγή : ΕΣΥΕ

Η μεγάλη πτώση μεταξύ '61-'71, οφείλεται στην μεγάλη «αγροτική έξοδο» με κατεύθυνση κυρίως στην εξωτερική μετανάστευση, προς τις χώρες της Δυτικής Ευρώπης (Γερμανία κυρίως).

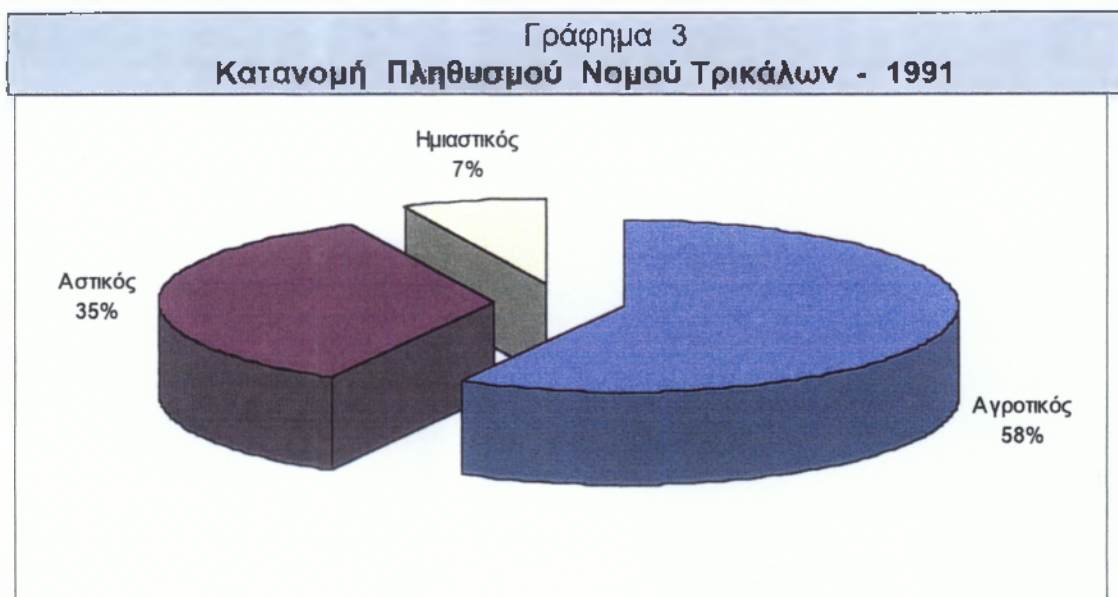
Πίνακας 5
Περίοδος μετανάστευσης - Περίοδος 1961 - 1991

	1961	1971	1981	1987	1991
Χώρα	8.388.553	8.768.641	9.740.417	10.018.815	10.259.900
Θεσσαλία	689.927	659.913	695.654	710.047	734.000
Νομός Τρικάλων	142.781	133.417	134.207	136.295	138.956

Πηγή: ΕΣΥΕ

Στην δεκαετία '71-'81, σημειώνεται μια σταθεροποίηση, ενώ διαμορφώνεται η τάση της επιστροφής τόσο των εργαζομένων του εξωτερικού, όσο και του εσωτερικού...

Είναι σημαντικό να τονισθεί ότι το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού του Νομού, ζει και εργάζεται στην πόλη των Τρικάλων, όπου ο πραγματικός πληθυσμός ξεπερνά τις 60.000 (σχεδόν το ήμισυ του Νομού), ενώ ο στατιστικός πληθυσμός είναι μικρότερος (48.962 το 1991). Τούτο οφείλεται σε λόγους απογραφής.

Πηγή: ΕΣΥΕ

Η σχετικά μικρή κλίμακα βιομηχανικής παραγωγής και ο έντονα δασικός και γεωργοκτηνοτροφικός χαρακτήρας της περιοχής, προσδιορίζουν σαφώς και τον χαρακτήρα της απασχόλησης, που διοχετεύεται κυρίως στον πρωτογενή τομέα.

Στον άξονα Καλαμπάκας /Μετεώρων και των γύρω περιοχών, λόγω των ποικίλων δραστηριοτήτων, η απασχόληση καλύπτει και τους τρεις τομείς της οικονομίας, με σημαντικό ποσοστό απασχολουμένων -πλήρως και αποκλειστικά- με τον τουρισμό, κυρίως στην Καλαμπάκα και Καστράκι, λόγω των Μετεώρων. Στο κύκλωμα Ασπροποτάμου, λόγω της δασικής κάλυψης της περιοχής, αφορά κυρίως τα δάση, την κτηνοτροφία και το αγροτουρισμό -εξ' αιτίας του υψηλού παραθεριστικού τουρισμού- συμπληρωματικά δε, στην γεωργία. Στο σύμπλεγμα Χασίων - Αντιχασίων, η δραστηριότητα του ενεργού πληθυσμού, επικεντρώνεται στους τομείς της γεωργίας και της κτηνοτροφίας. Στην υπόλοιπη πεδινή περιοχή, οι κάτοικοί της ασχολούνται κυρίως με την γεωργία (δυναμικές καλλιέργειες, γεωργικές επιχειρήσεις, θερμοκήπια κ.λπ). Στην πόλη τέλος, το μεγαλύτερο μέρος ασχολείται με την παροχή υπηρεσιών (εμπόριο, υπηρεσίες, μικρές και μεσαίες βιοτεχνίες, οικοδομές, κ.λπ.) και αρκετά σημαντικό ποσοστό εργαζομένων στις βιομηχανίες της περιοχής, τόσο μέσα και γύρω της πόλης, όσο και κατά μήκος των οδικών αξόνων, Τρικάλων-Καλαμπάκας, Τρικάλων-Λάρισας, Τρικάλων-Καρδίτσας και Τρικάλων-Πύλης.

Πρέπει να τονισθεί, ιδιαίτερα, ο συμπληρωματικός χαρακτήρας της απασχόλησης των αγροτών, των ορεινών περιοχών, των οποίων τα εισοδήματα

Η Κοινοτική Πρωτοβουλία Leader στο Νομό Τρικάλων

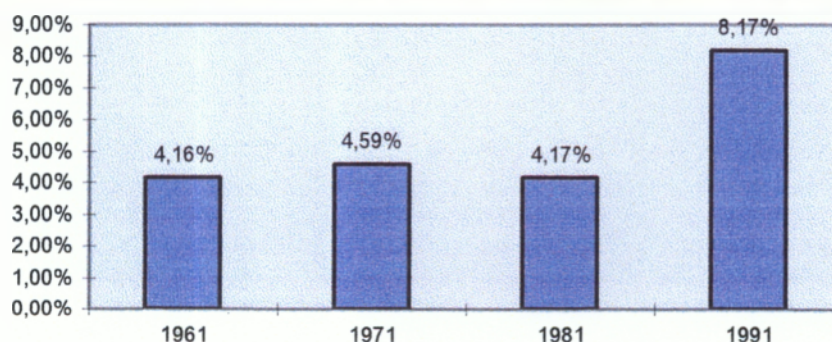
συμπληρώνονται και από διάφορες εποχιακές εργασίες. Πράγματι, αρκετοί αγρότες των περιοχών αυτών μετακινούνται κάθε χρόνο σε άλλες περιοχές της χώρας για εποχιακές εργασίες, όπως τρύγος, ελιές, κ.λπ., σε αριθμό που η έκθεση του πενταετούς νομαρχιακού προγράμματος Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης του Νομού Τρικάλων, υπολογίζει στους 2.000 με 2.500 περίπου, ετησίως. Γενικότερα, όσον αφορά το σύνολο του Νομού Τρικάλων, η σύνθεση και οι εξελίξεις της απασχόλησης, σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία του 1991, έχουν ως εξής:

Πίνακας 6
Απασχόληση Νομού Τρικάλων

	Ενεργός	Απασχ/μενοι	Άνεργοι	%
1961	66.728	63.951	2.777	4,16
1971	52.332	52.332	2.400	4,59
1981	50.791	50.791	2.117	4,17
1991	49.039	49.039	4.005	8,17

Πηγή: ΕΣΥΕ

Γράφημα 4
Εξέλιξη Απασχόλησης και Ανεργίας Ν. Τρικάλων, ΕΣΥ

Πηγή: ΕΣΥΕ

Πρέπει να σημειωθεί, ότι παρά τις θετικές μεταβολές στην σύνθεση της απασχόλησης, από το 1961 και μετά, ο Νομός παραμένει έντονα αγροτικός.

Πίνακας 7
Οικονομικώς ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός κατά φύλο και ομάδες ηλικιών
Απογραφή πληθυσμού της 17ης Μαρτίου 1981

Ομάδες Ηλικιών	ΣΥΝΟΛΟ	Απασχολούμενοι	ΣΥΝΟΛΟ	Από αυτούς νέοι	Οικονομικώς μη ενεργοί
Αμφοτέρων των					
Φύλων	49.039	45.034	4.005	2.904	71.653
10 έως 14	192	144	48	46	10.537
15-19	1.954	1.249	705	656	7.564
20-24	4.620	3.174	1.446	1.248	2.934
25-29	5.536	4.725	811	618	2.440
30-34	5.958	5.573	385	200	2.677
35-39	6.181	5.987	194	77	2.756
40-44	6.027	5.895	132	34	3.131
45-49	4.997	4.906	91	10	3.337
50-54	5.381	5.302	79	6	4.565
55-59	4.570	4.491	79	9	5.385
60-64	2.639	2.608	31	0	6.334
65-69	641	637	4	0	6.114
70-74	233	233	0	0	5.083
75+	110	110	0	0	8.798

Πηγή : ΕΣΥΕ

A. Το παραγωγικό Σύστημα

Η δομή του παραγωγικού συστήματος του Νομού Τρικάλων, πρέπει να σημειώσουμε ότι στηρίζεται κυρίως :

α. Στον πρωτογενή τομέα

Συγκεκριμένα στον τομέα της γεωργίας, καλλιεργούνται γύρω στα 670.000 στρέμματα (20% της συνολικής έκτασης) με σημαντική παραγωγή σε δυναμικές καλλιέργειες, όπως το βαμβάκι, καπνός, μηδική, οπωροκηπευτικά, σιτάρι, καλαμπόκι, κ.λπ. Τα κύρια κτηνοτροφικά προϊόντα είναι το αιγοπρόβειο και αγελαδινό γάλα (τροφοδοτεί τα 3 μεγαλύτερα εργοστάσια γάλακτος του Νομού και καλύπτει τις ανάγκες σε εσωτερική κατανάλωση, ενώ εξάγει σημαντικές ποσότητες σε τυροκομικά προϊόντα), κρέας (γύρω στις 20 χιλιάδες τόννους) και διάφορα άλλα ζωοκομικά προϊόντα.

Όσον αφορά τα δάση: Το ένα τρίτο (1/3) της έκτασης καλύπτεται από παραγωγικά δάση, είδη: ελάτη, δρύς, οξιά και αποτελούν σημαντική πηγή παραγωγής πρώτης ύλης (ετήσια παραγωγή 150.000 τόνοι ξυλείας συνολικά, στρόγγυλης και καύσιμης) αλλά και απασχόλησης για τους κατοίκους των ορεινών περιοχών. Στο σύμπλεγμα Ασπροποτάμου, εκτρέφεται εκλεκτής ποιότητας πέστροφα, ενώ στην περιοχή λειτουργεί μονάδα παραγωγής γόνου του Δασαρχείου Καλαμπάκας. Επίσης, υπάρχει αρκετός αριθμός ερασιτεχνικών αλιέων, που ασχολούνται με την αλιεία της πέστροφας.

β. Στη Μεταποίηση

Λόγω του αγροτικού χαρακτήρα της περιοχής, οι περισσότερες μονάδες μεταποίησης σχετίζονται με τα προϊόντα του πρωτογενή τομέα (μάλλινα, βαμβακερά, τυροκομικά, αλλαντικά, προϊόντα ξύλου). Η λειτουργία σημαντικού βαθμού αλευροβιομηχανιών, τυροκομιών, 2 μεγάλων εργοστασίων ξυλείας του Δασαρχείου Καλαμπάκας και της Ε.Α.Σ. Καλαμπάκας, πολλών μικρών πριστηρίων, δύο μονάδων μίξης ζωοτροφών, πολλών μικρών βιοτεχνιών και η ιδιαίτερα αναπτυγμένη οικοτεχνίας, το είδος και το μέγεθος της αγροτικής παραγωγής, όλα αυτά, επιβεβαιώνουν τον χαρακτήρα της μεταποίησης. Η διάθεση της αγροτικής παραγωγής, έχει αποδέκτες τις Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών και τους ιδιώτες, τόσο της περιοχής όσο και του υπόλοιπου Νομού, ενώ σημαντικές είναι και οι εξαγωγές σε βαμβάκι, πεππονοειδή, κ.λπ.

Από τα κτηνοτροφικά προϊόντα, το αιγοπρόβειο γάλα διατίθεται στα τυροκομεία της περιοχής και το αγελαδινό σε βιομηχανίες παραγωγής γαλακτοκομικών προϊόντων, που λειτουργούν αποδοτικότερα στο Νομό, ενώ το μαλλί σε βιοτεχνικά λαναριστήρια της περιοχής, απ' όπου παίρνουν το νήμα για την κατασκευή μάλλινων υφαντών και λοιπών ειδών οικοτεχνίας.

Πρέπει να επισημανθεί ιδιαίτερα, η κατασκευή παραδοσιακών υφαντών και λοιπών ειδών χειροτεχνίας είτε υπό μορφή οικοτεχνίας, είτε υπό μορφή μικρών βιοτεχνιών οικογενειακής μορφής.

Να τονισθεί τέλος, ότι η συμμετοχή του β'γενή τομέα στο Ακαθάριστο Περιφερειακό Προϊόν (ΑΠΠ), είναι της τάξεως του 25%, ενώ για το σύνολο της χώρας, ξεπερνά το 33%.

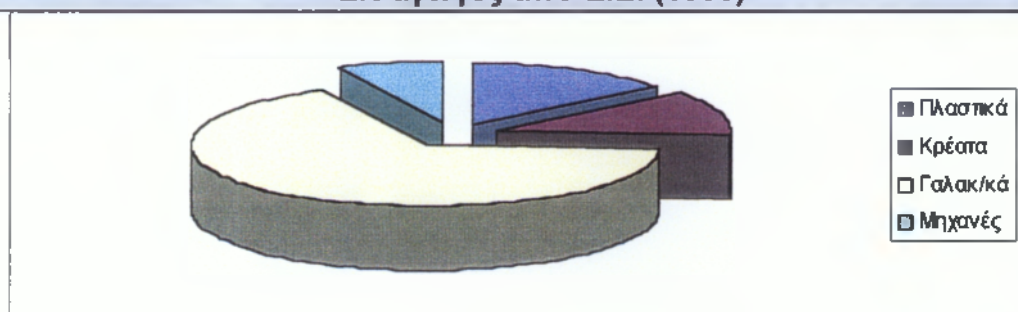
Πίνακας 8
Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν κατά κλάδο οικονομικών δραστηριοτήτων 1991, ΕΣΥΕ

			Τρέχουσες τιμές, Εκατ. Δραχ.			
	Τρίκαλα	%	Θεσσαλία	%	Χώρα	%
Γεωργία, Κτην/φία, Δάση	41.667	37,24	229.303	37,76	1.808.575	16,28
Ορυχεία	480	0,43	3.645	0,52	156.440	1,41
Μεταποίηση	9.876	8,83	126.815	18,12	1.866.587	16,8
Επιχ. Ηλεκτ./Υδάτος	1.965	1,76	12.623	1,8	290.270	2,61
Κατασκευές	9.267	8,28	50.499	7,21	731.018	6,58
Μεταφορές/Επικοινωνίες	6.313	5,64	34.498	4,93	824.884	7,43
Εμπόριο	13.247	11,84	75.563	10,8	1.374.174	12,37
Τράπεζες, Ασφάλειες	1.967	1,76	12.790	1,83	325.784	2,93
Κατοικίες	6.478	5,79	35.394	5,06	772.972	6,96
Δημόσια Διοίκηση	7.236	6,47	43.300	6,19	1.298.207	11,69
Υγεία/Εκπαίδευση	7.666	6,85	39.908	5,7	780.626	7,03
Διάφορες υπηρεσίες	5.735	5,13	35.582	5,08	879.254	7,91
ΣΥΝΟΛΟ	111.897	100	699.920	100	11.108.791	100

Πηγή: ΕΣΥΕ

Σημείωση: Βρίσκεται στην 28η θέση των Νομών από άποψη Ακαθάριστου Περιφερειακού Προϊόντος (μ.ο)

Γράφημα 5
Εισαγωγές από Ε.Ε. (1993)

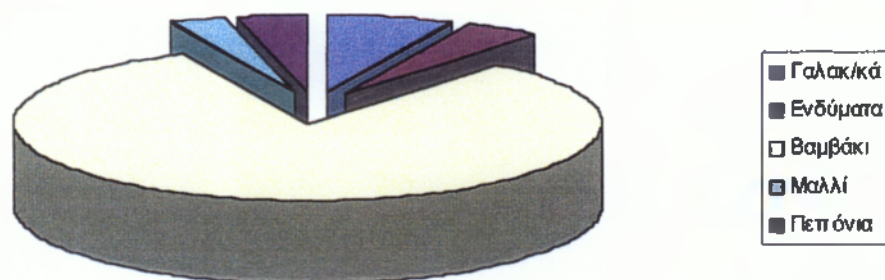

Πηγή: ΕΣΥΕ

Στο Νομό μας λειτουργούν σήμερα γύρω στις 50 βιομηχανίες, πάνω από 2,200 βιοτεχνίες και 2.760 επαγγελματικές και εμπορικές επιχειρήσεις.

Η Κοινοτική Πρωτοβουλία Leader στο Νομό Τρικάλων

Γράφημα 6
Εξαγωγές προς Ε.Ε. 1991

Πηγή: ΕΣΥΕ

Πίνακας 9
Εισαγωγές - Εξαγωγές Νομού Τρικάλων (στοιχεία ΕΣΥΕ, 1991)

ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ		ΕΞΑΓΩΓΕΣ			
Αξία σε δραμχ.	%	Εμπόρευμα	Αξία σε δραμχ.	%	Εμπόρευμα
2.087.271.635	37,08	Γάλα & Γαλακτοκ/κά	1.696.940.185	78,04	Βαμβάκι
1.429.173.992	25,39	Αυτοκ/τα, Ποδήλατα	143.120.553	6,58	Γάλα & Γαλακτοκ/κά
472.166.737	8,39	Πλασ/κές ύλες-Τεχ/τα	87.322.928	4,02	Ενδυματα
373.913.885	6,64	Κρέατα&Γροϊόν.Σφαγείωv	84.594.495	3,89	Καρποί & Φρούτα
242.675.559	4,31	Μηχανές, Λέβητες	69.609.018	3,2	Μαλλί, Νήματα
183.053.782	3,25	Είδη διασκ.&Αθλητισμού	34.544.148	1,59	Αντικείμενα Τέχνης
135.930.728	2,41	Σίδηρος, Χάλυβας	22.743.866	1,05	Τεχνουργ/τα Αλουμιν.
119.524.595	2,12	Προϊόντα Κεραμευτική	18.661.053	0,86	Ζώα Ζωντανά
109.985.992	1,95	Τεχνουργήματα γυαλιού	5.936.664	0,27	Ξυλεία
94.581.085	1,68	Ζώα Ζωντανά	5.472.576	0,25	Μηχανές-Λέβητες
86.939.234	1,54	Χαρτί & Χαρτόνια			

Πηγή: ΕΣΥΕ

Σύνολο Εισαγωγών: 5.629.574.410
 Σύνολο Εξαγωγών: 2.174.385.260
 Διαφορά: 3.455.162.150

γ. Τουρισμός - Πολιτισμός

Οι μοναδικοί βράχοι των Μετεώρων και τα ιστορικά τους μοναστήρια, οι φυσικές και ιστορικές ομορφιές της Πύλης και τα δασοσκεπή βουνά της Πίνδου, με τα επιβλητά φαράγγια του Ασπροποτάμου (Αχελώου), καθώς και τα αξιοθέατα της πόλης των Τρικάλων (Ασκληπιείο, Κάστρο, Βαρούσι, Ληθαίος κ.λπ.), συνθέτουν μια ιδιαίτερα προικισμένη με φυσικές ομορφιές περιοχή, ιδιαίτερου τουριστικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος. Το τουριστικό δυναμικό της περιοχής ξεπερνά τις 2.000 κλίνες ξενοδοχειακών μονάδων κυρίως στην Καλαμπάκα αλλά και στα Τρίκαλα, Πύλη, Ελάτη, Περούλι, Νεραϊδοχώρι, Καστράκι, Καστανιά, Ανθούσα, Κατάφυτο, Κρανιά, Μαλακάσι, Πολυθέα, Τρυγόνα και Κακοπλεύρι. Υπάρχουν επίσης οκτώ έως δέκα (8-10) camping στην Καλαμπάκα και Καστράκι, ενώ αρκετή είναι και η προσφορά ενοικιαζόμενων δωματίων (50 κλίνες περίπου στην Καλαμπάκα).

δ. Υποδομές

β. Εκπαίδευση -Α/θμια

Στο Νομό Τρικάλων λειτουργούν συνολικά 178 δημοτικά σχολεία και 137 νηπιαγωγεία. Ο αριθμός των μαθητών των δημοτικών σχολείων, ανέρχεται στους 8.889 συνολικά, ενώ ο αριθμός των μαθητών των νηπιαγωγείων, ανέρχεται στους 1.681. Επίσης, ο αριθμός τμημάτων των δημοτικών φθάνει τα 672 τμήματα και ο αριθμός των τμημάτων των νηπιαγωγείων αντίστοιχα, στα 228 τμήματα. Συνολικά, ο αριθμός μαθητών, δημοτικών και νηπιαγωγείων του Νομού, ανέρχεται στους 10.750, δηλαδή ποσοστό 7,6% του συνολικού πληθυσμού του Νομού.

β. Β/θμια Εκπαίδευση

Στο Νομό Τρικάλων λειτουργούν συνολικά 47 Γυμνάσια και Λύκεια-ΕΠΑ και ΤΕΛ. Εκτός της πόλης των Τρικάλων λειτουργούν, 10 Γυμνάσια -7 Λύκεια - ΕΠΑ - 2 ΤΕΛ και 1 ΤΕΣ.

Εκτός της πόλης των Τρικάλων, λειτουργούν 19 Γυμνάσια - 5 Λύκεια και 2 ΤΕΛ. Γενικό σύνολο μαθητών Γυμνασίων - Λυκείων όλων των κατηγοριών: 10.845 (ποσοστό 7,8% του συνολικού πληθυσμού του Νομού).

β. Γ/θμια Εκπαίδευση

Α. Πανεπιστημιακή Σχολή ΤΕΦΑΑ: Η λειτουργία της πανεπιστημιακής σχολής ΤΕΦΑΑ, άρχισε το χρονιά '94 -'95, και λειτουργούν τρία τμήματα.

B. Λειτουργεί επίσης στο Νομό η Σχολή Μόνιμων Υπαξιωματικών (Σ.Μ.Υ.)**↳ Αθλητικές Εγκαταστάσεις**

1. Εθνικό Στάδιο Τρικάλων
2. Εθνικό Αθλητικό Κέντρο Τρικάλων
3. Εθνικό Στάδιο Φαρκαδόνας
4. Εθνικό Στάδιο Καλαμπάκας
5. Κλειστό Γυμναστήριο Δήμου Τρικάλων
6. 86 γήπεδα ποδοσφαίρου συνολικά στο Νομό Τρικάλων (τα 14 στο δήμο Τρικάλων)

↳ Νοσοκομεία - Κ.Υ. - Ι.Δ. Κλινικές

1. Γενικό Νοσοκομείο Τρικάλων
2. Κέντρα Υγείας, Πύλης, Φαρκαδόνας, Καλαμπάκας
3. Θεραπευτήριο Χρονίων Παθήσεων
4. Ειδική Μονάδα Στέγης Πύλης
5. Ιδιωτικές Νευρολογικές Κλινικές (3)
6. Ιδιωτική Παθολογική - Χειρουργική Κλινική
7. Ιδιωτικές Κλινικές Ω.Ρ.Λ.
8. Ιδιωτική Οφθαλμολογική Κλινική
9. Μαιευτήριο Τρικάλων

↳ Βρεφονηπιακοί - Παιδικοί Σταθμοί

1. Στο Νομό Τρικάλων υπάρχουν συνολικά 23 Παιδικοί σταθμοί και λειτουργούν οι 20. Οι 5 σταθμοί είναι στην πόλη και οι υπόλοιποι στην περιφέρεια.
2. Λειτουργεί ένας Βρεφονηπιακός σταθμός του Υπουργείου Εργασίας, και
3. 7 ιδιωτικοί σταθμοί (6 στην πόλη και 1 στην Καλαμπάκα)

↳ Συνκοινωνίες - Οδικό Δίκτυο

Η μετακίνηση των κατοίκων γίνεται οδικώς και σιδηροδρομικώς, ενώ η μεταφορά των εμπορευμάτων γίνεται με φορτηγά αυτοκίνητα. Το οδικό δίκτυο του Νομού είναι 848,951 χλμ. Από αυτά τα 670,315 χλμ είναι ασφαλτοστρωμένα, τα 109,486 χλμ. αμμοχαλικοστρωμένα, τα 39,350 χλμ. χωρίς οδικό δίκτυο και τα 29,8 χλμ. μή κυκλοφορούμενα.

Το οδικό δίκτυο είναι σε αρκετά καλή κατάσταση, ενώ δεν ισχύει το ίδιο και για το σιδηροδρομικό. Σημαντικό επίσης γεγονός που θα συμβάλλει τα μέγιστα στην ανάπτυξη του Νομού, είναι η προγραμματισμένη κατασκευή αεροδρομίου, το οποίο προορίζεται σε πρώτη φάση να χρησιμοποιηθεί για τη μεταφορά νωπών αγροτικών κυρίως προϊόντων της περιοχής σε αγορές της Γερμανίας.

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ

Ο νομός Τρικάλων διαθέτει ένα ικανοποιητικότατο τηλεπικοινωνιακό δίκτυο, που καλύπτει τις ανάγκες όλου του πληθυσμού, ακόμη και του πλέον απομακρυσμένου ορεινού. Η επίλυση των προβλημάτων που τυχόν δημιουργούνται στο δίκτυο, δυσχεραίνεται κατά κάποιον τρόπο από τις μεγάλες αποστάσεις. Τέλος λειτουργούν από το 1996, δύο τοπικοί κόμβοι με το Internet.

2.1. Σύντομη αναδρομή στην περιφερειακή πολιτική του Ελληνικού Κράτους

Η περιφερειακή πολιτική, εντάσσεται οργανικά μέσα στο γενικό πλαίσιο της κρατικής πολιτικής. Αντίστοιχα τα συγκεκριμένα μέτρα περιφερειακής πολιτικής, αντανακλούν τον ιδιαίτερο ρόλο της περιφερειακής πολιτικής, μέσα στο σύνολο των κρατικών λειτουργιών. Η περιφερειακή πολιτική, η μορφή εκείνη της οικονομικής πολιτικής που στοχεύει στην ρύθμιση των περιφερειακών προβλημάτων ανάπτυξης, του ελληνικού κράτους, διαμορφώνεται ανάλογα με τις σταδιακές μετατροπές, των οικονομικών, πληθυσμιακών και αναπτυξιακών υποδομών και δεδομένων. Έτσι, επιχειρώντας μια σύντομη αναδρομή στην περιφερειακή πολιτική του ελληνικού κράτους, παρατηρούμε τα εξής:

- **Η περιφερειακή πολιτική στη δεκαετία του '80**

Η γενική κατεύθυνση των πενταετών προγραμμάτων ανάπτυξης της δεκαετίας του '60, ήταν η ισόρροπη και ανταγωνιστική, τόσο των οικονομικών τομέων και κλάδων όσο και των περιφερειών.⁽¹⁸⁾ Η πολιτική περιφερειακής ανάπτυξης, χρησιμοποιήθηκε γενικά σαν μέσο για την προώθηση της εθνικής ανάπτυξης.

¹⁸. Πρόγραμμα 1960-64. Βλ. Για την αναλυτικότερη παρουσίαση της στρατηγικής της περιφερειακής πολιτικής, όπως διατυπώνεται στα αναπτυξιακά προγράμματα μέχρι και το περιφερειακό πρόγραμμα 1981-85: Ανδρικοπούλου 1984, σελ. 113-147.

Οι επιμέρους περιφερειακοί στόχοι (προώθηση των μεγάλων και ανταγωνιστικών βιομηχανιών -«πόλων ανάπτυξης»- που θα αποτελέσουν τους βασικούς πυρήνες οργάνωσης της οικονομικής δραστηριότητας στις περιφέρειες) εξυπηρετούσαν ουσιαστικά εθνικούς στόχους, στο βαθμό που όπως αναμενόταν, η «ύπαρξη και αξιοποίηση ανεκμετάλλεωτων παραγωγικών πηγών» και συγκριτικών πλεονεκτημάτων στις περιφέρειες, θα προωθούσε, τη συνολική εθνική ανάπτυξη.⁽¹⁹⁾ Παράλληλα, το κεντρικά οργανωμένο σύστημα προγραμματισμού, επέτρεπε την κεντρική διαχείριση των ζητημάτων περιφερειακής ανάπτυξης και την εναρμόνιση με την συνολική αναπτυξιακή πολιτική.

Το θεωρητικό μοντέλο που κυριαρχούσε ήδη από τη δεκαετία του '50, στην θεωρία και την πολιτική, τόνιζε ακριβώς τον επιλεκτικό χαρακτήρα της αναπτυξιακής διαδικασίας: την συγκέντρωση της ανάπτυξης σε ορισμένα μόνο σημεία (ηγετικούς τομείς της οικονομίας / Hirschmann, κινητήριες βιομηχανίες - πόλους ανάπτυξης/ Feiτου, ή αναπτυγμένες περιοχές/ Myrdal, από τα οποία η ανάπτυξη διαχέεται στο υπόλοιπο σύστημα, επιταχύνοντας τον συνολικό αριθμό ανάπτυξης, ενώ παράλληλα αυτή η διαδικασία οδηγεί (Myrdal) σε συνέτηση της πόλωσης μεταξύ αναπτυγμένων και υπανάπτυκτων περιοχών. Η περιφερειακή πολιτική στα πλαίσια αυτά, καλούνταν να εκπληρώσει δύο κατ' αρχήν αντίθετους ρόλους: να προωθήσει την συνολική εθνική ανάπτυξη, με τη δημιουργία «πόλων ανάπτυξης» και να διορθώσει τις αρνητικές πολωτικές επιπτώσεις αυτής της διαδικασίας ανάπτυξης.

Πρόκειται στην ουσία για θεωρία και πολιτική που συνδεόταν στενά με τις συνθήκες και τη συγκυρία της εποχής: την ανάπτυξη των μεγάλων επιχειρήσεων και την εξάπλωσή τους πέρα από τα εθνικά σύνορα. Βασική συνιστώσα των υψηλών ρυθμών ανάπτυξης της Ελλάδας, την περίοδο αυτή, αποτελούσαν οι μεγάλες επενδύσεις ξένου κεφαλαίου, ενώ οι περιφέρειες έχασαν σημαντικό μέρος του πληθυσμού τους, με τη εσωτερική και κυρίως εξωτερική μετανάστευση. Οι συνέπειες της ανισότητας και τα συνακόλουθα της υποβόσκουσας κυρίως κρίσης των περιφερειακών παραγωγικών δομών, μετριάστηκαν από τη μαζική μετανάστευση του εργατικού δυναμικού, που λειτούργησε έτσι, σαν δεικνίδα ασφαλείας, σε σχέση με την ανεργία και τα εισοδήματα.⁽²⁰⁾

• Περιοφερειακή Πολιτική στη δεκαετία του '70

Η διεθνής κρίση που εκδηλώνεται στις αρχές της δεκαετίας του '70, αλλάζει τις

19. Πρόγραμμα 1960-64 σελ.96-97, πρόγραμμα 1966-70 σελ.171-185, πρόγραμμα 1968-72, σελ.41-48

20. Άλλωστε μετά το 1967, η επιβολή της δικτατορίας, οδήγησε στην καταστολή οποιασδήποτε μορφής κοινωνικών κινημάτων, διεκδικήσεων και στην συγκάλυψη των προβλημάτων.

συνθήκες που στήριζαν την λογική του κυρίαρχου μοντέλου ανάπτυξης και επιβάλλει μια επανατοποθέτηση των στόχων και μέσων της αναπτυξιακής πολιτικής. Επιβάλλει επίσης αλλαγές και στο επίπεδο της περιφερειακής θεωρίας και πολιτικής, που η πρακτική τους σκοπιμότητα γίνεται περισσότερο εμφανής στις αρχές της επόμενης δεκαετίας. Από αυτή την άποψη, η δεκαετία του '70, είναι μια μεταβατική φάση.

Η περιφερειακή πολιτική, σε όλη την δεκαετία του '70, ακολουθεί την ίδια στρατηγική, της ανταγωνιστικής εθνικής ανάπτυξης. Η πολιτική περιφερειακής ανάπτυξης, υποβοηθούνταν για πρώτη φορά με ένα σύστημα περιφερειακών κινήτρων, ενώ παράλληλα, αρχίζει να διαφοροποιείται μια νέα κατεύθυνση πολιτικής, η χωροταξική πολιτική, που επιδιώκει μέσω «χωρικών ρυθμίσεων» την οργάνωση του δικτύου οικισμών και των χρήσεων γής, σε αστική, περιφερειακή, ακόμα και εθνική κλίμακα.⁽²¹⁾ Η χωροταξική πολιτική, στηριζόταν θεωρητικά σε μια προσπάθεια «χωρικής» προσαρμογής των προηγούμενων θεωριών και, κυρίως, στην ελπίδα ότι η διάχυση της ανάπτυξης μπορεί να ακολουθήσει τα κανάλια που σχηματίζει ένα σωστά ιεραρχημένο δίκτυο οικισμών. Πέρα από τις θεωρητικές αδυναμίες αυτής της προσαρμογής, το πρόβλημα της νέας κατεύθυνσης, βρισκόταν στο ίδιο το σημείο αφετηρίας: τη διαδικασία μέσω της οποίας μπορεί να γίνει διάχυση της ανάπτυξης. Εμπειρικές μελέτες έδειξαν ότι η διάχυση τόσο μέσω του δικτύου οικισμών όσο και μέσω ενδοπεριφερειακών και διακλαδικών συνδέσεων, είναι περιορισμένη. Οι αδυναμίες αυτές μπορούν να δικαιολογούν τη εγκατάλειψη της στρατηγικής των πόλων ανάπτυξης και την απουσία ενός συνεκτικού σχήματος εφαρμογής της χωροταξικής πολιτικής. Η πραγματική αιτία όμως βρισκόταν στη ουσιαστική ανατροπή αυτού του μοντέλου ανάπτυξης, δηλαδή στην ανατροπή των όρων και των συνθηκών της κοινωνικής αναπαραγωγής, στην μετά την κρίση περίοδο. Έτσι, όταν καταγραφόταν κάποιος ες τάσεις περιφερειακής σύγκλισης⁽²²⁾, η περιφερειακή πολιτική δεν ήταν ακόμη σε θέση να κατανοήσει τους νέους όρους διαμόρφωσης του περιφερειακού προβλήματος: την κρίση των προηγούμενα αναπτυγμένων περιοχών, (ιδιαίτερα των μεγάλων αστικών κέντρων) και τις νέες τότε τάσεις αποκέντρωσης τη-

21. Αναφορές στην χωροταξική πολιτική, εμφανίζονται στα προγράμματα 1973-87 Τ.Α.σελ. 301-318 και Τ.Β.σελ. 221-230 και 337-400 (και για την πολιτική περιφερειακής ανάπτυξης Τ.Α. σελ. 279-300 και Τ.Β.σελ. 231-233), 1973-77 σελ. 97-127 (και οι δύο πολιτικές-παράρτημα για την περιφερειακή ανάπτυξη), 1976-80. Εκθέσεις χωροταξικής πολιτικής Τ.15 και περιφερειακής ανάπτυξης Τ.10 (στα προκαταρκτικά του προγράμματος βλ.διάσπαρτα σελ. 62-72), 1978-82 σελ. 107-117 (εχωροταξία και ποιότητα ζωής» όπου και η πολιτική περιφερειακής ανάπτυξης). Τέλος, σ' αυτή την ομάδα προγραμμάτων, θα πρέπει να ενταχθεί και το πρόγραμμα περιφερειακής ανάπτυξης 1981-85 που ακολουθεί τις ίδιες γενικές κατευθύνσεις πολιτικής.

22. Οι θετικές τάσεις σύγκλισης των περιφερειακών ανισοτήτων, εντοπίζονται στη συγκρότηση του μεταναστευτικού ρεύματος, την αύξηση του πληθυσμού όλων των περιφερειών (ενώ την προηγούμενη δεκαετία όλες οι περιφέρειες εκτός των δύο κεντρικών, παρουσίασαν απόλυτη μείωση) και την εμφάνιση αρνητικών τάσεων στην πρωτεύουσα (κυρίως με την συγκράτηση των ρυθμών αύξησης του πληθυσμού και του Ακαθάριστου Περιφερειακού Προϊόντος)

μάτων της παραγωγικής διαδικασίας και εμφάνισης τοπικών αναπτυξιακών πρωτοβουλιών στις προηγούμενα υπανάπτυκτες περιφερειακές χώρες.

• Περιφερειακή Πολιτική στη δεκαετία του '80

Η υπονόμηση της επιχειρησιακής ικανότητας των προηγούμενων μοντέλων περιφερειακής θεωρίας και πολιτικής, ανέδειξε ήδη από τη δεκαετία του '70, νέα εναλλακτικά θεωρητικά σχήματα, που στην εμβρυακή τους μορφή, αποτελούσαν τον αντίποδα των προηγούμενων: ανάπτυξη «εκ των κάτω», «μικρής κλίμακας», που στηριζόταν στις τοπικές πρωτοβουλίες και τις εσωτερικές δυνάμεις (φυσικοί και ανθρώπινοι πόροι) των περιφερειών. Αυτές οι ιδέες στήριζαν τις «πολιτικές ανάπτυξης» της δεκαετίας του '80.

Το πρόγραμμα 1983 -87, αναλαμβάνει το βάρος της διαχείρισης της κρίσης και στηρίζει τη νομιμοποίησή του, όχι μόνο στην εξαγγελόμενη κοινωνική πολιτική αλλά και στην συμμετοχή του πληθυσμού, μέσα στην ίδια διαδικασία προγραμματισμού. Οι περιφέρειες οφείλουν να επιβιώσουν στηριγμένες στις εσωτερικές τους δυνάμεις, ενώ οι δραστηριότητες του κοινωνικού τομέα, που θα είναι πόλος έλξης του ιδιωτικού τομέα, θα εξασφαλίζουν την επανεπένδυση του πλεονάσματος στον τόπο παραγωγής. Οι απόψεις αυτές συνδεόταν από μια σειρά θεσμικών αλλαγών που αφορούσαν την ανασυγκρότηση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην προοπτική να αναλάβει η ίδια την προώθηση της τοπικής ανάπτυξης⁽²³⁾.

Από την προηγούμενη πολιτική περιφερειακής ανάπτυξης διατηρούνται μόνο τα περιφερειακά κίνητρα. Παράλληλα διατηρείται και η χωροταξική πολιτική με αντικείμενο και πάλι την οργάνωση του δικτύου οικισμών και των χρήσεων γής και έμφαση στην Έπι. χείρηση Πολεοδομικής Ανασυγκρότησης (ΕΠΑ) και την ενίσχυση των χαμηλότερων βαθμίδων οικισμών που θα έχουν ένα ρόλο κλειδί για την τοπική ανάπτυξη. Την ίδια άποψη για την περιφερειακή πολιτική προβάλλει και το τελευταίο πρόγραμμα 1988-92. Η «νέα φιλοσοφία» της αποκεντρωμένης περιφερειακής ανάπτυξης, συνδέει και πάλι το ζήτημα της ανάπτυξης με τη θεσμική και οργανωτική ανασυγκρότηση του προγραμματισμού και της τοπικής αυτοδιοίκησης⁽²⁴⁾.

23. Η βασική Νομοθεσία για αποκέντρωση-Τοπική Αυτοδιοίκηση: Ν. 1235/82 (Άσκηση κυβερνητικής πολιτικής και καθιέρωση της λαϊκής εκπροσώπησης) Ν.1416/84 (Δημοτική και κοινοτική Νομοθεσία για την ενίσχυση της αποκέντρωσης και την ενδυνάμωση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης) Ν.1622/86 (Τοπική Αυτοδιοίκηση-Περιφερειακή ανάπτυξη και δημοκρατικός προγραμματισμός)

24. Πρόγραμμα 1988-92 σελ.1320143 (Δημοκρατικός προγραμματισμός-αποκέντρωση-περιφερειακή ανάπτυξη και τοπική αυτοδιοίκηση)

Αυτός ο προσανατολισμός της περιφερειακής πολιτικής προς την «τοπική ανάπτυξη» αν μη τι άλλο συμβιβαζόταν περισσότερο με την συγκυρία της εποχής: την υποχώρηση των μεγάλων επενδύσεων του ξένου κεφαλαίου, την κρίση των προηγούμενα ηγετικών κλάδων και κινητήριων βιομηχανιών και την ανάδειξη νέων τεχνολογικά προωθημένων κλάδων και μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Πρόκειται όμως για σαφή υπαναχώρηση της περιφερειακής πολιτικής, που αφήνει ανοιχτό το ζήτημα της εξισορρόπησης των περιφερειακών ανισοτήτων. Η ελπίδα ότι η προώθηση της τοπικής ανάπτυξης μπορεί να οδηγήσει σε νέους δυναμικούς τύπους ανάπτυξης, που θα επιλύσουν ταυτόχρονα και το πρόβλημα των περιφερειακών ανισοτήτων, φαίνεται να στηρίζεται θεωρητικά από τις νέες κατευθύνσεις της περιφερειακής αυτής θεωρίας. Η περιφερειακή θεωρία είχε εμπλουτιστεί με μια σειρά θεωρητικών απόψεων που επεξεργαζόταν τη νέα δυναμική της τοπικής ανάπτυξης. Οι απόψεις αυτές τόνιζαν την δυνατότητα ανταγωνιστικής ανάπτυξης ορισμένων τοπικών παραγωγικών συστημάτων που στηριζόταν είτε σε συμπλέγματα τεχνολογικά προωθημένων μικρών βιομηχανιών (περιοχές τύπου «τρίτης Ιταλίας») είτε σε νέους ηγετικούς κλάδους. Στην πιο ακραία μορφή οι νέες θεωρητικές απόψεις, ισχυριζόταν ότι υπήρχε μια ριζική τομή στον τρόπο οργάνωσης του παραγωγικού συστήματος, μια «νέα βιομηχανική επανάσταση» που στηριζόταν στις νέες τεχνολογίες και την ευέλικτη παραγωγή και εξειδίκευση των παραγωγικών συστημάτων. Παράλληλα, και στα πλαίσια των θεωριών για το ρόλο του κράτους, έχουν αναπτυχθεί νέες θεωρητικές κατευθύνσεις που αναλύουν τους τρόπους «ρύθμισης» σε σχέση με τις αλλαγές στην οργάνωση του παραγωγικού συστήματος.

2.1.1. Περιφερειακή Πολιτική σε περίοδο αναδιάρθρωσης των τοπικών παραγωγικών δομών και ανασύνταξης των κρατικών πολιτικών.

Η μή συστηματική προώθηση του στόχου της «ισόρροπης περιφερειακής ανάπτυξης» στην περίπτωση της ελληνικής περιφερειακής πολιτικής της δεκαετίας του '60, πέρα από τους λόγους που μέχρι εδώ αναφέρθηκαν, θα πρέπει να ειπωθεί και σε συνδυασμό με το γεγονός ότι σε τοπικό επίπεδο δεν έχουν συγκροτηθεί αιτήματα και διεκδικήσεις πάνω στο θέμα της ανάπτυξης. Ο κεντρικός σχεδιασμός και ο μη προσανατολισμός σε τοπικά περιφερειακά προβλήματα, δείχνει ότι η νομιμοποίηση της παρέμβασης δεν επιδιώκεται τοπικά, σε κάθε περιοχή χωριστά, αλλά στα πλαίσια του κεντρικού κράτους και της γενικής ευημερίας που υπόσχεται η γενική αναπτυξιακή πολιτική και οι γρήγοροι ρυθμοί οικονομικής προόδου (οι αναμονές κοινωνικής κινητικότητας καθοδηγούν και τις «ατομικές» λύσεις που δίνονται με την μετανάστευση από τις υπανάπτυκτες περιοχές). Μ' αυτό τον τρόπο

οι τοπικές διεκδικήσεις δεν παίρνουν τον χαρακτήρα με την μορφή κοινωνικών κινημάτων στην περιφέρεια, αλλά μένουν περιχαρακωμένες στο τοπικό επίπεδο και ακολουθούν κανάλια που οδηγούν από το στενά τοπικό στο κεντρικό επίπεδο για αναζήτηση λύσης και με διαδικασίες που εξουδετερώνουν τον ουσιαστικό πολιτικά χαρακτήρα τους.

Οι συνθήκες αυτές είχαν αλλάξει ριζικά στην δεκαετία του '80. Η ανάδειξη των πολιτικών «τοπικής» ανάπτυξης, συνδεόταν αφενός με τους νέους όρους εμφάνισης του περιφερειακού προβλήματος και τις αλλαγές που συνόδευσαν την υποχώρηση του προηγούμενου μοντέλου ανάπτυξης (αναδιάρθρωση των τοπικών παραγωγικών δομών) και αφετέρου με τους νέους όρους διαμόρφωσης της κρατικής παρέμβασης στις περιφέρειες και τις αλλαγές που συνόδευσαν την υποχώρηση του παρεμβατικού κράτους (ανασύνταξη των κρατικών πολιτικών).

Η αναδιάρθρωση των τοπικών παραγωγικών συστημάτων, είχε ανατρέψει το παλιότερο μοντέλο αναπτυγμένων / υπανάπτυκτων περιοχών. Πολλές από τις προηγούμενες αναπτυγμένες κεντρικές περιοχές, υφίστανται τώρα τις συνέπειες της κρίσης που εκδηλώνονται με πτώση της παραγωγικότητας και πειστικά προβλήματα ανεργίας στο εσωτερικό των πόλεων ενώ άλλες περιοχές αναπτύσσονται, στα πλαίσια μιας νέας δυναμικής. Τα παραδείγματα των νέων δυναμικά οργανωμένων τοπικών παραγωγικών συστημάτων αποτελούν το «πρότυπο» των πολιτικών τοπικής ανάπτυξης, στη δεκαετία του '80. Ένα πρότυπο όμως που δύσκολα αντιγράφεται και δεν επαναλαμβάνεται σε κάθε περίπτωση. Από αυτή τη στιγμή, η κατεύθυνση που θα είχαν οι νέες πολιτικές τοπικής ανάπτυξης, εξακολουθούσε να είναι το ζητούμενο. Η ανασύνταξη των κρατικών πολιτικών οριοθετείται από τους περιορισμούς που μπαίνουν στην τάση συνεχούς αύξησης των κρατικών δαπανών και τις συνακόλουθες εκτεταμένες περικοπές στις διάφορες επιμέρους πολιτικές (πολιτική λιτότητας). Κάτω από αυτές τις συνθήκες όπου το ίδιο το παρεμβατικό κράτος βρίσκεται σε υποχώρηση ή ανασύνταξη των προτεραιοτήτων του, η περιφερειακή πολιτική αδυνατεί να αναλάβει το αυξανόμενο λόγω της κρίσης των τοπικών παραγωγικών δομών, κόστος, μιας «ισόρροπης» περιφερειακής ανάπτυξης.

Η αντικατάσταση της κεντρικά διαχειριζόμενης περιφερειακής πολιτικής με επιμέρους πολιτικές τοπικής ανάπτυξης, πέρα από τις όποιες θετικές πλευρές αυτής της αποκέντρωσης, παρακάμπτει το πρόβλημα της διατήρησης των περιφερειακών ανισοτήτων και μπροστά στην ουσιαστική αδυναμία προώθησης της τοπικής ανάπτυξης σε περίοδο κρίσης, μεταφέρει το πρόβλημα της ανάπτυξης, αλλά και τις ευθύνες για πιθανή αποτυχία, στις τοπικές πρωτοβουλίες και την τοπική αυτοδιοίκηση. Έτσι, η αδυναμία ευρύτερης νομιμοποίησης των κεντρικών πολιτικών σε περίοδο λιτότητας, οδηγεί στην αναζήτηση νομιμοποίησης σε τοπικό επίπεδο και στη δυναμική των πρωτοβουλιών.

Το ουσιαστικό ζήτημα είναι ότι η αυτοδύμνη ενδογενής ανάπτυξη, που προβάλλουν οι πολιτικές τοπικής ανάπτυξης, είναι σε μεγάλο βαθμό ένας «βολικός μύθος». ο μετασχηματισμός της παραγωγικής δομής και ιδιαίτερα η υλοποίηση νέων παραγωγικών επενδύσεων, δεν είναι μόνο αποτέλεσμα της εσωτερικής δυναμικής, της τοπικής, κοινωνικής, πολιτικής και οικονομικής δομής αλλά και του συνδυασμού της με την δυναμική της καπιταλιστικής ανάπτυξης σε παγκόσμια κλίμακα. Η «εξωτερική» αυτή δυναμική προσδιορίζει τις συνθήκες και τις προϋποθέσεις για την κινητοποίηση και επιβίωση της τοπικής ανάπτυξης. Αυτές οι συνθήκες όμως δεν προκύπτουν εσωτερικά και το πιο σημαντικό, δεν επιλέγονται τοπικά. Αλλαγές που γίνονται στην σφαίρα παραγωγής, νέες τεχνολογικές δυνατότητες και νέες διαδικασίες εργασίας επιτρέπουν ή ακόμα και επιβάλλουν την κλαδική αναδιάρθρωση του κεφαλαίου, και καθορίζουν την έκταση της αλλαγής των τοπικών δομών είτε μέσω της αποκέντρωσης παραγωγικών επενδύσεων είτε μέσω της προσφοράς «χώρου» για την εμφάνιση και επιβίωση των τοπικών πρωτοβουλιών. Στα πλαίσια αυτής της «εξωτερικής» δυναμικής, εντάσσεται και το γεγονός ότι η τάση «υποχώρησης» των πολιτικών του εθνικού κράτους συνδυάζεται με την επέκταση του ρόλου υπερεθνικών οργανισμών ρύθμισης (όπως η ΕΕ ή η Διεθνής Τράπεζα) που καλύπτουν ουσιαστικά ανάγκες κίνησης του κεφαλαίου σε παγκόσμια κλίμακα. Απ' ότι φαίνεται, λοιπόν, το κρίσιμο σημείο βρίσκεται στον τρόπο με τον οποίο η ίδια η διαδικασία ανάπτυξης, αλλά και οι οικονομικές λειτουργίες του κράτους, έχουν μετασχηματιστεί. Οι ουσιαστικοί περιορισμοί, αλλά και οι δυνατότητες επιτυχίας, των πολιτικών τοπικής ανάπτυξης, προσδιορίζονται από την ένταξη των τοπικών δομών σε ευρύτερα διεθνή συστήματα και από την ανασύνταξη των λειτουργιών του εθνικού κράτους και την ένταξη στα πλαίσια υπερεθνικών οργανισμών ρύθμισης. Η λειτουργία και οι αντιφάσεις της περιφερειακής πολιτικής, δεν μπορούν να κατανοηθούν αν δεν ενταχθούν σ' αυτό το ευρύτερο πλαίσιο.

2.2. Η Κρατική Πολιτική και η Περιφέρεια Θεσσαλίας

Η ένταξη της Ελλάδας στην ΕΟΚ και η εφαρμογή της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ), βρήκε τον αγροτικό τομέα να έχει υψηλό κόστος παραγωγής και να εξαρτάται από τις μαζικές επιδοτήσεις-ενισχύσεις της πολιτικής τιμών και εισοδημάτων της ΚΑΠ. Παράλληλα η πολιτική της νέας σοσιαλιστικής κυβέρνησης έριχνε το βάρος περισσότερο στην κοινωνική διαχείριση της κρίσης, στις δαπάνες της πολιτικής τιμών της ΚΑΠ και εθνικές δαπάνες στήριξης εισοδημάτων. Αναβαλλόταν έτσι η μείωση του κόστους της αγροτικής παραγωγής.

Ουσιαστικά η Ελλάδα από το 1981, αποδέχθηκε το κοινοτικό κεκτημένο αλλά με ορι-

σμένες μεταβατικές ρυθμίσεις που μετρίαζαν την απότομη προσαρμογή στο νέο καθεστώς. Ο βασικός στόχος της κυβερνητικής πολιτικής ήταν η ανάπτυξη της χώρας σε όλους του τομείς της οικονομικής και κοινωνικής δραστηριότητας, με απώτερο μέλημα την αύξηση του εθνικού εισοδήματος και την δίκαιη κατανομή του.

Όσον αφορά την περιφέρεια Θεσσαλίας, θεωρείται κατά γενική ομολογία, μια δυναμική περιοχή της χώρας μας με όλες τις δυνατότητες για περαιτέρω ανάπτυξη σε όλους τους τομείς της οικονομίας. Έχει αναφερθεί και στο παρελθόν, σε διάφορες αναπτυξιακές μελέτες, πως η Θεσσαλία παρομοιάζεται με τον «κοιμώμενο γίγαντα» που περιμένει να τον ξυπνήσουν, για να δείξει όλες του τις δυνατότητες, γιατί βρίσκεται μέσα σε μια πλούσια πηγή πρώτων υλών, για κάθε οικονομική δραστηριότητα. Για το λόγο αυτό μια προγραμματισμένη ανάπτυξη της Θεσσαλίας, θα έδινε την δυνατότητα κατάλληλης αξιοποίησης του πλούτου αυτού και γενικότερα προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξής της. Ανατρέχοντας στο παρελθόν, θα δούμε πως υπήρξαν αρκετοί αναπτυξιακοί Νόμοι, αλλά δυστυχώς ήταν γνωστοί, ή ελάχιστα γνωστοί σε πολύ περιορισμένη κλίμακα για επενδύσεις. Έτσι με προεδρικά διατάγματα που είχαν επιδοθεί κατά καιρούς, ύστερα από πρόταση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, τέθηκαν σε εφαρμογή διάφοροι Νόμοι, με διάφορα κίνητρα που οι κυριότεροι ήταν:

- Ν.Δ. 4171/1961
- Ν.Δ. 1078/1971
- Ν.Δ. 1297/1972
- Ν.Δ. 1312/1972
- Ν.Δ. 1313/1972
- Ν.Δ. 289/1976
- Ν.Δ. 849/1978
- Ν.Δ. 1116/1981
- Ν.Δ. 1262/1982
- Ν.Δ. 1892/1990

Ο Νόμος 1262/82, ένα ευρύ και ολοκληρωμένο πρόγραμμα ενθάρρυνσης των επενδύσεων για μια περιφερειακή ανάπτυξη με γενικό τίτλο «Για την παροχή κινήτρων ενίσχυσης της οικονομικής και περιφερειακής ανάπτυξης της χώρας και τροποποίηση συναφών διατάξεων» ψηφίστηκε από την Βουλή των Ελλήνων στις 16 Ιουνίου 1982 και αντικατέστησε το Νόμο 1116/81. Οι δέ καινοτομίες και στόχοι του Νόμου είναι αξιόλογες, αφού καθιερώνει διάφορες διαδικασίες που ενισχύσουν και ενθαρρύνουν τους επενδυτές, προκειμένου να πραγματοποιήσουν διάφορες παραγωγικές επενδύσεις. Συγκεκριμένα:

α. Απλουστεύεται η διαδικασία για υπαγωγή μιας επένδυσης στο Νόμο.

β. Δίνονται υψηλά ποσοστά (δωρεά) επιχορήγησης σε ιδιώτες, μετανάστες, ναυτικούς, σε Συνεταιρισμούς και Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ανάλογα με

την περιοχή κινήτρων που θα πραγματοποιηθεί μια επένδυση.

γ. Γίνεται απρόσκοπτα η υλοποίηση κάθε επένδυσης από τους παραπάνω φορείς και αυτό χάρη στην αποκεντρωμένη λειτουργία των επιτροπών ελέγχου που έχουν συσταθεί στην περιφέρεια και λειτουργούν σε κάθε Νομό.

δ. Η Γνωμοδοτική Επιτροπή του Ν.1262/82, λειτουργεί σε επίπεδο περιφέρειας και είναι αρμόδια για την ένταξη ή όχι μιας επένδυσης στο Νόμο, παρέχει μεγάλες υπηρεσίες και εμπιστοσύνη των φορέων-επενδυτών για την υλοποίηση μιας επένδυσης.

ε. Η άμεση έναρξη των επενδύσεων με την κατάθεση της αίτησης και όχι μετά την έγκρισή της.

Οι φορείς υλοποίησης του Νόμου, διακρίνονται σε δύο κατηγορίες, τους άμεσους και τους έμμεσους: Οι άμεσοι φορείς υλοποίησης του Νόμου είναι, οι κεντρικές υπηρεσίες του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας (ΥΠΕΘΟ), οι Υ.Π.Α., η Α.Τ.Ε. και ο ΕΟΜΜΕΧ. Οι έμμεσοι φορείς υλοποίησης του Νόμου είναι: Οι τράπεζες που αναλαμβάνουν την δανειοδότηση των υπαγόμενων στο Νόμο έργων.

Στην συνέχεια ο Ν. 1262/82, συμπληρώθηκε και τροποποιήθηκε με ορισμένους άλλους νόμους, οι κυριότεροι των οποίων είναι ο Ν.1360/83, που διευρύνει τα έργα και τις επιχειρήσεις που μπορούν να ενισχυθούν, ο Ν.1478/84 και ο Ν. 1731/87, με τον οποίο ανατέθηκαν στην Αγροτική Τράπεζα, σημαντικές αρμοδιότητες σχετικά με την υλοποίηση του Νόμου. Αργότερα ο Ν.1262/82, αντικαταστάθηκε από τον Ν. 1892/90, ο οποίος ουσιαστικά ενθάρρυνε την πραγματοποίηση επενδύσεων σύγχρονης τεχνολογίας, ο οποίος ωστόσο δεν επέφερε σημαντικές αλλαγές τουλάχιστον όσον αφορά την κατανομή των Νομών σε ορισμένες περιοχές.

Συμπερασματικά, ο Ν. 1262/82 πράγματι, τόσο στο θεσσαλικό όσο και στον ελλαδικό χώρο, είχε δημιουργήσει ένα θεσμικό αλλά και οικονομικό πλαίσιο, για την ανάληψη κάποιων επενδυτικών πρωτοβουλιών, παρά το γεγονός πως υπήρξε κάποια καθυστέρηση στην αξιοποίησή του, στα πρώτα χρόνια της εφαρμογής του. Τέλος πρέπει να αναφερθεί πως οι ρυθμοί εγκρίσεων και υλοποιήσεων, είχαν αυξηθεί σημαντικά, δίχως όμως αυτό να σημαίνει πως ανταποκρινόταν και στη όλη αναπτυξιακή πολιτική που θα έπρεπε να ήταν στην περιφέρεια Θεσσαλίας, αφού οι δυνατότητες, ήταν ακόμη μεγαλύτερες. Η αναφορά του Ν.1262/82 γίνεται σε όλους τους τομείς της οικονομικής δραστηριότητας και στην Θεσσαλία συγκεκριμένα παρουσίαζε αναλυτικά την εξής εικόνα:

Α. Ο πρωτογενής τομέας, παρουσιάζοταν έντονος σε επενδυτικό ενδιαφέρον, με πρώτο το Νομό Λάρισας, 199 επενδύσεις σε σύνολο Θεσσαλίας 508 αριθμού επενδύσεων, ποσοστό 39,2%, έπονται οι Νομοί: Τρικάλων, με 149 επενδύσεις,

ποσοστό 29,2%, Καρδίτσας, με 100 επενδύσεις, ποσοστό 19,7%, Μαγνησίας με 69 επενδύσεις, ποσοστό 11,8%. Έτσι μέχρι 31/12/87, είχαν υπαχθεί στην Περιφέρεια Θεσσαλίας 508 επενδύσεις στο Ν.1262/82, στον πρωτογενή τομέα, σε σύνολο χώρας 2.344 επενδύσεις, ήτοι ποσοστό 21,67%, (να σημειωθεί ότι το μεγαλύτερο μέρος των επενδύσεων αφορά κυρίως ιδιώτες και έπονται οι Συνεταιρισμοί).

Β. Ο δευτερογενής τομέας στην περιφέρεια Θεσσαλίας, παρουσιάζεται έντονος στο Νομό Λάρισας, με σύνολο επενδύσεων 173 μονάδες και ύψος επενδύσεων 6.722.418.617 δρχ. σε σύνολο Θεσσαλίας 445 επενδύσεις και ύψος επενδύσεων 17.993.301.930 δρχ. Ακολουθεί ο Νομός Μαγνησίας με 153 επενδύσεις και ύψος επενδύσεων 5.924.171.313 δρχ. Ο νομός Τρικάλων με 61 επενδύσεις με ύψος επενδύσεων 2.983.730.000δρχ. και τελευταίος ο Νομός Καρδίτσας με αριθμό επενδύσεων 58 και ύψος επενδύσεων 2.342.982.000δρχ. Μέχρι 31/12/87, είχαν υπαχθεί στη περιφέρεια Θεσσαλίας 445 επενδύσεις, σε σύνολο χώρας 4.823 επενδύσεις, ήτοι ποσοστό 9,92%. Το ύψος των επενδύσεων στην Θεσσαλία ανέρχεται σε 17.973.301.930 δρχ, έναντι 252.131.698.114 δρχ. σε σύνολο χώρας.

Η εκτιμώμενη επιδότηση σε σύνολο Θεσσαλίας για το δευτερογενή τομέα είναι 946.952.782 δρχ. έναντι συνόλου χώρας 16.336.689.129 δρχ. ήτοι ποσοστό 5,72%.

Το επιδοτούμενο δάνειο στο Β/γενή τομέα σε επίπεδο Θεσσαλίας, ανέρχεται στο ποσό των 7068.766.463 δρχ. έναντι συνόλου χώρας 101.491.472.020 δρχ., ήτοι ποσοστό 6,96%.

Οι θέσεις εργασίας στον Β/γενή τομέα στην Θεσσαλία, ανέρχονται σε 4.564 άτομα, σε σύνολο χώρας 72.841 άτομα, ήτοι ποσοστό 6,26%.

Τα σύνολα των επενδύσεων στον τομέα, αφορούσαν ίδρυση νέων μονάδων, επέκταση, εκσυγχρονισμό υπαρχουσών επιχειρηματικών μονάδων. Το μεγαλύτερο ποσοστό των μεταποιητικών μονάδων, βρισκόταν στους δύο Νομούς της Ανατολικής Θεσσαλίας(Λάρισα και Μαγνησία) και ιδιαίτερα στα δύο μεγάλα αστικά κέντρα, Λάρισα και Βόλο, όπου υπήρχαν περισσότερα πλεονεκτήματα από άποψη υποδομής.

Γ. Στο διάστημα 1982-1987, υπήχθησαν στα κίνητρα του Νόμου1262/82 συνολικά 172 επιχειρηματικές μονάδες (ξενοδοχεία, ξενώνες κ.λπ) που αφορούσε νέες μονάδες και επέκταση υφισταμένων, σε σύνολο χώρας 2.411 μοναδες, ήτοι ποσοστό Θεσσαλίας 11,47% και συνολικό κόστος επενδύσεων, 6.802.116.411δρχ. σε σύνολο χώρας 147.590.039.507 δρχ.

- Επιχορήγηση του τομέα: Η επιχορήγηση του δημοσίου, στις πάσης μορφής ξενοδοχειακές μονάδες, στο διάστημα 1982-1987 έφθασαν στο ποσό των 1.833.123.301 δρχ. σε σύνολο Θεσσαλίας, έναντι 43.938.184.715 δρχ. σε σύνολο

Η Κοινοτική Πρωτοβουλία Leader στο Νομό Τρικάλων

χώρας. Το μεγαλύτερο ποσοστό είχε ο Νομός Μαγνησίας με 1.232.619.861 δρχ. σε σύνολο Θεσσαλίας 1.833.123.301 δρχ.

- Εκτιμώμενη επιδότηση: Η εκτιμώμενη επιδότηση στον τομέα σε σύνολο Θεσσαλίας, ανερχόταν στο ποσό των 360.520.832 δρχ. έναντι 8.007.233.918 δρχ.

- Επιδοτούμενο δάνειο: Το επιδοτούμενο δάνειο στον Γ/γενή τομέα σε σύνολο Θεσσαλίας, ανερχόταν στο ποσό των 2.486.733.927 δρχ. έναντι 51.631.317.427 δρχ. σε σύνολο χώρας.

- Ίδια κεφάλαια: τα ίδια κεφάλαια στον Γ/γενή τομέα, σε σύνολο Θεσσαλίας, ανερχόταν στο ποσό των 3.099.248.273 δρχ. έναντι συνόλου χώρας, 68.940.690δρχ.

- Θέσεις Εργασίας: Οι δημιουργηθείσες θέσεις εργασίας στον Γ/γενή τομέα, σε σύνολο Θεσσαλίας, ανερχόταν σε 1.237 άτομα, σε σύνολο χώρας, άτομα 26.232.

Στον πίνακα που ακολουθεί, αναγράφονται κατά νομό οι δημιουργηθείσες θέσεις εργασίας, από ισχύος του Νόμου έως 31/12/87.

Πίνακας 10
Συγκεντρωτικός πίνακας θέσεων εργασίας που δημιουργήθηκαν από ισχύος του Νόμου μέχρι 31/12/87 κατά Νομό (ΥΠΕΘΟ, Υ.Π.Α., ΕΟΜΜΕΧ, ΑΤΕ)

Νομοί	Θέσεις Εργασίας			ΣΥΝΟΛΑ	Ποσοστά		Κατά νομό		
	Α/γενής	Β/γενής	Γ/γενής		Α/γενής %	Β/γενής %	Γ/γενής %		
Καρδίτσας	101	459	160	720	18,9	10,1	12,8		
Λάρισας	183	2.307	176	2.666	34,2	50,5	14,5		
Μαγνησίας	190	1.072	817	2.079	35,5	23,5	66,1		
Τρικάλων	61	726	84	871	11,4	15,9	6,8		
Θεσσαλίας	535	4.564	1.237	6.336	100	100	100	ΣΥΝΟΛΑ	
ΧΩΡΑ	9.212	72.841	26.232	108.285	Ποσοστό Θεσσαλία σε σύνολο Χώρας	Ποσοστό Θεσσαλία σε σύνολο Χώρας	Ποσοστό Θεσσαλία σε σύνολο Χώρας	Θεσσαλίας Χώρα	
					5,8	6,26	4,71		5,85

Πηγή: ΥΠΕΘΟ

Στον επόμενο πίνακα (πίνακα 11), παρουσιάζονται, οι επενδύσεις κατά τομέα κατά Νομό, που έχουν υπαχθεί στον Ν.1262/82.

Πίνακας 11

ΟΙ επενδύσεις κατά τομέα στους νομούς Θεσσαλίας που έχουν υπαχθεί στο Ν.1162/82.

Υ.Π.Α.				
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΓΕΝΙΚΟ			
Έδρα:Λάρισα	ΣΥΝΟΛΟ	Α/γενής τομέας	Β/γενής τομέας	Γ/γενής τομέας
ΝΟΜΟΙ		Επενδύσεις	Επενδύσεις	Επενδύσεις
ΛΑΡΙΣΑΣ	388	199	173	16
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	179	100	58	21
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	338	60	153	125
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	220	149	61	10
ΣΥΝΟΛΟ	1.125	508	445	172
Υ.Π.Α.				

Πηγή: Υ.Π.Α.Θ.

Στον πίνακα 12, παρουσιάζονται οι εγκριθείσες από τη γ νωμοδοτική Επιτροπή Ν.1261/82 Θεσσαλίας από 1982-1987.

Πίνακας 12

Εγκριθείσες Επενδύσεις από τη Γνωμοδοτική Επιτροπή Ν.1261/81 Θεσσαλίας (Λάρισα) από 1982-1987.

	Αριθμός Αιτήσεων	Συνολικό ύψος Επενδύσεων	Π Ο Σ Ο Σ Τ Ο %	
			Αιτήσεων	Ύψος Επενδύσεων
ΝΟΜΟΙ				
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	155	2.918.710	17,3	15,8
ΛΑΡΙΣΑΣ	303	5.452.150	33,8	29,7
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	236	6.204.820	26,4	33,8
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	202	3.801.765	22,5	20,7
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	896	18.377.445	100	100

Πηγή: Υ.Π.Α.Θ.

Πίνακας 13

Επενδύσεις που έχουν ολοκληρωθεί στον Ν.1261/82 (1.1.1982 /30.8.1990) στην Θεσσαλία.

ΝΟΜΟΣ	Αριθμοί Επενδύσεων	Ύψος επενδύσ. (σε χιλ. δραχμές)	Νέες θέσεις	Μ.Ο. Ύψους Επενδύσεω σε χιλ. δρχ.	Μ.Ο. Απασχ ανά επένδυο	Μ.Ο. Ύψους επένδυσης θέσεις εργασ.
					ΑΤΟΜΑ	

Η Κοινοτική Πρωτοβουλία Leader στο Νομό Τρικάλων

Καρδίτσα	128	2.390.746	382	18.672	2,98	6,256
Λάρισα	287	7.581.583	1.583	26.347	5,5	4,776
Μαγνησία	190	5.964.000	685	31.390	3,6	8,706
Τρίκαλα	150	3.405.064	522	22.700	3,48	6,523
ΣΥΝΟΛΟ	755	19.321.403	3.172	25.591	4,2	6,091

Πηγή: ΥΠ.ΕΘ.Ο.

Από αυτά τα δεδομένα, παρέχονται τελικά ορισμένα ποιοτικά στοιχεία, που οδηγούν στα εξής βήσιμα συμπεράσματα:

πρώτον: Το μέσο ύψος της αξίας της επενδύσεως, φανερώνει ότι τα προγράμματα που πραγματοποιήθηκαν, είναι πολύ μικρά για να απευθύνονται στην δημιουργία μεγάλων μονάδων.

δεύτερον: Αντιθέτως με υψηλότερο το σημείο της Μαγνησίας, μόλις 31,4 εκατ. δρχ., ανά επένδυση, είναι προφανές ότι οι επενδύσεις αφορούσαν είτε την δημιουργία μικρών μονάδων, είτε σχέδια αντικαταστάσεως,

τρίτον: Ο δείκτης του μέσου όρου απασχόλησης ανά πραγματοποιηθείσα επένδυση, καθώς και αυτού του ύψους της επενδύσεως ανά θέση εργασίας, υποδηλώνει ότι τα εκτελεσθέντα προγράμματα, δεν είχαν προσανατολισμό εντάσεως κεφαλαίου αλλά κυρίως εντάσεως εργασίας.

τέταρτο: Βεβαίως, επιβάλλεται να ληφθεί υπόψη ότι η επένδυση μέσω χρήσεως των επιδοτήσεων του Ν.1262/82, δεν ήταν η μοναδική οδός. Υπήρχε και η δια της χρήσεως των φορολογικών κινήτρων, η οποία ωστόσο δεν ήταν δυνατόν να καταγραφεί στον κύκλο ζωής του αναπτυξιακού αυτού Νόμου. Σε γενικές γραμμές, η επενδυτική δραστηριότητα της Θεσσαλίας, παρακολούθησε απαρέγκλιτα την άτονη επενδυτική ροπή που καθ' όλη την δεκαετία του '80 και μέχρι σήμερα, καταγράφει ο επενδυτικός δείκτης της χώρας.

Παρόλη την προσπάθεια για την δημιουργία αναπτυξιακών Νόμων, η ελληνική κυβέρνηση διέκρινε τα κατάλοιπα της καθυστερημένης ανάπτυξης, τα οποία παρόλα τα κίνητρα για τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη, δεν απέδωσαν έτσι ώστε να καλύψουν όλο το φάσμα των ανισοτήτων τόσο σε περιφερειακό όσο και σε τοπικό επίπεδο. Γι αυτό το λόγο, το 1982 η ελληνική κυβέρνηση, υπέβαλλε στην Κοινότητα το Μνημόνιο, ένα έγγραφο που παρουσίαζε συνολικά τις ελληνικές ιδιαιτερότητες και ταυτόχρονα την ανάγκη για ενέργειες, που ξέφευγαν από τα μέχρι τότε ισχύοντα πλαίσια. Η Κοινότητα έκανε κατ' αρχήν δεκτά τα ελληνικά αιτήματα, αφενός αναγνωρίζοντας την ύπαρξη του προβλήματος και αφετέρου, αναλαμβάνοντας μαζί με την Ελλάδα, την αντιμετώπισή του.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ
Η ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ LEADER
ΚΑΙ Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΤΡΙΚΑΛΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

3. Η Ελλάδα και η Κοινοτική Πρωτοβουλία L.E.A.D.E.R. I - Το παράδειγμα του Νομού Τρικάλων

3.1. Η Κοινοτική Πρωτοβουλία L.E.A.D.E.R. I στο Νομό Τρικάλων

Η Κοινοτική πρωτοβουλία LEADER, είναι ένα πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης και τέθηκε σε εφαρμογή από την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων το 1991, σαν μια πρωτοβουλία για την αντιμετώπιση των προβλημάτων της δημογραφικής κατάρρευσης, της ανεργίας και των χαμηλών αγροτικών εισοδημάτων, των περισσότερο απομονωμένων περιοχών της Ευρωπαϊκής υπαίθρου.

Στην Ελλάδα, επιλέχθηκαν 25 ομάδες LEADER και μία από αυτές είναι και το κέντρο ανάπτυξης Καλαμπάκας - Πύλης (ΚΕΝ. Α. ΚΑ.Π. Α.Ε.) στο Νομό Τρικάλων, που ανέλαβε την διαχείριση του προγράμματος LEADER I Καλαμπάκας - Πύλης. Στα πλαίσια του προγράμματος LEADER ενισχύονται, οι παρακάτω τομείς/μέτρα:

1. Τεχνική Στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης (συνολικού κόστους 89 εκατ. δρχ.). Περιλαμβάνει μελέτες ανάπτυξης της περιοχής.
2. Επαγγελματική κατάρτιση και Εκπαίδευση (συνολικού κόστους 65 εκατ. δρχ.) Αφορά προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης με έμφαση στην γεωργική παραγωγή
3. Αγροτουρισμός (συνολικού κόστους 953 εκατ. δρχ.) περιλαμβάνει ενέργειες που θα τονώσουν τον θερινό και χειμερινό τουρισμό της περιοχής.
4. Μικρές επιχειρήσεις, βιοτεχνία, παρεχόμενες τοπικές υπηρεσίες, (συνολικού κόστους 275 εκατ. δρχ.) Αποσκοπεί στην δημιουργία και ενίσχυση επιχειρήσεων που θα αξιοποιήσουν προϊόντα και πρώτες ύλες της περιοχής.
5. Επιτόπια Αξιοποίηση - Εμπορευματοποίηση της γεωργικής και δασοκομικής παραγωγής (συνολικού ύψους 534 εκατ.δρχ.)
6. Άλλα μέτρα
7. Οργάνωση και λειτουργία του φορέα (συνολικού ύψους 162 εκατ. δρχ) Αφορά την χρηματοδότηση του φορέα υλοποίησης του προγράμματος, δηλ. το ΚΕΝ. Α.ΚΑ.Π. Α.Ε.

Το ερώτημα είναι γιατί εφαρμόστηκε το Leader I στην συγκεκριμένη περιοχή, Καλαμπάκας - Πύλης:

Ξεκινώντας με την συλλογή των «ανθρωποκεντρικών» ή σωστότερα «ανθρωπογεωγραφικών σχέσεων», οι οποίες ορίζουν τον χώρο τόσο στο εσωτερικό του, όσο και αναφορικά με άλλες περιοχές οι οποίες αναγράφονται κατωτέρω, βλέπουμε την ανάγκη υποστήριξης της αναπτυξιακής κατάστασης της περιοχής:

Ορεινή περιοχή - Καλαμπάκα & Πύλη: Ο άξονας αυτός αφορά κυρίως τον ντόπιο πληθυσμό της ορεινής περιοχής που έχει εκεί μόνιμη και επαγγελματική απασχόληση. Ο πληθυσμός αυτός στο βαθμό που πρέπει να ικανοποιήσει κάποιες ανάγκες, που μπορούν να καλυφθούν μόνο από κάποιο αστικό κέντρο, συνδέεται κατά κύριο λόγο με την Καλαμπάκα και την Πύλη και κατά δεύτερο λόγο με τα Τρίκαλα.

Ορεινή περιοχή - Τρίκαλα, Καλαμπάκα & Πύλη: Ο άξονας αυτός αφορά τους μόνιμους κατοίκους των αστικών κέντρων που κατάγονται από αυτή την περιοχή. Απλώς διατηρούν κάποιες αναξιόπιστες ή αξιοποιούμενες περιουσίες (κτήματα κ.λπ.) και η σχέση τους με τον τόπο είναι παραθεριστική (το καλοκαίρι και ίσως τα σαββατοκύριακα). Οι περισσότεροι διαθέτουν δική τους κατοικία (πατρική οικία), το οποίο έχουν ανακαινίσει.

Ορεινή περιοχή - Μακρινά αστικά κέντρα (Βόλος, Θεσσαλονίκη, Αθήνα): Όπως και στην δεύτερη περίπτωση ο άξονας αυτός αφορά μόνιμους κατοίκους των αστικών κέντρων που κατάγονται από την περιοχή. Η ιδιαιτερότητα της περίπτωσης αυτής έγκειται στο ότι λόγω των μακρινών αποστάσεων, οι άνθρωποι αυτοί έρχονται στην περιοχή για παραθερισμό, το καλοκαίρι. Στην ουσία είναι μια υποπερίπτωση του δεύτερου άξονα. Από την άλλη μεριά, οι περιοχές, Καλαμπάκα, Μετέωρα- Καστράκι, με τα γύρω χωριά και η Πύλη με τα γύρω χωριά, αποτελούνται από διαφορετικά στοιχεία, που το καθένα έχει την δική του φυσιογνωμία:

- Η Καλαμπάκα αποτελεί σύνθεση δύο διαφορετικών χαρακτήρων, ενός κλασικού αστικού κέντρου που συνδέεται με την ορεινή περιοχή και ενός αστικού κέντρου που χαρακτηρίζεται από την σχέση του με τον τουριστικό και πνευματικό πόλο των Μετεώρων.
- Τα Μετέωρα χαρακτηρίζονται από αυτόν τον διπολισμό (ή την αντίθεση) ανάμεσα στον τουριστικό και πνευματικό τους χαρακτήρα.
- Το Καστράκι, χαρακτηρίζεται από την αντίφαση ενός καθυστερημένου αγροτικού οικισμού και ενός κέντρου διερχόμενων τουριστών. Το πρόβλημα της περιοχής αυτής είναι η ενρμόνιση όλων αυτών των στοιχείων για την διαμόρφωση εννιαίου χαρακτήρα.
- Η Πύλη, είναι επίσης ένα παλαιό «κεφαλοχώρι», το οποίο συνδέεται με την ορεινή περιοχή και το οποίο χαρακτηρίζεται από αυξημένη κίνηση διερχόμενων τουριστών, στους οποίους όμως δεν καταφέρνει να παρέχει τις υπηρεσίες που θα έπρεπε. Σημαντικά επίσης είναι και τα μνημεία μεταβυζαντινού θρησκευτικού ενδιαφέροντος (Ιερές Μονές, Εκκλησίες)

Συνοπτικά, οι φυσικοί πόροι και τα άλλα στοιχεία του περιβάλλοντος, δεν αποτελούν αναπτυξιακό δυναμικό παρά μόνο στην σχέση τους με τους ανθρώπους που θα τα

αναδείξουν και θα τα αξιοποιήσουν. Ωστόσο, η βασική κατεύθυνση της αναπτυξιακής πολιτικής για την περιοχή, δεν μπορεί να είναι άλλη από την οργανική επανένταξη της ορεινής περιοχής στην εννιαία αναπτυξιακή ενότητα, του Νομού Τρικάλων.

Σε μια τέτοια κατεύθυνση δεν αρκεί μόνο η εισοδηματική ενίσχυση και η στήριξη επιμέρους αναπτυξιακών πρωτοβουλιών. Η οργανική επανένταξη της ορεινής περιοχής τους προγράμματος στην κοινωνική και οικονομική παραγωγική ζωή του Νομού Τρικάλων, δεν θα εξυπηρετήσει μόνο την περιοχή του προγράμματος καθ' αυτή, αλλά θα αποτελέσει την απάντηση σε καίρια αναπτυξιακά προβλήματα του Νομού στο σύνολό του. Βλέποντας προς το μέλλον, η ενδογενής αναπτυξιακή δυναμική του Νομού Τρικάλων, προσδιορίζεται από τέσσερις βασικούς παράγοντες:

- τον πλούτο τη γεωργικής παραγωγής του θεσσαλικού κάμπου, συμπεριλαμβανομένης και της συναφούς μεταποίησης και εμπορικής δραστηριότητας και των επιπτώσεων της GATT.
- Τον πνευματικό και αγιοφυσικό χώρο των Μετεώρων
- Τις δυνατότητες (φυσικό κάλλος, δασικός πλούτος, λοιπή ορεινή οικονομία) του ορεινού όγκου της επαρχίας Καλαμπάκας
- Την κεντρική θέση των πόλεων Καλαμπάκας-Τρικάλων στον νέο διεθνή οδικό-διαμετακομιστικό άξονα Ηγουμενίτσας-Ιωαννίνων-Βόλου.
- Ήδη, από την άποψη των οικονομικών μεγεθών και της ποσοτικής πλευράς των όρων διαβίωσης, ο Νομός Τρικάλων βρίσκεται σε ανεκτό επίπεδο.

Όμως η αναπτυξιακή εικόνα του Νομού Τρικάλων, παρουσιάζει δύο βασικά προβλήματα, που έχουν άμεση σχέση με τις δυνατότητες που αντιμετωπίζονται για την ανάπτυξη της συγκεκριμένης περιοχής, τα οποία προβλήματα, έρχεται να επιλύσει το πρόγραμμα. Τα προβλήματα αυτά είναι τα εξής:

α. Πολιτιστική αφασία

Στα αστικά κέντρα και την πεδινή περιοχή η οικονομική ανάπτυξη και η ποσοτική βελτίωση των όρων διαβίωσης, δεν αρκεί για να συγκροτήσει μια καθολική και ικανοποιητική προοπτική με τα αντίστοιχα πρότυπα ζωής. Από μόνης της η συσσώρευση χρήματος δε συγκροτεί μια αυτόνομη και ολοκληρωμένη φυσιογνωμία των πόλεων. Η ανάπτυξη συνοδεύεται από μια αποπροσωποποίηση της τοπικής κοινωνίας. Οι ευκαιρίες κοινωνικής ζωής, παραμένουν περιορισμένες και περιοριστικές. Παρουσιάζονται φαινόμενα αποδιάρθρωσης και εκφυλισμού του κοινωνικού ιστού. Είναι φανερό η έλλειψη εναλλακτικών προτύπων επαγγελματικής απασχόλησης και κοινωνικής δραστηριότητας, που να διαμορφώνει μια φυσιογνωμία αυτόνομη και ανταγωνιστική προς τα αντίστοιχα πρότυπα των μεγάλων αστικών κέντρων (Αθήνα - Θεσσαλονίκη). Είναι απαραίτητη, η πλαισίωση της οικονομικής ανάπτυξης του Νομού, με τα κοινωνικά, πολιτιστικά και πνευματικά στοιχεία, που θα διαμορφώ-

σουν έναν ενιαίο και συνεκτικό χαρακτήρα της περιοχής.

Στο ζήτημα αυτό, η περιοχή του προγράμματος, μπορεί να προσφέρει μιας πρώτης τάξεως δυνατότητα, από δύο κυρίως απόψεις:

- Η φυσική διαμόρφωση της περιοχής Ασπροποτάμου, με την ιδιαίτερη εύκολη πρόσβαση που έχουν σ' αυτήν οι κάτοικοι της πεδινής περιοχής, προσφέρει μοναδικές δυνατότητες συνδυασμένων ορεινών αθλητικών δραστηριοτήτων και ευκαιρίες αναψυχής. Μ' αυτή την έννοια, είναι πολύ σημαντική για ολόκληρο το Νομό Τρικάλων, η συστηματική ανάπτυξη της περιοχής και κυρίως της περιοχής Ασπροποτάμου, στην κατεύθυνση του ορεινού αθλητικού τουρισμού και του τουρισμού αναψυχής, ως ειδικών μορφών τουρισμού μικρής διάρκειας (Σαββατοκύριακα). Η περιοχή του προγράμματος, μπορεί επίσης να προσφέρει διάφορες εναλλακτικές δυνατότητες και συνδυασμούς σε ότι αφορά τον τύπο της επαγγελματικής απασχόλησης και της κατοικίας. Η ευκολία πρόσβασης και οι σχετικά κοντινές αποστάσεις, επιτρέπουν ήδη σε πολλούς κατοίκους της περιοχής, να συνδυάζουν την κατοικία ή και την επαγγελματική απασχόληση, μοιράζοντας τη ζωή και τις δραστηριότητές τους, ανάμεσα στο αστικό κέντρο και τον αγροτικό οικισμό. Αν αυτές, οι ήδη υπαρκτές τάσεις ενισχυθούν και οργανωθούν σωστά, τότε διάφορα φαινόμενα, που πολλές φορές, αντιμετωπίζονται ως φαινόμενα παθολογικά (εποχιακή απασχόληση, συμπληρωματικότητα στην απασχόληση) μπορούν εξυγιαζόμενα να αποτελέσουν τη βάση για ένα «μεταμοντέρνο» εναλλακτικό μοντέλο στα αντίστοιχα, των μεγάλων αστικών κέντρων.

Το Leader Καλαμπάκας - Πύλης θα στηρίξει αυτές και θα επιχειρήσει να τους δώσει συγκεκριμένες δυνατότητες, βλέποντας ότι θα προσφέρουν το έδαφος για τη οργανική σύνδεση της περιοχής, με αυτή των αστικών κέντρων του Νομού.

β. Προβλήματα στην ανάπτυξη του τουρισμού Μετεώρων - Καλαμπάκας

Η τουριστική ανάπτυξη του συγκροτήματος Μετεώρων και των γύρω από αυτό ξενοδοχειακών μονάδων και τουριστικών υπηρεσιών της Καλαμπάκας, αποτελεί μια από τις βασικές πηγές πλούτου όλου του Νομού Τρικάλων. Παρόλα αυτά, η τουριστική αυτή κίνηση, παρουσιάζει ένα ιδιόμορφο πρόβλημα: από τη μια μεριά, έχει φθάσει στα όρια της συμφόρησης, με τη συρροή πολυάριθμων τουριστών στα Μετέωρα, γεγονός που τελικά υποβαθμίζει τόσο την τουριστική όσο και την γενικότερη πολιτιστική και πνευματική λειτουργία του χώρου. Από την άλλη πλευρά όμως, η εκμετάλλευση αυτής της τουριστικής κίνησης, είναι περιορισμένη. Ο τουρισμός της είναι διερχόμενος και η διαμονή σύντομη (συνήθως μια ή δύο ημέρες)

πράγμα που είναι προβληματικό, τόσο για την αξιοποίηση των κλινών, όσο και για τις υπόλοιπες τουριστικές εξυπηρετήσεις. Οι βασικές κατευθύνσεις για την αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος, είναι δύο:

Πρώτη κατεύθυνση, η θεσμική και φυσική προστασία του χώρου των Μετεώρων έτσι που και η πρόσβαση στις μονές θα απαιτήσει μεγαλύτερη διάρκεια διαμονής των τουριστών και θα ενισχυθεί ο πολιτιστικός χαρακτήρας του χώρου. Το μέτρο αυτό θα πρέπει να συμπληρωθεί με την απαραίτητη υποστήριξη σε τουριστικές υπηρεσίες, υψηλού επιπέδου (τοπικοί ξεναγοί, με ειδική κατάρτιση, κ.λπ.) Το ζήτημα αυτό είναι ιδιαίτερα σοβαρό και απαιτεί προηγούμενη συστηματική μελέτη και δημόσιο διάλογο. (Γι' αυτό, στο πλαίσιο του Leader Καλαμπάκας - Πύλης 1992-1994, αντιμετωπίστηκε μόνο από την άποψη της προετοιμασίας - εκπόνηση ΤΑΠ) και της εξασφάλισης ορισμένων τουριστικών υπηρεσιών, που είναι έτσι κι αλλιώς απαραίτητες.

Δεύτερη κατεύθυνση, η δημιουργία μιας δεύτερης τουριστικής ζώνης, περιφερειακά του πόλου, Μετεώρων-Καλαμπάκας-Καστρακίου, η οποία θα απορροφήσει τους τουρίστες της περιοχής. Βασικός στόχος στην ζώνη αυτή είναι η δημιουργία τετραπόλου, Καλαμπάκα - Ασπροπόταμος (τρία ποτάμια) - Περτούλι - Πύλη. Το «κλείσιμο» του τετραπόλου και η διαμόρφωση της φυσιογνωμίας του, σε λειτουργικό σύνολο προσφοράς εναλλακτικών μορφών τουρισμού, θα είναι από τα πιο σημαντικά επιτεύγματα του προγράμματος. Έτσι, με μια κίνηση, επιτυγχάνονται, δύο πράγματα:

- Δημιουργείται μια διέξοδος για τη αποσυμφόρηση των Μετεώρων,
- Δημιουργείται η δυνατότητα μιας αμφίδρομης κίνησης τουρισμού μεταξύ Καλαμπάκας - Μετεώρων & Περτουλίου ενώ παράλληλα με τη διέξοδο αυτή ένα μεγάλο ποσοστό τουριστών, θα παραμείνει για περισσότερο καιρό στην περιοχή, πράγμα που θα βοηθήσει και στην καλύτερη αξιοποίηση των υπαρχόντων ξενοδοχειακών μονάδων.

Η δημιουργία αυτής της ζώνης αγροτικού τουρισμού, με αιχμή την περιοχή του Ασπροποτάμου, αποτελεί τον κύριο στόχο του Leader Καλαμπάκας- Πύλης. Ταυτόχρονα στο πρόγραμμα, προβλέπονται μελέτες για την δημιουργία τουριστικών ενδιαφερόντων (αξιοποίηση σπηλαίων, πολιτιστικές και καλλιτεχνικές εκδηλώσεις), που εκτός των άλλων θα συντελέσουν, στην επιμήκυνση του χρόνου διαμονής, των τουριστών στην περιοχή.

3.1.1. Η περιοχή παρέμβασης - δημογραφικά & γεωγραφικά στοιχεία^(α)

Το κοινοτικό πρόγραμμα LEADER Καλαμπάκας - Πύλης, συνολικού προϋπολογισμού 2,967 δις δρχ. περιλαμβάνει το σύνολο της επαρχίας Καλαμπάκας και το μεγαλύτερο ορεινό τμήμα της επαρχίας Τρικάλων στην οροσειρά της Πίνδου, οριζόμενη από το κλειστό πολύπλευρο: Πύλη, Μεσοχώρα, Τρία Ποτάμια, Μαυρέλι, Καλαμπάκα, Πύλη, στην ουσία, το σύνολο του ορεινού όγκου του Νομού Τρικάλων, όπως ορίζεται από τις οροσειρές της Ν.Δ. Πίνδου, και αυτές των Χασίων - Αντιχασίων.

Στην περιοχή αναφοράς, περιλαμβάνονται οι παρακάτω ΟΤΑ:

1	ΑΓ.ΝΙΚΟΛΑΟΣ	31	ΚΡΑΝΙΑ	61	ΚΟΡΥΦΗ
2	ΑΓ.ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	32	ΚΡΥΑ ΒΡΥΣΗ	62	ΚΟΤΡΩΝΙ
3	ΑΓΙΟΦΥΛΛΟ	33	ΜΑΛΑΚΑΣΙ	63	ΛΙΒΑΔΟΧΩΡΙ
4	ΑΓΝΑΝΤΙΑ	34	ΜΑΤΟΝΕΡΙ	64	ΜΕΣΟΥΝΤΑ
5	ΑΗΔΟΝΑ	35	ΜΕΓΑΛΗ ΚΕΡΑΣΙΑ	65	ΜΕΣΟΧΩΡΑ
6	ΑΜΑΡΑΝΤΟΣ	36	ΝΕΡΑΙΔΟΧΩΡΙ	66	ΜΟΣΧΟΦΥΤΟ
7	ΑΠΕΛΟΧΩΡΙ	37	ΟΞΥΝΕΙΑ	67	ΜΥΡΟΦΥΛΛΟ
8	ΑΝΘΟΥΣΑ	38	ΟΡΘΟΒΟΥΝΙ	68	ΝΕΑ ΠΕΥΚΗ
9	ΑΣΠΡΟΚΛΗΣΙΑ	39	ΠΑΛΙΟΧΩΡΙ	69	ΝΕΡΑΙΔΑ
10	ΑΥΡΑ	40	ΠΑΝΑΓΙΑ	70	ΠΑΛΑΙΟΚΑΡΥΑ
11	ΑΧΛΑΔΙΑ	41	ΠΕΡΤΟΥΛΙ	71	ΠΑΛΑΙΟΜΟΝΑΣΤΗΡΟ
12	ΒΑΣΙΛΙΚΗ	42	ΠΕΥΚΗ	72	ΠΑΡΑΜΕΡΟ
13	ΒΛΑΧΑΒΑ	43	ΠΟΛΥΘΕΑ	73	ΠΑΧΤΟΥΡΙ
14	ΓΑΒΡΟΣ	44	ΠΥΡΡΑ	74	ΠΕΤΡΟΧΩΡΙ
15	ΓΑΡΔΙΚΙ	45	ΣΚΕΠΑΡΙ	75	ΠΙΑΛΕΙΑ
16	ΓΛΥΚΟΜΗΛΙΑ	46	ΣΠΑΘΑΔΕΣ	76	ΠΟΛΥΝΕΡΙ
17	ΔΕΣΗ	47	ΣΤΕΦΑΝΙ	77	ΠΥΛΗ
18	ΔΙΑΒΑ	48	ΤΡΥΓΟΝΑ	78	ΡΟΠΩΤΟ
19	ΕΛΑΤΗ	49	ΧΑΛΙΚΙ	79	ΣΤΟΥΡΝΑΡΕΙΚΑ
20	ΘΕΟΠΕΤΡΑ	50	ΧΡΥΣΟΜΗΛΙΑ	80	ΦΙΛΥΡΑ
21	ΚΑΚΟΠΛΕΥΡΙ	51	ΑΓ.ΒΗΣΣΑΡΙΩΝ		
22	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ	52	ΑΓ.ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ		
23	ΚΑΛΛΙΡΟΗ	53	ΑΘΑΜΑΝΙΑ		
24	ΚΑΛΟΓΡΙΑΝΗ	54	ΑΡΜΑΤΩΛΙΚΟ		
25	ΚΑΛΟΜΟΙΡΑ	55	ΒΑΘΥΡΡΕΥΜΑ		
26	ΚΑΣΤΑΝΙΑ	56	ΒΑΛΚΑΝΟ		
27	ΚΑΣΤΡΑΚΙ	57	ΒΡΟΝΤΕΡΟ		
28	ΚΑΤΑΦΥΤΟ	58	ΔΡΟΣΟΧΩΡΙ		
29	ΚΛΕΙΝΟΣ	59	ΕΛΛΗΝΙΚΑ		
30	ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΣ	60	ΚΑΛΟΓΗΡΟΙ		

Η Κοινοτική Πρωτοβουλία Leader στο Νομό Τρικάλων

Η συνολική έκταση της περιοχής, ανέρχεται σε 2.400 τετραγωνικά χιλιόμετρα, δηλαδή, 2.400.000 στρέμματα έκταση, που καλύπτει πάνω από τα δύο τρίτα (2/3 - ποσοστό 70,98%) του συνόλου του Νομού Τρικάλων (3.383.000 στρέμματα), ενώ καλύπτει το 16,99% από τα 14.130.000 στρέμματα της συνολικής έκτασης της περιφέρειας Θεσσαλίας. Ο μόνιμος πληθυσμός της περιοχής, με βάση επίσημες στατιστικές, είναι 46.149 κάτοικοι. Ο αντίστοιχος πληθυσμός του Νομού Τρικάλων, ανέρχεται σε 138.946, ενώ η περιφέρεια Θεσσαλίας, αριθμεί 734.846 κατοίκους. Αντιπροσωπεύει επομένως η περιοχή το 33,12% του συνολικού πληθυσμού του Νομού και το 6,28% της Θεσσαλίας.

Στόχος:	1 (περιοχές με αναπτυξιακή καθυστέρηση)
Κράτος-Μέλος:	Ελλάδα
Περιφέρεια:	Θεσσαλίας
Νομός:	Τρικάλων
Επαρχίες:	Καλαμπάκας & ορεινό τμήμα επαρχίας Τρικάλων
Έκταση:	2.400 τετρ. χλμ (Νομός: 3.383 τετρ. χλμ.)
Πληθυσμός:	46.149
Πυκνότητα:	19,23 κάτ./τετρ. χλμ. (Μ.Ο. Ελλάδας: 71,7 κάτ./τετρ. χλμ.)
Μορφολογία:	- ορεινές εκτάσεις 78,5%
	- ημιορεινές εκτάσεις 14,8%
	- πεδινές εκτάσεις 6,7%
Απασχόληση:	- γεωργία (Α' γενής τομέας) 47%
	- Βιομηχανία / βιοτεχνία (Β' γενής τομέας) 19%
	- Υπηρεσίες (Γ' γενής τομέας) 34%
Ανεργία	7,81%
Δημογραφικά:	- Από 0 - 15 ετών: 23,7%
	- Από 15 - 65 ετών: 59,7%
	- Άνω των 65 ετών: 16,6%

α. Τα στοιχεία προέρχονται από κείμενα του ΚΕΝ. Α.ΚΑ. Π. Α.Ε.

Η Κοινοτική Πρωτοβουλία Leader στο Νομό Τρικάλων

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ		% Έκταση περιοχής Leader	
Σύνολο Χώρας	10.259.900	Σύνολο Χώρας	1,82
Θεσσαλία	734.846	Θεσσαλία	16,99
Νομός Τρικάλων	138.946	Νομός Τρικάλων	70,98
Περιοχή LEADER Καλαμπάκας- Πύλης	46.149		

ΕΚΤΑΣΗ ΣΕ ΣΤΡΕΜΜΑΤΑ

Σύνολο Χώρας	131.910.000
Θεσσαλία	14.130.000
Νομός Τρικάλων	3.381.000
Περιοχή LEADER Καλαμπάκας-Πύλης	2.400.000

Το κύριο χαρακτηριστικό της μορφολογίας του εδάφους της περιοχής, είναι η ορεινότητα, που αγγίζει το ποσοστό του 80% σε αντίθεση με το υπόλοιπο τμήμα του Νομού τρικάλων, το οποίο είναι στο μεγαλύτερο μέρος του πεδινό. Εξάιρεση αποτελεί η πόλη της Καλαμπάκας και τα γύρω χωριά, ένα τμήμα κατά μήκος του οδικού άξονα Καλαμπάκας - Γρεβενών - Δεσκάτης, καθώς και η πόλη της Πύλης με τα χωριά που την περιβάλλουν.

Βασικό επίσης γεωμορφολογικό χαρακτηριστικό της περιοχής, είναι η έντονη κάλυψη από παραγωγικά δάση και οι μεγάλες εκτάσεις βοσκοτόπων.

Στο ορεινό τμήμα της περιοχής, βρίσκονται οι πηγές του Πηνειού και του Αχελλώου ποταμού (Ασπροπόταμος). Τα δύο αυτά ποτάμια, κυριαρχούν στην φυσιογνωμία της περιοχής, καθορίζοντας την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική εξέλιξη, όχι μόνον της περιοχής, αλλά και ολόκληρου του Νομού. Το σημαντικότερο όμως στοιχείο, που προσδίδει μια ξεχωριστή και μοναδική ιδιαιτερότητα στο χώρο, είναι τα Μετέωρα. Η επιβλητική ομορφιά των απόκρυμνων και πανύψηλων βράχων και τα μοναστήρια - ζωντανά δείγματα της πολιτιστικής και θρησκευτικής μας κληρονομιάς - καθιστούν τα Μετέωρα, μοναδικό παγκόσμιο φαινόμενο και το ανάγουν σε πνευματικό κέντρο διεθνούς εμβέλειας. Λαμβάνοντας υπ' όψη το άβατο και την αυτονομία του Αγίου Όρους, μπορούμε να χαρακτηρίσουμε τα Μετέωρα, σαν το «κοσμικό» κέντρο της Ορθοδοξίας.

Από άποψη κοινωνικο-οικονομικών και παραγωγικών δεδομένων, η περιοχή Καλαμπάκας - Πύλης, αποτελεί ταυτόχρονα και τα σημεία εκκίνησης πέντε, αξονικών περιοχών, που εισχωρούν στην ορεινή ζώνη της περιοχής. Οι 5 αξονικές περιοχές, είναι οι ακόλουθες:

- 1ος άξονας: Καλαμπάκας- Χασίων - Αντιχασίων
- 2ος άξονας: Καλαμπάκας - Μαλακασίου
- 3ος άξονας: Καλαμπάκας - Ασπροποτάμου
- 4ος άξονας: Πύλης - Πετουλίου
- 5ος άξονας: Πύλης - Μεσοχώρας

Συνοπτικά, τα χαρακτηριστικά της περιοχής, είναι αυτά των τυπικά «καθυστερημένων ορεινών αγροτικών περιοχών», δηλαδή:

1. Δημογραφική κατάρρευση της ορεινής ζώνης
2. Περιθωριοποίηση του κοινωνικού και οικονομικού ιστού
3. Τεχνολογική καθυστέρηση
4. Ελλιπείς υποδομή
5. Ανεπαρκείς υπηρεσίες και δυσκολία πρόσβασης στην πληροφόρηση
6. Πολιτιστικός μαρασμός
7. Υποβάθμιση του περιβάλλοντος

Όλα τα παραπάνω, σε συνδυασμό με τη χρόνια εγκατάλειψη της περιοχής από την πολιτεία και την χαμηλή αποτελεσματικότητα διαφόρων γεωργικών προγραμμάτων, καθιστούν επιτακτική την ανάγκη ανάληψης πρωτοβουλιών, οι οποίες θα απαντούν συνολικά και ολοκληρωμένα, στο φάσμα της αναπτυξιακής καθυστέρησης της περιοχής.

Πίνακας 14
Προσέγγιση πληθυσμού στις υποπεριοχές από 1971 - 1991

ΥΠΟΠΕΡΙΟΧΗ	Σ Τ Α Τ Ι Σ Τ Ι Κ Ο Σ			Προσέγγιση πληθυσμού βάσει εγγεγρ. στους εκλογ. καταλόγ.
	1991	1981	1971	
Καλαμπάκα/Μετέωρα	14.139	10.082	10.229	16.186
Ασπροπόταμος	8.553	9.830	9.487	11.574
Χάσια/Αντιχάσια	120.769	9.805	11.785	20.233
Πύλη	12.688	10.647	11.851	19.875
ΣΥΝΟΛΟ	48.149	40.634	43.352	67.868

Πηγή: Υ.Π.Α.Θ.

Η πραγματική πληθυσμιακή σύνθεση των τριών ορεινών υποπεριοχών, (Ασπροποτάμου, Χασίων - Αντιχασίων και Πύλης), είναι παρόλα αυτά διαφορετική από αυτή των επίσημων στατιστικών. Το καλοκαίρι ο πληθυσμός των περιοχών αυτών υπερδιπλασιάζεται, λόγω των παραθεριστών που αποτελούνται από ντόπιους απόδημους. Είναι γεγονός εξάλλου, ότι, σχεδόν όλοι οι απόδημοι, δημιουργούν όλες εκείνες τις συνθήκες που επιβεβαιώνουν την τάση επιστροφής τους, αφού κτίζουν νέα σπίτια, ή επισκευάζουν τα παλιά, αγοράζουν οικόπεδα και γή και γενικά, συντελούν ποικιλοτρόπως στην οικονομική ανάπτυξη του τόπου τους. Έτσι, η πραγματική σύνθεση των πιο πάνω τριών υποπεριοχών, είναι διφυής, ως προς το χαρακτήρα της.

Από τη συγκριτική παράθεση του πίνακα, όσον αφορά τις τρεις υποπεριοχές του προγράμματος, διαπιστώνεται, ότι η περιοχή που έχει τις μεγαλύτερες απώλειες σε μετακινήσεις, είναι αυτή του συμπλέγματος Χασίων - Αντιχασίων.

3.1.2. Αναλυτική παρουσίαση των δράσεων του προγράμματος

Το πρόγραμμα Leader Καλαμπάκας - Πύλης, εγκρίθηκε το 1992, από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και εφαρμόστηκε στην προαναφερθείσα περιοχή για το χρονικό διάστημα 1992 - 1995, από το Κέντρο Ανάπτυξης Καλαμπάκας - Πύλης (ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε.)

Η Καλαμπάκα - Πύλη (EL06), τώρα (EL-THO2) εμπνεύστηκε από την εμπειρία της Moy Valley (IR 14), για να διοργανώσει υπηρεσίες προς τις επιχειρήσεις, με βάση δελτία, που καταγράφουν για κάθε είδος δραστηριότητας, τις διαδικασίες που πρέπει να ακολουθηθούν, για την παροχή συμβουλών τεχνικής βοήθειας ή την χορήγηση επιδοτήσεων για τους φορείς του προγράμματος.

Οι δράσεις και ειδικότερα οι στόχοι του προγράμματος, Leader I Καλαμπάκας - Πύλης, είναι οι ακόλουθοι:

A) Ο γενικός στόχος, για την ορεινή περιοχή του προγράμματος και κυρίως για την περιοχή Ασπροποτάμου, είναι η ενίσχυση του εναλλακτικού ορεινού τουρισμού και η σύνδεσή του με τον άξονα Πύλης - Περτουλίου, για τη δημιουργία του τετραπύλου, Καλαμπάκας - Ασπροποτάμου - Περτούλι - Πύλη και κατά δεύτερο λόγο, η διασύνδεσή του με τις άλλες ορεινές περιοχές του προγράμματος.

Η επιτυχία μιας τέτοιας στρατηγικής, θα επιτρέψει:

- την αναζωογόνηση της ορεινής οικονομίας και την αύξηση των τοπικών ευκαιριών απασχόλησης και του τοπικού εισοδήματος
- την δημιουργία νέων ευκαιριών αναψυχής και άθλησης στους κατοίκους της πεδινής περιοχής και των αστικών κέντρων και γενικότερα, ποιοτική βελτίωση της ζωής στην ευρύτερη περιοχή
- την ενίσχυση και εξυγίανση της τουριστικής κίνησης της Καλαμπάκας και των ^{Μετε-}ώρων, την ενίσχυση του τουρισμού της Πύλης και διασπορά, όσο είναι δυνατόν, προς τους άλλους άξονες του προγράμματος.
- την εργασιακή υποδοχή, «παλλινοστούντων» κατοίκων, από αστικά κέντρα και την πεδινή περιοχή.

B) Η αξιοποίηση της τοπικής γεωργικής και δασοκομικής παραγωγής, για την ενίσχυση και δημιουργία βιοτεχνικών και εμπορικών μονάδων, που θα αποβλέπουν κυρίως στην κάλυψη της καταναλωτικής ζήτησης, στην ευρύτερη περιφέρεια.

Ο στόχος αυτός, είναι σημαντικός, γιατί θα ενισχύσει:

- Μονάδες που θα αξιοποιούν, με νέο, «έξυπνο τρόπο» τους τοπικούς πόρους
- Μονάδες που θα διαφοροποιούν το κατεστημένο παραγωγικό μοντέλο της περιοχής, με προσανατολισμό σε παραγωγή προϊόντων που, αφενός, προσιδιάζουν στα μορφολογικά και κλιματολογικά δεδομένα της περιοχής αφετέρου, ενώ χρησιμοποιούν τοπική πρώτη ύλη, παρουσιάζουν ζήτηση, τόσο στην εσωτερική όσο και στη διεθνή αγορά.
- Μονάδες παραγωγής «επώνυμων» τοπικών προϊόντων

Γ) Η δημιουργία μικρών βιοτεχνιών και μικρών επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών, αλλά και η διευκόλυνση πρόσβασής τους, στην πληροφορία, μέσω των νέων τεχνολογιών πληροφορικής:

- Για την κάλυψη τοπικών αναγκών (οικοδομές και κατασκευές, τοπική καταναλωτική ζήτηση, κ.λπ.)
- Για την αξιοποίηση τοπικών φυσικών πόρων (πόσιμο νερό, κ.λπ.)
- Για την αξιοποίηση χαρακτηριστικών τοπικών δεξιοτήτων (υφαντική, λαϊκή τέχνη, αγιογραφία, κ.λπ.)
- Για τη συμπλήρωση του τουριστικού προφίλ της ορεινής περιοχής
- Για την παροχή υπηρεσιών management και marketing στις ΜΜΕ

Δ) Ο τέταρτος γενικός στόχος, είναι η διατήρηση και η βελτίωση του περιβάλλοντος και του περιβαλλοντος χώρου,

- α) της ορεινής ζώνης, καθώς και η έντονη «περιθωριοποίηση» που υπέστησαν οι ορεινές περιοχές, άφησε έντονα τα σημάδια της εγκατάλειψης και ερήμωσης στο φυσικό και δομημένο περιβάλλον.
- β) των αστικών πόλων του προγράμματος (Καλαμπάκα - Πύλη), οι οποίοι λόγω του μοντέλου αστικοποίησης που ακολούθησαν με έντονα τα σημάδια έλλειψης σχε - διασμού και προγραμματισμού των υποδομών, άφησαν απροετοίμαστα και έκθε - τα τα πολεοδομικά συγκροτήματα, στην αντιμετώπιση των αναγκών που επέφε - ρε, η συγκέντρωση του πληθυσμού.

Αναλυτικότερα, οι κυριότερες τομεακές παρεμβάσεις του επιχειρησιακού σχεδού του προγράμματος LEADER Καλαμπάκας - Πύλης, αφορούν:

- α) Σύνταξη Τοπικών Αναπτυξιακών Προγραμμάτων και μελετών (Δορυφορική τη - λεδιάγνωση της περιοχής, ΤΑΠ Μετεώρων - Καστρακίου, διάγνωση μικροπεριφε - ρειών, κ.λπ.)
- β) Επαγγελματική Κατάρτιση, (αγροτών, επανεκπαίδευση εργαζομένων σε επιχει - ρήσεις, στελεχών επιχειρήσεων, αγροτουρισμό, αγιογραφία, κ.λπ.)

- γ) Αγροτουριστικές και εναλλακτικές μορφές τουρισμού.** (αγροτουριστικά καταλύματα και ξενώνες, Κέντρο τουριστικών υπηρεσιών, Κέντρο ανεμοπτερισμού, κέντρο αναρρίχησης, Κέντρο ορεινών δραστηριοτήτων, ορειβατικά καταφύγια, πεζοπορικά μονοπάτια, κ.λπ.)
- δ) Μικρές επιχειρήσεις** (ξυλουργία, αγιογραφία, μεταποιητικές μονάδες, κ.λπ.)
- ε) Αξιοποίηση και εμπορευματοποίηση της πρωτογενούς παραγωγής** (μεταλλικό νερό, γλυκά του κουταλιού, εκθεσιακά κέντρα τοπικών προϊόντων και χειροτεχνημάτων, αρωματικά φυτά και βότανα, ψυκτικοί θάλαμοι, ιχθυοκαλλιέργεια πέστροφας, κ.λπ.)
- στ) Μέτρα υποστήριξης** (Ντοκιμαντέρ προβολής της περιοχής, έκδοση χαρτών, τουριστικού οδηγού, σύστημα κρατήσεως δωματίων, κ.λπ.)

Το αρχικό πρόγραμμα Leader Καλαμπάκας - Πύλης:

Συνολικός προϋπολογισμός: Το συνολικό ποσό που εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Υπουργείο Γεωργίας, για το πρόγραμμα Leader Καλαμπάκας - Πύλης και για το οποίο υπέγραψε σύμβαση το ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. ανερχόταν στο ύψος των 2.165.000.000 δρχ (κοινοτική & εθνική & ίδια συμμετοχή).

Συνολική Επιδότηση (κοινοτική & εθνική): 1.409.000.000 δρχ

Ίδια συμμετοχή : 756.000.000 δρχ.

3.1.3. Διαδικασίες Διαχείρισης και εφαρμογής - Εμπλεκόμενοι Φορείς

Με την κοινοτική πρωτοβουλία Leader I, εισήχθη στην Ελλάδα, όπως αναφέρθηκε και ένας νέος θεσμός, ο θεσμός των Τ.Ο.Δ. (Τοπικές ομάδες Δράσης), ο οποίος αποτελεί ουσιαστικά τον κινητήριο μοχλό για την ανάπτυξη κάθε περιοχής, που εφαρμόζεται το πρόγραμμα, αφού προϋποθέτει την συμμετοχή στο κεφάλαιο και την συνεργασία των τοπικών συλλογικών φορέων.

Με την οριστικοποίηση του τελικού προγράμματος και την υποβολή της σχετικής σύμβασης, το ΚΕΝ. Α.ΚΑ.Π. Α.Ε., θα προχωρήσει στην άμεση υλοποίηση του προγράμματος. Τα βήματα της υλοποίησης, είναι:

- Θα προηγηθεί κατ' αρχήν η οργάνωση εκδηλώσεων ενημέρωσης των φορέων και των κατοίκων της περιοχής, ώστε όλοι οι ενδιαφερόμενοι να πληροφορηθούν για τις επενδυτικές ευκαιρίες του προγράμματος. Οι εκδηλώσεις ενημέρωσης, ανοικτές προς κάθε ενδιαφερόμενο, θα γίνουν στην Καλαμπάκα και Πύλη και θα ανακοινωθούν από τα ΜΜΕ της περιοχής.
- Κατόπιν, όλα τα εγκεκριμένα μέτρα και ενέργειες του προγράμματος, θα προκηρυχθούν μέσω δημοσίων προσκλήσεων ενδιαφέροντος, στα τοπικά μέσα

μαζικής ενημέρωσης. Οι δημόσιες προσκλήσεις, θα δημοσιεύονται τουλάχιστον σε 2 τοπικές εφημερίδες και 2 φορές σε ενδιάμεσο χρονικό διάστημα, όχι κατώτερο των τεσσάρων ημερών. Παράλληλα, θα αποστέλλονται στους Ο.Τ.Α. της περιοχής για να τοιχοκολλούνται στα κοινοτικά καταστήματα.

- Στις διακυρήξεις αυτές, θα δίνεται χρονικό περιθώριο, τουλάχιστον 40 ημερών στους ενδιαφερόμενους για να προετοιμάσουν και να καταθέσουν τον σχετικό φάκελλο υποψηφιότητας.
- Δικαίωμα υποβολής προτάσεων στο πρόγραμμα, έχουν όλα τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, που επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν επενδυτικά, μέσα στα σαφώς προσδιορισμένα όρια της περιοχής Leader I και σύμφωνα με το σχεδιασμό του επιχειρησιακού σχεδίου Leader.
- Οι ενδιαφερόμενοι, θα καταθέτουν τον φάκελλο υποψηφιότητας, με βάση, ειδικό «Φάκελο Υποψηφιότητας» που στην ουσία αποτελεί ειδικά τεύχη προδιαγραφών που θα εκδίδει το ΚΕΝ. Α. ΚΑ. Π. Α.Ε. και περιέχουν αναλυτικά τις προϋποθέσεις υποβολής των προτάσεων, τα κριτήρια και το τρόπο αξιολόγησης καθώς και όλους τους όρους εφαρμογής και υλοποίησης του προγράμματος.
- Στην συνέχεια θα αξιολογούνται οι προτάσεις από επιτροπές αξιολόγησης, που θα συσταθούν για το σκοπό αυτό και οι οποίες θα εισηγούνται σχετικά για την λήψη απόφασης από το Δ.Σ. του ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε. κατόπιν θα εντάσσονται στο πρόγραμμα, οι τελικοί δικαιούχοι / επενδυτές, με έναν επιλέξιμο συνολικό προϋπολογισμό και θα υπογράφουν την σχετική σύμβαση (με βάση τον εγκεκριμένο προϋπολογισμό και το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης) με το ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε..
- Οι υποψήφιοι, οι αιτήσεις των οποίων θα απορριφθούν, έχουν δικαίωμα υποβολής ενστάσεως. Η ένσταση υποβάλλεται σε πρώτο βαθμό στην σχετική Επιτροπή ενστάσεων LEADER, που συστήνεται από το Νομάρχη Τρικάλων γι' αυτό το σκοπό ενώ συγχρόνως κοινοποιείται στο ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε. κατά του πορίσματος αυτής της επιτροπής, υπάρχει η δυνατότητα προσφυγής σε δεύτερο βαθμό σε επιτροπή, που συγκροτείται σε επίπεδο περιφέρειας Θεσσαλίας με μέριμνα του γενικού γραμματέα της περιφέρειας. Η απόφαση αυτής της δευτεροβάθμιας επιτροπής, είναι τελεσίδικη.
- Η παραλαβή των επενδύσεων θα γίνεται από την τεχνική υπηρεσία του ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε., ενώ ο έλεγχος και η βεβαίωση προόδου των εργασιών, που πιστοποιεί την δαπάνη, ώστε να καταβληθεί, το ποσοστό ενίσχυσης στον δικαιούχο, θα εκδίδεται από την ειδική τριμελή επιτροπή ελέγχου και παραλαβής έργων του Leader, που θα συσταθεί στα πλαίσια της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Τρικάλων, με μέριμνα του Νομάρχη Τρικάλων.

Εμπλεκόμενοι Φορείς

Οι φορείς και οι αρχές που εμπλέκονται , άμεσα στην υλοποίηση της πρωτο - βουλίας, είναι οι εξής:

1. Το Υπουργείο Γεωργίας και συγκεκριμένα η Διεύθυνση Προγραμματισμού και Γεωργικών Διαρθρώσεων, Τμήμα Α΄, το οποίο έχει ορισθεί με σχετική σύμβαση, που έχει υπογράψει με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ως ενδιαμέσος φορέας και αρμόδια αρχή, για την διαχείριση της συνολικής επιχορήγησης και την παρακολούθηση της υλοποίησης της πρωτοβουλίας στην Ελλάδα.
2. Η Γενική Γραμματεία Περιφέρειας Θεσσαλίας
3. Η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Τρικάλων, μέσω της τριμελούς επιτροπής Ελέγχου, και παραλαβής έργων του LEADER.
4. Η Εθνική επιτροπή παρακολούθησης της πρωτοβουλίας Leader I στην Ελλάδα, στην οποία συμμετέχουν, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τα συναρμόδια υπουργεία, εκπρόσωποι των περιφερειών και οι ΤΟΔ. Παράλληλα, σε περιφερειακό επίπεδο θα λειτουργήσουν Περιφερειακές Επιτροπές Παρακολούθησης, στις έδρες των Περιφερειών.
5. Η Ομάδα Τοπικής Δράσης (ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε.) ως υπεύθυνη για τον σχεδιασμό, τη διαχείριση και το συντονισμό της υλοποίησης του τοπικού προγράμματος.

3.2. Αξιολόγηση του LEADER I στο Νομό Τρικάλων

Πρώτα απ' όλα, κρίνεται σκόπιμο να αναλυθεί ο όρος «αξιολόγηση». Τί είναι η αξιολόγηση; Η αξιολόγηση μιας δράσης, μιας πράξης, ενός προγράμματος, είναι η εξέταση στο πλαίσιο εφαρμογής του, για να εκτιμηθούν οι επιπτώσεις του σε σχέση με την αρχική κατάσταση και να κριθεί η επίδρασή του σε σχέση με τους στόχους που επιδιώκονται: σφαιρική επίδραση, κοινωνική χρησιμότητα, οικονομικό συμφέρον.

Με τον ορισμό αυτό η αξιολόγηση διακρίνεται, από άλλες πιο τυποποιημένες διαδικασίες ελέγχου, όπως ο δημοσιονομικός έλεγχος ή έλεγχος διαχείρισης, ο οποίος στοχεύει να επιβεβαιώσει, είτε την κανονικότητα, είτε την νομιμότητα ή την οικονομική ορθοδοξία ή ακόμη να εντοπίσει λάθη, σφάλματα, ή ατέλειες διαδικασίας.

Στόχος της αξιολόγησης, είναι η καλύτερη κατανόηση για καλύτερη ενέργεια, καλύτερη επίλυση των προβλημάτων, καλύτερη επίτευξη των στόχων: Πρόκειται για την επιδίωξη της επιζήτησης βελτίωσης της απόδοσης.

Η αξιολόγηση, μπορεί να πραγματοποιηθεί σε πολλά επίπεδα, για παράδειγμα, σε επίπεδο του συνόλου ενός προγράμματος LEADER, που περιλαμβάνει πολλά τοπικά προγράμματα, σε επίπεδο του συνόλου ενός προγράμματος που περιλαμβάνει πολλές πράξεις, σε επίπεδο του συνόλου μιας πράξης, που περιλαμβάνει πολλές δράσεις, και σε επίπεδο κάθε δράσης.

Στα πλαίσια της κοινοτικής πρωτοβουλίας LEADER, ενδείκνυται να αποκαλείται «**τοπικό πρόγραμμα**», το σύνολο των πράξεων που διαξέγονται από μια ομάδα τοπικής δράσης (ΟΤΔ) και «**πρόγραμμα LEADER**», το σύνολο των 217 τοπικών προγραμμάτων, καθώς και οι δραστηριότητες υποστήριξης του δικτύου.

Η αξιολόγηση που εφαρμόζεται σε ένα πρόγραμμα περιφερειακής ανάπτυξης, τύπου Leader, εξετάζει με ποιό τρόπο το πρόγραμμα και οι διάφορες πράξεις που το συγκροτούν, παρέχουν λύσεις σε συγκεκριμένα προβλήματα, επιτυγχάνει καθορισμένους στόχους, δημιουργεί νέες οικονομικές, κοινωνικές και πολιτισμικές αξίες, καθώς και νέες προϋποθέσεις διαρκούς αναπτυξιακής πρωτοβουλίας.

Η αξιολόγηση πραγματοποιείται, αφενός σχέση με μια αρχική κατάσταση, που επισημαίνεται κατά την αρχική διάγνωση της περιφέρειας («αυτό που θα συνέβαινε εάν δεν υπήρχε το Leader») και, αφετέρου, σε σχέση με τους στόχους που προσδιορίζονται κατά την επινόηση και την οργάνωση του προγράμματος.

Όσον αφορά την μέθοδο αξιολόγησης, συνίσταται στον προσδιορισμό του περιεχομένου των πράξεων, που πρέπει να υλοποιηθούν για την αξιολόγηση ενός προγράμματος LEADER. Οι πράξεις αυτές ακολουθούν μια λογική σειρά, η οποία επιτρέπει την μεταξύ τους σύνδεση και τον σχηματισμό του συνόλου των στοιχείων

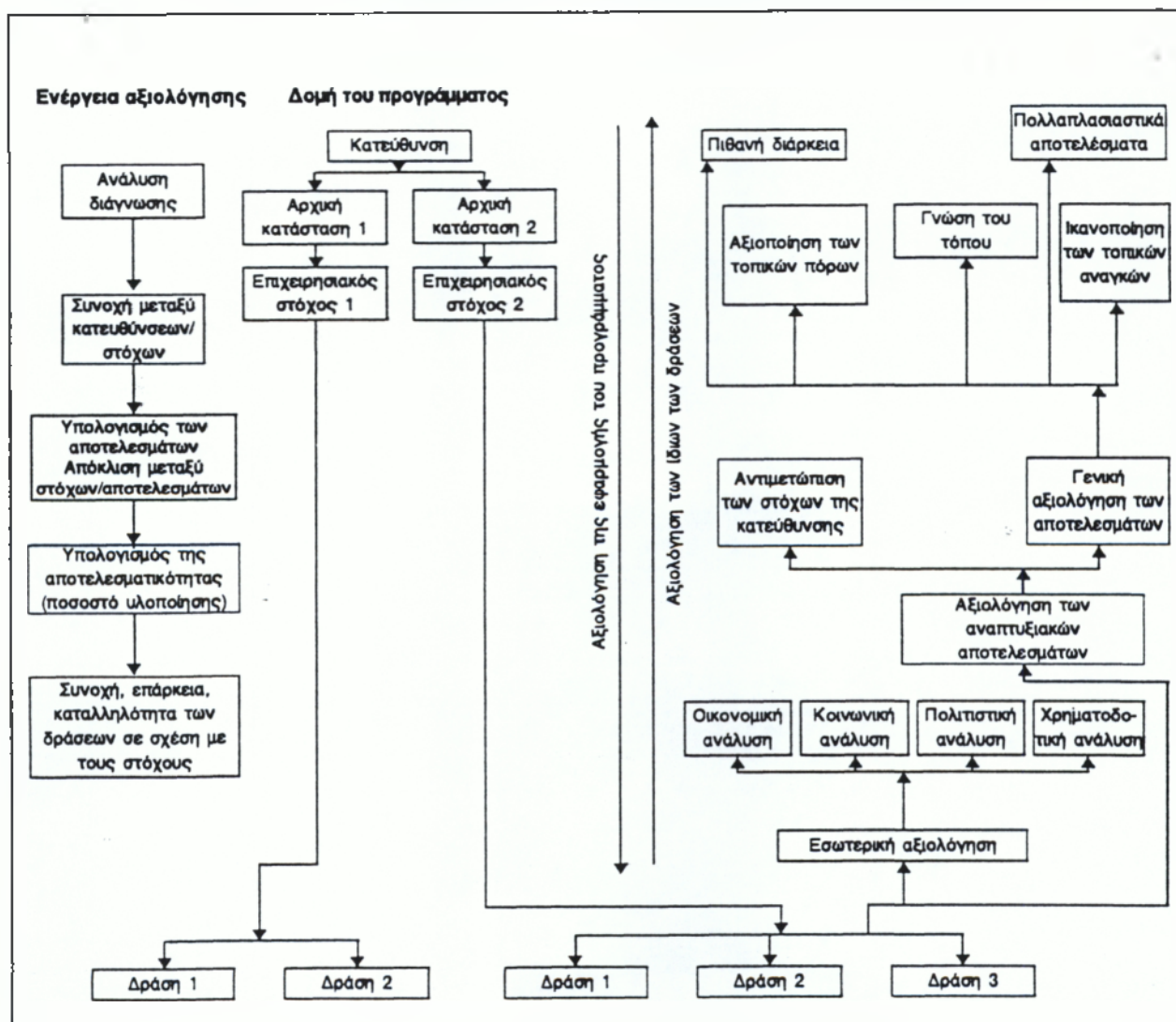
Η Κοινοτική Πρωτοβουλία Leader στο Νομό Τρικάλων

της αξιολόγησης. Μια αξιολόγηση λοιπόν πραγματοποιείται σταδιακά και σε κάθε στάδιο της αξιολόγησης, χρησιμοποιείται ένας αριθμός μέσων. Η εφαρμογή αυτών των πράξεων και η χρήση των μέσων, προϋποθέτει την χρησιμοποίηση διαφόρων τεχνικών, ιδιαίτερα για την συλλογή και την επεξεργασία, των απαραίτητων πληροφοριών. Το σύνολο των συνδετικών στοιχείων, μεταξύ στρατηγικών στόχων και επιχειρησιακών στόχων και πράξεων, συνιστά την ίδια την δομή του προγράμματος. Βάσει αυτής της δομής, θα εκτιμηθεί η εφαρμογή και τα αποτελέσματα του προγράμματος.

Πράγματι, πρόκειται για μια διπλή ενέργεια:

- Μια **καθοδική ενέργεια**, βάση της διάρθρωσης του προγράμματος, η οποία επιζητεί να υπολογίσει, αφενός, εάν επιτεύχθηκαν οι επιχειρησιακοί στόχοι και αφετέρου, εάν η σύνδεση μεταξύ των στόχων και των μέσων, πραγματοποιήθηκε όπως προβλεπόταν. Πρόκειται για την αξιολόγηση της εφαρμογής του προγράμματος.
- Μια **ανοδική ενέργεια**, η οποία συνδέεται με τις πράξεις και επιζητεί να τις εναρμονίσει με ορισμένα κριτήρια που καθορίστηκαν σύμφωνα με τους γενικούς στόχους του προγράμματος. Πρόκειται για την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων του προγράμματος.

Αυτές οι δύο ενέργειες, παρουσιάζονται στο σχήμα που ακολουθεί (σχήμα 1)

Για να αξιολογηθεί η γενική αποτελεσματικότητα και η τοπική επίδραση του προγράμματος Leader I, επιλέχθηκαν τέσσερις (4) κύριες προσεγγίσεις:

- Χρηματοδοτική ανάλυση
- Διαδικασία και Εφαρμογή
- Πολιτιστική και Κοινωνική επίδραση
- Υλοποίηση των μέτρων του προγράμματος

(Σ' αυτό το σημείο, θα πρέπει να σημειωθεί, πως η αξιολόγηση του Leader I Καλαμπάκας- Πύλης, έχει γίνει και βρίσκεται στο Υπουργείο Γεωργίας, αλλά για το λόγο ότι το κείμενο της αξιολόγησης, δεν διατίθεται στο κοινό, η παρούσα αξιολόγηση έγινε με βάση κάποιες ερωτήσεις, ερωτηματολόγια, από μέρους μου, προς τον Γενικό Συντονιστή του Προγράμματος, Κ.Πάτρα Παναγιώτη αλλά και από την ανάλυση των στατιστικών στοιχείων του παραρτήματος IV - καταγραφή των οικονομικών ενισχύσεων που χορηγήθηκαν στους δικαιούχους, σύμφωνα με τις διατάξεις που προβλέπονται στο «καθεστώς ενισχύσεων για την εφαρμογή της κοινοτικής πρωτοβουλίας Leader στην Ελλάδα» (παράρτημα IV, σελ.223).

1. Χρηματοδοτική ανάλυση

Το πρόγραμμα Leader, Καλαμπάκας - Πύλης, έληξε ως αποπεράτωση του φυσικού αντικειμένου, την 31/12/95. Ως προθεσμία αίτησης αποπληρωμής του προγράμματος, ετέθη με απόφαση του Υπουργείου Γεωργίας, η 30/6/1996. Παράλληλα, εκτελείται το πρόγραμμα έργων, που προέρχονται από τους τόκους του Leader (στο οποίο έχουν ενταχθεί κυρίως δημοτικά έργα) και θεωρείται εθνικό πρόγραμμα.

- Το αρχικό πρόγραμμα LEADER Καλαμπάκας - Πύλης

• Συνολικός αρχικός προϋπολογισμός

Το συνολικό ποσό το οποίο εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ανερχόταν στο ύψος των 2.615.000.000 δρχ. (κοινοτική & εθνική & ίδια συμμετοχή). Το πρόγραμμα, LEADER Καλαμπάκας - Πύλης, ήταν το μεγαλύτερο ελληνικό πρόγραμμα, από άποψη ύψους προϋπολογισμού.

• Συνολική επιδότηση (κοινοτική & εθνική)

Από αυτό το ποσό, το συνολικό ύψος της επιδότησης, εθνικής και κοινοτικής, ανήλθε στο ποσό των 1.409.000.000 δρχ.

• Ίδια συμμετοχή

Το υπόλοιπο ποσό των 756.000.000 δρχ., αποτελεί την ίδια συμμετοχή των επενδυτών, οι οποίοι είναι δικαιούχοι του προγράμματος.

- Συμπληρωματική ενίσχυση

• Από ανακατανομές

Ως γνωστό, στην Ελλάδα εγκρίθηκαν 25 προγράμματα LEADER. Κατά την διάρκεια υλοποίησης του προγράμματος, λειτούργησε η Επιτροπή Παρακολούθησης του Ελληνικού LEADER, η οποία αποτελείται από τους αξιωματούχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αρμόδιους για το ελληνικό Leader, τα στελέχη του Υπουργείου Γεωργίας με επικεφαλής τον γενικό γραμματέα και εκπροσώπους των 25 ομάδων Leader, δικαιούται να ανακατανέμει τα ποσά που είχαν αρχικά εγκριθεί στις ΤΟΔ (Τοπικές Ομάδες Δράσεις), καθώς και τα ποσά που προκύπτουν από την διολίσθηση της δραχμής έναντι του Ecu, με κριτήρια την αξιοπιστία και την φερεγγυότητα της κάθε ομάδας, το ύψος της απορρόφησης και την ποιότητα των προτεινόμενων ενεργειών για συμπληρωματική χρηματοδότηση και με στόχο πάντα, την βέλτιστη συνολική πορεία του Ελληνικού LEADER. Στα πλαίσια αυτά, το ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε., έτυχε δύο συμπληρωματικών ενισχύσεων του προγράμματός του:

- Κατά την διάρκεια της 2ης Επιτροπής παρακολούθησης (Φεβρουάριος 1994), το ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε., ενισχύθηκε με το ποσό των 290.000.000 δρχ. (κοινοτική και εθνική). Σημειώτεον ότι, από τις 25 ελληνικές ομάδες ενισχύθηκαν οι 13 και το ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε. πήρε το 2ο κατά τάξη μέγεθος χρηματικό ποσό. Το ποσό αυτό, έπρεπε να δεσμευθεί από τους δικαιούχους, μέχρι 30/6/94, όπως και έγινε.
- Από ποσά διολίσθησης της δραχμής, έναντι του Ecu, το Υπουργείο Γεωργίας, ενίσχυσε το Δεκέμβριο του 1994, το ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε., με το ποσό των 60.000.000 δρχ. (κοινοτική και εθνική). Το ποσό αυτό, έπρεπε να δεσμευθεί από τους δικαιούχους, μέχρι 31/12/94, όπως και έγινε.

• Από τόκους

Στα παραπάνω ποσά πρέπει να προστεθούν και οι τόκοι που απέδωσαν τα χρήματα του προγράμματος, που ήταν κατατεθειμένα στην Αγροτική Τράπεζα, για λογαριασμό του ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε., που ανήλθαν τελικά στο ποσό των 117.000.000 δρχ. περίπου και αποτελούν και αυτά επιδότηση που πρέπει να χρησιμοποιηθεί για την ενίσχυση του προγράμματος.

- Σύνολο συμπληρωματικής επιδότησης

Από τα παραπάνω, προκύπτει ότι συνολικά το ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε., ενισχύθηκε το 1994 με ένα ποσό, ύψους 477.000.000 δρχ., κοινοτικής και εθνικής επιδότησης.

- Τελικό πρόγραμμα

• Τελικός προϋπολογισμός προγράμματος

Ο τελικός υλοποιούμενος προϋπολογισμός του προγράμματος Leader, ανήλθε στο συνολικό ποσό των 2.889.270.036 δρχ. Στην πραγματικότητα, το ποσό αυτό είναι πο-

λύ μεγαλύτερο, καθώς πολλές επενδύσεις για να ολοκληρωθούν απαίτησαν πρόσθετα κεφάλαια, τα οποία έβαλαν οι ίδιοι οι επενδυτές.

• Συνολική επιδότηση (κοινοτική & εθνική)

Από το παραπάνω ποσό, το συνολικό ποσό της επιδότησης Leader (εθνικής και κοινοτικής) ανήλθε στο ποσό των 1.755.836.115 δρχ.

• Τόκοι

Οι τόκοι που προέκυψαν κατά τη διάρκεια του προγράμματος από την κοινοτική και εθνική συμμετοχή, ανήλθαν περίπου στο ποσό των 116.969.750 δρχ.

• Ίδια συμμετοχή

Το υπόλοιπο ποσό των 1.016.464.170 δρχ. αποτελεί την ίδια συμμετοχή των επενδυτών, οι οποίοι είναι δικαιούχοι του προγράμματος.

- Επενδυτές - Δικαιούχοι

(Ορισμένα στατιστικά στοιχεία του προγράμματος, παρουσιάζονται στον επισυναπτομένο πίνακα, παράρτημα IV, σελ.223).

• Αριθμός επενδυτών

Ο συνολικός αριθμός επενδυτών, που είναι δικαιούχοι του προγράμματος Leader Καλαμπάκας - Πύλης και έχουν υπογράψει συμβάσεις, είναι συνολικά, 170 δικαιούχοι, επενδυτές.

• Ο.Τ.Α. & Μαζικοί φορείς

Από αυτούς, οι 35 αποτελούν Δήμους, Κοινότητες, Ενώσεις Συνεταιρισμών και Συλλόγους, κ.λπ. ενώ οι 5, είναι Ιερές Μονές.

• Ιδιώτες

Ο συνολικός αριθμός των ιδιωτών / επενδυτών, φυσικά και νομικά πρόσωπα, ανέρχεται σε 130.

• Αριθμός έργων (φυσικό αντικείμενο)

Μέσω του προγράμματος Leader Καλαμπάκας - Πύλης, υλοποιήθηκαν 211 αναπτυξιακές παρεμβάσεις. Η παρατηρούμενη διαφορά στον αριθμό των επενδυτών (170) και των έργων (211) που υλοποιήθηκαν, οφείλεται στο γεγονός της ύπαρξης Ο.Τ.Α., οι οποίοι είναι δικαιούχοι, περισσότερων της μιας δραστηριότητας (π.χ. ο Δήμος Καλαμπάκας είναι δικαιούχος έξι (6) έργων, ο Δήμος Πύλης, τριών (3) έργων, κ.λπ.)

- Επενδυτές / Δικαιούχοι Μέτοχοι του ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε.

• Αριθμός επενδυτών

Από τους παραπάνω 170 επενδυτές, οι 44 είναι μέτοχοι του ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε.

• Ο.Τ.Α. & Μαζικοί φορείς

Από αυτούς τους 44, οι 31 είναι Ο.Τ.Α. & Μαζικοί φορείς.

- Ιδιώτες

Οι υπόλοιποι 13 είναι ιδιώτες, φυσικά και νομικά πρόσωπα.

- Απορροφητικότητα

Το τελικό ποσοστό απορρόφησης, ανέρχεται σε 99,78% περίπου.

2. Διαδικασία και εφαρμογή

Οι πολύ βραχείες προθεσμίες που επιβλήθηκαν από το Leader, δεν επέτρεψαν να δοθεί στην διοργάνωση των δραστηριοτήτων, όλη η σημασία που θα έπρεπε. Συγκεκριμένα: Από τη μια μεριά, ο καινοτομικός χαρακτήρας του προγράμματος και οι εμφανείς δυνατότητες ανάπτυξης από την εφαρμογή του, μετέπειτα, αντιμετωπίστηκαν από τους κατοίκους της περιοχής του προγράμματος, με ένα αρκετά εκδηλωτικό αίσθημα δυσπιστίας. Αυτό οφειλόταν κυρίως στο ποσοστό άγνοιας των κατοίκων, για την φύση, την πορεία και το σκοπό ενός τέτοιου προγράμματος. Πέρα από αυτήν την αναμενόμενη κατά ένα μέρος αντίδραση του πληθυσμού της περιοχής εφαρμογής του προγράμματος, υπήρξε, από την άλλη, και κάποια ανεπαρκής κατάρτιση και ετοιμότητα του δικτύου, ακόμη και από το μεγαλύτερο σε μέγεθος εμπλεκόμενο φορέα, το Υπουργείο Γεωργίας. Οι κανόνες διαχείρισης και εφαρμογής του προγράμματος, απαιτούσαν, αρκετά μεγάλους φακέλλους γραφειοκρατικών στοιχείων, τέτοιους ώστε, να δημιουργούν μια μακροπρόθεσμη κατάσταση ανεύρεσης και απασχόλησης με τα συγκεκριμένα.

Αξίζει επίσης να σημειωθεί, πως κάποια προβλήματα και δυσάρεστες εξελίξεις δημιουργήθηκαν και στην περίπτωση των δικαιούχων / επενδυτών, στην εφαρμογή των μέτρων του προγράμματος. Τα προβλήματα ήταν κυρίως πολιτικού χαρακτήρα. Παρόλη όμως την ένταση που δημιουργήθηκε, τελικά η κατάσταση, εν' όψει του του σκοπού και της επιτακτικής ανάγκης εφαρμογής του προγράμματος στη περιοχή, ισοζυγίστηκε και το πρόγραμμα LEADER I Καλαμπάκας - Πύλης, υλοποιήθηκε με μεγάλη επιτυχία. Σ' αυτό ουσιαστικά, συνέβαλλαν και οι δράσεις της ΤΟΔ, αλλά το ενδιαφέρον τόσο του δημοσίου, όσο και του ιδιωτικού τομέα.

Τέλος, να αναφερθεί, ότι μέσα στα πλαίσια της υλοποίησης του Leader I, δραστηριοποιήθηκε και η κατεύθυνση υλοποίησης και άλλων προγραμμάτων όπως το Ε.Π.ΠΕΡ. (Επιχειρησιακό πρόγραμμα περιβάλλοντος, που αφορά διαχειριστικές παρεμβάσεις προστασίας και διαχείρισης του περιβάλλοντος, καθώς και μέτρα ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης του τοπικού πληθυσμού για την αξία και την σημασία του φυσικού περιβάλλοντος, της ευρύτερης ορεινής περιοχής, Κόζιακα και Ασπροποτάμου.

Επίσης, η παράλληλη εφαρμογή του ΠΕΠ Θεσσαλίας, στο μέτρο του αγροτουρισμού, το οποίο είχε εφαρμογή, στο 3ο και 5ο Συμβούλιο περιοχής του Νομού Τρικάλων⁽²⁵⁾

3. Πολιτιστική και Κοινωνική Επίδραση

Ας σημειωθεί κατ' αρχάς, ότι σε σχέση με τους μερικούς στόχους που τέθηκαν στο πρόγραμμα Leader Καλαμπάκας - Πύλης 1992-1994 και κατά την διάρκεια υλοποίησής του, προέκυψαν ορισμένα συμπεράσματα, τα οποία πάρθηκαν υπ' όψη στην κατάρτιση της πρότασης για το LEADER II Καλαμπάκας - Πύλης - Φαρκαδόνας-Οιχαλίας, 1996-1999.

Συνοπτικά, οι πολιτιστικές και κοινωνικές επιδράσεις, από την εφαρμογή του Leader I, Καλαμπάκας - Πύλης, είναι:

1. Κατ' αρχήν, διαπιστώθηκε η δυσκολία εμφύτευσης της ιδέας του «αγροτουρισμού» οπωσδήποτε καινοτόμου έννοιας και πολύ περισσότερο για τους κατοίκους της περιοχής εφαρμογής του προγράμματος, ιδιαίτερα της ορεινής ζώνης, τουλάχιστον με την μορφή παραδοσιακών αγροικιών, που βρίσκονται μέσα στο αγρόκτημα. Είναι γεγονός, ότι η όλη διάρθρωση της ορεινής γεωργίας, όχι μόνο στην περιοχή, αλλά και σε ολόκληρη την ελληνική επικράτεια, είναι τέτοια που δεν επέτρεψε την εμφάνιση τέτοιας μορφής γεωργικών εκμεταλλεύσεων, που θα μπορούσαν να ανταπεξέλθουν σ' αυτό το ρόλο. Από την άλλη, είναι αλήθεια, ότι ο τουρισμός ως παροχή υπηρεσιών, απαιτεί επιχειρηματικό πνεύμα και δραστηριοποίηση, πράγμα που δεν αποτελεί, χαρακτηριστικό του Έλληνα αγρότη. Έτσι, επιλέχθηκε στο μέτρο αυτό, η δημιουργία μικρών ξενώνων, στην ορεινή ζώνη, είτε κοινοτικών είτε ιδιωτικών, που θα εξυπηρετήσει τον παραθεριστικό τουρισμό αλλά και την αναμενόμενη αύξηση της τουριστικής κίνησης.
2. Γενικότερα, οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού, που περιέχουν σημαντικά την έννοια του καινοτόμου, αλλά και της διαφοροποίησης του τουριστικού προϊόντος, με την προσφορά νέων δραστηριοτήτων, άργησαν να γίνουν αποδεκτές από τον τοπικό πληθυσμό. Έτσι, παράδειγμα, ενέργειες όπως τα «ορειβατικά - κατασκηνωτικά κέντρα» και «canoë - kayak», διακυρήχθηκαν δύο φορές, χωρίς

25. Το 3ο και 5ο Συμβούλιο περιοχής Νομού Τρικάλων, περιλαμβάνει τις κοινότητες: Καστανιά, Αμάραντος, Κρανιά, Στεφάνι, Καλλιρόη, Ανθούσα, Χαλίκι, Αγία Παρασκευή, Πολυθέα, Κιάφιτο, με έδρα την Καστανιά. Το 5ο Συμβούλιο περιοχής Νομού Τρικάλων, περιλαμβάνει τις Κοινότητες: Ελάτη, Γαρδίκι, Βροντερό, Δέση, Περούλι, Νεραϊδοχώρι, Πύρρα, Αγ. Νικόλαος, Δροσοχώρι, Αθαμανία με έδρα την Ελάτη. Στην έκταση του 5ου Συμβουλίου περιοχής, περιλαμβάνεται η περιοχή του Ασπροποτάμου ή Τρία Ποτάμια.

να υπάρχει έντονο ενδιαφέρον, σε σχέση με τα άλλα μέτρα. Επίσης, το ιδιοκτησιακό καθεστώς αλλά και η κείμενη νομοθεσία που αφορά τις δασώδεις εκτάσεις της ορεινής περιοχής, θέτει πολλά εμπόδια, στην υλοποίηση τέτοιου είδους δραστηριοτήτων και μέτρων.

3. Το ποσοστό της ίδιας συμμετοχής που φθάνει το 40% του κόστους της επένδυσης είναι αλήθεια, ότι απέβη απαγορευτικό για την συμμετοχή των ΟΤΑ της περιοχής, σε ενέργειες χρηματοδότησης μεγάλης κλίμακας, όπως η κατασκευή ξενώνα. Παρόλα αυτά, στο πρόγραμμα, μεταξύ δεκαέξι (16) ξενώνων, επιδοτήθηκαν, πέντε (5) κοινοτικοί, με σχετικά ικανοποιητικό ποσοστό. Αυτό το γεγονός όμως, πρέπει να ληφθεί υπόψη, όχι μόνο σε τέτοιου είδους ενέργειες, αλλά και στην συμμετοχή των ΟΤΑ και σε άλλες ενέργειες.
4. Ο τοπικός πληθυσμός, δεν αναγνώρισε αρχικά την δυναμική που εμπεριέχουν τομείς, όπως παραδοσιακά προϊόντα και δραστηριότητες - επαγγέλματα, βιολογική γεωργία, οργανικά λιπάσματα, υδατοκαλλιέργεια, κ.λπ. Μετά τις διαδικασίες εμφύχωσης και κινητοποίησης του ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε. στην διάρκεια του Leader I, πολλές από αυτές τις δραστηριότητες, βρέθηκαν σε πολύ καλή φάση ωριμότητας υλοποίησης. Όσον αφορά την διαδικασία ενημέρωσης της τοπικής κοινωνίας και τις «καταθέσεις» ιδεών, το ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε., άρχισε την διαδικασία ενημέρωσης της τοπικής κοινωνίας, λίγο μετά την επίσημη ανακοίνωση της Επιτροπής, για το LEADER I. Η διαδικασία αυτή περιελάμβανε :
  - Δημοσιεύσεις στον τοπικό ημερήσιο και εβδομαδιαίο τύπο
  - Ενημερωτικά "σπότ" στους τοπικούς ραδιοφωνικούς σταθμούς
  - Ενημερωτικές ωριαίες εκπομπές στους τοπικούς ραδιοφωνικούς σταθμούς
  - Αποστολή εντύπων αιτήσεων ενδιαφέροντος και πληροφοριακού υλικού, σε όλες τις κοινότητες και τους συλλογικούς φορείς
  - Διανομή δωρεάν έντυπου πληροφοριακού υλικού και αιτήσεων
  - Ενημερωτικές συναντήσεις των Ενώσεων Συνεταιρισμών και των Αναπτυξιακών Συνδέσμων και τέλος,
  - Ενημερωτικές εκδηλώσεις στην Καλαμπάκα και Πύλη.

4. Υλοποίηση των μέτρων του προγράμματος

Δεδομένου ότι το τελικό ποσοστό απορρόφησης του προγράμματος, ανέρχεται σε 99,88% περίπου, η υλοποίηση των μέτρων του προγράμματος, εκτιμάται σε ένα αντίστοιχο ποσοστό, 99,98%, του συνόλου των μέτρων.

Αναλυτικότερα, σύμφωνα με τα μέτρα του προγράμματος, υλοποιήθηκαν τα ακόλουθα μέτρα και δραστηριότητες:

Μέτρα - έργα και δραστηριότητες που έγιναν:

1. Τεχνική Στήριξη

- Μελέτη αναπτυξιακού προγραμματισμού (Τοπικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα, Μετεώρων-Καστρακίου / ΤΑΠ)
- Ειδική θεματική μελέτη τηλεδιεύρυνσης της ορεινής ζώνης
- Μελέτη διερεύνησης των δυνατοτήτων ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού και αξιοποίησης των προϊόντων Καλαμπάκας - Πύλης.

2. Επαγγελματική κατάρτιση

Από το ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε., υλοποιήθηκαν εννέα σεμινάρια επαγγελματικής κατάρτισης, σε τομείς άμεσα συνδεδεμένους, με το πρόγραμμα.

- Αγροτικός τουρισμός
- Κατεργασία Ξύλου
- Διαχείριση και μάρκετινγκ ΜΜΕ
- Αγιογραφία
- Μελισσοκομία
- Βιολογική και Οικολογική Γεωργία
- Οικιακή Οικονομία
- Εκμετάλλευση δάσους-Έπεξεργασία ξύλου

3. Αγροτικός τουρισμός

- Εναλλακτικές μορφές τουρισμού
- Κατασκευή και αποπεράτωση

- αγροτουριστικών καταλυμάτων
- Κέντρο Αναρρίχησης και Ανεμοπτερισμού Καλαμπάκας
  - Ορεινά καταφύγια Τρυγόνας και Κόζιακα
-
- Καθορισμός και σήμανση του ευρωπαϊκού πεζοπορικού Μονοπατιού Ε4 (τμήμα Κόζιακα)
  - Κατασκηνωτικό Κέντρο «Έλτσας - Αμαράντου»
  - Χώροι Αθλοπαιδιών
  - Κέντρα ορεινών αθλητικών δραστηριοτήτων
-
- Υπαίθριο θέατρο Δήμου Καλαμπάκας
  - Αποκατάσταση και συντήρηση μοναστηριών, εκκλησιών & τοξοειδών γεφυριών
  - Χιονοδρομικό κέντρο Περτουλίου
  - Δρόμος Προσπέλασης Ιεράς Μονής Γκούρας - Πύλης
  - Αναπαλαίωση και εκσυγχρονισμός παλαιού μύλου Κοινότητας Ροπωτού
  - Σύστημα κρατήσεων δωματίων
  - Κέντρο Τουριστικών υπηρεσιών

4. Μικρές Επιχειρήσεις

- Εκσυγχρονισμός επιχειρήσεων Αγιογραφίας & Λαϊκής Τέχνης
- Εκσυγχρονισμός μεταποιητικών μονάδων (τυροκομεία, επεξεργασίας χαρτιού, επεξεργασίας μαρμάρου και ορυκτών, αποξηραμένων φυτών)

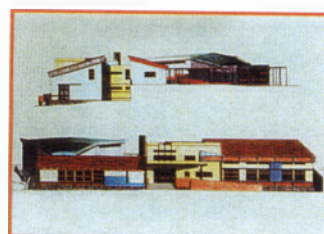

- Μονάδα εμφιαλώσεως νερού («ΚΛΕΙΝΟΣ»)
- Εκσυγχρονισμός λειτουργικών μονάδων
- Μικρά προγράμματα ανάπτυξης & εκσυγχρονισμού μικρών επιχειρήσεων ειδών κατανάλωσης & παροχής υπηρεσιών

5. Επιτόπια αξιοποίηση - Εμπορευματοποίηση Γεωργικής & Δασοκομικής παραγωγής

- Ψυκτικοί θάλαμοι Καλαμπάκας - Πύλης
- Εκθετήριο τοπικών γεωργικών προϊόντων Δήμου Καλαμπάκας
- Εκσυγχρονισμός πριστηρίων
- Εκθετήριο τοπικών γεωργικών προϊόντων Δήμου Πύλης
- Μονάδα παραγωγής και τυποποίησης γλυκών κουταλιού
- Μονάδα εκτροφής πέστροφας
- Μελέτη για συσκευασία, τυποποίηση και εμπορευματοποίηση μελιού
- Ίδρυση και εκσυγχρονισμός μικρών μονάδων μελισσοκομίας
- Μονάδα παραγωγής οργανικών λιπασμάτων από κοπριά ζώων (κομπόστ)

6. Άλλα μέτρα

- Ντοκιμαντέρ προβολής της περιοχής
- Ενέργειες δημοσιότητας - προβολής
- Μελέτη βιολογικού καθαρισμού λυμμάτων των χοιροστασίων κοινοτήτων Φιλύρας- Πιαλείας.

Η Κοινοτική Πρωτοβουλία Leader στο Νομό Τρικάλων

- Αποκατάσταση κτισμάτων πολιτιστικής κληρονομιάς (πύργοι, μοναστήρια, εκκλησίες, γεφύρια, κ.λπ.)

7. Οργάνωση και λειτουργία του φορέα

- Εγκατάσταση
- Εξοπλισμός & εγκατάσταση δικτύου πληροφορικής και κατ' αρχήν δημιουργία Βάσης Πληροφοριών
- Λειτουργικά έξοδα.

Κεφάλαιο Τέταρτο

4. Η Ελλάδα και η Κοινοτική Πρωτοβουλία LEADER II - Το παράδειγμα του Νομού Τρικάλων

4.1. Η ανάγκη εφαρμογής της Leader II στο Νομό Τρικάλων

Η κοινοτική πρωτοβουλία Leader II, επαναλαμβάνει αλλά και αποσαφηνίζει τους προσανατολισμούς, τους οποίους είχε εγκρίνει η Επιτροπή στο Πράσινο Βιβλίο, λαμβάνοντας παράλληλα υπ' όψη, τις παρατηρήσεις που σημειώθηκαν κατά την διάρκεια των διαβουλεύσεων.

Οι διάφορες συνιστώσες της πρωτοβουλίας Leader II, περιστρέφονται γύρω από ένα ευρωπαϊκό δίκτυο αγροτικής ανάπτυξης, το οποίο αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την διάδοση των πληροφοριών, όσον αφορά τις πολιτικές αγροτικής ανάπτυξης, την ανταλλαγή εμπειριών μεταξύ των φορέων αγροτικής ανάπτυξης, την διάδοση των καινοτομιών και της τεχνογνωσίας, ώστε να θεωρείται προσαρμοσμένη ανταπόκριση στα προβλήματα τα οποία οι αγροτικές ζώνες της Κοινότητας, αντιμετωπίζουν σήμερα.

Το Leader II, αποτελεί συνέχιση του πιλοτικού προγράμματος Leader I, γεγονός που αποδεικνύει ότι τα συμπεράσματα από την εφαρμογή του, ήταν θετικά.

Όπως τονιζόταν και στην πρόταση Leader I του (υπό σύσταση τότε) ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε.: «... Είτε δούμε τα πράγματα από την σκοπιά της «προβληματικής» ορεινής ζώνης, είτε τα δούμε από την σκοπιά της «αναπτυγμένης» πεδινής, η βασική κατεύθυνση της αναπτυξιακής πολιτικής για την περιοχή αναφοράς, δεν μπορεί να είναι άλλη από την οργανική επανένταξη της ορεινής περιοχής, στην εννιαία αναπτυξιακή ενότητα του Νομού Τρικάλων. Σε μια τέτοια κατεύθυνση δεν αρκεί η εισοδηματική ενίσχυση και η στήριξη επιμέρους αναπτυξιακών πρωτοβουλιών. Το ζητούμενο είναι η επανεύρεση ενός νέου ρόλου και μιας νέας λειτουργικότητας της περιοχής, στα πλαίσια της ευρύτερης περιφέρειας. Η οργανική επανένταξη της ορεινής περιοχής του προγράμματος στην κοινωνική και οικονομική - παραγωγική ζωή του Νομού Τρικάλων, δεν θα εξυπηρετήσει μόνο την περιοχή του προγράμματος αυτή καθ' εαυτή, αλλά θα αποτελέσει την απάντηση σε καιρία αναπτυξιακά προβλήματα του Νομού, στο σύνολό του.

Στο ζήτημα αυτό, η περιοχή του προγράμματος, μπορεί να προσφέρει μιας πρώτης τάξεως δυνατότητα, από δύο κυρίως απόψεις:

- Η φυσική διαμόρφωση της ορεινής περιοχής του Ασπροποτάμου, με την ιδιαίτερα,

εύκολη πρόσβαση που έχουν σ' αυτή οι κάτοικοι της πεδινής περιοχής, προσφέρει μοναδικές δυνατότητες συνδυασμένων ορεινών αθλητικών δραστηριοτήτων και ευκαιρίες αναψυχής. Μ' αυτή την έννοια, είναι πολύ σημαντική για ολόκληρο το Νομό Τρικάλων η συστηματική ανάπτυξη της περιοχής του προγράμματος, κυρίως της περιοχής του Ασπροποτάμου, στην κατεύθυνση του ορεινού αθλητικού τουρισμού και του τουρισμού αναψυχής, ως ειδικών μορφών τουρισμού, μικρής διάρκειας. Το Leader, αναβαθμίζει ουσιαστικά τις δυνατότητες και τις πρωτοβουλίες αυτές.

- Η περιοχή του προγράμματος, μπορεί επίσης να προσφέρει διάφορες εναλλακτικές δυνατότητες και συνδυασμούς, σε ότι αφορά τον τύπο της επαγγελματικής απασχόλησης και της κατοικίας. Η ευκολία πρόσβασης και οι σχετικά κοντινές αποστάσεις, επιτρέπουν ήδη σε πολλούς κατοίκους της περιοχής να συνδυάζουν την κατοικία ή την επαγγελματική απασχόληση, μοιράζοντας την ζωή και τις δραστηριότητές τους ανάμεσα στο αστικό κέντρο και τον αγροτικό οικισμό.

Αν αυτές, οι ήδη υπαρκτές τάσεις ενισχυθούν και οργανωθούν σωστά, τότε διάφορα φαινόμενα που πολλές φορές, αντιμετωπίζονται, ως φαινόμενα παθολογικά (εποχιακή απασχόληση, συμπληρωματικότητα στην απασχόληση) μπορούν εξυγιαζόμενα, να αποτελέσουν την βάση για ένα «μεταμοντέρνο» εναλλακτικό μοντέλο στα αντίστοιχα των μεγάλων αστικών κέντρων. Οι τάσεις αυτές, είναι ήδη ενεργές....»

Το LEADER II, στηρίζεται σε αυτές και επιχειρεί να τους δώσει συγκεκριμένες δυνατότητες, βλέποντας ότι προσφέρουν το έδαφος για την οργανική επανασύνδεση, της ανάπτυξης της περιοχής του προγράμματος, με αυτή των αστικών κέντρων του Νομού.

Στην ουσία, η αναπτυξιακή φιλοσοφία του ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε., για το πρόγραμμα Leader II, παραμένει η ίδια. Απλώς, εξειδικεύει πλέον ορισμένους στόχους, αφού αυτό επιβάλλουν, τόσο οι νέες συνθήκες, σε τοπικό επίπεδο (παράδ. διεύρυνση της περιοχής παρέμβασης, μετά την ενσωμάτωση του προγράμματος της Φαρκαδόνας & Οιχαλίας) αλλά και η εμπειρία που αποκτήθηκε από την εφαρμογή του Leader I.

4.2. Το πρόγραμμα LEADER II Καλαμπάκας - Πύλης - Φαρκαδόνας - Οιχαλίας

Το Κέντρο Ανάπτυξης Καλαμπάκας - Πύλης Α.Ε., κατέθεσε στις 5 Σεπτεμβρίου του 1994, στο Υπουργείο Γεωργίας, πρόταση στο πλαίσιο της κοινοτικής πρωτοβουλίας Leader II, με βάση την επίσημη ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (com. 94/C 180.12) της 1/7/94.

Η πρόταση αυτή, ουσιαστικά αποτελούσε συνέχεια του υλοποιούμενου τότε προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης, Leader I. Μετά από αλεπάλληλες και αυστηρές αξιολογήσεις (σε νομαρχιακό, περιφερειακό επίπεδο και στο Υπουργείο Γεωργίας) που κράτησαν πάνω από ενάμιση χρόνο, η πρόταση του ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε., κατατάχθηκε τρίτη σε επίπεδο χώρας και δεύτερη σε επίπεδο περιφέρειας Θεσσαλίας.

Τον Ιανουάριο του 1997, ο υπουργός γεωργίας, υπέγραψε την σύμβαση με την οποία ανατίθεται στο ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε., ως τοπική ομάδα δράσης, η υλοποίηση της κοινοτικής πρωτοβουλίας Leader II, στο Νομό Τρικάλων. [Η επιλογή των αναπτυξιακών εταιρειών ΤΟΔ = Τοπικές Ομάδες Δράσης) στην κοινοτική πρωτοβουλία Leader II, για την Θεσσαλία, ανακοινώθηκε στην περιφέρεια Θεσσαλίας με την υπ' αριθ, 307193/6583/22-3-96, απόφαση του υπουργού γεωργίας] μεταξύ αυτών, το ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε., επιλέχθηκε για την υλοποίηση του προγράμματος Leader II Καλαμπάκας-Πύλης, με σύνολο επιδότησης, 920 εκατ. δρχ. Στην πορεία και μετά από διαπραγματεύσεις, ενσωματώθηκε και η πρόταση της περιοχής Φαρκαδόνας - Οιχαλίας με σύνολο επιδότησης, 350 εκατ.δρχ. και με νέα απόφαση του Υπ.Γεωργίας, το τελικό ποσό επιδότησης (Δημόσιας Δαπάνης) που εγκρίθηκε στο ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε., ανήλθε στα 1.270 εκατ.δρχ.

Στόχοι του τοπικού προγράμματος LEADER II

1. Ο πρώτος στρατηγικός στόχος για την ορεινή περιοχή του προγράμματος και κυρίως για την ευρύτερη περιοχή του Ασπροποτάμου, είναι η ενίσχυση του εναλλακτικού ορεινού τουρισμού. Κύριες κατευθύνσεις στην επίτευξη αυτού του στόχου, είναι οι ακόλουθες:

- η λειτουργική σύνδεση του άξονα Πύλης - Περτουλίου με αυτόν του Ασπροποτάμου για την δημιουργία του τετραπόλου, « Μετέωρα-Ασπροπόταμος-Περτούλι-Πύλη»
- Δημιουργία δομών, για να εναλλακτικού τύπου δραστηριότητες βουνού, οι οποίες

θα συντελέσουν στην δημιουργία ενός νέου «προφίλ» της περιοχής, διαφορετικό του κλασσικού μοντέλου «φύση-ύπνος-φαγητό» αναδεκνύοντας την περιοχή, σε κέντρο εναλλακτικού τουρισμού.

- ιδιαίτερη ενίσχυση του τουρισμού μικρής διάρκειας (ορεινός αθλητικός τουρισμός και τουρισμός αναψυχής, ελεγχόμενες κινηγητικές δραστηριότητες) που να συμπληρώνει τον συνεχώς αναπτυσσόμενο παραθεριστικό τουρισμό.

Ο στόχος αυτός, είναι σημαντικός, γιατί:

- για την ενίσχυση και εξυγίανση της τουριστικής κίνησης της Καλαμπάκας και των Μετεώρων, την ενίσχυση του τουρισμού της Πύλης και διασπορά, όσο είναι δυνατόν, προς τους άλλους ορεινούς άξονες του προγράμματος.
- Για την εργασιακή υποδοχή «παλλινοστούντων» κατοίκων, από τα αστικά κέντρα στην πεδινή περιοχή.

Στον τομέα αυτό, οι δράσεις σχεδιάστηκαν συμπληρωματικά με το πρόγραμμα, «προστασίας και διαχείρισης του ορεινού οικοσυστήματος Ασπροποτάμου - Κόζιακα».

2. Ο δεύτερος γενικός στόχος για την ανάπτυξη της περιοχής, είναι η αξιοποίηση της τοπικής γεωργικής και δασικής παραγωγής, για την δημιουργία βιοτεχνιών και εμπορικών μονάδων, που αποβλέπουν κυρίως στην κάλυψη της καταναλωτικής ζήτησης, στην ευρύτερη περιφέρεια.

Ο στόχος αυτός, είναι σημαντικός καθώς αποβλέπει στην ενίσχυση:

- μονάδων που θα αξιοποιούν με νέο «έξυπνο» τρόπο τους τοπικούς πόρους
- μονάδων παραγωγής «επώνυμων» τοπικών προϊόντων
- σύνθεση του τουρισμού με την κατανάλωση επώνυμων τοπικών προϊόντων ποιότητας με πολλαπλασιαστικά οφέλη στον τουρισμό, την βιοτεχνία και τη γεωργοκτηνοτροφία της περιοχής.

3. Ο τρίτος γενικός στόχος για την περιοχή, είναι η δημιουργία και ο εκσυγχρονισμός μικρών βιοτεχνιών και επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών αλλά και η διευκόλυνση πρόσβασης σε νέες αγορές, μέσω ενεργειών προώθησης και διανομής:

- για την κάλυψη τοπικών αναγκών
- για την αξιοποίηση των φυσικών πόρων
- για την αξιοποίηση χαρακτηριστικών τοπικών δεξιοτήτων
- για την συμπληρωματικότητα του τουριστικού προφίλ της ορεινής περιοχής

4. Ο τέταρτος γενικός στόχος, είναι η διατήρηση και η βελτίωση του περιβάλλοντος και του περιβάλλοντος χώρου:

- της ορεινής ζώνης, καθώς η έντονη «περιθωριοποίηση» που υπέστησαν οι ορεινές περιοχές, άφησε έντονα τα σημάδια της εγκατάλειψης και της ερήμωσης στο φυσικό και δομημένο περιβάλλον, που περιλαμβάνει εκτός των άλλων και πολλά μνημεία του πολιτισμού και της παράδοσης της περιοχής.
- των αστικών πόλων της περιοχής αναφοράς (Καλαμπάκα -Πύλη), οι οποίοι λόγω του μοντέλου «αστικοποίησης» χωρίς ουσιαστικό σχεδιασμό και προγραμματισμό των υποδομών, βρέθηκαν απροετοίμαστοι στην αντιμετώπιση των αναγκών που επέφερε η συγκέντρωση του πληθυσμού και η μετέπειτα τουριστική ανάπτυξη.

Γενικά στοιχεία του τοπικού προγράμματος LEADER II

Στα πλαίσια της κοινοτικής πρωτοβουλίας Leader II του Νομού Τρικάλων, πρόκειται να υλοποιηθούν προγράμματα και επενδύσεις, που αφορούν δραστηριότητες συμπληρωματικού χαρακτήρα ως προς τα έργα ή δράσεις που υλοποιούνται στα πλαίσια άλλων κοινοτικών ή εθνικών προγραμμάτων.

Η περιοχή στην οποία πρόκειται να εφαρμοσθεί το Leader II και που θα αναφέρεται ως περιοχή παρέμβασης, είναι σαφώς γεωγραφικά προσδιορισμένη και οι κοινότητες που ανήκουν σ' αυτή, παρουσιάζονται αναλυτικά στην ενότητα, 4.2.1. - "Αναλυτική παρουσίαση της περιοχής παρέμβασης."

Ο συνολικός προϋπολογισμός, του εγκριθέντος προγράμματος στο Κέντρο Ανάπτυξης Καλαμπάκας-Πύλης, ανέρχεται σε 2.151.921.430 δρχ. και αποτελείται από:

• Κοινοτική συμμετοχή (Ε.Ε):	1.047.816.000 δρχ.
• Εθνική συμμετοχή (Υπουργείο Γεωργίας):	222.184.000 δρχ
• Ίδια συμμετοχή στα έργα που υλοποιούνται:	881.921.429 δρχ.

Τα ποσά αυτά μπορούν να αυξομειώνονται κατά την διάρκεια υλοποίησης και ανάλογα με την πορεία του προγράμματος, με σχετική απόφαση του Υπουργείου Γεωργίας.

Το πλήρες πρόγραμμα, παρουσιάζεται αναλυτικά κατά μέτρο και δράση, στην ενότητα, 4.2.2. - "Αναλυτική παρουσίαση των δράσεων του προγράμματος", ενώ περιληπτικό πρόγραμμα, με προϋπολογισμούς κατά δράση, επισυνάπτεται στο παράρτημα V, σελ. 235. Οι γενικοί όροι συμμετοχής και οι διαδικασίες υλοποίησης, παρουσιάζονται στην ενότητα 4.2.3. - "Διαδικασίες διαχείρισης και εφαρμογής".

Ως προς το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης της πρωτοβουλίας, σημειώνεται ότι η ολοκλήρωση των έργων (περάτωση φυσικού αντικειμένου) και παραλαβής αυτών, από τη αρμόδια επιτροπή Ελέγχου και παραλαβής έργων LEADER της Νομαρχίας Τρικάλων, λήγει την 31-12-2000, ενώ η επιλογή και ένταξη των επενδυτών / δικαιούχων (ανάληψη νομικών δεσμεύσεων) στο πρόγραμμα πρέπει να έχει ολοκληρωθεί, το αργότερο έως 31/12/1999.

Η Κοινοτική Πρωτοβουλία Leader II, χωρίζεται σε δύο σκέλη:

Α' ΣΚΕΛΟΣ: Καινοτόμα προγράμματα για την αγροτική ανάπτυξη
που περιλαμβάνει, τα ακόλουθα έξι μέτρα:

- Μέτρο 1 ΤΕΧΝΙΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ
- Μέτρο 2 ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
- Μέτρο 3 ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ
- Μέτρο 4 ΜΙΚΡΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ, ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ, ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΕΣ ΤΟΠΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
- Μέτρο 5 ΕΠΙΤΟΠΙΑ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ - ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΑΣΟΚΟΜΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ
- Μέτρο 6 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΧΩΡΟΥ

Β' ΣΚΕΛΟΣ : Διακρατική συνεργασία

Αφορά δράσεις που θα υλοποιηθούν με άλλες περιοχές LEADER II Ευρώπης και οι οποίες θα προσδιορισθούν αργότερα κατά τη διάρκεια υλοποίησης του προγράμματος.

4.2.1. Αναλυτική παρουσίαση της περιοχής παρέμβασης^(α)

- Η περιοχή παρέμβασης - πληθυσμός - έκταση

ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

<u>Στόχος :</u>	1 (περιοχές με αναπτυξιακή καθυστέρηση)
<u>Κράτος-Μέλος:</u>	Ελλάδα
<u>Περιφέρεια :</u>	Θεσσαλίας
<u>Νομός:</u>	Τρικάλων
<u>Επαρχίες:</u>	Καλαμπάκας και τμήμα της Επαρχίας Τρικάλων
<u>Έκταση:</u>	3.000,1 τ.χλμ. (Νομός : 3.383,5 τ.χλμ.)
<u>Πληθυσμός:</u>	71.144 κάτοικοι/τ.χλμ. (Νομός: 138.946)
<u>Πυκνότητα:</u>	23,71 κάτοικοι/τ.χλμ.(Μ.Ο. Ελλάδας: 71,7 κάτ./τ.χλμ.)
<u>Μορφολογία:</u>	- ορεινές εκτάσεις, 77,8% - ημιορεινές εκτάσεις, 11,19% - πεδινές εκτάσεις, 10,3%
<u>Απασχόληση:</u>	- Γεωργία (Α' γενής τομέας), 47% - Βιομηχανία(Β' γενής τομέας), 19% - Υπηρεσίες (Γ' γενής τομέας), 34%
<u>Ανεργία:</u>	- 7,81%
<u>Δημογραφία:</u>	Από 0 - 15 ετών: 24,5% Από 15 - 65 ετών: 61,5% Ανω των 65 ετών: 14,0%

Η περιοχή εφαρμογής του προγράμματος Leader II, περιλαμβάνει το σύνολο της Επαρχίας Καλαμπάκας και μεγάλο τμήμα της επαρχίας Τρικάλων.

Η περιοχή που θα εφαρμοσθεί το LEADER II, αποτελ είται από τρεις υποπεριοχές, της Καλαμπάκας, της Πύλης της Φαρκαδόνας και της Οιχαλίας. Κάθε υποπεριοχή περιλαμβάνει έναν ορισμένο αριθμό κοινοτήτων, τα γεωγραφικά όρια των οποίων, αποτελούν και καθορίζουν , την λεγόμενη περιοχή παρέμβασης. Αυτό σημαίνει ότι όλες οι δράσεις του προγράμματος, θα υλοποιούν εντός των ορίων των παραπάνω υποπεριοχών και σύμφωνα με τον προγραμματισμό και σχεδιασμό του εγκεκριμένου επιχειρησιακού σχεδίου LEADER II.

α. Τα στοιχεία προέρχονται από κείμενα του ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε.

Η Κοινοτική Πρωτοβουλία Leader στο Νομό Τρικάλων

ΠΕΡΙΟΧΗ LEADER II ΚΑΛΑΜΠΑΚΑΣ-ΓΥΛΗΣ-ΦΑΡΚΑΔΟΝΑΣ-ΟΙΧΑΛΙΑΣ

Πληθυσμός/ Έκταση Δήμων και Κοινοτήτων

A/A	Δήμος ή Κοινότητα	Μορφο-λογία	Έκταση (στρ.)	Πληθυσμός	A/A	Δήμος ή Κοινότητα	Μορφο-λογία	Έκταση (στρ.)	Πληθυσμό
ΠΕΡΙΟΧΗ ΚΑΛΑΜΠΑΚΑΣ				1.957.100	33.461	ΠΕΡΙΟΧΗ ΓΥΛΗΣ			
1	Δ.Καλαμπάκας	Η	48.000	6.072	1	Δ.Πύλης	Η	17.500	1.991
2	Δ.Χασίων	Ο	176.900	2.869	2	Αγ.Βησσαρίων	Η	12.400	913
3	Αγ.Νικόλαος	Ο	11.000	32	3	Αγ.Προκόπος	Ο	5.000	177
4	Αγ.Παρασκευή	Ο	29.600	228	4	Αθαμανία	Ο	27.800	100
5	Αγναντιά	Ο	43.800	741	5	Αρματωλικό	Ο	9.600	423
6	Αηδόνα	Ο	27.300	179	6	Βαθύρρευμα	Ο	12.400	72
7	Αμάραντος	Ο	52.700	665	7	Βαλκάνο	Ο	12.000	74
8	Αμπελοχώρι	Ο	10.400	200	8	Βροντερό	Ο	7.700	188
9	Ανθούσα	Ο	38.700	37	9	Γόμβοι	Π	12.400	1.187
10	Αύρα	Ο	54.500	741	10	Δροσοχώρι	Ο	20.100	22
11	Βασιλική	Π	23.100	1.651	11	Καλόγηροι	Ο	6.800	217
12	Βλαχάβα	Ο	28.000	333	12	Κορυφή	Ο	11.600	134
13	Γαρδικι	Ο	48.700	359	13	Κοτρώνι	Ο	13.000	514
14	Γενέσι	Ο	9.100	411	14	Λιβαδοχώρι	Ο	10.900	82
15	Γερακάρι	Ο	46.700	268	15	Μεσοχώρα	Ο	27.600	529
16	Γλυκομηλιά	Ο	26.400	230	16	Μοσχόφυτο	Ο	22.300	87
17	Γοργούρι	Η	10.200	627	17	Μυρόφυλλο	Ο	32.900	621
18	Δέση	Ο	37.000	125	18	Νέα Πεύκη	Ο	11.100	121
19	Διάβα	Ο	23.800	877	19	Νεράιδα	Ο	17.100	244
20	Ελάτη	Ο	23.800	688	20	Παλαιοκαρυά	Ο	30.400	273
21	Θεόπετρα	Π	14.600	664	21	Παλιομονάσ/ρο	Π	13.000	1.177
22	Κακοπλεύρι	Ο	42.000	628	22	Παράμερο	Ο	18.300	57
23	Καλλιθέα	Ο	17.500	104	23	Παχτούρι	Ο	20.600	289
24	Καλλιρόη	Ο	14.200	151	24	Πετροχώρι	Ο	5.400	219
25	Καλογριανή	Ο	17.900	259	25	Πικαζία	Ο	19.200	910
26	Καλομοίρα	Ο	37.000	508	26	Πολυτέρι	Ο	17.000	221
27	Καλονέρι	Η	13.000	277	27	Ροπωτό	Ο	16.400	1.021
28	Καστανιά	Ο	38.600	530	28	Στουρναρέϊκα	Ο	34.500	1.064
29	Καστράκι	Ο	47.900	1.309	29	Φιλύρα	Η	9.800	500
30	Κατάφυτο	Ο	52.800	165					
31	Κλεινός	Ο	62.200	603					
32	Κοινοστός	Ο	41.100	305					
33	Κορυδαλλός	Ο	11.400	197					
34	Κρανιά	Ο	49.400	129					

Η Κοινοτική Πρωτοβουλία Leader στο Νομό Τρικάλων

35	Κρύα Βρύση	Ο	24.600	513	ΠΕΡΙΟΧΗ ΦΑΡΚΑΔΟΝΑΣ - ΟΙΧΑΛΙΑΣ				
36	Λογγάς	Ο	44.300	247	1	Δ.Φαρκαδόνας	Π	29.300	2.310
37	Μαλακάσι	Ο	60.500	513	2	Δ.Οιχαλίας	Η	40.200	3.271
38	Ματονέρι	Ο	11.100	217	3	Άγριελιά	Ο	33.900	342
39	Μαυρέλι	Ο	55.700	671	4	Αρδάνι	Π	19.800	610
40	Μεγ.Κερασιά	Ο	25.900	394	5	Αχλαδοχώρι	Η	9.500	206
41	Νεραδοχώρι	Ο	31.300	279	6	Γεωργανάδες	Π	9.200	424
42	Ξυλοπάρκο	Ο	14.100	512	7	Γριζάνο	Π	39.600	1.601
43	Οξύνεια	Ο	29.100	654	8	Διάσελλο	Ο	31.700	334
44	Ορθοβούνι	Ο	15.900	217	9	Ελληνόκαστρο	Ο	25.400	364
45	Παλιοχώρι	Ο	19.400	246	10	Ζάρκο	Η	56.100	1.771
46	Παναγιά	Ο	47.000	764	11	Ζηλευτή	Π	11.300	596
47	Περιστέρα	Π	4.100	239	12	Κεραμίδι	Η	8.200	451
48	Περτούλι	Ο	33.500	132	13	Κλοκωτός	Π	8.400	819
49	Πεύκη	Ο	15.000	261	14	Κρήνη	Η	20.400	1.042
50	Παλυθέα	Ο	24.300	215	15	Κρηνίτσα	Π	5.900	443
51	Πρίνος	Π	15.600	618	16	Λιόπρασο	Ο	23.900	373
52	Πρόδρομος	Η	10.200	558	17	Μεγαλοχώρι	Π	17.800	1.768
53	Πύρρα	Ο	32.300	150	18	Παλιόπυργος	Η	38.200	1.081
54	Σαρακίνα	Π	8.600	460	19	Παναγίτσα	Η	5.500	343
55	Σπαθάδες	Ο	9.100	413	20	Πετρόπορο	Π	15.900	629
56	Στεφάνι	Ο	44.600	65	21	Πετρωτό	Η	11.600	1.011
57	Τρυγόνα	Ο	23.600	394	22	Πηγιάδα	Η	35.800	440
58	Φλαμπουρέσι	Ο	36.700	234	23	Πλάτανος	Π	19.300	811
59	Φωτεινό	Ο	20.500	449	24	Ριζώμα	Π	21.200	1.302
60	Χαλίκι	Ο	43.500	38	25	Ταξιάρχες	Η	21.300	1.157
61	Χρυσομηλιά	Ο	27.500	846	26	Φανερωμένη	Π	9.700	559
					27	Χρυσαιγή	Π	12.100	475
	ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΝΟΛΑ		3.013.100	71.421					

Τέλος, για τις δράσεις που έχει προγραμματισθεί να υλοποιηθούν στις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές του νομού Τρικάλων, παρατίθεται ο κάτωθι πίνακας των περιοχών αυτών, κατά την έννοια του άρθρου 3, παρ. 4 και 5 της οδηγίας 75/268/ΕΟΚ.

Ορεινές και μειονεκτικές περιοχές Ν. Τρικάλων

Ορεινές και μειονεκτικές περιοχές κατά την έννοια του άρθρου 3 παρ. 3,4 και 5 της οδηγίας 75/268/ΕΟΚ Νομού Τρικάλων είναι:

Η Κοινοτική Πρωτοβουλία Leader στο Νομό Τρικάλων

ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΑΛΑΜΠΑΚΑΣ

Δήμος Καλαμπάκας

α) Οικισμός Αγ. Παρασκευής

β) Οικισμός Βυτουμά

Κοιότητες

Αγιοφύλλου	Γάβρου	Καστρακίου	Μαυρελίου	Στεφανίου
Αγναντιάς	Γερακαρίου	Καταφύτου	Μεγ. Κερασιάς	Τρυγόνας
Αηδόνας	Γλυκομηλιάς	Κλενού	Οξύνειας	Φλαμπορεσίου
Αμαράντου	Διάβας	Κονισκού	Ορθοβουνίου	Φωτεινού
Αμπελοχωρίου	Κακοπλευρίου	Κορυδαλλού	Παλιοχωρίου	Χαλικίου
Ανθούσας	Καλλιθέας	Κρανέας	Παναγίας	Χρυσομηλιάς
Ασπροκλησιάς	Καλλιρόης	Κρύας Βρύσης	Πεύκης	
Αύρας	Καλογριανής	Λογγά	Πολυθέας	
Αχλαδέας	Καλομοίρας	Μαλακασίου	Σκεπαρίου	
Βλαχάβας	Καστανέας	Ματονερίου	Σπαθάδων	

Μειοεκτικές περιοχές (Άρθρου 3 παρ.4)

47α Θεόπειρας

ΕΠΑΡΧΙΑ ΤΡΙΚΑΛΩΝ

Δήμος Πύλης

Κοιότητες

Αγίας Παρασκευής	Γενεσίου	Κουμαριάς	Παραμέρου
Αγ. Νικολάου	Γοργουρίου	Λιβαδοχωρίου	Παχτουρίου
Αγίου Προκοπίου	Δέσης	Λιοπράσου	Περτουλίου
Αγρελιάς	Διασέλλου	Μεσοχώρας	Πετροχωρίου
Αθαμανίας	Δροσοχωρίου	Μοσχοφύτου	Πιαλείας
Αρματολικού	Ελάτης	Μυροφύλλου	Πολυνερίου
Αχλαδοχωρίου	Ελληνοκάστρου	Νέας Πεύκης	Προδρόμου
Βαθυρρεύματος	Καλογήρων	Νεράιδας	Πύρρας
Βαλκάνου	Καλονερίου	Νεραϊδοχωρίου	Ροπιωτού
Βροντερού	Κορυφής	Ξυλοπάραικου	Στουρναρέϊκων
Γαρδικίου	Κοιτρωνίου	Παλαιοκαρυάς	Φιλύρας

Μειοεκτικές Περιοχές (Άρθρου 3 παρ.4)

Αρδανίου

Γριζάνου

Παλαώπτυργου

Πλατάνου

Ριζώματος

4.2.2. Αναλυτική Παρουσίαση των δράσεων του προγράμματος^(α)

Σημείωση: Οι δράσεις που σημειώνονται με αστερίσκο(*), αφορούν ενέργειες του «Δικτύου Πίνδος» και παρουσιάζονται αναλυτικά στην ενότητα 4.4..Δικαιούχος των δράσεων αυτών, είναι το ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε.

ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ 1. Τεχνική στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης

Οι δράσεις αυτές αναφέρονται στην τεχνική στήριξη της Τοπικής Ομάδας Δράσης (δικαιούχος: ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε.) για την οργάνωση, διαχείριση και εφαρμογή του προγράμματος και δεν παρουσιάζουν ενδιαφέρον για τους τελικούς δικαιούχους.

ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ 2. Επαγγελματική κατάρτιση

Αφορά την υλοποίηση βραχυπρόθεσμων σεμιναρίων κατάρτισης, που θεματικά είναι άμεσα συνδεδεμένα με άλλες δράσεις του προγράμματος και έχουν σαν στόχο την εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού της περιοχής σε καινοτόμες ενέργειες. Τα προγράμματα αυτά, αφού εγκριθούν, ως προς την σκοπιμότητά τους, προηγουμένως από την Περιφέρεια Θεσσαλίας και το Υπ.Γεωργίας, θα διακηρυχθούν από το ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε. και δικαίωμα υποβολής προτάσεων έχουν μόνο τα πιστοποιημένα Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΚΕΚ).

- Κατάρτιση υπευθύνων ειδικών μορφών τουρισμού (συνοδοί βουνού, τοπικοί οικοξεναγοί, κ.λπ.)

Η ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού στην περιοχή αποτελούσε και συνεχίζει να αποτελεί κυρίαρχο στόχο του ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε. Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού, ως κατ' εξοχήν κλάδος παροχής υπηρεσιών, βασίζεται στην χρησιμοποίηση και εκμετάλλευση ελκυστικών στοιχείων του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος καθώς και στοιχείων της τοπικής ιστορικής και πολιτιστικής κληρονομιάς μιας περιοχής, εκφράζει δε μεγάλο μέρος των σύγχρονων επισκεπτών, καταναλωτών, καλύπτοντας την ανάγκη και επιθυμία τους για ενεργητικές διακοπές περιπέτειας.

Η αξιοποίηση και εκμετάλλευση των διαθέσιμων πόρων και των συναφών δρα-

α. Τα στοιχεία προέρχονται από κείμενα του ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε.

στηριοτήτων (πεζοπορικά μονοπάτια, καταφύγια, αναρρίχηση, canoe-Kayak, ποδήλατο βουνού, ορειβασία, ιππασία, τοξοβολία, κ.λπ.) εξαρτάται σε πολύ μεγάλο βαθμό από την ύπαρξη κατάλληλα εκπαιδευμένων νέων, που θα είναι σε θέση να προσφέρουν το «εναλλακτικό τουριστικό προϊόν» στους τουρίστες - επισκέπτες του νομού με επαγγελματικό τρόπο.

Σκοπός της συγκεκριμένης ενέργειας κατάρτισης, είναι να αποκτήσουν οι καταρτιζόμενοι τις απαραίτητες γνώσεις που θα τους βοηθήσουν να ενταχθούν στην αναπτυσσόμενη εναλλακτική τουριστική αγορά εργασίας και ειδικότερα στον ευαίσθητο τομέα της συνοδείας και ξενάγησης των επισκεπτών - τουριστών.

- Κατάρτιση υπευθύνων αγροτουριστικών καταλυμάτων

Από τις βασικές παραγωγικές επενδύσεις του LEADER II, η δημιουργία μικρών ξενοδοχείων κύρια στην ορεινή τουριστική ζώνη αποτελεί κομβικό σημείο για την κάλυψη των αναγκών σε κλίνες. Πέραν τούτου όμως, η λειτουργία αυτών των μονάδων, απαιτεί παράλληλα υψηλό επίπεδο παρεχόμενων υπηρεσιών από τους εργαζόμενους, σε αυτές τις επειχειρήσεις. Σκοπός της συγκεκριμένης ενέργειας, είναι η κατάρτιση των εκπαιδευόμενων, σε θέματα ορθολογικής διαχείρισης αγροτουριστικών καταλυμάτων, συμβάλλοντας έτσι αποφασιστικά στην προσπάθειά τους να ενταχθούν ή να επανενταχθούν στην αγορά εργασίας, ενός κλάδου, που αποδεδειγμένα αντιμετωπίζει πρόβλημα χαμηλού μορφωτικού και εκπαιδευτικού επιπέδου των εκεί απασχολούμενων, προσφέροντάς τους επίσης όλες τις βασικές γνώσεις, για να μπορέσουν ενδεχομένως να αναπτύξουν μόνοι τους κάποια συναφή δραστηριότητα. Παράλληλα, σκοπός της ενέργειας είναι, να ενισχύσει την προσπάθεια των επιχειρήσεων του κλάδου, για την αναβάθμισή τους πάνω σε σύγχρονες θεωρίες και πρακτικές των οργανωτικών υπηρεσιών και λειτουργιών τους, με στόχο την αύξηση του επιπέδου των υπηρεσιών και της δημιουργίας, σωστών εργασιακών σχέσεων.

- Κατάρτιση ομάδας παραγωγών Αντιχασίων στη βιολογική / οργανική γεωργία

Το υψηλό κόστος παραγωγής της συμβατικής - παραδοσιακής γεωργίας και η αυξανόμενη ευαισθητοποίηση του κόσμου σε θέματα τόσο της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος όσο και την ποιότητα των προϊόντων διατροφής, μαζί με την αλλαγή της πολιτικής της Ε.Ε. που στρέφεται προς την μείωση της προστασίας των τιμών των αγροτικών προϊόντων, είναι βασικές αιτίες για την αναζήτηση καινούργιων συστημάτων γεωργικής εκμετάλλευσης κυρίως στην φυτική παραγωγή.

Το ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε., προτίθεται να υποστηρίξει την δημιουργία μιας συλλογικής πρωτοβουλίας παραγωγών βιολογικών προϊόντων στην περιοχή Αντιχασίων

(περισσότερα βλέπε Μέτρο 5. Παραγωγή Βιολογικών προϊόντων). Το σεμινάριο αυτό απευθύνεται κατά προτεραιότητα στα μέλη του Συνεταιρισμού ή της ομάδας ή του συλλογικού σχήματος που θα προκύψει (εάν φυσικά ευδοκιμήσει η όλη προσπάθεια σύστασης συλλογικού σχήματος) και προβλέπει στην σφαιρική ενημέρωση των ενδιαφερομένων σε ένα σύγχρονο σύστημα φυτικής παραγωγής και προστασίας του περιβάλλοντος.

Για το σκοπό αυτό θα περιγραφούν οι βασικές αρχές και κυρίως οι τρόποι της φυτικής παραγωγής στην βιολογική/οργανική γεωργία και θα αναλυθούν τα προβλήματα της παραγωγικής διαδικασίας και οι τρόποι αντιμετώπισής τους καθώς επίσης θα συζητηθούν θέματα προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος από την χρήση χημικών ουσιών στην φυτική παραγωγή. Τέλος, θα υποστηριχθεί τεχνικά η σύσταση της συλλογικής πρωτοβουλίας.

- Κατάρτιση στην μελισσοκομία

Η μελισσοκομία στην Ελλάδα, είναι ένας αποδοτικός οικονομικά, ισχυρός τομέας και παίζει σπουδαίο ρόλο τόσο στην γεωργία όσο και στην κτηνοτροφία. Η χώρα μας έχει ιστορία 2.500 χρόνων στη μελισσοκομία και είναι μια από τις πίο προνομιούχες χώρες στην Ευρώπη λόγω του κλίματος και της χλωρίδας που τη χαρακτηρίζει.

Η περιοχή Πύλης, έχει να δείξει σημαντική δραστηριότητα στην ανάπτυξη της μελισσοκομίας στο Νομό. Ο τομέας αυτός αντιμετωπίζει μια σειρά προβλημάτων που πρέπει να λυθούν άμεσα για να καταστεί πιο πλουτοπαραγωγικός αλλά και ανταγωνιστικός. Σκοπός της ενέργειας είναι να δώσει νέες τεχνικές και αντιλήψεις στη μελισσοκομία αφ' ενός και αφ' ετέρου να δημιουργήσει άτομα ικανά ώστε να λύσουν τα προβλήματα που παρουσιάζονται. Με την εκπαίδευση οι καταρτιζόμενοι θα συμβάλλουν θετικά στην ανάπτυξη του κλάδου και της περιοχής τους, με απώτερο σκοπό την αύξηση του οικογενειακού τους εισοδήματος και συμβάλλοντας θετικά στην εθνική οικονομία, εξοικονομώντας συνάλλαγμα με τις μειωμένες εισαγωγές.

- Κατάρτιση μελών ομάδας γυναικών ευρύτερης περιοχής Πύλης για την παραγωγή και προώθηση τοπικών προϊόντων

Ένας από τους ειδικούς στόχους του LEADER, είναι η ενίσχυση της προσπάθειας για την παροχή ίσων ευκαιριών εργασίας στις γυναίκες των ορεινών και αγροτικών περιοχών της χώρας μας. Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν αυτές οι γυναίκες για λόγους κοινωνικούς, πολιτιστικούς και οικονομικούς, είναι πολλαπλάσια αυτών των ανδρών.

Το ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε. προτίθεται να υποστηρίξει την δημιουργία μιας γυναικείας ομάδας, ή ενός Γυναικείου Συνεταιρισμού στην ευρύτερη περιοχή Πύλης. Σκοπός είναι η ενεργή δραστηριοποίηση των γυναικών με βάση την εκμετάλλευση δεξιοτήτων που ήδη κατέχουν στην παραγωγή τοπικών παραδοσιακών προϊόντων (τραχανάδες, χυλοπίτες, γλυκά του κουταλιού, τοπικά ποτά από φρούτα, αρωματικά φυτά, κ.λπ.) που θα καλύπτει την ζήτηση για τοπικά προϊόντα, κύρια από τους επισκέπτες / καταναλωτές της ευρύτερης περιοχής. Η δημιουργία ενός μικρού επιχειρηματικού σχήματος, θα επιτρέψει την απόκτηση ενός συμπληρωματικού οικογενειακού εισοδήματος, από τις γυναίκες που θα συμμετάσχουν.

Η κατάρτιση θα προσφέρει στις γυναίκες του προγράμματος την απαραίτητη βοήθεια για να ξεκινήσουν την προσπάθεια, ενώ θα τις εκπαιδεύσει σε ζητήματα διαχείρισης, με αποτέλεσμα την απόκτηση των ικανοτήτων που απαιτούνται για την σωστή ενασχόλησή τους, με την εν λόγω δραστηριότητα.

Θα γίνει γνωριμία τους με το περιβάλλον, τους σκοπούς και την δομή των γυναικείων συνεταιρισμών, τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν, την απόκτηση της ικανότητας να σκέπτονται και να λειτουργούν, σαν μέλος μιας εργασιακής ομάδας, την ικανότητα να αναλάβουν πρωτοβουλία και να εκμεταλλευτούν τις ευκαιρίες που προσφέρει η ίδρυση, ενός γυναικείου συνεταιρισμού παραγωγής και προώθησης τοπικών προϊόντων.

Επίσης, το πρόγραμμα θα βοηθήσει στην απόκτηση καθαρά επαγγελματικής συνείδησης και νοοτροπίας, στην αφομοίωση της φιλοσοφίας του Μάρκετινγκ και στην ανάπτυξη ενός νέου τρόπου σκέψης και αντίληψης των πραγμάτων, καθώς και στην ικανότητα να κατανοούν τις ιδιαιτερότητες της αγοράς και να ανταπεξέρχονται στα προβλήματα που δημιουργούνται, ειδικά σε ότι αφορά την αγορά - στόχο και τις μεθόδους προσέγγισής της.

ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ 3. Αγροτικός τουρισμός

Βασικοί Στόχοι του Μέτρου 3: Αγροτικός Τουρισμός του προγράμματος LEADER II, είναι:

- α) η ενίσχυση της δημιουργίας ή ο εκσυγχρονισμός υποδομών ύπνου κύρια στην ορεινή και ημιορεινή ζώνη του προγράμματος.
- β) η ενίσχυση δημιουργίας των εναλλακτικών μορφών τουρισμού
- γ) η βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών στους επισκέπτες
- δ) η προώθηση του αγροτικού τουρισμού στην περιοχή καθώς και η διαφήμιση και η προβολή της περιοχής, σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Για λόγους μιας αποτελεσματικής χωροταξικής κατανομής αλλά και με βάση τις δεσμεύσεις που έχει αναλάβει το ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε., πρὸς το Υπ. Γεωργίας, ότι οι παρεμβάσεις αυτές προβλέπονται να γίνουν κατά προτεραιότητα κατά μήκος των βασικών τουριστικών αξόνων της περιοχής, έχουν προσδιορισθεί 5 τουριστικοί άξονες, όπου και κατά προτεραιότητα θα βαθμολογηθούν, οι υποψήφιες προτάσεις που θα κατατεθούν, ήτοι:

- 1η προτεραιότητα: Ελάτη -Περτούλι-Γέφυρα Αλεξίου-Τρία Ποτάμια(Ασπροπόταμος)-Χαλίκι-Καστανιά
- 2η προτεραιότητα: Περτουλιώτικα Λιβάδια-Χρυσομηλιά-Γέφυρα Κουκουράβα-Κλεινός
- 3η προτεραιότητα: Πύλη-Στουρναρείκα-Άγιος Προκόπιος-Καλόγηροι-Βροντερό
- 4η προτεραιότητα: Καλαμπάκα-Καστράκι-Κρύα Βρύση-Αγ.Παρασκευή-Γοργογύρι-Πιαλεία-Αγ.Βησσαρίων
- 5η προτεραιότητα: Μουργκάνι-Τρυγόνα-Μαλακάσι

- Κατασκευή και αποπεράτωση νέων ξενοδοχειακών μονάδων

Το ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε., θα συνεχίσει την προσπάθεια που άρχισε με το Leader I, όσον αφορά την κατασκευή αγροτουριστικών καταλυμάτων κυρίως στην ορεινή ή τουριστική ζώνη με σκοπό την κάλυψη των αναγκών της ευρύτερης ορεινής ζώνης σε κλίνες. Η ενέργεια αυτή αποσκοπεί στην δημιουργία μικρού μεγέθους ξενοδοχειακών μονάδων με την προϋπόθεση ότι πληρούν τις προδιαγραφές του Ε.Ο.Τ, που προβλέπονται στην υπ' αριθ. 530992/87 (ΦΕΚ 557Β/87) απόφασή του, αναδεικνύουν τα παραδοσιακά αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά της περιοχής και προσφέρουν στους τουρίστες/επισκέπτες συνθήκες άνετης διαμονής, αλλά και αίσθηση της ζωής σε περιβάλλον ορεινού χωριού. Οι επιλέξιμες κατηγορίες καταλυμάτων σ' αυτήν την κατηγορία, θα περιέχονται αναλυτικά σε αντίστοιχο τεύχος προδιαγραφών.

- Εκσυγχρονισμός υπαρχόντων ξενοδοχειακών μονάδων

Η δράση αυτή αφορά τις ήδη λειτουργούσες (έχουν δηλ. ήδη το απαραίτητο σήμα λειτουργίας του ΕΟΤ) αγροτουριστικές και ξενοδοχειακές μονάδες των ευρύτερων περιοχών της ορεινής ζώνης, οι οποίες έχουν ανάγκη βελτίωσης και εκσυγχρονισμού των εγκαταστάσεών τους. Στοχεύει στην ποιοτική αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τους τουρίστες. Οι επιλέξιμες δαπάνες σ' αυτήν την κατηγορία, θα περιέχονται αναλυτικά σε αντίστοιχο τεύχος προδιαγραφών.

- Εξοπλισμός και διαμόρφωση περιβάλλοντος χώρου μονάδων ενοικιαζόμενων δωμάτων των κοινοτήτων Κακοπλευρίου και Χαλικίου

Από το πρόγραμμα Leader I, το ΚΕΝΑΚΑΠ ΑΕ, ενίσχυσε την κατασκευή 2 αγροτουριστικών καταλυμάτων στις κοινότητες Κακοπλευρίου και Χαλικίου, οι οποίες όμως δεν είναι ακόμα σε φάση πλήρους λειτουργίας. Η δράση αυτή έχει στόχο την αποπεράτωση και λειτουργία των μονάδων αυτών και αφορά την αγορά του απαραίτητου εξοπλισμού και τη διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου αυτών, ώστε να γίνουν επιχειρησιακά, έτοιμες. Απαραίτητη προϋπόθεση, πέραν των άλλων, είναι οι κοινότητες να υποβάλλουν και σχέδιο λειτουργίας, όπου θα εξηγείται ο τρόπος και η διαδικασία που θα ακολουθηθεί, για τη λειτουργία τους. Δικαιούχοι της δράσης αυτής, είναι οι κοινότητες Κακοπλευρίου και Χαλικίου.

- Διαμόρφωση / μετατροπή παλαιών σφαγείων της Φαρκαδόνας, σε μικρό ξενο- χειό

Στην περιοχή από τα Τρίκαλα έως την Λάρισα, υπάρχουν αρκετές βιοτεχνίες που εμπορεύονται τα προϊόντα τους, σε όλη την Ελλάδα αλλά και το εξωτερικό, είναι περιοχή παραγωγής αγροτικών προϊόντων και είναι ένας σημαντικός οδικός άξονας, για την επικοινωνία μας με την Δυτική Ευρώπη. Σε όλη την περιοχή αυτή, δεν υπάρχει ούτε μια κλίνη για τους εμπορικούς επισκέπτες, τους ταξιδιώτες, κ.λπ. μετά από σχετικό ενδιαφέρον του Δήμου Φαρκαδόνας, θα ενισχυθεί η μετατροπή των παλαιών σφαγείων της Φαρκαδόνας, σε μικρό ξενοδοχείο, με στόχο την κάλυψη των αναγκών της περιοχής, σε κλίνες. Δικαιούχος της δράσης αυτής, είναι ο Δήμος Φαρκαδόνας.

- Δημιουργία ορεινού κατασκηνωτικού κέντρου

Η αξιοποίηση της ορεινής περιοχής από την άποψη της κατασκηνωτικής ψυχα-

γωγίας, διέρχεται μέσω της δημιουργίας, σύγχρονων κατασκηνωτικών κέντρων, με προσανατολισμό των δραστηριοτήτων τους, προς την κατεύθυνση της ανακάλυψης του περιβάλλοντος (π.χ. σχολικό τουρισμό, κυρίως προσφέροντας περιβαλλοντική εκπαίδευση, προγράμματα περιπέτειας και διαβίωσης βουνού, εξάσκηση σε αθλήματα βουνού, πεζοπορικές εκδρομές, κ.λπ.) Στο πλαίσιο αυτής της δράσης, θα ενισχυθεί η δημιουργία «Ορεινού Κατασκηνωτικού Κέντρου» με την προϋπόθεση ότι πληρούνται οι σχετικές προδιαγραφές του ΕΟΤ ή/και του Υπ.Γεωργίας και Πρόνοιας, που προβλέπονται στις αριθ. 530992/87 (ΦΕΚ 557B/87) και ΦΕΚ 94/24-2-1987, αντίστοιχα. Η δράση αυτή, θα υλοποιηθεί κατά προτεραιότητα στον κύριο ορεινό τουριστικό άξονα.

- Δημιουργία Σχολής/Κέντρου Canoe - Kayak

Η φυσική διαμόρφωση του Ασπροποτάμου, προσφέρει, μοναδική δυνατότητα για την δημιουργία σχολής, canoe - kayak, στην περιοχή Τρία Ποτάμια. Αποτελεί ενέργεια που υπήρχε και στο Leader I, αλλά που τελικά δεν υλοποιήθηκε. Η δράση αυτή, εμπεριέχεται στην γενικότερη αναπτυξιακή κατεύθυνση που προωθεί το ΚΕΝΑΚΑΠ ΑΕ, για την περιοχή του Ασπροποτάμου και αναμένεται να συμβάλλει στην ανάπτυξη, ήπιων και εναλλακτικών μορφών τουρισμού, στην περιοχή. Η δράση αυτή, θα υλοποιηθεί κατά προτεραιότητα, στον κύριο ορεινό τουριστικό άξονα και ειδικότερα στην περιοχή του Ασπροποτάμου.

- Κέντρα εναλλακτικών δραστηριοτήτων και σπόρ

Η δράση αυτή υπήρχε και στο Leader I και αφορούσε την ενίσχυση μικρών ιδιωτικών επιχειρήσεων που θα προσφέρουν δραστηριότητες ψυχαγωγίας και «περιπέτειας» στους τουρίστες/επισκέπτες της περιοχής (π.χ. ιππασία, τοξοβολία, ποδήλατο βουνού, κ.λπ.) Η δράση αυτή είχε επιτυχία, καθώς βελτίωσε σημαντικά το προφίλ της ορεινής περιοχής ως περιοχή εναλλακτικών μορφών τουρισμού, όπως αποδεικνύεται και από τα σχετικά δημοσιεύματα και αφιερώματα, τόσο των περιοδικών ειδικού τύπου, όσο και των ημερησίων εφημερίδων, Αθηνών και Θεσ/κης. Στόχος στο Leader II, είναι να ενισχυθούν παρόμοιες επιχειρήσεις, σε διάφορα σημεία τουριστικού ενδιαφέροντος, στον ορεινό όγκο. Η δράση αυτή, θα υλοποιηθεί κατά προτεραιότητα στον κύριο ορεινό τουριστικό άξονα.

- Βελτίωση ορειβατικού καταφυγίου «Κατούνας»

Στην ενέργεια αυτή, προβλέπεται η βελτίωση και επέκταση των εγκαταστάσεων

του ορειβατικού καταφυγίου «Κατούνας». Στόχος της ενέργειας είναι η καλύτερη εξυπηρέτηση των ορειβατών και πεζοπόρων επισκεπτών, καθώς και η προφύλαξη των ασχολουμένων με δασικές εργασίες στην περιοχή από τις δύσκολες καιρικές συνθήκες και τους πιθανούς κινδύνους. Δικαιούχος της δράσης αυτής, είναι ο Αναγκαστικός Συνεταιρισμός Συνιδιόκτητου δάσους Κατούνας.

- * Κέντρο Τουριστικών Υπηρεσιών / Σχεδιασμός, οργάνωση και προώθηση του Αγροτικού Τουρισμού (Δίκτυο Πίνδος)

Περίπτερο τουριστικών πληροφοριών

Είναι γνωστό, ότι η πόλη της Καλαμπάκας και τα γνωστά σε όλο τον κόσμο Μετέωρα, λόγω της μοναδικότητάς τους, προσελκύουν κάθε χρόνο χιλιάδες επισκέπτες ημεδαπής και αλλοδαπής προέλευσης. Λόγω της μεγάλης προσέλευσης επισκεπτών, ο Δήμος Καλαμπάκας, θα εγκαταστήσει σε κεντρικό σημείο της πόλης, περίπτερο τουριστικών πληροφοριών. Σκοπός της ενέργειας αυτής, είναι η καλύτερη ενημέρωση και διευκόλυνση των επισκεπτών ημεδαπών και αλλοδαπών κατά την παραμονή τους στην Καλαμπάκα και την ευρύτερη περιοχή. Δικαιούχος της δράσης αυτής, είναι ο Δήμος Καλαμπάκας.

ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ 4. Μικρές Επιχειρήσεις, Βιοτεχνία, Υπηρεσίες παρεχόμενες σε μικρή ακτίνα

Βασικοί στόχοι του μέτρου 4 του προγράμματος Leader II, είναι:

- α) η στήριξη των ΜΜΕ της περιοχής, ιδιαίτερα αυτών που αξιοποιούν τοπικούς πόρους
- β) η ενίσχυση του τομέα συσκευασίας και τυποποίησης προϊόντων
- γ) η ενίσχυση του τομέα παραγωγής παραδοσιακών προϊόντων και αντικειμένων
- δ) η δημιουργία επιχειρήσεων παροχής άμεσα απαραίτητων υπηρεσιών, όπου κρίνεται αναγκαίο.

* Παρατηρητήριο Αγροτικής Ανάπτυξης (Δίκτυο Πίνδος)

- Πανελλήνια Έκθεση Αγιογραφίας, Ξυλογλύπτου και Θρησκευτικών ειδών

Η αγιογραφία και γενικότερα η παραγωγή εικόνων, παραδοσιακά, αποτελεί βασική οικονομική δραστηριότητα στην Καλαμπάκα και το Καστράκι. Κατά την διάρκεια του Leader I, ενισχύθηκε η πλειοψηφία των επιχειρήσεων αυτού του τομέα (κυρίως για εκσυγχρονισμό του μηχανολογικού εξοπλισμού), ορισμένες δε από αυτές

έχουν να επιδείξουν σοβαρή εξαγωγική δραστηριότητα. Είναι γενικά παραδεκτό, ότι η περιοχή Καλαμπάκας - Καστρακίου, αποτελεί πλέον ένα από τα σημαντικότερα κέντρα παραγωγής εικόνων σε πανελλήνιο επίπεδο.

Μετά από αίτημα της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Τρικάλων, θα επιδοτηθεί η οργάνωση μιας Πανελληνίας Έκθεσης Αγιογραφίας, Ξυλογλύπτου και Θρησκευτικών ειδών, η οποία θα λάβει χώρα στην Καλαμπάκα. Η εκδήλωση αναμένεται να προβάλλει και να προωθήσει τα προϊόντα των τοπικών και άλλων επιχειρήσεων από την Ελλάδα, που θα συμμετάσχουν στην έκθεση. Επίσης να προωθήσει την «φήμη» και το «προφίλ» της περιοχής ως τόπου παραγωγής θρησκευτικών αντικειμένων. Προοπτικά, και ανάλογα με την επιτυχία αυτής της διοργάνωσης, θα πρέπει να εξετασθεί από τους τοπικούς φορείς πλέον, η πιθανότητα μόνιμης διοργάνωσης της έκθεσης αυτής κάθε έτος και η εξέλιξή της, σε πανελλήνιο θεσμό.

- Ενισχύσεις για την δημιουργία ή και εκσυγχρονισμό επιχειρήσεων του τομέα δευτερογενούς επεξεργασίας ξύλου

Στην περιοχή Φαρκαδόνας - Οιχαλίας, η δευτερογενής επεξεργασία του ξύλου, είναι ευρέως διαδεδομένη. Με σκοπό την δημιουργία νέων μονάδων που θα διαφοροποιήσουν και θα μεγαλώσουν την γκάμα των ήδη παραγομένων προϊόντων, την σύνδεση των παραγομένων προϊόντων με την παράδοση, τα πολιτιστικά στοιχεία και την οικονομία της περιοχής και την αξιοποίηση του τοπικού παραγωγικού δυναμικού, το πρόγραμμα θα ενισχύσει την δημιουργία ή και τον εκσυγχρονισμό, συναφών επιχειρήσεων. Η ενέργεια αποσκοπεί κύρια στο να βοηθήσει τον προσανατολισμό ήδη υπαρχόντων ή νέων επιχειρήσεων του τομέα της δευτερογενούς επεξεργασίας του ξύλου, σε καινούργιους παραγωγικούς προσανατολισμούς. Έτσι μικρές βιοτεχνίες ξύλου μπορούν να παράγουν παλαιά «παραδοσιακά προϊόντα», που τείνουν να εκλείψουν και παρουσιάζουν νέα ζήτηση, ενώ νέες επιχειρήσεις μπορούν να παράγουν σύγχρονα προϊόντα, με βάση το ξύλο. Η δράση θα υλοποιηθεί στην περιοχή Φαρκαδόνας-Οιχαλίας και δικαιούχοι είναι οι ιδιώτες της περιοχής.

- Ενισχύσεις εργαστηρίων παραγωγής παραδοσιακών αντικειμένων

Με την ενέργεια αυτή θα ενισχυθούν επιχειρήσεις για την παραγωγή παραδοσιακών αντικειμένων, που τείνουν να εκλείψουν ή δεν παράγονται πλέον με τον παραδοσιακό τρόπο και τα οποία παρουσιάζουν ζήτηση ή είναι απαραίτητα για την διατήρηση της λαϊκής παράδοσης. Τα παραγόμενα αντικείμενα μπορεί να έχουν σχέση με την λαϊκή τέχνη και παράδοση, την διακόσμηση εσωτερικών και εξωτερικών χώρων, τη διατήρηση των ηθών και των εθίμων κ.α. Αποτελεί δράση που θα υλοποιηθεί στην ευρύτερη περιοχή Πύλης.

- Δημιουργία μονάδων παραγωγής ειδών συσκευασίας

Ο τομέας της τυποποίησης και συσκευασίας των καταναλωτικών προϊόντων, προσλαμβάνει ολοένα και μεγαλύτερη σημασία, τόσο για τις επιχειρήσεις σε σχέση με την προώθηση των προϊόντων τους, όσο και στην εκτίμηση των καταναλωτών, κατά την επιλογή των αγορών τους. Το Leader II, θα ενισχύσει την δημιουργία ιδιωτικών επιχειρήσεων με στόχο να καλύψει τις παραπάνω ανάγκες στην ευρύτερη περιοχή Καλαμπάκας-Πύλης. Το ΚΕΝΑΚΑΠ ΑΕ, αναμένει να δεχθεί «καινοτόμες» προτάσεις στον τομέα αυτό, ενώ προτεραιότητα θα δοθεί σε είδη συσκευασίας που προέρχονται από ανακυκλούμενα και φιλικά προς το περιβάλλον, υλικά. Αποτελεί δράση που θα υλοποιηθεί στην περιοχή του προγράμματος.

- Δημιουργία μονάδας χαλικόφιλτρου γεωτρήσεων

Ο ρόλος της άρδευσης για την ανάπτυξη μιας γεωργικής περιοχής, όπως κατεχοχήν είναι η περιοχή Φαρκαδόνας-Οιχαλίας, είναι σημαντικός. Η περιοχή αρδεύεται κυρίως από γεωτρήσεις, των οποίων ο αριθμός με την πάροδο του χρόνου αυξάνει, ομοίως αυξάνει και η ζήτηση των υλικών για την κατασκευή των γεωτρήσεων (χαλικόφιλτρου). Το Leader II, θα ενισχύσει την δημιουργία μιας μονάδας παραγωγής χαλικόφιλτρου, που η έλλειψή της έχει διαπιστωθεί στον ευρύτερο Θεσσαλικό χώρο. Δικαιούχοι θα είναι ιδιώτες της περιοχής Φαρκαδόνας-Οιχαλίας.

- Εκσυγχρονισμός μονάδων βιοτεχνικής ένδυσης

Ο τομέας του έτοιμου ενδύματος, είναι τομέας δυναμικός & απασχολεί αρκετό εργατικό δυναμικό, αλλά υπόκεινται σε συχνές μεταβολές, λαμβάνοντας υπόψη τις τάσεις για νέα πρότυπα και μοντέλα της μόδας και τις απαιτήσεις των καταναλωτών. Στα πλαίσια των στόχων του Leader II, για την διαφοροποίηση των οικονομικών δραστηριοτήτων και την αύξηση της απασχόλησης θα ενισχυθούν για τον εκσυγχρονισμό τους, υπάρχουσες βιοτεχνίες ειδών ένδυσης. Ο εκσυγχρονισμός θα βελτιώσει την ανταγωνιστικότητά τους αλλά και θα αυξήσει τις εξαγωγικές τους δραστηριότητες. Δικαιούχοι θα είναι ιδιώτες της περιοχής Φαρκαδόνας-Οιχαλίας.

- Σταθμός εξυπηρέτησης επισκεπτών

Η ανάπτυξη της ορεινής ζώνης του Ασπροποτάμου, απαιτεί ορισμένες βασικές υποδομές, τόσο για να καταστεί ικανή να προσελκύσει τουρίστες/επισκέπτες, όσο και για την εξυπηρέτηση και διευκόλυνση του τοπικού πληθυσμού. Για την ανωτέρω περιοχή, έχει διαπιστωθεί κρίως η έλλειψη νεός πρατηρίου καυσίμων, αφού από το Μουργκάνι, ο επόμενος σταθμός καυσίμων βρίσκεται στην κοινότητα Ελάτης, δηλαδή, μια συνολική απόσταση περίπου 110 χλμ. γεγονός που αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα για την διακίνηση των επισκεπτών στο ενδιαμέσο διάστημα. Το πρόγραμμα Leader II, θα ενισχύσει την δημιουργία ενός «Σταθμού εξυπηρέτησης επισκεπτών» περίπου στο ενδιαμέσο αυτής της απόστασης (Τρία Ποτάμια) και κατά μήκος του κυρίου οδικού άξονα που διασχίζει την ορεινή περιοχή. Σε έναν τέτοιο σταθμό, οι διερχόμενοι θα μπορούν να προμηθευθούν καύσιμα και λιπαντικά, τρόφιμα, αναψυκτικά και σχετικά είδη καθώς και χάρτες και άλλο πληροφοριακό υλικό για την περιοχή. Βασική προϋπόθεση είναι ότι η κατασκευή του μικρού οικήματος του σταθμού, θα πρέπει να είναι εναρμονισμένη με την τοπική παραδοσιακή αρχιτεκτονική, της περιοχής.

ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ 5. Αξιοποίηση Επιτόπου και Εμπορία της Γεωργικής και Δασοκομικής Παραγωγής

Βασικοί στόχοι του Μέτρου 5 του προγράμματος Leader II, είναι:

- α) η ενίσχυση παραγωγής των τοπικών παραδοσιακών προϊόντων διατροφής
- β) η προώθησή τους και η τοποθέτησή τους σε τοπικές και περιφερειακές αγορές, μέσω ενεργειών marketing αλλά και μέσω αποκτήσεων «ιδιοτυπίας», «ονομασίας προελεύσεως» (Καν. 2081/91 1288/92) ή του χαρακτηρισμού τους ως «τυπικά προϊόντα».
- γ) η διαφοροποίηση της γεωργικής δραστηριότητας των γεωργών σε άλλες προσοδοφόρες καλλιέργειες. Ιδιαίτερο βάρος εδώ δίδεται στην «Βιολογική γεωργία».
- δ) η ενίσχυση της τυποποίησης και προβολής των προϊόντων, για την αύξηση της κατανάλωσής, τόσο από τον τοπικό πληθυσμό, όσο και από τον τουρισμό που αναπτύσσεται στην ευρύτερη περιοχή.

- Ενισχύσεις για τον εκσυγχρονισμό επιχειρήσεων και Συν/σμών στον τομέα της πρωτογενούς επεξεργασίας του ξύλου (πριστήρια)

Όπως είναι γνωστό, η δασοκομική παραγωγή και η πρωτογενής επεξεργασία του ξύλου, αποτελούν βασική οικονομική δραστηριότητα σχεδόν όλης της περιοχής

παρέμβασης του Leader II. Η ενέργεια αυτή, αποσκοπεί στην ενίσχυση μονάδων στον τομέα της πρωτογενούς επεξεργασίας του ξύλου (πριστήρια). Οι ελληνικές επιχειρήσεις κατεργασίας ξύλου και κυρίως τα prisτήρια που μεταποιούν το βασικό προϊόν της δασικής παραγωγής, περνούν μια πολύχρονη και εξαιρετικά οδυνηρή κρίση, τα βασικότερα αίτια της οποίας εντοπίζονται στα εξής σημεία:

- Στην αδυναμία προσαρμογής τους στις σύγχρονες τεχνικές οργάνωσης των παραγωγικών και διοικητικών τους δραστηριοτήτων. Ενώ στο επίπεδο του μηχανολογικού εξοπλισμού τα εργοστάσια έχουν κάνει τις τελευταίες δεκαετίες σημαντικές επενδύσεις, οι μέθοδοι παραγωγής που ακολουθούν παραμένουν οι ίδιες τα τελευταία 20 τουλάχιστον χρόνια. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτής της πραγματικότητας, αποτελεί το γεγονός, ότι κανένα ελληνικό prisτήριο δεν χρησιμοποιεί σήμερα προγράμματα ηλεκτρονικών υπολογιστών για τον προγραμματισμό της παραγωγής του και την βελτιστοποίηση των ποσοτικών του αποδόσεων, την στιγμή που η συντριπτική πλειοψηφία των αντίστοιχων μονάδων στις τεχνολογικά αναπτυγμένες χώρες της Ευρώπης, χρησιμοποιεί από δεκαετίες ανάλογα συστήματα.
- Άμεση σχέση με το προηγούμενο σημείο, έχει και το γεγονός, ότι τα ελληνικά prisτήρια χαρακτηρίζονται από πολύ κακούς δείκτες απόδοσης, της πρώτης ύλης που κατεργάζονται. Σύμφωνα μάλιστα με την μελέτη που εκπόνησε η Ευρωπαϊκή Ένωση Βιομηχάνων Ξύλου, τα ελληνικά prisτήρια, μαζί με τα prisτήρια της Πορτογαλίας και της Ιρλανδίας, έχουν τους χαμηλότερους δείκτες ποσοτικών αποδόσεων, από όλα τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. (παράγουν δηλαδή τα λιγότερα τελικά προϊόντα από μια ίδια ποσότητα κορμών). Είναι λοιπόν προφανές, ότι η πραγματικότητα αυτή έχει άμεσες και καθοριστικές επιπτώσεις, τόσο στο κόστος παραγωγής των τελικών τους προϊόντων, όσο και στο βαθμό αξιοποίησής τους, σχετικά μικρής και πολύτιμης, δασικής μας παραγωγής.
- Ένα άλλο βασικό αίτιο της κρίσης που περνούν, είναι η πολύ μικρή προστιθέμενη αξία, που δημιουργούν για τα τελικά τους προϊόντα: Οι μονάδες αυτές έχουν σχεδιαστεί κατά τα κεντροευρωπαϊκά πρότυπα της προηγούμενης εικοσαετίας, με στόχο δηλαδή τη όσο το δυνατόν μεγαλύτερη αύξηση, της παραγωγικής τους ικανότητας. Η λογική όμως αυτή, έχει αποδειχθεί καταστροφική για τις ελληνικές μονάδες, λόγω κυρίως του ότι η δασική μας παραγωγή είναι περιορισμένη (όπως επίσης και η αγορά στην οποία κατευθύνονται) πράγμα που τελικά σημαίνει ότι ο βαθμός αξιοποίησης του εγκατεστημένου μηχανολογικού εξοπλισμού, είναι ελάχιστος σε σχέση με τον αντίστοιχο των χωρών της Κεντρικής Ευρώπης.
- Τέλος, μια άλλη αιτία της κρίσης που περνούν τα ελληνικά prisτήρια είναι ο εντεινόμενος και αθέμιτος ανταγωνισμός που δέχονται από τις αντίστοιχες μονάδες των χωρών της Ανατολικής Ευρώπης. Τα εργοστάσια των χωρών αυτών κατακλύζουν τα τελευταία χρόνια την ελληνική αγορά με μεγάλες ποσότητες από πολύ φθηνά προϊόντα.

Με βάση όλα τα παραπάνω, ο στόχος της προτεινόμενης ενέργειας, είναι να ενισχύσει τις επιτόπιες μονάδες πρωτογενούς κατεργασίας ξύλου, να ξεπεράσουν την κρίση που αντιμετωπίζουν σήμερα. Για την επιτυχία όμως του στόχου αυτού, δεν θα χρησιμοποιηθούν οι «κλασικές» και αποδεδειγμένα αποτυχημένες «συνταγές» που εστιάζονται απλώς στην μεμονωμένη αγορά «μεγαλύτερων και νεότερων μηχανημάτων». Αντίθετα, η ενίσχυση προς τις επιχειρήσεις, θα πάρει την μορφή ενός ολοκληρωμένου «πακέτου» εξειδικευμένου εξοπλισμού, που δεν θα σκοπεύει στην αύξηση της παραγωγικής τους ικανότητας, αλλά στην βελτίωση των αποδόσεών τους, τη διαφοροποίηση και τη δημιουργία συγκριτικών πλεονεκτημάτων. Δικαιούχοι της δράσης αυτής είναι οι Δασικοί Συνεταιρισμοί και ιδιώτες της περιοχής του προγράμματος.

- Μονάδα κουλουροποιίας και παραδοσιακών γλυκών

Η ποιότητα των παραγομένων σιτηρών στην περιοχή, είναι γνωστή στην ευρύτερη αγορά. Στο παρελθόν, στο πλαίσιο της οικιακής οικονομίας, η παρασκευή άρτου, κουλουριών, παξιμαδιών και άλλων αρτοσκευασμάτων, ήταν συνήθης δραστηριότητα στα νοικοκυριά. Εξ αυτού, και η μεγάλη παράδοση και εμπειρία στα αρτοσκευάσματα και γλυκά. Η προτεινόμενη δημιουργία βιοτεχνίας παραγωγής κουλουριών, είδη αρτοποιίας και παραδοσιακών γλυκών, σαν στόχο, έχει:

- την παραγωγή τοπικών προϊόντων αρτοποιίας και γλυκών με συντήρηση της παραδοσιακής τους μορφής και γεύσης
  - τη δημιουργία προϋποθέσεων προώθησης των προϊόντων εκτός της περιοχής, στα πλησιέστερα αστικά κέντρα
  - τη δημιουργία και διασφάλιση θέσεων εργασίας πλήρους ή μερικής απασχόλησης
- Δικαιούχοι της δράσης αυτής, είναι ιδιώτες της περιοχής Φαρκαδόνας-Οιχαλίας.

- Παραγωγή βιολογικών προϊόντων

Σήμερα η ελληνική γεωργία αντιμετωπίζει σημαντικά προβλήματα λόγω των μειωμένων τιμών (επιδοτήσεις της ΚΑΠ) όσο και από το άνοιγμα των αγορών σε παγκόσμιο επίπεδο (φιλελευθεροποίηση του εμπορίου μέσω των συμφωνιών της GATT). Ακόμη μεγαλύτερο πρόβλημα αντιμετωπίζουν οι ορεινές και ημιορεινές περιοχές που παρουσιάζουν χαμηλή οικονομική αποδοτικότητα, λόγω των ειδικών εδαφοκλιματικών συνθηκών, που επιβάλλουν την εκτατική άσκηση της γεωργίας. Σήμερα εμφανίζεται σε ευρωπαϊκό αλλά και σε εθνικό επίπεδο (αν και με πιο αργούς ρυθμούς) μια έντονη στροφή των καταναλωτικών προτύπων προς τα βιολογικά αγροτικά προϊόντα διατροφής. Η τάση αυτή βασίζεται στην αυξανόμενη ευαισθητοποίηση των καταναλωτών όσον αφορά τόσο την ποιότητα των προϊόντων που καταναλώ-

νουν όσο και από την άποψη της προστασίας του περιβάλλοντος, από την αυξημένη χρήση λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων. Τα βιολογικά προϊόντα (που αυτή τη στιγμή αντιπροσωπεύουν μόλις το 1,5% της συνολικής γεωργικής παραγωγής) δίνουν διέξοδο στις ανησυχίες αυτές των καταναλωτών και απολαμβάνουν υψηλότερες τιμές στην αγορά, από τα αντίστοιχα της συμβατικής γεωργίας, με αποτέλεσμα να ενθαρρύνεται η προοπτική επέκτασής τους. Σε τοπικό επίπεδο, μια από τις περιοχές που συγκεντρώνουν τις ευνοϊκότερες συνθήκες άσκησης της βιολογικής γεωργίας, είναι η περιοχή των Αντιχασίων, τόσο λόγω της σύστασης των εδαφών (πλούσιο σε οργανικές χαλαζούχες ενώσεις) όσο και επειδή η χρησιμοποιούμενη μέθοδος λίπανσης, παραδοσιακά γίνεται με την χρήση της κοπριάς του κτηνοτροφικού κεφαλαίου της περιοχής. Με βάση τα παραπάνω, το ΚΕΝΑΚΑΠ ΑΕ, προτίθεται κατ'αρχήν να ενισχύσει την δημιουργία στην περιοχή των Αντιχασίων, Συνεταιρισμού ή άλλου συλλογικού σχήματος καλλιεργητών, για την παραγωγή βιολογικών προϊόντων. Δευτερευόντως, θα επιδοτηθούν από το πρόγραμμα μεμονωμένοι παραγωγοί, που ενδιαφέρονται να δραστηριοποιηθούν στον τομέα αυτό.

Συμπληρωματικά θα γίνουν σεμινάρια κατάρτισης των δικαιούχων στο αντικείμενο της βιολογικής γεωργίας από το μέτρο 2-Επαγγελματική κατάρτιση. Η δράση αυτή θα εφαρμοσθεί στις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές, κατά την έννοια του άρθρου 3 παρ. 4 και 5 της οδηγίας 75/268/ΕΟΚ Νομού Τρικάλων. Το μέτρο μεθοδολογικά θα εξαρτά την ενίσχυση των δικαιούχων, με την τήρηση του Κανονισμού 2092/91 (L 198/91) όπως τροποποιήθηκε με τον Κανονισμό 2083/92. Οι κατηγορίες επιλέξιμων δαπανών της δράσης αυτής θα περιγράφονται αναλυτικά σε αντίστοιχο τεύχος προδιαγραφών.

- Ενισχύσεις επιχειρήσεων στον τομέα της τυποποίησης των αγροτικών προϊόντων διατροφής

Είναι γενικά παραδεκτό σήμερα, ότι ένα βασικό κριτήριο του σύγχρονου καταναλωτή στην επιλογή των προϊόντων που προμηθεύεται, πέραν της καλής ποιότητας και της πρώτης ύλης και τιμής τους, είναι η τυποποίηση και η συσκευασία των προϊόντων που εγγυάται μια σταθερή ποιότητα και υγιεινή. Επιπλέον αυξάνεται αργά αλλά σταθερά, η ζήτηση των επιτόπου παραγομένων και μεταποιητικών προϊόντων. Η δράση αυτή αφορά ενισχύσεις προς αυτή την κατεύθυνση, δηλαδή την ενίσχυση για τη δημιουργία ή τον εκσυγχρονισμό μικρών ιδιωτικών επιχειρήσεων με αντικείμενο εργασιών την διαλογή, τυποποίηση και μεταποίηση των παραγόμενων τοπικών αγροτικών προϊόντων διατροφής. Ειδικότερα η δράση αυτή, μεθοδολογικά θα εξαρτά την ενίσχυση των δικαιούχων, με βάση τη τήρηση του Καν. 866/ΕΟΚ «για την τυποποίηση των αγροτικών προϊόντων διατροφής». Προτεραιότητα θα δοθεί στην παραγωγή και τυποποίηση προϊόντων, τα οποία θα επιδιώξουν την απόκτηση «ιδιοτυπίας» ή, «ονομασίας προελεύσεως» (Καν. 2081/91 1288/92) ή του χαρακτηρισμού τους ως «τοπικά προϊόντα». Αποτελεί δράση που θα υλοποιηθεί στην περιοχή Φαρκαδόνας-Οιχαλίας.

- Ενισχύσεις για τον εκσυγχρονισμό αλευροβιομηχανιών (που δεν αποσκοπούν στην αύξηση της δυναμικότητας του παραγόμενου τελικού προϊόντος)

Η καλλιέργεια σιτηρών είναι για την περιοχή δεμένη με την παράδοση. Τόσο η ποσότητα όσο και η ποιότητά τους, είχε σαν φυσικό επακόλουθο την εγκατάσταση πλήθους αλευροβιομηχανιών μικρής και μεσαίας δυναμικότητας. Για την διατήρηση και βελτίωση των ήδη υπάρχουσών αλευροβιομηχανιών, προτείνεται η ενίσχυσή τους με σκοπό την μείωση του κόστους και την προστασία του περιβάλλοντος. Απαραίτη - τη προϋπόθεση για την ενίσχυσή τους, είναι ότι το επενδυτικό σχέδιο που θα κατατεθεί, δεν αποσκοπεί στην αύξηση της παραγωγικής τους δυναμικότητας, αφού απαγορεύεται από κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Δικαιούχοι της δράσης αυτής, είναι ιδιώτες της περιοχής του προγράμματος.

- Δημιουργία μονάδων παραγωγής τυροκομικών & γαλακτοκομικών προϊόντων

Η περιοχή Τρικάλων, σαν αποτέλεσμα της αναπτυσσόμενης κτηνοτροφίας της, φημιζόταν για την ποιότητα των τυροκομικών της προϊόντων. Το κασέρι Τρικάλων, η φέτα, αλλά και άλλα τυροκομικά προϊόντα, έγιναν γνωστά και απέκτησαν επώνυμη ζήτηση, σε αγορές ολόκληρου του ελλαδικού χώρου. Σήμερα οι κτηνοτρόφοι αντιμετωπίζουν προβλήματα τόσο με τις τιμές όσο και με τη διάθεση του γάλακτος, προβλήματα που δημιουργούνται από την εισαγωγή γάλακτος από τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όμως η ζήτηση τοπικών τυροκομικών προϊόντων συνεχώς αυξάνεται καθώς και η κατανάλωση τυροκομικών προϊόντων, γενικότερα.

Η δράση στοχεύει στην οικονομική ανάπτυξη της περιοχής με την δημιουργία τυροκομικής επιχείρησης, για την μεγαλύτερη εκμετάλλευση των προϊόντων του γάλακτος (κασέρι, φέτα, μυζήθρα, ανθότυρο κ.λπ.), την περαιτέρω αξιοποίηση του δυναμικού της περιοχής στον κτηνοτροφικό τομέα και την επιτόπου αξιοποίηση τοπικών προϊόντων. Ειδικότερα η δράση αυτή, μεθοδολογικά θα εξαρτά, την ενίσχυση των δικαιούχων με βάση την τήρηση του Καν. 866/ΕΟΚ «για την τυποποίηση των αγροτικών προϊόντων διατροφής». Προτεραιότητα θα δοθεί στην παραγωγή και τυποποίηση γαλακτοκομικών προϊόντων, τα οποία θα επιδιώξουν την απόκτηση «ιδιοτυπίας» ή την «ονομασία προελεύσεως» (Καν. 2081/91 1288/92) ή του χαρακτηρισμού τους ως «τοπικά προϊόντα». Αποτελεί δράση που θα υλοποιηθεί στην περιοχή Φαρκαδόνας -Οιχαλίας.

- Δημοτικές αγορές Καλαμπάκας και Πύλης

Αφορά την δημιουργία νέων Δημοτικών αγορών στην Καλαμπάκα και την Πύλη.

Πρόκειται για την κατασκευή ενιαίων συγκροτημάτων και καταστημάτων, με σκοπό την διευκόλυνση της εμπορίας και προώθησης της τοπικής παραγωγής. Ιδιαίτερη σημασία θα δοθεί στην προώθηση, μέσω της δημοτικής αγοράς των προϊόντων βιολογικών και οικολογικών καλλιεργειών. Πέραν των άλλων η δράση αυτή θα συντελέσει στην αναβάθμιση της αισθητικής εικόνας των πόλεων της Καλαμπάκας και της Πύλης. Φορείς υλοποίησης του έργου, είναι οι Δήμοι Καλαμπάκας και Πύλης.

- Ενισχύσεις για την παραγωγή & προώθηση της τοπικής παραγωγής

Προτεραιότητα στη δράση αυτή το ΚΕΝΑΚΑΠ ΑΕ προτίθεται να δώσει για την δημιουργία και λειτουργία ομάδας γυναικών για την παραγωγή και διακίνηση τοπικών παραδοσιακών προϊόντων στην ευρύτερη περιοχή Πύλης, με την προϋπόθεση ότι θα προκύψει βιώσιμο σχήμα. Η ενίσχυση αφορά την απόκτηση εξοπλισμού, την συντήρηση, επισκευή κτιρίου στέγασης της επιχείρησης, την τοποθέτηση του εξοπλισμού και τις συναφείς εργασίες, καθώς και το ξεκίνημα της λειτουργίας. Η ομάδα γυναικών θα έχει την δυνατότητα να παράγει, μεταποιεί και συσκευάζει τοπικά προϊόντα, όπως γλυκά κουταλιού, χυλοπίτες, τραχανάδες, τοπικά ποτά, χειροτεχνήματα, υφαντά, πλεκτά, τα οποία στην συνέχεια θα προωθεί στην αγορά. Οι γυναίκες που θα συμμετάσχουν στην ομάδα θα εκπαιδευτούν με σεμινάριο που θα υλοποιηθεί για τον σκοπό αυτό από το μέτρο 2-Επαγγελματική κατάρτιση. Πέραν τούτου από την παρούσα δράση, μπορεί να ενισχυθεί κάθε ιδιωτική επένδυση μικρής κλίμακας, που αφορά την παραγωγή και προώθηση της τοπικής παραγωγής της ευρύτερης περιοχής Πύλης.

- Μονάδα παραδοσιακής αρτοποιίας (ξυλόφουρνος) δίκτυο πωλήσεων και διανομής στην ορεινή ζώνη Ασπροποτάμου

Αφορά την ίδρυση μιας μονάδας αρτοποιίας με παραδοσιακό ξυλόφουρνο, στην ευρύτερη περιοχή της Καλαμπάκας, με υποχρεωτικά παράλληλη δημιουργία δικτύου πώλησης και διανομής παραδοσιακών αρτοσκευασμάτων, στις παρακείμενες ορεινές κοινότητες. Η ενέργεια αυτή είναι υποστηρικτική του σχεδίου ανάπτυξης του τουρισμού στην ορεινή ζώνη και στόχος είναι οι τουρίστες και οι επισκέπτες στην περιοχή, να μπορούν να απολαμβάνουν ένα βασικό «παραδοσιακό» είδος διατροφής. Αποτελεί δράση που θα υλοποιηθεί στην ευρύτερη περιοχή Καλαμπάκας.

- Δημιουργία εκτροφείου θηραμάτων

Στο σύνολο της περιοχής παρέμβασης, λόγω και της ύπαρξης της ελεγχόμενης

κυνηγετικής περιοχής, το κυνήγι αποτελεί σημαντική δραστηριότητα με τα συνεπακόλουθα οικονομικά αποτελέσματα για τον τοπικό πληθυσμό. Η δημιουργία ενός εκτροφείου θηραμάτων αναμένεται να έχει θετικά αποτελέσματα και είναι άμεσα συνδεδεμένη με την προστασία της πανίδας της ευρύτερης περιοχής και μιας ορθής διαχείρισης του πληθυσμού των θηραμάτων, με στόχο την διατήρηση ενός σταθερού πληθυσμού αυτών στην κυνηγετική περιοχή. Το εκτροφείο αυτό μπορεί να εμπλουτίσει την κατάλληλη περίοδο τις κυνηγετικές ζώνες με θηράματα, ενώ όλες οι επιχειρήσεις που προσφέρουν «κυνήγι» (π.χ. ταβέρνες, εστιατόρια κ.λπ.) θα μπορούν να προμηθεύονται τα θηράματα σε σταθερές ποσότητες και τιμές. Αναμένεται ότι θα αυξήσει σημαντικά τον πληθυσμό των θηραμάτων, ώστε να διατηρείται μετά το τέλος της κυνηγετικής περιόδου πάντα ένας σταθερός αριθμός ζώων, ικανός για την αναπαραγωγή και διατήρηση των ειδών, ενώ θα λειτουργήσει και ως αντικίνητρο στην παρατηρούμενη λαθροθηρία. Η δράση αυτή θα εφαρμοσθεί στις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές της επαρχίας Καλαμπάκας, κατά την έννοια του άρθρου 3, παρ.4 και 5 της οδηγίας 75/268/ΕΟΚ Νομού Τρικάλων και θα λαμβάνει υπ' όψη της την υπ' αριθμόν Α1Β/818/3-9-86 απόφαση του υπ. Υγείας Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΦΕΚ 623/Β/29-9-86) «περί όρων ιδρύσεως και λειτουργίας πτηνοκτηνο-τροφικών εγκαταστάσεων», που είναι περισσότερο γνωστή ως «υγειονομική διάταξη», καθώς και την σχετική δασική νομοθεσία.

- * **Ενέργειες και μελέτες επισήμανσης τοπικών προϊόντων ποιότητας - ονομασίας προέλευσης, γεωγραφικής ένδειξης και ιδιοτυπίας (Δίκτυο Πίνδος)**
- * **Διάγνωση των αναγκών και διαμόρφωση στρατηγικής για την δασική παραγωγή της Πίνδου (Δίκτυο Πίνδος)**
- * **Έρευνα τοπικών και περιφερειακών αγορών και δικτύων διανομής με σκοπό την τοποθέτηση των τοπικών προϊόντων**

Η περιοχή είναι κύρια γεωργοκτηνοτροφική και τα προϊόντα που παράγονται σε αυτήν και διατίθενται στην τοπική αγορά και τις άλλες αγορές της χώρας και του εξωτερικού. Η έλλειψη πλήρους και συστηματικής γνώσης των αγορών για τα προϊόντα αυτά, είναι μια κατάσταση που δημιουργεί σοβαρά προβλήματα στην ομαλή διακίνηση των προϊόντων. Λόγω του μεγέθους των μονάδων παραγωγής και διακίνησης των προϊόντων αυτών και του μεγάλου κόστους της έρευνας της αγοράς, είναι απαραίτητο οι ενέργειες αυτές να είναι κοινές και συντονισμένες. Οι στόχοι που επιδιώκει να πετύχει η δράση, είναι:

- Ο προσδιορισμός των αγορών - στόχων και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών τους
- Ο προσδιορισμός των αναγκών των αγορών αυτών

- Η επιλογή των μεθόδων που θα προωθήσουν αποτελεσματικότερα τα προϊόντα στις αγορές αυτές.

Τα αναμενόμενα αποτελέσματα από την δράση είναι η βελτίωση της οικονομικής κατάστασης των επιχειρήσεων και των κατοίκων της περιοχής με παράλληλη αύξηση της απασχόλησης νέων εργαζομένων, είτε άμεσα με την συμμετοχής τους στην υπό διενέργεια δραστηριότητα (κυρίως νέους επιστήμονες) είτε έμμεσα από την αναμενόμενη αύξηση της ζήτησης των προϊόντων της περιοχής. Δικαιούχοι της δράσης είναι ΟΤΑ, Συμβούλια Περιοχής ή άλλοι συλλογικοί φορείς της περιοχής Φαρκαδόνας - Οιχαλίας.

ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ 6. Διατήρηση και βελτίωση του περιβάλλοντος και του Περιβάλλοντος χώρου.

Βασικοί στόχοι του Μέτρου 6 του προγράμματος Leader II, είναι:

- α) η αποκατάσταση και αξιοποίηση του τοπίου, ιδιαίτερα περιοχών «φυσικού κάλλους»
- β) η ενίσχυση της αποκατάστασης και συντήρησης των μνημείων της πολιτιστικής κληρονομιάς. Επιδιώκεται εδώ η στενή συμπληρωματικότητα με τις δράσεις του Αγροτικού Τουρισμού.
- γ) η προστασία του περιβάλλοντος, μέσω της εφαρμογής πιλοτικών προγραμμάτων ανακύκλωσης απορριμάτων.
- δ) η ενίσχυση της αποκατάστασης και συντήρησης παραδοσιακών στοιχείων οικισμών.

Για λόγους μιας αποτελεσματικής χωροταξικής κατανομής αλλά και με βάση τις δεσμεύσεις που έχει αναλάβει το ΚΕΝΑΚΑΠ ΑΕ, προς το Υπ. Γεωργίας, ότι οι παρεμβάσεις αυτές προβλέπεται να γίνουν κατά προτεραιότητα κατά μήκος των βασικών τουριστικών αξόνων της περιοχής, το ΚΕΝΑΚΑΠ ΑΕ, έχει προσδιορίσει 5 τουριστικούς άξονες, όπου και κατά προτεραιότητα θα αξιολογήσει τις υποψήφιες προτάσεις που θα κατατεθούν, ήτοι:

1η προτεραιότητα: Ελάτη-Περτούλι-Γέφυρα Αλεξίου-Τρία Ποτάμια(Ασπροπόταμος)
-Χαλίκι-Καστανιά-Μουργκάνι-Καλαμπάκα-Καστράκι.

2η προτεραιότητα: Περτουλιώτικα Λιβάδια-Χρυσομηλιά-Γέφυρα Κουκουράβα-Κλεινός.

3η προτεραιότητα: Πύλη-Στουρναρείκα-Άγιος Προκόπιος-Καλόγηροι-Βροντερό

4η προτεραιότητα: Διάβα-Κρύα Βρύση-Αγ.Παρασκευή-Γοργογύρι-Πιαλεία-Αγ. Βησσαρίων

5η προτεραιότητα: Μουργκάνι-Τρυγόνα-Μαλακάσι.

- Αξιοποίηση και ανάδειξη μικροπεριοχών ορεινής ζώνης ιδιαίτερου φυσικού κάλλους

Είναι γεγονός ότι στην περιοχή παρέμβασης του προγράμματος υπάρχει πλήθος «τοποθεσιών» (μικροπεριοχών) ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, οι οποίες συνήθως συνδέονται και με παραδόσεις της ιστορίας ή της καθημερινής ζωής των κατοίκων των κοινοτήτων που ανήκουν. Σ' αυτές τις «τοποθεσίες» οι κάτοικοι και οι επισκέπτες συνηθίζουν από παράδοση να συναρθροίζονται και να ψυχαγωγούνται ομαδικά, πολλές φορές επ' ευκαιρία τοπικών εορτών και άλλων προγραμματισμένων εκδηλώσεων. Στόχος της δράσης αυτής, είναι η ενίσχυση για την αξιοποίηση και ανάδειξη αυτών των μικροπεριοχών. Στους χώρους αυτούς, μπρούν να γίνουν αναπλάσεις χώρου, τοποθέτηση καθιστικών, πάγκοι, κιόσκια, να κατασκευασθούν παραδοσιακές βρύσες, χώροι εστιών, κ.λπ.

Οι προτάσεις που θα κατατεθούν θα πρέπει να είναι συμβατές με τις παραπάνω υποδείξεις και να οδηγούν σε ένα ορατό αποτέλεσμα ανάδειξης των «τοποθεσιών» αυτών, ως χώροι ομαδικής εστίασης και ψυχαγωγίας. Προτεραιότητα θα δοθεί στις προτάσεις που προέρχονται από την ορεινή τουριστική ζώνη. Δικαιούχοι της δράσης αυτής, είναι οι ΟΤΑ του προγράμματος με προτεραιότητα στον κύριο τουριστικό άξονα.

- Ανάπλαση και ανάδειξη χώρου εξυπηρέτησης επισκεπτών Δήμου Πύλης

Η Πύλη αποτελεί κομβικό σημείο στην περιοχή παρέμβασης του προγράμματος, σε μικρή δε απόσταση βρίσκονται αξιόλογα μνημεία τα οποία πάλι για τους επισκέπτες της περιοχής. Η συγκεκριμένη ενέργεια αποσκοπεί στην ανάπλαση και ανάδειξη χώρου, σε κατάλληλο σημείο του Δήμου Πύλης, σε χώρο εξυπηρέτησης των επισκεπτών. Η ανάπλαση συνίσταται στην αναβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος του χώρου, στην δημιουργία μικρής υποδομής εξυπηρέτησης των επισκεπτών, όπως χώρο για τη στάθμευση των αυτοκινήτων, χώρο για την ξεκούραση των επισκεπτών και χώρους για την εξυπηρέτηση βασικών αναγκών τους. Όλες οι παρεμβάσεις, θα γίνουν με σεβασμό στο περιβάλλον και σύμφωνα με μελέτη που θα εκπονηθεί από τον Δήμο Πύλης.

- Συντήρηση και αποκατάσταση παραδοσιακών στοιχείων οικισμών περιοχών Καλαμπάκας και Φαρκαδόνας - Οιχαλίας

Η εγκατάλειψη που παρατηρήθηκε στο σύνολο της ορεινής ζώνης κατά τις περασμένες δεκαετίες, εκτός των αρνητικών επιπτώσεων στην οικονομική και κοινωνική ζωή αυτών των περιοχών, είχε και ως επακόλουθο αποτέλεσμα την χαμηλή ποιότητα των ανθρωπογενών επεμβάσεων στα οικιστικά χαρακτηριστικά των κοινοτήτων. Έτσι εμφανίζεται το παράδοξο σήμερα, η ορεινή περιοχή να χαρακτηρίζεται από εξαιρετικής ομορφιάς φυσικό περιβάλλον αλλά οι κοινότητες (εκτός ορισμένων σπάνιων εξαιρέσεων) να μην έχουν διατηρήσει ένα συγκεκριμένο οικιστικό τύπο βασισμένο στην τοπική αρχιτεκτονική παράδοση, με αποτέλεσμα, την αλλοίωση της φυσιογνωμίας τους. Στόχος της δράσης αυτής, είναι η ενίσχυση για την αποκατάσταση παραδοσιακών στοιχείων των κοινοτήτων (πλακόστρωτα, καλντερίμια παλαιές παραδοσιακές βρύσες, πλατείες, κ.λπ.) Αποκαταστάσεις κτιρίων είναι επιλέξιμες στην δράση αυτή, μόνο εάν έχουν χαρακτηριστεί «παραδοσιακά διατηρητέα» από το ΥΠ.ΠΟ. Οι προτάσεις που θα κατατεθούν, θα πρέπει να έχουν ολοκληρωμένο χαρακτήρα και να οδηγούν σε ένα ορατό αποτέλεσμα ανάδειξης των παραδοσιακών στοιχείων μιας κοινότητας ή ενός οικισμού και όχι αποσπασματικό και ευκαιριακό χαρακτήρα. Προτεραιότητα θα δοθεί στις προτάσεις που προέρχονται από την ορεινή τουριστική ζώνη. Δικαιούχοι της δράσης αυτής, είναι οι ΟΤΑ των περιοχών Καλαμπάκας και Φαρκαδόνας - Οιχαλίας.

- Ανακαίνιση και αξιοποίηση παραδοσιακών νερόμυλων

Παλαιότερα, στην περιοχή υπήρχαν πολλοί παραδοσιακοί νερόμυλοι, που σταδιακά εγκαταλείπονται και καταστρέφονται. Στην Κοινότητα καταφύτου, στην κοινότητα Παλαιοκαρυάς καθώς και στον συνοικισμό «Άγιος Ιωάννης» της κοινότητας Ροπρωτού, βρίσκονται σε λειτουργία ή είναι εγκαταλελειμένοι παραδοσιακοί νερόμυλοι, ζωντανά δείγματα του τρόπου ζωής των κατοίκων της περιοχής κατά το πρόσφατο παρελθόν. Η συντήρηση και ανάδειξή τους, θα καταστήσει την λειτουργία τους βιώσιμη με διπλή ωφέλεια: την διάσωσή τους σαν μνημεία του τρόπου παραγωγής της νεότερης Ελλάδας και την ανάδειξή τους ως επισκέψιμα «τουριστικά» σημεία καθώς και για την εξυπηρέτηση των κατοίκων της γύρω περιοχής για την εκμετάλλευση της γεωργικής τους παραγωγής, που εντοπίζεται στην καλλιέργεια «ντόπιου» καλαμποκιού. Παράλληλα με την λειτουργία των συγκεκριμένων νερόμυλων, λειτουργούν και δριστελέες. Στόχος της ενέργειας αυτής, είναι η αρμονική λειτουργία των νερόμυλων, των δριστελών καθώς και η δημιουργία «μαντανιών», που συνδέονται άμεσα με την επεξεργασία των υφαντών. Προτεραιότητα ένταξης στην δράση αυτή, έχουν οι εκκλησιαστικές επιτροπές κοινοτήτων, Καταφύτου, Παλαιοκαρυάς και Ροπρωτού, με την προϋπόθεση, ότι οι προτάσεις τους θα πληρούν

τους όρους και τα κριτήρια που θα τίθενται από τις σχετικές προδιαγραφές. Δικαιούχοι της δράσης αυτής είναι ΟΤΑ, Συμβούλια Περιοχής ή άλλοι συλλογικοί φορείς της ορεινής περιοχής του κύριου τουριστικού άξονα.

- Αποκατάσταση και συντήρηση μοναστηριών και εκκλησιών

Στην περιοχή παρέμβασης του προγράμματος, βρίσκονται διάσπαρτα πολλά θρησκευτικά μνημεία, δείγματα της πολιτιστικής και ιστορικής κληρονομιάς του τόπου. Το ΚΕΝΑΚΑΠ ΑΕ, μέσω του προγράμματος Leader I, ενίσχυσε την αποκατάσταση και συντήρηση πολλών τέτοιων μνημείων (Ιερών Μονών, πέτρινων γεφυριών, κ.λπ.). Στόχος αυτών των παρεμβάσεων, πέραν της αυτονόητης προσπάθειας για την διάσωση αυτών των σημαντικών μνημείων, είναι τα μνημεία αυτά να αποτελέσουν και επισκέψιμα τουριστικά σημεία, για τους επισκέπτες της περιοχής. Το ΚΕΝΑΚΑΠ ΑΕ, πρὸς την εξυπηρέτηση αυτού του στόχου, έχει συνδυάσει την εφαρμογή της συγκεκριμένης ενέργειας κατά τρόπο συμπληρωματικό, με το συνολικότερο σχέδιο τουριστικής ανάπτυξης της ορεινής ζώνης του Ασπροποτάμου.

Με βάση τα παραπάνω, μέσω του προγράμματος Leader II και σε συνέχεια της προσπάθειας αυτής, το ΚΕΝΑΚΑΠ ΑΕ, προτίθεται να ενισχύσει:

- τη διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου της Ι.Μ. Τιμίου Σταυρού Δολιανών Κρανιάς, ενός από τα σημαντικότερα μνημεία της περιοχής, που έχει κριθεί «διατηρητέο» από το ΥΠ.ΠΟ.
- την αποκατάσταση και συντήρηση της Ι.Μ. Παναγίας της Ανθούσας, που έχει επίσης κριθεί «διατηρητέο» από το ΥΠ.ΠΟ.
- τη διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου της Ι.Μ. Μεταμόρφωσης Χαλικίου
- την αποκατάσταση και συντήρηση του παραδοσιακού καμπαναριού της Κοιμήσεως Θεοτόκου Καλλιρόης.

Τέλος, από την περιοχή Φαρκαδόνας-Οιχαλίας, προτείνεται η διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου της Ι.Μ. Κοιμήσεως Θεοτόκου, που βρίσκεται στο όρος Ορφανός.

- Αναστήλωση πέτρινης γέφυρας «Μουκόσι» Πεύκης

Η αναστήλωση της πέτρινης γέφυρας «Μουκόσι» στην περιοχή της κοινότητας Πεύκης, είχε ενταχθεί και στο πρόγραμμα Leader I, με δικαιούχο τότε τον Αναπτυξιακό Σύνδεσμο Ορεινής Καλαμπάκας. Λόγω της αδυναμίας του Συνδέσμου να εξεύρει

Η Κοινοτική Πρωτοβουλία Leader στο Νομό Τρικάλων

την ίδια συμμετοχή, το έργο τελικά ματαιώθηκε, μετά όμως από σχετική δέσμευση του Δ.Σ. του ΚΕΝΑΚΑΠ ΑΕ, ότι θα προσπαθήσει να εντάξει το έργο, στο Leader II.

Συνεπές προς αυτήν την απόφαση του ΚΕΝΑΚΑΠ ΑΕ, εντάσσει την «Αναστή - λωση της πέτρινης γέφυρας Μουκόσι Πεύκης» στο Leader II, με διακιούχο αυτή τη φορά το 2ο Συμβούλιο Περιοχής, που αντικατέστησε πλέον τον πρώην Αναπτυξιακό Σύνδεσμο Ορεινής Καλαμπάκας.

- Εφαρμογή συστήματος συλλογής και ανακύκλωσης απορριμμάτων Δήμων Καλαμπάκας - Πύλης - Οιχαλίας

Η δράση αυτή, με πιλοτικό χαρακτήρα, αφορά την συλλογή, διαχωρισμό και την ανακύκλωση των απορριμμάτων των Δήμων Καλαμπάκας, Πύλης και Οιχαλίας. Σημαντικό μέρος της ενέργειας, αφορά την ευαισθητοποίηση των κατοίκων των παραπάνω Δήμων, στην προστασία του περιβάλλοντος, στην ανακύκλωση και όλες τις ευεργετικές συνέπειες της εφαρμογής του συστήματος, μέσω εκδηλώσεων ενημέρωσης και ενημερωτικών εντύπων, που θα εκδοθούν ειδικά για το σκοπό αυτό. Επίσης, η ενέργεια προβλέπει την προμήθεια μηχανολογικού εξοπλισμού, όπως κάθε είδους για την συλλογή υλικών για ανακύκλωση (κάδοι για χαρτί, γυαλί, αλουμίνιο κ.α.), και μηχανημάτων πρωτογενούς επεξεργασίας και τυποποίησης των προς ανακύκλωση υλικών. Δικαιούχοι της δράσης αυτής, είναι οι Δήμοι Καλαμπάκας, Πύλης και Οιχαλίας.

- Δημιουργία στεγαστρών και φωλεών αγρίων ζώων

Η ενέργεια αυτή, έχει σαν στόχο την προστασία των αγρίων ζώων και ιδιαίτερα των ειδών που τείνουν να εκλείψουν. Θα δημιουργηθούν ειδικά στέγαστρα και φωλιές όπου θα βρίσκουν καταφύγιο τα νεαρά ζώα και οι μητέρες, την εποχή της κυοφορίας που δεν έχουν την δυνατότητα να προστατευθούν. Δικαιούχος της δράσης αυτής, είναι ο Αναγκαστικός Συνεταιρισμός Συνιδιόκτητου δάσους Κατούνας.

- Δημιουργία ορειβατικού μονοπατιού « Αθήναιον »

Αφορά την δημιουργία (χάραξη, διάνοιξη, σήμανση) του μονοπατιού με αφετηρία την Ιερά Μονή Γκούρας και κατάληξη το αρχαίο κάστρο «Αθήναιον». Το συγκεκριμένο μονοπάτι, δίνει την δυνατότητα στον περιπατητή να θαυμάσει το φυσικό περιβάλλον και να επισκεφθεί το αρχαίο κάστρο. Δικαιούχος της δράσης, είναι ο ορειβατικός Περιηγητικός Όμιλος Πύλης.

- Ειδική σήμανση αξιοθέατων και επισκέψιμων μνημείων

Στον Δήμο Πύλης και την ευρύτερη περιοχή, υπάρχουν σημαντικά μνημεία, όπως μοναστήρια, εκκλησίες, το αρχαίο κάστρο, η τοξωτή γέφυρα Πύλης, κ.α., τα οποία είναι επισκέψιμα τουριστικά σημεία. Η ενέργεια αυτή, έχει ως σκοπό την εγκατάσταση κατάλληλης σήμανσης των μνημείων αυτών και των λοιπών αξιοθέατων της περιοχής, με στόχο τη προβολή τους αλλά και την διευκόλυνση των επισκεπτών. Η σήμανση θα είναι εναρμονισμένη με τα μνημεία και το περιβάλλον.

Δικαιούχος της δράσης αυτής, είναι ο Δήμος Πύλης.

4.2.3. Διαδικασίες Διαχείρισης και εφαρμογής / Εμπλεκόμενοι Φορείς

Οι διαδικασίες διαχείρισης και εφαρμογής καθώς και οι εμπλεκόμενοι φορείς στα πλαίσια του προγράμματος Leader II, παρουσιάζουν την ίδια εικόνα με το Leader I, με την μόνη διαφορά ότι οι ενέργειες και οι όποιες διαδικασίες διαχείρισης και εφαρμογής, αφορούν την περιοχή Καλαμπάκας - Πύλης - Φαρκαδόνας - Οιχαλίας (περιοχή του Νομού στην οποία πρόκειται να εφαρμοσθεί το πρόγραμμα Leader II 1994 - 1999).

Επισημαίνεται, ότι η οργάνωση του δικτύου, στην έναρξη ισχύος του συγκεκριμένου προγράμματος, ανταποκρίθηκε στις ανάγκες και απαιτήσεις των διαδικασιών διαχείρισης και εφαρμογής, με δυναμικότητα και ετοιμότητα, χάρη στην εμπειρία που αποκτήθηκε από την αξιολόγηση της εμπειρίας της εφαρμογής του προγράμματος Leader I, Καλαμπάκας - Πύλης, 1993 - 1996.

4.3. Το δίκτυο « Πίνδος»

4.3.1. Εισαγωγικά για την Πίνδο ^(α)

Η ένταξη της χώρας μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε συνδυασμό με τις παγκόσμιες εξελίξεις στην παραγωγή, εμπορία και διάθεση των αγροτικών προϊόντων που αποκρυσταλλώνονται σε πολιτικές με την συμφωνία της GATT σε παγκόσμιο επίπεδο και της ΚΑΠ σε ευρωπαϊκό επίπεδο, έθεσε την αγροτική ανάπτυξη της χώρας μας, σε ένα πλαίσιο. Το νέο αυτό πλαίσιο χαρακτηρίζεται από την αναγκαιότητα περάσματος από ένα σύστημα παραγωγής και διάθεσης αγροτικών προϊόντων εντατικής καλλιέργειας με αυξημένο κόστος παραγωγής, σε σχέση με την παγκόσμια αγορά, σε ένα σύστημα και δομή αγροτικής ανάπτυξης, με έμφαση στην ανταγωνιστικότητα, τα παραδοσιακά προϊόντα και στην δημιουργία νέων ανταγωνιστικών και ποιοτικών προϊόντων.

Αυτές οι αλλαγές, εντοπίζουν στο επίπεδο του αγροτικού χώρου, μια χωρική αντίθεση σε νέες διαστάσεις. Η βασική αντίθεση των πεδινών με την μεγάλη παραγωγικότητα και των ορεινών και μειονεκτικών περιοχών με τις οριακές αποδόσεις, σήμερα τίθενται σε νέες βάσεις. Μακροχρόνια, οι πεδινές καλλιέργειες, οφείλουν να επιβιώσουν στο νέο ανταγωνιστικό περιβάλλον. Ή θα γίνουν από μόνες τους ανταγωνιστικές ή θα περάσουν σε επώδυνες αναδιαρθρώσεις.

Για τις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές, ανοίγεται ένας νέος ορίζοντας ανάπτυξης, που τα χαρακτηριστικά του εντοπίζονται στις ήπιες εναλλακτικές μορφές τουρισμού, στην παραγωγή τοπικών παραδοσιακών και οικολογικών προϊόντων, προβάλλοντας ένα νέο καταναλωτικό ποιοτικό πρότυπο, απέναντι στην μαζική τυποποιημένη παραγωγή και κατανάλωση. Έτσι λοιπόν, η παρατηρούμενη χωρική αντίθεση ανάμεσα στις πεδινές εκτάσεις και στις ορεινές, φαίνεται με βάση τις νέες εξελίξεις, να αντιστρέφεται. Αυτή η αντιστροφή (και γενικότερα η προσαρμογή της αγροτικής ανάπτυξης στα νέα οικονομικά δεδομένα), ενώ διαφαίνεται σαν τάση, δεν είναι δεδομένη. Απαιτούνται μια σειρά ενέργειες, όπως: μηχανισμοί, νέες πολιτικές, ευαισθητοποίηση, ενημέρωση, πληροφόρηση, δίκτυα συνεργασίας και πιλοτικές εφαρμογές προγραμμάτων και προγράμματα διάδοσης και διάχυσης των νέων μορφών ανάπτυξης. Αυτές οι νέες ενέργειες διάδοσης και προώθησης των νέων μορφών ανάπτυξης (στις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές) για να έχουν όρους βιωσιμότητας και ανταγωνιστικότητας στο νέο διαμορφωμένο οικονομικό περιβάλλον, έχουν ανάγκη να υποστηριχθούν και να χρησιμοποιήσουν όλα τα σύγχρονα επιτεύγ -

α. Τα στοιχεία προέρχονται από κείμενα του ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε.

ματα της τεχνολογίας.

Τέλος, η βιωσιμότητα και ανταγωνιστικότητα μιας τέτοιας προσπάθειας, απαιτεί και ένα κρίσιμο γεωγραφικό μέγεθος.

Η οροσειρά της Πίνδου αποτελεί το πιο εκτεταμένο συμπαγές ορεινό τμήμα της χώρας και καλύπτει το 70% της συνολικής επιφάνειας των ορεινών και μειονεκτικών περιοχών. Η περιοχή αυτή, «περικλείεται» από τα αστικά κέντρα Ιωάννινα, Καρπενήσι, Καρδίτσα, Τρίκαλα, Γρεβενά, Σιάτιστα, Νεάπολη και Κόνιτσα, περιλαμβάνει στα όριά της περίπου 350 κοινότητες και 470 οικισμούς, σε μια έκταση 10.000τ.χλμ. Η περιοχή διαθέτει έντονο ανάγλυφο, συχνά με απότομες πλαγιές. Το 70% περίπου των κοινοτήτων και των οικισμών βρίσκονται σε υψόμετρο άνω των 1100 μ. Όσον αφορά τις χρήσεις γης, αυτές παρουσιάζουν μικρές διαφορές από περιοχή σε περιοχή που κυμαίνονται κατά μέσο όρο από 43% έως 55% της συνολικής έκτασης για τις δασικές εκτάσεις, από 35% έως 43% για τους βοσκότοπους, ενώ το ποσοστό της γεωργικής γης μεταξύ 6% και 15%, συμπεριλαμβανομένων σ' αυτό και των οικισμών και άλλων διάφορων χρήσεων. Ο πληθυσμός της περιοχής, με όρια εκείνα τα οποία προσδιορίστηκαν πιο πάνω, εκτιμάται σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΣΥΕ, σε 93.000 χιλ. κατοίκους για την περίοδο 1981-1985, με συνεχείς τάσεις μείωσης στην δεκαετία 1985-1995, εκτός της περιοχής Μετσόβου.

4.4. Το δίκτυο Πίνδος στα πλαίσια της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας LEADER

4.4.1. Η φιλοσοφία του δικτύου ^(α)

Η πρώτη πρωτοβουλία για την κοινή αντιμετώπιση των προβλημάτων ανάπτυξης της οροσειράς της Πίνδου, ξεκίνησε από τις Αναπτυξιακές Εταιρείες που έχουν γεωγραφική αναφορά και πεδίο δραστηριοτήτων, την οροσειρά της Πίνδου. Η πρωτοβουλία αυτή εξειδικεύτηκε στο πλαίσιο της κοινοτικής πρωτοβουλίας Leader II και οδήγησε στην συγκρότηση κοινής πρότασης των εταιριών. Οι προτάσεις αυτές, αξιολογήθηκαν και εγκρίθηκαν και η συγκρότηση και αποτελούν την πρώτη ολοκληρωμένη προσέγγιση της ανάπτυξης της περιοχής στο πλαίσιο του Leader II.

α. Τα στοιχεία προέρχονται από κείμενα του ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε.

Η συγκρότηση και λειτουργία του δικτύου «ΠΙΝΔΟΣ», έρχεται αφενός να αποδείξει στην πράξη την ενιαία αντίληψη και μεθοδολογία προσέγγισης της ανάπτυξης για όλη την περιοχή της Πίνδου και αφετέρου να θέσει τις βάσεις για μια μόνιμη προσπάθεια συνδυασμού των χρηματοδοτικών μέσων με στόχο τη γεωγραφική και λειτουργική ολοκλήρωση των παρεμβάσεων και τελικά την δρομολόγηση της ολοκληρωμένης ανάπτυξης της Πίνδου, σαν ένα ενιαίο αναπτυξιακό και χωρικό πλαίσιο αναφοράς.

Το δίκτυο «ΠΙΝΔΟΣ», είναι κατ' αρχήν μια συμφωνία ανάμεσα στις Αναπτυξιακές Εταιρείες για συνεργασία. Αυτή η συνεργασία που αποφασίσθηκε από κοινού από τις Αναπτυξιακές Εταιρείες, δεν έχει τυπικό χαρακτήρα, αλλά διακατέχεται από μια λογική ενιαίας αντιμετώπισης των αναπτυξιακών προβλημάτων της Πίνδου. Σ' αυτή την λογική εντάσσεται:

- η ένταξη στο πρόγραμμα Leader κοινών ενεργειών (με την έννοια τόσο της χωρικής συμπληρωματικότητας, όσο και της κοινής μεθοδολογίας σχεδιασμού και υλοποίησης),
- ο συντονισμός, η παρακολούθηση και η αξιολόγηση των παρεμβάσεων που χρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα Leader II, αλλά και από άλλες χρηματοδοτικές πηγές,
- η στρατηγική επιλογής δημιουργίας διαρκούς δικτύου συνεργασίας μέσω της λογικής της ευέλικτης εξειδίκευσης των εταιρειών,
- η συγκρότηση διακρατικού δικτύου συνεργασίας με αντίστοιχες εταιρείες και φορείς που αναφέρονται σε αντίστοιχου μεγέθους οροσειρές,
- η προώθηση και ο προσανατολισμός των χρηματοδοτικών προγραμμάτων και των κοινοτικών πρωτοβουλιών του Β' Κ.Π.Σ. στο πλαίσιο της ενιαίας και ολοκληρωμένης προσέγγισης της ανάπτυξης της Πίνδου.

Η επιλογή της ευέλικτης εξειδίκευσης στο πλαίσιο αυτού του προγράμματος, δημιουργεί τους όρους για την απόκτηση εξειδικευμένης τεχνογνωσίας σε κάθε μια εταιρεία και ταυτόχρονα απαντά στα προβλήματα της οικονομίας κλίμακας, τόσο στο πλαίσιο της παραγωγής, διάθεσης και ποιότητας, όσο-και κυρίως- στο πλαίσιο της προσέλευσης ή της επένδυσης σε στελεχιακό δυναμικό στην περιοχή της Πίνδου. Στο πλαίσιο αυτής της εξειδίκευσης, έγινε η επιλογή:

- η **ΑΝ.ΚΑ. ΑΕ** (Αναπτυξιακή Καρδίτσας) να εξειδικευτεί στην παρακολούθηση, εκτίμηση, πληροφόρηση, ενημέρωση, ευαισθητοποίηση, καινοτομία και παροχή υπηρεσιών για τα αναπτυξιακά ζητήματα σε όλη την περιοχή της Πίνδου και τέλος στον συντονισμό και την αξιολόγηση των κοινών ενεργειών του δικτύου, αλλά και όλων των παρεμβάσεων που γίνονται από εθνικούς, περιφερειακούς και τοπικούς φορείς. Αυτή η εξειδίκευση θα πάρει οργανωτική μορφή με την δημιουργία ενός πα-

ρατηρητηρίου Αγροτικής Ανάπτυξης και χωρικής αντίστασης στην περιθωριοποίηση των ορεινών και μειονεκτικών περιοχών.

- Το **ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε.** (Κέντρο Ανάπτυξης Καλαμπάκας-Πύλης) να εξειδικευτεί στις υπηρεσίες αγροτουρισμού (διαφήμιση, προβολή, σχεδιαμός τουριστικών πακέτων, σύστημα κράτησης δωματίων, τράπεζα πληροφοριών για τον αγροτουρισμό, γραφείο αγροτουρισμού, πρακτόρευση της τουριστικής κίνησης στην Πίνδο.
- Η **ΑΝ.ΚΟ. ΑΕ** (Αναπτυξιακή Κοζάνης) να εξειδικευτεί αφενός στις υπηρεσίες marketing, πιστοποίησης και τυποποίησης των τοπικών προϊόντων που παράγονται στην περιοχή και των νέων τοπικών και οικολογικών προϊόντων, που προγραμματίζεται να παραχθούν στο πλαίσιο του προγράμματος LEADER και αφετέρου στην αξιοποίηση και προστασία των δασών και την ανάπτυξη της δασικής οικονομίας.

Αποτελεί στόχο του δικτύου η πρόταση προς τις υπόλοιπες Αναπτυξιακές Εταιρείες που αναφέρονται στην Πίνδο [ΗΠΕΙΡΟΣ Α.Ε.,- ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ Α.Ε.- ΕΤΑΝΑΜ Α.Ε.- ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ Α.Ε. - ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ] για ένταξή τους στο δίκτυο.

Η συνεργασία μέσω της συγκρότησης ενός διακρατικού δικτύου με ευρωπαϊκούς φορείς που είτε ασχολούνται με τα ζητήματα της ανάπτυξης των ορεινών και μειονεκτικών περιοχών, είτε με την υψηλή τεχνολογία ενημέρωσης και πληροφόρησης για τον ίδιο σκοπό, καλύπτει μια βασική αρχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης: αυτή της τεχνολογίας ως μέσον στον Ευρωπαϊκό χώρο.

Στο διακρατικό δίκτυο συνεργασίας εκτός από τις ελληνικές αναπτυξιακές εταιρείες, συμμετέχουν και οι παρακάτω οργανισμοί:

C.R.E.S.M.

Centro di Richerche economica - sociale Mediteranneo
PALERMO
ITALY

S.I.M.E.

Societe interdepartementale pour la Montagne et l' elevage
LATTES ROUSSILLON
FRANCE

I.N.D.E.

Intercooperacao Desenvolvimento

LISBOA
PORTUGAL

I.N.R.A. - Paris Grignon
Institut National pour la recherche Agronomique
PARIS
FRANCE

Το διακρατικό δίκτυο, πρέπει να εμπλουτισθεί και να εξειδικευτεί τόσο με την συμμετοχή και των άλλων φορέων όσο και με την διασύνδεση των πιο χαρακτηριστικών ορεινών περιοχών της Ε.Ε.

Αποτελεί στόχο η διεύρυνση του διακρατικού δικτύου και η συγκρότηση ενός δικτύου που θα ενσωματώσει αφενός τις αναπτυγμένες περιοχές των Άλπεων αλλά και τις ιδιαιτερότητες της οροσειράς των Πυρηναίων, της Σιέρρα Μορένα και των Απεννίνων.

Στα πλαίσια αυτής της λογικής, έχει υποβληθεί και προωθείται πιλοτικό σχέδιο, με τίτλο:

« Πίνδος - Άλπεις - Πυρηναία - Απέννινα - Σιέρρα Μορένα: Κοινή Ευρωπαϊκή Χωροταξική και Αναπτυξιακή Πολιτική των Ορεινών περιοχών του Νότου - Πιλοτική Εφαρμογή στην Πίνδο»

Στο πλαίσιο του προγράμματος TERRA του άρθρου 10 του ΕΤΠΑ, όπου συμμετέχουν όλοι οι φορείς Νομαρχιακής και Τοπικής Αυτοδιοίκησης και οι αναπτυξιακές εταιρείες της Πίνδος και συνεργάζονται αναπτυξιακοί φορείς από τις περιοχές των Άλπεων, Πυρηναίων, Απεννίνων, Σιέρρα Μορένα. Το σχέδιο τελεί υπό την αιγίδα του Υπ. Γεωργίας, ΠΕΧΩΔΕ και ανάπτυξης.

4.4.2. Η λειτουργία του Δικτύου

Η συνεργασία στο πλαίσιο του δικτύου Πίνδος, εντοπίζεται σε δύο επίπεδα:

- α) στο επίπεδο του συντονισμού και της αξιολόγησης των συνολικών παρεμβάσεων των αναπτυξιακών εταιρειών, που χρηματοδοτούνται από το LEADER.
- β) στο επίπεδο των κοινών ενεργειών και δράσεων οι οποίες θα υλοποιηθούν αναλόγως της επιλογής εξειδίκευσης της κάθε εταιρείας.

Έτσι, οι κοινές δράσεις συγκροτούνται σε τρεις θεματικές ενότητες - ενέργειες:

ΕΝΕΡΓΕΙΑ 1. ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΕΝΕΡΓΕΙΑ 2. ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΕΝΕΡΓΕΙΑ 3. ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΔΑΣΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ.

Κάθε εταιρεία θα είναι leader, στο πλαίσιο του δικτύου για μια ενέργεια, ως εξής:

1. **ΑΝ.ΚΑ.** Παρατηρητήριο Αγροτικής Ανάπτυξης
2. **ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π.** Προώθηση του αγροτουρισμού
3. **ΑΝ.ΚΟ.** Αξιοποίηση δασικής παραγωγής και προώθηση τοπικών προϊόντων της Πίνδου.

Οι ενέργειες αυτές, αποτελούνται από δράσεις και έργα, ως εξής:

ΕΝΕΡΓΕΙΑ 1. ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

- Δράσεις:
1. Προμήθεια υλικού εξοπλισμού και σχεδιασμός - προμήθεια λογισμικών
  2. Σχεδιασμός, δημιουργία και ανάπτυξη συστήματος διαχείρισης πληροφοριών (γεωμετρικών και περιγραφικών). Παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών (Τράπεζες Δεδομένων - θεματικές χαρτογραφήσεις)
  3. Παρακολούθηση και αξιολόγηση των συνολικών αναπτυξιακών παρεμβάσεων στις περιοχές του δικτύου, επιπτώσεις, συνάφεια των παρεμβάσεων του Leader με άλλα προγράμματα [ΠΕΠ/ ΣΑΕ/ΟΤΑ/Κ. Πρωτοβουλίες, κ.λπ.]
  4. Σχεδιασμός, παραγωγή, έκδοση και διάδοση τακτικού ενημερωτικού δελτίου
  5. Δαπάνες συντονισμού και λειτουργίας της ενέργειας.

Φορέας υλοποίησης: ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ - ΑΝ.ΚΑ. Α.Ε.

ΕΝΕΡΓΕΙΑ 2. ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

- Δράσεις:
1. Κέντρο Τουριστικών Υπηρεσιών και Πληροφόρησης
  2. Δίκτυο Βάσης Τουριστικών Πληροφοριών
  3. Εκδόσεις και έντυπα προβολής και προώθησης του τουρισμού
  4. Σχεδιασμός, οργάνωση και προώθηση κοινών τουριστικών πακέτων - διαδρομών
  5. Δαπάνες συντονισμού και λειτουργίας της ενέργειας

Φορέας υλοποίησης: ΚΕΝΤΡΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΛΑΜΠΑΚΑΣ - ΠΥΛΗΣ - ΚΕΝΑΚΑΠ

ΕΝΕΡΓΕΙΑ 3. ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΔΑΣΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ.

- Δράσεις:
1. Κέντρο πιστοποίησης τοπικών και οικολογικών προϊόντων
  2. Μελέτη επισήμανσης τοπικών προϊόντων ποιότητας για την σύνδεση με την περιοχή [σήμα ιδιοκτησίας, ΕΠΟΠ, οικολογικά προϊόντα κ.λπ.]
  3. Διάγνωση των αναγκών και διαμόρφωση μίας στρατηγικής για την αξιοποίηση της δασικής παραγωγής
  4. Δαπάνες συντονισμού και λειτουργίας της έρευνας.

Φορέας υλοποίησης: ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΑΝ.ΚΟ. Α.Ε.

ΕΝΕΡΓΕΙΑ 4. ΔΙΑΚΡΑΤΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ « ΠΙΝΔΟΣ »

όπου η κάθε εταιρεία αναλαμβάνει την λειτουργία του διακρατικού δικτύου στα θέματα εξειδίκευσής της. Η ενέργεια αναφέρεται στην οργάνωση έξι (6) workshop ανάμεσα στους οργανισμούς που συμμετέχουν στο διακρατικό δίκτυο. Τα θέματα των workshops, είναι:

- workshop 1. Λειτουργία παρατηρητηρίων αγροτικής ανάπτυξης
- workshop 2. Αγροτουρισμός
- workshop 3. Σύγχρονες τεχνολογίες τηλεματικής για την πληροφόρηση των αγροτών
- workshop 4. Προβλήματα ανάπτυξης των ορεινών και μειονεκτικών περιοχών
- workshop 5. Σχεδιασμός και αξιολόγηση προγραμμάτων ανάπτυξης των ορεινών και μειονεκτικών περιοχών
- workshop 6. Αγροτική ανάπτυξη

Συμπεράσματα

Με την ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, το 1981, ενισχύθηκε και διαμορφώθηκε περισσότερο στα νέα ευρωπαϊκά πρότυπα ανάπτυξης και εκσυγχρονισμού και η όλη πορεία της. Το πνεύμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης υιοθετήθηκε και από το πολιτικό στερέωμα της Ελλάδας, προκειμένου να δώσουν μια τελική απάντηση στην προβληματική της ανάπτυξης της χώρας μας, η οποία είχε ωστόσο κατανοηθεί, με απουσία όμως του κινήτρου και του «μηνύματος».

Η χώρα μας, λόγω των ευαίσθητων ιδιομορφιών και της πολυπλοκότητας των χαρακτηριστικών και φυσιογνωμιών της, ανά περιφέρεια, παρουσίαζε για διάφορους ιστορικούς και πολιτικούς λόγους, -οι οποίοι για δεκαετίες σημάδεψαν την πορεία της- μια κατάσταση ανάπτυξης, λίγα υποσχόμενης. Η κρατική πολιτική της Ελλάδας, έδωσε μια πνοή δημιουργίας σε πολλούς τομείς δραστηριοτήτων και επενδυτικών σχεδίων, η οποία όμως, παρόλα αυτά, δεν οδήγησε διαλεκτικά στην ανάπτυξη, αυτή καθ' εαυτή. Οι λόγοι: διστακτικότητα από τους επιμέρους φορείς να πραγματοποιήσουν επενδυτική δραστηριότητα, ελάχιστος αριθμός επενδύσεων σε ορισμένους τομείς (όπως δευτερογενής), ικανός να ασκήσει υπολογίσιμη επίδραση στην αξιοποίηση των πλουτοπαραγωγικών πόρων, καθυστέρηση τόσο στις αξιολογήσεις, όσο και στις εγκρίσεις των επενδύσεων, στο στάδιο ελέγχου και προόδου των επενδυτικών έργων, στις εγκρίσεις των δανείων, κάποιες αδυναμίες των ιδίων των επενδυτών, όπως η έλλειψη ή η μη διάθεση της ίδιας συμμετοχής ή η έλλειψη εμπειρίας των φορέων ή τέλος, η καθυστέρηση στην αξιοποίηση κάποιων Νόμων (αναπτυξιακών) όπως ο Νόμος 1262/82, στα πρώτα χρόνια της εφαρμογής τους.

Συγκεκριμένα για το Νομό Τρικάλων: Ο νομός παρουσίασε τις εξής απόλυτες πληθυσμιακές μεταβολές, κατά τις ακόλουθες δεκαετίες:

Μεταξύ, 1961-1971, παρουσίασε μια μείωση του πληθυσμού (9.364 άτομα) λόγω της μεγάλης «αγροτικής εξόδου» με κατεύθυνση κυρίως την εξωτερική μετανάστευση προς τις χώρες της Δυτικής Ευρώπης (Γερμανίας κυρίως), ενώ σταδιακά άρχισε να επανακτά έδαφος, φθάνοντας το 1991 τον πληθυσμό των 138.946 κατοίκων.

Τα βασικά προβλήματα τα οποία επιδρούσαν αρνητικά, στην ανάπτυξη του Νομού, ήταν:

- η ορεινότητα που αύξανε κατά πολύ το κόστος των έργων και είχε σαν αποτέλεσμα την έλλειψη ακόμη βασικών έργων υποδομής,
- η προβληματική σύνδεση με τους γειτονικούς Νομούς καθώς και έλλειψη αεροδρομίου σε επίπεδο Θεσσαλίας
- η έλλειψη καθορισμένης βιομηχανικής περιοχής που συνεπαγόταν την απροθυμία εγκατάστασης νέων επιχειρήσεων.....βασικά προβλήματα που αποτελούν τροχοπέ-

δη στην αξιοποίηση των τοπικών πλουτοπαραγωγικών πόρων και του τοπικού ανθρώπινου δυναμικού.

Σ' αυτή την φάση δυσκινησίας, το αβανγκάρντ της κοινοτικής πρωτοβουλίας leader, έρχεται να προσφέρει το ζητούμενο στην αντιστοιχία μεταξύ της τοπικής κοινωνίας και του προσανατολισμού πρὸς την έννοια, ότι η αξιοποίηση αυτών των συγκεκριμένων ιδιαιτεροτήτων, μέσα από την ενεργή σύμπραξη, ιδιωτικής πρωτοβουλίας και επίμονης προσπάθειας με άτομα της υπαίθρου, δεν βρίσκεται σε δεύτερη μοίρα από ένα καλοφτιαγμένο Νόμο.

Στόχοι της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας Leader, είναι η συγκράτηση του τοπικού πληθυσμού, η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, η συμπλήρωση εισοδήματος και η προστασία του πληθυσμού.

Μετά την εφαρμογή του Leader στην συγκεκριμένη περιοχή Καλαμπάκας - Πύλης, την περίοδο 1992-1994, η τοπική κοινωνία παρουσίασε την δραστηριοποίησή της προς την ανάπτυξη, αλλάζοντας την εικόνα της αισθητής και συνεχούς επίκλησης η οποία χαρτογραφούσε το Νομό, για χρόνια.

Η δυναμικότητα του Νομού, διαφαίνεται αυτή την στιγμή σε όλους τους τομείς. Μέσα από τα έργα του Leader I, στην περιοχή, αυτή την στιγμή, ο Νομός: καλύπτει τις ανάγκες σε εσωτερική κατανάλωση, ενώ εξάγει σημαντικές ποσότητες σε προϊόντα, τόσο του πρωτογενούς, όσο και του δευτερογενούς τομέα.

- Έχει εξασφαλισθεί η απασχόληση για τους κατοίκους των ορεινών περιοχών (αξιοποίηση δασικής ύλης)
- Αναδείχθηκε ο τομέας της βιοτεχνίας και ιδιαίτερα η αναπτυσσόμενη οικοτεχνία, ένα είδος το οποίο πριν μερικά χρόνια «κλεινόταν» στην σφαίρα της πατροπαράδοσης
- Η απασχόληση καλύπτει και τους τρεις τομείς της οικονομίας, στον άξονα Καλαμπάκας / Μετεώρων - Πύλης, απασχολουμένων πλήρως και αποκλειστικά με τον τουρισμό, ενώ στο κύκλωμα Ασπροποτάμου, σημειώθηκε υψηλός παραθεριστικός τουρισμός... ποσοστά που δεν υπήρχαν πριν την εφαρμογή του Leader.

Αξίζει να σημειωθεί, ότι όλα τα μέτρα του LEADER I στην περιοχή Καλαμπάκας - Πύλης, εφαρμόστηκαν με πλήρη επιτυχία και θα έλεγε κανείς, ότι οι φοβίες και οι δυσπιστίες του τοπικού πληθυσμού, βρήκαν αντίκτυπο στην «τακτοποίηση» της περιοχής. Βέβαια σ' αυτό συντέλεσε και ο αγώνας του Κέντρου Ανάπτυξης Καλαμπάκας - Πύλης, το οποίο εργάστηκε με επιμονή, επιμέλεια και ζήλο, κινούμενοι από την αγωνία να προσφέρουν στον ντόπιο πληθυσμό. Βέβαια, το ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε., δραστηριοποιήθηκε πρὸς την κατεύθυνση υλοποίησης και άλλων προγραμμάτων, παράλληλα με τους στόχους του Leader, όπως προγράμματα κατάρτισης (Ε.Π.Ε) και όσον αφορά το μέτρο του Αγροτουρισμού, με το Περιφερειακό Πρόγραμμα Θεσσαλίας (ΠΕ.Π).

Τελικά, ήταν αναγκαία η εφαρμογή του Leader I στην περιοχή Καλαμπάκας - Πύλης και γενικότερα για το Νομό και αυτό φαίνεται μέσα από το καινούργιο πρόσωπο της περιοχής. Αξίζει βέβαια να αναφερθεί, αν και δυσάρεστο, η διστακτικότητα και η άμεση απόρριψη του περιεχομένου του Leader (ορισμένων μέτρων), τόσο από τοξ τοπικό πληθυσμό, όσο και από τους ανώτερου κρατικούς φορείς, οι οποίοι είχαν απλά κατατάξει την φύση του Νομού, στην «γνωστή» προς ανάπτυξη περιοχή, με λίγα λόγια, δεν είχαν κατανοήσει τη φράση: «ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ - ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ - ΠΛΟΥΤΟΠΑΡΑΓΩΓΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ».

Συμπερασματικά, το Leader I για το Νομό Τρικάλων, αποκαλύφθηκε ότι δεν ήταν μια ψευδώνυμη ουτοπία και ένας νέος τρόπος εξοικονόμησης οικονομικών πόρων, όπως ήθελε αρχικά να την συλλάβει ο κοινός νους της μικρής κοινωνίας, αλλά η πορεία προς μια ποιότητα ανάπτυξης, η οποία κατέληξε να γίνει παράδειγμα για την υπόλοιπη Ελλάδα και το ίδιο υπόσχεται και το Leader II Καλαμπάκας - Πύλης - Φαρκαδόνας - Οιχαλίας !

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

- I. Ερωτηματολόγια προς του Κ. Πάτρα Παναγιώτη (Συντονιστή του ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε.) και Βεδδεράκη Νίκο (Υπεύθυνο για την εφαρμογή του προγράμματος Leader II στην περιοχή του Δήμου Φαρκαδόνας)
- II. Χάρτες
  - A. Τα κράτη - μέλη της Κοινότητας κατά την χρονολογία προσάρτησής τους στην Ε.Ε.
  - B. Κοινοτικές επιδοτήσεις Ε.Τ.Π.Α.
  - Γ. Οι περιφέρειες της Ελλάδος
  - Δ. Νομός Τρικάλων (επισυνάπτεται & τρισδιάστατος Χάρτης)
- III. Πληροφοριακά Στοιχεία για το ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε.
- IV. Πίνακας Δαπανών Προγράμματος LEADER I Καλαμπάκας - Πύλης. Καταγραφή Οικονομικών ενισχύσεων που χορηγήθηκαν στους δικαιούχους σύμφωνα με τις διατάξεις που προβλέπονται στο «καθεστώς ενισχύσεων για την εφαρμογή της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας LEADER στην Ελλάδα».
- V. Προϋπολογισμοί Δράσεων - Ποσοστά Επιδότησης - Περιοχές εφαρμογής των δράσεων (LEADER II)
- VI. L.E.A.D.E.R. II : Ενδεικτικός Κατάλογος Επιλέξιμων Ενεργειών
- VII. Ευρετήριο της Ισχύουσας Κοινοτικής Νομοθεσίας και άλλων πράξεων των κοινοτικών οργάνων, Τόμος I (Αναλυτικός Κατάλογος) Ημερομηνία Αναφοράς: 1η Ιουνίου 1992, 19η Έκδοση « Περιφερειακή Πολιτική και Συντονισμός των Διαρθρωτικών Οργάνων»
  - 14.10 Γενικές αρχές, Προγράμματα και Στατιστικές
  - 1.4.20. Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)
  - 14.30 Έλεγχος και Συντονισμός των Κρατικών Περιφερειακών Ενισχύσεων
  - 14.40 Αυτόνομη Περιφερειακή Δράση
  - 14.50 Συντονισμός των Διαρθρωτικών Ταμείων
- VIII. Ευρετήριο της Ισχύουσας Κοινοτικής Νομοθεσίας και άλλων πράξεων των Κοινοτικών οργάνων, Τόμος I (Αναλυτικός Κατάλογος) Ημερομηνία Αναφοράς: 1η Δεκεμβρίου 1991, 18η Έκδοση «Περιφερειακή Πολιτική και Συντονισμός των Διαρθρωτικών οργάνων»
  - 14.10 Γενικές Αρχές, Προγράμματα και Στατιστικές
  - 14.20 Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)

- 14.30 Έλεγχος και Συντονισμός των Κρατικών Περιφερειακών Ενισχύσεων
- 14.40 Αυτόνομη Περιφερειακή Δράση
- 14.50 Συντονισμός των Διαρθρωτικών Ταμείων

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Ερωτηματολόγιο προς τον Κ. Πάτρα Παναγιώτη (Γενικό Συντονιστή του προγράμματος LEADER)

Ερωτήσεις

1. Πώς αξιολογείται την διαδικασία και εφαρμογή του Leader I στην περιοχή Καλα - μπάκας - Πύλης; (αντιμετωπίσατε προβλήματα και αν ναι, πώς επιλύθηκαν αυτά)
2. Με ποιά προγράμματα συνλειτουργήσε το Leader I;
3. Οι διαδικασίες διαχείρισης και εφαρμογής του Leader II, παορυσιάζουν την ίδια ει-κόνα με το Leader I;
4. Θα μπορούσατε να κάνετε μια αξιολόγηση του έργου του ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε. με «ποιοτικούς» όρους, δηλ. τί είναι εκείνο που κατά τη γνώμη σας έμεινε στον τόπο από την δραστηριοποίησή του;
5. Πόσα αναπτυξιακά έργα υλοποιήθηκαν συνολικά μέσω του προγράμματος Leader I, και πώς εκτιμάται το μέγεθος της παρέμβασης του προγράμματος σε σχέση με τον αριθμό των έργων;
6. Ποιός / ποιοί οι λόγοι εφαρμογής του Leader II στην περιοχή Καλαμπάκας - Πύλης - Φαρκαδόνας - Οιχαλίας;
7. Πιστεύετε, κάνοντας μια αρχική εκτίμηση, το ίδιο ποσοστό επιτυχίας και για το Leader II;

Ερωτηματολόγιο προς τον Κ. Βεδδεράκη Νίκο (Υπεύθυνος για το Leader II στην περιοχή Φαρκαδόνας.

Ερωτήσεις:

1. Τι γνωρίζετε για την αξιολόγηση του Leader I και ποιά η ανάγκη εφαρμογής του Leader II στον Νομό Τρικάλων; Γιατί συγκεκριμένα η περιοχή Φαρκαδόνας;
2. Το LEADER, σαν κοινοτική πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αποβλέπει στην εύρεση καινοτομιακών λύσεων για το σύνολο των αγροτικών περιοχών. Η πρωτοβουλία αυτή τίθεται σε εφαρμογή μέσω ενός δικτύου τοπικών φορέων αγροτικής ανάπτυξης ή τοπικών ομάδων δράσης. Από την μέχρι τώρα εμπειρία σας, πώς πιστεύετε ότι δέχθηκαν το Leader οι κάτοικοι της περιοχής Φαρκαδόνας και ποιές οι ανταποκρίσεις τους;
3. Με βάση ποιά κριτήρια γίνεται η αξιολόγηση των προτάσεων που υποβάλλονται στο πλαίσιο και τα επιλεγόμενα, από τους αιτούντες, μέτρα της πρωτοβουλίας;
4. Ποιός ο λόγος που δεν εντάχθηκε η περιοχή Φαρκαδόνας στο Leader I και έρχεται να ενταχθεί μετέπειτα στο Leader II;
5. Σύμφωνα με τον εισηγητή της πρωτοβουλίας Leader στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Leader Καλαμπάκας - Πύλης, είναι ένα από τα καλύτερα στην Ελλάδα. Αν και ο χρόνος είναι πολύ λίγος ακόμη για να γίνουν εκτιμήσεις, πιστεύετε ότι και το Leader II, θα έχει το ίδιο ποσοστό επιτυχίας;
6. Όσον αφορά τις ΜΜΕ, το Leader προτείνει μέτρα προτεραιότητας για την δημιουργία τους, την διατήρηση και την ανάπτυξή τους, ενώ τα μέτρα αυτά, λαμβάνουν υπ' όψη την ιδιαιτερότητα των ΜΜΕ που βρίσκονται σε αγροτικές περιοχές, δηλ. μερική απασχόληση με την γεωργία και την εξάρτησή τους από τις προηγμένες εξωτερικές τεχνολογίες. Τί είδους ΜΜΕ, θα μπορούσε να ήταν εκείνη η οποία θα μπορούσε να δημιουργηθεί στην Φαρκαδόνα και να συντελέσει στην ανάπτυξη της περιοχής και πόσο εκτιμάται το ποσοστό υποβολής τέτοιων προτάσεων;

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

Τα κράτη - μέλη της Κοινότητας κατά την χρονολογία προσάρτησής τους στην Ε.Ε.

1952 EUR 6

1973 EUR 9

1981 EUR 10

1986 EUR 12

1990 EUR 12

1995 EUR 15

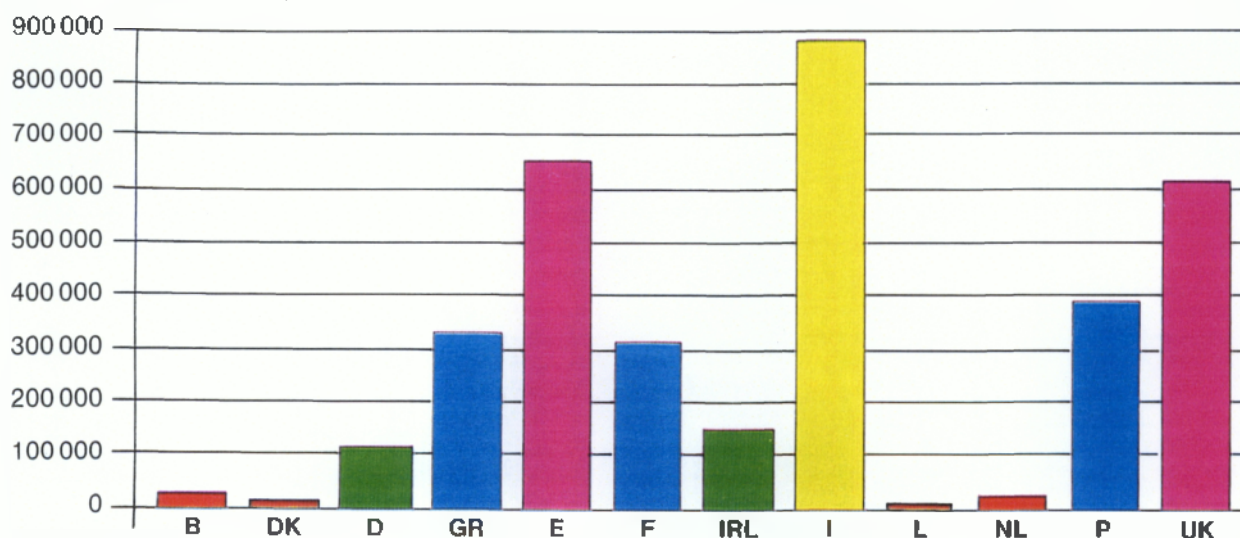
Κοινότητα, η οποία
 για την ίδρυσή της
 τελούνταν από έξι
 τη —το Βέλγιο, τη
 ομανία, τη Γαλλία,
 την Ιταλία, το
 Ξεμβούργο και τις
 Κάτω Χώρες,
 ευρύνθηκε το 1973
 με τη Δανία, την
 Ιρλανδία και το
 μένο Βασίλειο, το
 1981 με την Ελλάδα
 και το 1986 με την
 Ισπανία και την
 Πορτογαλία. Το 1990
 η Κοινότητα
 αποδέχθηκε τα νέα
 Länder της
 πρώην Ανατολικής
 Γερμανίας. Το 1995 η
 Κοινότητα, που
 μετατράπηκε σε
 Ευρωπαϊκή Ένωση,
 ευρύνθηκε με την
 Γαλλία, τη Φινλανδία
 και τη Σουηδία

EUR 12

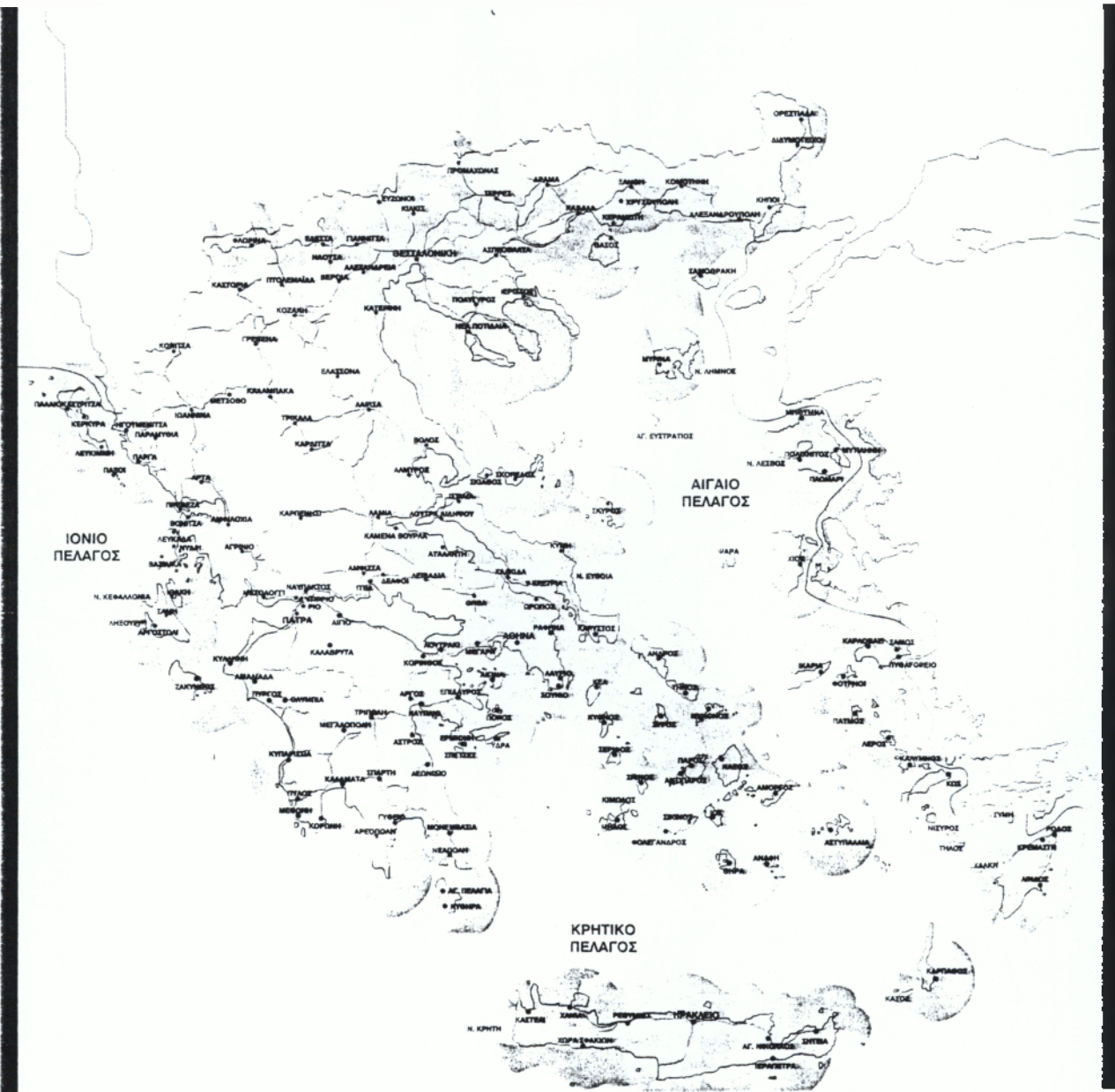
Κοινοτικές επιδοτήσεις —
ΕΤΠΑ
(1 000 Ecu)

Κοινοτικές επιδοτήσεις — ΕΤΠΑ
(1 000 Ecu)

Κοινοτικές επιδοτήσεις — ΕΤΠΑ (1 000 Ecu)	Περιφέρεια	1984	1985	1986	1987	Μέσες τιμές
	België/Belgique	32 463	24 222	31 817	23 446	27 987
	Danmark	24 311	13 217	10 880	15 257	15 917
	BR Deutschland	110 114	83 606	81 704	133 389	102 203
	Ελλάδα	270 836	433 006	320 239	313 228	334 327
	España			652 442	656 511	654 477
	France	277 763	310 315	309 332	321 008	304 604
	Ireland	162 141	156 591	128 730	163 431	152 723
	Italia	813 075	876 734	825 810	1 018 194	883 453
	Luxembourg	4 720	0	3 424	3 277	2 855
	Nederland	35 820	18 879	29 647	20 378	26 181
	Portugal			400 958	394 619	397 789
	United Kingdom	642 669	607 196	543 222	630 608	605 924
	Πολυπεριφερειακές			1 221	54	638
		2 373 911	2 523 766	3 339 427	3 693 400	

Οι Περιφέρειες της Ελλάδας

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΚΕΝ. Α. ΚΑ. Π. Α.Ε.

Συνοπτικό Βιογραφικό της Εταιρείας

Το Κέντρο Ανάπτυξης Καλαμπάκας - Πύλης Α.Ε. δημιουργήθηκε με αφορμή το πρόγραμμα Leader Καλαμπάκας - Πύλης και συγκεκριμένα ως φορέας διαχείρισης και υλοποίησης του προγράμματος, ενέργεια που προβλεπόταν άλλωστε και από το αρχικό επιχειρησιακό πλάνο που εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Υπουργείο Γεωργίας.

Το ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε. είναι ανώνυμη διαδημοτικού χαρακτήρα, αναπτυξιακή εταιρεία λαϊκής βάσης και η νομική της υπόσταση διέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 290 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα (ΠΔ 410/95), τις διατάξεις του προεδρικού διατάγματος της παραγράφου 4 του εν λόγω άρθρου [ΠΔ 80 της 26-2/26-3-86 (Α30)] καθώς και τις διατάξεις του Ν. 2190/1920 περί Ανωνύμων εταιρειών, όπως αυτός τροποποιήθηκε και ισχύει με τον Ν. 2339/95.

1. Ημερομηνία σύστασης : 7/7/92
2. Ιδρυτές : α) Δήμος Καλαμπάκας
β) Δήμος Πύλης
3. Έδρα : - Καλαμπάκα
  - με υποκατάστημα στην Πύλη
4. Μετοχικό Κεφάλαιο : 36.000.000 δρχ.
5. Μέτοχοι : α) οι Δήμοι Καλαμπάκας, Πύλης και Χασίων
β) 68 ΟΤΑ (κοινότητες) της ευρύτερης περιοχής
γ) 2 Αναπτυξιακοί Σύνδεσμοι
δ) 3 Ενώσεις Συνεταιρισμών
ε) 10 Σύλλογοι / Μαζικοί φορείς
στ) 103 Ιδιώτες

6. Καταστατικοί Στόχοι:

α) Υλοποίηση του Κοινοτικού Προγράμματος Leader (Δεσμοί μεταξύ των δράσεων για την αγροτική ανάπτυξη).

β) Συμβουλευτικό όργανο των φορέων και των παραγωγικών δυνάμεων της περιοχής στην αναπτυξιακή τους δραστηριότητα.

γ) Υποστήριξη της τοπικής, οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής ανάπτυξης.

δ) Εκπόνηση, διαχείριση και υλοποίηση προγραμμάτων ανάπτυξης εθνικού και κοινοτικού περιεχομένου.

- Προσωπικό & υποδομή

Το ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε. διατηρεί κεντρικά γραφεία στην Καλαμπάκα και υποκατάστημα στην Πύλη για την εξυπηρέτηση των αναγκών της εκεί περιοχής.

Η υποδομή που διαθέτει το ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε. καλύπτει πλήρως τις ανάγκες της εταιρείας. Τα γραφεία διαθέτουν όλο τον απαραίτητο εξοπλισμό για τη λειτουργία τους (τηλεφωνικό κέντρο, fax, φωτοτυπικά, κ.λπ.) Το ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε. είναι πλήρως μηχανοργανωμένο σε εξοπλισμό ηλεκτρονικών υπολογιστών. Αυτή τη στιγμή το στελεχιακό και διοικητικό δυναμικό του ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε. αποτελείται από οκτώ (8) άτομα. Επίσης, στο Κέντρο Τουριστικών Υπηρεσιών, απασχολείται ένα άτομο, ως υπεύθυνος του γραφείου.

Χαρακτήρας και σκοπός του Κέντρου Ανάπτυξης Καλαμπάκας - Πύλης.

Το ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε. αποτελεί:

- αφ' ενός εταιρεία συμβούλων και υπηρεσιών της Τοπικής Αυδιοίκησης, η οποία έχει συνδράμει τα μέγιστα στα τρία χρόνια λειτουργίας της, στην τοπική ανάπτυξη.
- αφ' ετέρου το επιτελικό όργανο το οποίο υλοποίησε το πρόγραμμα Leader I (διοίκηση, διαχείριση των μέτρων του προγράμματος κ.λπ.) και έχει αναλάβει της υλοποίηση του Leader II.

Το ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε., προσπαθεί να ενεργοποιήσει και να συντονίσει τις τοπικές αναπτυξιακές δραστηριότητες (οικονομικές, πολιτιστικές, κοινωνικές). Πέρα από την υλοποίηση του συντονισμού, της υποστήριξης της διαχείρισης, των επί μέρους δράσεων και μέτρων του προγράμματος Leader I, η αναπτυξιακή εταιρεία αποτελεί το συμβουλευτικό όργανο των φορέων της και ειδικότερα των ΟΤΑ και των ΜΜΕ της περιοχής, στις αναπτυξιακές τους δραστηριότητες. Παράλληλα, ως ανεξάρτητη επιχείρηση, το ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε., μπορεί και παρέχει τις υπηρεσίες του σε οποιοδήποτε επιχειρηματικό φορέα του δημοσίου, του ιδιωτικού και του κοινωνικού τομέα. Το ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε., επικεντρώνει τη δραστηριότητά του:

- στην περιοχή που ορίζεται ως επαρχία Καλαμπάκας και
- στην περιοχή της Πύλης με τα γύρω χωριά της

Η κατεύθυνση αυτή όμως, δεν έχει το χαρακτήρα συμβατικής δέσμευσης. Το ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε., με βάση τις εκάστοτε προτεραιότητες, είναι νομικά ελεύθερο να ορίζει κάθε φορά την περιοχή ή τις περιοχές στο χώρο στον οποίο δραστηριοποιείται

Πρόθεση του Δ.Σ. είναι η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου και η επέκταση της εταιρείας, σε επίπεδο Νομού.

Στόχοι και κατευθύνσεις.

Οι στόχοι και οι κατευθύνσεις του ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε., προκύπτουν, αφ' ενός από την αναγκαιότητα να λειτουργεί ως Ομάδα Τοπικής Δράσης στα πλαίσια υλοποι-

σης των κοινοτικών πρωτοβουλιών Leader και αφ' ετέρου από τους αντίστοιχους στόχους και κατευθύνσεις των ΟΤΑ και των ΜΜΕ της περιοχής. Έχοντας καταγράψει και αναλύσει τα δεδομένα της έρευνας που έγινε για την περιοχή, τις μορφές παρέμβασης που υλοποιήθηκαν μέσω του προγράμματος Leader I και τις αποδεδειγμένα συνεχιζόμενες ανάγκες προγραμματισμού, ο γενικός στρατηγικός στόχος θα συνεχίσει να είναι η καταπολέμηση των διαρθρωτικών αιτιών της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής υποβάθμισης του τόπου. Η λογική πάνω στην οποία στηρίχθηκε η δημιουργία του ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε. και η οποία διέπει τόσο την υλοποίηση των ενεργειών του Leader I, όσο και το πρόγραμμα Leader II, αλλά και κάθε δραστηριότητά του, έχει πρωταρχικό σκοπό την ανασύσταση του υπό διάλυση ανθρωπογεωγραφικού ιστού της περιοχής. Το ζητούμενο ήταν και είναι η ένταξη της περιοχής στο μέσα στο σύγχρονο οικονομικό και πολιτιστικό, εθνικό και διεθνές περιβάλλον. Μια ένταξη όμως, που να μην ισοπεδώνει το πρόσωπο της περιοχής ή να μην το μεταβάλλει σε μια αποστεωμένη φολκλορική μάσκα, αλλά να το ανανεώνει, αναδεικνύοντας ταυτόχρονα την ιστορική συνέχεια, την παράδοση και την ιδιαιτερότητα του τόπου.

Ο γενικός αυτός στρατηγικός στόχος, αναλύεται σε κάποιους επιμέρους, που είναι οι εξής:

- ☛ Η αναδιάρθρωση της δομής του παραγωγικού συστήματος. Ο εκσυγχρονισμός των παραγωγικών και οικονομικών δραστηριοτήτων και γενικά της εργασιακής απασχόλησης.
- ☛ Η καλλιέργεια μιας σύγχρονης τοπικής πολιτιστικής φυσιογνωμίας. Η ανανέωση των σκληρυμένων κοινωνικών ηθών. Η επανένταξη των φυσικών και αρχαιολογικών χώρων στην καθημερινή ζωή των κατοίκων με στόχο τη διεύρυνση των ευκαιριών εργασίας, πνευματικής ενασχόλησης, ψυχαγωγίας και άθλησης.
- ☛ Η εξασφάλιση της τεχνικής και κοινωνικής υποδομής και εξοπλισμού.
- ☛ Η αποτροπή νέων μεταναστευτικών τάσεων. Η αποκατάσταση στενών οργανικών σχέσεων (κεντρομόλος διασπορά) με τους αποδήμους της περιοχής στον άξονα Επαρχίας Καλαμπάκας και Πύλης - Τρίκαλα / Βόλος/Λάρισα/Αθήνα/Θεσσαλονίκη.
- ☛ Το οικονομικό και πολιτιστικό άνοιγμα της περιοχής. Η δημιουργία ενός δικτύου σχέσεων διακοινοτικής συνεργασίας και ανταλλαγών εμπειριών σε περιφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο.
- ☛ Η ανάπτυξη της ικανότητας, των θεσμών και των οργάνων του πολιτικού διοικητικού αυτοπροσδιορισμού της περιοχής με βάση κυρίως τις εσωτερικές της τάσεις και αντιθέσεις.
- ☛ Η εξασφάλιση του αναλλοίωτου του φυσικού περιβάλλοντος με βάση τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης που διέπουν κάθε παρέμβαση που επιχειρείται.

Ρόλος και βασικό πλαίσιο δραστηριοτήτων.

Το Κέντρο Ανάπτυξης Καλαμπάκας - Πύλης Α.Ε. αποτελεί κυρίως επιτελικό

όργανο και ενεργεί ως καταλύτης για την προώθηση των αναπτυξιακών στόχων της περιοχής. Προωθεί την τοπική ανάπτυξη μέσω της πολύπλευρης υποστήριξης που παρέχει στους φορείς, που με οποιονδήποτε τρόπο συνδέονται ή πρόκειται να συνδεθούν μελλοντικά με στόχο την αναπτυξιακή διαδικασία της περιοχής. Μ' αυτή την έννοια, το Κέντρο Ανάπτυξης Καλαμπάκας - Πύλης Α.Ε. δεν παίρνει αυτόνομα αποφάσεις σχετικές με την ανάπτυξη της περιοχής, αλλά φροντίζει ώστε:

- Οι αποφάσεις να λαμβάνονται από τους αρμόδιους φορείς χωρίς καθυστερήσεις
- Οι αποφάσεις αυτές να είναι τεκμηριωμένες και στα πλαίσια των επιλεγμένων αναπτυξιακών κατευθύνσεων
- Οι αποφάσεις να υλοποιούνται γρήγορα, οικονομικά και με σωστή ποιότητα αποτελέσματος.

Το ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε. δεν επιδιώξε ούτε επιδιώκει την υποκατάσταση των αρμοδίων υπηρεσιών και γενικά του υπάρχοντος επιστημονικού δυναμικού, αλλά τη μέγιστη δυνατή αξιοποίησή του, για την επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων της περιοχής. Στα πλαίσια της ενίσχυσης του κοινοτικού πνεύματος το ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε., μεριμνά ιδιαίτερα έτσι ώστε: η εκτέλεση των διαφόρων ενεργειών να γίνεται με την κινητοποίηση της τοπικής κοινωνίας τόσο στο σύνολό της, όσο και διάφορων φορέων και ενδιαφερομένων ομάδων:

Έτσι, το Κέντρο Ανάπτυξης Καλαμπάκας - Πύλης Α.Ε. στήριξε και θα συνεχίσει να στηρίζει:

- Την προώθηση των επιμέρους έργων και των τοπικών αναπτυξιακών πρωτοβουλιών, ως εμπνευστής, σύμβουλος ανάπτυξης και ασκώντας, αν ζητηθεί, και την διαχείριση αυτών των δράσεων. Αυτό συνέβη στα πλαίσια υλοποίησης του Leader I.
- Τις τοπικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις (δημοτικές, κοινοτικές, συνεταιριστικές και ιδιωτικές) και γενικά την τοπική οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική δραστηριότητα, ως φορέας πληροφόρησης και επιμόρφωσης, ως σύμβουλος οργάνωσης και μεθοδολογίας και γενικά με την παροχή κάθε είδους υπηρεσιών.
- Τους ΟΤΑ της περιοχής, ως αρμόδιος σύμβουλος σε θέματα τοπικής ανάπτυξης.
- Την άσκηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας σε μέτρα και ενέργειες του προτεινόμενου προγράμματος αλλά και όποια στο μέλλον προκύψουν και τα οποία θα έχουν την έννοια της τεχνικής στήριξης.

Βασικό πλαίσιο λειτουργιών.

Από την ανάλυση που προηγήθηκε, προκύπτουν οι γενικές κατηγορίες λειτουργιών του ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε.:

- Πληροφόρηση

- Παροχή συμβουλών
- Επιμόρφωση - Εκπαίδευση
- Παρακολούθηση μελετών
- Υλοποίηση συγκεκριμένων προγραμμάτων - Έργων- Πρωτοβουλιών
- Παροχή ειδικών υπηρεσιών υποστήριξης:
  - ⇒ Μηχανογραφημένες υπηρεσίες διαχείρισης (λογιστήριο, μισθοδοσία, κ.λπ.)
  - ⇒ Υπηρεσίες εκτύπωσης κειμένων - εντύπων (φωτοτυπίες, εκδόσεις)
  - ⇒ Υπηρεσίες τηλεπικοινωνίας (τέλεφαξ, κέντρο προηγμένων τεχνολογιών πληροφόρησης)
- Γραμματειακή - Οργανωτική υποστήριξη.

Άλλες δραστηριότητες του ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε.

Το ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε., επειδή συστάθηκε για την υλοποίηση του προγράμματος - τος LEADER, ταυτίζεται στην πλειοψηφία της συνείδησης της κοινής γνώμης με το πρόγραμμα LEADER. Ο στόχος όμως και η στρατηγική που ακολουθεί το ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε., παίρνει σοβαρά υπ' όψη του την μετά-Leader εποχή. Αυτό σημείνει ότι το ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε. φιλοδοξεί να υπάρξει και να συνεχίσει την εφαρμογή της αναπτυξιακής του φιλοσοφίας στην ευρύτερη περιοχή και μετά το πέρας του συγκεκριμένου προγράμματος. Αυτό πρακτικά σημαίνει, ότι το ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε., παράλληλα με την υλοποίηση του προγράμματος Leader, θα πρέπει να προσβλέπει και στην υλοποίηση και άλλων αναπτυξιακών προγραμμάτων εθνικού και κοινοτικού περιεχομένου, έτσι ώστε και την απαραίτητη οργάνωση και τεχνογνωσία να αποκτήσει, την οικονομική του αυτοδυναμία να εξασφαλίσει αλλά κυρίως να καταγραφεί στην συνείδηση της τοπικής κοινωνίας ως ουσιαστικό αναπτυξιακό εργαλείο της περιοχής. Με βάση τα παραπάνω το ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε. δραστηριοποιήθηκε ενεργά, είτε μέσω των σχέσεων που ανέπτυξε στο δίκτυο Leader, είτε ανεξάρτητα από αυτό, προς την υλοποίηση και άλλων προγραμμάτων.

Η υλοποίηση του προγράμματος Leader και η ευρωπαϊκή του διάσταση.

Η κοινοτική πρωτοβουλία Leader, χρονικής διάρκειας 3 ετών, αφορά 217 περιοχές της Ευρώπης (26 στην Ελλάδα), που συνιστούν ένα «Δίκτυο περιοχών» που επιδιώκουν την ανάπτυξή τους μέσα από μια κοινή προσέγγιση και προβληματισμό. Το δίκτυο αυτό, συντονίζεται από την «Μονάδα Εμφύχωσης» (Α.Ε.Ι.Δ.Λ.), που εδρεύει στις Βρυξέλλες και έχει στενή συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Οι δραστηριότητες που υλοποιούνται στα πλαίσια του δικτύου, έχουν σαν στόχο:

α) την παροχή τεχνικής υποστήριξης προς τις ΤΟΔ (217 Τοπικές Ομάδες Δράσεις)

- β) τη μεταφορά τεχνογνωσίας προς τις ΤΟΔ
- γ) την ανταλλαγή εμπειριών μεταξύ των ΤΟΔ
- δ) την ενίσχυση της διακρατικής συνεργασίας μεταξύ των ΤΟΔ.

Στα πλαίσια αυτά έχουν δημιουργηθεί 2 Διευρωπαϊκά Δίκτυα, με συμμετοχή των ομάδων Leader από διάφορες χώρες στους τομείς του «Αγροτουρισμού» και της «Προώθησης των τοπικών προϊόντων διατροφής». Το ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε. μέσω των στελεχών και συνεργαστών του, συμμετέχει στις «Ομάδες Εργασίας» και των δύο δικτύων και είναι ο εθνικός συντονιστής για τις ελληνικές ομάδες Leader. Το ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε. ήταν η πρώτη ελληνική ομάδα Leader που φιλοξένησε 4ήμερο σεμινάριο (2 έως 6 Ιουνίου 1993) με θέμα: « Η Τοπική Ανάπτυξη και η Διαχείριση του τοπικού σχεδίου» και συμμετοχή εκτός των ελληνικών ομάδων, Ιταλικών και γαλλικών ομάδων Leader.

Συμμετοχή σε άλλα Εθνικά και Ευρωπαϊκά Δίκτυα.

α) Το ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε. είναι ιδρυτικό μέλος του «Ελληνικού Δικτύου Leader» που συντονίζει τις ελληνικές ομάδες Leader. Είναι ένα από τα 5 μέλη της συντονιστικής επιτροπής του δικτύου.

β) Είναι μέλος της HELLADA (Ελληνική Ένωση Αναπτυξιακών Εταιρειών), η οποία είναι μέλος του ευρωπαϊκού οργανισμού EURADA.

γ) Είναι μέλος του LEADER-NET, που είναι το «Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο» του δικτύου Leader, έχοντας μέσω ηλεκτρονικών υπολογιστών, άμεση πρόσβαση σε ευρωπαϊκές βάσεις πληροφοριών (INTER, ECHOS, κ.λπ.)

δ) Είναι μέλος του ευρωπαϊκού δικτύου ORA (Opportunities for Rural Advancement) που έχει σαν στόχο την διάδοση των σύγχρονων μορφών τηλεπικοινωνίας και την παροχή υπηρεσιών μέσω σύγχρονων τεχνολογιών. Στα πλαίσια αυτά, το ORA, προωθεί την δημιουργία δικτύων τηλεματικής στις σύγχρονες αγροτικές περιοχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Υλοποίηση και υποβολή προτάσεων άλλων προγραμμάτων.

1. Το ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε., δραστηριοποιείται και προς την εκτέλεση άλλων προγραμμάτων μικρότερης χρηματοδοτικής κλίμακας. Έτσι εκτός των 9 προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης που προβλέπονται από το επιχειρησιακό σχέδιο του Leader, εκτέλεσε κατά την διάρκεια των ετών 1993-1994, άλλα 3 προγράμματα, (συγχρηματοδοτούμενα από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) επαγγελματικής κατάρτισης για λογαριασμό του Δήμου Καλαμπάκας, με θέματα:
  - « Κατάρτιση στην οργάνωση και διοίκηση Ξενοδοχειακών Μονάδων - Χρήση νέων τεχνολογιών Πληροφορικής».

- «Κατάρτιση στην κατεργασία της πέτρας και στις παραδοσιακές μορφές οικοδομικής» που απευθύνεται αποκλειστικά σε παλλινოსτούντες ομογενείς Έλληνες και
 - «Κατάρτιση στην οικιακή χειροτεχνία και στις παραδοσιακές μορφές υφαντικής».

Παράλληλα, υπέβαλλε πρόταση στα πλαίσια του προγράμματος HORIZON-INTEREG προς το ΕΙΥΑΠΟΕ (Εθνικό Ίδρυμα Υποδοχής και Αποκατάστασης Παλλινოსτούντων Ομογενών Ελλήνων), για πρόγραμμα επιμόρφωσης των παλλινოსτούντων Ελλήνων.

2. Συμμετείχε στην προετοιμασία για την υποβολή πρότασης στο πρόγραμμα ΕΠΕΤ II (Επιχειρησιακό πρόγραμμα Έρευνας και Τεχνολογίας) για λογαριασμό της STE ABEE (Σύγχρονες Τεχνολογικές Εφαρμογές ΑΕ) ύψους 540 εκ. δρχ. με θέμα: «Ανάπτυξη σύγχρονων τεχνολογιών στις θερμοκηπιακές καλλιέργειες». Το ερευνητικό πρόγραμμα περιλαμβάνει την ανάπτυξη συστημάτων για χρήση βιομάζας στην θέρμανση των θερμοκηπίων, την ανάπτυξη υδροπονικών μεθόδων λίπανσης των καλλιεργειών καθώς και την ανάπτυξη συστημάτων ελέγχου του θερμοκηπιακού περιβάλλοντος, μέσω ηλεκτρονικών υπολογιστών. Στην πρόταση, συνεργάτες είναι το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, το Γεωργικό Πανεπιστήμιο Αθηνών και η εταιρεία πληροφορικής «Επιστημονικές Επιχειρήσεις ΕΠΕ». Το ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε. στην περίπτωση που εγκριθεί το πρόγραμμα, θα αναλάβει την διαχείριση (project management) του προγράμματος και τον συντονισμό των φορέων που συμμετέχουν στο πρόγραμμα.

3. Υπέβαλλε πρόταση, ύψους 150.000 ECU, στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα ανταλλαγής εμπειρίας και μεταφοράς τεχνογνωσίας E.COS. Ως διακρατικοί εταίροι, στο πρόγραμμα συμμετέχουν η περιοχή του Storstrom county της Δανίας και η περιοχή Blagoevgrad της Βουλγαρίας. Η πρόταση αφορά την εξέταση των πολιτικών και διοικητικών συστημάτων των κρατών σε σχέση με τον βαθμό προώθησης της τοπικής δημοκρατίας και της ικανότητάς τους να λειτουργούν αποκεντρωμένα διασφαλίζοντας ένα ορισμένο επίπεδο παροχής δημοσίων υπηρεσιών στους πολίτες τους. Η πρόταση στον συγκεκριμένο τομέα επιλέχθηκε και με βάση την πρόσφατη καθιέρωση στην Ελλάδα του Β΄ βαθμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση).

4. Υπέβαλλε στα πλαίσια της κατάρτισης του Ειδικού Αναπτυξιακού Προγράμματος Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΕΑΠΤΑ II 94-99), πρόταση έργων, συνολικού προϋπολογισμού 160.000.000 δρχ.. Τελικά από το Νομαρχιακό Συμβούλιο εγκρίθηκε πίστωση 39.000.000 δρχ. Εκταμίευση προβλέπεται από το Α΄ εξάμηνο του 1997.

5. Επίσης, υποβλήθηκε πρόταση ύψους 25.000 ECU στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα «Environmental Campus» σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Αθηνών (Τμήμα Οικολογίας). Η πρόταση αφορά την συνεργασία μιας ομάδας 10 τελειοφοίτων φοιτητών από διάφορες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίοι κάτω από την επιστημονική επιμέλεια του τμήματος οικολογίας, θα εκπονήσουν μελέτη ενός συστήματος διαχείρισης απορριμμάτων για την περιοχή του Αστροποτάμου.

6. Υπέβαλλε για λογαριασμό του Δήμου Καλαμπάκας, πρόταση ένταξης της Καλαμπάκας στο «Εθνικό Πολιτιστικό Δίκτυο Πόλεων» του Υπουργείου Πολιτισμού, που στοχεύει στην δημιουργία πολιτιστικών θεσμών κύρους, με πανελλαδική και διεθνή εμβέλεια. Η πρόταση αφορά την καθιέρωση και διοργάνωση στην Καλαμπάκα του : «**Διεθνούς Ετησίου Θεσπβάλ Φιλοσοφίας και Στοχασμού**», που θα αποτελέσει ένα ολοκληρωμένο πλέγμα ημερίδων, συνεδρίων και πολιτιστικών εκδηλώσεων, έμσα συνδεδεμένων με την θρησκευτική πνευματικότητα των Μετεώρων και με προοπτική να τύχει της διεθνούς αναγνώρισης και καθιέρωσής του στην παγκόσμια συνείδηση. Η πρόταση έχει την κατ' αρχή έγκριση του Υπουργείου Πολιτισμού και η Καλαμπάκα έχει ενταχθεί στην 2η ομάδα προτεραιότητας.

7. Στα πλαίσια του ευρωπαϊκού προγράμματος για νέους «Youth for Europe», στόχος του οποίου είναι η συνεργασία των νέων της Ευρώπης σε ζητήματα επαγγελματικής κατάρτισης, το ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε., συνεργάστηκε με τον επιμορφωτικό οργανισμό BuntStift από το Kassel της Γερμανίας. Η ελληνο-γερμανική συνεργασία, αφορούσε την εκπαιδευτική επίσκεψη ομάδας του ανωτέρου γερμανικού επιμορφωτικού οργανισμού, αποτελούμενη συνολικά από 8 άτομα(4 εκπαιδευόμενους και 4 εκπαιδευτές) στην ξυλογλυπτική σχολή Καλαμπάκας του Δασαρχείου Καλαμπάκας. Η επιμορφωτική επίσκεψη, έλαβε χώρα από 4 έως 13 Νοεμβρίου 1994 και είχε σκοπό την μεταφορά τεχνογνωσίας της ξυλογλυπτικής τεχνικής από τους Έλληνες στους γερμανούς συνεργάτες.

8. Συμμετέχει στην πρόταση της Θεσσαλίας που υποβλήθηκε στο Υπουργείο Εργασίας από την Ε.Ε.Τ.Α.Α. - Παράρτημα Θεσσαλίας για την ευρωπαϊκή κοινοτική πρωτοβουλία «Απασχόληση - άξονας NOW» (Νέες ευκαιρίες για τις γυναίκες), όπου αναλαμβάνει την υλοποίηση των ενεργειών του Ν.Τρικόλων. Η πρόταση αφορά την δημιουργία καινοτόμων υπηρεσιών επιχειρηματικότητας των γυναικών, την κατάρτιση εξειδικευμένων στελεχών, την δημιουργία γυναικείων συν/σμών, την ενίσχυση γυναικείων επιχειρήσεων καθώς και ενέργειες ευαισθητοποίησης και προβολής των ίσων ευκαιριών, μεταξύ ανδρών και γυναικών. Στην πρόταση συμμετέχουν 11 Θεσσαλικοί φορείς καθώς επίσης και η ΓΓΝΓ και η ΓΓΛΕ. Την σύνταξη της πρότασης, ύψους 541.000.000 δρχ. ανέλαβαν το ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε., η Α.Ν.ΚΑ Α.Ε και ο Ε.Ο.Μ.ΜΕ.Χ.

9. Συμμετέχει ως ελληνικός εταίρος στην πρόταση που υποβλήθηκε από τον Ισπανικό Οργανισμό FEMP στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Δήμων και Περιφερειών (CMRE) στο πρόγραμμα RACTE. Το πρόγραμμα που συνίσταται στην ανταλλαγή εμπειρίας και στην μεταφορά τεχνογνωσίας, αφορά την δημιουργία ενός Δικτύου Ευρωπαϊκών Πόλεων που έχουν μοναστήρια.

10. Υποβλήθηκε πρόταση στην κοινοτική πρωτοβουλία LEONARDO DA VINCI σε συνεργασία με την ΑΝΩΣΙΣ ΕΠΕ, το Πανεπιστήμιο Αθηνών, ενώ στην διακρατική συνεργασία, συμμετέχουν φορείς από την Γαλλία και την Πορτογαλία.

11. Υποβλήθηκε πρόταση στην κοινοτική πρωτοβουλία ADAPT μαζί με τον Δήμο της Matera (Ιταλία) και τον εκπαιδευτικό οργανισμό Acetato (Πορτογαλία). Η πρόταση αφορά την προσαρμογή του εργατικού δυναμικού μέσω εκπαίδευσης, στις νέες ανάγκες της τουριστικής βιομηχανίας.

12. Ίδρυσε το Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΚΕΚ) «Σταγών» σε συνεργασία με το Εργατικό Κέντρο Καλαμπάκας, μέσω του οποίου υλοποίησε 2 προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης από το ΠΕΠ Θεσσαλίας.

13. Συμμετέχει στην υποβολή πρότασης στο πρόγραμμα TERRA της ΕΕ, που αφορά τον σχεδιασμό μιας χωροταξικής αναπτυξιακής πολιτικής για την ορεινή Πίνδο, συνολικού προϋπολογισμού 1 δις δρχ. Η πρόταση αναμένεται να εγκριθεί στις αρχές του 1997.

14. Υπέβαλλε πρόταση στα πλαίσια του προγράμματος ΕΠΠΕΡ (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιβάλλοντος) του ΥΠΕΧΩΔΕ, που αφορά την «προστασία και αξιοποίηση του ορεινού οικοσυστήματος του Ασπροποτάμου- Κόζιακα». Η πρόταση εγκρίθηκε το Δεκέμβριο του 1996 με προϋπολογισμό 253 εκ.δρχ. και η υλοποίησή του, θα αρχίσει το 1997, σε συνεργασία με τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Τρικάλων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV

Δραστηριότητα	Δικαιούχος	Περιοχή	Συνολικό Κόστος	Επιδότηση LEADER	Ιδία Συμμετοχή Δικαιούχου
1	2	3	4	5	6
Μέτρο 1. ΤΕΧΝΙΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ			79.682.203	48.427.542	23.904.661
1.1 Μελέτη αναπτυξιακού προγραμματισμού Μετεώρων-Καστρακίου (ΤΑΠ)	1 ΚΕΝΑΚΑΠ ΑΕ		27.200.000	11.690.000	8.160.00
			27.200.000	11.690.000	8.160.0
1.2 Μελέτες Διάγνωσης μικροπεριφερειών (μικρά ΤΑΠ)	1. Αν. Συνδ. Ορεινής Καλαμπάκας	Ορεινή Καλαμπάκα	2.000.000	1.400.000	800.00
			2.000.000	1.400.000	600.0
1.3 Ειδική θεματική Μελέτη Τηλεδιερεύνησης ορεινής ζώνης	1.Α.Π.Θ. Τμήμα Γεωτεχνικής Μηχανικής	Ορεινή ζώνη Καλαμπάκας - Πύλης	31.250.000	21.875.000	9.375.00
			31.250.000	21.875.000	9.375.00
1.4 Μελέτη διερεύνησης δυνατοτήτων ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού και αξιοποίησης των προϊόντων της περιοχής Καλαμπάκας	1. ΚΕΝΑΚΑΠ Α.Ε.	Περιοχή Καλαμπάκας	12.500.000	8.750.000	3.750.00
			12.500.000	8.750.000	3.750.00
1.5 Αμοιβές εξωτερικών συμβούλων έως 20/4/1993	1. ΚΕΝΑΚΑΠ Α.Ε.		6.732.203	4.712.642	2.019.66
			6.732.203	4.712.642	2.019.6
Μέτρο 2. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ			68.334.000	47.500.500	16.833.500
2.1. Εκπαίδευση (Καλαμπάκα)			29.200.000	21.900.000	7.300.00
1. Αγοραφία	1. ΚΕΝΑΚΑΠ Α.Ε.	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ	7.300.000	5.475.000	1.825.00
2. Κατεργασία Ξύλου	2. ΚΕΝΑΚΑΠ Α.Ε.	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ	7.300.000	5.475.000	1.825.00
3. Τουριστικό Management και Marketing	3. ΚΕΝΑΚΑΠ Α.Ε.	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ	7.300.000	5.475.000	1.825.00
4. Διαχείριση ΜΜΕ	4 ΚΕΝΑΚΑΠ Α.Ε.	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ	7.300.000	5.475.000	1.825.00
2.2. Εκπαίδευση (Πύλη)			34.134.000	25.600.500	8.533.50
1. Μελισσοκομία	5. ΚΕΝΑΚΑΠ Α.Ε.	ΠΥΛΗ	7.186.000	5.389.500	1.796.5
2. Βιολογική Γεωργία	6. ΚΕΝΑΚΑΠ Α.Ε.	ΠΥΛΗ	7.186.000	5.389.500	1.796.5
3. Κατεργασία Ξύλου	7. ΚΕΝΑΚΑΠ Α.Ε.	ΠΥΛΗ	7.186.000	5.389.500	1.796.5
4. Αγροτουρισμός	8. ΚΕΝΑΚΑΠ Α.Ε.	ΠΥΛΗ	7.186.000	5.389.500	1.796.5
5. Οικιακή Οικονομία	9 ΚΕΝΑΚΑΠ Α.Ε.	ΠΥΛΗ	5.390.000	4.042.500	1.347.5
Μέτρο 3. ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ			1.307.810.472	764.407.294	492.560.094
3.1 Κατασκευή, αποπεράτωση & εξοπλισμός καταλυμάτων			567.232.892	340.339.735	228.893.10
Κατασκευή & εξοπλισμός ξενοδοχείου Γ' κατηγορίας	1. Λέγκα Χρυσούλα	ΒΥΤΟΥΜΑΣ	59.165.000	35.499.000	23.666.0
Κατασκευή & εξοπλισμός μονάδας ενοικιαζομένων δωματίων	2. Αρσενίου Κων/νος	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ	61.414.071	36.848.443	24.565.6
Κατασκευή & εξοπλισμός ξενοδοχείου Γ' κατηγορίας	3. Καίτη - Τσιάνη Θεοδώρα	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ	46.665.000	27.999.000	18.666.0
Κατασκευή & εξοπλισμός μονάδας ενοικιαζομένων δωματίων	4. Μηριάφης Αρσεντίδης	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ	42.000.000	25.200.000	16.860.0

Δραστηριότητα	Δικαιούχος	Περιοχή	Συνολικό Κόστος	Επιδότηση LEADER	Ιδία Συμμετοχή Δικαιούχου
1	2	3	4	5	6
Κατασκευή & εξοπλισμός ενοικιαζόμενων δωματίων	5. Νάκης Αθανάσιος	ΚΑΣΤΡΑΚΙ	38.950.000	23.370.000	15.580,0
Κατασκευή & εξοπλισμός μονάδος ενοικιαζόμενων δωματίων	6. Αφοι Χ. Σπανιά Ο.Ε.	ΚΑΣΤΡΑΚΙ	22.787.339	13.672.403	9.114,9
Αποπεράτωση & εξοπλισμός ξενοδοχείου επιπλωμένων διαμερισμάτων	7. Παπαπαναγιώτου Σωτηρία	ΝΕΡΑΪΔΟΧΩΡΙ	25.271.482	15.162.889	10.108,5
Κατασκευή & εξοπλισμός ξενοδοχείου επιπλωμένων διαμερισμάτων Γ' κατηγορ.	8. Μανόκας Μιχαήλ	ΚΑΣΤΑΝΙΑ	73.330.000	43.998.000	29.332,0
Κατασκευή & εξοπλισμός κοινοτικού ξενοδοχείου Γ' κατηγορίας	9. Κοινότητα Αμαράντου	ΑΜΑΡΑΝΤΟΣ	47.000.000	28.200.000	18.800,0
Κατασκευή, αποπεράτωση & εξοπλισμός καταλυμάτων	10. Κοινότητα Γαρδικίου	ΓΑΡΔΙΚΙ	20.000.000	12.000.000	8.000,0
Κατασκευή, αποπεράτωση & εξοπλισμός καταλυμάτων	11. Κοινότητα Χαλικίου	ΧΑΛΙΚΙ	39.000.000	23.400.000	15.600,0
Κατασκευή, αποπεράτωση & εξοπλισμός καταλυμάτων	12. Κοινότητα Κακοπλευρίου	ΚΑΚΟΠΛΕΥΡΙ	61.650.000	36.990.000	24.660,0
Κατασκευή & εξοπλισμός μονάδας ενοικιαζόμενων δωματίων	13. Ζαΐκουλα Δημήτρα	ΑΓΙΟΦΥΛΛΟ	30.000.000	18.000.000	12.000,0
3.2 Αναρριχητικό κέντρο			7.300.000	0	2.920,0
	1. Δήμος Καλαμπάκας	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ	7.300.000	0	2.920,0
3.3 Ορειβατικό καταφύγιο			44.640.931	20.800.974	17.856,3
Καταφύγιο Τριγκίας	1. Ορειβατική Λέσχη Καλαμπάκας	Όρος ΤΡΙΓΓΙΑ	7.458.957	4.475.374	2.983,5
Καταφύγιο Κόζιακα	2. ΚΕΝΑΚΑΠ Α.Ε.	Όρος ΚΟΖΙΑΚΑ	37.181.974	16.125.600	14.872,7
3.4 Σκι Πετρούλιου			28.771.700	18.740.190	8.031,5
	1. ΚΕΝΑΚΑΠ Α.Ε.	ΠΕΤΡΟΥΛΙ	28.771.700	18.740.190	8.031,5
3.5 Καθορισμός και σήμανση Διεθνών Πεζοπορικών Μονοπατιών			22.650.000	12.610.000	9.020,0
	1. ΚΕΝΑΚΑΠ Α.Ε.	Όρος ΚΟΖΙΑΚΑ	22.650.000	12.610.000	9.020,0
3.6 Κέντρο Ανεμοπεριστομό			23.495.000	0	9.398,0
Πίστα περιοχής Μετεώρων	1. Δήμος Καλαμπάκας	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ	23.495.000	0	9.398,0
3.7 Κατασκηνώσεις : Βελτίωση κατασκηνωτικού κέντρου Ελτσα-Αμάραντος			16.662.616	9.937.509	6.625,0
	1. Κοινότητα Αμαράντου	ΑΜΑΡΑΝΤΟΣ	16.662.616	9.937.509	6.625,0
3.8 Χώροι αθλοπαιδιών & αναπλάσεων			65.978.027	39.686.818	26.391,2
Κατασκευή γηπέδου καλαθοσφαίρισης	1. Κοινότητα Αγιοφύλλου	ΑΓΙΟΦΥΛΛΟ	2.360.000	1.416.000	944,0
Δημιουργία χώρου παιδικής αναμνηχής	2. Κοινότητα Διάβας	ΔΙΑΒΑ	2.357.640	1.414.584	943,0
Κατασκευή γηπέδου ποδοσφαίρου	3. Κοινότητα Αύρας	ΑΥΡΑ	2.348.476	1.409.086	939,0
Κατασκευή γηπέδου καλαθοσφαίρας	4. Κοινότητα Κλεινού	ΚΛΕΙΝΟΣ	2.360.000	1.416.000	944,0
Κατασκευή γηπέδου καλαθοσφαίρας	5. Κοινότητα Αχλαδέας	ΑΧΛΑΔΕΑ	3.540.000	2.124.000	1.416,0
Διαμορφώσεις χώρων αθλοπαιδιών	6. Κοινότητα Αγναντιάς	ΑΓΝΑΝΤΙΑ	2.360.000	1.416.000	944,0
Κατασκευή παιδικής χαράς	7. Κοινότητα Αγίου Προκοπίου	ΑΓΙΟΣ ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ	700.000	420.000	280,0
Κατασκευή παιδικής χαράς	8. Κοινότητα Καλογήρων	ΚΑΛΟΓΗΡΟΙ	636.020	381.612	254,0
Κατασκευή παιδικής χαράς	9. Κοινότητα Παλαιομοναστηρίου	ΠΑΛΑΙΟΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟ	1.000.000	600.000	400,0
Κατασκευή παιδικής χαράς	10. Κοινότητα Ροπιωτού	ΡΟΠΙΩΤΟ	1.656.720	994.032	662,0
Κατασκευή παιδικής χαράς και χώρου αθλοπαιδιών	11. Κοινότητα Στουρναρείικων	ΣΤΟΥΡΝΑΡΕΙΚΑ	700.000	420.000	280,0
Κατασκευή γηπέδου καλαθοσφαίρισης (μπάσκετ-μπολ)	12. Κοινότητα Κοτρωνίου	ΚΟΤΡΩΝΙ	1.500.000	900.000	600,0
Αποπεράτωση γηπέδου ποδοσφαίρου - μπάσκετ	13. Κοινότητα Κρύας Βρύσης	ΚΡΥΑ ΒΡΥΣΗ	1.500.000	900.000	600,0
Βελτίωση εγκαταστάσεων του γυμναστηρίου της κοινότητας	14. Κοινότητα Οξύνειας	ΟΞΥΝΕΙΑ	986.572	591.943	394,0
Κατασκευή παιδικής χαράς και χώρου αθλοπαιδιών	15. Κοινότητα Πετροχωρίου	ΠΕΤΡΟΧΩΡΙ	1.086.320	651.792	434,0
Κατασκευή γηπέδου μπάσκετ & χώρου αναμνηχής	16. Κοινότητα Φιλύρας	ΦΙΛΥΡΑ	1.400.000	840.000	560,0

Δραστηριότητα	Δικαιούχος	Περιοχή	Συνολικό Κόστος	Επιδότηση LEADER	Ιδία Συμμετοχή Δικαιούχου
1	2	3	4	5	6
Συντήρηση οδοστρώματων του κοινοτικού γηπέδου	17 Κοινότητα Φιλέρας	ΦΙΛΥΡΑ	3 000.000	1 800.000	1 200.0
Χώροι παιδικής αναψυχής στην οδό Μετεώρων	18 Δήμος Καλαμπάκας	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ	1.061.000	636.600	424.4
Χώροι παιδικής αναψυχής σε πλατείες	19 Δήμος Καλαμπάκας	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ	2.419.000	1 451.400	967.6
Χώροι παιδικής αναψυχής στο συνακισμό Αγίας Παρασκευής	20. Δήμος Καλαμπάκας	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ	3 000.000	1 800.000	1 200.0
Χώροι Αθλοπαιδιών και παιδικής αναψυχής	21 Δήμος Πύλης	ΠΥΛΗ	19 109.319	11 465.591	7 643.7
Κατασκευή οικίσκου και χώρου αναψυχής	22 Συνεταιρισμός Κατοίνας	Θέση ΚΑΤΟΥΝΑ	8 250.000	4 950.000	3.300.0
Κατασκευή χώρου παιδικής αναψυχής	23 Συνδεσμός Συνδικοκτητών Κοραμηλιάς	ΚΟΡΟΜΗΛΙΑ	1.146.960	688.176	458.7
Κατασκ. χώρου αναψ. στις κατασκ/κες εγκαταστάσεις στην Τρυγώνα	24 Μητρόπολη Σταγών & Μετεώρων	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ	1 500.000	900.000	600.0
3.9 Υπαίθριο Θέατρο Καλαμπάκας			38.450.000	0	12.757.5
	11 Δήμος Καλαμπάκας	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ	36 450.000	0	12 757.5
3.10 Σύστημα κρατήσεων δωματίων			28.050.000	18.235.000	7.815.0
	1. ΚΕΝΑΚΑΠ Α.Ε.		26 050.000	18 235.000	7 815.0
3.11 Γραφείο Κοινών Υπηρεσιών Τουρισμού			49.000.000	32.830.000	14.700.0
	1 ΚΕΝΑΚΑΠ Α.Ε.	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ	49 000.000	32 830.000	14 700.0
3.12 Κατασκευές Ξενώνων / Ξενοδοχείων περιοχής Πύλης			160.000.000	98.000.000	64.000.0
Κατασκευή & Εξοπλισμός Ξενοδοχείου Γ Κατηγορίας	1 Πύλη Α Ε	ΠΥΛΗ	115.000.000	69.000.000	46 000.0
Κατασκευή & Εξοπλισμός Ξενοδοχείου Γ Κατηγορίας	2 Ζαμπάκας Νικόλαος	ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΪΚΑ	45 000.000	27 000.000	18 000.0
3.13 Κατασκευή ενοικιαζομένων δωματίων περιοχής Πύλης			88.110.071	51.888.043	34.444.0
Κατασκευή και εξοπλισμός μονάδας ενοικιαζομένων δωματίων	1. Μπαμπινάρας Ι. & Ευαγγελία	ΠΥΛΗ	19 997.865	11 998.719	7 999.1
Κατασκευή μονάδας ενοικιαζομένων δωματίων	2. Ρομπιές Χρήστος	ΡΟΠΩΤΟ	24 000.000	14 400.000	9 600.0
Κατασκευή μονάδας ενοικιαζομένων δωματίων	3. Τσιγκαρίδης Κ. & Χαρκλκία	ΠΥΛΗ	19 900.000	11 940.000	7 960.0
Κατασκευή και εξοπλισμός μονάδας ενοικιαζομένων δωματίων	4. Ζάμπρας Κων/νος	ΚΑΛΟΓΡΟΙ	8 000.000	4 800.000	3 200.0
Κατασκευή και εξοπλισμός μονάδας ενοικιαζομένων δωματίων	5. Λιάγκα Πολυξένη	ΠΕΤΡΟΧΩΡΙ	14 212.206	8 527.324	5 684.8
3.14 Αποκατάσταση συντήρηση μοναστηριών και εκκλησιών			69.381.630	48.587.071	20.814.4
Συντήρηση Ι.Μ. Αγίου Βησσαρίωνος	1 Ι.Μ. Αγίου Βησσαρίωνος	ΠΥΛΗ	12 981.530	9 087.071	3 894.4
Συντήρηση εγκαταστάσεων Ι.Μ. Γκούρας	2 Ι.Μ. Γκούρας	ΠΥΛΗ	11 500.000	8 050.000	3 450.0
Συντήρηση Ι.Μ. Αγίας Κυριακής Νεράιδας	3 Ι.Μ. Αγίας Κυριακής	ΝΕΡΑΪΔΑ	4.000.000	2 800.000	1 200.0
Συντήρηση Ι.Μ. Αγίου Γεωργίου Μυροφυλλού	4 Ι.Μ. Αγίου Γεωργίου	ΜΥΡΟΦΥΛΛΟ	14 900.000	10 430.000	4 470.0
Συντήρηση Ι.Μ. Πόρτας Παναγιά	5 Ι.Μ. Πόρτα Παναγιά	ΠΥΛΗ	26 000.000	18 200.000	7 800.0
3.15 Αποκατάσταση συντήρηση τοξοειδών γεφυρών			28.053.180	28.053.180	
Συντήρηση τοξοειδούς γέφυρας Πύλης	1 Δήμος Πύλης	ΠΥΛΗ	21 658.409	21 658.409	
Συντήρηση τοξοειδούς γέφυρας Παλαιοκαρυάς	2 Κοιν. Παλαιοκαρυάς	ΠΑΛΑΙΟΚΑΡΥΑ	2.444.771	2 444.771	
Συντήρηση τοξοειδούς γέφυρας Ελληνικών	3 Κοιν. Ελληνικών	ΕΛΛΗΝΙΚΑ	1.950.000	1 950.000	
3.16 Δρόμος προσπέλασης Πύλης-Ι. Μονής Γκούρας			12.500.000	8.700.000	3.800.0
Δρόμος προσπέλασης Πύλης - Ι.Μ. Γκούρας	1 Ι.Μ. Γκούρας	ΠΥΛΗ	12 500.000	8 700.000	3 800.0
3.17 Αναπαλαίωση & εκσυγχρονισμός παλαιού Μύλου Κοιν. Ροπιωτού			3.998.000	2.398.800	1.599.2
Αναπαλαίωση & εκσυγχρονισμός παλαιού μύλου Ροπιωτού	1 Εκκλησιαστική επιτροπή Ροπιωτού	ΡΟΠΩΤΟ	3 998.000	2 398.800	1 599.2

Δραστηριότητα	Δικαιούχος	Περιοχή	Συνολικό Κόστος	Επιδότηση LEADER	Ιδια Συμμετοχή Δικαιούχου
1	2	3	4	5	6
3.18. Κέντρα Ορεινών Αθλητικών Δραστηριοτήτων			63.738.626	38.241.976	25.494.65
Κέντρο Αθλητικών Δραστηριοτήτων	1. Μησιάρης Αρισταίδης	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ	20.000.000	12.000.000	8.000.00
Κέντρο Ορεινών Αθλητικών Δραστηριοτήτων	2. Μαγγιώση Κων/να	ΝΕΡΑΪΔΟΧΩΡΙ	29.327.841	17.596.705	11.731.13
Προμήθεια ειδών ορεινών αθλητικών δραστηριοτήτων	3. Χονδρός Χρήστος	ΠΕΡΤΟΥΛΙ	1.315.090	789.054	526.03
Κέντρο Ορεινών Αθλητικών Δραστηριοτήτων	4. Μπράζης Θ. Οικονόμου Ν. Ο.Ε	ΠΕΡΤΟΥΛΙ	5.574.322	3.344.593	2.229.72
Κέντρο Ορεινών Αθλητικών Δραστηριοτήτων	5. Λιάκος Κων/νος	ΠΕΡΤΟΥΛΙ	7.519.373	4.511.624	3.007.74
Μέτρο 4. ΜΙΚΡΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ			618.389.616	371.824.270	246.565.348
4.1 Αγοογραφία & λαϊκή τέχνη			133.046.666	79.827.939	53.218.62
Δημιουργία και εξοπλισμός βιοτεχνίας αιοογραφίας	1. Ζήνδρος Κ. & Ν. Ο.Ε.	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ	52.956.565	31.773.939	21.182.62
Εκσυγχρονισμός βιοτεχνίας κατασκευής βυζαντινών εικόων	2. Ζερβόπουλος Δημήτριος	ΚΑΣΤΡΑΚΙ	33.000.000	19.800.000	13.200.00
Εκσυγχρονισμός βιοτεχνίας αιοογραφίας και λαϊκής τέχνης	3. Κογιάννης Γεώργιος	ΚΑΣΤΡΑΚΙ	3.000.000	1.800.000	1.200.00
Εκσυγχρονισμός βιοτεχνίας αιοογραφίας και λαϊκής τέχνης	4. Γκοιλώνης Ευθύμιος	ΚΑΣΤΡΑΚΙ	13.000.000	7.800.000	5.200.00
Εκσυγχρονισμός βιοτεχνίας αιοογραφίας	5. Παπάντος Θεμιστοκλής	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ	3.960.000	2.376.000	1.584.00
Εκσυγχρονισμός εργαστηρίου αιοογραφίας	6. Μπάρδας Νικόλαος	ΚΑΣΤΡΑΚΙ	3.130.000	1.878.000	1.252.00
Εκσυγχρονισμός βιοτεχνίας εικόων	7. Μαλατράς Θεόδωρος	ΚΑΣΤΡΑΚΙ	5.400.000	3.240.000	2.160.00
Εκσυγχρονισμός βιοτεχνίας εικόων αιοογραφίας	8. Μαντζιάρη Μαρία	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ	9.000.000	5.400.000	3.600.00
Εκσυγχρονισμός βιοτεχνίας βυζαντινών εικόων	9. Λιάκος Χρήστος	ΚΑΣΤΡΑΚΙ	5.000.000	3.000.000	2.000.00
Εκσυγχρονισμός βιοτεχνίας βυζαντινών εικόων	10. Ζυγολάνης Χρήστος	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ	4.600.000	2.760.000	1.840.00
4.2 Εμφιάλωση Νερού			72.100.000	43.280.000	28.840.00
Δημιουργία μονάδας εμφιάλωσης νερού	1. Θ. Αδάμος-Δ. Ψύρρας-Α. Ρούσσος Ε.Ε	ΚΛΕΙΝΟΒΟΣ	72.100.000	43.260.000	28.840.00
4.3 Άλλες Μεταποιητικές Μονάδες			278.743.096	188.038.358	110.708.74
Εκσυγχρονισμός τυροκομείου	1. Βλαχογιάννης Χρήστος & Σία Ο.Ε	ΔΙΑΒΑ	13.059.000	7.994.316	5.064.68
Δημιουργία βιοτεχνίας λούστρων - κορνιζοποιίας	2. Ουράς Κων/νος	ΘΕΟΠΕΤΡΑ	34.500.000	20.998.148	13.501.85
Εκσυγχρονισμός βιοτεχνίας επεξεργασίας μαρμάρων	3. Αλμπάνης Εμμανουήλ	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ	14.500.000	8.876.453	5.623.54
Εκσυγχρονισμός βιοτεχνίας ασβέστη	4. Κυριάκος Βασίλειος	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ	7.700.000	4.713.703	2.986.29
Εκσυγχρονισμός βιοτεχνίας αλουμινίου-σιδήρου	5. Κοταλιάνος Κων/νος	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ	5.200.000	3.183.280	2.016.72
Εκσυγχρονισμός εργαστηρίου σωληνώσεων	6. Φάλλας Σταμούλης	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ	3.000.000	1.800.000	1.200.00
Βιοτεχνία επεξεργασίας χάρτου	7. Ζέρβας Αθανάσιος	ΑΥΡΑ	13.097.620	7.858.572	5.239.04
Εκσυγχρονισμός βιοτεχνίας ασβεστοποιίας	8. Μπαλατσού Ελένη	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ	7.000.000	4.200.000	2.800.00
Εκσυγχρονισμός και ανάπτυξη βιομηχανίας ξύλου	9. Ένωση Δασικών Συν/ων Καλαμπάκας	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ	19.500.000	11.700.000	7.800.00
Εκσυγχρονισμός βιοτεχνίας κουφωμάτων αλουμινίου	10. Χολέβας Κων/νος	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ	10.000.000	6.000.000	4.000.00
Δημιουργία εργαστηρίου ζαχαροπλαστικής	11. Δρούγκας Μιχαήλ	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ	36.000.000	21.600.000	14.400.00
Δημιουργία βιοτεχνίας / εργαστηρίου αποξηραμένων λαουουδιών & ανθοδστ	12. Καλταίδα Μαρία	ΠΙΛΛΕΙΑ	18.764.576	11.258.746	7.505.83
Βιοτεχνία επεξεργασίας ορυκτών και πετρωμάτων	13. Βλάχος Στέφανος	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ	16.500.000	9.900.000	6.600.00
Εκσυγχρονισμός ψυγείων και προμήθεια μηχανημάτων	14. Ένωση Αγροτικών Συν/ν Καλαμπάκας	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ	14.600.000	8.760.000	5.840.00
Εξοπλισμός εργαστηρίου αρμοχρωσσοοιίας	15. Μουλός Επομανώνδας	ΚΑΣΤΡΑΚΙ	3.500.000	2.100.000	1.400.00
Εκσυγχρονισμός ξυλοοργείου / πριστηρίου	16. Στεφοπουλος Αθανάσιος	ΧΡΥΣΟΜΗΛΙΑ	7.500.000	4.500.000	3.000.00
Βιοτεχνία επεξεργασίας μαρμάρου	17. Κοντογιάννης Ευάγγελος	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ	11.800.000	6.600.000	4.400.00
Εκσυγχρονισμός βιοτεχνίας γυναικείων εσωρούχων	18. Απόχος Ευάγγελος	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ	10.000.000	6.000.000	4.000.00

Δραστηριότητα	Δικαιούχος	Περιοχή	Συνολικό Κόστος	Επιδότηση LEADER	Ιδία Συμμετοχή Δικαιούχου
1	2	3	4	5	6
Εκσυγχρονισμός εργαστηρίου ζαχαροπλαστικής	19. Ρόμπος Δημήτριος	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ	5.866.900	3.520.140	2.346.7
Ανανέωση εξοπλισμός βιοτεχνίας ταμπεντόλιθων	20. Τσόλας Χρήστος	ΠΥΛΗ	12.000.000	7.200.000	4.800.0
Δημιουργία βιοτεχνίας επεξεργασίας πέτρας	21. Λαμπρογιώργος Κων/νος	ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΪΚΑ	3.575.000	2.145.000	1.430.0
Ανανέωση εξοπλισμού βιοτεχνίας επισκευής ελαστικών	22. Τζάνης Βασίλειος	ΠΥΛΗ	2.980.000	1.788.000	1.192.0
Εξοπλισμός γεωργικής επιχείρησης	23. Κράβαρη Ευαγγελία	ΠΥΛΗ	3.500.000	2.100.000	1.400.0
Επέκταση βιοτεχνίας επεξεργασίας μαρμάρων	24. Κουβέλης Χ.-Τσιώλης Ν.	ΠΥΛΗ	5.000.000	3.000.000	2.000.0
Ανανέωση εξοπλισμού ψησταριάς	25. Παπαχρήστου Γιαννούλα	ΦΙΛΥΡΑ	400.000	240.000	160.0
4.4 ΞΥΛΟΥΡΓΕΙΑ. Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός			88.922.000	53.353.200	35.568.80
Εκσυγχρονισμός και ανάπτυξη ξυλουργείου	1 Ν. Δριτσιλάρης & Σία Ο.Ε.	ΚΑΣΤΑΝΑ	13.000.000	7.800.000	5.200.0
Εκσυγχρονισμός και ανάπτυξη ξυλουργείου	2. Παπαγεωργίου Γεώργιος	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ	6.500.000	3.900.000	2.600.0
Εκσυγχρονισμός πιστηρίου	3 Αλμπάνης Κλέαρχος & Σία Ο.Ε.	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ	6.800.000	4.080.000	2.720.0
Εκσυγχρονισμός και ανάπτυξη ξυλουργείου	4. Πασμάκης Δημήτριος	ΚΑΛΟΜΟΙΡΑ	7.400.000	4.440.000	2.960.0
Εκσυγχρονισμός και ανάπτυξη ξυλουργείου	5. Σκονδριάνης Γεώργιος	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ	6.312.000	3.787.200	2.524.8
Εκσυγχρονισμός και ανάπτυξη ξυλουργείου	6 Κυρίτης Παναγιώτης	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ	7.300.000	4.380.000	2.920.0
Εκσυγχρονισμός και ανάπτυξη ξυλουργείου	7. Θεοχάρης Κων/νος	ΑΓΙΟΦΥΛΛΟ	9.400.000	5.640.000	3.760.0
Εκσυγχρονισμός και ανάπτυξη ξυλουργείου	8. Φούσιος Βασίλειος	ΚΑΣΤΡΑΚΙ	12.150.000	7.290.000	4.860.0
Εκσυγχρονισμός και ανάπτυξη ξυλουργείου	9 Δούλης Δημήτριος	ΘΕΟΠΕΤΡΑ	6.400.000	3.840.000	2.560.0
Εκσυγχρονισμός και ανάπτυξη ξυλουργείου	10. Γρίβας Κων/νος	ΑΓΙΟΦΥΛΛΟ	6.810.000	4.086.000	2.724.0
Εκσυγχρονισμός και ανάπτυξη ξυλουργείου	11. Ούτος Κων/νης	ΑΥΡΑ	6.850.000	4.110.000	2.740.0
4.5 ΜΙΚΡΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ. Μικρά προγράμματα ανάπτυξης & εκσυγχ/σμού μικρών επιχειρήσεων ειδών κατανάλωσης και παροχής υπηρεσιών			45.677.956	27.348.773	18.231.18
Ενίσχυση επιχείρησης ειδών ορεινών αθλημάτων	1. Μπρίζης-Οικονόμου Ο.Ε.	ΕΛΑΤΗ	3.300.000	1.980.000	1.320.0
Εκσυγχρονισμός καφενείου	2. Παπαδόπουλος Αναστ.	ΑΓΝΑΝΤΙΑ	2.100.000	1.260.000	840.0
Εκσυγχρονισμός κομμωτηρίου	3. Δημητρίου Ηλίας	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ	913.000	547.800	365.2
Εκσυγχρονισμός κουρείου	4. Μπέντας Χρήστος	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ	807.000	484.200	322.8
Εκσυγχρονισμός εργαστηρίου γραφικών τεχνών	5. Τρέλλης Κων/νος	ΑΓΙΟΦΥΛΛΟ	1.400.000	840.000	560.0
Εκσυγχρονισμός καταστήματος εμπόρας ανταλλακτικών αυτι/του	6. Λαμπρογιώργος Σωτήριος	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ	740.000	444.000	296.0
Εκσυγχρονισμός ψησταριάς -μπαρ	7. Γουγουλάκης Κων/νος	ΑΜΑΡΑΝΤΟΣ	1.232.375	739.425	492.9
Εκσυγχρονισμός κουρείου	8. Θεοδωρόπουλος Αθανάσιος	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ	730.000	438.000	292.0
Εκσυγχρονισμός εργαστηρίου ειδών λαϊκής τέχνης	9. Κωστής Γεώργιος	ΚΑΣΤΡΑΚΙ	880.000	528.000	352.0
Εκσυγχρονισμός κρεοπωλείου	10 Σ. Καλοστιπης Σ. Κακαβίτσας Ο.Ε.	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ	1.100.000	660.000	440.0
Εκσυγχρονισμός καφενείου - ψησταριάς	11. Κολιού Κων/νιά	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ	835.000	501.000	334.0
Εκσυγχρονισμός καφενείου - ψησταριάς	12. Ταραμπέκης Κων/νος	ΑΜΠΕΛΙΑ ΚΛΕΙΝΟΥ	1.351.270	810.762	540.5
Εκσυγχρονισμός καφέ - μπαρ (Χιονοδρομικό κέντρο Περτουλίου)	13. Ρέντας Αχιλλέας	ΠΕΡΤΟΥΛΙ	3.380.000	2.028.000	1.352.0
Εκσυγχρονισμός Καφέ - μπαρ	14. Σιαφάκας Αριστοφάνης	ΚΑΣΤΡΑΚΙ	1.305.000	783.000	522.0
Εκσυγχρονισμός ραφείου	15. Γελαδάρη Ελένη	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ	1.206.000	723.600	482.4
Εκσυγχρονισμός καφενείου - ψησταριάς	16. Τσιμπικας Βασίλειος	ΚΛΕΙΝΟΣ	968.000	580.800	387.2
Κοινωνικό Κατάστημα	17. Κοινότητα Μ. Κερασιός	ΜΕΓΑΛΗ ΚΕΡΑΣΙΑ	1.650.000	990.000	660.0
Εκσυγχρονισμός καφενείου - ψησταριάς	18. Σπυρόπουλος Σπύρος	ΑΓΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	1.671.000	1.002.600	668.4
Εκσυγχρονισμός καφενείου - ψησταριάς	19. Μαγγωσις Βασίλειος	ΔΕΣΗ	1.273.160	763.896	509.2
Εξοπλισμός SUPER MARKET τροφίμων	20. Ένωση Αγροτικών Συν/ν Καλαμπακας	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ	3.200.000	1.920.000	1.280.0
Αγορά εξοπλισμού ταβέρνας	21 Βαβίτσας Κων/νος	ΚΑΣΤΡΑΚΙ	1.261.695	757.017	504.7

Δραστηριότητα	Δικαιούχος	Περιοχή	Συνολικό Κόστος	Επιδότηση LEADER	Ιδια Συμμετοχή Δικαιούχου
1	2	3	4	5	6
Εκσυγχρονισμός καφεηνείου - ψησταριάς	22. Τσιόρας Δημήτριος	ΣΠΑΘΑΔΕΣ	1.900.000	1.140.000	760.00
Εκσυγχρονισμός καφεηνείου - ψησταριάς	23. Σιούτα Ελένη	ΑΣΠΡΟΚΚΛΗΣΙΑ	1.800.000	1.080.000	720.00
Εκσυγχρονισμός εργαστηρίου ειδών λαϊκής τέχνης & αιογραφίας	24. Σαλαμί Ναμπιλ	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ	670.500	402.300	268.20
Εκσυγχρονισμός καταστήματος εμπορίας ειδών ξενοδοχείων	25. Παπαχρήστος Βασίλειος	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ	1.100.000	660.000	440.00
Εκσυγχρονισμός εστιατορίου - ψησταριάς - πιτσαρίας	26. Παλιός Χρήστος	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ	983.745	590.247	393.40
Εκσυγχρονισμός χρωματοπωλείου	27. Βαβίτσας Δημήτριος	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ	1.200.000	720.000	480.00
Εκσυγχρονισμός επιχείρησης ενοικιαζομένων δωματίων	28. Ζιώγα Βασιλική	ΚΑΣΤΡΑΚΙ	1.300.000	780.000	520.00
Εκσυγχρονισμός ψησταριάς	29. Δήμου Κωνίνα	ΑΣΠΡΟΚΚΛΗΣΙΑ	1.200.000	720.000	480.00
Εκσυγχρονισμός πιτσαρίας	30. Μπαούτη-Σαράντη Αικατερίνη	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ	920.000	552.000	368.00
Εκσυγχρονισμός ψησταριάς	31. Καλτσούδα Γεωργία	ΟΞΥΝΕΙΑ	841.210	504.726	336.40
Εκσυγχρονισμός - ξύλινες κατασκευές ταβέρνας "Κερκήτσιο"	32. Λιάκος Κωνίνο	ΠΕΡΤΟΥΛΙ	909.000	545.400	363.60
Κατάστημα - Καφενείο	33. Σύνδεσμος Σαμαριναίων Κόρης	ΚΟΡΗ	1.450.000	870.000	580.00
Μέτρο 5. ΕΠΙΣΤΟΡΙΑ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ-ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ & ΔΑΣΟΚΟΜΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ			543.768.698	301.467.398	219.867.479
5.1 Γλυκά κουταλιού			57.300.000	34.380.000	22.920.00
	1. Βλαχάβας Ευάγγελος	ΘΕΟΠΕΤΡΑ	57.300.000	34.380.000	22.920.00
5.2 Ψυκτικοί Θάλαμοι Καλάκας			82.500.000	41.250.000	41.250.00
	1. Δρουμάκος Σ.-Μποζοβίτης Ι	ΕΛΑΦΙ ΑΜΑΡΑΝΤΟΥ	82.500.000	41.250.000	41.250.00
5.3 Εκθετήριο τοπικών γεωργικών προϊόντων & προώθησης τοπικής παραγωγής			119.790.000	60.940.179	47.916.00
	1. Δήμος Καλαμπάκας	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ	119.790.000	60.940.179	47.916.00
5.4 Επεξεργασία & κατεργασία ξύλου. Βιοτ. μονάδες Πύλης			83.330.000	58.188.000	25.142.00
Επέκταση πιστηρίου ξυλείας	1. Γελαδάκης Σωτήριος & Σία Ο.Ε	ΒΑΘΥΡΕΜΑ	29.000.000	21.750.000	7.250.00
Δημιουργία πιστηρίου ξυλείας	2. Αδάμος Θεόδωρος	ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΙΚΑ	13.500.000	10.125.000	3.375.00
Δημιουργία ξυλουργείου	3. Σταρίδας Στέφανος	ΠΑΛΑΙΟΜΟΝΑΣΤΗΡΟ	8.100.000	6.075.000	2.025.00
Δημιουργία ξυλουργείου	4. Μπιζούρης Αλέξανδρος	ΠΑΛΑΙΟΜΟΝΑΣΤΗΡΟ	4.000.000	3.000.000	1.000.00
Επέκταση πιστηρίου ξυλείας	5. Λαμπρογιώργος Ηλίας	ΡΟΠΩΤΟ	10.000.000	6.000.000	4.000.00
Εκσυγχρονισμός ξυλουργείου	6. Τζάνης Χρήστος	ΡΟΠΩΤΟ	5.000.000	3.000.000	2.000.00
Επέκταση ξυλουργείου	7. Τέγος Βασίλειος	ΠΥΛΗ	4.850.000	2.910.000	1.940.00
Επέκταση ξυλουργείου	8. Γκρέκος Παναγιώτης	ΠΥΛΗ	5.000.000	3.000.000	2.000.00
Εξοπλισμός ξυλουργείου	9. Παντιαντζής Νικόλαος	ΒΡΟΝΤΕΡΟ	1.700.000	1.020.000	680.00
Εξοπλισμός ξυλουργείου	10. Βαίου Νικόλαος	ΠΥΛΗ	880.000	528.000	352.00
Εξοπλισμός ξυλουργείου	11. Κοκίνας Αθανάσιος	ΠΥΛΗ	1.300.000	780.000	520.00
5.5 Ψυκτικοί Θάλαμοι Πύλης			87.900.000	52.740.000	35.160.00
Κατασκευή ψυκτικών θαλάμων	1. Κωστάκης Αθανάσιος & Σία Ο.Ε	ΠΑΛΑΙΟΜΟΝΑΣΤΗΡΟ	43.950.000	26.370.000	17.580.00
Κατασκευή ψυκτικών θαλάμων	2. Παπαιωάννου Αλέξανδρος & Σία Ο.Ε	ΠΥΛΗ	43.950.000	26.370.000	17.580.00
5.6 Τυποποίηση, διαφήμιση & εμπορία γεωργικών προϊόντων			23.000.000	0	11.500.00
	1. Δήμος Πύλης	ΠΥΛΗ	23.000.000	0	11.500.00

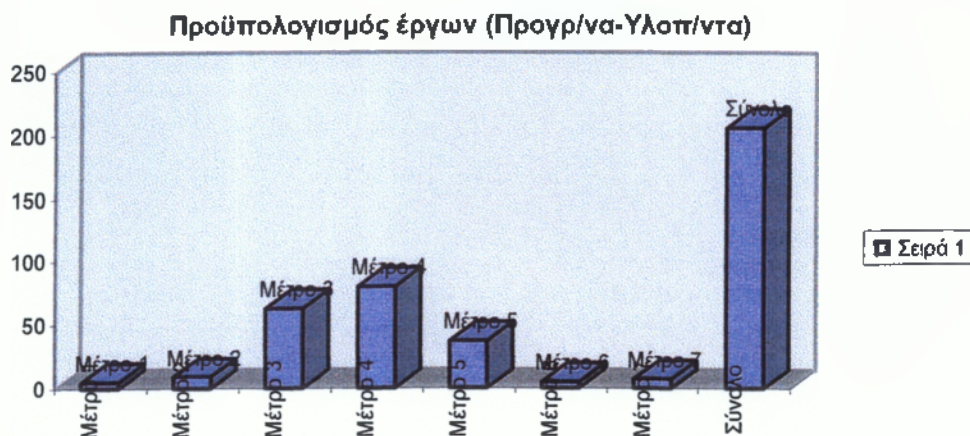
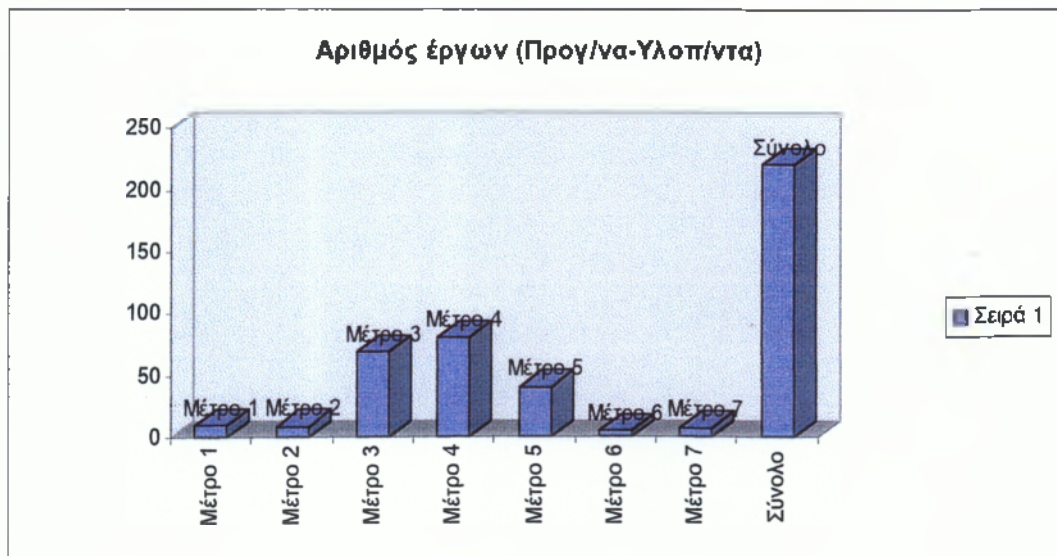
Δραστηριότητα	Δικαιούχος	Περιοχή	Συνολικό Κόστος	Επιδότηση LEADER	Ίδια Συμμετοχή Δικαιούχου
1	2	3	4	5	6
5.7 Αγορά υλοτομικού εξοπλισμού			14.000.000	8.400.000	5.600.000
Αγορά υλοτομικού εξοπλισμού	1 Λαμπρογιώργος Νικόλαος	ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΪΚΑ	11.572.000	6.943.200	4.628.800
Αγορά υλοτομικού εξοπλισμού	2 Ι.Μ. Βησσαρίωνος	ΠΥΛΗ	2.428.000	1.456.800	971.200
5.8 Μονάδες εκτροφής πέστροφας			2.167.159	1.300.295	866.864
	1 Ι.Μ. Αγίου Βησσαρίωνα	ΠΥΛΗ	2.167.159	1.300.295	866.864
5.9 Μελέτη για συσκευασία, τυποποίηση & εμπορευματοποίηση μελιού περιοχής Πύλης			9.990.000	6.994.000	3.996.000
	1. Μελισσοκομικός Συνισμός Πύλης	ΠΥΛΗ	9.990.000	5.994.000	3.996.000
5.10 Μελισσοκομία. Ύδρευση & εκσυγχρονισμός μικρών μονάδων μελιού περιοχής Πύλης			13.791.539	8.274.923	5.516.616
Εκσυγχρονισμός μελισσοκομείου	1 Ντόβας Χρήστος	ΡΟΠΩΤΟ	1.300.000	780.000	520.000
Επέκταση και εκσυγχρονισμός μελισσοκομείου	2 Μπαμπολιάρης Γεώργιος	ΠΥΛΗ	1.423.883	854.330	569.553
Εκσυγχρονισμός μελισσοκομείου	3 Στεφανής Νικόλαος	ΡΟΠΩΤΟ	1.097.500	658.500	439.000
Εκσυγχρονισμός μελισσοκομείου	4 Σκυλοδήμου Θεοδώρα	ΠΕΤΡΟΧΩΡΙ	1.294.356	776.614	517.742
Εκσυγχρονισμός μελισσοκομείου	5 Παπαγιαννόπουλος Σταύρος	ΠΥΛΗ	900.000	540.000	360.000
Εκσυγχρονισμός μελισσοκομείου	6 Καραθάνος Αθανάσιος	ΒΡΟΝΤΕΡΟ	1.000.000	600.000	400.000
Εκσυγχρονισμός μελισσοκομείου	7 Λαμπρογιώργος Βησσαρίων	ΑΓΙΟΣ ΘΗΣΣΑΡΙΩΝ	800.000	480.000	320.000
Εκσυγχρονισμός μελισσοκομείου	8 Μπελμέλης Γρηγόριος	ΒΡΟΝΤΕΡΟ	880.000	528.000	352.000
Εκσυγχρονισμός μελισσοκομείου	9 Σκυλοδήμος Νικόλαος	ΠΕΤΡΟΧΩΡΙ	665.000	399.000	266.000
Εκσυγχρονισμός μελισσοκομείου	10 Σκυλοδήμος Στυλιανός	ΠΕΤΡΟΧΩΡΙ	570.000	342.000	228.000
Εκσυγχρονισμός μελισσοκομείου	11 Σφυρλίδας Κωνίνο	ΚΑΛΟΓΗΡΟΙ	849.000	509.400	339.600
Εκσυγχρονισμός μελισσοκομείου	12 Σπανού Σπυριδούλα	ΠΕΤΡΟΧΩΡΙ	487.000	292.200	194.800
Εκσυγχρονισμός μελισσοκομείου	13 Μακρής Δημοσθένης	ΠΑΛΛΙΟΜΟΝΑΣΤΗΡΟ	589.900	353.940	235.960
Εκσυγχρονισμός μελισσοκομείου	14 Σιτέλας Παναγιώτης	ΠΥΛΗ	649.900	389.940	259.960
Επέκταση μελισσοκομείου	15 Σκουμής Κωνίνο	ΠΥΛΗ	935.000	561.000	374.000
Εκσυγχρονισμός μελισσοκομείου	16 Χατζιδάρας Κωνίνο	ΠΥΛΗ	350.000	210.000	140.000
5.11 Μονάδα παραγωγής οργανικών λιπασμάτων από κοπριά ζώων			50.000.000	30.000.000	20.000.000
	1. ΑΒΑCΟ ΑΕ	ΑΥΡΑ	50.000.000	30.000.000	20.000.000
Μέτρο 6. ΑΛΛΑ ΜΕΤΡΑ			67.689.174	45.821.919	19.767.266
6.1 Ηλεκτρονική τουριστικής προβολής της περιοχής & έργων του προγ/τος LEADER			20.000.000	11.900.000	6.000.000
	1 ΚΕΝΑΚΑΠ Α.Ε.		20.000.000	11.900.000	6.000.000
6.2 Ενέργειες Εκδηλώσεων & δημοσιότητας			15.484.141	10.838.899	4.645.242
	1 ΚΕΝΑΚΑΠ Α.Ε.		15.484.141	10.838.899	4.645.242
6.3 Μελέτη βιολογικού καθαρισμού λυμάτων των χοιροστασίων Φιλύρας & Πιαλείας			9.400.000	9.400.000	
	1 Κοινότητα Φιλύρας	ΦΙΛΥΡΑ	9.400.000	9.400.000	
6.4 Αποκατάσταση κτισμάτων πολιτιστικής κληρονομιάς (πύργοι, μοναστήρια, εκκλησίες, γεφύρια κλπ.)			22.805.033	13.883.020	9.122.013
Μελέτη συντήρησης & αποκατάστασης τοξοειδούς γεφύρας της Κοιν. Πεύκης	1 Α.Σ. Ορεινής Καλαμπάκας	ΠΕΥΚΗ	687.112	412.267	274.845
Αποκατάσταση ιστορικού πύργου οικογένειας Χατζηγάκη	2 Δ. Χατζηγάκης	ΠΕΡΤΟΥΛΙ	22.117.921	13.270.753	8.847.168

Δραστηριότητα	Δικαιούχος	Περιοχή	Συνολικό Κόστος	Επιδότηση LEADER	Ιδία Συμμετοχή Δικαιούχου
1	2	3	4	5	6
Μέτρο 7. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΦΟΡΕΑ			218.824.178	179.651.078	0
7.1 Εγκατάσταση της Ομάδας	1. ΚΕΝΑΚΑΠ Α.Ε.		23.700.000 23.700.000	23.700.000 23.700.000	
7.2 Εξοπλισμός & εγκατάσταση δικτύου πληροφορικής και κατ' αρχήν δαπάνες για τη δημιουργία Τράπεζας Πληροφοριών	1 ΚΕΝΑΚΑΠ Α.Ε.		24.500.000 24.500.000	24.500.000 24.500.000	
7.3 Λειτουργικά έξοδα (ενοίκια, δαπάνες οργανισμών, διαφημιστικό υλικό κ.λ.π.)	1. ΚΕΝΑΚΑΠ Α.Ε.		32.333.735 32.333.735	24.737.178 24.737.178	
7.4 - 7.6 - 7.8 Δαπάνες προσωπικού & ΔΣ	1 ΚΕΝΑΚΑΠ Α.Ε.		132.790.443 132.790.443	106.113.900 106.113.900	
7.7 Δαπάνες συμμετοχής στο Ελληνικό Δίκτυο LEADER	1 ΚΕΝΑΚΑΠ Α.Ε.		500.000 500.000	500.000 500.000	
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΕΛΙΚΟ			2.894.498.341	1.759.000.000	1.018.498.337

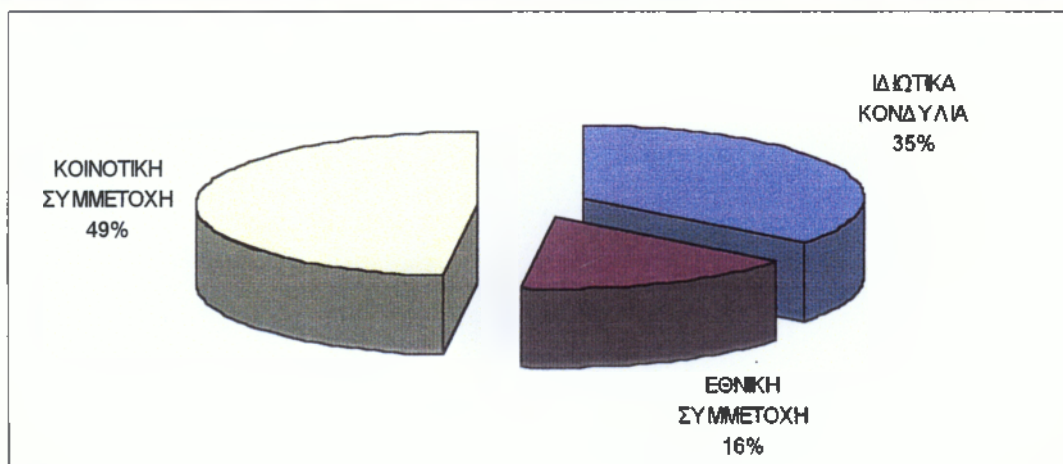

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

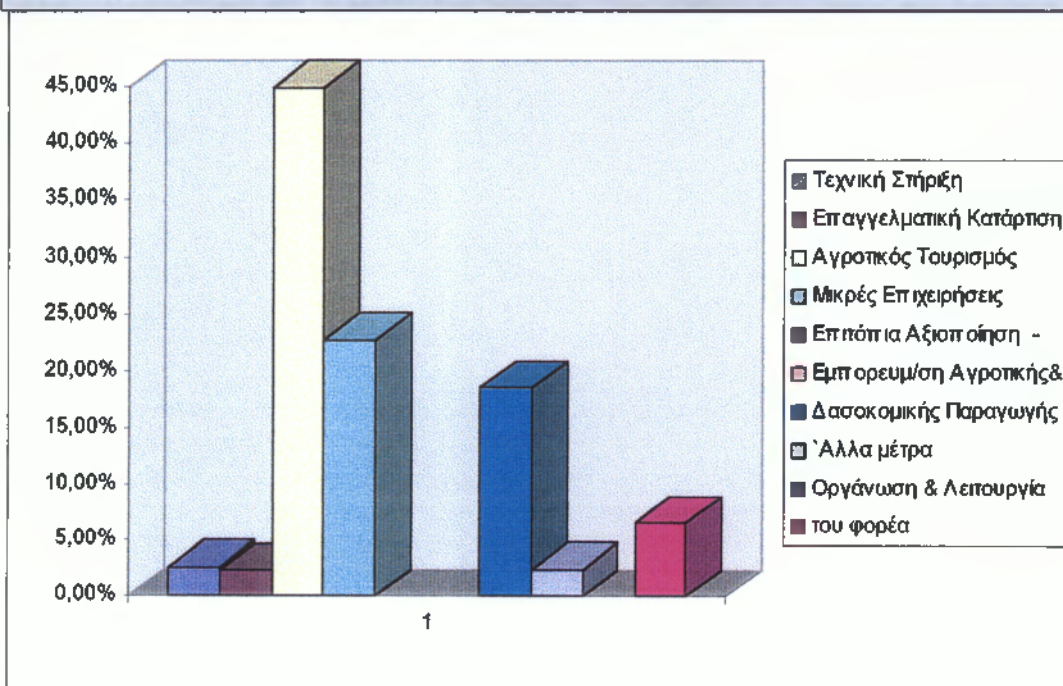
	Αριθμός Έργων		Προϋπολογισμός Έργων	
	Προγραμ/σιμένα	Υλοποιηθέντα	Προγραμ/σιμένα	Υλοποιηθέντα
Μέτρο 1	10	5	92.750	69.182
Μέτρο 2	9	9	67.750	63.334
Μέτρο 3	69	63	992.750	1.222.167
Μέτρο 4	81	80	286.500	617.529
Μέτρο 5	40	37	556.250	502.546
Μέτρο 6	5	5	46.000	64.689
Μέτρο 7	7	7	123.000	179.519
ΣΥΝΟΛΟ	221	206	2.165.000	2.718.966

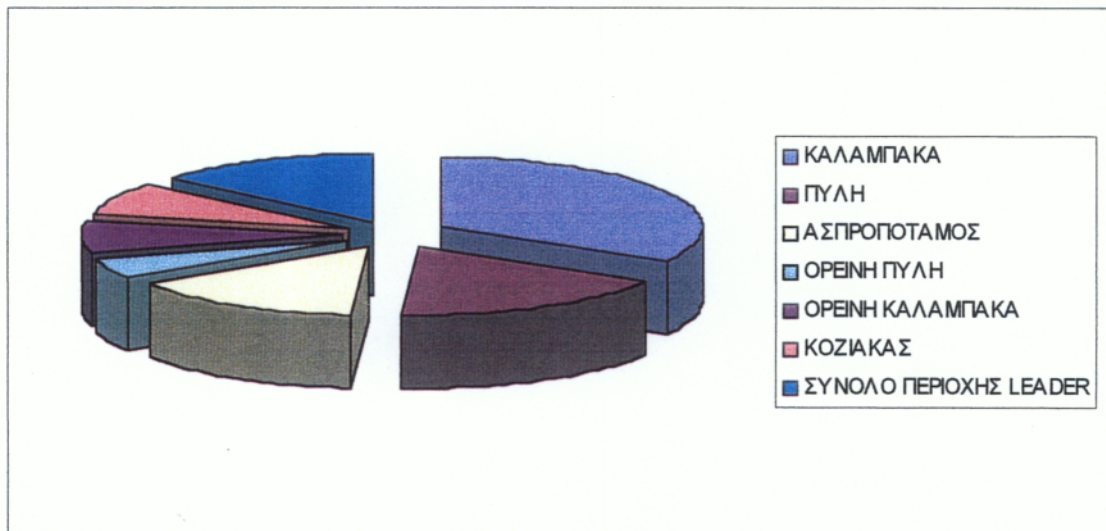
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΑΤΑ ΜΕΤΡΟ

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΟΧΗ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΙ ΔΡΑΣΕΩΝ - ΠΟΣΟΣΤΑ ΕΠΙΔΟΤΗΣΗΣ - ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ.

Α/Α	ΔΡΑΣΕΙΣ	ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟ ΚΟΣΤΟΣ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ (ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ)	ΠΟΣΟΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ (%)	ΙΔΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ
ΜΕΤΡΟ 2. Επαγγελματική κατάρτιση						
σε εκατ. δρχ.						
2.1	Κατάρτιση υπευθύνων ειδικών μορφών τουρισμού (συνοδοί βουνοί)	Καλαμπάκα	13,67	9,57	70	4,10
2.2	Κατάρτιση υπευθύνων αγροτουριστικών καταλυμάτων	Καλαμπάκα	12,00	8,40	70	3,60
2.3	Κατάρτιση ομάδας παραγωγών Αντιχασίων στη βιολογική / οργανική γεωργία	Καλαμπάκα	12,00	8,40	70	3,60
2.4	Κατάρτιση στη μελισσοκομία	Πύλη	9,00	6,30	70	2,70
2.5	Κατάρτιση μελών ομάδας γυναικών ευρύτερης περιοχής Πύλης για την παραγωγή και προώθηση τοπικών προϊόντων	Πύλη	12,00	8,40	70	3,60
ΣΥΝΟΛΟ			58,67	41,07	70	17,60

ΜΕΤΡΟ 3. Αγροτικός Τουρισμός						
σε εκατ. δρχ.						
3.1	Κατασκευή & αποπεράτωση νέων ξενοδοχειακών μονάδων	***	250,00	150,00	60	100,00
3.2	Εκσυγχρονισμός υπαρχόντων Ξενοδοχειακών μονάδων	***	60,00	36,00	60	24,00
3.3	Εξοπλισμός και διαμόρφωση περιβάλλοντος χώρου μονάδων ενοικιαζομένων δωματίων Κοινοτήτων Κακοπλευρίου & Χαλικίου	Κακοπλεύρι-Χαλίκι	40,00	24,00	60	16,00
3.4	Διαμόρφωση/μετατροπή παλαιών σφαγείων Φαρκαδόνας σε μικρό ξενοδοχείο	Φαρκαδόνα	60,00	36,00	60	24,00
3.5	Δημιουργία ορεινού κατασκηνωτικού κέντρου	***	80,00	48,00	60	32,00
3.6	Δημιουργία Σχολής/Κέντρου canoe-kayak	Ασπροποτάμου	35,00	21,00	60	14,00
3.7	Κέντρα ορεινών εναλλακτικών δραστηριοτήτων & σπορ	***	10,00	6,00	60	4,00
3.8	Βελτίωση ορειβατικού καταφυγίου "Κατούνας"	Κατούνα	5,00	3,00	60	2,00
3.9	Κέντρο Τουριστικών Υπηρεσιών / Σχεδιασμός, οργάνωση και προώθηση του αγροτουρισμού	Καλαμπάκα	40,00	24,00	60	16,00
3.10	Περίπτερο τουριστικών πληροφοριών	Καλαμπάκα	5,00	3,00	60	2,00
ΣΥΝΟΛΟ			585,00	351,00	60	234,00

ΜΕΤΡΟ 4. Μικρές Επιχειρήσεις						
σε εκατ. δρχ.						
4.1	Παρατηρητήριο Αγροτικής Ανάπτυξης		5,50	3,30	60	2,20
4.2	Πανελλήνια Έκθεση Αγιογραφίας, Ξυλογλύπτου & Θρησκευτικών ειδών	Καλαμπάκα	12,00	7,20	60	4,80
4.3	Ενισχύσεις για την δημιουργία ή/και εκσυγχρονισμό επιχειρήσεων του τομέα δευτερογενούς επεξεργασίας του ξύλου	Φαρκαδόνας-Οιχαλίας	73,00	43,80	60	29,20
4.4	Ενισχύσεις εργαστηρίων παραδοσιακών αντικειμένων	Πύλης	50,00	30,00	60	20,00
4.5	Δημιουργία μονάδων παραγωγής ειδών συσκευασίας		165,00	99,00	60	66,00
4.6	Δημιουργία μονάδας χαλκόφιλτρου γεωτρήσεων	Φαρκαδόνας-Οιχαλίας	15,00	9,00	60	6,00
4.7	Εκσυγχρονισμός μονάδων βιοτεχνιών ένδυσης	Φαρκαδόνας-Οιχαλίας	25,00	15,00	60	10,00
4.8	Σταθμός εξυπηρέτησης επισκεπτών	Ασπροποτάμου	10,00	6,00	60	4,00
ΣΥΝΟΛΟ			355,50	213,30	60	142,20

A/A	ΔΡΑΣΕΙΣ	ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟ ΚΟΣΤΟΣ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ (ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ)	ΠΟΣΟΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ (%)	ΙΔΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ
ΜΕΤΡΟ 5. Αξιοποίηση επιτόπου και εμπορία της γεωργικής και δασοκομικής παραγωγής						
σε εκατ. δρχ.						
5.1	Ενισχύσεις για τον εκσυγχρονισμό επιχειρήσεων και Συν/σμών στον τομέα της πρωτογενούς επεξεργασίας του ξύλου (πριστήρια)		80,00	36,00	45	44,00
5.2	Μονάδα κουλουροποιίας και παραδοσιακών γλυκών	Φαρκαδόνας-Οιχαλίας	80,00	48,00	60	32,00
5.3	Παραγωγή βιολογικών προϊόντων	ορεινές και μειονεκτικές περιοχές	28,00	18,20	65	9,80
5.4	Ενισχύσεις επιχειρήσεων στον τομέα της τυποποίησης των αγροτικών προϊόντων διατροφής	Φαρκαδόνας-Οιχαλίας	62,00	27,90	45	34,10
5.5	Ενισχύσεις για τον εκσυγχρονισμό αλευροβιομηχανιών (που δεν αποσκοπούν στην αύξηση της δυναμικότητας του παραγόμενου τελικού προϊόντος)		50,00	22,50	45	27,50
5.6	Δημιουργία μονάδων παραγωγής τυροκομικών & γαλακτοκομικών προϊόντων	Φαρκαδόνας-Οιχαλίας	40,00	18,00	45	22,00
5.7	Δημοτικές αγορές Καλαμπάκας - Πύλης	Καλαμπάκα/Πύλη	100,00	60,00	60	40,00
5.8	Ενισχύσεις για την παραγωγή & προώθηση της τοπικής παραγωγής	Πύλη	33,75	20,25	60	13,50
5.9	Μονάδα παραδοσιακής αρτοποιίας (ξυλόφουρνος), δίκτυο πωλήσεων & διανομής στην ορεινή ζώνη Ασπροποτάμου	Καλαμπάκα	30,00	18,00	60	12,00
5.10	Δημιουργία εκτροφείου θηραμάτων	ορεινές και μειονεκτικές περιοχές	30,00	18,00	60	12,00
5.11	Ενέργειες και μελέτες επισήμανσης τοπικών προϊόντων ποιότητας, ονομασίας προέλευσης, γεωγραφικής ένδειξης και ιδιαιτεριότητας		5,00	3,00	60	2,00
5.12	Διάγνωση των αναγκών και διαμόρφωση στρατηγικής για τη δασική παραγωγή της Πίνδου		5,00	3,00	60	2,00
5.13	Έρευνα τοπικών και περιφερειακών αγορών και δικτύων διανομής με σκοπό την τοποθέτηση των τοπικών προϊόντων	Φαρκαδόνας-Οιχαλίας	12,00	7,20	60	4,80
ΣΥΝΟΛΟ			555,75	300,05	54	255,70

ΜΕΤΡΟ 6. Διατήρηση & βελτίωση του περιβάλλοντος & του περιβάλλοντος χώρου

σε εκατ. δρχ.

6.1	Αξιοποίηση & ανάδειξη μικροπεριοχών ορεινής ζώνης ιδιαίτερου φυσικού κάλλους	***	82,00	49,20	60	32,80
6.2	Ανάπλαση και ανάδειξη χώρου εξυπηρέτησης επισκεπτών Δήμου Πύλης	Πύλη	35,00	21,00	60	14,00
6.3	Συντήρηση & αποκατάσταση παραδοσιακών στοιχείων οικισμών περιοχής Καλαμπάκας & Φαρκαδόνας - Οιχαλίας	Καλαμπάκας & Φαρκαδόνας/Οιχαλίας	40,00	24,00	60	16,00
6.4	Ανακίνηση & αξιοποίηση παραδοσιακών νερόμυλων	***	34,00	20,40	60	13,60
6.5	Αποκατάσταση και συντήρηση μοναστηριών και εκκλησιών	***	48,00	28,80	60	19,20
6.6	Αναστήλωση πέτρινης γέφυρας "Μουκάλι" Πεύκης	Πεύκη	10,00	6,00	60	4,00
6.7	Εφαρμογή συστήματος συλλογής & ανακύκλωσης απορριμμάτων Δήμων Καλαμπάκας - Πύλης - Οιχαλίας	Καλαμπάκα/Πύλη/Οιχαλία	23,00	13,80	60	9,20
6.8	Δημιουργία στεγάστρων & φωλιών άγριων ζώων	Πύλης	2,00	1,20	60	0,80
6.9	Δημιουργία ορειβατικού μονοπατιού "Αθηναίων"	Πύλης	3,00	1,80	60	1,20
6.10	Ειδική σήμανση αξιοθεατών και επισκέψιμων μνημείων	Πύλης	3,00	1,80	60	1,20
ΣΥΝΟΛΟ			280,00	168,00	60	112,00

Σημ. : όπου δεν αναφέρεται περιοχή εννοείται ολόκληρη η περιοχή του προγράμματος.

*** = περιοχή προγράμματος με προτεραιότητα στον κύριο τουριστικό άξονα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VI

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ I

LEADER II

Ενδεικτικός κατάλογος εκτιμώμενων ενεργειών

Η κοινοτική πρωτοβουλία Leader II, λόγω των περιορισμένων οικονομικών πόρων που διαθέτει, έχει ως στόχο να στηρίξει κατα προτεραιότητα την ανάληψη καινοτόμων ενεργειών για την ανάπτυξη του ενόσθενους δυναμικού των αγροτικών περιοχών. Για το λόγο αυτό, εκτός από ορισμένες ενέργειες πολύ περιορισμένης έκτασης, που θα αποφασισθούν από κοινού, οι επενδύσεις στον τομέα των υποδομών δεν είναι επιλέξιμες στο πλαίσιο της παρούσας πρωτοβουλίας, ούτε και οι παραγωγικές επενδύσεις των σκωίων το ενιαίο κόστος είναι ανώτερο του ορίου που θα καθορισθεί από κοινού.

1. Μέτρο α: απόκτηση ικανοτήτων

- Διάγνωση των περιοχών.
- Ευαισθητοποίηση του πληθυσμού σχετικά με την πρωτοβουλία Leader.
- Παροχή τεχνικής στήριξης για τη δημιουργία των εταιρικών σχέσεων σε τοπικό επίπεδο.
- Παροχή τεχνικής στήριξης για τη διαμορφωση ολοκληρωμένων αναπτυξιακών στρατηγικών σε τοπικό επίπεδο.
- Παροχή τεχνικής στήριξης για την αναζήτηση πηγών χρηματοδότησης και για την κατάρτιση των φακέλων από τους πιθανούς δικαιούχους (τοπικές ομάδες και άλλοι συλλογικοί φορείς).

2. Μέτρο β: καινοτόμα προγράμματα για την αγροτική ανάπτυξη (τοπικές ομάδες και άλλοι συλλογικοί φορείς)

Τα σχέδια πρέπει να παρουσιάζουν στοιχεία καινοτομίας και εκπαίδευσή του θα εκπληθθούν σε σχέση με τα χαρακτηριστικά της περιοχής και το κερειζόμενο του επιχειρησιακού προγράμματος που εμπικτεί στο ΚΠΣ για την ίδια περιοχή (βλέπε σημείο II της ανακοίνωσης).

Οι τοπικές ομάδες που ήταν δικαιούχοι της Leader I πρέπει να εξεταστούν με τα ίδια κριτήρια και όρους που ισχύουν για όλους τους πιθανούς δικαιούχους.

Το σχέδιο που θα υποβληθεί από τις τοπικές ομάδες (εταιρείοι του δήμου και του ιδιωτικού τομέα που εφαρμόζουν μια πολυτομεακή αναπτυξιακή πολιτική σε τοπικό επίπεδο) πρέπει να περιλαμβάνει κολλές από τις παρακάτω συνιστώσες. Το σχέδιο που θα υποβληθεί από άλλους συλλογικούς φορείς δήμου ή ιδιωτικούς, μπορεί να περιοριστεί σε έναν τομέα παρέμβασης.

Παροχή τεχνικής στήριξης για την αγροτική ανάπτυξη

- Παροχή τεχνικής βοήθειας στους φορείς σχεδίων ανάπτυξης (διαπίστωση των πρωτοβουλιών στον τομέα της δημιουργίας και της ανάληψης επιχειρήσεων, συμμεταλαμβανομένων των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, αξιολόγηση των δυνατοτήτων για την υλοποίηση τους, παροχή τεχνικών συμβουλών, παρακολούθηση κλπ.).
- Παροχή τεχνικής βοήθειας στις ΜΜΕ και σε άλλες δραστηριότητες (γεωργία, βιοτεχνίες κλπ.) που υκαχούν ήδη (καθορισμός των πιθανών αγορών, προσπάθεια στις χρηματοδοτήσεις, διαχείριση καινοτομιών κλπ.).
- Δημιουργία ενιαίων θυριδών πληροφορησης για τον προσανατολισμό, την παροχή συμβουλών και τη στήριξη των νέων που επιθυμούν να ξεκινήσουν επαγγελματικές δραστηριότητες.
- Ευαισθητοποίηση του πληθυσμού, όπως και των νέων, στην πολιτιστική ταυτότητα και στις προοπτικές ανάπτυξης της περιοχής τους όπως και στην αναγκαιότητα της καινοτομίας.
- Έξοδα λειτουργίας (διαχείριση και οργάνωση του σχεδίου).
- Ενισχύσεις για την απόκτηση εξοπλισμού πληροφορικής και τηλεματικής που είναι αναγκαίος για την εφαρμογή του σχεδίου από την τοπική ομάδα ή από έναν άλλο συλλογικό φορέα (οι ενισχύσεις αυτές δεν θα υπερβούν το 3% του συνολικού κόστους του σχεδίου).

Επαγγελματική κατάρτιση και ενισχύσεις για την απασχόληση

- Κατάρτιση των υπευθύνων για τη διαχείριση και την εμπνευση των δραστηριοτήτων του σχεδίου.
- Κατάρτιση για ειδικά θέματα, υπο μορφή σειράς μαθημάτων μικρής διάρκειας, η οποία είναι αναγκαία για την εφαρμογή άλλων ενεργειών του σχεδίου που δεν χρηματοδοτούνται από το επιχειρησιακό πρόγραμμα στο πλαίσιο του ΚΠΣ.
- Κατάρτιση για αναπτυξιακά θέματα.

- Σύνδεση του μηχανισμού παροχής εκπαίδευσης και κατάρτισης με την αναπτυξιακή διαδικασία.
- Καινοτομία μέσα για την επαγγελματική ένταξη των ατόμων που βρίσκονται σε αβέβαιη κατάσταση (επιχειρήσεις ένταξης, εργαστήρια μαθητείας, απασχόληση σε εργασίες κοινής ωφέλειας, κλπ.).

Αγροτουρισμός

- Ατομικές ή συλλογικές καινοτόμες επενδύσεις μικρής κλίμακας (συμπεριλαμβανομένων των τουριστικών επενδύσεων που συνδέονται με τις γεωργικές δραστηριότητες).
- Επενδύσεις στα μικρά δημόσια έργα υποδομής για να ανταποκριθούν στις νέες ανάγκες που απορρέουν από την τουριστική ζήτηση.
- Αγοραση, ανακίνηση και αξιοποίηση ιστορικών κτιρίων και αγροτικών οικισμών τουριστικού ενδιαφέροντος.
- Ενεργειες προσθήκης, έρευνα της αγοράς και δημιουργία συστημάτων κράτησης δωματίων.
- Δημιουργία και οργάνωση νέων προϊόντων αγροτουρισμού (συμπεριλαμβανομένου του τουρισμού για πολιτιστικούς σκοπούς και του τουρισμού για την ανακάλυψη του περιβάλλοντος).

Μικρές επιχειρήσεις, βιοτεχνία, υπηρεσίες παρεχόμενες σε μικρή ακτίνα

- Πρόσβαση των μικρών επιχειρήσεων και των βιοτεχνιών (ιδίως του τομέα των γεωργικών προϊόντων και των ειδών διατροφής, συμπεριλαμβανομένων των επιχειρήσεων μεταποίησης των προϊόντων αλιείας) στις υπηρεσίες (παροχή συμβουλών, έρευνα της αγοράς, μεταφορά τεχνολογίας, καινοτομία, επαγγελματική κατάρτιση).
- Δημιουργία υπηρεσιών (ενισχύσεις για την έναρξη λειτουργίας) σε τοπική κλίμακα όταν στην περιοχή παρατηρείται έλλειψη τους, οι οποίες θα καλύπτουν και τον τομέα της ανακτύξης πολλαπλών δραστηριοτήτων των γεωργών (πληροφόρηση, ενιαίες θυρίδες πληροφόρησης, μεταφορά εφοσον καποιος το ζητήσει κλπ.).
- Ενισχύσεις στις καινοτόμες επενδύσεις των βιοτεχνιών και των μικρών επιχειρήσεων, ιδίως για την αξιοποίηση των τοπικών φυσικών πόρων.
- Διευκόλυνση της εργασίας εξ αποστάσεως.
- Ενισχύσεις για τη δημιουργία επιχειρήσεων.

Αξιοποίηση επιτόκου και εμπορία της γεωργικής και δασοκομικής παραγωγής καθώς και εκείνης της τοπικής αλιείας

- Έρευνα των τοπικών και περιφερειακών αγορών και ανάλυση των δικτύων διανομής.
- Τεχνική βοήθεια και επενδύσεις για την παραγωγή και την αξιοποίηση χαρακτηριστικών τοπικών προϊόντων που προέρχονται από τη γεωργία, τη δασοκομία και την αλιεία.
- Μεταφορά τεχνολογίας.
- Προώθηση και σήμανση των τοπικών και περιφερειακών προϊόντων ποιότητας και σύνδεση των προϊόντων με την περιοχή τους.
- Εμπορία (δύμη πωλήσεων, συμμετοχή σε εκθέσεις, σύνδεση με δίκτυα πωλήσεων δι' αλληλογραφίας, κεντρικές υπηρεσίες αγορών, τηλεαγορά).
- Διαφοροποίηση της γεωργικής παραγωγής και των δραστηριοτήτων των γεωργών.
- Ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας και της αλιείας για ψυχαγωγικούς σκοπούς.
- Παραγωγή εναλλακτικών και ανανεωσιμων πηγών ενέργειας (ιδίως, αξιοποίηση της βιομάζας και των απορριμμάτων από τα εργοστάσια ξυλείας).
- Ανάπτυξη της χρηματοοικονομικής μηχανικής.

Σημείωση: Οι τυχόν δασείες στον τομέα της αλιείας θα πρέπει να είναι διαφορετικές από αυτές που χρηματοδοτούνται μέσα στην ίδια ζώνη στο πλαίσιο του προγράμματος κοινοτικής πρωτοβουλίας Pesca.

Διατήρηση και βελτίωση του περιβάλλοντος και του περιβάλλοντος χώρου

- Ανάκληση και ανάπτυξη των χωριών και των υφιστάμενων κτιρίων που εκπροσωπούν την πολιτιστική κληρονομία της περιοχής.
- Στήριξη της δημιουργίας και της διάδοσης πολιτιστικών στοιχείων που συνδέονται με την αγροτική ανάπτυξη.
- Προστασία, αποκατάσταση και αξιοποίηση των φυσικών πόρων (πανίδα, χλωρίδα, ρυακία, κλπ.) και του τοπίου.
- Απομακρυνση και ανακυκλωση των απορριμμάτων, συμπεριλαμβανομένης της αξιοποίησής τους για την παραγωγή ενέργειας.

3. Μέτρα γη διακριτική συνεργασία

- Δαπάνες για τη συμμετοχή στις δραστηριότητες του ευρωπαϊκού δικτύου αγροτικής ανάπτυξης (επιτοπισμός των πιθανών εταιρών, κατάρτιση σχεδίων συνεργασίας).
- Οι επιλέξιμες ενέργειες συνεργασίας είναι (δύες με εκείνες του σημείου 2 (υπενθυμίζεται ότι το κοιτήριο της καινοτομίας του περιεχομένου δεν εφαρμόζεται για το σκελος αυτό).

ТАРАПТНА VII

**ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ
ΟΡΓΑΝΩΝ**
14.10 ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ, ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΕΣ

375 X 0761

75/761/ΕΟΚ: Έσωτερικός κανονισμός της Έπιτροπής Περιφερειακής Πολιτικής

ΕΕ L 320 11.12.75 σ. 17. (ΕΑ 14 Τ1 σ. 21.)

Μ από 185Γ

379 X 0534

79/534/CEE: Avis de la Commission, du 23 mai 1979, sur les programmes de développement régional * Δεν υπάρχει η ελληνική μετάφραση */

ΕΕ L 143 12.06.79 σ. 7.

379 X 0535

79/535/CEE: Recommandation de la Commission, du 23 mai 1979, aux États membres, relative aux programmes de développement régional * Δεν υπάρχει η ελληνική μετάφραση *

ΕΕ L 143 12.06.79 σ. 9.

379 Y 0209(01)

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 6ης Φεβρουαρίου 1979 περί των κατευθύνσεων της περιφερειακής πολιτικής της Κοινότητας

ΕΕ C 036 09.02.79 σ. 10.

381 X 0879

81/879/ΕΟΚ: Σύσταση της Έπιτροπής της 9ης Οκτωβρίου 1981 σχετικά με το διασυνοριακό συντονισμό στο πεδίο της περιφερειακής ανάπτυξης

ΕΕ L 321 10.11.81 σ. 27.

384 X 0389

84/389/ΕΟΚ: Γνώμη της Έπιτροπής της 19ης Ιουνίου 1984 για τα προγράμματα περιφερειακής ανάπτυξης

ΕΕ L 211 08.08.84 σ. 18.

386 Y 1231(02)

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 22ας Δεκεμβρίου 1986 για την καλύτερη εποχιακή και γεωγραφική κατανομή του τουρισμού

ΕΕ C 340 31.12.86 σ. 1.

388 D 0487

88/487/ΕΟΚ: Απόφαση της Έπιτροπής της 24ης Ιουνίου 1988 σχετικά με τη σύσταση γνωμοδοτικού συμβουλίου των οργανισμών περιφερειακής και τοπικής αυτοδιοίκησης

ΕΕ L 247 06.09.88 σ. 23.

389 D 0687

89/687/ΕΟΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 22ας Δεκεμβρίου 1989 για τη θέσπιση προγράμματος ειδικών μέτρων λόγω του απομακρυσμένου και νησιωτικού χαρακτήρα των γαλλικών υπερπόντιων διαμερισμάτων (POSEIDOM)

ΕΕ L 399 30.12.89 σ. 39.

391 D 0314

91/314/ΕΟΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 1991 για τη θέσπιση προγράμματος ειδικών μέτρων λόγω του απομακρυσμένου και νησιωτικού χαρακτήρα των Καναριών Νήσων (POSEICAN)

ΕΕ L 171 29.06.91 σ. 5.

391 D 0315

91/315/ΕΟΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 1991 για τη θέσπιση προγράμματος ειδικών μέτρων λόγω του απομακρυσμένου και νησιωτικού χαρακτήρα της Μαδέρας και των Αζορών (Poseipa)

ΕΕ L 171 29.06.91 σ. 10.

391 R 1911

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1911/91 του Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 1991 για την εφαρμογή των διατάξεων του κοινοτικού δικαίου στις Καναριούς Νήσους

ΕΕ L 171 29.06.91 σ. 1.

Μ από 392R0284 (ΕΕ L 031 07.02.92 σ. 6.)

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

14.20 ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (ΕΤΠΑ)

375 R 2364

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 2364/75 της Έπιτροπής της 15ης Σεπτεμβρίου 1975 περί υπολογισμού των ενισχύσεων υπό μορφή χαμηλότοκων δανείων ή επιδοτήσεων επιτοκίων μη έκφραζομένων σε εκατοστιαίες μονάδες

EE L 243 17.09.75 σ. 9. (ΕΛ 14 Τ1 σ. 19.)

M από 179H

C από 185I

K από 387Y0128(01) (EE C 021 28.01.87 σ. 2.)

387 Y 0128(01)

Ενημερωμένη έκδοση του κειμένου του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2364/75 της Επιτροπής της 15ης Σεπτεμβρίου 1975 για τον υπολογισμό των ενισχύσεων υπο μορφή χαμηλότοκων δανείων ή επιδοτήσεων επιτοκίων μη εκφραζομένων σε εκατοστιαίες μονάδες

EE C 021 28.01.87 σ. 2.

388 R 4254

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 4254/88 του Συμβουλίου της 19ης Δεκεμβρίου 1988 για διατάξεις εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2052/88 όσον αφορά το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης

EE L 374 31.12.88 σ. 15.

389 D 0379

89/379/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 10ης Μαΐου 1989 για τον καθορισμό της ενδεικτικής κατανομής ανά κράτος μέλος του 85 % των πιστώσεων ανάληψης υποχρεώσεων του ΕΤΠΑ στο πλαίσιο του στόχου αριθ. 5 β, όπως καθορίζεται στον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 2052/88 του Συμβουλίου

EE L 180 27.06.89 σ. 54.

389 D 0470

89/470/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 14ης Ιουλίου 1989 που αφορά τις ζώνες που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2506/88 του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος για τη μετατροπή των περιοχών των ναυπηγείων (RENAVAL)

EE L 233 10.08.89 σ. 29.

390 R 3575

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 3575/90 του Συμβουλίου της 4ης Δεκεμβρίου 1990 όσον αφορά την παρεμβάση των διαρθρωτικών ταμείων στο έδαφος της πρώην Λαοκρατικής Δημοκρατίας της Γερμανίας

EE L 353 17.12.90 σ. 19.

**ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΤΙΚΩΝ
ΟΡΓΑΝΩΝ**
14.30 ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ

382 D 0740

82/740/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 22ας Ιουλίου 1982 περί οριοθέτησεως των ζωνών ανάπτυξεως δυνάμει του άρθρου 11 του βελγικού νόμου της 30ής Δεκεμβρίου 1970

ΕΕ L 312 09.11.82 σ. 18.

Μ από 385D0544 (ΕΕ L 341 19.12.85 σ. 19.)

Μ από 388D0612 (ΕΕ L 335 07.12.88 σ. 31.)

384 D 0557

84/557/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 2ας Μαΐου 1984 σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις που προβλέπονται από τον περιφερειακό νόμο της Σικελίας αριθ. 97 της 6ης Μαΐου 1981 που αφορά μέτρα υπέρ των παραγωγικών τομέων και διαφόρων προτύπων σε θέματα γεωργίας

ΕΕ L 305 23.11.84 σ. 40.

Μ από 387D0302 (ΕΕ L 152 12.06.87 σ. 25.)

384 D 0562

84/562/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 2ας Μαΐου 1984 σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις που προβλέπονται από τον σικελικό περιφερειακό νόμο αριθ. 87 της 5ης Αυγούστου 1982 που θεσπίζει μέτρα για γεωργικές πιστώσεις καθώς και επείγουσες παρεμβάσεις για ορισμένους τομείς της γεωργικής παραγωγής

ΕΕ L 311 29.11.84 σ. 29.

Μ από 387D0302 (ΕΕ L 152 12.06.87 σ. 25.)

385 D 0011

85/11/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 23ης Ιουλίου 1984 σχετικά με τις ενισχύσεις που προβλέπονται από τον περιφερειακό νόμο της Σικελίας αριθ. 86 της 5ης Αυγούστου 1982 περί επειγόντων μέτρων στον γεωργικό τομέα

ΕΕ L 007 09.01.85 σ. 24.

Μ από 387D0302 (ΕΕ L 152 12.06.87 σ. 25.)

385 D 0012

85/12/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 23ης Ιουλίου 1984 σχετικά με το πρόγραμμα οικονομικής ανάπτυξης του Land Nordrhein-Westfalen

ΕΕ L 007 09.01.85 σ. 28.

385 D 0018

85/18/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 10ης Οκτωβρίου 1984 σχετικά με την οριοθέτηση των ζωνών στη Γαλλία στις οποίες μπορεί να εφαρμόζεται το καθεστώς πριμοδοτήσεως χωροταξίας (prime d'aménagement du territoire)

ΕΕ L 011 12.01.85 σ. 28.

385 D 0275

85/275/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 7ης Νοεμβρίου 1984 σχετικά με μια περιφερειακή ενίσχυση που σχεδιάζει να χορηγήσει η γαλλική κυβέρνηση σε μια επιχείρηση των τομέων ωρολογιοποιίας, οπτικής και ηλεκτρονικής, στην Besançon (Doubs), Γαλλία

ΕΕ L 152 11.06.85 σ. 21.

387 D 0015

87/15/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 19ης Φεβρουαρίου 1986 σχετικά με το συμβιβασμό με την κοινή αγορά της χορήγησης περιφερειακών ενισχύσεων σε έξι περιοχές εργασίας, βάσει του κοινού προγράμματος «Βελτίωση των περιφερειακών οικονομικών διαρθρώσεων»

ΕΕ L 012 14.01.87 σ. 17.

387 D 0573

87/573/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 15ης Ιουλίου 1987 για τη νέα οριοθέτηση των ενισχυομένων περιοχών στη Δανία από την 1η Ιανουαρίου 1987

ΕΕ L 347 11.12.87 σ. 64.

388 D 0565

88/565/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 29ης Μαρτίου 1988 σχετικά με σχέδιο ενίσχυσης της γαλλικής κυβέρνησης σε ορισμένες ζώνες της Haute-Normandie της Franche-Comté και της Sarthe στους κόλπους μετατροπής των Dunkerque, Le Creusot, Fos, Caen και στη ζώνη Roubaix-Tourcoing

ΕΕ L 310 16.11.88 σ. 28.

389 D 0204

89/204/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 30ης Νοεμβρίου 1988 σχετικά με μια περιφερειακή ενίσχυση που χορηγείται στους παραγωγούς μανταρινιών στη Σικελία

ΕΕ L 076 18.03.89 σ. 48.

471 Υ 1104(01)

Πρώτο ψήφισμα της 20ής Οκτωβρίου 1971 των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των Κρατών μελών, που συνήλθαν στο πλαίσιο του Συμβουλίου, περί των γενικών συστημάτων ενισχύσεως περιφερειακής πολιτικής

ΕΕ C 111 04.11.71 σ. 1.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

14.40 ΑΥΤΟΝΟΜΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΡΑΣΗ

14.40.10 ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΤΠΑ

380 R 2615

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 2615/80 του Συμβουλίου της 7ης Οκτωβρίου 1980 περί αναλήψεως ειδικής κοινοτικής ενέργειας για τη συμβολή στην ανάπτυξη ορισμένων γαλλικών και ιταλικών περιφερειών στο πλαίσιο της διευρύνσεως της Κοινότητας

ΕΕ L 271 15.10.80 σ. 1. (ΕΛ 14 Τ2 σ. 3.)

Μ από 384R0214 (ΕΕ L 027 31.01.84 σ. 1.)

380 R 2616

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 2616/80 του Συμβουλίου της 7ης Οκτωβρίου 1980 περί αναλήψεως ειδικής κοινοτικής ενέργειας περιφερειακής ανάπτυξεως για τη συμβολή στην εξάλειψη των εμποδίων στην ανάπτυξη νέων οικονομικών δραστηριοτήτων σε ορισμένες ζώνες που θίγονται από την αναδιάρθρωση της βιομηχανίας σιδήρου και χάλυβος

ΕΕ L 271 15.10.80 σ. 9. (ΕΛ 14 Τ2 σ. 10.)

Μ από 384D0445 (ΕΕ L 249 18.09.84 σ. 12.)

Μ από 384D0448 (ΕΕ L 249 18.09.84 σ. 18.)

Μ από 384D0493 (ΕΕ L 275 18.10.84 σ. 35.)

Μ από 384R0216 (ΕΕ L 027 31.01.84 σ. 9.)

Μ από 385D0318 (ΕΕ L 167 27.06.85 σ. 49.)

Μ από 386D0116 (ΕΕ L 099 15.04.86 σ. 25.)

380 R 2617

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 2617/80 του Συμβουλίου της 7ης Οκτωβρίου 1980 περί αναλήψεως ειδικής κοινοτικής ενέργειας περιφερειακής ανάπτυξεως για τη συμβολή στην εξάλειψη των εμποδίων στην ανάπτυξη νέων οικονομικών δραστηριοτήτων σε ορισμένες ζώνες που θίγονται από την αναδιάρθρωση της ναυπηγικής βιομηχανίας

ΕΕ L 271 15.10.80 σ. 16. (ΕΛ 14 Τ2 σ. 17.)

Μ από 384R0217 (ΕΕ L 027 31.01.84 σ. 15.)

Μ από 385R3635 (ΕΕ L 350 27.12.85 σ. 8.)

380 R 2618

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 2618/80 του Συμβουλίου της 7ης Οκτωβρίου 1980 περί αναλήψεως ειδικής κοινοτικής ενέργειας περιφερειακής ανάπτυξεως για τη συμβολή στη βελτίωση της ασφαλείας των προμηθειών σε ενέργεια ορισμένων περιφερειών της Κοινότητας δια της καλύτερας χρησιμοποίησης των νέων τεχνολογιών στον τομέα της υδροηλεκτρικής ενέργειας και των εναλλακτικών πηγών ενέργειας

ΕΕ L 271 15.10.80 σ. 23. (ΕΛ 14 Τ2 σ. 23.)

Μ από 384R0218 (ΕΕ L 027 31.01.84 σ. 19.)

380 R 2619

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 2619/80 του Συμβουλίου της 7ης Οκτωβρίου 1980 περί αναλήψεως ειδικής κοινοτικής ενέργειας περιφερειακής ανάπτυξεως για τη συμβολή στη βελτίωση της οικονομικής και κοινωνικής καταστάσεως των μεθοριακών ζωνών της Ιρλανδίας και της Βορείου Ιρλανδίας

ΕΕ L 271 15.10.80 σ. 28. (ΕΛ 14 Τ2 σ. 28.)

Μ από 385R3637 (ΕΕ L 350 27.12.85 σ. 12.)

384 R 0215

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 215/84 του Συμβουλίου της 18ης Ιανουαρίου 1984 περί αναλήψεως ειδικής κοινοτικής ενέργειας για τη συμβολή στην ανάπτυξη ορισμένων ελληνικών περιφερειών στο πλαίσιο της διευρύνσεως της Κοινότητας

ΕΕ L 027 31.01.84 σ. 5.

384 R 0219

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 219/84 του Συμβουλίου της 18ης Ιανουαρίου 1984 περί αναλήψεως ειδικής κοινοτικής ενέργειας περιφερειακής ανάπτυξεως για τη συμβολή στην εξάλειψη των εμποδίων στην ανάπτυξη νέων οικονομικών δραστηριοτήτων σε ορισμένες ζώνες που θίγονται από την αναδιάρθρωση της βιομηχανίας των κλωστοϋφαντουργικών και της ενδύσεως

ΕΕ L 027 31.01.84 σ. 22.

Μ από 385R3636 (ΕΕ L 350 27.12.85 σ. 10.)

385 D 0318

85/318/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 11ης Ιουνίου 1985 για τις ζώνες οι οποίες αναφέρονται στο άρθρο 2 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2616/80 περί αναλήψεως ειδικής κοινοτικής ενέργειας περιφερειακής ανάπτυξεως για τη συμβολή στην εξάλειψη των εμποδίων στην ανάπτυξη νέων οικονομικών δραστηριοτήτων σε ορισμένες ζώνες που θίγονται από την αναδιάρθρωση της βιομηχανίας σιδήρου και χάλυβα

ΕΕ L 167 27.06.85 σ. 49

385 R 3634

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 3634/85 του Συμβουλίου της 17ης Δεκεμβρίου 1985 για τη θέσπιση ειδικών κοινοτικών ενεργειών περιφερειακής ανάπτυξεως το 1985 και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1787/84

ΕΕ L 350 27.12.85 σ. 6.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

14.40 ΑΥΤΟΝΟΜΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΡΑΣΗ (συνέχεια)

14.40.10 ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΤΠΑ (συνέχεια)

386 D 0274

86/274/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Μαΐου 1986 για τις ζώνες οι οποίες αναφέρονται στο άρθρο 2 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2616/80 περί αναλήψεως ειδικής κοινοτικής ενέργειας περιφερειακής ανάπτυξης για τη συμβολή στην εξάλειψη των εμποδίων στην ανάπτυξη νέων οικονομικών δραστηριοτήτων σε ορισμένες ζώνες που θίγονται από την αναδιάρθρωση της βιομηχανίας σιδήρου και χάλυβα

ΕΕ L 171 28.06.86 σ. 71.

388 R 0328

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 328/88 του Συμβουλίου της 2ας Φεβρουαρίου 1988 για τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος για τη μετατροπή των βιομηχανικών ζωνών σιδήρου και χάλυβα (πρόγραμμα Resider)

ΕΕ L 033 05.02.88 σ. 1.

388 R 2506

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 2506/88 του Συμβουλίου της 26ης Ιουλίου 1988 για τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος υπέρ της μετατροπής των περιοχών των ναυπηγείων (πρόγραμμα Renaval)

ΕΕ L 225 15.08.88 σ. 24.

389 D 0164

89/164/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 14ης Φεβρουαρίου 1989 που αφορά τις περιοχές που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2506/88 του Συμβουλίου για τη θέσπιση προγράμματος για τη μετατροπή των περιοχών των ναυπηγείων (πρόγραμμα Renaval)

ΕΕ L 061 04.03.89 σ. 56.

389 D 0250

89/250/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 25ης Ιανουαρίου 1989 για τον καθορισμό της ενδεικτικής κατανομής ανά κράτος μέλος του 85 % των πιστώσεων ανάληψης υποχρεώσεων του ΕΤΠΑ στο πλαίσιο του στόχου 1 όπως καθορίζεται στον κανονισμό του Συμβουλίου (ΕΟΚ) αριθ. 2052/88

ΕΕ L 101 13.04.89 σ. 41.

389 D 0289

89/289/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 8ης Μαρτίου 1989 για τον καθορισμό της ενδεικτικής κατανομής ανά κράτος μέλος του 85 % των πιστώσεων ανάληψης υποχρεώσεων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) στο πλαίσιο του στόχου 2, όπως καθορίζεται στον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 2052/88 του Συμβουλίου

ΕΕ L 113 26.04.89 σ. 29.

389 D 0317

89/317/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 21ης Απριλίου 1989 που αφορά τις ζώνες που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 328/88 του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος για τη μετατροπή των βιομηχανικών ζωνών σιδήρου και χάλυβα (πρόγραμμα Resider)

ΕΕ L 133 17.05.89 σ. 29.

389 D 0322

89/322/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 25ης Απριλίου 1989 που αφορά τις ζώνες που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2506/88 του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος για τη μετατροπή των περιοχών των ναυπηγείων (πρόγραμμα Renaval)

ΕΕ L 134 18.05.89 σ. 30.

389 D 0326

89/326/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 3ης Μαΐου 1989 για τις περιοχές που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 328/88 του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος για τη μετατροπή των βιομηχανικών ζωνών σιδήρου και χάλυβα (πρόγραμμα Resider)

ΕΕ L 134 18.05.89 σ. 34.

389 D 0448

89/448/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 13ης Ιουλίου 1989 για τις περιοχές που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2506/88 του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος για τη μετατροπή των περιοχών των ναυπηγείων (πρόγραμμα Renaval)

ΕΕ L 214 25.07.89 σ. 16.

389 D 0484

89/484/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Ιουλίου 1989 για τις περιοχές που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2506/88 του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος για τη μετατροπή των περιοχών των ναυπηγείων (πρόγραμμα Renaval)

ΕΕ L 235 12.08.89 σ. 37.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

14.40 ΑΥΤΟΝΟΜΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΡΑΣΗ (συνέχεια)

14.40.10 ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΤΠΑ (συνέχεια)

389 D 0539

89/539/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 21ης Σεπτεμβρίου 1989 για τις περιοχές που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2506/88 του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος για τη μετατροπή των περιοχών των ναυπηγείων (πρόγραμμα Renaval)

EE L 286 04.10.89 σ. 23.

389 D 0541

89/541/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Σεπτεμβρίου 1989 για τις παροχές που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2506/88 του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος για τη μετατροπή των περιοχών των ναυπηγείων (πρόγραμμα Renaval)

EE L 288 06.10.89 σ. 29.

389 D 0559

89/559/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 10ης Οκτωβρίου 1989 σχετικά με τη βιομηχανική ζώνη σιδήρου και χάλυβα του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου, που αναφέρονται στο άρθρο 4 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 328/88 του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος για τη μετατροπή των βιομηχανικών ζωνών σιδήρου και χάλυβα (πρόγραμμα Resider)

EE L 305 21.10.89 σ. 30.

389 D 0598

89/598/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 24ης Οκτωβρίου 1989 για τις περιοχές τις οποίες αφορά το άρθρο 3 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 328/88 του Συμβουλίου που θεσπίζει ένα κοινοτικό πρόγραμμα για τη μετατροπή των βιομηχανικών ζωνών σιδήρου και χάλυβα (πρόγραμμα Resider)

EE L 342 24.11.89 σ. 30.

390 D 0009

90/9/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 19ης Δεκεμβρίου 1989 που αφορά τις ζώνες που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2506/88 του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος για τη μετατροπή των περιοχών των ναυπηγείων (Renaval)

EE L 007 10.01.90 σ. 10.

390 D 0064

90/64/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Φεβρουαρίου 1990 που αφορά τις ζώνες που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 328/88 του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος για τη μετατροπή των βιομηχανικών ζωνών σιδήρου και χάλυβα (πρόγραμμα Resider)

EE L 043 17.02.90 σ. 34.

390 D 0205

90/205/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Απριλίου 1990 που αφορά τις ζώνες που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2506/88 του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος για τη μετατροπή των περιοχών των ναυπηγείων (Renaval)

EE L 106 26 04.90 σ. 29.

390 D 0340

90/340/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 18ης Ιουνίου 1990 για τις περιοχές που αναφέρονται στο άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2506/88 του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος για τη μετατροπή των περιοχών των ναυπηγείων (πρόγραμμα Renaval)

EE L 162 28.06.90 σ. 45.

390 D 0411

90/411/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 19ης Ιουλίου 1990 σχετικά με τις περιοχές που ορίζονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 3 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 328/88 του Συμβουλίου με το οποίο θεσπίζεται κοινοτικό πρόγραμμα υπέρ της μετατροπής των βιομηχανικών περιοχών σιδήρου και χάλυβα (πρόγραμμα Resider)

EE L 209 08.08.90 σ. 23.

M από 391D0362 (EE L 195 18.07.91 σ. 46.)

390 D 0430

90/430/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 30ής Ιουλίου 1990 για τις περιοχές που αναφέρονται στο άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 328/88 του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος ενίσχυσης για τη μετατροπή των περιοχών χαλυβουργίας (πρόγραμμα Resider)

EE L 223 18.08.90 σ. 17.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

14.40 ΑΥΤΟΝΟΜΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΡΑΣΗ (συνέχεια)

14.40.10 ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΤΠΑ (συνέχεια)

390 D 0431

90/431/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 30ής Ιουλίου 1990 για τις περιοχές που αναφέρονται στο άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 328/88 του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος ενίσχυσης για τη μετατροπή των περιοχών χαλυβουργίας (πρόγραμμα Resider)

ΕΕ L 223 18.08.90 σ. 18.

390 D 0602

90/602/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 26ης Οκτωβρίου 1990 για τις περιοχές που αναφέρονται στο άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2506/88 του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος για τη μετατροπή των περιοχών των ναυπηγείων (πρόγραμμα Renaval)

ΕΕ L 315 15.11.90 σ. 33.

391 D 0091

91/91/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Φεβρουαρίου 1991 για τις περιοχές τις οποίες αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2506/88 του Συμβουλίου που θεσπίζει κοινοτικό πρόγραμμα υπέρ των περιοχών που έχουν θιγεί από την αναδιάρθρωση των ναυπηγείων (πρόγραμμα Renaval)

ΕΕ L 050 23.02.91 σ. 24.

391 D 0101

91/101/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 18ης Φεβρουαρίου 1991 για τις περιοχές που αναφέρονται στο άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2506/88 του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος για τη μετατροπή των περιοχών των ναυπηγείων (πρόγραμμα Renaval)

ΕΕ L 052 27.02.91 σ. 49.

14.40.20 ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΠΛΗΓΕΙΣΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

366 D 0677

66/677/CEE: Décision du Conseil, du 24 novembre 1966, relative à l'aide de la Communauté aux populations sinistrées d'Italie /* Δεν υπάρχει η ελληνική μετάφραση */

ΕΕ 218 28.11.66 σ. 3719.

376 R 1505

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1505/76 του Συμβουλίου της 21ης Ιουνίου 1976 περί κοινοτικής συνεισφοράς για την αποκατάσταση των ζημιών που έχουν προκληθεί στη γεωργία από τον σεισμό του Μαΐου 1976 στην περιοχή του Friuli/Venezia Giulia

ΕΕ L 168 28.06.76 σ. 9. (ΕΛ 03 Τ 15 σ. 173.)

376 R 1506

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1506/76 του Συμβουλίου της 21ης Ιουνίου 1976 περί κοινοτικής συμβολής στην αποκατάσταση των ζημιών που προκλήθηκαν από τον σεισμό του Μαΐου 1976 στην περιοχή του Friuli-Venezia Giulia

ΕΕ L 168 28.06.76 σ. 11.

376 R 1677

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1677/76 της Έπιτροπής της 9ης Ιουλίου 1976 περί αιτήσεων συνδρομής, υποβαλλομένων στην Έπιτροπή, για την αποκατάσταση ζημιών που προξενήθηκαν στη γεωργία από το σεισμό στην περιοχή του Φριούλι

ΕΕ L 186 10.07.76 σ. 27. (ΕΛ 03 Τ 16 σ. 3.)

376 R 3108

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 3108/76 της Έπιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1976 περί καταβολής της ενίσχυσεως για ορισμένα προγράμματα που αποβλέπουν στην επανόρθωση των ζημιών που προκάλεσε στη γεωργία ο σεισμός το Μάιο του 1976 στην περιοχή Friuli-Venezia Giulia

ΕΕ L 351 21.12.76 σ. 22. (ΕΛ 03 Τ 16 σ. 197.)

379 R 2395

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 2395/79 του Συμβουλίου της 30ής Οκτωβρίου 1979 περί της συνδρομής του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Προσανατολισμού και Έγγυησεων, τμήμα «Προσανατολισμού» περί επείγουσας ενέργειας για την ανασύσταση των γεωργικών ζωνών των γαλλικών υπερπόντιων έδαφών που καταστράφηκαν από τους κυκλώνες David και Frederic

ΕΕ L 275 01.11.79 σ. 1.

381 D 0019

81/19/ΕΟΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 20ής Ιανουαρίου 1981 περί της έκτακτης ενίσχυσεως της Κοινότητας υπέρ της ανασυγκροτήσεως των ζωνών που επλήγησαν από το σεισμό στην Ιταλία τον Νοέμβριο 1980

ΕΕ L 037 10.02.81 σ. 21.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

14.40 ΑΥΤΟΝΟΜΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΡΑΣΗ (συνέχεια)

14.40.20 ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΠΛΗΓΕΙΣΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ (συνέχεια)**381 D 1013**

81/1013/ΕΟΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 14ης Δεκεμβρίου 1981 περί της έκτακτης ενίσχυσης της Κοινότητας υπέρ της ανασυγκροτήσεως των ζωνών που επλήγησαν από τους σεισμούς στην Ελλάδα τον Φεβρουάριο και Μάρτιο 1981
ΕΕ L 367 23.12.81 σ. 27.

388 D 0561

88/561/ΕΟΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 7ης Νοεμβρίου 1988 για τη χορήγηση έκτακτης ενίσχυσης της Κοινότητας υπέρ της ανοικοδόμησης των περιοχών που επλήγησαν από τους σεισμούς του Σεπτεμβρίου 1986 στην Ελλάδα
ΕΕ L 309 15.11.88 σ. 32.

391 D 0175

91/175/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 25ης Ιουλίου 1990 σχετικά με τις ενισχύσεις βάσει του ιταλικού νόμου αριθ. 120/87 υπέρ ορισμένων περιοχών του Mezzogiorno που επλήγησαν από φυσικές καταστροφές
ΕΕ L 086 06.04.91 σ. 23.

**ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΦΘΩΤΙΚΩΝ
ΟΡΓΑΝΩΝ**
14 50 ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΦΘΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

385 R 2088

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 2088/85 του Συμβουλίου της 23ης Ιουλίου 1985 για τα Ολοκληρωμένα Μεσογειακά Προγράμματα

ΕΕ L 197 27.07.85 σ. 1.

386 D 0477

86/477/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Αυγούστου 1986 για την έγκριση Ολοκληρωμένου Μεσογειακού Προγράμματος για τη νησό Κρήτη (Ελλάδα)

ΕΕ L 282 03.10.86 σ. 21.

M από 389D0039 (ΕΕ L 015 19.01.89 σ. 39.)

387 Y 0213(01)

Σύμβαση προγράμματος (ΟΜΠ Κρήτης)

ΕΕ C 035 13.02.87 σ. 2.

388 D 0024

88/24/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 15ης Ιουλίου 1987 για την έγκριση ολοκληρωμένου μεσογειακού προγράμματος για την περιφέρεια Languedoc-Roussillon

ΕΕ L 012 16.01.88 σ. 35.

388 D 0025

88/25/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 15ης Ιουλίου 1987 για την έγκριση ολοκληρωμένου μεσογειακού προγράμματος για την περιφέρεια Midi-Pyrénées

ΕΕ L 012 16.01.88 σ. 45.

388 D 0026

88/26/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 15ης Ιουλίου 1987 για την έγκριση ολοκληρωμένου μεσογειακού προγράμματος για την περιφέρεια Aquitaine

ΕΕ L 014 19.01.88 σ. 14.

388 D 0038

88/38/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 15ης Ιουλίου 1987 για την έγκριση ολοκληρωμένου μεσογειακού προγράμματος για την περιφέρεια Ardèche

ΕΕ L 021 27.01.88 σ. 28.

388 D 0062

88/62/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 15ης Ιουλίου 1987 για την έγκριση Ολοκληρωμένου Μεσογειακού Προγράμματος για την περιφέρεια Corse

ΕΕ L 032 04.02.88 σ. 23.

388 D 0063

88/63/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 15ης Ιουλίου 1987 για την έγκριση Ολοκληρωμένου Μεσογειακού Προγράμματος για το νομό Drôme

ΕΕ L 032 04.02.88 σ. 32.

388 D 0072

88/72/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 15ης Ιουλίου 1987 για την έγκριση ολοκληρωμένου μεσογειακού προγράμματος για την περιφέρεια Προβηγκία-Αλπεις-Κυανή Ακτή

ΕΕ L 034 06.02.88 σ. 42.

388 D 0258

88/258/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 24ης Μαρτίου 1988 για την έγκριση Ολοκληρωμένου Μεσογειακού Προγράμματος για την περιφέρεια Marche

ΕΕ L 107 28.04.88 σ. 39.

388 D 0259

88/259/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 25ης Μαρτίου 1988 για την έγκριση Ολοκληρωμένου Μεσογειακού Προγράμματος για την περιφέρεια Abruzzo

ΕΕ L 107 28.04.88 σ. 41.

388 D 0312

88/312/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 11ης Δεκεμβρίου 1987 για την έγκριση Ολοκληρωμένου Μεσογειακού Προγράμματος Νήσων Αιγαίου

ΕΕ L 140 07.06.88 σ. 15.

388 D 0313

88/313/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 11ης Δεκεμβρίου 1987 για την έγκριση Ολοκληρωμένου Μεσογειακού Προγράμματος για την Αττική

ΕΕ L 140 07.06.88 σ. 23.

388 D 0317

88/317/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 11ης Δεκεμβρίου 1987 για την έγκριση Ολοκληρωμένου Μεσογειακού Προγράμματος για την Ανατολική—Κεντρική Ελλάδα

ΕΕ L 143 10.06.88 σ. 28.

388 D 0340

88/340/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 19ης Μαΐου 1988 για την έγκριση ολοκληρωμένου μεσογειακού προγράμματος για την περιφέρεια Umbria

ΕΕ L 156 23.06.88 σ. 64.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

14.50 ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ (συνέχεια)

388 D 0341

88/341/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 19ης Μαΐου 1988 για την έγκριση ολοκληρωμένου μεσογειακού προγράμματος για την περιφέρεια Emilia-Romagna
ΕΕ L 156 23.06.88 σ. 66.

388 D 0352

88/352/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 18ης Δεκεμβρίου 1987 για την έγκριση ολοκληρωμένου μεσογειακού προγράμματος για την περιφέρεια Μολίζε (Molise)
ΕΕ L 160 28.06.88 σ. 54.

388 D 0391

88/391/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 13ης Ιουνίου 1988 για την έγκριση ολοκληρωμένου μεσογειακού προγράμματος για την περιφέρεια Liguria
ΕΕ L 188 19.07.88 σ. 40.

388 D 0392

88/392/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 13ης Ιουνίου 1988 για την έγκριση ολοκληρωμένου μεσογειακού προγράμματος για την περιφέρεια Toscana
ΕΕ L 188 19.07.88 σ. 42.

388 D 0399

88/399/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Οκτωβρίου 1987 για την έγκριση ολοκληρωμένου μεσογειακού προγράμματος για την Βόρεια Ελλάδα
ΕΕ L 191 22.07.88 σ. 17.

388 D 0400

88/400/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Οκτωβρίου 1987 για την έγκριση ολοκληρωμένου μεσογειακού προγράμματος για την πληροφορική
ΕΕ L 191 22.07.88 σ. 25.

388 D 0401

88/401/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Οκτωβρίου 1987 για την έγκριση ολοκληρωμένου μεσογειακού προγράμματος για τη Δυτική Ελλάδα και Πελοπόννησο
ΕΕ L 191 22.07.88 σ. 32.

388 D 0460

88/460/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 12ης Ιουλίου 1988 για την έγκριση Ολοκληρωμένου Μεσογειακού Προγράμματος για την περιφέρεια Basilicata
ΕΕ L 223 13.08.88 σ. 37.

388 D 0463

88/463/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Ιουλίου 1988 για την έγκριση Ολοκληρωμένου Μεσογειακού Προγράμματος για την περιφέρεια Sardegna
ΕΕ L 223 13.08.88 σ. 45.

388 D 0464

88/464/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 22ας Ιουλίου 1988 για την έγκριση Ολοκληρωμένου Μεσογειακού Προγράμματος για τις λιμνοθάλασσες της Βόρειας Αδριατικής
ΕΕ L 223 13.08.88 σ. 46.

388 D 0527

88/527/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 3ης Οκτωβρίου 1988 με την οποία εγκρίνεται το ολοκληρωμένο μεσογειακό πρόγραμμα για την περιφέρεια Lazio
ΕΕ L 288 21.10.88 σ. 48.

388 D 0536

88/536/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 12ης Οκτωβρίου 1988 για την έγκριση Ολοκληρωμένου Μεσογειακού Προγράμματος για την περιφέρεια Campania
ΕΕ L 292 26.10.88 σ. 20.

388 D 0537

88/537/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 12ης Οκτωβρίου 1988 για την έγκριση Ολοκληρωμένου Μεσογειακού Προγράμματος για την περιφέρεια Puglia
ΕΕ L 292 26.10.88 σ. 21.

388 D 0538

88/538/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 12ης Οκτωβρίου 1988 για την έγκριση Ολοκληρωμένου Μεσογειακού Προγράμματος για την περιφέρεια Calabria
ΕΕ L 292 26.10.88 σ. 22.

388 D 0539

88/539/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 12ης Οκτωβρίου 1988 για την έγκριση Ολοκληρωμένου Μεσογειακού Προγράμματος για την περιφέρεια Sicilia
ΕΕ L 292 26.10.88 σ. 23.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

14.50 ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ (συνέχεια)

388 R 2052

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 2052/88 του Συμβουλίου της 24ης Ιουνίου 1988 για την αποστολή των διαρθρωτικών ταμείων, την αποτελεσματικότητά τους και τον συντονισμό των παρεμβάσεων τους μεταξύ τους καθώς και με τις παρεμβάσεις της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και των άλλων υφιστάμενων χρηματοδοτικών οργάνων

ΕΕ L 185 15.07.88 σ. 9.

Ο από 388R4253 (ΕΕ L 374 31.12.88 σ. 1.)

Ο από 388R4254 (ΕΕ L 374 31.12.88 σ. 15.)

Ο από 388R4255 (ΕΕ L 374 31.12.88 σ. 21.)

Ο από 388R4256 (ΕΕ L 374 31.12.88 σ. 25.)

388 R 2053

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 2053/88 του Συμβουλίου της 24ης Ιουνίου 1988 για τη χορήγηση οικονομικής συνδρομής στην Πορτογαλία για ένα ειδικό πρόγραμμα ανάπτυξης της βιομηχανίας (Pedip)

ΕΕ L 185 15.07.88 σ. 21.

388 R 4253

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 4253/88 του Συμβουλίου της 19ης Δεκεμβρίου 1988 για τις διατάξεις εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2052/88 όσον αφορά τον συντονισμό των παρεμβάσεων των διαφόρων διαρθρωτικών ταμείων μεταξύ τους καθώς και με τις παρεμβάσεις της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και των λοιπών υφιστάμενων χρηματοδοτικών οργάνων

ΕΕ L 374 31.12.88 σ. 1.

389 D 0288

89/288/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 21ης Μαρτίου 1989 για την κατάρτιση ενός πρώτου καταλόγου βιομηχανικών περιοχών σε παρακμή, τις οποίες αφορά ο στόχος αριθ. 2 όπως καθορίζεται στον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 2052/88 του Συμβουλίου

ΕΕ L 112 25.04.89 σ. 19.

389 D 0289

89/289/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 8ης Μαρτίου 1989 για τον καθορισμό της ενδεικτικής κατανομής ανά κράτος μέλος του 85 % των πιστώσεων ανάληψης υποχρεώσεων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) στο πλαίσιο του στόχου 2, όπως καθορίζεται στον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 2052/88 του Συμβουλίου

ΕΕ L 113 26.04.89 σ. 29.

389 D 0300

89/300/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 7ης Φεβρουαρίου 1989 για την παροχή επιχορήγησης εκ μέρους του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης σε ένα εθνικό πρόγραμμα κοινοτικού ενδιαφέροντος στα πλαίσια του Μεσογειακού Ολοκληρωμένου Προγράμματος για την περιφέρεια Απουλία (Ιταλία)

ΕΕ L 122 03.05.89 σ. 22.

389 D 0301

89/301/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 7ης Φεβρουαρίου 1989 για την παροχή επιχορήγησης εκ μέρους του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης σε ένα εθνικό πρόγραμμα κοινοτικού ενδιαφέροντος στα πλαίσια του Μεσογειακού Ολοκληρωμένου Προγράμματος για την περιφέρεια Καμπανία (Ιταλία)

ΕΕ L 122 03.05.89 σ. 25.

389 D 0302

89/302/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 7ης Φεβρουαρίου 1989 για την παροχή επιχορήγησης εκ μέρους του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης σε ένα εθνικό πρόγραμμα κοινοτικού ενδιαφέροντος στα πλαίσια του Μεσογειακού Ολοκληρωμένου Προγράμματος για την περιφέρεια Σικελία (Ιταλία)

ΕΕ L 122 03.05.89 σ. 27.

389 D 0426

89/426/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 10ης Μαΐου 1989 για την επιλογή αγροτικών περιοχών που μπορούν να τύχουν κοινοτικής συνδρομής βάσει του στόχου 5 β, όπως ορίζεται στον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 2052/88 του Συμβουλίου

ΕΕ L 198 12.07.89 σ. 1.

389 D 0637

89/637/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 31ης Οκτωβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση των κοινοτικών πλαισίων στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στην περιφέρεια της Γαλλίας τις οποίες αφορά ο στόχος αριθ. 1, δηλαδή τα υπερπόντια διαμερίσματα (DOM) και την Κορσική

ΕΕ L 370 19.12.89 σ. 32.

389 D 0638

89/638/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 31ης Οκτωβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις περιφέρειες της Ιταλίας τις οποίες αφορά ο στόχος αριθ. 1, δηλαδή τις περιφέρειες Αμπρούτζι, Βασιλικάτα, Καλάμπρια, Καμπανία, Μολίζ, Πούλια, Σαρδηνία και Σικελία

ΕΕ L 370 19.12.89 σ. 35.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

14.50 ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ (συνέχεια)

389 D 0639

89/639/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 31ης Οκτωβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στην περιφέρεια του Ηνωμένου Βασιλείου την οποία αφορά ο στόχος αριθ. 1, δηλαδή τη Βόρεια Ιρλανδία

ΕΕ L 370 31.10.89 σ. 37.

389 D 0640

89/640/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 31ης Οκτωβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στην Ιρλανδία

ΕΕ L 370 19.12.89 σ. 39.

389 D 0641

89/641/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 31ης Οκτωβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις ισπανικές περιφέρειες τις οποίες αφορά ο στόχος αριθ. 1, δηλαδή τις περιφέρειες Αστούριας, Γκαλίσια, Ανδαλουσία, Θέουτα και Μελίλλια, Βαλένσια, Καναρίων, Καστίλια λα Μάντσα, Καστίλια και Λεόν, Μούρθια και Εστραμαδούρα

ΕΕ L 370 19.12.89 σ. 41.

389 D 0642

89/642/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 31ης Οκτωβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις περιφέρειες της Πορτογαλίας τις οποίες αφορά ο στόχος αριθ. 1, δηλαδή το σύνολο της Πορτογαλίας

ΕΕ L 370 19.12.89 σ. 43.

390 D 0203

90/203/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 30ής Μαρτίου 1990 σχετικά με την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις ελληνικές περιφέρειες τις οποίες αφορά ο στόχος αριθ. 1, δηλαδή στο σύνολο της ελληνικής επικράτειας

ΕΕ L 106 26.04.90 σ. 26.

390 D 0557

90/557/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στο Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου

ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 1.

390 D 0558

90/558/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «région wallone» του Βελγίου

ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 3.

390 D 0559

90/559/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Hageland» του Βελγίου

ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 5.

390 D 0560

90/560/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στο Bundesland «Bayern» της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας

ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 7.

390 D 0561

90/561/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στο Bundesland «Schleswig-Holstein» της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας

ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 9.

390 D 0562

90/562/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στο Bundesland «Nordrhein-Westfalen» της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας

ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 11.

390 D 0563

90/563/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στο Bundesland «Niedersachsen» της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας

ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 13.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

14.50 ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ (συνέχεια)

390 D 0564

90/564/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στο Bundesland «Baden-Württemberg» της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας

ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 15.

390 D 0565

90/565/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στο Bundesland «Hessen» της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας

ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 17.

390 D 0566

90/566/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στο Bundesland «Rheinland-Pfalz» της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας

ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 19.

390 D 0567

90/567/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στο Bundesland «Saarland» της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας

ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 21.

390 D 0568

90/568/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «επαρχία Friesland» της Ολλανδίας

ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 23.

390 D 0569

90/569/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή της αυτόνομης επαρχίας «Bolzano» της Ιταλίας

ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 25.

390 D 0570

90/570/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Lazio» της Ιταλίας

ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 27.

390 D 0571

90/571/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Marche» της Ιταλίας

ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 29.

390 D 0572

90/572/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Piemonte» της Ιταλίας

ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 31.

390 D 0573

90/573/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Toscana» της Ιταλίας

ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 33.

390 D 0574

90/574/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή της αυτόνομης επαρχίας του «Trento» της Ιταλίας

ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 35.

390 D 0575

90/575/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Umbria» της Ιταλίας

ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 37.

390 D 0576

90/576/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Veneto» της Ιταλίας

ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 39.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

14.50 ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ (συνέχεια)

390 D 0577

90/577/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Rural Wales» του Ηνωμένου Βασιλείου

ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 41.

390 D 0578

90/578/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «the intermediate areas of Dumfries and Galloway» του Ηνωμένου Βασιλείου

ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 43.

390 D 0579

90/579/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Highlands and Islands of Scotland» του Ηνωμένου Βασιλείου

ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 45.

390 D 0580

90/580/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «The Assisted areas of Devon and Cornwall» του Ηνωμένου Βασιλείου

ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 47.

390 D 0581

90/581/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Bornholm» και σε άλλα νησιά της Δανίας

ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 49.

390 D 0582

90/582/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στις περιοχές «Aragon, Baleares, Cantabria, Cataluña, Madrid, Navarra, La Rioja και Pais Vasco» της Ισπανίας

ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 51.

390 D 0583

90/583/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Alsace» της Γαλλίας

ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 53.

390 D 0584

90/584/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Aquitaine» της Γαλλίας

ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 55.

390 D 0585

90/585/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Auvergne» της Γαλλίας

ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 57.

390 D 0586

90/586/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Basse-Normandie» της Γαλλίας

ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 59.

390 D 0587

90/587/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Bourgogne» της Γαλλίας

ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 61.

390 D 0588

90/588/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Bretagne» της Γαλλίας

ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 63.

390 D 0589

90/589/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Centre» (Sud-Berry) της Γαλλίας

ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 65.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

14.50 ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ (συνέχεια)

390 D 0590

90/590/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Champagne-Ardenne» της Γαλλίας
ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 67.

390 D 0591

90/591/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Franche-Comté» της Γαλλίας
ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 69.

390 D 0592

90/592/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Languedoc Roussillon» της Γαλλίας
ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 71.

390 D 0593

90/593/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Limousin» της Γαλλίας
ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 73.

390 D 0594

90/594/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Lorraine» της Γαλλίας
ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 75.

390 D 0595

90/595/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Massif du Jura» της Γαλλίας
ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 77.

390 D 0596

90/596/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Midi-Pyrénées» της Γαλλίας
ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 79.

390 D 0597

90/597/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Pays-de-Loire» (Est-Mayennais) της Γαλλίας
ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 81.

390 D 0598

90/598/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Poitou-Charentes» της Γαλλίας
ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 83.

390 D 0599

90/599/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Provence-Alpes — Côte d'Azur» της Γαλλίας
ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 85.

390 D 0600

90/600/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Rhône-Alpes» της Γαλλίας
ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 87.

390 R 0223

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 223/90 της Επιτροπής της 26ης Ιανουαρίου 1990 για τον καθορισμό της κοινοτικής συγχρηματοδότησης για τα μέτρα που προβλέπονται από τους κανονισμούς (ΕΟΚ) αριθ. 797/85, (ΕΟΚ) αριθ. 1096/88, (ΕΟΚ) αριθ. 1360/78, (ΕΟΚ) αριθ. 389/82 και (ΕΟΚ) αριθ. 1696/71
ΕΕ L 022 27.01.90 σ. 62.
Μ από 390R1941 (ΕΕ L 174 07.07.90 σ. 34.)
Μ από 391R3126 (ΕΕ L 296 26.10.91 σ. 32.)

390 R 3575

- Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 3575/90 του Συμβουλίου της 4ης Δεκεμβρίου 1990 όσον αφορά την παρέμβαση των διαρθρωτικών ταμείων στο έδαφος της πρώην Λαοκρατικής Δημοκρατίας της Γερμανίας
ΕΕ L 353 17.12.90 σ. 19.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

14.50 ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ (συνέχεια)

391 D 0241

91/241/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 13ης Μαρτίου 1991 σχετικά με τη θέσπιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για την παροχή κοινοτικής διαρθρωτικής ενίσχυσης στα πέντε νέα κρατίδια (Länder) και το Ανατολικό Βερολίνο στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας

ΕΕ L 114 07.05.91 σ. 30.

391 D 0648

91/648/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 10ης Δεκεμβρίου 1991 σχετικά με την κατάρτιση μιας προσθήκης στο κοινοτικό πλαίσιο στήριξης παροχής κοινοτικής βοήθειας στο Ηνωμένο Βασίλειο (Βόρεια Ιρλανδία) για τη βελτίωση των συνθηκών μεταποίησης και εμπορίας των γεωργικών προϊόντων

ΕΕ L 350 19.12.91 σ. 47.

391 D 0649

91/649/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 10ης Δεκεμβρίου 1991 σχετικά με την κατάρτιση ενός προσαρτήματος του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για παροχή κοινοτικής διαρθρωτικής βοήθειας στην Ισπανία (Andalucía, Asturias, Castilla y León, Castilla-La Mancha, Comunidad Valenciana, Extremadura, Galicia, Canarias, Murcia, Ceuta y Melilla) προκειμένου για τη βελτίωση των συνθηκών μεταποίησης και εμπορίας των γεωργικών προϊόντων

ΕΕ L 350 19.12.91 σ. 49.

391 D 0650

91/650/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 10ης Δεκεμβρίου 1991 σχετικά με την κατάρτιση μιας προσθήκης στο κοινοτικό πλαίσιο στήριξης παροχής κοινοτικής βοήθειας στην Ιρλανδία για τη βελτίωση των συνθηκών μεταποίησης και εμπορίας των γεωργικών προϊόντων

ΕΕ L 350 19.12.91 σ. 51.

391 D 0651

91/651/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 10ης Δεκεμβρίου 1991 σχετικά με την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για παροχή κοινοτικής διαρθρωτικής βοήθειας στην Ισπανία (Andalucía, Asturias, Castilla y León, Castilla-La Mancha, Comunidad Valenciana, Extremadura, Galicia, Canarias, Murcia, Ceuta y Melilla) προκειμένου για τη βελτίωση των συνθηκών μεταποίησης και εμπορίας των γεωργικών προϊόντων

ΕΕ L 350 19.12.91 σ. 53.

391 D 0652

91/652/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 10ης Δεκεμβρίου 1991 σχετικά με την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης παροχής κοινοτικής διαρθρωτικής βοήθειας στο Ηνωμένο Βασίλειο (χωρίς τη Βόρεια Ιρλανδία) για τη βελτίωση των συνθηκών μεταποίησης και εμπορίας των γεωργικών προϊόντων

ΕΕ L 350 19.12.91 σ. 55.

391 D 0653

91/653/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 10ης Δεκεμβρίου 1991 σχετικά με την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης παροχής κοινοτικής διαρθρωτικής βοήθειας στο Λουξεμβούργο για τη βελτίωση των συνθηκών μεταποίησης και εμπορίας των γεωργικών προϊόντων

ΕΕ L 350 19.12.91 σ. 57.

392 D 0077

92/77/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 13ης Δεκεμβρίου 1991 σχετικά με την κατάρτιση μιας προσθήκης στο κοινοτικό πλαίσιο στήριξης για παροχή κοινοτικής διαρθρωτικής βοήθειας στην Πορτογαλία για τη βελτίωση των συνθηκών μεταποίησης και εμπορίας των γεωργικών και δασοκομικών προϊόντων

ΕΕ L 031 07.02.92 σ. 36.

392 D 0078

92/78/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 13ης Δεκεμβρίου 1991 σχετικά με την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης παροχής κοινοτικής διαρθρωτικής βοήθειας στη Γερμανία (χωρίς τα πέντε νέα ομόσπονδα κράτη) για τη βελτίωση των συνθηκών μεταποίησης και εμπορίας των γεωργικών και δασοκομικών προϊόντων

ΕΕ L 031 07.02.92 σ. 38.

392 D 0079

92/79/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 13ης Δεκεμβρίου 1991 σχετικά με την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για παροχή κοινοτικής διαρθρωτικής βοήθειας στο Βέλγιο προκειμένου για τη βελτίωση των συνθηκών μεταποίησης και εμπορίας των γεωργικών προϊόντων

ΕΕ L 031 07.02.92 σ. 40.

392 D 0080

92/80/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 13ης Δεκεμβρίου 1991 σχετικά με την κατάρτιση μιας προσθήκης στο κοινοτικό πλαίσιο στήριξης για παροχή κοινοτικής διαρθρωτικής βοήθειας στην Ελλάδα για τη βελτίωση των συνθηκών μεταποίησης και εμπορίας των γεωργικών και δασοκομικών προϊόντων

ΕΕ L 031 07.02.92 σ. 42.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

14.50 ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ (συνέχεια)

392 D 0081

92/81/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 13ης Δεκεμβρίου 1991 σχετικά με την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για παροχή κοινοτικής διαρθρωτικής βοήθειας στις Κάτω Χώρες για τη βελτίωση των συνθηκών μεταποίησης και εμπορίας των γεωργικών προϊόντων

ΕΕ L 031 07.02.92 σ. 44.

392 D 0082

92/82/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 13ης Δεκεμβρίου 1991 σχετικά με την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για παροχή κοινοτικής διαρθρωτικής βοήθειας στη Δανία για τη βελτίωση των συνθηκών μεταποίησης και εμπορίας των γεωργικών και δασοκομικών προϊόντων

ΕΕ L 031 07.02.92 σ. 46.

392 D 0083

92/83/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 13ης Δεκεμβρίου 1991 σχετικά με την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για παροχή κοινοτικής διαρθρωτικής βοήθειας στη Γαλλία (εξαιρούνται η Κορσική και τα υπερπόντια διαμερίσματα) για τη βελτίωση των συνθηκών μεταποίησης και εμπορίας των γεωργικών προϊόντων και δασοκομικών προϊόντων

ΕΕ L 031 07.02.92 σ. 48.

392 D 0084

92/84/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 13ης Δεκεμβρίου 1991 σχετικά με την κατάρτιση μιας προσθήκης στο κοινοτικό πλαίσιο στήριξης παροχής κοινοτικής διαρθρωτικής βοήθειας στην Ιταλία (Abruzzi, Basilicata, Calabria, Molise, Puglia, Sardegna, Sicilia) για τη βελτίωση των συνθηκών μεταποίησης και εμπορίας των γεωργικών προϊόντων

ΕΕ L 031 07.02.92 σ. 50.

392 D 0085

92/85/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 13ης Δεκεμβρίου 1991 σχετικά με την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης παροχής κοινοτικής διαρθρωτικής βοήθειας στην Ιταλία (εξαιρούνται οι περιφέρειες Abruzzo, Basilicata, Calabria, Campania, Molise, Puglia, Sardegna, Sicilia) για τη βελτίωση των συνθηκών μεταποίησης και εμπορίας των γεωργικών προϊόντων

ΕΕ L 031 07.02.92 σ. 52.

392 D 0223

92/223/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 31ης Μαρτίου 1992 σχετικά με την κατάρτιση ενός προσαρτήματος στα κοινοτικά πλαίσια στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στη Γαλλία (υπερπόντια διαμερίσματα) για τη βελτίωση των συνθηκών μεταποίησης και εμπορίας των γεωργικών προϊόντων

ΕΕ L 108 25.04.92 σ. 46.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VII

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

14.10 ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ, ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΕΣ

375 X 0761

75/761/ΕΟΚ: Έσωτερικός κανονισμός της Έπιτροπής Περιφερειακής Πολιτικής

ΕΕ L 320 11.12.75 σ. 17. (ΕΛ 14 Τ1 σ. 21.)

Μ από 1851

379 X 0534

79/534/CEE: Avis de la Commission, du 23 mai 1979, sur les programmes de développement régional * Δεν υπάρχει η ελληνική μετάφραση */

ΕΕ L 143 12.06.79 σ. 7.

379 X 0535

79/535/CEE: Recommandation de la Commission, du 23 mai 1979, aux États membres, relative aux programmes de développement régional /* Δεν υπάρχει η ελληνική μετάφραση *

ΕΕ L 143 12.06.79 σ. 9.

379 Y 0209(01)

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 6ης Φεβρουαρίου 1979 περί των κατευθύνσεων της περιφερειακής πολιτικής της Κοινότητας

ΕΕ C 036 09.02.79 σ. 10.

381 X 0879

81/879/ΕΟΚ: Σύσταση της Έπιτροπής της 9ης Οκτωβρίου 1981 σχετικά με το διασυνοριακό συντονισμό στο πεδίο της περιφερειακής ανάπτυξης

ΕΕ L 321 10.11.81 σ. 27.

384 X 0389

84/389/ΕΟΚ: Γνώμη της Έπιτροπής της 19ης Ιουνίου 1984 για τα προγράμματα περιφερειακής ανάπτυξης

ΕΕ L 211 08.08.84 σ. 18.

386 Y 1231(02)

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 22ας Δεκεμβρίου 1986 για την καλύτερη εποχιακή και γεωγραφική κατανομή του τουρισμού

ΕΕ C 340 31.12.86 σ. 1.

388 D 0487

88/487/ΕΟΚ: Απόφαση της Έπιτροπής της 24ης Ιουνίου 1988 σχετικά με τη σύσταση γνωμοδοτικού συμβουλίου των οργανισμών περιφερειακής και τοπικής αυτοδιοίκησης

ΕΕ L 247 06.09.88 σ. 23.

389 D 0687

89/687/ΕΟΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 22ας Δεκεμβρίου 1989 για τη θέσπιση προγράμματος ειδικών μέτρων λόγω του απομακρυσμένου και νησιωτικού χαρακτήρα των γαλλικών υπερπόντιων διαμερισμάτων (POSEIDOM)

ΕΕ L 399 30.12.89 σ. 39.

391 D 0314

91/314/ΕΟΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 1991 για τη θέσπιση προγράμματος ειδικών μέτρων λόγω του απομακρυσμένου και νησιωτικού χαρακτήρα των Καναρίων Νήσων (POSEICAN)

ΕΕ L 171 29.06.91 σ. 5.

391 D 0315

91/315/ΕΟΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 1991 για τη θέσπιση προγράμματος ειδικών μέτρων λόγω του απομακρυσμένου και νησιωτικού χαρακτήρα της Μαδέρας και των Αζορών (Poseima)

ΕΕ L 171 29.06.91 σ. 10.

391 R 1911

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1911/91 του Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 1991 για την εφαρμογή των διατάξεων του κοινοτικού δικαίου στις Καναρίους Νήσους

ΕΕ L 171 29.06.91 σ. 1.

**ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ
ΟΡΓΑΝΩΝ**
14.20 ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (ΕΤΠΑ)

375 R 2364

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 2364/75 της Έπιτροπής της 15ης Σεπτεμβρίου 1975 περί υπολογισμού των ενισχύσεων υπό μορφή χαμηλότοκων δανείων ή επιδοτήσεων επιτοκίων μη εκφραζομένων σε εκατοστιαίες μονάδες

ΕΕ L 243 17.09.75 σ. 9. (ΕΛ 14 Τ1 σ. 19.)

M από 179H

C από 185I

K από 387Y0128(01) (ΕΕ C 021 28.01.87 σ. 2.)

387 Y 0128(01)

Ενημερωμένη έκδοση του κειμένου του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2364/75 της Έπιτροπής της 15ης Σεπτεμβρίου 1975 για τον υπολογισμό των ενισχύσεων υπό μορφή χαμηλότοκων δανείων ή επιδοτήσεων επιτοκίων μη εκφραζομένων σε εκατοστιαίες μονάδες

ΕΕ C 021 28.01.87 σ. 2.

388 R 4254

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 4254/88 του Συμβουλίου της 19ης Δεκεμβρίου 1988 για διατάξεις εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2052/88 όσον αφορά το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης

ΕΕ L 374 31.12.88 σ. 15.

389 D 0379

89/379/ΕΟΚ: Απόφαση της Έπιτροπής της 10ης Μαΐου 1989 για τον καθορισμό της ενδεικτικής κατανομής ανά κράτος μέλος του 85 % των πιστώσεων ανάληψης υποχρεώσεων του ΕΤΠΑ στο πλαίσιο του στόχου αριθ. 5 β, όπως καθορίζεται στον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 2052/88 του Συμβουλίου

ΕΕ L 130 27.06.89 σ. 54.

389 D 0470

89/470/ΕΟΚ: Απόφαση της Έπιτροπής της 14ης Ιουλίου 1989 που αφορά τις ζώνες που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2506/88 του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος για τη μετατροπή των περιοχών των ναυπηγείων (RENAVAL)

ΕΕ L 233 10.08.89 σ. 29.

390 R 3575

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 3575/90 του Συμβουλίου της 4ης Δεκεμβρίου 1990 όσον αφορά την παρέμβαση των διαρθρωτικών ταμείων στο έδαφος της πρώην Λαοκρατικής Δημοκρατίας της Γερμανίας

ΕΕ L 353 17.12.90 σ. 19.

**ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΤΙΚΩΝ
ΟΡΓΑΝΩΝ**
14.30 ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ

82 D 0740

2/740/EOK: Απόφαση της Επιτροπής της 22ας Ιουλίου 1982 περί οριοθέτησεως των ζωνών ανάπτυξεως δυνάμει του άρθρου 1 του βελγικού νόμου της 30ής Δεκεμβρίου 1970

EE L 312 09.11.82 σ. 18.

1 από 385D0544 (EE L 341 19.12.85 σ. 19.)

1 από 388D0612 (EE L 335 07.12.88 σ. 31.)

84 D 0557

4/557/EOK: Απόφαση της Επιτροπής της 2ας Μαΐου 1984 σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις που προβλέπονται από τον περιφερειακό νόμο της Σικελίας αριθ. 97 της 6ης Μαΐου 1981 που αφορά μέτρα υπέρ των παραγωγικών τομέων και διαφόρων προτύπων σε θέματα γεωργίας

EE L 305 23.11.84 σ. 40.

4 από 387D0302 (EE L 152 12.06.87 σ. 25.)

84 D 0562

4/562/EOK: Απόφαση της Επιτροπής της 2ας Μαΐου 1984 σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις που προβλέπονται από τον σικελικό περιφερειακό νόμο αριθ. 87 της 5ης Αυγούστου 1982 που θεσπίζει μέτρα για γεωργικές πιστώσεις καθώς και πειγούσες παρεμβάσεις για ορισμένους τομείς της γεωργικής παραγωγής

EE L 311 29.11.84 σ. 29.

4 από 387D0302 (EE L 152 12.06.87 σ. 25.)

85 D 0011

85/11/EOK: Απόφαση της Επιτροπής της 23ης Ιουλίου 1984 σχετικά με τις ενισχύσεις που προβλέπονται από τον περιφερειακό νόμο της Σικελίας αριθ. 86 της 5ης Αυγούστου 1982 περί επειγόντων μέτρων στον γεωργικό τομέα

EE L 007 09.01.85 σ. 24.

4 από 387D0302 (EE L 152 12.06.87 σ. 25.)

85 D 0012

85/12/EOK: Απόφαση της Επιτροπής της 23ης Ιουλίου 1984 σχετικά με το πρόγραμμα οικονομικής ανάπτυξης του Land Nordrhein-Westfalen

EE L 007 09.01.85 σ. 28.

85 D 0018

85/18/EOK: Απόφαση της Επιτροπής της 10ης Οκτωβρίου 1984 σχετικά με την οριοθέτηση των ζωνών στη Γαλλία στις οποίες μπορεί να εφαρμόζεται το καθεστώς πριμοδοτήσεως ζωροταξίας (prime d'aménagement du territoire)

EE L 011 12.01.85 σ. 28.

85 D 0275

85.275/EOK: Απόφαση της Επιτροπής της 7ης Νοεμβρίου 1984 σχετικά με μια περιφερειακή ενίσχυση που σχεδιάζει να χορηγήσει η γαλλική κυβέρνηση σε μια επιχείρηση των τομέων ωρολογοποιίας, οπτικής και ηλεκτρονικής, στην Besançon (Doubs), Γαλλία

EE L 152 11.06.85 σ. 21.

87 D 0015

87 15/EOK: Απόφαση της Επιτροπής της 19ης Φεβρουαρίου 1986 σχετικά με το συμβιβασμό με την κοινή αγορά της χορήγησης περιφερειακών ενισχυσεων σε έξι περτοχές εργασίας, βάσει του κοινού προγράμματος «Βελτίωση των περιφερειακών οικονομικών διαρθρώσεων»

EE L 012 14.01.87 σ. 17.

87 D 0573

87 573/EOK: Απόφαση της Επιτροπής της 15ης Ιουλίου 1987 για τη νέα οριοθέτηση των ενισχυομένων περτοχών στη Δανία από την 1η Ιανουαρίου 1987

EE L 347 11.12.87 σ. 64.

88 D 0565

88/565/EOK: Απόφαση της Επιτροπής της 29ης Μαρτίου 1988 σχετικά με σχέδιο ενίσχυσης της γαλλικής κυβέρνησης σε ορισμένες ζώνες της Haute-Normandie της Franche-Comte και της Sarthe στους πόλους μετατροπής των Dunkerque, Le Creusot, Fos, Caen και στη ζώνη Roubaix-Tourcoing

EE L 310 16.11.88 σ. 28.

89 D 0204

89/204/EOK: Απόφαση της Επιτροπής της 30ής Νοεμβρίου 1988 σχετικά με μια περιφερειακή ενίσχυση που χορηγείται στους παραγωγούς μανταρινιών στη Σικελία

EE L 076 18.03.89 σ. 48.

471 Y 1104(01)

Πρώτο ψήφισμα της 20ής Οκτωβρίου 1971 των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των Κρατών μελών, που συνήλθαν στο πλαίσιο του Συμβουλίου, περί των γενικών συστημάτων ενισχύσεως περιφερειακής πολιτικής

EE C 111 04.11.71 σ. 1.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

14.40 ΑΥΤΟΝΟΜΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΡΑΣΗ

14.40.10 ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΤΠΑ

380 R 2615

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 2615/80 του Συμβουλίου της 7ης Οκτωβρίου 1980 περί αναλήψεως ειδικής κοινοτικής ενέργειας για τη συμβολή στην ανάπτυξη ορισμένων γαλλικών και ιταλικών περιφερειών στο πλαίσιο της διευρύνσεως της Κοινότητας

ΕΕ L 271 15.10.80 σ. 1. (ΕΛ 14 Τ2 σ. 3.)

Μ από 384R0214 (ΕΕ L 027 31.01.84 σ. 1.)

380 R 2616

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 2616/80 του Συμβουλίου της 7ης Οκτωβρίου 1980 περί αναλήψεως ειδικής κοινοτικής ενέργειας περιφερειακής ανάπτυξεως για τη συμβολή στην εξάλειψη των εμποδίων στην ανάπτυξη νέων οικονομικών δραστηριοτήτων σε ορισμένες ζώνες που θίγονται από την αναδιάρθρωση της βιομηχανίας σιδήρου και χάλυβος

ΕΕ L 271 15.10.80 σ. 9. (ΕΛ 14 Τ2 σ. 10.)

Μ από 384D0445 (ΕΕ L 249 18.09.84 σ. 12.)

Μ από 384D0448 (ΕΕ L 249 18.09.84 σ. 18.)

Μ από 384D0493 (ΕΕ L 275 18.10.84 σ. 35.)

Μ από 384R0216 (ΕΕ L 027 31.01.84 σ. 9.)

Μ από 385D0318 (ΕΕ L 167 27.06.85 σ. 49.)

Μ από 386D0116 (ΕΕ L 099 15.04.86 σ. 25.)

380 R 2617

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 2617/80 του Συμβουλίου της 7ης Οκτωβρίου 1980 περί αναλήψεως ειδικής κοινοτικής ενέργειας περιφερειακής ανάπτυξεως για τη συμβολή στην εξάλειψη των εμποδίων στην ανάπτυξη νέων οικονομικών δραστηριοτήτων σε ορισμένες ζώνες που θίγονται από την αναδιάρθρωση της ναυπηγικής βιομηχανίας

ΕΕ L 271 15.10.80 σ. 16. (ΕΛ 14 Τ2 σ. 17.)

Μ από 384R0217 (ΕΕ L 027 31.01.84 σ. 15.)

Μ από 385R3635 (ΕΕ L 350 27.12.85 σ. 8.)

380 R 2618

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 2618/80 του Συμβουλίου της 7ης Οκτωβρίου 1980 περί αναλήψεως ειδικής κοινοτικής ενέργειας περιφερειακής ανάπτυξεως για τη συμβολή στη βελτίωση της ασφαλείας των προμηθειών σε ενέργεια ορισμένων περιφερειών της Κοινότητας διά της καλύτερης χρησιμοποίησης των νέων τεχνολογιών στον τομέα της υδροηλεκτρικής ενέργειας και των εναλλακτικών πηγών ενέργειας

ΕΕ L 271 15.10.80 σ. 23. (ΕΛ 14 Τ2 σ. 23.)

Μ από 384R0218 (ΕΕ L 027 31.01.84 σ. 19.)

380 R 2619

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 2619/80 του Συμβουλίου της 7ης Οκτωβρίου 1980 περί αναλήψεως ειδικής κοινοτικής ενέργειας περιφερειακής ανάπτυξεως για τη συμβολή στη βελτίωση της οικονομικής και κοινωνικής καταστάσεως των μεθοριακών ζωνών της Ιρλανδίας και της Βορείου Ιρλανδίας

ΕΕ L 271 15.10.80 σ. 28. (ΕΛ 14 Τ2 σ. 28.)

Μ από 385R3637 (ΕΕ L 350 27.12.85 σ. 12.)

384 R 0215

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 215/84 του Συμβουλίου της 18ης Ιανουαρίου 1984 περί αναλήψεως ειδικής κοινοτικής ενέργειας για τη συμβολή στην ανάπτυξη ορισμένων ελληνικών περιφερειών στο πλαίσιο της διεύρυνσης της Κοινότητας

ΕΕ L 027 31.01.84 σ. 5.

384 R 0219

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 219/84 του Συμβουλίου της 18ης Ιανουαρίου 1984 περί αναλήψεως ειδικής κοινοτικής ενέργειας περιφερειακής ανάπτυξης για τη συμβολή στην εξάλειψη των εμποδίων στην ανάπτυξη νέων οικονομικών δραστηριοτήτων σε ορισμένες ζώνες που θίγονται από την αναδιάρθρωση της βιομηχανίας των κλωστούφαντουργικών και της ενδύσεως

ΕΕ L 027 31.01.84 σ. 22.

Μ από 385R3636 (ΕΕ L 350 27.12.85 σ. 10.)

385 D 0318

85/318/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 11ης Ιουνίου 1985 για τις ζώνες οι οποίες αναφέρονται στο άρθρο 2 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2616/80 περί αναλήψεως ειδικής κοινοτικής ενέργειας περιφερειακής ανάπτυξης για τη συμβολή στην εξάλειψη των εμποδίων στην ανάπτυξη νέων οικονομικών δραστηριοτήτων σε ορισμένες ζώνες που θίγονται από την αναδιάρθρωση της βιομηχανίας σιδήρου και χάλυβα

ΕΕ L 167 27.06.85 σ. 49.

385 R 3634

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 3634/85 του Συμβουλίου της 17ης Δεκεμβρίου 1985 για τη θέσπιση ειδικών κοινοτικών ενεργειών περιφερειακής ανάπτυξης το 1985 και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1787/84

ΕΕ L 350 27.12.85 σ. 6.

**ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΤΙΚΩΝ
ΟΡΓΑΝΩΝ**
14.40 ΑΥΤΟΝΟΜΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΡΑΣΗ (συνέχεια)

14.40.10 ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΤΠΑ
(συνέχεια)

36 D 0274

89/274/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Μαΐου 1986 για τις ζώνες οι οποίες αναφέρονται στο άρθρο 2 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2616/80 περί αναλήψεως ειδικής κοινοτικής ενέργειας περιφερειακής ανάπτυξης για τη συμβολή στην εξάλειψη των εμποδίων στην ανάπτυξη νέων οικονομικών δραστηριοτήτων σε ορισμένες ζώνες που θίγονται από την αναδιάρθρωση της βιομηχανίας σιδήρου και χάλυβα

ΕΕ L 171 28.06.86 σ. 71.

88 R 0328

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 328/88 του Συμβουλίου της 2ας Φεβρουαρίου 1988 για τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος για τη μετατροπή των βιομηχανικών ζωνών σιδήρου και χάλυβα (πρόγραμμα Resider)

ΕΕ L 033 05.02.88 σ. 1.

88 R 2506

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 2506/88 του Συμβουλίου της 26ης Ιουλίου 1988 για τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος υπέρ της μετατροπής των περιοχών των ναυπηγείων (πρόγραμμα Renaval)

ΕΕ L 225 15.08.88 σ. 24.

89 D 0164

89/164/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 14ης Φεβρουαρίου 1989 που αφορά τις περιοχές που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2506/88 του Συμβουλίου για τη θέσπιση προγράμματος για τη μετατροπή των περιοχών των ναυπηγείων (πρόγραμμα Renaval)

ΕΕ L 061 04.03.89 σ. 56.

389 D 0250

89/250/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 25ης Ιανουαρίου 1989 για τον καθορισμό της ενδεικτικής κατανομής ανά κράτος μέλος του 85 % των πιστώσεων ανάληψης υποχρεώσεων του ΕΤΠΑ στο πλαίσιο του στόχου 1 όπως καθορίζεται στον κανονισμό του Συμβουλίου (ΕΟΚ) αριθ. 2052/88

ΕΕ L 101 13.04.89 σ. 41.

389 D 0289

89/289/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 8ης Μαρτίου 1989 για τον καθορισμό της ενδεικτικής κατανομής ανά κράτος μέλος του 85 % των πιστώσεων ανάληψης υποχρεώσεων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) στο πλαίσιο του στόχου 2, όπως καθορίζεται στον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 2052/88 του Συμβουλίου

ΕΕ L 113 26.04.89 σ. 29.

389 D 0317

89/317/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 21ης Απριλίου 1989 που αφορά τις ζώνες που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 328/88 του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος για τη μετατροπή των βιομηχανικών ζωνών σιδήρου και χάλυβα (πρόγραμμα Resider)

ΕΕ L 133 17.05.89 σ. 29.

389 D 0322

89/322/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 25ης Απριλίου 1989 που αφορά τις ζώνες που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2506/88 του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος για τη μετατροπή των περιοχών των ναυπηγείων (πρόγραμμα Renaval)

ΕΕ L 134 18.05.89 σ. 30.

389 D 0326

89/326/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 3ης Μαΐου 1989 για τις περιοχές που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 328/88 του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος για τη μετατροπή των βιομηχανικών ζωνών σιδήρου και χάλυβα (πρόγραμμα Resider)

ΕΕ L 134 18.05.89 σ. 34.

389 D 0448

89/448/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 13ης Ιουλίου 1989 για τις περιοχές που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2506/88 του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος για τη μετατροπή των περιοχών των ναυπηγείων (πρόγραμμα Renaval)

ΕΕ L 214 25.07.89 σ. 16.

389 D 0484

89/484/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Ιουλίου 1989 για τις περιοχές που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2506/88 του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος για τη μετατροπή των περιοχών των ναυπηγείων (πρόγραμμα Renaval)

ΕΕ L 235 12.08.89 σ. 37.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

14.40 ΑΥΤΟΝΟΜΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΡΑΣΗ (συνέχεια)

14.40.10 ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΤΠΑ

(συνέχεια)

389 D 0522

89/522/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 21ης Απριλίου 1989 για την έγκριση προγράμματος παρέμβασης όσον αφορά την εκτέλεση κοινοτικού προγράμματος στο Πριγκιπάτο των Αστουριών υπέρ των περιοχών που έχουν θιγεί από την αναδιάρθρωση της βιομηχανίας σιδήρου και χάλυβα (πρόγραμμα Resider)

EE L 272 21.09.89 σ. 14.

389 D 0523

89/523/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 31ης Μαΐου 1989 για την παροχή επιχορήγησης εκ μέρους του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης για τη χρηματοδότηση Εθνικού Προγράμματος Κοινοτικού Ενδιαφέροντος στην Πορτογαλία (περιφέρεια: Αζόρες)

EE L 272 21.09.89 σ. 16.

389 D 0539

89/539/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 21ης Σεπτεμβρίου 1989 για τις περιοχές που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2506/88 του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος για τη μετατροπή των περιοχών των ναυπηγείων (πρόγραμμα Renaval)

EE L 286 04.10.89 σ. 23.

389 D 0541

89/541/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Σεπτεμβρίου 1989 για τις περιοχές που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2506/88 του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος για τη μετατροπή των περιοχών των ναυπηγείων (πρόγραμμα Renaval)

EE L 288 06.10.89 σ. 29.

389 D 0559

89/559/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 10ης Οκτωβρίου 1989 σχετικά με τη βιομηχανική ζώνη σιδήρου και χάλυβα του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου, που αναφέρονται στο άρθρο 4 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 328/88 του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος για τη μετατροπή των βιομηχανικών ζωνών σιδήρου και χάλυβα (πρόγραμμα Resider)

EE L 305 21.10.89 σ. 30.

389 D 0598

89/598/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 24ης Οκτωβρίου 1989 για τις περιοχές τις οποίες αφορά το άρθρο 3 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 328/88 του Συμβουλίου που θεσπίζει ένα κοινοτικό πρόγραμμα για τη μετατροπή των βιομηχανικών ζωνών σιδήρου και χάλυβα (πρόγραμμα Resider)

EE L 342 24.11.89 σ. 30.

390 D 0009

90/9/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 19ης Δεκεμβρίου 1989 που αφορά τις ζώνες που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2506/88 του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος για τη μετατροπή των περιοχών των ναυπηγείων (Renaval)

EE L 007 10.01.90 σ. 10.

390 D 0064

90/64/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Φεβρουαρίου 1990 που αφορά τις ζώνες που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 328/88 του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος για τη μετατροπή των βιομηχανικών ζωνών σιδήρου και χάλυβα (πρόγραμμα Resider)

EE L 043 17.02.90 σ. 34.

390 D 0205

90/205/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Απριλίου 1990 που αφορά τις ζώνες που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2506/88 του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος για τη μετατροπή των περιοχών των ναυπηγείων (Renaval)

EE L 106 26.04.90 σ. 29.

390 D 0340

90/340/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 18ης Ιουνίου 1990 για τις περιοχές που αναφέρονται στο άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2506/88 του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος για τη μετατροπή των περιοχών των ναυπηγείων (πρόγραμμα Renaval)

EE L 162 28.06.90 σ. 45.

**ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ
ΟΡΓΑΝΩΝ**
14.40 ΑΥΤΟΝΟΜΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΡΑΣΗ (συνέχεια)

14.40.10 ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΤΠΑ
(συνέχεια)

390 D 0411

90/411 ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 19ης Ιουλίου 1990 σχετικά με τις περιοχές που ορίζονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 3 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 328/88 του Συμβουλίου με το οποίο θεσπίζεται κοινοτικό πρόγραμμα υπέρ της μετατροπής των βιομηχανικών περιοχών σιδήρου και χάλυβα (πρόγραμμα Resider)

ΕΕ L 209 08.08.90 σ. 23.

Μ από 391D0362 (ΕΕ L 195 18.07.91 σ. 46.)

390 D 0430

90/430 ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 30ής Ιουλίου 1990 για τις περιοχές που αναφέρονται στο άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 328/88 του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος ενίσχυσης για τη μετατροπή των περιοχών χαλυουργίας (πρόγραμμα Resider)

ΕΕ L 223 18.08.90 σ. 17.

390 D 0431

90/431 ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 30ής Ιουλίου 1990 για τις περιοχές που αναφέρονται στο άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 328/88 του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος ενίσχυσης για τη μετατροπή των περιοχών χαλυουργίας (πρόγραμμα Resider)

ΕΕ L 223 18.08.90 σ. 18.

390 D 0602

90/602 ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 26ης Οκτωβρίου 1990 για τις περιοχές που αναφέρονται στο άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2506/88 του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος για τη μετατροπή των περιοχών των ναυπηγείων (πρόγραμμα Renaval)

ΕΕ L 315 15.11.90 σ. 33.

391 D 0091

91/91 ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Φεβρουαρίου 1991 για τις περιοχές τις οποίες αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2506/88 του Συμβουλίου που θεσπίζει κοινοτικό πρόγραμμα υπέρ των περιοχών που έχουν θιγεί από την αναδιάρθρωση των ναυπηγείων (πρόγραμμα Renaval)

ΕΕ L 050 23.02.91 σ. 24.

391 D 0101

91/101 ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 18ης Φεβρουαρίου 1991 για τις περιοχές που αναφέρονται στο άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2506/88 του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος για τη μετατροπή των περιοχών των ναυπηγείων (πρόγραμμα Renaval)

ΕΕ L 052 27.02.91 σ. 49.

14.40.20 ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΠΛΗΓΕΙΣΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

366 D 0677

66 677 CEE: Decision du Conseil, du 24 novembre 1966, relative à l'aide de la Communauté aux populations sinistrées d'Italie * Δεν υπάρχει η ελληνική μετάφραση *

ΕΕ 218 28.11.66 σ. 3719.

376 R 1505

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1505/76 του Συμβουλίου της 21ης Ιουνίου 1976 περί κοινοτικής συνεισφοράς για την αποκατάσταση των ζημιών που έχουν προκληθεί στη γεωργία από τον σεισμό του Μαΐου 1976 στην περιοχή του Friuli/Venezia Giulia

ΕΕ L 168 28.06.76 σ. 9. (ΕΛ 03 Τ15 σ. 173.)

376 R 1506

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1506/76 του Συμβουλίου της 21ης Ιουνίου 1976 περί κοινοτικής συμβολής στην αποκατάσταση των ζημιών που προκλήθηκαν από τον σεισμό του Μαΐου 1976 στην περιοχή του Friuli-Venezia Giulia

ΕΕ L 168 28.06.76 σ. 11.

376 R 1677

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1677/76 της Επιτροπής της 9ης Ιουλίου 1976 περί αιτήσεων συνδρομής, υποβαλλομένων στην Έπιτροπή, για την αποκατάσταση ζημιών που προξενήθηκαν στη γεωργία από το σεισμό στην περιοχή του Φριούλι

ΕΕ L 186 10.07.76 σ. 27. (ΕΛ 03 Τ16 σ. 3.)

• 376 R 3108

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 3108/76 της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1976 περί καταβολής της ενίσχυσεως για ορισμένα προγράμματα που αποβλέπουν στην επανόρθωση των ζημιών που προκάλεσε στη γεωργία ο σεισμός το Μάιο του 1976 στην περιοχή Friuli-Venezia Giulia

ΕΕ L 351 21.12.76 σ. 22. (ΕΛ 03 Τ16 σ. 197.)

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

14.40 ΑΥΤΟΝΟΜΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΡΑΣΗ (συνέχεια)

14.40.20 ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΠΛΗΓΕΙΣΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ (συνέχεια)

379 R 2395

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 2395/79 του Συμβουλίου της 30ής Οκτωβρίου 1979 περί της συνδρομής του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Προσανατολισμού και Έγγραψεων, τμήμα «Προσανατολισμού» περί επείγουσας ενέργειας για την ανασύσταση των γεωργικών ζωνών των γαλλικών υπερπο-ντιών εδαφών που καταστράφηκαν από τους κυκλώνες David και Frederic

EE L 275 01.11.79 σ. 1.

381 D 0019

81.19/ΕΟΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 20ής Ιανουαρίου 1981 περί της έκτακτης ενίσχυσεως της Κοινότητας υπέρ της ανασυγκροτήσεως των ζωνών που επλήγησαν από το σεισμό στην Ιταλία τον Νοέμβριο 1980

EE L 037 10.02.81 σ. 21.

381 D 1013

81/1013/ΕΟΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 14ης Δεκεμβρίου 1981 περί της έκτακτης ενίσχυσεως της Κοινότητας υπέρ της ανασυγκροτήσεως των ζωνών που επλήγησαν από τους σεισμούς στην Ελλάδα τον Φεβρουάριο και Μάρτιο 1981

EE L 367 23.12.81 σ. 27.

388 D 0561

88/561/ΕΟΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 7ης Νοεμβρίου 1988 για τη χορήγηση έκτακτης ενίσχυσης της Κοινότητας υπέρ της ανοικοδόμησης των περιοχών που επλήγησαν από τους σεισμούς του Σεπτεμβρίου 1986 στην Ελλάδα

EE L 309 15.11.88 σ. 32.

391 D 0175

91 175/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 25ης Ιουλίου 1990 σχετικά με τις ενισχύσεις βάσει του ιταλικού νόμου αριθ. 120/87 υπέρ ορισμένων περιοχών του Mezzogiorno που επλήγησαν από φυσικές καταστροφές

EE L 086 06.04.91 σ. 23.

**ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΦΘΡΩΤΙΚΩΝ
ΟΡΓΑΝΩΝ
14.50 ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΦΘΡΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ**

5 R 2088

ονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 2088/85 του Συμβουλίου της 23ης Ιουλίου 1985 για τα Ολοκληρωμένα Μεσογειακά Προγράμματα

L 197 27.07.85 σ. 1.

6 D 0477

477/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Αυγούστου 1986 για την έγκριση Ολοκληρωμένου Μεσογειακού Προγράμματος για τη νήσο Κρήτη (Ελλάδα)

L 282 03.10.86 σ. 21.

από 389D0039 (ΕΕ L 015 19.01.89 σ. 39.)

17 Y 0213(01)

ύμβαση προγράμματος (ΟΜΠ Κρήτης)

C 035 13.02.87 σ. 2.

88 D 0024

88/24/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 15ης Ιουλίου 1987 για την έγκριση ολοκληρωμένου μεσογειακού προγράμματος για την περιφέρεια Languedoc-Roussillon

ΕΕ L 012 16.01.88 σ. 35.

88 D 0025

88/25/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 15ης Ιουλίου 1987 για την έγκριση ολοκληρωμένου μεσογειακού προγράμματος για την περιφέρεια Midi-Pyrénées

ΕΕ L 012 16.01.88 σ. 45.

88 D 0026

88/26/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 15ης Ιουλίου 1987 για την έγκριση ολοκληρωμένου μεσογειακού προγράμματος για την περιφέρεια Aquitaine

ΕΕ L 014 19.01.88 σ. 14.

88 D 0038

88/38/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 15ης Ιουλίου 1987 για την έγκριση ολοκληρωμένου μεσογειακού προγράμματος για την περιφέρεια Ardèche

ΕΕ L 021 27.01.88 σ. 28.

88 D 0062

88/62/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 15ης Ιουλίου 1987 για την έγκριση Ολοκληρωμένου Μεσογειακού Προγράμματος για την περιφέρεια Corse

ΕΕ L 032 04.02.88 σ. 23.

388 D 0063

88/63/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 15ης Ιουλίου 1987 για την έγκριση Ολοκληρωμένου Μεσογειακού Προγράμματος για το νομό Drôme

ΕΕ L 032 04.02.88 σ. 32.

388 D 0072

88/72/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 15ης Ιουλίου 1987 για την έγκριση ολοκληρωμένου μεσογειακού προγράμματος για την περιφέρεια Προβηγκία-Άλπεις-Κυανη Ακτή

ΕΕ L 034 06.02.88 σ. 42.

388 D 0258

88/258/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 24ης Μαρτίου 1988 για την έγκριση Ολοκληρωμένου Μεσογειακού Προγράμματος για την περιφέρεια Marche

ΕΕ L 107 28.04.88 σ. 39.

388 D 0259

88/259/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 25ης Μαρτίου 1988 για την έγκριση Ολοκληρωμένου Μεσογειακού Προγράμματος για την περιφέρεια Abruzzo

ΕΕ L 107 28.04.88 σ. 41.

388 D 0312

88/312/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 11ης Δεκεμβρίου 1987 για την έγκριση Ολοκληρωμένου Μεσογειακού Προγράμματος Νήσων Αιγαίου

ΕΕ L 140 07.06.88 σ. 15.

388 D 0313

88/313/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 11ης Δεκεμβρίου 1987 για την έγκριση Ολοκληρωμένου Μεσογειακού Προγράμματος για την Αττική

ΕΕ L 140 07.06.88 σ. 23.

388 D 0317

88/317/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 11ης Δεκεμβρίου 1987 για την έγκριση Ολοκληρωμένου Μεσογειακού Προγράμματος για την Ανατολική—Κεντρική Ελλάδα

ΕΕ L 143 10.06.88 σ. 28.

388 D 0340

88/340/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 19ης Μαΐου 1988 για την έγκριση ολοκληρωμένου μεσογειακού προγράμματος για την περιφέρεια Umbria

ΕΕ L 156 23.06.88 σ. 64.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΦΘΡΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

14.50 ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΦΘΡΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ (συνέχεια)

388 D 0341

88/341/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 19ης Μαΐου 1988 για την έγκριση ολοκληρωμένου μεσογειακού προγράμματος για την περιφέρεια Emilia-Romagna

ΕΕ L 156 23.06.88 σ. 66.

388 D 0352

88/352/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 18ης Δεκεμβρίου 1987 για την έγκριση ολοκληρωμένου μεσογειακού προγράμματος για την περιφέρεια Μολίτζε (Molise)

ΕΕ L 160 28.06.88 σ. 54.

388 D 0391

88/391/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 13ης Ιουνίου 1988 για την έγκριση ολοκληρωμένου μεσογειακού προγράμματος για την περιφέρεια Liguria

ΕΕ L 188 19.07.88 σ. 40.

388 D 0392

88/392/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 13ης Ιουνίου 1988 για την έγκριση ολοκληρωμένου μεσογειακού προγράμματος για την περιφέρεια Toscana

ΕΕ L 188 19.07.88 σ. 42.

388 D 0399

88/399/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Οκτωβρίου 1987 για την έγκριση ολοκληρωμένου μεσογειακού προγράμματος για την Βόρεια Ελλάδα

ΕΕ L 191 22.07.88 σ. 17.

388 D 0400

88/400/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Οκτωβρίου 1987 για την έγκριση ολοκληρωμένου μεσογειακού προγράμματος για την πληροφορική

ΕΕ L 191 22.07.88 σ. 25.

388 D 0401

88/401/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Οκτωβρίου 1987 για την έγκριση ολοκληρωμένου μεσογειακού προγράμματος για τη Δυτική Ελλάδα και Πελοπόννησο

ΕΕ L 191 22.07.88 σ. 32.

388 D 0460

88/460/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 12ης Ιουλίου 1988 για την έγκριση Ολοκληρωμένου Μεσογειακού Προγράμματος για την περιφέρεια Basilicata

ΕΕ L 223 13.08.88 σ. 37.

388 D 0463

88/463/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Ιουλίου 1988 για την έγκριση Ολοκληρωμένου Μεσογειακού Προγράμματος για την περιφέρεια Sardegna

ΕΕ L 223 13.08.88 σ. 45.

388 D 0464

88/464/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 22ας Ιουλίου 1988 για την έγκριση Ολοκληρωμένου Μεσογειακού Προγράμματος για τις λιμνοθάλασσες της Βόρειας Αδριατικής

ΕΕ L 223 13.08.88 σ. 46.

388 D 0527

88/527/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 5ης Οκτωβρίου 1988 με την οποία εγκρίνεται το ολοκληρωμένο μεσογειακό πρόγραμμα για την περιφέρεια Lazio

ΕΕ L 288 21.10.88 σ. 48.

388 D 0536

88/536/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 12ης Οκτωβρίου 1988 για την έγκριση Ολοκληρωμένου Μεσογειακού Προγράμματος για την περιφέρεια Campania

ΕΕ L 292 26.10.88 σ. 20.

388 D 0537

88/537/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 12ης Οκτωβρίου 1988 για την έγκριση Ολοκληρωμένου Μεσογειακού Προγράμματος για την περιφέρεια Puglia

ΕΕ L 292 26.10.88 σ. 21.

388 D 0538

88/538/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 12ης Οκτωβρίου 1988 για την έγκριση Ολοκληρωμένου Μεσογειακού Προγράμματος για την περιφέρεια Calabria

ΕΕ L 292 26.10.88 σ. 22.

388 D 0539

88/539/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 12ης Οκτωβρίου 1988 για την έγκριση Ολοκληρωμένου Μεσογειακού Προγράμματος για την περιφέρεια Sicilia

ΕΕ L 292 26.10.88 σ. 23.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

14.50 ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ (συνέχεια)

388 R 2052

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 2052/88 του Συμβουλίου της 24ης Ιουνίου 1988 για την αποστολή των διαρθρωτικών ταμείων, την αποτελεσματικότητά τους και τον συντονισμό των παρεμβάσεων τους μεταξύ τους καθώς και με τις παρεμβάσεις της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και των άλλων υφιστάμενων χρηματοδοτικών οργάνων

ΕΕ L 185 15.07.88 σ. 9.

○ από 388R4253 (ΕΕ L 374 31.12.88 σ. 1.)

○ από 388R4254 (ΕΕ L 374 31.12.88 σ. 15.)

○ από 388R4255 (ΕΕ L 374 31.12.88 σ. 21.)

○ από 388R4256 (ΕΕ L 374 31.12.88 σ. 25.)

388 R 2053

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 2053/88 του Συμβουλίου της 24ης Ιουνίου 1988 για τη χορήγηση οικονομικής συνδρομής στην Πορτογαλία για ένα ειδικό πρόγραμμα ανάπτυξης της βιομηχανίας (Pedip)

ΕΕ L 185 15.07.88 σ. 21.

388 R 4253

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 4253/88 του Συμβουλίου της 19ης Δεκεμβρίου 1988 για τις διατάξεις εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2052/88 όσον αφορά τον συντονισμό των παρεμβάσεων των διαφόρων διαρθρωτικών ταμείων μεταξύ τους καθώς και με τις παρεμβάσεις της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και των λοιπών υφιστάμενων χρηματοδοτικών οργάνων

ΕΕ L 374 31.12.88 σ. 1.

389 D 0288

89/288/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 21ης Μαρτίου 1989 για την κατάρτιση ενός πρώτου καταλόγου βιομηχανικών περιοχών σε παρακμή, τις οποίες αφορά ο στόχος αριθ. 2 όπως καθορίζεται στον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 2052/88 του Συμβουλίου

ΕΕ L 112 25.04.89 σ. 19

389 D 0289

89/289/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 8ης Μαρτίου 1989 για τον καθορισμό της ενδεικτικής κατανομής ανά κράτος μέλος του 85 % των πιστώσεων ανάληψης υποχρεώσεων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) στο πλαίσιο του στόχου 2, όπως καθορίζεται στον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 2052/88 του Συμβουλίου

ΕΕ L 113 26.04.89 σ. 29.

389 D 0300

89/300/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 7ης Φεβρουαρίου 1989 για την παροχή επιχορήγησης εκ μέρους του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης σε ένα εθνικό πρόγραμμα κοινοτικού ενδιαφέροντος στα πλαίσια του Μεσογειακού Ολοκληρωμένου Προγράμματος για την περιφέρεια Απουλία (Ιταλία)

ΕΕ L 122 03.05.89 σ. 22.

389 D 0301

89/301/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 7ης Φεβρουαρίου 1989 για την παροχή επιχορήγησης εκ μέρους του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης σε ένα εθνικό πρόγραμμα κοινοτικού ενδιαφέροντος στα πλαίσια του Μεσογειακού Ολοκληρωμένου Προγράμματος για την περιφέρεια Καμπανία (Ιταλία)

ΕΕ L 122 03.05.89 σ. 25.

389 D 0302

89/302/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 7ης Φεβρουαρίου 1989 για την παροχή επιχορήγησης εκ μέρους του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης σε ένα εθνικό πρόγραμμα κοινοτικού ενδιαφέροντος στα πλαίσια του Μεσογειακού Ολοκληρωμένου Προγράμματος για την περιφέρεια Σικελία (Ιταλία)

ΕΕ L 122 03.05.89 σ. 27.

389 D 0426

89/426/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 10ης Μαΐου 1989 για την επιλογή αγροτικών περιοχών που μπορούν να τυχουν κοινοτικής συνδρομής βάσει του στόχου 5 β, όπως ορίζεται στον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 2052/88 του Συμβουλίου

ΕΕ L 198 12.07.89 σ. 1.

389 D 0637

89/637/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 31ης Οκτωβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση των κοινοτικών πλαισίων στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στην περιφέρεια της Γαλλίας τις οποίες αφορά ο στόχος αριθ. 1, δηλαδή τα υπερπόντια διαμερίσματα (DOM) και την Κορσική

ΕΕ L 370 19.12.89 σ. 32.

389 D 0638

89/638/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 31ης Οκτωβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις περιφέρειες της Ιταλίας τις οποίες αφορά ο στόχος αριθ. 1, δηλαδή τις περιφέρειες Αμπρούτζι, Βασιλικάτα, Καλάμπρια, Καμπανία, Μολίζ, Πούλια, Σαρδηνία και Σικελία

ΕΕ L 370 19.12.89 σ. 35.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

14.50 ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ (συνέχεια)

389 D 0639

89/639/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 31ης Οκτωβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στην περιφέρεια του Ηνωμένου Βασιλείου την οποία αφορά ο στόχος αριθ. 1, δηλαδή τη Βόρεια Ιρλανδία

ΕΕ L 370 31.10.89 σ. 37.

389 D 0640

89/640 ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 31ης Οκτωβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στην Ιρλανδία

ΕΕ L 370 19.12.89 σ. 39.

389 D 0641

89/641 ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 31ης Οκτωβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις ισπανικές περιφέρειες τις οποίες αφορά ο στόχος αριθ. 1, δηλαδή τις περιφέρειες Αστούριας, Γκαλισία, Ανδαλουσία, Θέουτα και Μελίλλα, Βαλένσια, Καναρίων, Καστίλια λα Μάντσα, Καστίλια και Λεόν, Μούρθια και Εστραμαδούρα

ΕΕ L 370 19.12.89 σ. 41.

389 D 0642

89/642 ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 31ης Οκτωβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις περιφέρειες της Πορτογαλίας τις οποίες αφορά ο στόχος αριθ. 1, δηλαδή το σύνολο της Πορτογαλίας

ΕΕ L 370 19.12.89 σ. 43.

390 D 0203

90/203/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 30ής Μαρτίου 1990 σχετικά με την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις ελληνικές περιφέρειες τις οποίες αφορά ο στόχος αριθ. 1, δηλαδή στο σύνολο της ελληνικής επικράτειας

ΕΕ L 106 26.04.90 σ. 26.

390 D 0247

90/247/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 14ης Μαρτίου 1990 σχετικά με την καθιέρωση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις περιφέρειες της Ισπανίας τις οποίες αφορά ο στόχος αριθ. 2

ΕΕ L 141 02.06.90 σ. 57.

390 D 0271

90/271/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση των κοινοτικών πλαισίων στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις περιοχές τις οποίες αφορά ο στόχος αριθ. 2 στην περιφέρεια Lorraine (Γαλλία)

ΕΕ L 153 19.06.90 σ. 34.

390 D 0272

90/272 ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση των κοινοτικών πλαισίων στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στην περιοχή την οποία αφορά ο στόχος αριθ. 2 στην περιφέρεια Aquitaine (Γαλλία)

ΕΕ L 153 19.06.90 σ. 36.

390 D 0273

90/273 ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση των κοινοτικών πλαισίων στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις περιοχές τις οποίες αφορά ο στόχος αριθ. 2 στην περιφέρεια Poitou-Charentes (Γαλλία)

ΕΕ L 153 19.06.90 σ. 38.

390 D 0274

90/274 ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση των κοινοτικών πλαισίων στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις περιοχές τις οποίες αφορά ο στόχος αριθ. 2 στην περιφέρεια Franche-Comté (Γαλλία)

ΕΕ L 153 19.06.90 σ. 40.

390 D 0275

90/275 ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση των κοινοτικών πλαισίων στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις περιοχές τις οποίες αφορά ο στόχος αριθ. 2 στην περιφέρεια Pays de la Loire (Γαλλία)

ΕΕ L 153 19.06.90 σ. 42.

390 D 0276

90/276 ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση των κοινοτικών πλαισίων στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις περιοχές τις οποίες αφορά ο στόχος αριθ. 2 στην περιφέρεια Bretagne (Γαλλία)

ΕΕ L 153 19.06.90 σ. 44.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

14.50 ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ (συνέχεια)

390 D 0277

90/277/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση των κοινοτικών πλαισίων στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις περιοχές τις οποίες αφορά ο στόχος αριθ. 2 στην περιφέρεια Bourgogne (Γαλλία)

ΕΕ L 153 19.06.90 σ. 46.

390 D 0278

90/278/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση των κοινοτικών πλαισίων στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις περιοχές τις οποίες αφορά ο στόχος αριθ. 2 στην περιφέρεια Nord-Pas-de-Calais (Γαλλία)

ΕΕ L 153 19.06.90 σ. 48.

390 D 0279

90/279/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση των κοινοτικών πλαισίων στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στην περιοχή την οποία αφορά ο στόχος αριθ. 2 στην περιφέρεια Champagne-Ardenne (Γαλλία)

ΕΕ L 153 19.06.90 σ. 50.

390 D 0280

90/280/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση των κοινοτικών πλαισίων στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις περιοχές τις οποίες αφορά ο στόχος αριθ. 2 στην περιφέρεια Picardie (Γαλλία)

ΕΕ L 153 19.06.90 σ. 52.

390 D 0281

90/281/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση των κοινοτικών πλαισίων στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις περιοχές τις οποίες αφορά ο στόχος αριθ. 2 στην περιφέρεια Haute-Normandie (Γαλλία)

ΕΕ L 153 19.06.90 σ. 54.

390 D 0282

90/282/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση των κοινοτικών πλαισίων στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις περιοχές τις οποίες αφορά ο στόχος αριθ. 2 στην περιφέρεια Basse-Normandie (Γαλλία)

ΕΕ L 154 20.06.90 σ. 34.

390 D 0283

90/283/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση των κοινοτικών πλαισίων στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις περιοχές τις οποίες αφορά ο στόχος αριθ. 2 στην περιφέρεια Languedoc-Roussillon (Γαλλία)

ΕΕ L 154 20.06.90 σ. 36.

390 D 0284

90/284/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση των κοινοτικών πλαισίων στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις περιοχές τις οποίες αφορά ο στόχος αριθ. 2 στην περιφέρεια Provence-Alpes-Côte d'Azur (Γαλλία)

ΕΕ L 154 20.06.90 σ. 38.

390 D 0285

90/285/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση των κοινοτικών πλαισίων στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις περιοχές τις οποίες αφορά ο στόχος αριθ. 2 στην περιφέρεια Auvergne (Γαλλία)

ΕΕ L 154 20.06.90 σ. 40.

390 D 0286

90/286/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση των κοινοτικών πλαισίων στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις περιοχές τις οποίες αφορά ο στόχος αριθ. 2 στην περιφέρεια Rhône-Alpes (Γαλλία)

ΕΕ L 154 20.06.90 σ. 42.

390 D 0287

90/287/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση των κοινοτικών πλαισίων στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις περιοχές τις οποίες αφορά ο στόχος αριθ. 2 στην περιφέρεια Midi-Pyrénées (Γαλλία)

ΕΕ L 154 20.06.90 σ. 44.

390 D 0288

90/288/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση των κοινοτικών πλαισίων στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις περιοχές τις οποίες αφορά ο στόχος αριθ. 2 στα καντόνια του Esch sur Alzette και Capellen στο Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου

ΕΕ L 154 20.06.90 σ. 46.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

14.50 ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ (συνέχεια)

390 D 0289

90/289/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση των κοινοτικών πλαισίων στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις περιοχές τις οποίες αφορά ο στόχος αριθ. 2 στην επαρχία Λιέγης (Βέλγιο)

ΕΕ L 154 20.06.90 σ. 48.

390 D 0290

90/290/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση των κοινοτικών πλαισίων στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις περιοχές τις οποίες αφορά ο στόχος αριθ. 2 στην επαρχία του Λουξεμβούργου (Βέλγιο)

ΕΕ L 154 20.06.90 σ. 50.

390 D 0291

90/291 ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση των κοινοτικών πλαισίων στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στην επαρχία του Λιμβούργου, στο Βασίλειο του Βελγίου, την οποία αφορά ο στόχος αριθ. 2

ΕΕ L 154 20.06.90 σ. 52.

390 D 0292

90/292 ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση των κοινοτικών πλαισίων στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στην περιοχή Τουρνhout του Βασιλείου του Βελγίου, την οποία αφορά ο στόχος αριθ. 2

ΕΕ L 154 20.06.90 σ. 54.

390 D 0293

90/293/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση των κοινοτικών πλαισίων στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις περιοχές τις οποίες αφορά ο στόχος αριθ. 2 στην επαρχία του Χαίναυτ (Βέλγιο)

ΕΕ L 154 20.06.90 σ. 56.

390 D 0294

90/294/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση κοινοτικών πλαισίων στήριξης για κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στην εκτός περιφέρειας πόλη Emden της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, την οποία αφορά ο στόχος αριθ. 2

ΕΕ L 155 21.06.90 σ. 35.

390 D 0295

90/295/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση κοινοτικών πλαισίων στήριξης για κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις σε περιοχές του πολεοδομικού συγκροτήματος Saarbrucken και της περιφέρειας Saarlouis, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, τις οποίες αφορά ο στόχος αριθ. 2

ΕΕ L 155 21.06.90 σ. 37.

390 D 0296

90/296 ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση κοινοτικών πλαισίων στήριξης για κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις για περιοχές της εκτός περιφέρειας πόλης Saizgitter και της περιφέρειας Peine της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, τις οποίες αφορά ο στόχος αριθ. 2

ΕΕ L 155 21.06.90 σ. 39.

390 D 0297

90/297 ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση κοινοτικών πλαισίων στήριξης για κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στην περιφέρεια Pirmasens και στις εκτός περιφέρειας πόλεις Pirmasens και Zweibrucken του ομόσπονδου κράτους Rheinland-Pfalz της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, τις οποίες αφορά ο στόχος αριθ. 2

ΕΕ L 155 21.06.90 σ. 41.

390 D 0298

90/298/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση κοινοτικών πλαισίων στήριξης για κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις για το Βερολίνο στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, το οποίο αφορά ο στόχος αριθ. 2

ΕΕ L 155 21.06.90 σ. 43.

390 D 0299

90/299/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση κοινοτικών πλαισίων στήριξης για κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις σε περιοχές του ομοσπονδίου κράτους Nordrhein-Westfalen της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, τις οποίες αφορά ο στόχος αριθ. 2

ΕΕ L 155 21.06.90 σ. 45.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

14.50 ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ (συνέχεια)

90 D 0300

90/300/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση κοινοτικών πλαισίων στήριξης για κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις περιοχές του ομοσπονδίου κράτους Bremen της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, τις οποίες αφορά ο στόχος αριθ. 2
ΕΕ L 155 21.06.90 σ. 47.

90 D 0301

90/301/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στην περιφέρεια του Νοτίου Λιμβούργου στο Βασίλειο των Κάτω Χωρών, την οποία αφορά ο στόχος αριθ. 2
ΕΕ L 155 21.06.90 σ. 49.

90 D 0302

90/302/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις περιοχές Groningue/Νοτιοανατολική Drenthe στο Βασίλειο των Κάτω Χωρών, τις οποίες αφορά ο στόχος αριθ. 2
ΕΕ L 155 21.06.90 σ. 51.

90 D 0303

90/303/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στην περιοχή Twente (Βασίλειο των Κάτω Χωρών) την οποία αφορά ο στόχος αριθ. 2
ΕΕ L 155 21.06.90 σ. 53.

90 D 0304

90/304/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση των κοινοτικών πλαισίων στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις περιοχές τις οποίες αφορά ο στόχος αριθ. 2 στην περιφέρεια του Λάτσιο (Ιταλία)
ΕΕ L 157 22.06.90 σ. 44.

90 D 0305

90/305/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση των κοινοτικών πλαισίων στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις περιοχές τις οποίες αφορά ο στόχος αριθ. 2 στην περιφέρεια της Βαλ ντ' Αόστα (Ιταλία)
ΕΕ L 157 22.06.90 σ. 46.

390 D 0306

90/306/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση των κοινοτικών πλαισίων στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις περιοχές τις οποίες αφορά ο στόχος αριθ. 2 στην περιφέρεια της Ούμπρια (Ιταλία)
ΕΕ L 157 22.06.90 σ. 48.

390 D 0307

90/307/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση των κοινοτικών πλαισίων στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις περιοχές τις οποίες αφορά ο στόχος αριθ. 2 στην περιφέρεια Μάρκε (Ιταλία)
ΕΕ L 157 22.06.90 σ. 50.

390 D 0308

90/308/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις περιοχές τις οποίες αφορά ο στόχος αριθ. 2 στην περιφέρεια της Λιγουρίας (Ιταλία)
ΕΕ L 157 22.06.90 σ. 52.

390 D 0309

90/309/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση των κοινοτικών πλαισίων στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις περιοχές τις οποίες αφορά ο στόχος αριθ. 2 στην περιφέρεια του Πιεμόντε (Ιταλία)
ΕΕ L 157 22.06.90 σ. 54.

390 D 0310

90/310/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις περιοχές τις οποίες αφορά ο στόχος αριθ. 2 στην περιφέρεια της Λομβαρδίας (Ιταλία)
ΕΕ L 157 22.06.90 σ. 56.

390 D 0311

90/311/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις περιοχές τις οποίες αφορά ο στόχος αριθ. 2 στην περιφέρεια της Βένετο (Ιταλία)
ΕΕ L 157 22.06.90 σ. 58.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

14.50 ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ (συνέχεια)

390 D 0312

90/312/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις περιοχές τις οποίες αφορά ο στόχος αριθ. 2 στην περιφέρεια της Τουσκάνης (Ιταλία)

ΕΕ L 157 23.06.90 σ. 60.

390 D 0315

90/315/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση κοινοτικών πλαισίων στήριξης για κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις περιοχές που είναι επιλέξιμες για το στόχο αριθ. 2 στη Βορειοανατολική Αγγλία (Ηνωμένο Βασίλειο)

ΕΕ L 158 23.06.90 σ. 65.

390 D 0316

90/316/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση των κοινοτικών πλαισίων στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις περιοχές που είναι επιλέξιμες για το στόχο αριθ. 2 στα English West Midlands (Ηνωμένο Βασίλειο)

ΕΕ L 158 23.06.90 σ. 67.

390 D 0317

90/317/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση των κοινοτικών πλαισίων στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις περιοχές που είναι επιλέξιμες για το στόχο αριθ. 2 στη Δυτική Cumbria (Ηνωμένο Βασίλειο)

ΕΕ L 158 23.06.90 σ. 69.

390 D 0318

90/318/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση των κοινοτικών πλαισίων στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις περιοχές που είναι επιλέξιμες για το στόχο αριθ. 2 στη Βορειοδυτική Αγγλία (Ηνωμένο Βασίλειο)

ΕΕ L 158 23.06.90 σ. 71.

390 D 0319

90/319/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση των κοινοτικών πλαισίων στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις περιοχές που είναι επιλέξιμες για το στόχο αριθ. 2 στη βιομηχανική Νότιο Ουαλία (Ηνωμένο Βασίλειο)

ΕΕ L 158 23.06.90 σ. 73.

390 D 0320

90/320/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση των κοινοτικών πλαισίων στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις περιοχές που είναι επιλέξιμες για το στόχο αριθ. 2 στη Δυτική Σκωτία (Ηνωμένο Βασίλειο)

ΕΕ L 158 23.06.90 σ. 75.

390 D 0321

90/321/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση των κοινοτικών πλαισίων στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις περιοχές που είναι επιλέξιμες για το στόχο αριθ. 2 στην Ανατολική Αγγλία (Ηνωμένο Βασίλειο)

ΕΕ L 158 23.06.90 σ. 77.

390 D 0322

90/322/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση των κοινοτικών πλαισίων στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις περιοχές που είναι επιλέξιμες για το στόχο αριθ. 2 στο Clwyd (Ηνωμένο Βασίλειο)

ΕΕ L 158 23.06.90 σ. 79.

390 D 0323

90/323/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση των κοινοτικών πλαισίων στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις περιοχές που είναι επιλέξιμες για το στόχο αριθ. 2 στην Ανατολική Σκωτία (Ηνωμένο Βασίλειο)

ΕΕ L 158 23.06.90 σ. 81.

390 D 0324

90/324/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση των κοινοτικών πλαισίων στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις περιοχές τις οποίες αφορά ο στόχος αριθ. 2 στην περιοχή Nordjylland (Δανία)

ΕΕ L 158 23.06.90 σ. 83.

390 D 0325

90/325/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με την καθιέρωση των κοινοτικών πλαισίων στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στην περιοχή την οποία αφορά ο στόχος αριθ. 2 στην περιοχή Vestlolland (Δανία)

ΕΕ L 158 23.06.90 σ. 85.

**ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ
ΟΡΓΑΝΩΝ**

14.50 ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ (συνέχεια)

390 D 0557

90/557/EOK: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στο Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου

EE L 322 21.11.90 σ. 1.

390 D 0558

90/558/EOK: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «région wallonne» του Βελγίου

EE L 322 21.11.90 σ. 3.

390 D 0559

90/559/EOK: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Hageland» του Βελγίου

EE L 322 21.11.90 σ. 5.

390 D 0560

90/560/EOK: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στο Bundesland «Bayern» της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας

EE L 322 21.11.90 σ. 7.

390 D 0561

90/561/EOK: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στο Bundesland «Schleswig-Holstein» της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας

EE L 322 21.11.90 σ. 9.

390 D 0562

90/562/EOK: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στο Bundesland «Nordrhein-Westfalen» της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας

EE L 322 21.11.90 σ. 11.

390 D 0563

90/563/EOK: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στο Bundesland «Niedersachsen» της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας

EE L 322 21.11.90 σ. 13.

390 D 0564

90/564/EOK: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στο Bundesland «Baden-Württemberg» της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας

EE L 322 21.11.90 σ. 15.

390 D 0565

90/565/EOK: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στο Bundesland «Hessen» της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας

EE L 322 21.11.90 σ. 17.

390 D 0566

90/566/EOK: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στο Bundesland «Rheinland-Pfalz» της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας

EE L 322 21.11.90 σ. 19.

390 D 0567

90/567/EOK: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στο Bundesland «Saarland» της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας

EE L 322 21.11.90 σ. 21.

390 D 0568

90/568/EOK: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «επαρχία Friesland» της Ολλανδίας

EE L 322 21.11.90 σ. 23.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

14.50 ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ (συνέχεια)

390 D 0569

90/569/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή της αυτόνομης επαρχίας «Bolzano» της Ιταλίας
ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 25.

390 D 0570

90/570/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Lazio» της Ιταλίας
ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 27.

390 D 0571

90/571/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Marche» της Ιταλίας
ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 29.

390 D 0572

90/572/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Piemonte» της Ιταλίας
ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 31.

390 D 0573

90/573/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Toscana» της Ιταλίας
ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 33.

390 D 0574

90/574/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή της αυτόνομης επαρχίας του «Trento» της Ιταλίας
ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 35.

390 D 0575

90/575/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Umbria» της Ιταλίας
ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 37.

390 D 0576

90/576/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Veneto» της Ιταλίας
ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 39.

390 D 0577

90/577/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Rural Wales» του Ηνωμένου Βασιλείου
ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 41.

390 D 0578

90/578/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «the intermediate areas of Dumfries and Galloway» του Ηνωμένου Βασιλείου
ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 43.

390 D 0579

90/579/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Highlands and Islands of Scotland» του Ηνωμένου Βασιλείου
ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 45.

390 D 0580

90/580/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «The Assisted areas of Devon and Cornwall» του Ηνωμένου Βασιλείου
ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 47.

390 D 0581

90/581/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Bornholm» και σε άλλα νησιά της Δανίας
ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 49.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

14.50 ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ (συνέχεια)

390 D 0582

90/582/EOK: Απόφαση της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στις περιοχές «Aragon, Baleares, Cantabria, Cataluña, Madrid, Navarra, La Rioja και Pais Vasco» της Ισπανίας
ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 51.

390 D 0583

90/583/EOK: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Alsace» της Γαλλίας
ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 53.

390 D 0584

90/584/EOK: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Aquitaine» της Γαλλίας
ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 55.

390 D 0585

90/585/EOK: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Auvergne» της Γαλλίας
ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 57.

390 D 0586

90/586/EOK: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Basse-Normandie» της Γαλλίας
ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 59.

390 D 0587

90/587/EOK: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Bourgogne» της Γαλλίας
ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 61.

390 D 0588

90/588/EOK: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Bretagne» της Γαλλίας
ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 63.

390 D 0589

90/589/EOK: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Centre» (Sud-Berry) της Γαλλίας
ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 65.

390 D 0590

90/590/EOK: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Champagne-Ardenne» της Γαλλίας
ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 67.

390 D 0591

90/591/EOK: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Franche-Comté» της Γαλλίας
ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 69.

390 D 0592

90/592/EOK: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Languedoc Roussillon» της Γαλλίας
ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 71.

390 D 0593

90/593/EOK: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Limousin» της Γαλλίας
ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 73.

390 D 0594

90/594/EOK: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Lorraine» της Γαλλίας
ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 75.

390 D 0595

90/595/EOK: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Massif du Jura» της Γαλλίας
ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 77.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

14.50 ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ (συνέχεια)

390 D 0596

90/596/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Midi-Pyrénées» της Γαλλίας

ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 79.

390 D 0597

90/597/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Pays-de-Loire» (Est-Mayennais) της Γαλλίας

ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 81.

390 D 0598

90/598/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Poitou-Charentes» της Γαλλίας

ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 83.

390 D 0599

90/599/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Provence-Alpes — Côte d'Azur» της Γαλλίας

ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 85.

390 D 0600

90/600/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Ιουνίου 1990 για την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις βάσει του στόχου 5β στην περιοχή «Rhône-Alpes» της Γαλλίας

ΕΕ L 322 21.11.90 σ. 87.

390 R 0223

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 223/90 της Επιτροπής της 26ης Ιανουαρίου 1990 για τον καθορισμό της κοινοτικής συγχρηματοδότησης για τα μέτρα που προβλέπονται από τους κανονισμούς (ΕΟΚ) αριθ. 797/85, (ΕΟΚ) αριθ. 1096/88, (ΕΟΚ) αριθ. 1360/78, (ΕΟΚ) αριθ. 389/82 και (ΕΟΚ) αριθ. 1696/71

ΕΕ L 022 27.01.90 σ. 62.

M από 390R1941 (ΕΕ L 174 07.07.90 σ. 34.)

M από 391R3126 (ΕΕ L 296 26.10.91 σ. 32.)

390 R 3575

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 3575/90 του Συμβουλίου της 4ης Δεκεμβρίου 1990 όσον αφορά την παρέμβαση των διαρθρωτικών ταμείων στο έδαφος της πρώην Λαοκρατικής Δημοκρατίας της Γερμανίας

ΕΕ L 353 17.12.90 σ. 19.

391 D 0241

91/241/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 13ης Μαρτίου 1991 σχετικά με τη θέσπιση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για την παροχή κοινοτικής διαρθρωτικής ενίσχυσης στα πέντε νέα κρατίδια (Länder) και το Ανατολικό Βερολίνο στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας

ΕΕ L 114 07.05.91 σ. 30.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Σελ.

1. Πίνακας 1: Οι περιφέρειες της Κοινότητας που κατατάσσονται σύμφωνα με το
το κατά κεφαλήν Α.Ε.Π.....12-13
2. Πίνακας 2: Ο χρηματοδοτικός ρόλος των Διαρθρωτικών Ταμείων.....30
3. Πίνακας 3: Κατανομή των πιστώσεων των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών.....63
4. Πίνακας 4: Εξέλιξη πληθυσμού την περίοδο 1961-1991 στο Ν. Τρικάλων.....108
5. Πίνακας 5: Περίοδος μετανάστευσης την περίοδο 1961-1991.....108
6. Πίνακας 6: Απασχόληση του Νομού Τρικάλων.....110
7. Πίνακας 7: Οικονομικώς ενεργώς και μη ενεργώς πληθυσμός κατά φύλο και
ομάδες ηλικιών - Απογραφή πληθυσμού της 17ης Μαρτίου 1991
Νομός Τρικάλων.....111
8. Πίνακας 8: Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν κατά κλάδο οικονομικών δραστηριο-
τήτων, 1991.....113
9. Πίνακας 9: Εισαγωγές - Εξαγωγές Νομού Τρικάλων, 1991.....114
10. Πίνακας 10: Συγκεντρωτικός Πίνακας Θέσεων Εργασίας από ισχύος του Νόμου
1262/82 (31/12/87) κατά Νομό. (Υ.Π.ΕΘ.Ο, Υ.Π.Α., Ε.Ο.Μ.ΜΕ.Χ., ΑΤΕ)
(περιφέρεια Θεσσαλίας).....127
11. Πίνακας 11: Οι επενδύσεις κατά τομέα στους Νομούς της Θεσσαλίας που
έχουν υπαχθεί στο Νόμο 1262/82.....128
12. Πίνακας 12: Έγκριθήςες Επενδύσεις από τη Γνωμοδοτική Επιτροπή Ν.1262
/82 Θεσσαλίας από 1982-1987.....128
13. Πίνακας 13: Επενδύσεις που είχαν ολοκληρωθεί στο Ν.1262/82 (1.1.1982 /
30/6/1990) στην Θεσσαλία.....128
14. Πίνακας 14: Προσέγγιση πληθυσμού στις υποπεριοχές από 1971 -1991.....141

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

	Σελ.
1. Γράφημα 1: Γή Νομού Τρικάλων.....	106
2. Γράφημα 2: Χρήσεις γής Νομού Τρικάλων.....	107
3. Γράφημα 3: Κατανομή πληθυσμού του Νομού Τρικάλων, 1991.....	109
4. Γράφημα 4: Εξέλιξη απασχόλησης και ανεργίας Ν.Τρικάλων.....	110
5. Γράφημα 5: Εισαγωγές από Ε.Ε. (1993).....	113
6. Γράφημα 6: Εξαγωγές προς Ε.Ε. (1991).....	114

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ

	Σελ.
1. Σχήμα 1: Οι δύο ενέργειες αξιολόγησης.....	148

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική Βιβλιογραφία

A. Βιβλία

1. Γεωργακόπουλος Α. Θεόδωρος, « Η Ευρωπαϊκή Ένωση - Θεσμοί και Πολιτικές» Εκδόσεις Α. Σταμούλης, Αθήνα - Πειραιάς 1995 σελ. 18-25.
2. Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, « Το Πράσινο Βιβλίο», Συμβουλευτικό έγγραφο - Ανακοίνωση του Κ.Φίγη, Γενική Διεύθυνση Απασχόλησης, Εργασιακών Σχέσεων & Κοινωνικών Υποθέσεων, (COM/93)551, 13 Νοεμβρίου 1993.
3. Μαραβέγιας Ν. Ναπολέων, «Αγροτική Πολιτική και Οικονομική Ανάπτυξη στην Ελλάδα», Εκδόσεις «ΝΕΑ ΣΥΝΟΡΑ» - Α.Α. ΛΙΒΑΝΗ, Αθήνα 1992, σελ. 124-154.
4. Παπαγιάννη Π.-Κατσούλη Δ., «Οι Χάρτες και η Ευρώπη της Αυτοδιοίκησης», Έκδοση Τ.Ε.Δ.Κ.Ν.Α., Αθήνα 1995, σελ.21-23.
5. Παπακωνσταντινίδης Α. Λεωνίδα, «Αγροτουρισμός Σταθμός στο δρόμο για την Τοπική Ανάπτυξη», Εκδόσεις «ΔΩΡΙΚΟΣ» Αθήνα 1993, σελ. 149-175.

B. Εισηγήσεις - Διαλέξεις

1. Ανδρικοπούλου Ελένη , «Οι μετασχηματισμοί της Περιφερειακής Πολιτικής και οι προοπτικές των πολιτικών Τοπικής Ανάπτυξης» Εισήγηση από το σεμινάριο «Οι λειτουργίες του κράτους σε περίοδο οικονομικής και κοινωνικής κρίσης:Θεωρία και Ελληνική εμπειρία» Ίδρυμα ΣΑΚΗ ΚΑΡΑΓΩΡΓΑ, Αθήνα, 4-6 Οκτωβρίου 1989.
2. Καυκαλάς Γρηγόρης, « Περιφερειακή Πολιτική και Κίνητρα Περιφερειακής Ανάπτυξης», Διάλεξη στο επιμορφωτικό σεμινάριο της Ε.Ε.Τ.Α.Α Αθήνα, 31 Οκτωβρίου 1986.

Γ. Ενημερωτικά τεύχη

1. Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, «Η Κοινή Αγροτική Πολιτική στην Ελλάδα (1981-1986) - Η οργάνωση των γεωργικών αγορών» Εκδόσεις, Σ&Μ. Ρακόπουλος Αθήνα, Δεκέμβριος 1986, σελ. 3-4.
2. Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, «Η Περιφερειακή Πολιτική της Ευρωπαϊκής Κοινότητας», Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

, L-2985 Luxembourg, Αριθ. Καταλόγου: CE-AD-87-014-GR-C, Αύγουστος-Σεπτέ-1987.

3. Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, «Οδηγός για τη μεταρρύθμιση των Κοινοτικών Διαρθρωτικών Ταμείων», Εκδόσεις: Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Βρυξέλλες - Λουξεμβούργο, 1989.
4. Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, «Οι περιφέρειες της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση», Εκδόσεις: Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Λουξεμβούργο 1995.
5. Κέντρο Ανάπτυξης Καλαμπάκας-Πύλης, (ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε.) Ενημερωτικό τεύχος για το «Πρόγραμμα LEADER I Καλαμπάκας-Πύλης» και για το «Πρόγραμμα LEADER II Καλαμπάκας-Πύλης-Φαρκαδόνας-Οιχαλίας» Δεκέμβριος 1996.
6. Φάκελος LEADER, « Ανάλυση της επίδρασης του αναπτυξιακού προγράμματος», Έκδοση ΑΕΙΔΛ / Γραφείο Οργάνωσης LEADER, 1994.

Γ. Κατάλογοι

1. Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, «Ευρετήριο της Ισχύουσας Κοινοτικής Νομοθεσίας και άλλων πράξεων των Κοινοτικών Οργάνων» Τόμος I - Αναλυτικός κατάλογος (Ημερομηνία Αναφοράς: 1η Δεκεμβρίου 1991) Έκδοση 18η Ευρωπαϊκές Κοινοότητες, Βρυξέλλες - Λουξεμβούργο, 1991, Αριθμός Καταλόγου : FX-86-91-001-GR-C σελ. 759-767.
2. Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, «Ευρετήριο της Ισχύουσας Κοινοτικής Νομοθεσίας και άλλων πράξεων των Κοινοτικών Οργάνων» Τόμος I - Αναλυτικός κατάλογος (Ημερομηνία Αναφοράς: 1η Ιουνίου 1992), Έκδοση 19η Ευρωπαϊκές Κοινοότητες, Βρυξέλλες - Λουξεμβούργο, 1992, Αριθμός Καταλόγου: FX-89-92-001-GR-C σελ. 753-761.

Ε. Μελέτες

1. Αναπτυξιακή Εταιρεία Τρικάλων (Α.Ν.Ε.Τ.), «Μελέτη Σκοπιμότητας/Βιωσιμότητας» Μάρτιος 1997, Τρίκαλα.

2. Περιφέρεια Θεσσαλίας-Υπηρεσία Περιφερειακής Ανάπτυξης Θεσσαλίας (Υ.Π.Α.Θ.) «Η συμβολή του Ν.1261/82 και των Μ.Ο.Π.-Α.Κ.Ε. στην ανάπτυξη της Θεσσαλίας», Λάρισα, 1988.

ΣΤ. Περιοδικά

1. Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος (Α.Τ.Ε.), «ΑΓΡΟΤΙΚΗ», Τεύχος 2, Ιούλιος 1988, σελ. 7-8.
2. Ετήσια Ειδική Έκδοση για την ανάπτυξη της Θεσσαλίας, «Θεσσαλική Επιχείρηση και Αγορά», Τόμος Γ', Χρόνος 3ος, Αθήνα, σελ. 126-136.

Ξενη Βιβλιογραφία

1. LEADER MAGAZINE, Mr Rene` Steichen (Member of the European Commission responsible for Agriculture and Rural Development) «From LEADER to LEADER 2», Leader coordinating Unit, AELPL, May 10 1993, B - 1040, Bruxelles.